

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

23834

23834

D^r. J. PIJNAPPEL, Gz.,

MALEISCH - NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK.

653
89

MALEISCH-NEDERDUITSCH
WOORDENBOEK.

653 Dg

MALEISCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK,

NAAR HET WERK VAN D^r. W. MARSDEN

EN ANDERE BRONNEN

BEWERKT DOOR

D^r. J. PIJNAPPEL, Gz.

HAARLEM,
JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER.

1863.

*Gebruikt te drukkerij van Johannes Enschedé & Zonen, boekdrukkers,
Wolvenboschweg naar de Gaarden, en uitgegeven bij hun in Frederik
Müller te Amsterdam. Haarlem, 27. Mei 1863.*

*Dr. J. Pijnappel
Haarlem*

53 Dg

V O O R R E D E .

In het midden der maand October 1860 ontving ik een brief van de Heeren JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN te Haarlem, die mij meldden dat het *Hollandsch-Maleische Woordenboek* van ELOUT, zijnde de vertaling van het eerste gedeelte van MARSDENS *Dictionary of the malayan language*, was uitverkocht, en mij verzochten om de revisie van dat werk voor een nieuwen druk op mij te nemen.

Dat verzoek kwam mij geheel en al onverwacht. Verscheidene jaren geleden had ik mij reeds met een dergelijk werk beziggehouden en ik had destijds de overtuiging opgedaan, dat er bij den allertreurigsten toestand, waarin de maleische lexicographie nog steeds verkeerde, voor mij niet aan te denken viel om zonder nieuwe hulpmiddelen immer iets goeds daarin tot stand te brengen. Dat mijn toenmalig besluit, om dus liever aftezien van de samenstelling van een lexicon, waardoor het aantal bestaande en zeer onvoldoende werken van dien aard nog met een zou vermeerderd zijn geworden, den Minister van Koloniën, die het mij had opgedragen, zeer zou te leur stellen, sprak van zelf; hij had zich geveild met door die opdracht op den goeden weg te zijn van in de bestaande behoefte te voorzien; maar voor mij, die wist dat er op die wijs niet in zou voorzien worden, schoot er niets anders over dan om nog bij tijds terug te treden. En nu sedert aan den Heer VON DEWAILL, die ook door zijn lang verblijf in Indië en zijn veelvuldigen omgang met Maleijers meer dan iemand anders voor die taak berekend scheen te zijn, de vervaardiging van een Maleisch Woordenboek is opgedragen, mag ik mij verheugen dat de zaak zulk een keer genomen heeft.

Ik had er dus niet op gerekend, dat ik in de eerste jaren, ja zelfs ooit, weder geroepen zou worden om tot de opbouw der maleische lexicographie direct mede te werken, toen het voorstel van de genoemde Heeren tot mij kwam.

Dat voorstel betrof intusschen een geheel ander werk dan het vorige had moeten zijn: van een volledig Maleisch Woordenboek, zoo als men dit verwachten mogt van een dat onder de auspiciën van het Gouvernement werd uitgegeven, was hier geen sprake; dit was ook reeds aan andere handen toevertrouwd; maar wèl was het te doen om een werk, dat zoo spoedig mogelijk in eene bestaande behoefte voorzien moest, daar dat andere alligt nog jaren voor zijne voltooiing vereischen zou en dat, waarvan tot dusver het meeste gebruik gemaakt werd, was uitverkocht. Ik behoefde hier zoo hoog niet te reiken, oordeelde integendeel — wel wat voorbarig misschien, nog niet bekend met hetgeen er toe noodig was — dat het verlangde allezins onder mijn bereik lag, en mogt dus het mij gedane verzoek niet van de hand wijzen.

Het bleek mij echter al spoedig dat er aan eene bloote herziening van MARSDENS of ELOUTS werk niet te denken viel. Die eerste uitgaaf is van 1824: na bijna 40 jaren gediend te hebben, had dat werk zooveel verandering noodig, dat er van het oude weinig meer op zijne plaats zou blijven staan. Daarbij kwam ook dit nog. Ik wilde niet, dat, wanneer eenmaal het woordenboek van den Heer v. DEWALL zou zijn uitgekomen, dat van de Heeren ENSCHEDÉ dan voor oud papier kon verkocht worden, ofschoon ik, van de onderstelling uitgaande dat het eerstgenoemde werk een veel grooteren omvang zou hebben dan het mijne, uit het verschil in prijs, dat daardoor tusschen beide bestaan zou, misschien zulk een uiterste niet behoefde te verwachten; maar ik wilde toch niet dat het zijne waarde geheel verliezen zou en begreep dus op eene andere wijs te moeten zorg dragen, dat het die zou kunnen behouden. En dit was niet iets onmogelijks in de uitvoering. Immers de Heer v. D. zal niet de verwante talen vergelijken en zich tot de maleische woorden bepalen: ik zou dus kunnen beproeven, zoo dacht ik, in hoeverre mij die vergelijking gelukte om daardoor ook aan mijn werk eenige waarde te verzekeren naast het zijne.

Mijn voornemen was nu om, tot grondslag nemende het woordenboek van ELOUT, daarvan een nieuw te maken, zoo goed ik dit maken kon. Volledigheid kon ik mij niet voorstellen, daar het eenige middel om die te bereiken, omgang met de inlanders zelve, mij nooit was gegeven geweest, en ik geen andere hulpbronnen had dan de bestaande. Trouwens met het oog op het woordenboek, dat komen zou, kostte het mij weinig moeite, mij dat onbereikbare ideaal niet in het hoofd te stellen, terwijl ik toch ook in staat zou wezen om uit de ter mijner beschikking staande bronnen den woordenschat, in het Lexicon van ELOUT neêrgelegd, vrij wat uittebreiden. Beter achtte ik het mij toeteleggen op grootere naauwkeurigheid in de bepaling van de beteekenissen der maleische woorden, dan dit tot heden geschied was. Kon ik hierin ook maar gedeeltelijk slagen, dan was ik zeker van eene groote dienst aan de maleische taalstudie te hebben bewezen. Doch gemakkelijk was die taak niet.

Het is geen wonder dat men tegenwoordig op het woordenboek van MARSDEN, dat in 1812 het licht zag, laag neder ziet. Ik geloof dat wanneer men èn den auteur, die geen taalkundige was, èn den tijd, wanneer hij het schreef, in aanmerking neemt, het die minachting niet verdient, en wanneer ik daarbij de overtuiging mag hebben, dat er in dien tijd aan zulk een werk eene bepaalde behoefte bestond, dan moet ik mijne klagten geheel op rekening der tijdsomstandigheden stellen, die iets vereischten, waarvoor de regte tijd nog niet daar was. Want voor zeker houd ik het, dat MARSDENS werk, even als veel van hetgeen er voor en na hem aan het Maleisch gedaan is, voor de studie dier taal zeer nadeelig geweest is. De practische en wetenschappelijke eischen zijn bij het Maleisch altijd met elkander in strijd geweest, gelijk zij het nog zijn. Maar om bij MARSDENS woordenboek te blijven; verkeerde spelling, verkeerde uitspraak — zoo ligt ontstaande, waar men zelf het fijne oor en de oefening, die zoo weinigen bezitten, mist om goed te hooren — door éénmenging van dialecten, verwarring van ongeveer gelijkkluidende woorden, onjuiste opgaaft der beteekenissen en ophooping van dikwijls geheel uiteenloopende, een gevolg van raden naar de ware, onvoldoende of geheel ontbrekende onderscheiding van stanwoorden en afgeleide woorden, ziedaar een aantal fouten, die het werk zonder naauwkeurige kritiek — en waar zal ieder de noodige kennis daartoe opdoen? — streng genomen, onbruikbaar ma-

ken. 't Eenige is dat de voorbeelden soms den weg wijzen tot betere verklaring. Ik wil er dan ook niet voor instaan, dat ik niet soms het koren te gelijk met het onkruid heb uitgeroeid.

En had men zoo iets nu nog maar vroeger begrepen. Doch neen! Twaalf jaren later wordt het werk in het Hollandsch vertaald, en wat men den vertalers, wier dagelijksche bezigheid de maleische taalstudie ook al weder niet was, misschien kan vergeven, dat zij de fouten, die ik daarboven opnoemde, over het hoofd zagen; dit zeker had men mogen verwachten, dat zij het engelsche werk niet zouden bedorven hebben met verkeerd te vertalen, iets dat oene enkele maal aan éénen vertaler had kunnen gebeuren, maar dat, als er twee zijn en het dan nog zoo dikwijls voorkomt, zeker niet voor de zorg pleit, waarmede de vertaling geschied is.

Of er evenwel ook hier *periculum in mora* bestond, zou ik minder gerust durven vertrouwen, daar toch de hoofdvertaler, de Heer ELOUR, in het voorberigt van een groot Maleisch-Nederduitsch Woordenboek gewag maakt, dat hij en zijn medearbeider voornemens waren op last der Regering te doen drukken. — Er heeft tot dusver op de maleische lexicographie geen zegen gerust! Van het eerste gedeelte van dat woordenboek, bevattende de 10 eerste letters van het Maleisch-Arabische alfabet, zijn, naar ik meen, op drie na alle exemplaren verdwenen, doordat iemand, die scheurpapier noodig had, zich de ter drukkerij aanwezige afgedrukte bladen, die hij daarvoor aanzag, heeft toegeëigend: en, ik moet er eerlijk voor uitkomen, het spijt mij dat toen ook maar die overgeblevene, waarvan ik er een in gebruik gehad heb, niet mede in dat lot gedeeld hebben. Waar is het, dat men er heel wat meer woorden in vindt dan in MARSDEN'S woordenboek, en zelfs veel goeds; maar dat goede, dat buitendien toch niet voor altijd zou verloren geweest zijn, kan niet opwegen tegen de massa van hetgeen men liever niet gedrukt zou gewenscht hebben.

Naast de beide genoemde woordenboeken is bij mij alleen dat van JOHN CRAWFURD als bron nog in aanmerking gekomen. Ik bedoel het 2de deel van zijn *Grammar and dictionary of the malay language*, in 1852 te Londen uitgegeven. Dit werk verdient alle aandacht. Het is voortgevloeid uit een door MARSDEN eigenhandig gecorrigeerd exemplaar van zijn woordenboek en twee woordenlijsten, ééne van HUTCHINS te Poelau Pinang en ééne van ROBINSON, die te Batavia en Bengkoelen gewoond heeft: „zonder den voorafgaanden arbeid van dezen”, zegt de schrijver, „zou mijn boek zeker niet geschreven of zelfs maar ondernomen zijn.” De hulp van den Heer LOGAN, te Singapore, van WILSON, te Oxford, voor de Sanskritsche etymologie (MARSDEN is daarin door WILKINS geholpen, die er toen zeker nog zooveel niet van wist), van BROWN, BENTHAM en WALLICH, voor de plantennamen, ondersteunde hem verder bij de bewerking voor de uitgaaf. Het blijkt dat het werk zonder eenig voorwenden van taalgeleerdheid van den kant van den schrijver is begonnen. Maar het blijkt evenzeer dat hij tot zulk eene pretensie weinig regt zou gehad hebben. Het werk is geheel met romeinsche karakters gedrukt en alphabetisch, hetgeen bij den tegenwoordigen staat onzer kennis van het Maleisch — of laat ik ten minste zeggen, bij die welke de auteur blijkt te bezitten — voldoende is om er als wetenschappelijk werk den staf over te breken. Ook ontdekt men bij het gebruik al spoedig het onvolkomene dier methode, om nu nog niet eens te spreken van de fouten en de verwarring waartoe de incorrecte en zoo dikwerf verschillende spelling van dezelfde woorden, in verband beschouwd met die uitéénlopende

bronnen, heeft aanleiding gegeven. Ik heb daarom ook ieder woord in mijn woordenboek, waarvoor ik geen ander gezag had aantehalen dan dat van CRAWFURD, met eene C. geteekend en daarbij dan ook doorgaans de spelling onveranderd gelaten; die C. is daar eene waarschuwing om voorzigtig te zijn. Dikwijls staat er BATAV. en BENGK. achter; 't is daar waar CRAWFURD de woorden voor Bataviaasch of Bengkoelensch wil gehouden hebben en ik dit op mijn gezag niet tegen kon spreken, al hecht ik aan zijn gezag zeer geringe waarde. Ook daar is de C. dus van niet minder waarschuwend beteeckenis: *cave!*

Eveneens heb ik door eene L. LEYDEKKER aangewezen, dat wil zeggen het bovengemelde groote woordenboek, waarvan slechts een eerste gedeelte is in 't licht gekomen, en dat wel voor een groot deel aan het in handschrift tot ons gekomen woordenboek van genoemden predikant te Batavia zal te danken zijn. M., MARSDEN, zal men zelden vinden, daar zijn werk, gelijk ik boven zeide, van den beginne af mijn legger was. — Overigens moet ik hier doen opmerken, dat waar een van deze of der aanstonds nog optegeven letters tusschen twee haakjes staat, hiermede bedoeld is, dat die alleen op het onmiddelijk voorafgaande betrekking heeft.

Andere letters zijn Bot. wB., K., v. H., N., D. en T. De eerste beteekenen Botanisch woordenboek, en doelen op zulk een woordenboek in handschrift, dat ik van de Bibliotheek der Leidsche Akademie heb mogen te leen ontvangen. Op de letter س zal men eene enkele maal MS. vinden, waarmede eenige bladen bedoeld worden, die een gedeelte dier letter bevatten, mij insgelijks van genoemde Bibliotheek ten gebruike afgestaan. Beide zijn beschreven in den onlangs door Dr. P. DE JONG uitgegeven *Catalogus cod. Orientalium bibliothecae Academiae regiae scientiarum*, onder de Nos. 242 en 243. K. is eene verwijzing naar de *Schets van den Riouw-Lingga-archipel* door G. F. DE BRUYN Kops, voorkomende in het 4^e deel van het *Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsch Indië*: vele zaken, die er met de maleische namen vermeld worden, vindt men daar beschreven, maar de schrijfwijz der maleische woorden gaf mij dikwijls veel moeite, te meer daar ik ook op drukfouten moest bedacht zijn; wanneer het bekende zaken gold heb ik voor een paar woorden in de beschrijving die K. er niet opzettelijk bijgevoegd. Met N. bedoel ik NEWBOLDS *Account of the British settlements in the straits of Malacca*, met v. H. de *Bidasari* van Dr. W. R. v. HOËVELL. D. en T. eindelijk zijn de *Proeve van bewerking van het woordenboek van v. DEWAIL* in het 8^e deel van het *Tijdschrift voor Indische taal- land- en volkenkunde*, en het *Bataksche woordenboek* en de *Taalkundige aantekeningen bij het Bataksch leesboek* (beide werken overvloeiende van nuttige leering voor den maleisch studerende), benevens een paar kleine opstellen in het *Tijdschrift v. Ned. Indië* en dat van het *Koninkl. Instituut van Ned. Indië*, van Dr. H. NEUBRONNER VAN DER TUUK. — Ik mag niet zeggen dat hiermede de lijst mijner bronnen compleet is, maar het overige is niet met speciale letters aangeduid: het is hetgeen ik al zoo in verschillende tijdschriften heb kunnen opzamelen, wat mij de moeite waard scheen. Zulke bronnen vloeijen te zamen met eigen aantekeningen, waarmede ik evenwel zeer voorzigtig geweest ben. Ik heb vele woorden teruggehouden, waarvan de beteeckenis mij niet duidelijk genoeg was om ze optegeven, altoos met het oog op het woordenboek dat wij te verwachten hebben en op de mogelijkheid om later op mijn werk terug te komen. Zoo moest ik te eer doen, omdat bij de verschillende en nog zoo weinig beoefende wetenschappen, waarvan het onderwijs op mij rust en mij drukt, — want

ieder voor zich zouden zij, niet een, maar verscheidene menschenlevens kunnen bezig houden — handschriftenstudie, altijd onmisbaar en dubbel zwaar in het Maleisch, waar een handschrift, dat eenig vertrouwen verdient, bijna niet te krijgen is, voor mij zoo goed als eene verboden vrucht geweest is. — Van den anderen kant heb ik zeker nog veel artikelen laten staan, die door verkeerde uitspraak of verklaring geboren, verdiend hadden weggelaten te worden. Het zijn vooral woorden uit de *Dictionary* van CRAWFURD, die ik eerst heb ingevuld na de doorwerking van MARSDEN en wier overstelpende massa mij niet veroorloofd heeft er dezelfde zorg aantebesteden, als aan die van zijn voorganger. Ik geloof toch ook dat het onmogelijk zou geweest zijn om mijn werk binnen een behoorlijken tijd te voleindigen, wanneer ik het zóó had willen aanleggen, als het had moeten geschieden, wanneer mij zonder eenig voorbehoud het bewerken van een Maleisch woordenboek was opgelegd. Ware dit het geval geweest, dan zou ik al het nu godane als voorbereiding beschouwen en zelfs nu nog aarzelen om mij tot zulk een werk in staat te rekenen. Nergens is het meer waar, dat men al doende aanleert, dan bij lexicographie, daar die doorgaans geene studie is waarmede men zonder aanleiding begint en waarvan men, alvorens er zich toe te zetten, reeds eenig werk gemaakt heeft. Later mag men evenwel voor zulk eene aanleiding dankbaar zijn, èn om het nut, dat men zelf van zijn arbeid gehad heeft, èn om het doorgaans aangename van de bezigheid zelve, hoe vervelend menigeen die vinden zal. Soms zelfs zeker, ja dikwijls, is het wanhopig, wanneer gij den draad niet vinden kunt, die u door den doolhof van beteekenissen heenleidt en er dan ook waarschijnlijkheid bestaat dat gij door en door verdwaald geraakt; — mij is dit, helaas! menigmaal overkomen, en ik hoop maar dat de duidelijkheid, waarnaar ik steeds bij allen onnoodigen omhaal van woorden getracht heb, ook mijn dwalen dan duidelijk zal doen worden; ja, ik heb zelfs in zulke gevallen meer gezegd, dan ik verantwoord kon om de quaestie te beter te doen in 't oog springen, of een ? gebruikt; — doch wanneer men op andere tijden de overtuiging mag hebben van iets te hebben verbeterd, dat tot dusver verkeerd beschouwd was, is het genoeg groot. — Tot vermeerdering hiervan draagt ook de taalvergelijking veel bij, die tevens een magtig hulpmiddel is om de grondbeteekenissen der woorden beter te leeren kennen.

Behalve tot de niet verwante talen, het Sanskrit en het Arabisch, heb ik mij tot het Javaansch, Bataksch, Makassaarsch en Dajaksch om hulp gewend: van deze talen alleen toch had ik voldoende lexica en hare vergelijking kon reeds genoeg vruchten opleveren, zonder andere talen er bij omtehalen, die eensdeels slechts uit woordenlijsten bekend zijn, anderdeels voor mijn doel, den zin, niet uitsluitend den vorm der woorden in de verwante talen, geen vruchten beloofden, die evenredig zouden zijn aan de vermeerdering van ongewenschten omslag, dien hare vergelijking zou hebben medegebragt, zooals de Tagaalsche, Malegassische enz. Ik heb zelfs de vergelijking van het Makassaarsch, waarin het aan het einde der woorden ontbreken van den medeklinker de deur wijd open zet voor gissen en dwalen, en die van het Dajaksch, al ras moeten opgeven, daar die, zonder voldoende kennis dier talen, mij te netelig was. Die zelfde volkomen onbekendheid met de taal gold ook voor het Bataksch; doch het woordenboek van den Heer v. D. TUUK, dat mij, toen ik reeds een gedeelte van mijn werk voltooid had, bij gedeelten gewerd, bevatte zulk een schat van mij onbekende maleische woorden en van verbeteringen in de uitspraak van andere, dat ik niet mogt nalaten om daar mijn nut mede te doen. En toch, hoe ben ik er mede gevaren! Hoe

menigmaal heeft het mij vreemde schrift of het verschil in uitspraak van de bataksche dialecten mij doen dwalen. ¹⁾ De verbeteringen leveren er de bewijzen van. Dank zij den Heer v. D. TUUK, die er mij door het overzien van de afgedrukte bladen op heeft willen attent maken!

Bij langer voorbereiding dan mij mogelijk geweest is, had ik meer van dat werk kunnen profiteren, inzonderheid ook van de vele menangkabousch-maleische woorden, die er in voorkomen; daarvan heb ik nu een aantal overgeslagen (in het Bijvoegsel zijn er nog eenige opgenomen), èn omdat het Lexicon zelf mij nog zoo vreemd, èn omdat de uitspraak van het menangkabousche dialect mij in den aanvang nog bijna volkomen duister was en later nog ver van volkomen helder geworden is. Geen ander middel is er om die uitspraak te leeren kennen, dan om ze in het land zelf te leeren, en van den Heer v. D. TUUK, den eenigen, die daartoe in de gelegenheid geweest is en tevens van die gelegenheid gebruik gemaakt heeft, mogen wij dus wel verwachten dat hij ons uitvoeriger mededeelen zal wat hem daarvan bekend is geworden, dan hij daartoe in zijn *Bladwijzer* aanleiding gevonden heeft. Voor de maleische lexicographie is dit van te meer belang, omdat het blijkt dat in MARSDENS en CRAWFURDS woordenboeken, door onbekendheid met dat dialect, waaruit zij toch een aantal woorden hebben overgenomen, menige fout is ingeslopen. Hier heb ik dus het gras nog niet weggemaaid en zeker nog een goeden oogst voor een opvolger overgelaten, ook van fouten in mijn werk, voor wie die op zal willen zamelen. De bijgevoegde T. en het BAR. of MÈN. zijn dus alweder dikwijls eene waarschuwing om, vóór dat men er gevolgtrekkingen uit op wil maken, het bataksch woordenboek nog eens te vergelijken. Dat ik overigens menig bataksch woord ter vergelijking heb aangehaald, dat aan het Maleisch ontleend is, is geschied om daardoor de uitgebreidheid van het gebruik van het maleische woord in het oog te doen springen, of ook om de uitspraak.

De TAM., d. i. tamielsche woorden, (dezelfde waarschijnlijk die C. TEL. d. i. telogoe noemt) heb ik op weinig uitzonderingen na insgelijks aan v. D. TUUK te danken. De SKR., sanskrietsche, woordvergelijking belooft nog veel voor het vervolg: eene menigte uit het Sanskrit afkomstige woorden moeten er, dunkt mij, nog in het Maleisch schuilen, maar 't is dan in een vorm, die ze voor mijn oog nog verborgen houdt.

De ARAB., arabische, en PERZ., perzische, woorden heb ik in dit werk alle bij elkaar in eene afzonderlijke lijst achter het Woordenboek gevoegd, zulke wel te verstaan, die aan hunne schrijfwijze nog als vreemdelingen te herkennen zijn. Daarmede heb ik niet willen zeggen, dat ik van geen van allen het goed regt erken om in de maleische taal te worden opgenomen, maar het kwam mij gewenscht voor ze allen eens afzonderlijk te monstereen. De sanskrietsche woorden hebben reeds oudere regten en zijn al meer in de maleische vormen ingegroeid, maar ook die zullen nog eens zoo de revue moeten passeren, en elimineert men dan ook de vreemde woorden van jongeren datum, dan zal het eenmaal zichtbaar worden, welke de zuiver oost-indische kern is die overblijft. Tegen het practisch bezwaar van dubbel naslaan — hetgeen minder groot is dan het schijnt, daar alle niet maleische letters alleen in dien arabisch-persischen appendix staan — staat over, dat ik de arabische woorden geheel op zijn arabisch gespeld heb (wat ook voor den leerling zijn nut heeft) en er geene transcriptie heb bij te voegen gehad, daar ik voor mij hunne maleische uitspraak liever niet overal fixeer en men

¹⁾ Bij voorbeeld in de gevallen waar de s, zoo als na n, als tj wordt uitgesproken.

zich met de door de spraakkunst bekende regels der uitspraak van de arabische letters en de opmerking dat de tweede lettergreep in 't maleisch gewoonlijk den vokaal van de eerste overneemt, wanneer deze in het arabische woord gesloten is en dit dus op twee medeklinkers eindigt, kan behelpen. Overigens dient er eene grens te wezen voor het opnemen van arabische woorden, die reeds in mijne lijst veel te ver is uitgezet, dank zij vooral L., wiens voorraad ik echter niet eens heb uitgeput, daar zijne verklaringen mij wel eens meer dan twijfelachtig voorkwamen. Al zulke woorden, bij voorbeeld, die in regtsgeleerde werken voorkomen, behoeven niet te worden opgenomen. Daarvoor kunnen de lijsten geraadpleegd worden, die aan de reeds uitgegeven werken van dien aard zijn toegevoegd. Ook heb ik, om voor de hand liggende redenen, niet alle opgenomen, die C. geeft. Slechts genoegzame kennis van de maleische literatuur en volkstaal zal hier die grenzen kunnen bepalen. Eene menigte van de woorden, die mijne lijst bevat, zal wel uit boeken geput zijn; de meeste arabische woorden schuilen echter welligt nog, en dan zeker in dikwijls zeer verbasterde gedaante, in de volksdialecten. — Eene andere reden, die voor de afzonderlijke opgaaf der arabische en perzische woorden in mijn werk pleit, is deze, dat zij daardoor wat meer op den voorgrond treden en zich gemakkelijker aanbieden ter revisie, want èn uitspraak èn opvatting van den zin zullen waarschijnlijk doen zien, dat men zich in de bepaling van den arabischen woordvorm wel eens heeft vergist. Ik heb mij, waar ik niet zeker was van op andere wijs niet te zullen dwalen, doorgaans aan de beteekenis der arabische en perzische lexica gehouden. Dat evenwel ook hier de kennis dier talen zelve de ongenoegzaamheid van zulk vergelijken zonder die kennis vaak doet uitkomen, is mij meer dan eens duidelijk geworden. Mijne voorgangers hebben, zoo als de zonderlinge fouten bewijzen, die zij hier maken, die kennis blijkbaar voor gansch overtollig gehouden. Zij spreken er niet eens van. Voor het Sanskrit verwijzen zij ten minste nog naar anderen.

Zeer vele woorden, die òf aan het Javaansch ontleend, òf met javaansche woorden gelijkkluidend zijn, gelijk C. er zoovele geeft en de javaansch-maleische gedichten er zoo vele bevatten, heb ik niet opgenomen. Die zich met een wetenschappelijk doel op het Maleisch toelegt, zoo dacht ik, zal ook wel in het javaansche woordenboek t' huis zijn en daarin bij den tegenwoordigen stand der maleische lexicographie genoeg voor zijn doel vinden.

Namen van planten vindt men vooral bij C. in menigte. Ik heb, daar deze hier goede zegslieden kon bijbrengen, de botanische namen, voor zoover ik die slechts bij hem vond, doorgaans onveranderd gelaten. Maar voor die welke MARSDEN opgeeft heb ik de wetenschappelijke namen, die ik er in de *Flora van Nederlandsch Indië* van Prof. MIQUEL voor vond, in de plaats gesteld. Den schat van soortnamen, die C. geeft, heb ik echter niet, of althans hoogst zelden, overgenomen, omdat die namen dikwijls erg verdacht en lokaal zijn en ook in een woordenboek als het mijne gerust mogen gemist worden. Daarvoor behoudt dus het werk van CRAWFURD zijne waarde. Bij de diernamen heb ik mij evenzeer toegelegd op eene juiste bepaling, daar de lexica ook in dit opzigt nog zooveel te wenschen overlaten; maar ook hier was een *non liquet* gewoonlijk het eindresultaat, waar ik toe komen moest. Wat overigens dat lokale betreft, men zij er op bedacht, dat behalve woorden ook menige spreekwijs, die in het Woordenboek is opgegeven, als zoodanig zal te beschouwen zijn en in een goed lexicon òf in 't geheel niet, òf slechts met aanwijzing der plaats, waar zij gebruikelijk is, had mogen worden opgenomen.

Er waren nog twee middelen, waardoor ik mijn werk zeer had kunnen doen uitdijen: het geven van voorbeelden en het opgeven van de beteekenissen der afgeleide vormen. Het eerste komt echter, dunkt mij, alleen te pas in zeer uitvoerige woordenboeken, waarin men minder bekende beteekenissen met het gezag van autoriteiten wil constateren, of fijne nuances tusschen schijnbaar synonyme woorden wil doen uitkomen: of in zeer slechte. Misschien had ik er wel enkele meer kunnen geven, dan ik gedaan heb, om de betekenis duidelijker te maken. Afgeleide vormen had ik welligt maar geheel moeten weglaten. Zie eens eenige artikels van v. DEWALL's belangrijke *Proeve* in! Dat zou u bijna den moed geven om bij de meest gebruikelijke woorden op goed geluk een goed aantal afgeleide vormen er bij te voegen. Beteekenissen daarbij optegeven komt alleen dan te pas, wanneer die niet uit het bekende gebruik der afleidings-affixen voortvloeijen.

En zoo moge mijn werk dan de wereld ingaan en vooral nut stichten door het opwekken tot voorzigtige studie. Ik heb door eene menigte V's vooral deze laatste trachten te bevorderen. Zij dienen alleen om de aandacht te vestigen, voor meer niet. Voor het gemak bij het naslaan heb ik minder kunnen zorgen, omdat ik bij mijne onbekendheid met de juiste spelling van vele woorden, toch niet elke mogelijke spelling kon opgeven en eene keus doen moest, al is die ook soms ongelukkig uitgevallen. Ik heb mij niet aan de spelling van MARSDEN gehouden, waar ik wist dat zij verkeerd was, maar heb niet overal mijne eigene spelling meer kunnen veranderen, waar ik later inzag dat ook die afkeuring verdiende. Eu hoe ligt kon dit gebeuren, daar ik zoo menig woord niet anders dan in een hollandschen vorm heb leeren kennen, waarvan ik de juistheid niet beoordeelen kon! Laat ik hier attent maken op de **•** en **◐**, die ik misschien liever **◑** en **◒** had moeten schrijven, daar zij steeds zoo uittespreken zijn. Voorts zij men bedacht op het vervangen van arabische door maleisch-arabische letters, op de verwisseling van **l** en **z** (die mij, misschien ten ouregte, bewogen heeft om ook de **z** aan het begin der woorden niet door eene hollandsche **h** uittedrukken), enz. Maar het begrip der betekenis of der verschillende beteekenissen van een woord, dit heb ik wel trachten gemakkelijk te maken. Ik heb voor het laatste geval tweederlei cijfers gebruikt en door de gewone uigedrukt dat de beteekenissen mij voorkwamen in verband te staan, terwijl ik, wanneer mij dit verband niet duidelijk was,romeinsche cijfers gebruikt heb. De overgangen van de eene betekenis in de andere zijn dikwijls hoogst opmerkelijk en leerzaam. Ik geloof dat bepaald uitéénlopende beteekenissen van eenig woord, of wat op hetzelfde nederkomt, van volkomen gelijkkluidende woorden, verdenking mogen opwekken, hetzij ten opzichte der uitspraak, hetzij ten opzichte der oorspronkelijkheid van één dier woorden.

Ik eindig met den dubbelen wensch, dien ik bij de bewerking van dit woordenboek steeds voor oogen gehad heb, dat het namelijk, met al zijne gebreken, toch nog eene verbetering zal blijken van dat van ELIOUT en eene goede bron bij de zamenstelling van een beter, en dat het dezen of genen tot eene grondiger beoefening van de maleische taal zal opwekken, dan haar dusver gewoonlijk ten deel viel.

MALEISCH-NEDERDUITSCH

W O O R D E N B O E K.

اب **aba**, gloeijen, het heet hebben. C. [V. JAV. *awa*, begeerte, lust, ARAB. هري].

ابڠ **abang**, oudste broeder of zuster, of volle neef of nicht; naam waarmede de vrouw haren man toespreekt. *Orang* — en *abang-abang*, de deftige stand uit welken de hoofden gekozen worden. [V. *kakak* en *abam*].

ابڠ **əbang** = بڠ *bang*.

ابم **abam**, (of *abang*?) steunsel, balk die tot steun dient: *patah kəmoedi dəngan* — *nja*, spreekw.: alle hoop is vervlogen. [V. *abang* en BAT. *abang-abang*, zekere boom waar langs men de betelranken laat opklimmen].

ابنتار **abantara**, ook **bantara**, een heraut: — *kanan* en — *kiri*, een heraut die ter rechter- en een die ter linkerzijde van den vorst staat [SKR. *awātāra*? als 't ware een plaatsvervanger, eig. incarnatie, van den vorst?].

ابو **aboe**. V. هابو.

ابرن **aboewan**, de gedeelten waarbij eene betaling geschiedt C.

ابڠ **abah-abah**, JAV? tuig, voorn. van trekdieren [JAV. id. materialen, toebehooren, bijv. — *tənoenan*, weefstoel.]

ابي **abel**; *məngabeikan*, gering achten.

ابيمان **abel-mana**, de twee hoofdopeningen van het ligchaam [Volgens C. TEL.].

اتام **oetama**, best, uitmuntend [JAV. id. SKR. *oetama*].

اتر **atoer**, het rangschikken, regelen, in orde brengen. *Bəratoer*, bijv. *bərdjalan* —, volgens rang of ouderdom, één voor één, achter elkander gaan. *Məngatoer, i, kan. Məmpəratoer, i, kan. Atoeran* ook: verordening, voorschrift. *Bəratoeran. Bəratoeratoeran. Pəratoeran. Pəngatoer. Pəngatoeran.* [JAV. BAT. id. MAK. *atorò* id. DAJ. *ator*, aanklagt].

اتس **atas**, op, boven op: *dī* —, *kā* —, *dəri* —, boven, naar boven, van boven; bo-

ven, daarenboven: *di*—*angin*, zie *angin*; *hingga sapoeloeh rejal ka* —, tot tien realen en daarboven; *di anoegrahi përsalin* — *tjoemboel itoe*, hij werd boven en behalve dat doosje ook nog met een staatsiekleed begiftigd; op (van eene op iemand rustende verplichting): — *patik*, ik neem het op mij, dat is ter mijner verantwoording; naar: — *sarengat nabi Ibrahim*, naar de wet van den profeet Abraham; *samoeanja* — *kadoea poeloeh fatsal*, alles in 20 hoofdstukken. De beteekenissen van het ARAB. *علي* zijn in het MAL. op *atas* toegepast. *Mëngatas*, *i*, *kan*, bijv. *dirinja*, zich verheffen [BAT. *id.*].

اتق *atoeng*; *mëngatoeng*, dobberen; in onzekerheid zijn. *Përatoengan* [L. Bij C. een anker met eene kleine lijn uitwerpen].

اتف *atap*, dak; wat tot dak dient, inz. palmbladeren; palmbladeren, waarvan een huis opgebouwd is: *roemah* — een atappen huis (— *bongbong*, een dak dat van weërszijden schuins afloopt; — *gadjah mënjoesoe*, een dat dit slechts aan eene zijde doet; — *tjoeram*, een effen schuins dak; — *kimas-kaeroep* (?) een wolvedak. L) *Bëratap. Mëngatap* [JAV. *atep*. MAK. *atà*. DAJ. *atep*, wat tot sluiting dient].

اتو *atau*, of; en [JAV. *oetawa*, DAJ. *atawa*, *tawa* SKR. *oetawā*].

اجهن *adjahan*, soort van visch.

اجر *adjar*, leering, vermaning; een heilig man, een heidensch priester. *Bël-adjar*, onderwijs genieten. *Mëngadjar*, onderwijs geven. *Mëngadjari*, *kan* ook: vermanen. *Adjaran. Pëladjar. Pëladjaran. Pëngadjar. Pëngadjaran*. [JAV. *id.* BAT. DAJ. MAK. (*údjarà*), leering, vermaning; SKR. *ātjārja*, geestelijk leeraar?].

اجق *adjak*; *mëngadjak*, uitnoodigen om iets te doen; uitdagen. *Mëngadjakkan. Pëngadjak. Pëngadjakan*. [JAV. *id.* uitnoodigen. DAJ. *id.* overhalen].

اجق *adjok*; *mëngadjok*, napraten, ridiculiseren. *Pëngadjok*. [V. het vorige woord: JAV. *òdjok*, opstoken, aanhitsen, DAJ. *adjok*, bepraten, vleijen].

اجن *ədjān*, MĒN. drukken, persen bij ontlasting. T. [BAT. *odon*. MAK. *ārang*].

اجرج *adjoedja*, kwaadspreken, babbelen. *Adjoedjaän* [V. den SKR. rad. *djardj*, dreigen; lasteren].

اجرغ *ədjoeng*, *jonk*, groot schip [PERZ. جنك].

اجي *adji*; I. *mëngadji*, leeren, inzond. leeren lezen, vooral den Koran; den Koran lezen. *Pëngadji. Pëngadjian*. [JAV. BAT. *id.* V. *Hadji?* onderwijs bij een' hadji, d.i. godsdienstig mohammedaansch onderwijs ontvangen? Verg. *adjar*].

II. tooverformulier C. [Kw. *id.*]

III. V. *sangadji*.

اجار *atjara*. ¹⁾ regtszaak, geding; pleiten. *Bëratjara. Mëngatjara, i, kan*. ²⁾ oorzaak, gevolg. M. ³⁾ = *antaran*, t. w. het geld dat de bruidegom vóór het huwelijk aan de ouders der bruid betaalt. [SKR. *ātjāra*, handeling, manier van doen].

اجت *atjita*, zeer fijne witte rijst L. [V. SKR. *ātjita*, opgehoopt, zekere maat].

اجف *atjang*, bode, kondschapper. *Mëngatjangkan*.

اجف *atjap*, overstroomd zijn, onder water staan. *Bëratjap. Mëngatjap, i, kan. Mëmpëratjap, i. Atjapan*,

overstroming. *Përatjapan. Pëngatjap. Pëngatjapan.* [BAT. *sap*, overdekt zijn door eene menigte, door water, geheel nat zijn].

انچي *ətjik* V.

اجم *atjoem*; *mëngatjoem*, tergen, ophitsen; kwaadstoken. *Pëngatjoeman* [JAV. *id.* verbleekt van kleur].

اجوق *ətjok*, Mën. dikwijls. [JAV. *sok*].

اچه *atjih*, kleine boombloedzuigers.

اد *ada*, zijn, bestaan, aanwezig zijn; wél (in tegenoverst. van niet): *atau* —, *atau tiada*, het is er of het is er niet; *maka angin bërtioeplah lëmah lëmbuët, antara — dëngan tiada*, de wind blies zachtjes, tusschen zijn en niet zijn d. i. zoodat men hem bijna niet voelde, — *baik?* is het goed? *tërlaloe banjak — nja*, er zijn er zeer velen; *dëmikiënlah — nja*, of alleen — *nja*, aan het slot van verhalen: zoo is het er meê, zoo is het; — *padakoe* ik heb. — *Bërada: siapa jang — wang sëbanjak itoe?* wie is er, die zooveel geld heeft? *Bëradakan. Mëngada, kan*, er doen zijn, scheppen, voortbrengen enz. *Mëmpëradakan. Adain. Kaädaän.* [D. BAT. *adong. DAJ. aton. JAV. ana*].

ادر *adar, oedar*, op jaren komende, beginnende oud te worden.

ادرا *adara*, lucht, hemel: *boeroeng jang di* —, de vogels in de lucht; *sëpërti akan sampei ka* — als of het den hemel zou bereiken. [SKR. *adhara*, de benedenlucht in tegenov. van de *akaśa?*]

ادس *adas*, fenkel; — *manis*, anijs, — *pëdas*, dille? [JAV. MAK. *id.*]

ادغ *adang*, I. hinderlaag. *Bëradang. Mëngadang*, belagen; den weg afsnijden. *Mëngadangkan. Pëngadang. Pëngadangan* [JAV. *adang*, op weg afwachten enz.].

II. *adang-adang*, nu en dan. V. كادغ *ədap*, groote platte trom, bijna als de *rëbana* T. [PERZ. *دب*, BAT. *odap*, kleine handtrom, die van weërskanten bespeeld wordt].

ادفات *adipati*, gew. *dipati.*, w. m. z.

ادثون *adapoen*, nu (autem), maar; hoe! wat! — *përkataänmoe jang tjongkak ini!* wat spreekt gij trotsch! [zameng. uit *د* en *ثون*].

ادكال *adakala* en ادكلان *adakalanja*, somtijds, nu en dan [zameng. uit *د* en *كال*].

ادن *adon*, het mengen tot deeg. *Bëradon. Mëngadon, kan. Adonan*, beslag [GW. *adoe. JAV. adon-adon id., adoe*, mengsel bij het bereiden van kruiden enz.].

ادند *adinda*, hetz. als اديق, van voorname personen.

ادو *adoe*; I. *bëradoe*, slapen of gestorven zijn (van voorname personen), *mangkat* — ontslapen. *Përadoean.*

II. *mëngadoe*¹ met elkander doen vechten, van dieren, ² klagen, aanbrengen. *Mëngadoekan*; — *halnja*, zijne omstandigheden voor den regter brengen, zich bij dezen beklagen. *Pëngadoe.* [JAV. *adoe*, gevecht; DAJ. *ado*, laster, *mado*, lasteren, ophitsen. V. *padoe. BAT. mëngadoeadoe*, een beest naar eene bepaalde plaats trachten te doen gaan].

ادوهي *adoehi* en ادو *adoeh* ach! wee! *Mëngadoeh. Pëngadoehan* [JAV. *adoeh* zucht; ach!].

ادي *adi*, I. voortreffelijk, uitmuntend [JAV. *id. SKR. adhi*, een voorz. dat eene superioriteit te kennen geeft].

II. zeker oorlogsinstrument. L.

اديق *adik*, jongere broeder of zuster; het jongere, van dieren; naam dien de man aan zijne vrouw geeft; benaming

van toegenegenheid jegens jongeren in 't algemeen. [JAV. *adi*, BAT. *anggi*, MAK. BOEG. *andi*, DAJ. *andi*].

ا) *ara*, algemeene naam van boomen tot de vijgenboomen (*ficeae*) behoorende en wel zulke die gaafrandige bladeren hebben. [BAT. *ajoewara* d. i. *kajoe ara*].

ا) *arbab*, viool. [ARAB. رباب]

ا) *arit*; *piarit* speer of harpoen om visch te steken. [JAV. *arit* een mes om te snoeijen of gras te snijden].

ا) *arta*, goederen, bezittingen, schatten [JAV. *id.* SKR. *artha*].

ا) *artawan*, rijk, een die bezittingen, *arta*, heeft [SKR. *arthawān*].

ا) *arti*, beteekenis, meening. *Měngarti*, begrijpen, verstaan: — *kata*, welsprekend zijn. *Měngartikan*, verklaren. *Kaärtian*. *Pěngartian*. [JAV. *id.* SKR. *artha*, beteekenis].

ا) *oerdi*, order, bevel.

ا) *arang*, kool, houtskool; — *di moeka*, schande (C); *kajoe* — ebbenhout [JAV. *arəng*, BAT. *agong*, DAJ. *aring*? V. MAK. *leleng*, zwart.

ا) *arak*, I. statige optogt. *Běrarak*. *Měngarak*, in statie omleiden. *Měngarakkan*. *Arakan*. *Pěngarakan* en *pěrarakan*, staatsiewagen; omgang.

II. een uit rijst, suiker en palmwijn gestookte sterkedrank. *Kajoe* —, eene plant, *vitex pubescens*. [ARAB. عرق].

ا) *arkijan*, zinverbindend voegwd: voorts, verder. [V. Kw. *reké*, nu, thans].

ا) *arga*, waarde, prijs; geld dat iets opbrengt. *Běarga*. *Měngargakan*. [BAT. *id.* SKR. *argha*].

ا) *aral*, bezig. C. [ARAB. عرض?]

ا) *arən*, rijst die half gaar gekookt is, L. Bot. Wb.

ا) *arən*. I. soort van boom, *casuarina*

na sp.; *boewah* —, soort van gouden sieraad, dat aan een zakdoek gedragen wordt (T.). [BAT. *oroe*].

II. soort van lang treknet om zeevisch te vangen.

ا) *aroeda*, wijnruit. [PORT. *aruda*].

ا) *aroeng*, doorwaadbaar. *Měngaroeng*. *Aroengan*. *Kaäroengan*.

ا) *aroewan*, soort van visch, bij L. = *ikan gaboes*, maar bij Bleeker vind ik een zalmachtigen visch, *sauridichthys ophiodon* Bl. (*Bombay-ducks* der Engelschen) *aroean-tasik* geheeten.

ا) *arah*, ¹ kant, zijde; naar den kant van: — *timoer* en — *katimoer* oostwaarts: *di mana* — *nja nēgri itoe*, welken kant uit ligt die stad? ² toeleg, streven. *Měngarah*, *kan*. [JAV. *id.* BAT. *hara*, op het punt zijn iets te doen; loopende naar (van den tijd)].

ا) *ari-ari*, het onderste gedeelte van het lijf, de liezen, de blaas enz. [JAV. *id.* de nageboorte enz.]

ا) *aris*, het binnenste of het hart van een pisangstam. Bot. Wb.

ا) *aring*, I. stinkend. II. de uitstekende rand boven aan het lemmer van een kris.

ا) *asa*, I. *ěsa*? ¹ een, eenig, *toehan jang* — de eenige Heer, God, *boenga* — *dan boenga soesoen*, enkele en dubbele bloemen; *korang* — *saratoes*, honderd min één. *Asaän*. *Kaasaän*. *Měngasakan*, de eenheid erkennen [Gw. sa]. ² *asalah kamoe*, pak u weg! *Měngasakan*, wegnemen: — *barang-barangnja*, zijn goed wegleggen (apart leggen?)

II. hoop: *poetoes* of *hilang* — geen hoop meer hebben. *Asa-asaän*: *djangan* — koester geen ijdele hoop. [SKR. *āśā*].

اساه **oesaha**, inspanning, arbeid; *ajar oedjan.*, dan *ajar* —, regenwater en put- of rivierwater; *mëngoerangkan* — *nja*, zijn arbeidsvermogen verminderen. *Bëroesaha*: *bërniaga* atau — handeldrijven of arbeiden. *Mëngoesahkan*, moeite doen voor iets; — *dirinja*, zich inspannen. *Përoesahaän*. *Pëngoesahaän*. [SKR. *oetsäha*, vermogen; inspanning. V. *اوسه*].

اساهن **asahan**, baffetas, eene soort van katoenen stof. [V. *بفت*].

استاك **astaka**, eene kroon, die alleen bij de krooning dient. C.

استري **istri**, vrouw van een' vorst, wanneer zij van vorstelijke afkomst is; getrouwde vrouw van deftigen stand, *swami dan* — man en vrouw. *Bëristri, kan*. *Mëmpëristri, kan*. *Bëpëristri, kan*. [JAV. *estri*. SKR. *strī*].

استفغر **istingar** en استفگرد **istingarda**, eene ouderwetsche soort van schietgeweer. [PORT. *espingarda*].

استفگی **istanggi**, wierook, reukwerk: — *satjoemboel*, een reukballetje, zooals de vrouwen aan haren zakdoek dragen. [MAK. *satanggi*, reukwerk dat uit dezelfde bestanddeelen bestaat als *doepa*, maar van minder hoedanigheid en in geringer hoeveelheid, en met grove poeder-suiker vermengd. SKR. *astāngga*, uit acht deelen bestaande?].

استمیر **istimewa**, voornamelijk, zoo- veel te meer, allermeeft. [SKR. *astoe* of *stām èwa*, laat het ook zijn?].

استین **astina**, beleefd, welopgevoed? اسغ **asing**, afgezonderd, vreemd: *orang* —, vreemdeling; *asing-asing*, afzonderlijk. *Mëngasingkan*; — *dirinja*, zich afzonderen. *Përasingan*. [BAT. *id.*]

اسف **asap**, rook; smeulend vuur. *Bërasap*: *bintang* — komeet. *Mëngasap*, ook: door rook verdrijven, bijv. muskiëten. *Mëngasapi*, doorrooken. *Pëngasapan* en *përasapan* ook: pijp om te rooken. [KW. DAJ. *id.* BAT. soort van hars, die tot wierook gebruikt wordt].

استق **asak**; *mëngasak*, instampen; vaststampen. *Pëngasak*, stamper, laadstok.

استق **asok**? soort van visch.

اسکي **askel**, aangenaam, vrolijk L.

اسم **asam**, zuur; — *djawa*, tamarinde. *Mëngasami*, bijv. wapens, die bij het damasceren met limoensap worden ingewreven. *Pëkasam*, zeker tafellzuur. *Masam*, zuur, ontevreden (van het gelaat). [JAV. DAJ. *id.* BAT. *asom*].

اسمار **asmara**, verliefdheid, mingenot. [KW. *id.* SKR. *smara*, liefde].

اسن **asin**; *masin*, zout, brak [JAV. *id.* BAT. *ansin*].

اسنین **isnen**, V. ARAB. اثنین.

اسر **asoe**; *gigi* —, honds- of oogtand. [JAV. BAT. BOEG. *asoe*. DAJ. *aso* en SKR. *śvan*, hond].

اسه **asah**; *bërasah*, *mëngasah*, slijpen, bijv. een zwaard, de tanden. *Pëngasah*: *batoe* — slijpsteen. [JAV. *id.* DAJ. *asa*].

اسه **asih**, V. كاسه *kasih*.

اسه **asoch**; *mëngasoch*, opvoeden, oppassen, van kinderen. *Pëngasoch*, eene vrouwelijke bediende, die op het kind past.

اغ **ang**, MEN. گج (mannelijk).

اثر **angoer**, liever willen: — *itoe dëri pada ini*, dat heb ik liever dan dit, *Angoeran*. [JAV. *id.*].

انگران **angrawan**; *kajoe* — soort van timmerhout voor schepen.

انگرم **angram**, = گرم *ngëram*.

انسان **angsana**, soort van boom, *pterocarpus indicus*: *Kajoe* —, zonne ('t Jav. sônô) hout, lingoahout. [JAV. *sana*, BAT. *sona*? SKR. *asana*? doch dit is een ander gewas].

انگسر **angsoer**, bij kleine eindjes voortgaan; bij termijnen betalen. *Angsoeran*, loon bij termijnen betaald. [JAV. het op nieuw betalen van de pacht.]

انگشغ **angsang**, kieuwen. [JAV. V. (ايسغ)].

انگسوك **angsoka**, soort van boom met prachtige bloemen, *pavetta* sp. [Ook *saka* even als in het JAV. SKR. *asoka* d. i. zonder droefheid, daar men zeide, dat zij alle droefheid verdrijft.

انگك **angka**, ¹ teeken, cijfer; — *doea*, het herhalingsteeken r [JAV. SKR. *id.*]. ² *angka-angka*, gepeins, gedachte, bijv. *bërdjalan* — in gedachten gaan. *Bërangkaängkaän*, wantrouwend jegens elkander zijn, kwaad denken [V. *sangka*].

انگار **angkara**, I. oneerbiedig jegens zijne meerderen; die de bruid van een' ander tracht te verleiden; die anderen slecht en willekeurig behandelt; moedwillig.

II. verwonderlijk, tooverachtig? bijv. *indah* —, verwonderlijk fraai. *Angkaran*, een wondervoertuig, bijv. een vliegende wagen.

انگاس **angkasa**, de bovenlucht, de ether. [SKR. *ākāśa*].

انگك **angkat**, het optillen, verheffen; in eene betrekking (*pangkat*) aangenomen; *anak* —, *bapa* —, aangenomen kind, aangenomen vader; —

tangan, het opheffen der tegen elkander gehouden tanden, wanneer men in de tegenwoordigheid van den vorst komt of dien verlaat. *Angkat-angkat*, meubelen. *Bërangkat*, vertrekken, op reis gaan; gaan, hetz. als *përgi*, van vorsten. *Mëngangkat*, optillen, verheffen; aanstellen, in rang verheffen; opnemen om weg te brengen, bijv. geregten; — *prahoe kapada*... met eene praauw naar... zeilen. *Mëngangkatkan*. *Angkatan*, alles wat een optogt uitmaakt, leger, vloot, karavaan, bende: *prahoe* — krijgsprauw; ook: de vorstelijke Linggasche vlag, zwart met een wit kruis over hoeks. *Përangkatan*. *Pëngangkat*. *Pëngangkatan*. [JAV. *id.* MAK. *angka* *id.* DAJ. verheven in rang, somtijds: optrekken. BAT. *borhat*, vertrekken, *mangangkat*, springen, ontsnappen, ontvlugten].

Pangkat, verheven plaats, verhoogde vloer, verhooging, verdieping; trap, graad; rang, betrekking: *doedoek pada* — *karadjaän*, zitten op de verheven plaats van een' vorst, d. i. de vorstelijke waardigheid bekleeden; *jang toewa* — *iboe kapada kita*, de oudste bestaat mij als moeder. *Bërpangkatpangkat*, bijv. *doedoek*, naar rang zitten. [JAV. *id.* afdeeling, DAJ. *id.* ambt, waardigheid, MAK. *pangka*, rang, klasse].

Mangkat, sterven, gestorven zijn, van vorstelijke personen [eig. vertrekken, zoo als in 't JAV₁].

انگك **angkoet**, I. *mëngangkoet*, op den rug dragen.

II. = *angkoep*. *Angkoet-angkoet* = *angkoep-angkoep*.

III. een ronde bol van bloemen, daar men een steel in steekt. L.

انگك **angkar**, heilig, wat niet aangeroerd of niet betreden mag worden [JAV. *id.*]

انگس **angkas**, = *angsa* V. هفس.
 انگس **angkoes**; *məngangkoes*, een olifant drijven, v. H.
 انگس **oengkas** (**oenggas**). MĒN? vogel.
 انگغ **engkang**; *məngenkang*, wijdbeens loopen T. [BAT. *məngəang*].
 انگف **angkap**, zich ergens neêrzetten, zoo als vogels, vliegen enz. *Angkap-angkapan* bijw. *Məngangkapkan*, neêrleggen (C). [= *inggap*?].
 انگف **angkoep**, tangetje om de baard uittrekken. *Angkoep-angkoep*, soort van wesp. [DAJ. *angkop* id. V. JAV. *antoep*, angel].
 انگل **oengkil**; *məngoengkil*, met eene spaak of iets dergelijks opligten. [JAV. id. DAJ. *oengkir*, het voortduwen, bijv. van een' boomstam door er spaken onder te steken. V. امثل *oempil*, BAT. *onggal*, *monggal*, opwippen].
 انگو **angkau**, (ook **kau**, كو), voor-naamw. van den 2^{en} persoon enkelvoudig, gij.
 انگو **oengkoe**, titel van maleische hoofden.
 انكه **angkoeh**, trotsch, aanmatigend. [JAV. id.].
 انكي **angkef**, waarschijnlijk eene soort van schelp, waaruit de orang-laut witte en zwarte armringsen vervaardigen.
 انگك **angga**, tak. *Bərangga*, bijv. van een hert: met getakt gewei. [SKR. *angga*, lid.].
 انگار **anggara**, roode steenbrasem L. [In het SKR. gloeiende kool en andere zaken die om hare vuurroode kleur zoo genoemd worden. V. بار].
 انگت **anggit**; *mənganggit*, aan elkaar rijgen. [JAV.].
 انگت **onggoet**; *onggoet-onggoet*

en *bəronggoet*, schuddebollen L. [V. انگق *anggok*].
 انگر **anggar**, toestaan, gedooogen C.
 انگر **inggir-inggir**, soort van visch.
 انگریس **inggris**, engelsch. [JAV. id.].
 انگرن **anggrek**, standelkruid, orchidee. [JAV. id.].
 انگغ **ənggang**, de rhinocerosvogel, *buceros*; — *papan*, *buc. bicornis*, — *danto* (?), *buc. lunatus*. [BAT. *onggang*].
 انگس V. انگس **oengkas**.
 انگق **anggok**, het knikken met het hoofd; het stampen van een schip. *Anggok-anggok*, knikkebollen; voor het anker rijden. *Bəranggok*. *Mənganggok*, *kan*. *Pənganggok*. *Tanggok-anggok* voor *təranggok-anggok*. D.
 انگف **anggap**, met zijn velen plezier hebben bijv. — *mənari*, met dansen. *Bəranggap*. *Bəranggap-anggapan*. [BAT. id. V. *angkap*].
 انگف **inggap**, op een tak zitten, roesten, van vogels. *Bəringgap*. *Bəringgapinggapan*. [DAJ. *tingkep*. BAT. *songgop* V. *angkap*].
 انگل **anggal**, ligt geladen, van een vaartuig. *Mənganggalkan*, ligten. *Məmpəranggalkan*. D. [V. JAV. *anggal*, *ənggal*].
 انگل **anggol**, **onggol**, stampen van een vaartuig; knikken met het hoofd, toeknikken; beven, als geraakten; optillen. M. [V. انگق. Bij C. *oenggoel*, dat hij als BATAV. opgeeft, en dat volg. hem ook rennen, galopperen beteekent. JAV. *oenggoel*, boven iets uitsteken].
 انگری **anggan**, afslaan niet genegen zijn, weigeren. *Kaəngganan*.
 انگری **anggoen**, **oenggoen**, ¹ deel, aandeel C. ² brandbare voorwerpen om

het vuur aan te houden. *Běranggoen*, aanblijven, van vuur.

اڠڠو *anggoe*, *inggoe*, *asa foetida*. [PERZ. اڠڠو].

اڠڠو *anggau*, de hand optillen als om te slaan C.

اڠڠوت *anggota*, lid, lichaamsdeel: *pěroeboengan* — gewricht. [SKR. ?].

اڠڠور *anggoer*, wijn, druiven; schroot. *Anggoer-anggoer*, waggelen als een dronken man. [JAV. id. MAK. *ánggorò*. PERZ.]

اڠڠي *anggei*, voor den gek houden, bedriegen. [V. JAV. *angge*, *anggep*].

اڠڠلن *oengloen*, »zoude ramboetan zijn». Bot. wb.

اڠڠن *angèn-angèn*, peinzen, zinnen. [JAV. id.]

اڠڠن *angin*, wind: *diatas* —, boven den wind, in 't Westen, *di bawah* —, onder den wind, in 't Oosten (op de westkust van het Mal. schiereiland waaijen de hevigste winden uit het Westen). *Měnganginkan*. *Pěranginan*, eene plaats die aan den wind blootgesteld, open, luchtig is. *Kaënginan*, door den wind gebogen. [JAV. BAT. id. MAK. BOEG. *anging*].

اڠڠا *apa*, wat? welk? toch (om een verzoek aantedringen): — *tah kapadamoe*, wat gaat dat u aan, *lihatlah apa* (of *lihat apalah*) zie toch! *apa-apa* en *barang apa*, wat ook. — *Běrapa* ¹ ergens mede bezig zijn; van belang zijn enz. *Běrapaäpa*, met ik weet niet wat al bezig zijn. ² V. اڠڠا — *Měngapa*, iets te weeg brengen; voor iets d. i. voor iets wezenlijks houden, er werk van maken; iets doen aan iemand of iets; iets er toe doen: *tiada* — het doet er niets toe; waartoe? waarom? *Měngapakan*. *Pěngapa*: *apatah* —

nja, wat is er de grond van? *běsar — nja*, van groot belang; *orang* — een vraagal (C). *Měmpěngapakan*: *itoe-lah dipěngapakanja*, dit deed hij er de grond van zijn; ook: van belang achten. [JAV. MAK. id. BOEG. *aga*]. — *Sijapa*, wie? *barang* — al wie; *tiada* — niemand. *Měnjapa*. JAV. iemand vragen wie hij is; iemand aanspreken. [JAV. *sapa*].

اڠڠام *oepama*, gelijkenis; gelijk; bijvoorbeeld (ook *oepamanja*); *sěpěrti* — als de gelijkenis, d. i. gelijk; *sa* — hetz.; *měmbri* — iemand geven wat hem toekomt, de verschuldigde eer bewijzen (V. *sěpěrti*). *Měngoepamakan* eene vergelijking maken; de verschuldigde eer bewijzen. *Pěroepamaän*, vergelijking; spreekwoord op eene gelijkenis of fabel berustende; het ARAB. مثل. [JAV. id. BAT. *oempama*, vierregelig versje, overeenkomende met het mal. *pantoen*. SKR. *oepamā*, gelijkheid, gelijkenis].

اڠڠاي *oepaja*, middel ergens tegen, hulpmiddel; list: *daja* —, zie داي. *Běroepaja*. *Měngoepajakan*, midde-len bedenken voor iets; hulp verschaffen met iets [JAV. id. SKR. *oepāja*].

اڠڠابيل *apabila*, wanneer (meest in de toekomst, voor den verledenen tijd is *tatkala* beter D.) [Van اڠڠا en اڠڠابيل].

اڠڠات *apit*, geklemd, vlak tegen iets aan. *Běrapit*. *Měngapit*, klemmen; dringen; uitpersen. *Apitan*, pers, persmolen. *Apitapitan* ook: stuk van een dam- of schaakspel [?] *Pěngapit*, schut, luik. [JAV. id. V. *kapit*, *soepit*, *rapat* enz.].

اڠڠار *oepatjara*, dat waarmee de vorst bediend wordt, als betelschaal, kwispel-door enz. [JAV. id. rijkssieraden, onder-

scheidingsteekens. SKR. *id.* bediening van den Vorst].

اڦڦ **apoeng**, wat op het water drijft, dobber, boei, drijvend stuk land enz. *Mêngapoeng*, zich als zoo iets voor doen. [V. *lampoeng* en MAK. *apoeng*, nevel, daauw].

اڦڦ **apak**, stinkend.

اڦڦ **apik**, kieskeurig, zindelijk. [JAV. *id.*]

اڦڦ **apakala** = *apabila*.

اڦڦ **apil**; *apilan*, borstwering, zoo als die op rooverschepen vóór den mast.

اڦڦ **apam**, koek van rijstemeel. [DAJ. *id.* JAV. *apem*. MAK. *apang*].

اڦڦ **api**, vuur; *kajoe* — brandhout, *api-api* vuurvlieg; naam van verschillende boomsoorten, die brandhout leveren. [JAV. BAT. BOEG. *id.* DAJ. *apoei*. MAK. *pepe*].

اڦڦ **apel**, kerrie.

اڦڦ **akar**, wortel (ook in fig. beteek.); kruipende plant; — *wangi*, soort van gomplant, *andropogon muricatus*; *akar-parsi*, aspergie; *akar-akar* ook: parasitische planten. *Bèrakar*. [BAT. *ahar*. MAK. *aka*].

اڦڦ **akas**, fraai, schoon. [C. *agoes*].

اڦڦ **aksara**, letter. [JAV. *id.* SKR.]

اڦڦ **akan**, voorzetsel dat eene rigting of strekking aanduidt: tot, aan, voor, naar, enz.; met het oog op, wat betreft; — en dat uit kracht dier beteekenis ter uitdrukkelijke aanwijzing van het subject, het object en het futurum gebruikt wordt, vooral wanneer een geheele zin als subject of object voorkomt. — *Akan-akan*, evenals; *saakan* en *saakan-akan*, hetz. [V. *ka*].

اڦڦ **akoe**, (ook **koe**) ik. *Mêngakoe*, *i*, zich toeigenen, erkennen voor het

zijne; belijden; zich verbinden tot iets; borg blijven. *Pêngakoe*. *Pêngakoean*, borgtogt. [JAV. *id.* BAT. *ahoe*].

اڦڦ **agar**, I. opdat; — *soepaja* hetz. [PERZ. indien, ofschoon, tenzij, nogtans].

II. *agar-agar* zeedruiven, soort van eetbaar zeewier, *plocaria-candida*.

اڦڦ **agas**, soort van muskieten. [BAT. *id.* DAJ. *agas*, gewemel, groote menigte].

اڦڦ **agoeng**, groot, voornaam: *tiang* — de groote mast, *lajar* — het groote zeil, *poepoel* —, de groote pluk, *kajoe* — een ligt hout met regten stam, dat op moerassigen bodem groeit. [JAV.].

اڦڦ **agama**, godsdienst. *Bèragama*. [JAV. *id.* SKR. *āgama*, werk over godgeleerde wetenschappen].

اڦڦ **agak**; *mêngagak*, dreigen, bedreigen. — MÈN. *agak*, gissen T.

اڦڦ **agoe**, guirlande, halsketen C.

اڦڦ **əgoeng**, de *gong*, een bekend muziek-instrument. [JAV. *əgong*. BAT. *ogoeng*].

اڦڦ **agah**, omtrent, bijna. *Mêngagah*, schatten, waarderen, gissen. *Mêngagahkan*. [V. het PERZ. *agah* en *agahi*, bekend met..., kennis].

اڦڦ **agih** = اڦڦ. — MÈN. verdeelen. T.

اڦڦ **agahari**, I. middelmatig; *panas* — matig warm, — *antara lèndjoet dan pendek*, de middelmaat houdende tusschen lang en kort.

II. iemand van langdurige ondervinding. [C. die *oegahari* uitspreekt. V. BAT. *oegari*, gewoonte].

اڦڦ **agahang** bij C. = *agahari* I.

اڦڦ **ilanoen**, V. *lanoen*.

اڦڦ **alab**, langzaam, bij lange tuschenpoozen; een commando om langza-

mer te roeijen. *Běralab. Měngalab* D. الر *aloer*, keep, insnijding; — *těr-koel*, de gangen in de loop eener buks, als zij regt zijn (D.); *aloer-aloer*, soort van boom en van visch. *Aloeran*, kil, rivierbed, vore, greppel, goot, gleuf, pad enz. [JAV. *aloeran*, een gemaakt spoor. MAK. *loloro*, stroomen, *kaloro*, bergstroom, *kalo-kaloro*, beek, *kalarang*, vore, gleuf. V. het volg.].

الر *alir*, *měngalir*, in stralen vloeijen, in smalle beekjes stroomen, ook bijv. van bloed en tranen: — *ajarnja kaloear pada sěloeran itoe*, het water vloeide naar buiten door die waterleiding; *ajar — děri kaki goenoeng*, het water vloeide in stralen aan den voet van den berg uit den grond. *Měngalirkan*, ook: in takken verdeelen, van het rivierwater om de akkers te besproeijen. *Aliran*, gracht en derg. *Pěngalir*, vichhaken met aas, die men in den stroom, op de banken eener rivier legt. (C.) [V. het voorg. woord].

الس *alas*, I. dat waarop iets rust, grondslag, steun enz.; — *moeatan*, bal-last; — *pěłana*, kleed onder een zadel. *Běralas. Měngalas*: ook bijv. — *pěti*, onder in eene kist leggen om daar weër iets op te leggen. *Měngalaskan, i. Alasan. Pěralas. Pěralasan. Pěngalasan. Měmpěralaskan*. [MAK. *alasa* id. BAT. *alas*, een blad onder een deksel over een pot gedaan om de rijst spoedig gaar te krijgen].

II. JAV. bosch. *Alasan*.

الغ *alang*, I. dwars; dwarsbalk; — *moeka*, eene soort van kajuit in een inlandsch schip (C). *Měngalangkan*, zulk een dwarsbalk aanbrengen; — *lajar*, het zeil dwarsscheeps zetten. *Alangan* zandbank voor de monding eener rivier.

Pěralangan, gebindte. *Palang*, dwars-boom. *Malang* zie beneden. [JAV. id. MAK. *kalang*].

II met *kah* er achter: niet? is het niet? = *boekankah*. — *Alang-alang* geeft een' overtreffenden trap te kennen; ook: bovenal, volstrekt: *moeliknja boekan* — was zij niet uitermate schoon? *djangan* — laat of bovenal! *Alang-kapalang* hetz. [L. spreekt uit: *aling-aling*, dat met het Laagmal. *paling* in verband staat, hetwelk in den superlatief gebruikt wordt en vast wel eene verkorting van *kapalang* is. Het woord *alang*, dat aan deze vormen ten grondslag ligt, zou wel het ARAB. ألم is het niet? kunnen zijn. MAK. *ala*, wat! hoe!]

III *alang-alang*, ¹ een vlieger; ² = *lalang*.

الفيرس *alperes*, vaandrig, onderofficier. [PORT. *alferes*].

الث *alpa*, minachtend, onverschillig; zorgeloos. *Měngalpakan*, minachten, geringachten; uit overschilligheid nalaten. [Kw. onwetend, dom; onverschillig. SKR. klein, min: de bet. van *alpa*, is in 't mal. van *měngalpakan* afgeleid.

الث *alap*, *měngalap*, vruchten met eene soort van knijper (?) van de boomen plukken L. *Alap-alap* eene soort van valk, *falco bengalensis* (C). [JAV. id. nemen. BAT. id. halen].

الكو *alkoe*, koppelaar, = *pinang moeda*.

الر *alěn-alěn*, boerten, gekscheren C.

الر *aloe*, I. stamper om rijst meê te stampen. *Měngaloe*. [JAV. id. BAT. *andaloe*.]

II. *aloe-aloe* soort van zeesnoek, de koningsvisch, *sphyraena* sp.

III. stroo, Bot. VVb.

الر *alau*; *měngalau* drijven, voor zich

uit drijven, als vee, wild, den vijand; verdrijven, weggagen; voeren, als een wagen. *Məngalaukan*, ook: den vijand te ontmoet gaan? *Məngalaualaukan*, te ontmoet trekken, met staatsie inhalen (eig. iemand voertuigen of derg. te ontmoet voeren? daarmee te ontmoet gaan?) [BAT. *alo*, vijand, tegenpartij; *man-galoalo*, te ontmoet gaan].

الوا *aloca*, soort van gebak.

الون *aloen*, de beweging en het geruisch van het water, wanneer er golfslag is? — *bəsar*, zware golfslag. *Məngaloen*: *oembak poen tərɫaloe bəsar*, — *sampe-i kaədara rasanja*, de golven waren zeer hoog en verhieven zich als zouden zij den hemel bereiken; *səpərti oembak boenjinja*, het geluid er van was als van eene golvende zee. *Bəraloen*: — *səpərti goenoeng*, met golven bergen hoog. [JAV. *aloen* golf; loopend gerucht. BAT. rollen van een geluid. MAK. *galoeng*].

الو *əloeh*; *ngəloeh* zuchten C. [JAV. *loeh*, traan].

الو *alah*, overwonnen, ten ondergebracht (in den slag, het spel, eene weddingschap enz.) *Məngalahkan. Alahan. Bəralahan. Pəngalahan*. [JAV. *kalah*. DAJ. *alah* en *kalah* id.]

الو *all-all*, slinger. *Məngaliali*. [JAV. *id.* ring].

اليس *alis*, wenkbrauw. [JAV. *id.*].

اليد *alih*, het veranderen, wenden, keeren, bijv. van den wind; ook: het verschieten van eene ster. *Bəralih. Məngalih*. [DAJ. *alih*, verandering, verwisseling V. JAV. *oelih*, terugkeer.]

اما *ama*, ziekte in het rijstgewas; insectjes, welke die veroorzaken. [BAT. rijstworm. JAV. alles wat de veldgewas-

sen nadeel toebrengt. SKR. *ama*, ziekte. Zie ook *امه*].

امارة *amarah*, V. مارة *marah*.

امبت *oemboet*, het hart in den kroon der palmen, de palmiet. *Bəroemboet. Məngoemboet*. [BAT. *ombot*, het jongste van eene plant, dat nog niet eetbaar is.]

امبت *imbit*; *bərimbit*, met het geheele huisgezin ergens naar toe trekken. *Məngimbitkan*. [DAJ. *imbit*, brengen.]

امبر *ambar*, I. smakeloos, zonder geur, flauw, bijv. van tabak. [MAK. *ambara*, alles waarvan de kracht vervlogen is; V. JAV. *ampang*. BAT. *hambar*].

II. dicht bij. *Məngambari*, zich dicht bij vervoegen L. [V. *kambar*, *ampir*].

III. *ambar-ambar*, reukballetje, *amberballetje*, zoo als dat bij het vrouwen-toilet behoort. [ARAB. عنبر].

امبس *imbas* en *imbas-imbis*, gelijk, evenals.

امبغ *ambang*, deurkozijn; — *diatas* en — *dibawah*, boven- en beneden-drempel; topzwaar (van iemand, die te veel gedronken heeft.) *Tikoēs-boelan*, zie *tikoēs*.

امبغ *ambing*, dragen. [M. V. امين].

امبغ *ambong*, soort van manden om den oogst binnen te halen, die op den rug worden gedragen met een band om het voorhoofd en een onder de armen door; het touwwerk van een schip (C). *Ambong-ambong*, takkebos, schanskorf; grootspreken (L).

امبغ *ombang*, I. dobberen. *Pərombangan*. [V. *oembak*].

II fraai van aanzien. *Ombangan?* *Məngombang*, zich zoo voor doen L.

امبغ *ombing? tanggok* — schepnet L.

امبق *oembak*, golf, branding. [JAV. BAT. *id.* MAK. BOEG. *bombang*].

امبق **ěmbok**, moeder! moedertje!
[JAV.] *Ambok-ambok* en *ambong-ambong*, woorden die men tegen een slaaf gebruikt als men hem vriendelijk aanspreken of eeren wil L.

امبل **ambil**; *měngambil*, nemen, wegnemen, opnemen, aannemen, innemen (ook fig. bijv. het hart); halen: — *oepah*, voor loon werken. *Měngambilkan. Ambilan. Pěngambilan. Ambil-anak*, naam van die soort van huwelijk, waarbij de man, van lager geboorte zijnde dan de vrouw, bij de ouders van deze komt inwonen. [JAV. BAT? id. MAK. *ale*?].

امبل **amboel**; *měngamboel*, terugstuiten.

امبل **imbai**, volgen C.

امبل **oembal**, vochtig, tusschen nat en droog; snot. [JAV. *ěmběl*, moeras, drasland; *oemběl* snot. — In 't MAL. ook liever twee woorden?]

امبل **ombol**, lossen van een schip L.

امبن **amban**, sluijer die men onder den linker arm door en over den regter schouder slaat: — *ekor*, staatriem, — *tali*, slinger. *Měngamban, kan*, in zulk een sluijer dragen. [JAV. *amběn*, gordel, buikriem; V. *kěmběn*; *ěmban*, de persoon, die een kind in een doek op zijde draagt. DAJ. *ambin*, het op den rug gedragen worden. MAK. *ěmbang*, op den arm dragen].

امبن **ěmboen**, daauw; *ajar* — daauwdruppel; *lěmah-lěmboet pěranginja sěpěrti ajar* —, zijn aard was zoo zacht (?) als de daauwdruppel. *Běřěmboen. Měngěmboenkan*, in den daauw zetten. [JAV. *ěboen*, DAJ. *ambon* id. BAT. *omboen*, wolk. V. MAK. *apoeng*, nevel, daauw].

امبو **amboe-amboe**, soort van visch (C. tonijn).

امبه **ambah**; *ambah-ambahan*, „schijnt te beteekenen, als men iets van verre ziet, hetwelk wel eenige gelijkenis met iets heeft, doch hetwelk men nog niet goed onderscheiden kan.” L.

امبه **amboh**, willen, begeeren, be-willigen, toestaan; tusschenkomen. *Pěngamboh*, middelaar L.

امبي **oembi**, wortel, die uit de kokosnoot schiet; onderste wortel van een' boom (L); *a tap or spindle-root* C. [V. *oebi*].

امت **amat**, I. zeer; *těrlaloe* —, zeer, buitengemeen; *banjak* — en — *banjak*, zeer veel.

II. *měngamatamati*, aandachtig beschouwen, opnemen, bespieden. *Měnpěramatamati. Pěngamatamatan* (in verband met I?)

III. verboden zijn.

امس **emas** (ook **mas**) goud; zeker goudgewicht van $\frac{1}{16}$ taël. *Měngěmasi*, vergulden. *Emasan. Kaěmasan*. [JAV. id. BAT. *omas*. SKR. *māsa*, zeker goudgewicht].

امس **amis**, stinkend, naar visch? [JAV. id.]

امغ **amang**; *měngamang*, dreigen. *Pěngamang*.

امقام **oempama** V. *oepama*.

امث **ěmpat**, vier. *Běřěmpat. Kaěmpat*. [JAV. *pat*. BAT. *opat*. MAK. *appa*. DAJ. *epat*].

امث **impit**, *běřimpit*, naast elkander staan, zitten, liggen, zoodat men elkander raakt L. [V. *apit*].

امث **oempat** (ook **oepat**), het kwaadspreken. *Měngoempat. Pěngoempat. Pěngoempatan*. [JAV. *oepah*, uitschelden].

امثت **oempat**; *mêngoempat*, verbergen. *Oempatan*. [JAV. *oempêt*].

امثغ **ampang**, dwars in den weg. *Mêngampang*. *Ampangan*. *Pêngampangan*.

امثغ **amping**, V. دمثغ *damping*.

امثغ **ëmping**, rijst met het vrucht-vleesch van de konosnoot toeberaid en boven het vuur gebraden M. geroost koorn, jonge groene rijst, gestooten en gedroogd, die men uit de hand eet L. [JAV. *ëmping*, half rijpe padi, die zachtjes gebakken en daarna plat gestampt wordt. BAT. rijst in den bolster kooken, weeken en dan stampen].

امثغ **ompong**, mierenest L.

امثغ **omplik**, de haken van een visch- of ander net. C.; *mëngompik*, verleiden L.

امثل **oempil**, het voortbewegen door middel van eene spaak, het roeijen met eene pagaai. *Bëroempil*. *Mëngoempil*. *Mëngoempilkan*. *Pëngoempil*. [V. *oengkil*].

امثن **ampoem**, vergiffenis: *mëmintā* en *mëmoehoenkan* — vergeving vragen; *mëmbri* — verg. schenken. *Mëngampoem*, i. *Kaämpoeman*. [BAT. *id*. ARAB. عَفْر؟]

امثن **ëmpān**, aas, lokaas. *Mëngëmpān*, *kan*. [BAT. *ompan*. DAJ. *oempan*. MAK. *ëpang*].

امثو **ëmpoe**, I. *mëngëmpoe* op de beide handen dragen, bijv. de betelschaal; de handen ergens op houden (?) bijv. op de borsten, — *soesoe*. — *Poewan*, zie beneden.

II. waarschijnlijk: Heer. *Mëngëmpoe*, beheeren, gezag voeren. *Mëngëmpoekan*. *Ëmpoean*. *Pëngëmpoe*, voogd, beheerder. [BAT. *ompoe*, voogd. SAL. *opoe*, heer, hoofd. ALF. *ëmpong*, god-

heid? JAV. *ëmpoe*, eene groote (vrucht), waar vele kleine om heen zitten; de voor-naamste eener soort; voorzetsel voor eigen-namen. — Is er verband met I?]

امثون **ëmpoenja**, ook **poenja**. Het voorgaande met het suffix *nja*. *Jang* — *roemah*, de heer des huizes, *jang* — *karadjaän*, de Vorst, *jang* — *tjëritra*, het ARAB. صاحب الحكايت d. i. de de auteur van het verhaal: *kapal itoe hamba poenja*, dat schip daar ben ik de eigenaar van, dat schip is mijn eigen-dom; *hamba* — *kapal*, mijn schip, *poenjakoe*, mijn eigendom. — *Mëmpoenjai* en *mëngëmpoenjai*, bezitten. *Mëmpoenjakan*, zich toeigenen, *akoe poenja* van iets zeggen. [BAT. *ampoena*, iets bezitten].

امثو **ampoeh**, ¹ bedekken, van water; overstroomd zijn, van velden die onder water staan. *Mëngampoeh*. *Ampoehan*. [JAV. *ampoehan*, regen met wind in het gebergte]. ²; *koening* — zwa-velgeel.

امثي **ampeï**, I. *mëngampeï*, wan-nen, van het koorn, L. uithangen, te droogen hangen, van kleëren.

II. fijn, lang en dun, C.; zekere kleine, lange, kwallen L. *Ampeïampeï*, naam van een kruipend gewas M.

امثينق **ompinak**; *mëngompinak*, ge-meenzaam omgaan, liefkozen L.

امق **amak**, eene mat. [BAT. DAJ. *id*. Zie ook مق].

امق **amoek**, amok. *Bëramoek*. *Mëngamoek*, amokken, wanhopig aanvallen; vermoorden. *Bëramoekamoekan*. *Pëngamoekan*. [JAV. *amoek*. DAJ. *amok*].

امن **aman-aman**, zekere soort van lijnwaad L.

امه **amah**, zekere kleine wormpjes, die soms in het gezigt komen. [= اما?].

انب *ənab*, bezinken; bezinksel: — *kahwa*, koffijdik. *Bērənab*. *Məngənab*, *i*, *kan*. *Pērənab*. *Məmpērənabi*, *kan*. *Pəngənab*. D.

انت *anta*; — *bəranta* en *bəranta-bəranta*, geheel en al, tot den einde toe. [SKR. *anta*, einde].

انت *oenta*, kameel; *boeroeng* — struisvogel. [JAV. MAK. *id.*]

انتت *antoet*; *antoetan*, honigdaauw; brand in 't koren.

انتت *oentoet*, elephantiasis M. gezwollen L.

انتار *antara*, tusschen, tusschenruimte, tusschentijd, de tijd dien iets duurt: — *nja limabelas dēpa*, hun onderlinge afstand is 15 vadem, *pada — djalan, pada — padang*, op weg, op de vlakte; *antara . . . dan . . .* zoo wel — als (het ARAB. و — بين). *Bərantara*: *tiada — lagi padang itoe*, er was geen ruimte, geen plaats meer op die vlakte. *Məngantarai*. *Pərantara*, middelaar. *Pərantaraän*. *Bəlantara*, gew. verbonden met *oetan*, *rimba*, een woud met open plekken? bij M. eene wildernis, die tusschen bewoonde streken of rivieren ligt, bij L. eene plaats die door eene groote tusschenruimte van den weg gescheiden is, eene wildernis. [JAV. BAT. *id.* SKR. *antara*].

انتار *antar-antar*, laadstok.

انتغ *antang*, rijststamper. [? V. *aloe*. JAV. *əntong*, rijstlepel].

انتغ *anting*, hangen C. *Anting-anting*, oorhanger, oorring. *Ontang-anting*, heen en weër bengelen. [JAV. BAT. *anting-anting* oorring].

انتغ *oentoeng*, voordeel, fortuin, goede kans: — *jang baik*, goed fortuin, geluk, — *jang djahat* of *malang*, tegenspoed, ongeluk, — *loe-*

poet, de goede kans is mis, *dəngan* — *oentoeng-oentoeng*, ter goeder ure, gelukkig. *Bəroentoeng*, gelukkig zijn. *Məngoentoengkan*. *Bəpəroentoengkan*. *Pəngoentoengan*. [JAV. *oentoeng*, voordeel].

انتغ *oenting*, werpen, gooijen C.

انتق *əntak*; *məngəntak*, dragen, van wonden. [BAT. *ontak*].

انتق *antak*, met de hielen, zonder de teenen van de grond te ligten, de maat slaan C. *Bərantak* stampen, van een schip, huppelen van een paard (? steigeren?) neêrvallende gaan zitten L. [= *antoek* 2?]

انتق *antoek*, ¹ slaperig. *Bərantoek*. *Məngantoek*, knikkebollen, toevallen van de oogen. [JAV. *id.*]. ² *bərantoek*, tegen iets stooten: *doedoek tərantoek*, ergens neêrvallen om te gaan zitten. *Məngantoekkan*. [V. *antaken anggok*].

انتق *antik*, vlek, plek. *Bərintik*, bijv. van dieren, gevlekt, (gespikkeld?) [V. *titik*].

انتل *oental*, pil, pilletje. *Məngoental*, doorslikken. *Məngoentali*, *kan*. *Məmpəroental*, *i*, *kan*. *Oentaloentalan*. *Pəngoental*. [JAV. *ngoental*, doorslikken].

انتل *oentil*, balletje; betaling bij kleine gedeelten C. [V. het voorgaande woord en JAV. *oentil*, bosje, pakje.]

انتلس *antəlas* = اطلس.

انتن *antoen*, fat, modegek C.

انتن *intan*, diamant. [JAV. *intən*.]

انتہ *antah* [əntah?] I. het is onzeker, misschien wel, wie weet? — *kamana pərginja*, ik weet niet, waar hij heen is; — *ampat lima ratoes*, misschien wel, omstreeks, vier of vijf honderd, — *ja — tidak*, mogelijk is het zoo, mo-

gelijk niet, — *dewa* — *djinkah*, is het een dewa of is het soms een djin? — *adakah*, *atau tiadakah*, is hij er, of niet? *Antahkan* hetz. [V. het suff. *tah*, dat gw. schijnt].

II. *bras antah*, rijst die niet goed ontbolsterd is.

III. *éntah-éntah*, soort van kleine hoorntjes.

انتھ *antih*, [V. *gantih*].

انتیرو *entiro*, geheel. [PORT. *enteiro*.]

انجت *indjat*, tegen iets aankomen, stooten; in de zeilen vallen, van den wind.

انجت *indjoet*; *mëngindjoet*? rukken, uitrukken; rekken. *Indjoet-indjoet*, de teenen op en neêr bewegen. [L. Volg. C. BATAV.].

انجر *andjar* [*andjoer*?], van plaats veranderen, voortgaan. *Mëngandjar*, geleiden, tot gids verstrekken. *Mëngandjarkan*. *Pëngandjar*, officier. [V. انجر].

انجر *andjoer*; *mëngandjoer*, vooruitsteken bijv. eene bank voor de monding eener rivier. [Kw. *ngandjoer* vóór].

انجھ *andjing*, hond; — *ajar* otter, — *oetan* of *rimba* wilde hond, *canis rutilans*; *soedara* —, benaming der betrekking van de voorkinderen van een weduwnaar en weduwe, die zamen gehuwd zijn. [JAV. BAT. *id.*].

انجھ *andjoeng*, I. bovenvertrek (om gasten te ontvangen?); *mëngandjoeng*, bezoeken. [C. t. w. in zulk een vertrek? V. کنجھ]. *Përandjoengan*: *roemah* — een huis, dat daartoe dient of zulk een vertrek bezit. *Andjoengandjoeng*, (hut?) geheel vooraan op een schip; plank om iets op te bewaren.

II; *bërandjoengan*, zeker zeedier M.

انجھ *indjak*; *mëngindjak*, vertrap-

pen, vertreden. [V. *toendjoek*, *djudjak*].

انجھ *oendjoek*; *mëngoendjoek*, de hand uitstrekken, aanreiken, aangeven; ook: aantoonen (voor *toendjoek*?) — *tangan bëkërdja*, de handen aan 't werk slaan. *Mëngoendjoekkan*. [JAV. *id.*].

انچل *oendjal*; *mëngoendjal*, opsluiten.

انچل *andjol*; *bërandjol-andjol* of *tërandjolandjol*, knikkebollen.

انجم *andjam*; *mëngandjam*, vlechten, bijv. een touw. [V. *anjam*].

انجم *indjam*. V. *pindjam*.

انچین *indjin*, de as van een wiel. [ENG. *engine*?].

انجر *oendjoer*, de beenen uitstrekken C.

انج *intja-intja*, schoon, helder weder.

انجت *intjit*, weg! der uit! *mëngindjit*, *kan*, verjagen. [V. JAV. *ontjat*, zich uit den weg maken].

انجت *intjoet*, mank; verlamd.

انچھ *antjing*, pislucht.

انچھ *oentjang*, reiszak, bundel L. [BAT. *oensang*, beursje, zakje voor kostbaarheden].

انچھ *antjak*, vierkant rieten matje of bordje om borden of schotels op te zetten, thans alleen in gebruik voor het ophangen van offeranden D. [JAV. *id.*].

انچھ *ëntjik* (gew. *intjé*), titel voor voor mannen en vrouwen van goede, doch niet vorstelijke afkomst, iets minder dan *datoe* en *toewan*; — *wan*, titel van de dochters van den Bandara en den Toemoenggoeng van Lingga, die gehuwd zijnde *intjé poewan* heeten ['t is het Mën. *ëtjik*, dat moeder beteekent. T.]

انچھ *entjok*, jicht. [JAV. *id.* Cr. BATAV.].

انچھ *oentjal-oentjal*, snoer van bloemen L. [V. JAV. *oentje-oentje id.*].

انچو **antjoe**, soort van vlot L. [JAV. *antjo*, soort van vischnet, totebel].

انداك **andaka**, wilde stier. [Kw. *id.* SKR. *dhāka*, os].

اندر **andir** en اندري, eene hoogeschool voor de Braminen; ook eene بالي school of plaats, waar de leerlingen bij den onderwijzer komen, anders gezegd مدرسه of مدرس L.

اندر **oendoer**, achteruit trekken, terugtrekken, afdeinzen; afzien, van een voornemen; van iets afkomen, het pas gedaan hebben; — *makan*, pas van het eten komen. *Beroendoer*. *Mengoendoerkan*, *i*. *Oendoeran*. *Beroendoeran*. *Beroendoeroendoeran*. *Pengoendoer*. [JAV. *oendoer*. DAJ. *id.*]

اندر **indra**, naam van eene soort van goden. *Kaindraän*, godenverblijf, hemel. [SKR. *indra*, naam van den opperste der mindere goden].

اندغ **andang**, toorts, brandfakkeltje D. geprikte streep op het ligchaam L. *Andang-andang* ra (dit laatste spelt C. *adan-adan*).

اندغ **andong**, zekere heester die men op de graven plant en van welks hout lansen gemaakt worden, *calodracon Jacquinii*. [JAV. *andjoewang*. V. BAT. *andoeng*, weeklagt].

اندغ **indang**; *mengindangkan*, heen en weër schudden, bijv. zand in een bak om het stofgoud er uit te vinden. [BAT. *id.*, zulk een houten bak].

اندغ **indoeng** = اندت **indoek**.

اندغ **oendang-oendang**, wettelijke bepalingen; MĒN. versjes, meestal van vier regels, waarin de een of andere spreuk vervat is. [JAV. *oendang-oendang*, publicatie].

اندغ **ondong**, "of اندغ *ondong-ondong*, hoofd en aangezicht bedekken,

als de vrouwen, om niet gezien te worden; ook het deksel zelve. Men zegt ook wel براندث » L. [V. *toedoeng*].

اندث **ëndap**, het zich verschuilen (nam. door zich te bukken of achter iets te gaan staan?) *Endap-ëndap*. *Ber-ëndap*. *Mengëndap*: ook: luisteren? *i*, *kan*. *Mempèrëndap*, *i*, *kan*. *Berëndapan*. *Berëndapëndapan*. *Pengëndap*. [JAV. *andap*, laag].

اندغ **ondop** of براندث. Zie اندغ [*ondong*] » L.

اندت **indoek**, (ook **indoeng**), dat waar de voorwerpen in de natuur uit voorkomen, nest, matrix, moeder enz.; — *madoe*, honigraat (bijenkoningin L.), — *kastoeri*, muskuszak, — *soetra*, pop van een zijdeworm, — *moetiara*, paarlemoer; *ba-pa dan* — vader en moeder; — *karbau*, wijfjesbuffel. *Andoeng* BATAV. een kleine zak C. [BAT. *indoek*. MAK. *anrong*].

اندل **andal**; *andalan*, JAV. vertrouwenswaardig.

اندلا **andala**, plant waarvan de wortels dienen om drinkwater smakelijk te maken.

اندلس **andalas**; *poeloe* — Sumatra.

اندم **andam**, ¹juiste verhouding, evenredigheid, bijv. van de baard. *Ber-andam*. *Mengandam*, *i*, *kan*. *Mempèrandam*, *i*, *kan*. *Andaman*. *Pengandam*. MĒN. scheermes. [PERZ. اندام.]

²plegtigheid van het haar knippen aan jonge meisjes die op trouwen staan. N.

اندم **indam**, zich onder het baden lang in het water keeren en wentelen. *Ber-indam* hetz. L. [Ontstaan uit verkeerde afscheiding van *ber-indam* in plaats van *ber-rëndam*? V. رندم.]

اندن **oendan**, soort van snip. [BAT. *id.*]. Bij C. pelikaan, *pelicanus onocrotalus*. Bij L. krogans.

اندون **andoewan**, de ketting waarmee

een olifant aan een van de pooten vast gemaakt is. [SKR. *andōē*: dus eig. de olifant zelf.

اندہ *indah*, I. fraai om te zien, aangenaam om te hooren; belangrijk. *Berindah*, kan. *Mengindahkan*, als *indah* beschouwen, werk maken van iets. *Kaindahan*. *Mindah* = het gw.? [Kw. *éndah*, fraai, schoon].

II. V. *pindah*.

اندہ *ondeh*, uitroep van verwondering. [V. اندی *ondei*.]

اندی *andei*, gelijk, gelijkenis. *Andei-andei* en *andei-ja*, bij vergelijking, bij voorbeeld. *Andei-andei-an*. *Ber-andei*: *doedoek ber-andei-andei*: zich neêrzetten om elkander met *andei*'s bezig te houden. *Mengandeikan*. *Mandei*, gelijk. [JAV. *ondé*, voorbeeld, model].

اندی *andei*, lot; *mêloetar* — het lot werpen. *Ondei-andei*, balletjes van meel en suiker, die in water gezoden worden om ze als lekkernij te eten.

انک *anak*, kind, — *istrinja*, ook: zijne vrouwen en kinderen; jong van één dier; landskind: — *malajoe*, een Maleijer; wordt ook gebruikt om iets kleins uittedrukken.

Anak ajar, riviertje, watertje.

- » *batoe*, steengruis.
- » *boewah*, ahangelingen van eenig hoofd, of allen die van denzelfden *datoek* afstammen.
- » *dajoeng*, roeijer.
- » *djari*, vinger.
- » *gadis*, maagd [MĒN.].
- » *gênta*, klepel.
- » *kaki*, teen van de voet.
- » *koentji*, sleutel.
- » *lidah*, huig.
- » *limpah*, milt.

Anak mas, huisslaaf.

- » *moeda* of *oeda*, broederskind.
- » *panah*, pijn.
- » *praoe*, matroos.
- » *ramboetan*, haarspeld.
- » *roda*, spaak van een wiel.
- » *sanak*, zusterskind.
- » *soengei*, zijtak eener rivier.
- » *tangan*, vinger.
- » *tangga*, sport van een ladder.

Anakan, ook: interest van geld. *Anakanakan*, kinderoppen. *Beranak*, kan. *Anak-beranak*. *Pèranakan*, geboorte; een in 't land geborene. *Bèpèranakan*. *Pènganakan*: uterus. *Sanak*, *kanak-kanak* en *kamanakan*, zie beneden. [JAV. BAT. DAJ. MAK. id.]
انکدا *anakda* en انکندا *anakanda* (voor *ananda*), vorstelijk kind.

انگرس *inggris*, engelsch.

انگرة *anoegrah*, gunst, genadegift. *Menganoegrahkan*, i. [JAV. *noegraha*, zege, heil. SKR. *anoegraha*].
انم *enam*, zes. *Bèrenam*. *Kaenam*. *Mengënam*, zes maken. [JAV. *ënem*. BAT. *onom*. MAK. *annang*. BOEG. *annëng*, maar DAJ. *djahawen*].

انو *anoë*, een zekere, N. N. *Si-anoë*, die zekere. [JAV. BAT. MAK. BOEG. DAJ. id.].

انور *enau*, de arengpalm. [MAK. *inroe?*]

انور *anoer*, soort van slede om koren van het veld te brengen. C.

انیا *anci-anci*, witte mieren. [BAT. *anè-anè*, zekere witte, zwartkoppige worm, die in den grond nestelt].

انیای *anjaja*, onregt, geweld, onderdrukking, mishandeling. *Menganijaja*, i, kan. *Penganijajaän*. [JAV. id. SKR. *anjaja*, onwettigheid, onregtvaardigheid, onregt].

نیبٹ **aniboeng** = نیبٹ.
 انیک **aneka**, velerlei, van meer dan
 eene soort. [SKR. *aneka*].

انیا **inja**. I. MĒN. = ای.

II. JAV. = اینغ.

انیه **enjah**, = به.

اوبت **obat**, een toovermiddel om iets
 te weeg te brengen, gew. de genezing;
 een drankje, een poedertje; — *bédil*,
 buskruid, — *radja* ook *kajoe-tjina*,
 een heester, *smilax* sp. *Měngobat*,
i, *kan*. *Obatan* bijv. *orang* — too-
 venaar, bezweerder. *Pěngobat*. *Pě-*
ngobatan. *Kaobatan*. [JAV. *obat* id.
 en *wod*, wortel, zie beneden op *daoen*.
 MAK. en BOEG. *oeba*].

اوبر **oeban**, I. soort van hout om tou-
 wen, zeilen enz. rood te verwen. [BAT.
id. — alles wat dient om touw meê rood
 te verwen].

II. los, losgemaakt C. [JAV. *oedar*].

اوبر **oeboer-oeboer**, eene soort van
 kwallen. — MĒN. soort van staatsie-zonne-
 scherm. T.

اوبن **oeban**, grijs hoofdhaar. [BAT. *id.*
 JAV. *oewan*. DAJ. *owan*. V. اوبن].

اوبن **oeboen-oeboen**, kruin van het
 hoofd; top van een gewas. [V. بغبوئن.
 BAT. *amboeboe*. JAV. *boenboenan*].

اوبه **oebah**, **obah**, het veranderen;
 anders spreken dan vroeger, zijn woord
 intrekken (van woorden gesproken). *Běr-*
obah: *tiada* — *moeloetnja*, zij ble-
 ven bij hun zeggen. *Měngobah*, *kan*: —
djandji, eene belofte breken. *Obahan*.
Kaobahan. *Pěngobahan*. [JAV. *owah*.
 DAJ. *obah*. BAT. *oeba*, veranderd zijn].

اوبه **oboh-oboh**, de pajoeng van den
 Sultan van Lingga, bestaande uit acht
 gele en acht witte vakken.

اوبی **oebi**, aardvruchten, eetbare knol-
 len, voornamelijk die van het plantenge-

slacht *dioscorea*. [BAT. *id.* JAV. *oewi*.
 DAJ. *owi*].

اوتار **oetara**, het Noorden. [BAT. *ota-*
ra. SKR. *oetara*].

اوتر **oetar-oetar**, klein rond schild
 van rotting L.

اوتس **oetas**, I. snoer, streng; *tali*
saoeh sa — één kabeltros. *Měngoe-*
tas. [MAK. *oetasa*. BOEG. *oetě*].

II. houthakker; handwerksman; han-
 dig, vaardig. *Běroetas*. *Kaoetasan*.
 اوتس **oetoes**; *měngoetoes* zenden als
 afgezant of gezantschap. *Oetoesan*. *Pě-*
ngoetoesan. [JAV. *id.*]

اوتق **oetak**, merg, hersenen; — *toe-*
lang, merg. *Oetak-oetak*, de pit van
 iets. [JAV. *oetěk*, hersenen. BAT. *oetok*.
 MAK. *oeta*].

اوتك **oetlk**, soort van visch, *arius*
 sp. (eene soort van meerval)?

اوتد **otoh**, borstlap zoo als de kinde-
 ren dragen. [MAK. *oto*].

اوجر **oedjar**, plegtig spreken, spreken;
 zeggen; *djarnja*, men zegt. [JAV. *id.*].

اوجی **oedji**; *batoe* — toetssteen.
Měngoedji. *Pěngoedji*. [BAT. *id.* MAK.
oegi?].

اوجت **oedjat**, slim, scherpzinnig. [C.
 TAM.].

اوجت **oetjat**, onbehoorlijk, onbeta-
 melijk C.

اوجف **oetjap**; *měngoetjap*, *kan*,
 gebeden en dergelijke uitspreken. *Pě-*
ngoetjap. [JAV. *id.* BAT. *oesap*].

اود **oeda**, V. *moeda*.

اودت **oedoet**, al wat men rookt, ta-
 bak, opium. *Měngoedoet*. *Pěngoe-*
doet. *Oedoetan* en *oedoedan*, pijp om
 te rooken. [JAV. *ngoedoed*, *ngoedoet*,
 tabak rooken. MAK. *pangoedoekang*,
 pijp voor chinesche tabak of opium. DAJ.
sigaren rooken].

اورق **oedar** V. اورق.

اورق **oedik**, bovenstreek eener rivier. *Moedik*, tegen den stroom opvaren; ook wel *dimoedik* = *dioedik*, boven, hooger op. [JAV. *oedik*].

اورق **oedoek**, de ergste graad van lazarusziekte? V. بودق.

اورق **oedah**, leelijk C. [V. *oedoek*].

اورق **awar-awar**; *məngawar-awar*, waarden [= *mənawar*?]

اورق **oera-oera**, I. *bəroera-oera*, verzen uit het hoofd zingen. [JAV. *ngoe-ra-oera* id.].

II. nadoen; spotten, niet meenen. *Poera-poera*, zie beneden.

اورق **oera**, naar alle kanten verspreid. [JAV. *id.*].

اورق **aura**, slof, vergeetachtig. *Bəraura* C. [?]

اورق **oerat**, I. vezel, ader, zenuw, pees; draden van het hout, aders in de bladeren, ertsaders, enz., — *koening* of *darah*, ader, — *poetih*, zenuw. *Bəroerat*. [JAV. *BAT. id.* MAK. *oera*. *DAJ. oehat*].

II. = ARAB. عورة.

اورق **oeroet**; *məngoeroet*, de leden wrijven (bij vermoëjenis of in ziekte). [JAV. *langs*; het ligchaam wrijven].

اورق **oeras**; *məngoeras*, met water uitspoelen. [JAV. *id.* *BAT.* zuiveren, heiligen].

اورق **orang**, mensch; men; iemands persoon; iemand (zoowel van menschen als dieren); *goemoek* —, dik van persoon, 't was een dik mensch; — *banjak*, de menigte, het publiek; het gevolg; — *baroe* en — *lama*, een nieuweling, een oudgast (laag-mal. voor *baroe datang* en *lama datang*); — *itam*, een bruin mensch, een oosterling, in tegenoverstelling van — *poetih*, een blanke, een

europiaan; — *oetan*, een wilde; in 't laag-mal. = *mawas*, eene bekende soort van aap; — *kaja* en — *toewa*, titels van hoofden. *Saorang*, iemand, één persoon; alleen; ieder; eenig; *barang* — de een of ander; — *diri*, — *dirinja*, *dəngan* — *dirinja*, in eigen persoon; alleen: — *radja*, een vorst; — *malaekat*, een engel; *djangan manoesja*, *pipit tiada djoega* — *dilihatnja*, laat staan een mensch, zij zagen zelfs geen musch; *laloe diangkantnja səmoet itoe* — *satoe bidji*, toen nam ieder van die mieren een korrel op; *idoep* — *tiada bərgoena*, alleen te leven dient nergens toe. *Saorang-saorang*, een voor een. *Sasaorang*, ieder, iedereen. *Saorang-orang*, — *nja*, *dəngan* — *nja*, alleen. *Orangorang*: — *mata* het beeldje in het oog, de pupil. *Orangorangan*, poppen.

اورق **orong**, zakje van kokosbladeren, waarin men de rijst kookt.

اورق **oering**, kneveltje onder de neus. *Oeringoeringan*, in de baard praten, brommen.

اورق **oeroeng**, I. mislukken, niet doorgaan. *Məngoeroengan*. [JAV. *woeroeng* id.]

II. *mas* —, gouderts. [V. I en كورق *koeroeng*].

اورق **oerap**, zalf, smeersel. *Bəroerap*. *Məngoerap*, *i*, smeeren. *Pəroerapan*. *Oerap-oerapan*, de ingrediënten, die bij de betel behooren. [JAV. *ngoerap*, vermengen].

اورق **oerak**; *məngoerak*, luchten; vervellen, ruijen L. [C. *BATAV. V.* هورق *oeroep*].

اورق **oeroek**; *məngoeroek*, aanhoogen met aarde. [JAV. *ngoeroeg*].

اورو **oro-oro**, geluid met klapperdoppen, die aan een rotting geregen zijn, dat men maakt om de visch te lokken.

اوري **oerai**, I. los, als zand: *tanah* — losse grond, *mas* — stofgoud. *Měngoerei: ramboet tēroerei*, los, onopgemaakt haar. *Měngoereikan. Kaoereian. Pěngoereian*. [DAJ. *oerai* id. V. *soerei*].

II. nageboorte L.

اوس **awas**, scherp ziende of hoorende. *Měngawaskan*, scherp naar iets luisteren. [JAV. id.].

اوسر **oesir**; *měngoesir*, vervolgen, najagen; naar iets heen jagen, den koers daarheen nemen; *datang* — op iemand afkomen. *Běroesiroesiran*. [JAV. id.].

اوسس **oesoes**, darm L.

اوسغ **oesang**, oud, van de vorige oogst (van rijst). [BAT. *moesang*].

اوسغ **oesoeng**, het met zijn velen dragen: *kajoe* — draagstok. *Běroesoeng. Měngoesoeng. Oesoengan*, draagstoel, stellaadje om gedragen te worden. *Pěroesoeng*, hetz. *Běroesoengan. Pěngoesoeng*. [JAV. id. MAK. *song*, op het hoofd dragen. BAT. dragen, van een lijk].

اوسق **oesik**; *měngoesik*, plagen, aanhalen, sarren. [V. BAT. *osik*, wegjagen, JAV. *osik*, in beweging brengen].

اوسه **oesah**, nut; noodig zijn; *ta-oesah*, het is niet noodig; *apatah—nja*, waartoe is het nut? — Het wordt wel eens verward met *oesaha*, vooral in de afgeleide vormen: *Běroesah. Měngoesahkan. Pěroesah*, werk; arbeider: — *běndang*, akkerwerk; — *kapal*, scheepsbouw enz. [laag-mal.?]; *běpěroesah, mēm̄pěroesahkan*, bouwen, aanleggen.

اوسيا **oesia**, leeftijd. [SKR. *ājoesja* hetz.].

اوڤه **awang**, V. اوان *awan*; **oewang**, V. واغ *wang*.

اوڤك **oengka**, soort van aap, *hylobates agilis*.

اوڤو **oengoe**, purper. [DAJ. id. JAV. bruin, paars].

اوڤ **awap, oewap**, wasem, damp, zichtbaar geworden adem (asem). *Měngoewap*, gapen. *Běrawap*. [BAT. *oewap*. JAV. *angob*, den mond wijd open zetten, gapen, toesnaauwen. Zie ook *gawap* en *soewap*.]

اوڤت **oepat** = امڤت **oempat**.

اوڤتي **oepèti**, schatting. *Měngoepèti. Pěngoepèti*. [JAV. id. SKR. *oetpatti*, opbrengst?]

اوڤر **oepar**, geneesmiddelen bereiden, door ze tusschen de handen te wrijven C.

اوڤس **oepas**, I. vergiftig plantensap, plantaardig vergift: *pohon* —, vergiftboom, inzond. *antiaris toxicaria* en *strychnos tieute. Běroepas*. [JAV. — MAL. ايفه *ipoeh*].

II. oppasser, bode, politiebeambte.

اوڤك **oepak**, het opstoken van het vuur. *Měngoepak. Pěngoepak*, pook; kwaadstoker. *Pěngoepakan*. [C. BATAV.].

اوڤم **oepam**, geslepen, gepolijst. *Měngoepam. Běroepam. Pěngoepam. Pěngoepaman*, bruineersel.

اوڤه **oepah**, ook اوڤك **oepak**, eene soort van groote dunne koeken [ons gebak?].

اوڤه **oepah**, loon voor bewezen diensten, werkloon, huur, enz. *Orang* — daglooner. *Měngoepah, kan*, ook: aanbesteden, i. *Oepahan. Kaoepahan*. [JAV. BAT. DAJ. id.].

اوڤه **oepih**, de bladschede van den pinangpalm, zoo als die voor het inpakken van brieven en ook voor water-

bakjes gebruikt wordt. *Měngoepihkan*. [JAV. DAJ. id. BAT. *oepi*].

اوق **awak**, ligchaam: — *prahoe*, scheepsvolk; de romp van een schip; als bezitt. voorn. uw: *bini* — uw eigen vrouw. [JAV. id.].

اوق **awek**, (ook **wek**) ombuigen, krom buigen; verkreukelen. L.

اوق **oewak**, (ook **wak**) oudere broeder of zuster van vader of moeder: *pa* — oom, *ma* — tante. [JAV. *wa*, *oewa* id. V. *toewa* en *moeda* op *anak moeda*].

اوق **oewak-oewak**, de wau-wau-aap, *hylobates leuciscus*.

اوق **oekir**; *měngoekir*, in hout snijden, gravéren. *Běroekir*. *Oekiran*. *Pěngoekir*. *Pěngoekiran*. [JAV. DAJ. id. MAK. *oekiri*].

اوق **oekoep**, wierook. *Měngoekoep*. *Oekoepan*. [Kw. id.].

اوق **oelat**, worm, made; — *běrsoetra*, zijdeworm. *Běroelat*. [V. اولر en JAV. *oelèt*, *ngoelèt*, door elkander kneden].

اوق **oelit**; *měngoelit*, op de knie wiegen; liefkoozen. *Měngoelitoelit*, heen en wedschudden, wiegelen. *Měngoelitkan*.

اوق **oelar**, slang. *Oelar-oelar* standaard C. [V. *oeloer* enz. JAV. *oela*. SD. *orai*. BAT. *oelok*. MAK. *oelarà*].

اوق **oelir**, schroef; — *itik* kurketrekker. [JAV. id. V. *pělir*].

اوق **oeloer**; I. *měngoeloer*, vieren, loslaten, van een touw, slap of los laten hangen, van den arm, een kleed enz. *Měngoeloerkan*. *Moeloer*, uitrekken, langer worden. [JAV. id. rekken van een touw, in rijen zaaijen. V. *aloer*, *oelar*, *djalar*, *djoeloer*, *soeloer*].

II. boete; pandelingschap C.

اولس **oelas**, JAV.? omslag, overtrek; spreij; lijkkleed. [JAV. *oelès*].

اولغ **oelang**, gestadig aan, telkens weder, gew. *oelang-oelang*; ook naam van *figus racemosa* en van *pisang* (M.); — *ati*, ongerust (gejaagd?). *Běroelang*, *běroelangoelang*, herhalen, telkens weêr doen of komen. *Měngoelang*, *i*, ook: bewaken. *Oelangan*, ook: herhaling (in een gezang). [JAV. *oelangan*, zwerfer, landlooper]. *Poelang*, zie beneden.

اولغ **oeling**, topzwaar.

اولق **olak**, draaijen, zijwaarts afwijken door tegenstand: — *ajar* draaikolk, — *angin*, wending van den wind, door een berg of iets dergelijks. *Běrolak*. *Měngolak*, *kan*. *Měmpěrolak*. D. [JAV. *oelèk*].

اولم **oelom**, krimpen; *těroelom* L.

اولن **oeloen**, onderdaan, slaaf; ik, wij. *Oeloen-oeloen*, de slaven, slavenstand, [JAV. id.].

اوله **olah**, gedrag; gedragingen, kuren, streken. [JAV. *polah* id.].

اوله **oleh**, door (nam. van eene oorzaak); — *nja*, daardoor. *Běroleh*, verkrijgen, krijgen. *Pěrolehan*. *Kapěrolehan*. *Saoleholeh*, als of. [JAV. *oleh*, verkrijgen. DAJ. *oelih*, het verkregene. BAT. *oeli*, *maroeli*, iets verkrijgen.]

Boleh, kunnen, vermogen; mogen; ook = *běroleh*. *Sabolehbolehnja*, zoo veel men kan, zoo veel mogelijk.

اولي **oeli**, **oelèi**, draaikolk; *měngoelèi*, omroeren; kneden. [V. اولق].

اوومغ **omong**; JAV. *měngomong*, praten, kouten.

اون **awan**; wolk: — *di tēpi langit itoe bēbageibagei roepanja*, *ada jang sēperti pohon kajoe*, *dan ada*

jang sèpèrti binatang roepanja, ook: een met figuren voorziene zoom. *Bèrawan. Awang-awang*, het lucht-ruim. *Awang-goemawang*, de ruimte tusschen het uitspansel en de aarde. [JAV. *awang-awang* id. ARAB. هوا] de lucht, de atmosfeer].

اونس *oenoes*, de witte vezelstof die in de *bakkar* der palmboomen besloten is. T. [BAT. *hoenoes*].

اونق *oenak*, *onak*, distel; doorn, prikkel.

اونم *oenam*, slak (*murex* C.)

اونن *onan*, *oenan*, markt, jaarmarkt. [C. BATAV.]

اوياس *oejasa*, sussen door heen en weêr te schommelen L.

اويت *ojot*, soort van klimop L. [JAV. *ojod*, wortel].

اويق *oewek*; *mèngoewek*, loeijen van karbouwen. [MAK. *ngowek*. BAT. *ngoe-wek*, id. JAV. *wekkoewek*, snateren van een eend.]

اھ *ah*, uitr. van smart.

اھو *aho*, tusschenw. om te roepen.

اي *tja*, I. pers. voorn. 3° ps., soms دي. [BAT. *id*. JAV. het suff. *e*].

II. ja, tegenov. van *تيديق*, *tidak*, neen; *ja-itoe*, *ja-ini*, die of deze zelfde; *antah* —, *antah tidak*, misschien is het zoo, misschien niet. [JAV. *id*].

ايان *tjapan*, wat er van de spijzen wordt overgelaten: *sètèlah soedah santap, maka — poen di anoegrahkan kapada jang mêngadap baginda*; — *sèpah*, uitgekauwde sirihruij; ook toebereide spijzen (? C).

ايب *iba*, treurig, bedroefd: *tèrla-loe — atikoe*. [JAV. hoezeer!]

ايب *iboe*, moeder: — *bapa*, vader en moeder. *Bèriboe*. [JAV. *id*. en *embok*].

Iboe èmas, de voornaamste goudader in eene mijn.

» *djari*, duim.

» *nègri*, hoofdplaats.

» *pintoe*, kozijn van een deur.

» *sawan*, puisten, bulten. C.

» *soengei*, hoofdruier.

» *tangan*, duim.

» *tangga*, zijstijlen van een ladder.

» *tèmoë*, moederbol van de *tèmoë*-plant. V. تمو.

ايبير *ibar-ibar*, soort van klein vaartuig. [JAV. *ibar*, vliegen].

ايبس *ibas*, soort van palm, *gèbang*, palm, *poetjoek*-boom, *corypha umbraculifera*.

ايت *itoe*, die, dat; — *djoega* dezelfde. [JAV. *ikoe*].

ايتقون *itoepon*, daarop, zoodan; ook zoo, zoo zelfs. [Zameng. uit *itoe* en *poen*].

ايتق *itik*, eend, — *oeloe*, wilde eend; — *bèrtadji*, gespoorde eend, d. w. z. een bluffer; *pèlir* —, schroef. [BAT. *id*. en *ètet*. Kw. mak; kip. JAV. K. i. luis. MAK. *kiti*, eend. DAJ. *itik*, id.].

ايجا *edja*, spelling. *Mèngedja. Tèredja*. [ARAB. هجاء].

ايجق *idjoek*, bastachtige stof tusschen de bladscheden en den stam van den arengpalm. [BAT. *id*. JAV. *èdoek*].

ايدر *idar*, rond, in de rondte; ook: *idar-idar*. *Mèngidar*, kan. *Bèridarkan*, bijv. *piala*, den beker doen rond gaan. *Idaran. Pèridaran*, ook: de omloop, loopbaan der sterren. [JAV. *idèr*, omloop].

ايدن *edan*, gek. *Kaedaän*. [JAV. = MAL. *gila*?]

ايدة *idah*; *mèngidah*, een geschenk, voorn. aan eene vrouw, als een ring,

bloemen, enz. *Pengidah*, zulk een geschenk. L.

اير **ajar**, (MĒN. *air*) water; — *besar*, — *kétjil*, hoog, laag water; — *pasang*, — *soeroet*, vloed, ebbe; — *mati*, dood water, nam. op de banken aan de mondingen der rivieren. *Kajoe* —, *aralia javanica*; *boewah ajar-ajar*, vrucht die veel van eene kleine *langsat* heeft; soort van *nymphaea*. (BOT. wb.); de draad van het hout. BOT. wb., *boenga* — *mawar*, roos.

Ajar goela, stroop.

- » *kandji*, stijf sel van rijst.
- » *liar*, kwijl.
- » *loedah*, spog.
- » *mas*, verguldsel.
- » *mata*, tranen.
- » *moeka*, de heldere glans van het gelaat.
- » *moeloet*, = *a. loedah*.
- » *perak*, kwikzilver.
- » *sini*, urine.
- » *soesoe*, melk.
- » *tèboe*, suikerrietsap.
- » *tèpoeng*, beslag.

Bèrajar, kan. *Kaäjaran*. [Kw. èr. BAT. aèk].

اير **ira-ira**, draden in 't hout.

ايرت **iroet**, scheef, verdraaid, krom. *Mèngiroetkan dirinja*, zich wringen van pijn. *Iroetan*, *Kairoetan*. [JAV. *perot*, id.].

ايرس **iroes**, houten rijstlepel. *Mèngiroeskan*, besprenkelen. [JAV. *id.* schep lepel, bestaande uit een klapperdop met houten steel. V. *ديرس*].

ايرغ **irang**, bont en blaauw geslagen. [JAV. *irèng*, zwart].

ايرغ **iring**, ¹ achterna; ² zijde. *Bèri-*

ring en *bèringiring*, in eene rij achter elkander. *Mèngiring*, ¹ volgen, vergezellen; afhankelijk zijn, inz. van pandelingen; ² op zijde, naast zich, hebben. *Mèngiringkan*, *i. Pengiring*. *Iringan*, ¹ achter; ² ter zijde, wat ter zijde is. *Miring*, hellen, overhangen; *miringkan*. [JAV. *iring*, zijde, flank, helling; het liggen of staan op de smalste zijde. BAT. *mangiringkon*, volgen. DAJ. *miring* id.].

ايرغ **iroeng**, kopje om uit te drinken, M. kruik L.

ايرث **irap**, V. *كيرث*.

ايرث **iroep**; *mèngiroep?* slurpen. *Pèngiroep*, een drinkebroër. [MAK. BOEG. *iroe*. BAT. *idoep*. DAJ. *ihoe*].

ايرق **irik**, I. *mèngirik*, den voet ergens op zetten, onder den voet houden; — *padi*, de padi uittreden. *Pèngirik*. *Pèngirikan*.

II. groote zeef voor groenten L.

اير **irau**, bemiddelen C.

ايري **irel** = ايرث **irap**.

ايست **isit**, tandvleesch. [C. BATAV.].

ايسغ **isang**, I. tandvleesch (M.); kieuwen van een visch.

II. *isang-isang*, knutselen, iets voor tijdverdrijf verrigten. L.

ايسق **isak**, aamborstig. [JAV. *èsék*, schor].

ايسق **isoek**, **esoek**, morgen; de volgende dag of dagen; voortaan (MĒN); *diam* — overmorgen. *Kaisoekan*: *pada* — *harinja*, den dag daarna. [JAV. *esoek*, de morgen, ochtend.]

ايسف **isap**, het zuigen, lurken, inzuigen, opsnuiven, rooken. *Bèrisap*. *Mèngisap*. *Pèngisap*. [BAT. *id.* JAV. *isèp*. V. ايرث **iroep**].

ايس **isi**, wat ergens in is, inhoud: — *roemah*, — *nègri*, de inwoners van

een huis, van eene stad; — *proet*, de ingewanden. *Bërisi. Mëngisi, kan*, ergens indoen. [BAT. JAV. *id.*].

ايڠ *ijang*, gw. van *kijangan*.

ايڠت *ingat*, oplettend; indachtig; bijkomen (uit eene flauwte): *koerang* — onoplettend; — *akan dirinja*, tot het bewustzijn wederkeeren, zich zelven bewust worden; *loepa akan — nja*, zijn bewust zijn verliezen. *Ingat-ingat*, opgelet! pas op! *Bëringat, kan. Mëngingat, i, kan. Ingatan*, aandacht; herinnering; hoede: *dengan — nja*, op zijne hoede; *mëngambil* — nota nemen. *Bëringatan. Kaingatan. Pëngingatan: soerat* — schriftelijke memorie. [BAT. *ingot. DAJ. ingat. JAV. engët. MAK. inga id.*].

ايڠر *ingar*, luid misbaar: *ingar-bingar* of *ingar-bangar*: verst. vorm. [BAT. *ingor*, leven maken, als spelende kinderen].

ايڠس *ingoes*, het vocht dat bij verkoudenheid uit de neus loopt. [BAT. *id.*].

ايڠس *ingas*, JAV. ? = رڠس.

ايڠين *ingin*, lust, begeerte; belust zijn. *Bëringin. Kaingin. [JAV. kapëngin id.]*

ايڠو *ingoe*, wijnruit; *ingoe-ingoe* soort *saurauja*. [V. *انڠو anggoe, inggoe*].

ايڠه *ingah*, kindsch door ouderdom L.

ايڠر *ipar*, zustersman, broedersvrouw. [JAV. *ipé. MAK. iparà*].

ايڠق *epok*, sirih-tas. [JAV. *id.*].

ايڠه *ipoeh*, de vergiftboom, *antiaris*; plantenvergift, *oepas*. [V. *oepas. BAT. ipoe. DAJ. MAK. ipo*].

ايڠ *ajak*, zeef. *Mëngajak, kan. Pëngajakan. [JAV. id. MAK. aja.]*

ايڠ *ika*, MËN. = *ini. Di-sika = disini.*

ايڠت *ikat*, al wat dient om te bin-

den of toe te maken; — *pinggang*, gordel, — *prang*, slagorde, — *tangan*, gift, fooi, — *mati*, een band, die in den knoop gegaan is (L), strik, schuifknoop (M). *Bërikat, kan. Ikatan. Ikaticatan*, ook: een dichtstuk, een stuk in gebonden stijl. *Pëngikat. Pëngikatan. [JAV. ikët, id. BAT. ihot, draagband]*.

ايڠت *ikoet*, het volgen; meêgaan, gehoorzamen; onderhoorig zijn; navolgen; vervolgen; volgens: *kamana — djalan ini*, waar gaat deze weg heen? — *adat*, volgens de gewoonte. *Bërikoet. Bërikoet-ikoet*, achtereenvolgens. *Mëngikoet*, ook: — *praoe*, meêgaan op een schip. *Mëngikoetkan. Mëmpërikoet. Ikoetan*, ook: voorbeeld ter navolging; *dengan ikoet-ikoetan*, in navolging; bij beurten. *Pëngikoet. Pëlikoet (?)*, gevolg, trein. [BAT. *ihoet*, mede doen, mede].

ايڠر *ikoer (ekor)* staart: — *mata*, de buitenhoeken der oogen; — *daoen*, de scherpe punt van een blad; — *loetoeng*, klein stuk geschut, met een lang krom aanhangsel (?). *Pëlikoer*, gevolg van vorstelijke personen, *la queue* (verg. *pëlikoet* op *ikoet*). *Saikoer*, één, van dieren. [BAT. *ihoer. MAK. ingkong. BOEG. iho. DAJ. ikoh*].

ايڠل *ikal*, in een knoop gedraaid en zóó achter op het hoofd vast gemaakt, van het haar, wrong, draai, krul. *Bëriikal. [JAV. oekël]*.

ايڠن *ikan*, visch; — *merah*, roode vischjes, *ambassis* sp. [BAT. *ihan*].

ايڠك *iga-iga*, eene soort van watermos, BOT. VVb.

ايڠل *igal; mëngigal*, huppelen, dansen, van vogels; slingeren, van pijlen. [JAV. *igël*, het pronken van een paauw of kalkoen; eene beweging der handen

bij het tandakken; BAT. *ègol*, wordt gezegd van den gang van iemand, die met zijne posteriores onder het loopen heen en weër draait].

ایلا *ela*, el, van den top der vingers tot het midden van de borst.

ایلت *ilat*, bedriegen, valsch spelen C.

ایلر *ilar*; *mëngilar*, naar iets verlangen. L. [hongerig zijn C. BATAV.]

ایلغ *iling*, *eling*, op zijde hellen, naar éénen kant overvallen, van een schip; het oor leenen, luisteren. *Mëngiling*. [BAT. *iling*, naar een kant hellende, fig. van het oor van iemand die partijdig iets aanhoort. JAV. *eling* N. van *engët*, oplettend zijn enz. MAK. *tiling*. V. [تیلغ en تیلق].

ایلق *elok*, fraai, uitmuntend? [JAV. *èlok*, wonderbaar].

ایم *jam*; *mëngijamijami*, gluren. L.

ایمی *imel*, *čmel*, gekookte rijst.

این *ini*, deze, dit; — *djoega*, deze zelfde. [JAV. *iki*].

ایندا *ajanda*, vorstelijke *ajah*.

اینغ *inang*, min, zoogmoeder, ook *ma inang*; ook, en dan gew. met *pëngasoeh* er bijgevoegd: vrouwelijke bediende bij kinderen, *bonne*. [C. *mammae*. JAV. *inja*, min. BAT. *ina* en Daj. *inä*, moeder].

اینق *enak*, lekker van spijzen; plezierig (van gevoel), op zijn gemak. *Mëngenak*, iets zoo vinden. [JAV. *id*.

V. MAK. *enà*: *paenà-enà*, zieken oppassen. V. ook ARAB. اناتة, bevaligheid].

اینف *inap*, JAV. ? overnachten.

اینو *inoen*, gindsch.

اینندا *inanda*, vorstelijke *inang*.

اینی *inei*, henna, een zeker gewas, met welks bladeren de nagels roodgeel geverwd worden, ook wel eens *daoen laka* genaamd, *lawsonia alba*. [ARAB. [حناء]].

ایو *ajo*, uitw. van opwekking en van klagt. *Mëngajo*, beklagen. [JAV. *ajo*, *ajon*, tot weërkeerige hulp opwekken].

ایو *ioe* (ook *joe*), haai.

ایوت *ajoet*; *ajoetajoetan*, bijzit C.

ایوت *ajoeta*. V. جوت *djoeta*.

ایرون *ajoen*, heen en weër slingeren, van iets dat hangt. *Mëngajoen*, *kan*, wiegen. *Pëngajoen* en *Ajoenan*, wieg. [JAV. *joen*, van waar *ngijoen* en *joenjoenan*. V. BAT. *anggoen*].

ایه *ajah*, vader (van vorstelijke personen.) [JAV. K. i. *wajah*, kleinkind. MAK. moeder. SKR. *wajas*, bloeiende leeftijd].

ایه *ajoh*; *ajohajoh*, wieg. [V. *ajoen* en *ajo* ?]

ایم *anjam*; *mënganjam*, vlechten, van touw en mandenwerk. [V. [انجم]. JAV. *anam*, *nganam*, bamboe vlechten. MAK. BOEG. *anang*, vlechten].

ایه *čnjah*, V. به.

ب

بابت *babat*, I. omwindsel, doek, dien men om het lijf slaat. *Mëmbabat*, ook, bijv. *djalan*, versperren. *Pëmbabatan*. *Kababatan*. [JAV. *běbəd*.

DAJ. *babat*. MAK. *babà*. BOEG. *běbà*].

II. *mëmbabat*? schoon maken van een land door het omkappen der boomen. [JAV. *babad*].

بابر **babar**, *mëmbabar*, losmaken van de zeilen. [JAV. 'mbèber, uitspreiden, ontrollen; *bèbèr*, gordijn].

بابن **baban**? vracht, last, pak; inhoud van woorden (beter: de hoofdsom). [V. JAV. *babon*, kapitaal enz.].

بابو **baboe**, min; kindermid [JAV.?).

بابي **babl**, varken: — *oetan*, *sus verrucosus*, — *tanah*, *sus vittatus*; — *roesa*, hertzwijn, *sus babyrussa*; *bintang* — de planeet Venus; *boewah* —, *crypteronia paniculata* K. [JAV. id. tam varken. BAT. id. MAK., BOEG. *bawi*. DAJ. *bawoi*].

بات **bata**, gebakken steen. [JAV. id.].

باتو **batoe**, steen, rots; ook bij het optellen in gebruik, bijv. bij tanden, edelstenen enz. — *brani*, zeilsteen, — *djangat*, keisteen, — *kapala*, schedel, — *lada*, graveel; — *ladoeng*, steen of stuk lood om de lijn van den hengel naar beneden te houden; — *mata*, lens van het oog; — *toemboel*, puimsteen; — *goela*, kandij-suiker; *kajoe* —, zeer hard hout van *blumea lacera* K. [BAT. MAK. en BOEG. id. JAV. *watoe*].

باتس **batas**, grens; dijkes tot afscheiding van akkers. *Mëmbataskan*. *Përbatasan*. [JAV. *watës*].

باتر **batoer**, gallerij. C. [JAV. *batoer*, grond, vloer].

باتغ **batang**, I. stam; stok, steel enz.; ook bij optellen in gebruik; — *ajar*, hoofdriever, — *idoeng*, de rug van de neus; — *leher*, de nek. *Bërbatang*: *bësi* — ijzer in staven. *Bërbatangkan*. *Pëbatang* en *përbatang*, de lengte van een kussen. *Bëpërbatang*. *Batangan*, sluitboom van eene rivier. *Pëmatang*, al wat tot dam of dijk dient. [MAK. id. BOEG. *watang* id. JAV. *watang*, lans. DAJ. *batang*, ook:

oorsprong; het voornaamste van iets].

II. uitlegging. [JAV. *batang*].

III. kring, lijk. [JAV. *batang*].

باتغ **batong-batong**, eene soort van schelpdier.

باتق **batik**, *gebatikd*, op Oost-Indische wijs geschilderd, van stoffen. [JAV. *batik*].

باتق **batoek**, hoesten. [BAT. id. JAV. *watoek*].

باتق **batok**, dop of binnenste schil van eene kokosnoot. [JAV.?).

باتل **batil**, kommetje, bakje, bijv. zulk een waarmeê men water uit de *tërnang* schept; *sampan* — soort van kleine schuitjes. [MAK. *bätili* id.].

باتن **batin**, titel van hoofden van minderen rang, inzond. bij de Orang-laut in gebruik. [V. ثروتان].

باج **badja**, I. staal. [JAV. *wadja*, id.; SKR. *wadjra*, hard; diamant].

II. zwartsel, gew. van gebrande kokosnotenschillen, voor de tanden. [BAT. id.].

باجق **badjak**, I. ploeg; beestenmest; *lëpas* — tijd dat de buffels van de ploeg afkomen, d. i. 's voorm. 9 uur. *Mëmbadjakkan*.

II. *orang* —, zeeroover. *Mëmbadjak*. *Pëmbadjak*. [= *badjau*? JAV. *badjag*, zeeroover. V. BAT. *badjo*, eene vijandelijke expeditie. MAK. *bajo*, 't Mal. *badjau*?].

باجج **badjing**, I. eekhorentje. [JAV. id.].

II. zich bij het vuur warmen. [JAV. *bëdijang*, een vuur waarbij men zich warmt].

باجن **badjan**, kom. *Pëmbadjan*, iemand die *badjan*'s en dergelijke verkoopt, marskramer. [PORT. *bacia* V. JAV. *wadjan*, kleine braadpan, ijzeren pan. V. ook بجانة en بجان].

باجو **badjoe**, soort van bovenkleed, jak; — *rantei*, pantser. [JAV. BAT. MAK. DAJ. *id.* Ons baaitje? of PERZ. *bāzoe* (T)?].

باجو **badjan**, V. *badjak* II.

باجي **badji**, wig, beitel. [BAT. *badjibadji*. V. *bantji*].

باج **batja**; *mëmbatja*, lezen; voorlezen; opzeggen, bijv. gebeden. *Mëmbatjakan. Batjaän. Pëmbatja. Kabatjaän*. [MAK. *id.* JAV. *watja*. BAT. *basa*. SKR. *wätja*, spraak].

باجڭ **batjang**, = هباجڭ.

باجت **batjok**; *mëmbatjok*, een houw toebrengen. L.

باجل **batjoel**, ontmoedigd. C.

بادر **badar**, soort van kleine zeevisch. T. [BAT. *id.*].

بادڭ **badang**, eene kleine zeef voor granen. C.

بادڭ **badong**, I. plaat die op de borst gedragen wordt. *Bërbudong*. [JAV. *badong id.*].

II. *mëmbadong*, in een groot kleed wikkelen, van kinderen, na het baden.

بادت **badak**, neushoorn; — *gadjah*, n. met één, — *karbau*, n. met twee hoorns; *lidah* — cochenille-cactus. [BAT. *id.* JAV. *warak*. MAK. *badà*].

بادت **badek**, soort van dolk, een voet lang en gebogen (Riouw), een halve voet, regt en tweesnijdend (Malaka) [BAT. *id.*].

بادي **badel**, I. rukwind, storm.

II. = بادت.

بادي **bade**, vermoeden, gissen; toekomst. C. [JAV. *bade*, willen, zullen, gaan doen].

بار **bara**, gloeiende kool, heete asch. *Alipan* — de roode duizendpoot. [MAK. *id.* DAJ. *barah id.* JAV. *wawa*. BAT. *gara*, gloeiende kool. V. باره en اڭگار].

بار **barat**, Westen; — *daja*, Zuid-

westen; — *laut*, Noord-westen. [JAV. *id.* stormwind, regenvlaag. MAK. *barà*. BOEG. *barë*, westenwind, regenbui].

بارت **baroet**, zwachtel; band zooals de kinderen om den buik dragen. *Mëmbaroet*.

بارس **baris**, rij, van dingen die naast elkander liggen; streep, regel; gelid; streepje waarmede de klinkers *a* en *i* in het schrift worden uitgedrukt. *Bërbaris. Barisan*. [JAV. *id.* troepen krijgsvolk. MAK. *bárisi id.* BAT. *mamaris*, vreugdeschoten doen. DAJ. *baris*, deel, afdeeling; volgorde, rij].

باغ **barang**, geeft aan het woord, dat er op volgt, een onbepaalden zin, overeenkomende met ons: wie ook, wat ook en derg. — *saorang poen tiada*, er was niemand, wie ook; *djikalau ada — kasoekaran*, indien er zwaarigheid is, welke ook, d. i. indien er eenige zwaarigheid is; *bidjaksana pada — ilmoe*, wijs in wetenschappen, welke ook, d. i. in allerlei wetenschappen, *dan — sabageinja*, en dergelijke, welke ook, d. i. en alle dergelijke; — *kahandakmoe*, uw begeeren, wat ook, d. i. wat gij ook begeert; — *katanja*, wat hij ook, d. i. al wat hij, zegt, *pada — tēmpat*, overal; ergens; — *jang dapat*, hetgeen hij kreeg, wat ook, d. i. al wat hij kreeg; — *kali*, te eeniger tijd, mischien. Met eene negatie: *tiada barang orang, boekan barang orang* of *barang-barang orang*, niet zoo maar iedereen; *boekan barang*, niet zoo maar elk of alles, niet alledaagsch.

Vóór vragende voornaamw. staande, geeft het daaraan insgelijks een onbepaalden zin: — *siapa*, wie ook, al wie, — *kamana*, waar ook heen, ergens heen, — *apa*, iets, wat ook.

Vóór telwoorden heeft het de beteekenis van: omtrent; *doea ratoes*, een paar honderd of zoowat; — *sahari*, een dag of zoo: *tiada boleh mēnanti* — *sahari*, hij kon geen enkelen dag meer wachten.

Vóór volzinnen, die als een wensch zijn optevatten, drukt het misschien het onbepaalde van de wijs der vervulling uit: *barang disampeikan Allah*, Allah doe (t. w. den brief) bereiken, hoe dan ook; maar deze eigenlijke beteekenis is op den achtergrond terug getreden en de uitdrukking van den wensch, dien zulke zinnen bevatten, is gezocht in *barang*, dat dan door: *moge*, kan worden vertaald, bijv. — *toewan ma'loem*, *moge mijnheer weten*.

Barang en *barang-barang*, goederen, *Sachen*. *Sabarang*, wat ook, al wat. [JAV. BAT. MAK. id. BOEG. *bara*. V. DAJ. *bara*].

بارغ *baring*, nederliggen te rusten. *Bërbaring*. *Mēmbaringkan*. *Për-* en *pēmbaringan*.

بارغ *baroeng*, I. te zamen, te gelijkertijd. [JAV. id. en *barəng*].

II. hut in de rijstvelden; tijdelijk opgeslagen loods; kraampje, tentje. [BAT. MAK. id. JAV. *waroeng*].

بارو *baroe*, boom van welks bast garen en derg. gemaakt wordt, *hibiscus tiliaceus*; — *laut*, *thespesia populnea* (of *hibiscus tiliaceus* C.); — *tjina*, *artemisia vulgaris*; — *goenoeng*, *paritium simile* C., — *landak*, *abelmoschus mutabilis* C. [MAK. id. JAV. BOEG. *waroe*]. *Baroe-baroe*, naam van een zangvogel, eene soort van klauwier, *lanius*. [BAT. *baro-baro*, eene soort van zangvogel].

بارو *barah*, puist, zweer. *Bërbara*.

[JAV. id. uitslag. BAT. *baro*, zweer, groote puist. = بار *bara*?]

باري *bari-bari*, V. برې.

باسه *basah*, vochtig, nat; *boewah* — vruchten aan den boom. *Basahan*, badkleed. [JAV. id. verrot, vergaan en *basahan*, dienstkleeding. BAT. *baso*, muf. MAK. *basa*].

باسه *basoch*, het wasschen, reinigen, spoelen; — *moeloet*, suikerwater dat na den afloop van een gastmaal gepresenteerd wordt. *Mēmbasoeh*, *kan*. *Pēmbasoeh*. *Pēmbasoehan*. [JAV. *masoeh*, *asoeh* V. *basah*].

باسل *basal*, soort van ziekte, waterzucht? L.

باسي *bast*, I. muf, schimmelig. [V. *bāsah*, *basoeh*. BAT. *baso*].

II. opgeld. [JAV. id.]

III. een schotel voor groenten. L.

باسي *basel*, ziekelijk van uitzigt, bleek. C.

باغت *bangat*, haastig, driftig. *Bërbangat*. *Mēmbangat*, *kan*. *Pēmbangat*. *Pēmbangatan*. *Bërbangatbangatan*. [JAV. *bangət*, zeer; hevig].

باغر *bangar*; *ingar-bangar*. V. *ingar*.

باغر *bangoer*, domkop.

باغل *bangal* (of *bangol*?) ¹ hardhoorend, duizelig, gevoelloos, door een slag. [V. SAL. *bóngolò*, hardhoorend. V. *bingal* en *bengei*].

² verstopt van het ligchaam. [C. BATAV.].

باغن *bangoen*, I. ontwaken, uit den slaap opstaan. *Mēmbangoen*, *kan*. [JAV. id. het laatste gedeelte van den nacht. MAK. *bangoeng*].

II. uitslag, uitkomst: — *nja tjindra itoe*, de uitkomst van dat geschil, *matilah kita di tēngah laut* — *nja*: de uitkomst zal zijn enz. [V. I].

III. uitwendige gedaante, fatsoen. *Bangoenan*: ook, gebouw. *Bangoen-bangoenan*, schietschans, schiettoeren. [JAV. *wangoen*, vorm, gedaante].

IV. bloedgeld, boete die aan de familie van een vermoorde betaald wordt.

باغو *bangau*, soort van ooijevaar, *ciconia capillata*. [JAV. *id.*].

باپ *bapa*, en باپق *bapak*, vader. *Bərbapa*. [JAV. BAT. DAJ. *id.*].

باك *baka*, I. erfelijke aard, erfelijke hoedanigheid: *tiada mēmboeang* — zijne afkomst niet verloochenen. [BAT. *id.* ARAB. بقا blijvend, bestendig].

II. klierziekte. C.

III. *běbaka*, paren, treden. C.

باکت *bakat*, I. geheel vol. C.

II. het breken der golven tegen het strand of tegen een schip L., deining der zee. C.

باکر *bakar*, in brand staan, branden; blaken; braden. *Membakar. Kabakaran*. [JAV. *id.* ijzer heet maken. BAT. *bahar*?].

باكس *bakas*, vat, doos enz. — *da-wat*, inktkoker, — *sirih*, beteldoos; — *ajër-mandi*, waschbak. [BAT. *id.* Het eng. box?].

باکل *bakoel*, mand, korf. [JAV. *id.* kleinhandelaar, koopvrouw; *wakoel*, mandje. BAT. *id.* rijstmaat; een grove betelbuidel. MAK. *bàkòè*].

باکغ *bakoeng*, soort van lelie, *crinum*, *pancratium*, ook — *ajar*. [JAV. *id.* BAT. *bahong*].

باکم *bakam*, soort van robijn (ook *nakam*). L. BOT. wb.

باکو *bakau*, mangle, wortelboom, rhizophore. [DAJ. *id.* JAV. *bakoe*. BAT. *baho*].

باگت *bagat*, eene palmsoort.

باگس *bagas*, verkwikt, versterkt. [Kw. krachtig, sterk].

باگس *bagoes*, schoon, fraai. [JAV. *id.* MAK. *bágoesòè*].

باگن *bagan*, een tijdelijk opgeslagen hut in de bosschen.

باگو *bagoe*, zekere boom, *gnetum gnemon*.

باگی *bagel*, soort; aard; gelijk: *mē-noeroet* — *nja*, naar zijn aard. *Sa-bagei*, van dezelfde soort, evenzoo; *dan lain* — *nja*, andere dergelijke: *disabageikan*, vergeleken worden. *Bərbagei. Pělbagei*, verscheiden, veelsoortig. [BAT. *bagè*].

بال *bala*, leger, volk; een man uit het volk: *djika anak mantri mēm-boenoeh anak* — indien de zoon van een mantri (of een van de mantris?) een zoon van een uit het volk (of een uit het volk) vermoordt; *sěgala* — *tanah-itoe* al de opgezetenen van dat land. [JAV. *id.* leger. BAT. *id.* bondgenoot; een man van . . . V. ब. SKR. *bala*, kracht; leger; *bāla*, kind].

بالت *baloet*, I. linnen zakje, foudraal. *Měmbaloet*, inwikkelen. [BAT. *id.* V. بلت].

II. gezwollen ooggen, van het schreien. [JAV. *id.*].

بالر *balar*, V. بلر *bělar*, albino. [BAT. *si-balar*, wit-roodachtige buffels].

بالر *baloer*, striem (door slagen). [JAV. *id.* *biloer* en *galoer*. BAT. *baroer*, bont, met bonte plekken, ten gevolge van slagen of ziekte; albino? V. بلر, بلغ].

بالس *balas*, het weërom doen: beantwoording, vergelding, belooning, wraak. *Bərbalas. Měmbalas*: — *soerat*, een brief tot antwoord zenden; een brief beantwoorden. *Měmbalaskan. Pěrbalasan. Pěmbalas. Pěmbalasan. Kabu-*

lasan. [BAT. *balos*. JAV. *walès*. MAK. *bálasà*. DAJ. *balèh*].

بالغ **balang**, I. kannetje, fleschje; rozewater-fleschje met langen hals.

II. = *bilalang*. [JAV. *walang*].

III. JAV. werpen; het balspel. (C.)

بالغ **baling**, I. werpen C. [V. *balang* III].

II. *baling-baling* weerhaan, windwijzer.

بالغ **baloeng**, hanekam. *Bërbaloeng*. *Baloengan*.

بالغ **balik**, de achterkant; achter, aan gene zijde; omgekeerd, daarentegen; ook = *كembali*. *Bërbalik*, ook bijv. om-draaijen, van gezindheid. *Mëmbalik*: — *mata*, de oogen verdraaijen; goochelaar. (C). *Mëmbalikkan*. *Kabalikan*. *Pëmbalikan*. *Bëlak-balik*, onderst boven; — *adap*, zekere plant, waarvan de bladeren aan den eenen kant wit zijn. [BAT. DAJ. *id.* JAV. *walik*. MAK. *bali*. V. *Koembali*.]

بالغ **balok**, I. soort van zeilvaartuig. [V. SP. *faluca*].

II. balk. [MAK. *balò*].

بالغ **balam**, I. soort van duif van licht-bruine kleur.

II. soort van timmerhout.

بالغ **baloen**, I. oprollen, zoo als maten. T.

II. slaan, beuken. C.

بالغ **baloe**, weduwe, weduwnaar. [BAT. MAK. *id.* DAJ. *balo id.*].

بالغ **balau**, V. *همبالو*.

بالغ **baloch**, de houten vorm van eene trom. C.

بالغ **balei**, I. een aan de vier kanten open gebouw, dat voor vergaderingen, het huisvesten van vreemdelingen enz.

dient, raadhuys; JAV. bank; *b. kambang* (en *b. gadjah* L.), eene op het water drijvende tent; — *boedjoer*, de voornaamste kajuit in een schip (C.) *Baleiroewang*, zie *بوع*. [BAT. *balè*, loods op vorstelijke graven. JAV. *bale*, bank. DAJ. *balai*, open huis. Ons balie?].

II. een zekere medicinale plant. K.

بالغ **baljoe**, gesneden, gelubd.

بان **bana**, de werkking van den vloedgolf aan de monding van rivieren, branding; beter *bëna*? (T.) [JAV. *bëna*, watervloed, overstroming. SKR. *vāna*. V. *بهان* en *sëlëmbana*].

بان **banat**, eene soort van fijne wollen stof. [C. HIND. *bannaut*? wollen stof].

بان **bantr**, uitwas aan de wortels van sommige boomen, wortelhout. [BAT. *id.*].

بان **baning**, soort van groote zoetwaterschildpad.

بار **baoe**, reuk, lucht, die iets van zich geeft. *Baoe-baoe-an*, reukwerk, parfumerien. *Sabaoean*, van eene lucht, d. i. bij elkander behoorende: *bëlom ada* — *karbau itoe*, die buffels zijn nog niet aan elkander gewend; *bëlom ada* — *orang doea itoe*, die beide menschen zijn nog niet met elkander verzoend; kameraad. *Bërbaoe*. [BAT. *id.* MAK. *baòe*, reuk, rieken; zoen].

بار **bawa**; *mëmbawa*, bij zich dragen, bij zich hebben; medebrengen; medebrengen, medenemen; met (iets bij zich): — *iman*, geloovig zijn; — *dirinja*, zich ergens heen begeven; — *hikajat*, een verhaal aanhalen. *Mëmbawakan*, *i. Pëmbawa*. *Pëmbawan*, de bovenste bamboe van een *lajar-tandja*. *Bawaän*, dragt, zooveel als iemand dragen kan. [JAV. *gawa*].

بارت **bawat**, overhellen; naar beneden hangen. *Bawatan: tali* — brassen.

باور **bawar**, soort van visch [= بارل?]

باور **baor**, door een, door elkander, onder elkander. *Tjampoer-baoer*, verward door een, bijv. — *bangkei manoesja dan binatang, përkataan* —. *Bërbaor: soedah — dëngan sanaknja*, teruggekeerd zijn onder de zijnen. *Mëmbaoerkan*. [JAV. id. verward. BAT. id. vermengd].

باوغ **bawang**, ui, *allium*; — *boengkoel*, een fatsoen van krisknop. (L.) [JAV. BAT. DAJ. id.].

باوغ **bawong**, een meervalachtige visch, *bagrus*.

باول **bawal**, een makreelachtige visch, *stromateus*.

باوق **bawan**, speelkameraad. C.

باوه **bawah**, beneden. *Di* — onder, beneden; lager in rang, ondergeschikt: *doedook* — beneden, lager dan een ander zitten, die hooger in rang is; — *angin*, beneden den wind, oostelijk (zie *angin*); aan lij. *Kabawah* ook = *kapada* als het hooggeplaatste personen betreft. *Mëmbawahkan*. [V. MAK. rawa, dat ook voor het Noorden gebruikt wordt].

باهس **bahas**, iets vriendschappelijk bespreken. [C. BATAV.].

باهو **bahoe**, schouder, bovenste van den arm. [JAV. id. bovenarm. DAJ. baha, schouder. V. paha. SKR. bāhoe, arm].

بای **baja**, I. = بهای.

II. gelijk, even als. [JAV. kaja].

بابت **bajat**; *mëmbajat*, rijstzaaijen om later te verplanten. *Pëmbajat*.

باير **bajar**; *mëmbajar*, betalen, voldoen. *Bajaran. Pëmbajar. Pëmbajaran*. [JAV. id. MAK. bajaran].

باير **bajoer**, soort van boom, waarvan vaartuigen gemaakt worden, *pterospermum Blumeanum*.

بايغ **bajang**, I. *bajang-bajang*, schaduw, schim: *atsalnja* — het voorwerp dat de schaduw werpt; *kain* —, doorschijnende stof; *pada* —, in de schemering. *Bërbajang. Mëmpërbajang: jang di — diatas kapala patik*, dien uwe slaven als eene schaduw hebben over hunne hoofden, d. i. die eene schaduw werpt op het hoofd uwer onderdanen. V. *ظل. Mëmbajangkan, i*. [MAK. id. JAV. wajang].

II. soort van visch.

بايغ **bajoeng**, I. soort van kapmes.

II. huilen. C.

بايک **bajoek**, baard. C. [BAT. bahoek, bakkebaard].

بايک **baik**, goed, van personen en zaken; schoon, fraai; gunstig (van een tijd om iets uittevoeren) — *lah*, 't is goed, 't is wel, welaan; *baik... baik*, of *baik... atau...*, hetzij... hetzij... *Mëmbaiki*, goed of beter maken, herstellen, enz. *Bërbaiki. Kabaikan. Përbaikan*. [JAV. baé, slechts, maar].

بايم **bajam**, het plantengeslacht *amarantus*, spinazie enz. [JAV. bajëm].

باين **bajan**, soort van papegaai, *psittacus Osbeckii* [MAK. id.].

باين **bajën**, kamenier. C.

بايو **bajoe**, windvlaag: — *mana garangan, toean, jang datang bërpoepoet ini*, wat voor windvlaag, Mijnheer! is er hier komen waaijen? d. i. heeft u hier heen gevoerd. [SKR. wājoe, wind].

بايو **bajoeh**, veelwijverij. [JAV. id. V. BAT. bajo].

بايک **banjak**, I. veel, zeer, *orang* — de menigte, de menschen. *Sabanjak*,

zooveel: *sabanjakbanjaknja*, op zijn meest. *Bërbanjak. Mëmbanjaki, kan. Mëmbanjakbanjaki, kan*, met zijn velen overweldigen. *Mëmpërbanjak*, bijv. *tabik dipërbanjakbanjak. Kabanjakan*, ook: meer; *dëngan* — in 't gros. *Përbanjakan*.

II. gans, *anser. C. [JAV. id.]*.

بابل **banjoel**, I. een potsemaker, snaak. [JAV. id.].

II. eene soort van vogel. [Ook gespeld بنیل].

بابل **banjoen** en **bëbanjoen**, tandezwartzel van schillen enz. gemaakt. [JAV. *bannjon*, de tanden zwart maken].

بابل **babaran**, I. soort van schelp of visch.

II. moeite, zwaarigheid.

ببڠ **bëbang**; *kabëbangan*, ontijdig van een dood kind bevallen. [BAT. *habomboman*, een dood kind ter wereld brengen. V. *bëmbëm*].

ببل **bëbal**, dom, onnoozel; *salah* — fout uit onwetendheid. *Bëbalan. Kabëbalan*.

ببیرت **baberek**, nachtzwaluw, geitemelker, *caprimulgus mystacalis*.

ببیک **bibikan**, zeker taai hout. K.

بتار **batara**, een titel van goden en vorsten, als Batara Goeroe, Batara Indra enz. [JAV. id. SKR. *bhattara*, vereeringswaardig].

بتاف **bëtapa**, hoe? hoedanig? zoo, zoodanig. *Kabëtapaän*, wijs waarop iets geschiedt, bijv. *soempah*, een eed.

بتس **bëtis**, het been tusschen knie en voet. *Bërbëtis*, met zijn beenen naast elkander liggen. (C.). [JAV. *wëntis*, dijen, lendenen. BAT. *bitis*, kuit].

بتڠ **bëtoeng**, *boeloe* —, soort van zeer dik bamboes. [JAV. *pëtoeng*].

بتڠ **bëting**, bank in zee, plaat, die bij laag water droog staat.

بتق **bëtik**, de papajaboon. T. [BAT. *botik*].

بتل **bëtoel**, echt, waar, juist; *djalan* — de juiste, d. i. de rechte weg, *kata* — juiste woorden, *bërdiri* — goed, regt, overeind staan, *datjing* — zuivere unster, *ati* — hart dat op de goede plaats zit? *Bërbëtoel, kan. Mëmbëtoelkan. Mëmbëtoeli*, juist op iets afgaan. *Bërbëtoelan*, juist, regt tegenover. *Kabëtoelan*. [BAT. *botoel* id.].

بتوه **bëtoewah**, V. توه.

بتہ **bëtah**, pas hersteld, aan de betere hand zijn; in staat zijn iets te doen, kunnen: *tiada* — ziek zijn (van vorsten) [JAV. *bëtah*, uithouden, volhouden].

بتین **bëtina**, wijfje, van beesten.

بجانہ **bëdjanah**, vat, kom. C. [V. بجان].

بجق **bëdjak**, gekneed. [JAV. *wëdjak*].

بجق **bëdjik**; *kabëdjikan*, iets goeds, het goede; — *nëgri*, de welvaart van het rijk, *djalan* — de weg der deugd; *bërboeat* — goede diensten, weldaden, bewijzen. [JAV. id. BAT. *badjik. MAK. badji* id.].

بجقسا **bidjaksana**, knap, verstandig, bijv. *pada sëgala përkataän* [SKR. *witjaksana*, eig. een goede spreker?]

بجار **bitjara**, overlegging, raadpleging; raad; oordeel; zaak (als onderwerp van beraadslaging); regtszaak; raad, raadsvergadering; spraak, spreken (l. m.): *apa* — *kita*, wat raad? wat zullen wij doen? *Bërbitjara. Mëmbitjara, kan. Pëmbitjara. Pëmbitjaraän*. [JAV. *witjara*, over iets spreken. MAK. id. SKR. *witjara*].

بجان **batjana**, regenbak. [V. باجن en بجانہ].

بدابه **boedabah**, ongelukkig, ongelukskind. C.

بدات **bidata**, soort van plant, *Sonneratia acida*.

بدار **bidara**, I. soort van boom, *Zyphus jujuba*; — *balang*, soort van schelpdier. [JAV. *widara*. SKR. *widara* of *widāra*].

II. staatsieprauw met een vlaggestok middenscheeps boven de hut uitstekende. [V. *بيدر*].

بدر **badar**, soort van steen, die in ringen gezet wordt L. [V. *بدوري*].

ببس **bēdis**, dikbuik. C.

بدن **bēdak**, een kosmetiek, bestaande uit rijstmeel en parfums. *Bērbēdak*. *Mēm-bēdak*, *kan*. [JAV. *wēdak*. MAK. *bārā*. BOEG. *bēdā*].

بدل **bēdal**, I. *mēm-bēdal*, *i*, ergens uittrekken. [JAV. *bēdol*, id.]

II. slaan, bijv. met een rotting L.

بدل **bēdil**, schietgeweer; het schieten; schot. *Bērbēdil*. *Mēm-bēdil*. *Bērbēdil-bēdilan*. [JAV. *bēdil*. BAT. *bodil*. MAK. *bādili*. [V. *دل dil*].

بدراکي V. *ثدواکي*.

بدروري **bidoeri**, soort van edelgesteente, agaat volg. Rumph; — *boelan*, de witte katoog L. ook eene zekere plant C. [JAV. *widoeri*, saffier; katoog. V. SKR. *widoeradja*, lazursteen (eig. ver af geboren)].

بدوق **bēdoek**, groote gong, waarop de uren voor het gebed worden geslagen; de tijd van 9 tot 12 uur of 2 uur 'snachts; eene wacht van 3 uur (C.) [JAV. *bēdoeg*, eene groote trom voor hetzelfde doel gebezigd].

بدون **bidoewan**, danser en zanger, hetzij publieke, mannen of vrouwen, of slavinnen aan het hof. [SKR. *widwān*, een wijze, een ziener? V. *bidjadari*,

bēdaja op Java, *balian* op Borneo en *walian* in de Minahasa. BAT. id.].

بدوند **bēdoewanda**, lijfwacht. [V. *بدون*].

بده **bēdah**, gescheurd, doorgebroken L. [JAV. V. *بده bēlah*].

بدي **bēdei**, I. omgeploegd land gelijk maken C.

II. treffen, slaan; snappen, wegkappen C.

بديا **bēdija**, een stukje klatergoud C.

بديان **boediman**, **boedimana**, verstandig. [SKR. *boeddhimān*].

بدياداري **bidjadari**, hemelsche nimf. [JAV. *widadari*. MAK. *bidadari*. SKR. *widjādharma*, *widjādharī*, soort van hemelsche wezens, eig. wijsheiddrager. V. *bidoewan*].

بر **bra**, sympathetische pijn C. [V. JAV. *bra*, *abra*, overal verspreid].

برار **bērara**, eene soort van boom met doornen, in het ARAB. *أراك* Bot. Wb.

براشي **barangan**, I. operment; rottekruid. [V. *warang* II. JAV. *warangan*. MAK. *barangeng*. BOEG. *warangeng*].

II. de kastanje, *castanea sp.* [BAT. id.].

برائ **bērapa**, hoeveel? hoezeer. *Bērbērapa*, met zijn stuk of wat zijn. *Bēbērapa*, eenige; verscheidene. *Sabrapa*.

برائت **bērapat**, eene plant, de *rhizophora cascalaris*. C.

برامي **bērami**, zeker moeskruid.

براني **bērani**, durven; stoutmoedig zijn: *batoe* —, *bēsi* —, zeilsteen, magneet. *Mēmbranikan*. *Kabranian*. *Pēmbranian*. [BAT. MAK. id. JAV. *wani*. BOEG. *warani*].

براهي **brahi**, liefdesverlangen koesteren, verliefd zijn; zeer verlangen: *soeka-tjita dan* — *mēlihat boenga*

itoe, hij was verheugd en verliefd op het zien van die bloem, d. i. hij wenschte zeer ze te bezitten. *Mëmbirahikan*. [JAV. *id.* SKR. *wirahi*, gescheiden, in 't bijz. van een meisje dat gescheiden is van haren beminde].

برت *bërat*, zwaar, wigtig; drukkend; gewichtig. *Mëmbatkan*, *i. Kabratan*. [JAV. *wërat* K., *bot* N., BAT. *borat*].

برتن *bërten*, roosteren. C.

برته *bërth*, in den holster gebrande rijst, waarvan een gebak, *poeri* heeten, gemaakt wordt. [BAT. *borti*].

برته *bërtoeh*, met geweld openspringen C. [BAT. *bortoe*, geblaard zijn, even als de huid door heet water].

برجت *bërtjak*, pokdalig. [JAV. *id.* V. چاقق].

برس *bëras*, ontbolsterde rijst; — *koening*, gele rijst, gebruikt als kosmetiek en als bezweringsmiddel. [JAV. *id.* en *wos*, *oewos*. BAT. *boras*, vrucht; ontbolsterde rijst. MAK. *bërasa*].

برسن *bërsin*, niezen. [MAK. *borassing*. BAT. *barsi*. V. برس؟].

برسه *bërsih*, schoon, zuiver; *ajar* — schoon water; *boeroeng* —, *edolius puella*, eene soort van blaauwe vogel. *Përsih*, hetz. *Mëmbersih*, *kan*, bijv. *moeka*, het gelaat ophelderen, vervrolijken. [Gw. رسق. JAV. *id.*].

برغا *bërnga*, insecten-eijeren. C.

برغسغ *brangsang*, uitdagen, opwekken, aanhitsen.

برق *bëroek*, soort van aap, *inuus nemestrinus*, de Lampong-aap. *Taboeng* —, soort van *nepenthes*.

برقس *biraksa*, ¹ boomen die men voor sieraad plant (C.); de trommelstokken boom, *cassia fistula*. Bot. wb. [SKR. *wrëksa*, boom]. ² hetz. als *sëmbрани*? L.

برکس *bërkas*, bundel (hout), bos

(stroo): *roempoet sa* — een bos gras. *Mëmbërkas*, *kan*. [BAT. *borhos*, pakje bijv. betelbladeren].

برکغ *barkoeng*, soort van visch of ander zeedier. Volgens K. eene eetbare vrucht.

برم *bërma*, een van de vijf dagtijden. V. كتيك.

برمبن *bramban*, ui; — *oetan*, *pancratium zeylanicum*. C. [Het JAV. *brambang*].

برمبغ *brombong*, soort van boom, waarvan stijlen en planken gemaakt worden.

برنتق *brontak*, ergens tegen stooten. C. [V. رنتق].

برنچل *berindjal* = تاروغ *taroeng*. [PORT. *beringéla*].

برندا *bëranda*, ¹ open gaanderij, warande. — ² (ook *boeranda*) eene afgeschoten plaats op een schip? [SKR. *waranda*].

برنغ *bërnang*, V. رنغ *rënaug*.

برنياك *bërnjaga*. V. بنيك *bënlaga*.

بروجي *barotji*, stof van zijde en katoen, gewoonlijk gestreept, komende van de golf van Cambay. [MAK. *id.* — *Barodsch*, eene handelstad in de nabijheid van Surate].

بروتي *bëroti*, daksparren C.

برودو *broedoe*, jonge kikkers en dergel. C. [Kw. *wërdoe*, bloedzuiger].

برورغ *biroeroeng*, eene plant, *melaestoma sp.*

بروجل *bëroedjoel*, soort van ploeg.

بروغ *brong*, soort van gong C. [het JAV. *baron*, een instrument dat bij de gamelan behoort].

بروغ *broewang*, de maleische beer. [MAK. *id.* BAT. een oude beer, die een ronden, witten kring om den snuit heeft].

بروك **broega** Z. هيام.

برون **baroena**, Varoena, de god des waters.

برونج **bronong**, een mand of bak, bij den rijst- en peperooft in gebruik.

برهال **bërhala**, een afgod. [Volgens Prof. LASSEN hetz. woord als *bhattāra*. JAV. *brahala*. MAK. *barahāla*].

برهان **brahman**, een Bramaan; hindoesche priester. [SKR. *id.*].

بري **bri**; *mëmbri*, geven; toestaan; — *taoe*, kennis geven, — *orang*, — aan iemand; v. d. *'pëmbritaoean*. *Mëmbrikan*. *Pëmbri*. *Pëmbrian*. *Kabrian*. [JAV. *weh*. BAT. *bërè*].

بري **brei**, verspreid. *Mëmbrei*, bijv. een geheim. [V. *tjerei*].

بري **bri-bri**, waternimf, M.; kleine vliegjes, die veel in vruchten voorkomen L.; zekere boom van welks bast waterscheppers gemaakt worden (K.) [BAT. *bari-bari*, zekere bijna onzichtbare vliegsoort, die zich vooral tegen den avond vertoont en zich 't liefst op witte voorwerpen neêrzet].

بريت **barita**, tijdingen, nieuws, berichten, geruchten. [BAT. *id.* JAV. *warta*. MAK. *birèta*. SKR. *wārtā*].

بريد **barida**, leeftijd, ouderdom. C.

بريغ **bëriang**, zeker ligt hout voor dakribben.

بريغين **bëringin**, soort van ficus, *urostigma benjaminum*, waringin. [JAV. *waringin*. BAT. *baringin*].

بريق **barik-barik**, met de vleugels slaan als een haan- L.

بسار **boesana**, sierlijke kleeding, dos. [Kw. *id.* SKR. *bhōesana*, versiering].

بستاري **bëstari**, die uitgebreide deugden of kundigheden bezit. [SKR. *wis-tara*, uitgebreidheid].

بسر **bësar**, groot: *ajar* —, hoog

water, *ari* — V. *ari*; *ati*, — trotsch; *orang* — een aanzienlijke; de grooten; *tër-tawa* — hardop lagchen. *Bërbësar*, *kan*. *Mëmbësar*, *kan*. *Përbësan*. *Kabësan* — ook: regalia, vorstelijke insigneën.

بسند **boesanda**, oud van jaren. C.

بسنو **bisnoe**, de god Visnoe; zie ook op *katika*.

بسه **bëсах**, om deze reden, daarom. C.

بسي **bësi**, ijzer; *batoe* — zeer harde steensoorten, bijv. graniet, *kajoe* —, zeer harde houtsoorten, ijzerhout. [JAV. *wësi*. BAT. *bosi*. MAK. *bassi*].

بغ **bang**, I. (*ëbang*) de oproeping tot het gebed. [MAK. *id.* Klanknabootsend van de slagen op de *bëdoek*].

II. JAV. rood, *batik* —.

بغبغ **bongbong**. V. اثف.

بغس **bangsa**, geslacht, stam; adel; soort, qualiteit. *Oeloe* —, volksstam? (stamfamilie?) *Bërbangsa*. *Mëmbangsakan*. [BAT. *id.* JAV. *wangsa*. MAK. *bansa*. SKR. *wanša*].

بغس **bëngis**, opvliegend, driftig. [JAV. *wëngis id.*].

بغسارون **bangsawan**, iemand van afkomst, van adel. [SKR. *wanšawān*].

بغست **bangsat**, berooid, zoo als door het spel; een scheldwoord. [Te BATAV. wandluis. T. JAV. *id.*].

بغسل **bangsal**, loods, pakhuis; zomerhuisje. [JAV. *id.* gebouw van een vorst in de nabijheid van den kraton enz.].

بغسل **boengsil**, de vrucht van den kokos, die zich pas gezet heeft. v. H.

بغسو **boengsoe**, jongstgeboren. [MAK. *boengko*. V. BAT. *poensoe*, uiteinde van de ruggegraat; bovenste einde van iets].

بغسي **bangsi**, bamboesen fluit. [SKR. *wanši id.* en bamboes].

بغغ **bangang**, *lues venerea*.

بثك **bangka**, een blok tin van 50

à 60 kati's [dus genoemd naar het eil^d. Bangka, waar de tin steeds in zoogenaamde *schuitjes* van dat gewigt gewigt gesmolten wordt?]

بڠکار **bangkara**; *oedang* — soort van garnaal.

بڠکارڠ **bingkaroeng**, soort van groote groene hagedis.

بڠکاس **bəngkasa**, soort van visch.

بڠکال **bangkala**, wien iets in de keel is blijven steken.

بڠکوان **bəngkwan** (*sic!*), bamboezen lat met daaraan geregen bladeren om het dak te dekken; *atap sa* — één zulk een strook palmladeren. [BAT. *bongkowan*. MAK. *bangkawang*. V. *bangkoewang*].

بڠکیت **bangkit**, omhoog rijzen, oprijzen, opstaan. *Bərbangkit*. *Məmbangkit*, *kan*. *Kabangkitan*. [BAT. *id.*].

بڠکوت **bongkot**, de stam van een boom. [JAV. *id.*].

بڠکار **bongkar**, uitgetild? *Məmbongkar*: — *saoeh* het anker ligten; — *pohon*, een boom uit den grond trekken; — *roemah*, een huis omverhalen (t. w. de palen uit den grond halen?) [MAK. *bóngkarā*].

بڠکس **bəngkas**; *bəbəngkas*, niezen. C. [P Kw. *bəngkas*, vernietigd, vergaan].

بڠکس **bingkis**, geschenk. *Məmbingkis*. *Bingkisan*.

بڠکس **boengkoes**, dat waarin iets gewikkeld is, dat om iets heen gedaan is; pak, bundel; eene soort van koek (C): *kain* — *bras*, een stuk goed, waar rijst in gedaan is; *pakeian sa* —, een pak kleëren; *apioen doea* —. *Bərbəngkoes*. *Məmbəngkoes*, *kan*. *Boengkoesan*. [JAV. *woengkoes*. DAJ. *id*. BAT. *id*. zakdoek, hoofdhoek. MAK. *boəngkoesoè*].

بڠکڠ **bəngkang**, I. wederstrevend, tegenstribbelend. [JAV. *id.*].

II. = بیکڠ *bəkang*. C.

بڠکڠ **bəngkoeng**, I. of ook *bengkoeng*, krom, gebogen; ook zameng. met *bengkok*. [JAV. *id.*].

II. gordel. C.

بڠکڠ **bəngkeng**, slecht, zondig. C. [V. *bəngkang*].

بڠکڠ **bingking**, kregelig.

بڠکڠ **boengkang**, **bəngkang**, krom van leden? *bərdjalan* — met naar huitengebogen beenen loopen.

بڠکک **bangkak**, gezwollen, van oogen, handen enz. *Bərbangkak*. [DAJ. *id.*].

بڠکک **boengkoek**, krom, voorover gebogen, met een hoogen rug; bultig, bijv. eene citroen, een berg. *Bərbəngkoek*. [BAT. *id*. JAV. *woengkoek*. MAK. *boekkoè*?]

بڠکک **bəngkoek**, **bengkok**, krom, gebogen bijv. van wegen; verdraaid, verkeerd, zoo als de beteekenis van woorden; ook = *boengkoek*; *kajoe* —, een krom hout. *Məmbəngkokkan*. [JAV. *bəngkoek*, *bengkok*. MAK. *beko*. V. JAV. *wəngkoe*, cirkel. SKR. *wangka*, bogt in eene rivier].

بڠکک **boengkak**, trotsch. C. [V. JAV. *bangkokkan*, groote aap; groote kikvorsch].

بڠکل **bangkal**, soort van plant, *nauclea orientalis*.

بڠکل **bangkil**, verwijt. *Bərbangkil*. *Məmbangkil*, *kan*. *Pərbangkilan*.

بڠکل **boengkal**, gewigt om goud te wegen, (gew. van de zwaarte van een *tahil*?) [BAT. loode goudgewichtjes. MAK. *bongkalà*. Kw. *woengkal*, steen (T)].

بڠکل **boengkoel**, knoest van een boom; bult, bogchel. [MAK. *boekkoè*. V. *boengkoek*].

بفكشكغ **běngkoengkoeng**, soort van visch.

بفكو **bangko**, bank. [PORT. banco].

بشكوا **běngkoewa**, soort van vogel.

بفكوغ **bangkoewang**, soort van peulvrucht, *pachyrrhizus angulatus*; *daoen* — de bladeren dier (zelfde?) plant, waarvan grove vloermatten worden vervaardigd. [BAT. id. V. بفكارون].

بفكودر **bangkoedoe**, boom waarvan de wortel eene algemeen in Indië gebruikte roode kleurstof geeft, *morinda citrifolia*. [BAT. *bangkoedoe*. JAV. *koedoe*. MAK. *bingkoeroe*. Ook *mangkoedoe*].

بفكي **bangkei**, lijk, kring: *kěmbang* — *amorphophallus variabilis*. [JAV. *wangke* en *bangke*. BAT. *bangkè*. MAK. *bakke*. DAJ. *bangkai*].

بفكي **bingkei**, rand; hoepel van een schepnet; omtrek van het oog. [BAT. *bingkè*, geraamte of lijst van een schepnet. DAJ. *bingkäh*, hoepel].

بفشكي **banggi**, weêrstand, weêrspannigheid. [JAV. id.].

بغلن **boenglon?** soort van kameleon. [JAV. id.].

بغلي **banglei**, gember, *zingiber gramineum*. [JAV. *běngle*, BAT. *boenglè*].

بغلي **běngel** = **bangal**. C.

بفتا **bafta**, soort van calico, baftas, ook *asahan*.

بفتي **běkti**, dienst, dienstbetoon; hulde aan God of aan zijn meerderen. *Běrběkti*. *Kaběktian*. [JAV. id. SKR. *bhakti*].

بفتجا **baktja**, zak, huidel. [Cr. TAM.]

بفس **běkas**, merk, spoor, indrukssel; gewezen, vroeger; wegens: — *tangan*, handteekening, ook bijv. *pandei* — *tangan orang ini*, van iemand die een

fraai handwerk gemaakt heeft; — *toeboeh*, iets dat men vroeger aan het lijf gedragen heeft en dat als teeken van vriendschap wordt weggeschonken; — *koekoe*, lidteeken van nagels; — *roemah*, gewezen huis; *matanja poen handak tidoer* — *lèlah bėrdjalan*, zijne oogen wilden van slaap toevallen wegens de vermoeidheid van het gaan. [V. *kasan* en JAV. *wėkas*, einde. DAJ. *bakas*, oud.].

بفتي **běkėk**, paren, van vee en gevogelte. *Bėrbėkėkkan*.

بكل **běkal**, voorraad, provisie, leeftogt; ruwe schets, model (C.). *Bėrbėkal*, *kan*. *Mėmbėkāl*, *i*, *kan*. *Bėkalan*. *Bėkalbėkalan*. *Pėrbėkal*. *Pėrbėkalan*. [JAV. *bakal*, dat waaruit iets gemaakt zal worden enz. BAT. *bohal* en DAJ. *bakal*, leeftogt].

بكم **běkam**, indrukssel in het vleesch (C.); bloedlaten, koppen. [BAT. *bohom*, *mamohom*, bloed laten t. w. met een hoorn, door het bloed optezuigen].

بكو **bakoe**, stollen, stremmen; bevriezen. [JAV. id. V. بكو].

بكوغ **běkoekoeng**, soort van zeebraasem, *chrysochrysis calamara*.

بكت **bagi**, voor, aan enz., ongeveer = *kapada* [voor *bahagi?*].

بكارون **bagawan**, gelukzalig; titel van heiligen, enz. [JAV. id. SKR. *bagawān*, id.].

بثمان **běgimana**, hoe? zoo [zam. uit *bagi* en *mana*].

بثيت **běgitoe**, zoo als dat, zoo.

بثين **běgini**, zoo als dit, zoo.

بثندا **baginda**, Vorst [eig. *bagjanda*, uw geluk, zoo als men zegt: uwe majesteit]; *daoen* — soort van bladeren om het hoofdhaar te wasschen. (K.)

بب **běla**, hulp, bijstand. *Bėrbėla*,

kan. Měmbēla, kan. Měmpərbēla, kan. Pərbēla. [V. *bala*].

بلات *bələbat*, houten zwaard. C.

بلابر *bələboer*, rantsoen levensmiddelen; rijstpakhuis. [JAV. *id.* een overvloed van spijzen. MAK. *balaboeroe*, hoop, stapel V. *bəloeboer*].

بلابس *bələbas*, soort van rijstfabriek. Cr.

بلاتق *bələtoek*, specht: — *batoe, picus tristis*; — *bawang, p. bengalensis*; — *halat, p. analis*. [JAV. *platoek id.* BAT. *toektoek id. manoeh-toeh*, op iets kloppen].

بلاتق *bələtik*, rijstdiefje, *fringilla oryzivora*. [JAV. *galatik*].

بلاتچن *bələtjan*, toespis bestaande uit gezouten en dan gestampte en gedroogde vischjes of dergelijke, 't Jav. mal. *trasi*.

بلادن *bələdan*, soort van dolk met een kort, breed en scherp lemmet.

بلاغ *bələnga*, ijzeren pan of platte aarden pot zonder ooren en met een deksel. [? BAT. MAK. *id.* DAJ. de welbekende heilige potten].

بلاك *bələka*, al te gader; geheel en al: — *itoepoen masoek*, ze traden allen binnen; *ija lagi kanakkanak* —, ze waren nog geheel en al kinderen (of allen kinderen? SKR. *bālaka*, klein kind); *měndjadi satroe* — ten eenemale vijandig worden. [JAV. *bələka*, rondborstig. Kw. eenvoudig, onvermengd, opregt. V. ARAB. ^{هلقا} *ronduit*, niets verbergende, alles uitflappende].

بلاكغ *bələkang*, de achterzijde; de rug; *di* — achter, na (zoowel van tijd als van plaats): *di* — *soerat ini* na (het verzenden van) dezen brief. *Bərbələkang. Měmbələkang, i, kan. Kabələkangan.* [MAK. BOEG. *balakang*, nabij].

بلاغ *billalang*, I. sprinkhaan; — *tjoerang*, eene soort daarvan, ook eene soort van visch. [Ook *balang*. JAV. *walang*, sprinkhaan. V. *balala*].

II. waarzeggerij, *ilmoe* — [V. *bilang?*].

بلان *balala*, gulzig. [MAK. *id.*].

بلاتق *bələlak*, witte vlak op het oog. [MAK. *boelalakkang*. BOEG. *oetela* en *boelalà id.* JAV. *tələlah id.*, *baloloh*, verbijsterd, verblind, *bələlah*, groote, heldere oogen hebben (?)].

بلالي *bələlel*, de snuit van een olifant. [JAV. *tələle*. BAT. *boelèlè*].

بلانق *bilanak*, soort van visch, harder, *mugil sp.*

بلبس *baləbas*, lineaal. [BAT. *balobas id.* JAV. *bləbəs*, maatstok].

بلت *bələt*, fuik met drie of vier afdelingen, die in elkander loopen, gewoonlijk van rotting. [DAJ. *balat*, bamboezen vlechtwerk om kleine inhammen afte sluiten, ten einde de visch bij ebbe te vangen. BAT. *bolat*, afgedamde plaats in een' vijver, waarin men den visch vangt].

بلت *bələtt*, omwindsel; wrong, kronkel van een slang; *dəstar doea* —, een hoofddoek, die tweemaal om het hoofd geslagen is. *Bərbəlit. Měmbəlit, kan.* [JAV. *wəlit*, aan elkander geregen *alang-alang* voor daken].

بلت *bələoet*, soort van aal: *toelang* — soort van borduurwerk. *Bərbələoet?* zich ineenrollen, zoo als een aal. *Měmbələoet* ook: borduren (t. w. zulk borduurwerk?) en van daar *pěnbələoetan*, een raam daarvoor. [JAV. *wələoet*, soort van aal. BAT. *boləoet*].

بلر *bələr*? V. بلر.

بلس *bələs*, I. medelijden. *Měmbələskan.* [JAV. *wələs*. MAK. *bállasà*].

II. woord dat dient om getallen van elf tot negentien te vormen: *sa* — elf enz., men zegt ook: *béberapa bēlas*, eene menigte. (L.) [JAV. *id.* en ook *las* en *wēlas*].

بلغ *bēlang*, bont, gevlekt, van de huid van dieren: *oelar* — soort van venijnige slang, *sakit* — zekere ziekte. [JAV. *id.* en *wēlang*. BAT. *bolang*. MAK. *ballang*. V. بلغ, بالر, en فلع].

بلغ *bēllng*, chineesch porcelein; porcelein. D.

بلغشغ *balongsong*, overtreksel, van metaal; *kain* — zekere stof van katoen en zijde. [JAV. *id.*].

بلغشكر *bēlangkēr*, soort van visch. C. بلغسكس *balangkās*, soort van krab C. [Volg. L. zeker bij de Chinezen als lekkernij bemind zeegewas: *ekor* — de puntige, driehoekige staart (punt van het blad?) van dat gewas, en — *bēsi* een driepuntig ijzer].

بلغشكغ *balngkoeng*, lange zwaarden, zoo als de zeeroovers gebruiken.

بلغشكو *balēnggoe*, boeijen, kluisters. *Mēmbalēnggoe*, kan. [JAV. *id.* Ook لکشو. Volg. C. TAM.].

بلغشك *bēlak*, bontgespikkeld, geaderd, als sommige houtsoorten. C. [ARAB.

بلق? V. *bēlang*, *bēloe*].

بلقشكس *balkas*, eene groote gebreide zak.

بلم *bēlom* (*bēloem*, ?), nog niet; *bēlom* *bēlom*, zoo lang nog niet zoo lang; *djēka* — vóór dat; *sa-bēlom*, zoo lang nog niet, vóór dat.

بلمان *bilamana*. V. بيل.

بلغشك *balambang*, een bos *idjoek*; soort van bies om bijv. gras te binden; een bundel. (C.)

بلغشك *balimbing*, eene vrucht, *averrhoa*, waarvan twee soorten, — *bēsi* of *pēndjoeroe*, *a. carambola*, en — *boeloe*,

a. balimbi. [JAV. *id.* BAT. *balimbing*].

بلغشك *baloembang* = *galoembang*.

بلغشك *bēlompei*, = *bēlom* [*bēlom* en *pei* rad van *sampeï*?]

بلغشك *bēlantara*. V. انتار.

بلغشك *bēloentas*, soort van plant, *pluchaea indica*. C.

بلغشك *bēlandja*, I. de hoeveelheid geld, levensmiddelen enz. waarvan men leven moet; het geld dat men ergens voor uitgeeft; inkomsten, arbeidsloon; kleingeld, ook *wang* —; *dēngan* — *njawanja*, met opoffering zijns levens. *Mēmbēlandjakan*, ook: ten beste geven voor iets, bijv. zijne krachten, zijn leven enz. *Pabēlandjaän*. [JAV. BAT. MAK. *id.* V. بياي].

II. weder instorten in eene ziekte L. بلغشك *bēlantik*, houtje, waarmee een strik gespannen wordt, strik, val. [JAV. *id.*, een die voor een ander in commissie koopt].

بلند *bēlanda*, Holland, hollandsch.

بلندوي *bēlandoewi*, hollandsch [van *bēlanda* met Arab. uitgang].

بلور *bēloe-bēloe*; *bēbēloebēloē*, met plekken op het ligchaam. [V. بلق].

بلور *bēloeboer*, rijstpakhuis. [C. BATAV. V. *bēlaboer*].

بلورلي *bēloebēlei*, snateren, rammelen.

بلورديك *biloedak*, soort van vergiftige slang. [JAV. *bēdoedag*].

بلورديك *bēloedoe*, fluweel. [PORT. *veludo*. JAV. *bēloedroe*. MAK. en BAT. *biloeloe*].

بلور *bēloer*, in den zon gedroogde visch.

بلورلي *baloearti*, (ook *malawati*), bolwerk. [PORT. *baluarte*].

بلورك *bēloekar*, jong hout, hakhout.

بلورغ *bēloelang*, vel, huid; leder, —

sabidang, ééne huid. [JAV. *waloe-lang*, de toebereide huid van een beest].

بلوڠ *billolang*, soort van makassaarsch visscherspraauwtje met vlerken. [MAK.].

بله *bělah*, gespleten, van één gescheurd, *měnětakkān* — *doea*, in tweeën kappen; *badjoe* — *dada*, een badjoe die van voren open is. *Sabělah*, de ééne kant; een of ieder, van twee voorwerpen, die te zamen behooren, bijv. handen, oogen: *kalapa* — een halve kokosnoot; *kasabělah* of *bělah ka* . . . naar den kant van . . .; *kadoea bělah*, beide kanten; beide (handen bijv.); *sabělah sana*, de andere zijde; de rechterzijde (van een paard); *disabělah*, aan den eenen kant; aan den anderen kant; *di* — *goenoeng*, aan de andere zijde der bergen, *bia* —, eene soort van hoorn(?). *Běrbělah*. *Měmbělah*, *i*, *kan*. *Sabělah-měnjabělah*, van weerskanten. *Měnjabělahkan*, bijv. *dirinja*, zich afzonderen. *Pěnjabělah*, een tegenpartijder. *Pěnjabělahan*. [JAV. *id*. BAT. *bola*, in tweeën gespleten. MAK. *balla*, *bale*. V. *bědak*].

بلرن *běloewan*, tent op den rug van een olifant, *howdah*.

بلوي *běloewet*, gelijkstaande weddenschap, weddenschap met gelijke kansen voor beide partijen. [BAT. *baloe*, gelijk-op vechten, van hanen. V. بالو].

بلي *balei*, liefkoozen. *Balei-baleian*. بلي *běli*, I. *běrběli*, *měmběli*, kooppen. *Kabělian*. *Pěmběli*. *Pěrbělian*. *Pěmbělian*. [BAT. *boli*, koopprijs van een meisje. MAK. *balli*. BOEG. *ěli*. DAJ. *bali*, bloedprijs].

II. ook *běla*, ja, zeker. [ARAB. بَلَى].

بلي *bělet*, soort van vischnet. [MĒN. ? = *bělat*].

بليا *balija*, jeugdig, frisch, *moedu balija*. [SKR. *bālja*, jeugd].

بليبس *balibis*, soort van eend, *anus arcuata*. [JAV. *měliwi*. V. MAK. *balibisi*, kieuwen].

بليرا *balira*, een hout op een weefgetouw, dat dient tot aandrukken van den draad; breihoutje. (L.) [JAV. *walira*? BAT. MAK. *balira*. BOEG. *walida*. SKR. ?].

بليرڠ *balerang*, zwavel. [JAV. *walirang*. BAT. *barèrè*. MAK. *balirang*].

بليروڠ *baleiroewang*. V. رُوڠ.

بليده *balidah*, soort van visch, *chirocentrus dorab*.

بليكت *balikat*, schouderblad. [JAV. *walikat*. BAT. *lihat*, de lappen vleesch aan de schoften].

بليكو *balikoe*, omloop; bogt in eene rivier.

بليا *balla*, verraad. C.

بليو *baljoe*, een woord in den 2^m en 3^m persoon gebruikt jegens personen, die men eeren wil. M. [Toch niet baljuw?]

بليوڠ *běltueng*, dissel, die door het verzetten van het ijzer tevens voor bij dienen kan. [BAT. *balijoeng*].

II. soort van boom, die ijzerhout levert.

III. V. *poeting*.

بليق *bělek*, wijd open, van de oogen. gapen, van eene wond. *Měmbělek kan*. *Pěmbělekan*. [JAV. *ělek*].

ببات *boemata*, ¹ ligtfootig, vlug ter been. C. ² *crepitus ventris*. C. [SKR. ?]

ببت *bomba*, PORT. pomp.

ببارن *běmbaran*, soort van draagstoel. C.

بببر *bimbar* = امبر II L.

ببڠ *bambang*, dik, vet. L.

ببڠ *bimbang*, I. wankelmoedig, besluiteloos. *Měmbimbangkan*.

II. openbare vermakelijkheid, feest. C. [V. het volgende].

بمبڻ **bambangan**, heimelijke bijeenkomst van twee gelieven; *orang sa* —, jongelieden, die zulk een verkeer zamen hebben. [Bij C. *bimbangan*: zie het voorg. woord].

بمبم **bëmbam**, in de heete asch braden. [BAT. *bombom*, mais zonder het hulsel er af te doen gaar maken. V. بنم *bënam*].

بمبن **bëmban**, soort van riet, waarvan manden en matten gemaakt worden; soort van vrucht, *thalia geniculata*, (C.) en *mangifera taipan* v. H. (die بمبم schrijft). [DAJ. *bamban*. BAT. *bomban*].

بمبن **boemban**, soort van hoofdsiersel, dat de kruin onbedekt (?) laat; soort van mandje. [V. *bëmban* n°. I].

بمبو **bamboe** (ook *mamboe*), bamboes; een lid van een bamboes, als maat. [CANAR. ? MAL. *boeloe*].

بمبو **boemboe**, kruiden, die ter bereiding van spijzen gebruikt worden. [JAV. *id.*].

بمبنتار **bomantara**, luchtruim. [Kw. *id.*].

بنا **bëna**. V. بان **bana**.

بنتاڻ **binatang**, dier, tegenoverg. van *manoesja*.

بنار **binara**, wasschen, bleeken; slaan. *Mëmbinara*. *Pëmbinaraän*. [IND. ?]

بناس **binasa**, vergaan, geruïneerd. *Bërbinasa*, *kan*. *Mëmbinasa*, *kan*. *Mëmpërbinasa*. *Pëmbinasa*. *Pëmbinasaän*. *Kabinasaän*. [SKR. *vinasa*, ondergang enz.].

بنتار **bantara**. V. {بنتار}.

بنتارڻ **bintarang**, gehakt hout dat in het bosch op stapels ligt. L.

بنتارو **bintaro**, soort van boom, *cerbera*.

بنتانڻ **bintangoer**, soort van boom,

calophyllum, (doch de *bintangoer*, die de uitmuntende scheepsmasten levert, is waarschijnlijk eene *uvaria*).

بنتال **boentala**, de aarde. C. [Kw. *id.* SKR. *bhoëta*].

بنتت **bantoet**, in de ontwikkeling gestuit ? onvolkomen gebleven, bijv. van godsdienstige plegtigheden; ongaar, van gebak. *Mëmbantoetkan*.

بنتت **boentoet**, het achterste van menschen of dieren. *Bërboentoet*: *bërdjalan bërboentoetboentoet*, achter malkaâr loopen. [JAV. *id.* staart].

بنتر **bëntar**; *sabëntar*, een oogenblik. [JAV. *id.* scheur].

بنتر **boentar**, bolrond, bijv. de borsten, een pot, de baard. *Mëmboentarkan*. *Ikan* — eene soort van barbeel? [V. JAV. *bëntar*, verhevenheid van den grond].

بنتس **bëntoes**, ergens tegen stooten. C. [JAV. *id.*].

بنتڻ **bantang**, een groot Dajaksch huis. C. [? V. DAJ. *bantanan*, soort van huisje, loodsje].

بنتڻ **banting**, I. kloppen, slaan; bonsen, van het hart; hotsen in een rijtuig. *Mëmbanting*, bijv. waschgoed, goud. [JAV. *id.*].

II. soort van handelsvaartuig met twee masten.

III. het roode of lichtbruine runderras van de Padangsche bovenlanden. T. [JAV. *banteng* en DAJ. *banting*, wilde os, *bos sundaicus*].

بنتڻ **bëntang**; *mëmbëntang*, uitspannen, uitrekken, uitspreiden, bijv. een zonnenscherm, een net, eene tent, den hoog, een touw, een mensch (d. i. kruisigen), een mat, een verhemelte enz. *Mëmbëntangkan*, i. [V. *pëntang*. JAV. *bëndeng*, *pëntang*].

بنتڠ **bintang**, ster; — *laut*, zeester. *Radja* —, de zeven sterren, die, beurt om beurt, op elk der 24 uren van den dag haren invloed uitoefenen, namelijk: *Moestari* (مشتري Jupiter), *Marik* (مريخ Mars), *Samsoe* (de zon), *Zoehra* (زهرة Venus), *Oetarid* (عطارد Mercurius), *Kamar* (قمر de maan) en *Zahal* (حل Saturnus). — *Bintangbintangan*, gesternte, constellatie; met gaten, van daken. [BAT. *id.* KW. *wintang*. JAV. *lintang*].

بنتڠ **binting** of **benteng**, JAV. schans, fort.

بنتڠ **boenting**, dragtig, zwanger. *Mēmboentingkan*. *Kaboentingan*. [JAV. *wētēng*, buik].

بنتڠ **běntoek**, krom, gebogen; ook bij optellen van sommige voorwerpen in gebruik, zoo als ringen, bogen, sporen van vechthanen. *Měmběntoek*, *kan*. *Běrběntoekkan*. *Pěmběntoekan*. *Kaběntoekan*. [BAT. *bontoek*].

بنتڠ **bintak**; *prae* — eene soort van rooverspraauw.

بنتڠ **boentak**. V. *boental* I.

بنتڠ **bantal**, kussen. *Běrbantal*, *kan*. [JAV. *id.*].

بنتڠ **běntil**, **bintoel**, knobbel; puistje: — *soesoe*, tepel. [JAV. *pěntil*, knop; tepel, *pěntoel*, dikke ronde neus, *pěntol*, dikke knop. MAK. *bintolò*, bultjes].

بنتڠ **boental**, ¹ opgeblazen? *ikan* —, de kogelvisch. [BAT. *id.* zekere zeevisch, ook in de geneeskunde gebruikt. V. *boentar*. Bleeker noemt die visschen *boentak*.]

² knoop in een doek. *Boentalan*. JAV. *boendèl*, knoop].

بنتڠ **boentoel**, de ring onder aan eene krisschede.

بنتڠ **bantoen**; *měmbantoen*, uitrukken, afrukken, bijv. eene pijl uit de wond, het haar, boomen uit den grond, iemand van zijn paard.

بنتڠ **bintan**, I. weder instorten in eene ziekte. L., ontsteking, inflammatie. C.

II. soort van boom, *cerbera*. [V. *بنتار*].

بنتڠ **bantoe**, I. hulptroupen. *Měmbantoe*. *Pěmbantoe*. *Bantoe-měmbantoe*. [JAV. *id.* SKR. *bandhoe*? V. *بندو* II.]

II. slap, van visch.

بنتڠ **bintoeroeng**, soort van wezel, *ictides ater*. C.

بنتڠ **běntoeloe**, soort van visch. L. [V. JAV. *bintoeloe*, bont].

بنتڠ **bantah**, woordentwist. *Běrbantah*, *kan*. *Měmbantahi*. *Bantahan*. *Běrbantahan*. *Běrbantahbantahan*. *Pěrbantah*, — *an*. *Pěmbantah*. *Kabantahan*. [KW. *id.*].

بنتڠ **binteh**, soort van spel. C.

بنتڠ **bantel**, geslagt vleesch; — *sapi*, ossenvleesch. *Běrbantel*. *Měmbantel*.

بنتڠ **běntigas**, de hoog in een beestental. C.

بنتڠ **bandjoe**, afrekening. *Pěrbandjoean*.

بنتڠ **bandjar**, rij, van boomen, huizen. *Běrbandjar*. *Bandjaran*. [JAV. *id.*].

بنتڠ **bandjir**, watervloed, overstrooming. [JAV. *id.*].

بنتڠ **bindjel**, soort van vrucht, *mangifera foetida*. V. *باجڠ* en *بڠچي*.

بنتڠ **běntjana**, bedrog, bedriegelijke raad; onheil. *Měmběntjanakan*. *Pěm-*

bëntjanaän [Kw. moeite, onheil. SKR. *wantjana*, het bedriegen?].

بنکت *bantjoet*, I. verzuurd, verschaald; een scheldwoord.

II. buil. C. [V. het volg. woord I en *litjat*].

بنکت *boentjtt*, I. dik, opgezwollen, bijv. van den buik, de wangen enz. L.

II. laatste; jongste, = *boengsoe* L.

بنجغ *bantjang*, I. *mëmbantjang?* beletten, verhinderen.

II. gemeenzaam gesprek, kout. *Bërbantjang*. *Mëmbantjang*.

بنجه *bëntjah*, I. laag land, broekland. [JAV. *rantjah?* id.].

II. kneden. C.

بنجي *bantji*, I. dissel, grooter dan de *patil*, en die niet, als deze, door omkeering van het ijzer als bijl kan gebruikt worden. [Volg. C. TEL].

II. hermaphrodiet.

III. volkstelling. C.

بنجي *bëntji*, haatdragend, afkeerig, verfoeiend. *Bërbëntji*. *Mëmbëntji*, *kan*. *Pëmbëntji*. *Kabëntjian*. [MAK. *bantji*. BOEG. *batji*].

بند *banda*, schatten, rijkdommen, kostbaarheden; goederen; koopwaren, producten. *Bërbanda*, *kan*. [JAV. *bònda* id. SKR. *bhāṇḍa*, vat, huisraad].

بند *boenda*, I. moeder, van vorsten [gw. *iboe*].

II. boom, *artocarpus pubescens*. K.

بندال *bandala*, patroontas. [MAK. *bandola*, kruidhoorn. PORT. *bandola*, bandelier].

بندالو *bandaloe*, soort van vogel. [V. *bëndoel* II].

بندر *bandar*, koopstad aan zee, zeehaven; *sjah-bandar* (ook wel zonder *sjah*), havenmeester, iemand die

met de inning der tollën belast is. [PERZ. *bandar* en *sjah-bandar*].

بندرسه *bandarsah*, kleine bidplaats, *soerau*. V. *mandarsah*.

بندرغ *bëndërang*, gelijk en gelijkvormig, van twee zaken: *boelan* —, de maan, wanneer hare hoornen van weërszijden gelijk zijn, *toembak* —, soort van staatsiepiek met twee punten; *bërdjalan* —, juist in het gelid gaan. *Sabëndërang*, corresponderende met elkander, tegenovergesteld (van twee zaken). [JAV. *bëndërong*, gezamentlijk iets verrigten].

بندغ *bandang*, slinger. [JAV. *bandring* en *bandil*].

بندغ *bandoeng*, I. dam, dijk. *Mëmbandoeng*, *kan*. *Bandoengan*, ook: schutsluis. *Pëmbandoengan*. [JAV. *bëndoeng*].

II. zekere ziekte van de karbouwen.

بندغ *banding*, evenbeeld, weërگا; maat, makker. *Bërbanding*, *kan*. *Mëmbanding*, *kan*, confronteren. *Bandingan*. *Kabandingan*. *Përbandingan*.

بندغ *bëndang*, akker, bouwland. *Bërbëndang*. [JAV. ?].

بندل *bandil*, soort van vork om boosdoeners te vatten.

بندل *bëndoel*, I. blok om de stijlen van eene deur of derg. meê vast te zetten, drempel, deurkozijn, lijst om eene schilderij enz.

II. soort van vogel. [v. *bandaloe*].

بندن *bandok*, I. soort van wilde roos L.

II. bult. *Bërbondok*. [= *boentak?*].

بندر *bëndoe*, I. toorn. [Kw. *id.*].

II. vriend, kameraad. C. [V. *bantoe*. SKR. *bandhoe*, bloedverwant, vriend].

III. soort van draagbaar, berrie, enz. L. [misschien *tandoe* ?]

بندو **běndo**, JAV. kapmes.

بندھار **bandahara**, **bandara**, **běndara**, schatbewaarder, titel van den hoogsten staatsbeambte op Lingga. *Pěrbandarān*, schatkamer. [JAV. *běndara*, heer; SKR. *bhāṇḍāgāra*, voorraadkamer; schatkamer, *bhāṇḍāgārika*, schatbewaarder. Er schijnt soms verwarring plaats te hebben tusschen dit woord en *bandar*].

بندھاری **bandahari**, hofmeester, *major-domus*? [V. het vor. woord].

بندی **běndé**, JAV. bekken, kleine gong.

بندیا **bandeja**, presenteerblaadje. [PORTUG. *bandeja*].

بندیر **bandeira**, (ook **mandeira**) vlag. *Semandeira*, de boegspriet? [JAV. BAT. MAK. *id.* PORT. *bandeira*].

بندیل **bandela**, baal, pak. [MAK. *bandala*. Opgeg. als PORT., maar *bandalha* althans beteekent geheel iets anders].

بندر **běnar**, waar, waarachtig; waarheidlievend, oprecht; behoorlijk, goed, billijk; in waarheid, degelijk: *běrkata*—, *orang*—; — *dan salah*, goed en verkeerd; gelijk en ongelijk hebben; *děngan sa*—*nja*, in waarheid. *Běrběnar*. *Měmbenar*, *kan*. *Měmpěrběnarkan*. *Kaběnaran*. [JAV. *běněr*].

بنگ **běng**, draad, garen; — *soetra*, grove zijde; *daoen* —, soort van plant, *rostellularia diffusa*, ook *justitia purpurea* (C); — *radja* (*raja*?), regenboog. [JAV. *id.* BAT. *bonang*. MAK. *bannang*].

بنق **běnak**; I. onbevattelijk, onverstandig.

II. merg, hersenen.

بنم **běnam**; I. *těrběnam*, gezonken. *Měmběnam*, indrijven, inslaan, bijv. spijkers (C.) [BAT. *bonom*, *mamonom*, iets doen zinken].

II. in den heeten asch braden. C. [JAV. *id.* branden. BAT. *bonom*. V. *běmbam*].

بنی **běnan**, wasscher, volder C. [TAM.].
بنو **banoewa**, land, — *Tjina*, — *Kling*, — *Arab* enz. *Orang* — naam van de wilde stammen in het Maleische schiereiland. [BAT. *id.*].

بنوعدم **běnoedam**, genegenheid C.

بنوغ **binoewang**, soort van hout.

بنه **běnih**, al wat tot voortplanting dient: zaad, plantjes. *Běrběnih*, *kan*. [KW. *winih*, oorsprong. JAV. zaad. BAT. *boni*, bep. van rijst. MAK. *bine* en BOEG. *wina*, zaaipadi].

بنیآگ **běniaga**, handel drijven, *orang* — koopman. Men schrijft ook *běrniaga*, als ware het grond. *niaga*, van waar *pěrniagaän*, *běrniagaän*, *běrniagakan*. [MAK. *banijaga*, *id.* BAT. *bonijaga*, koopwaar, waren. SKR. *banidj.*, koopman. V. JAV. *nijaga*, gamelan-speler en MAL. *nijaga*].

بنیتان **banitan**, soort van boom, die voor masten gebruikt wordt.

بنینگ **běning**, = *هینگ* *ěning*. [JAV. *id.*].

بنیک **boenika** C., **boeneka** L., popje.
بنیان **banian**, ¹ Hindoesch koopman. [SKR. *banidj.* V. *بنیآگ*]. ² leeren zakje voor provisie. ³ ochtend-japon, zoo als de Banianen dragen. C.

بنیول **banjoel**, V. *بابل*.

بنیون **banjon**, ook **běbanjon**, de lippen rood verwen tot sieraad. L. [JAV. *bannjon*, de tanden zwart maken, *bonnjo*, zalf, blankettsel].

بر **bee**, roosteren C.

براي **boewaja**, krokodil; — *laboe*, — *katak*, — *tambaga*, soorten daarvan. *Boeroeng* —, ijsvogel, *alcedo leucocephala*; *lidah* —, aloë. *Boewaja-boewaja*, de kielbalk, waarin de mast staat. [BAT. *id.* Kw. *woeaja*. JAV. *baja*. MAK. en BOEG. *boewadja*].

براج **boewadja**, mest. [V. *badjak*. Volg. C. BATAV.]

بران **boewana**, wereld. [Kw. *id.* SKR. *bhoewana*].

بوئت **boeboet**, I. *tali boeboetan*, de touwen, waarmee men de zeilen op-hijst.

II. *mëmboeboet*, draaijen op een draaibank. [JAV. *id.*]

III. soort van vogel, *centropus philippensis*.

بوئر **boeboer**, pap, brij; — *soesoe*, rijst in melk gekookt. [JAV. *id.*].

بووس **boeboes**, MËN. in zwermen uitvliegen, zoo als vliegende mieren T.

بوئغ **boeboeng**, I. top, bijv. van een huis. *Boeboengan*, nok van een dak; dak; het vlokje haar, dat den kinderen op de kruin van het hoofd gelaten wordt. [V. بوئغ, هوبغ. BAT. *boeboeng*, de vorst van een huis. JAV. *woewoeng*? MAK. *boemboengang*. BOEG. *boewoengang*].

II. een koker om iets in te bergen.

بوئن **boeboek**, wormen in hout, granen, vruchten enz.; het stof, daardoor te weeg gebragt [V. *sërboek*. JAV. *id.* BAT. *boerboer*. MAK. *boeboe*. BOEG. *bëboè*].

بوئل **boeboel**, I. *mëmboeboel*, verstellen van netten. [BAT. *id.*].

II. zeker voeteuvel C.

بوو **boeboe**, ronde fuik van gespleten rotting of bamboe, en met ééne opening. [BAT. *id.* MAK. en BOEG. *boe*].

بوو **boeboeh**; *mëmboeboeh*, ergens

op of in plaatsen; — *pëlana pada kapal*, een paard zadelen, — *tjap*, het zegel zetten; — *didalam piala*, in den beker doen. *Mëmboeboehkan*. [JAV. *id.* ook: opdragen, zoo als eene taak?]

بوئ **boeta**, I. blind; — *toeli*, blind en doof, d. i. blindelings, onbesuisd. *Bërboeta*, kan. *Mëmboetakan*. *Ka-boetaän*. [Kw. *woeta*. MAK. *boeta*. BOEG. *oeta id.*]

II. een titan, reus. [JAV. *id.* SKR. *bhōeta*].

بوئ **boewat**, het doen, te weeg brengen; het uitwerkseel; tot: *tiada ija taoe apa—nja*, hij wist niet wat hij doen moest; — *apa*, waartoe? (eig. welk effect? welk nut?) *Bërboewat*, doen, uitvoeren, maken; aandoen; behandelen; iets ergens meê doen. *Bërboewatkan*. *Mëmboewat*, kan. *Boewatan*, ook: gemaakte goederen. *Përboewatan*. *Mëm-përboewat*. *Pëmboewat*, — *an*. [BAT. *id.* nut, MAK. en BOEG. *boewà*, id. JAV. V. *prabot*, gereedschap enz.].

بوئر **boettr**, een grein, korrel, bijv. van peper, pit van druiven, kraaltjes van glas, keutels van schapen enz. *Sa—ratap* V. *bidji*. [BAT. *id.* builtje van de steek van een insect. V. JAV. *bòtor*, pit van eene zekere vrucht].

بوئغ **botang**, knoop.

بوئق **boetak**, dik, troebel. [JAV. *id.*].

بوئق **boetlk**, soort van parasietplant? C.

بوئق **botok**, kaal van hoofd. *Boeroeng* —, soort van vogel. [JAV. *boetak id.*].

بوئل **botol**, bottel, flesch. [JAV. *id.* BAT. *botoel*].

بوئل **boetil** = **boettr**.

بوئل **boetoel**, door en door C. [V. *bëtoel*?]

بوئن **boetoen**, zekere plant, waarvan

de bladeren raauw gegeten worden. L. Bot. Wb.

بوتو **boetoe**, *membrum virile* [MAK. seratum].

بوچر **boedjoer**, in de lengte uitgestrekt; overlans, in de lengte. *Mëmboedjoerkan*. [BAT. id. JAV. oedjoer. MAK. boédjoeroè].

بوچج **boedjang**, een ongehuwd persoon, jongman, jonge dochter; het jonge mannetje van dieren; bode, bediende: *koeda* — een jonge hengst. *Pëmoe-djangan*, dat gedeelte van een tuin waar de *boedjangs* wonen. [JAV. *woedjang*, ongehuwd, *boedjang*, lastdrager, bediende].

بوچج **boedjing**, zeker taai hout voor pieken. K.

بوچج **boedjangga**, geschiedschrijver, hofdichter. [JAV. *poedjôngga* en *boedjôngga*, id. SKR. *bhoedjangga*, slang: welligt een embleem?]

بوچج **boedjoek**, *mëmboedjoek, kan*, bepraten, tevreden stellen, lieve woordjes geven. *Bërboedjoekboedjoek. Boedjoekan. Pëmboedjoek. Pëmboedjoekan. Boedjoekboedjoekan* [JAV. id. lokaas].

بوچر **botjor**, lek, niet dicht; babbelen (C.) [JAV. id. MAK. bóntjorò].

بوچج **boetjoek**, knoest aan oude boomen; knods; knopje op een vaas of deksel.

بوچج **botjak**, versleten, vermolmd; beschadigd. [V. JAV. *boetjék*, beschadigde huid, *bòtjok*, wond aan den kop van een vechthaan].

بودت **boedak**, een kind, jongen, meisje; een jongen, oppasser, slaaf of slavin. [JAV. *boedak*, slaaf, slavin. BAT. id. kind].

بودت **boedoek**, de ergste graad van

melaatschheid. [JAV. *boedoe, boedoeg*, dik gezwollen].

بودو **bodoe** (?) angstig, bevreesd.

بودو **bedo**, dom, onwetend.

بودو **boedoe**, ingemaakte visch. C. [BAT. id. visch droogen].

بودي **boedi**, verstand; *kajoe* — *ficus*-hout, wordt voor omheiningen gebruikt (K.) *Bërboedi*. [JAV. id. SKR. *boeddi*].

بور **boewar**, soort van hengel. C.

بورق **boerat**, soort van cosmetiek. [Kw. id. zalf, blanketsel].

بورق **boerit**, het achterste gedeelte van iets. *Boeritan*, achterstevan. [Kw. *woeri*. JAV. *boeri* en *boerit* id.].

بورق **boeroet**, breuk, *hernia*.

بورس **boeras**, geschaafd, beschadigd.

بورس **boeroes**, verwelkt, verdord.

بورس **boros**, verkwistend. *Mëmboros, kan. Pëmboros*. [JAV. *bòros*, verkwister; eene eetbare plant].

بورغ **borang**, voetangel. [JAV. het MAL. *randjau*?].

بورغ **boeroeng**, vogel; — *antoe*, uil, — *dewata* of — *soepan*, paradijsvogel, *gredja*, musch, — *rawa, columba litoralis*, — *taoen* (op BATAV.), d. i. jaarvogel, *buceros. Boeroeng-boeroengan. Paboeroengan*. [BAT. *boeroek*].

بورغ **borong**, bij de hoop, bij de massa; goedkoop; vooruit opkopen. *Mëmborong*, in het groot handelen; — *roemah*, een huis koopen met al wat daar in is. *Bërborong. Pëmborong*. [JAV. id. uitverkoopen; een geheelen winkel leëg koopen. MAK. id. en BOEG. *orong*, bundel, hoop, menigte].

بورق **boerik**, pokdalig. [JAV. id.].

بورق **boeroek**, niet gaaf, aangestoken

(van vruchten), vermolmd, bouwvallig, versleten enz. ook: *nama jang* — een kwade naam, een naam daar iets aan hapert; niet zuiver, bijv. van de uitspraak eener taal: *badan — ini*, dit oude ligchaam d. i. ik, gebrekkig mensch; — *baiknja*, de slechte en de goede zijde er van. *Mëmboeroek*, kan. [BAT. id. versleten. V. *boesoek*].

بور *boeroe*, I. *bërboeroe*, jagen, op de jagt zijn. *Mëmboeroe*, jagen; voortdrijven, wegjagen. *Mëmpërboeroe*. *Boeroeboeroe*, gejaagd. *Pëmboeroe*, ook naam van een kwaden geest: de wilde jager. *Bërboeroeboeroean*. *Përboeroean*, het wild: *andjing* — jagthond. *Pëmboeroean*. [JAV. *boeroe*, vervolging].

II. elephantiasis. C. [V. *boedoek*.]

بور *boreh*, JAV.? soort van kosmetiek. *Bërboreh*. [JAV. id.].

بوري *boeri*, trompet. *Bërboeri*.

بوري *boerel*, ingewanden, die uit eene wond komen. C.

بوس *boewas*, van dieren, wild, woest, verscheurend? ook van het hart gezegd.

بوس *boesa*, schuim. T. [BAT. *boera*. MAK. *boesa*].

بوست *boesoet*, bergje, hoopje, bijv. van mieren. [V. *poesoe*].

بوسر *boesoer*, boog, halve cirkel; boog om te schieten; boog om katoen te egreneren d. w. z. de zaden van de vezels los te maken. *Mëmboesoer*: *sëpërti kapas di* —, zoo wit als zuivere boomwol. [JAV. id. eene soort van boog, *woesoe*, het werktuig om katoen te zuiveren. BAT. id. MAK. *bissorò*].

بوسر *bosor*, gretig. C.

بوڠ *boesoeng*, opgezwollen van het ligchaam, waterzuchtig: — *darah*,

stilstand in het bloed. [JAV. id. MAK. *bassoeng*].

بوڠ *boesoek*, verrot, stinkend; *nama jang* — een slechte naam. [BAT. id. JAV. *bòsok* id. V. *boeroek*].

بوڠ *bosën*, JAV. oververzadigd. [BAT. id. = *djëmoe*].

بوڠ *boewang*; *mëmboewang*, van zich doen, wegwerpen, — *ajar mata*, tranen storten, — *ajar*, wateren, — *wang*, geld verkwisten, — *njawa*, zijn leven opofferen, voor over hebben, — *darah*, aderlaten; bloedafgaan, — *përampoean*, eene vrouw verstooten, — *anak*, een kind te vondeling leggen, — *dëngan soerat*, bij schriftelijke verklaring verstooten, — *dirinja*, zich uit den weg maken, zich van kant maken of zich in ballingschap begeven, — *obat*, schoten met los kruid, saluutschoten, doen, — *blakang*, den rug toekeeren, op de vlugt gaan. *Tërboewang*, ook: op de klippen geworpen, gestrand; verwaarloosd. *Mëmboewangi*, kan. *Boewangan*. *Pëmboewangan*. *Kaboewangan*. [JAV. MAK. BOEG. (en BAT.?) id.].

بوڠ *boenga*, bloem, bloesem; — *ajar*, soort van visch, — *api*, vonk, vuursprank, — *karang*, spons, (*karang* — koraal), — *lawang*, kruidnagel, — *mas*, interest; naam eener schatting, door sommige Maleische staatjes aan Siam opgebracht? — *oendi*, lot, dobbelsteen, — *pala*, notenmuskaat, — *sëlasa* V. *sëlasa*, — *tanah*, rente van land, — *tjina*, soort van bloem, — *wang*, interest. *Bërboenga*. *Boenga-boengaän*. [BAT. MAK. id. BOEG. *oenga*. V. JAV. *boengahboengahan*, interest].

بوڠ *bongka*, trotsch, opgeblazen.

بوڠ *bopeng*, erg pokdalig L. [V. JAV.

bòpong, van paarden, geel met zwarte manen en staart].

بوك *boekā*, de opening, openstaande wijdte van iets bijv. van eene schuit. *Měmboekā*, openen; — *djalan*, een weg aanleggen; — *kain dēri pada toeboeh*, het ligchaam ontblooten; — *poeasa*, de vasten eindigen; — *bitjara*, eene vergadering openen. *Měmboekakan*, ook: openbaren, algemeen bekend maken. *Měmboekāi*. *Těrboekā*, ook: duidelijk, openliggend: *ma'na jang* —, eene duidelijke beteekenis. *Kaboekāin*. Kw. *boekā*, begin, *boekak*, geopend. BAT. *boeha*, id. MAK. *boekarā*? V. *bokak*, *moekā*].

بوكت *boekit*, berg; heuvel. [DAJ. MAK. berg. V. *goenoeng*].

بوكر *bokor*, bekken, diepe metalen schaal; kleine kan. [JAV. id. MAK. *bōkorò*].

بوكو *boekoe*, korrel. [V. *boekoe* II en *boetir*].

بوكسو *boekoes* = بفسكس

بوكك *bokak*, breed. *Měmbokak*: *pěmbokak*, een werktuig om bijv. de tanden eener zaag wijder te maken, vijl. [BAT. *bohang*. V. *boekā*].

بوكن *boekān*, iets niet zijn; neen; hoe! — *orang itoe*, die is het niet, *pada* — *těmpatnja*, op wat niet de plaats er voor is, niet op zijne plaats, *koewatnja angin* — *kapalang*, is de kracht van den wind niet iets buitengemeens? d. i. hoe geweldig is enz.

بوكو *boekoe*, I. geleding, gewricht; — *tangan*, pols, — *kaki*, enkel; — *pinang*, de geledingen van den pinangpalm.

II. korrel, bijv. zout, tin. [JAV. *woekoe*, katoenzaad. V. *boekoe*].

بوك *baugo* (?), soort van vogel. [V. *bango*].

بول *boewal*, rijzen van water ten gevolge van sterken stroom? L.

بول *bola*; *běrbola*, overdrijven, liegen. L. *Pěrbola*. [V. hyperbool].

بولت *boelat*, I. rond: — *doenja*, de horizon, *moekā* —, een rond gelaat, *běsi* —, ronde, ijzeren staven. *kajoe* —, een stuk boomstam, dat nog niet gespleten is. [BAT.? MAK. id. V. JAV. *oelat*, gelaat].

II. soort van (rond?) net.

بولر *boelar*, een vliesje op het oop C. **بولر** *boelir*, aar, tros. *Měmboelir*, in een punt draaijen, bijv. een doek. [JAV. *woeli*. BAT. *boerir*. MAK. *bōelerè*. BOEG. *boelè*].

بولر *boeloer*, hevige honger C.

بولس *boeloes*, ¹ kaal, zonder takken, kinderloos. *Běrbueloeskan*. *Měmboeloeskan*. *Pěmboeloesan*.

² soort van landschilpad. [JAV. id.]

³ soort van visch, harder.

بولغ *boelang*, I. *měmboelang*, omwinden; een vechthaan een spoor aanbinden. *Boelang-boelang*, een doek of een krans, dien men om het hoofd windt. *Boelang-oeloe* een woord van liefkoozing. *Běrbolang*.

II. eene plant, *colocasia vera*.

بولغ *bolong*; *běrbolong*, *měmbolong*, in de lengte doorboren, bijv. een boom. [JAV. id. een gat maken].

بولغ *boelang-baling*, double headed shot. C.

بولق *bolak*, omwaarheid; om heen spreken. C.

بولن *boelan*, maan; maand; tijd der zwangerschap; de stonden: ook *mělihat* — de stonden hebben; *bidoeri* — V. *bidoeri*. *Boelan-boelan*, soort van

visch. *Bërboelanboelan*, maand aan maand. [BAT. *id.* JAV. *woelan*, *rëmboelan*. MAK. *boelang*. BOEG. *oelëng*.]

بولو *boeloe*, haren op het ligchaam, vacht, wol, vederen, dons, enz. — *mata*, ooghaartjes, — *landak*, pennen van een stekelvarken; — *pahat*, nestveëren; *bëlah* — soort van gestreept lijnwaad. (L.) *Daoen boeloe-boeloe*, een heester, *tragia sp.* [MAK. en BOEG. *id.* JAV. *woeloe*. BAT. *imboeloe*.]

بوله *boelah*, geheel, vol: — *tiga hari*, volle drie dagen. [Volg. C. BATAV. V. *bëlaka*.]

بوله *boleh*. V. *وله*.

بوله *boeloch*, bamboes. *Boeloch-boeloch*, luchtpijp; geweerloop. [BAT. *id.* MAK. *boelo*. JAV. *woeloch*.]

بولي *boeli*, klein fleschje of potje, wijd, met een naauwen hals. [BAT. MAK. *boeli-boeli*.]

بوم *boema*, pop, beeld, = *patoeng*, L.

بومو *boemoe*, een olifantenjager. L.

بومي *boemi*, de aarde; grond; — *dan langit*, hemel en aarde. [JAV. *id.* SKR. *bhōemi*.]

بونو *boenoeh*; *mëmboenoeh*, dooden, ook bijv. *api*, uitblusschen. *Bërboenoeh*. *Boenoehan*. *Përboenoehan*. *Pëmboenoeh*. *Pëmboenoehan*. *Bërboenoehboenoehan*. *Kaboenoehan*. [BAT. *boenoe*. MAK. *boëno*. DAI. *poeno*, steken met eene lans, in tegenoverstelling van *soedok*, met een mes. BOEG. *oeno*.]

بونو *boeneh*, zekere zure vrucht.

بونو *boeni* (ook *boenji*) gewoonlijk *sëmboeni* en *sëmboenji*, verborgen. *Mëmboeni*, kan. *Mënjëmboeni*, kan. *Bërboeni*. *Bërsemboeni*. *Boenian*. [Kw. en BAT. *boeni*, *id.*]

بوه *boewah*, vrucht: — *ajar bakoe*, hagelsteen, — *badjoe*, knoop [Mën.]; — *bëtis*, kuiten, — *langan*, het dikke van den arm, — *mariam*, kanonkogel, — *pari*, dobbelsteen, — *peler*, testikels, — *pinggang*, nieren, — *timbangan*, gewigten, — *tjatoer*, stukken van het schaak- of dambord; *anak* — V. *anak*. *Saboeah*, één, bijv. van steden, huizen, schepen, meeren enz. enz. *Bërboewah*, kan. *Boewah-boewahan*. [BAT. *id.* JAV. *woh*.]

برهغ *bohong*, onwaarheid, leugen. *Bërbohong*. *Mëmbohong*, kan. *Pëmbohong*. *Pëmbohongan*.

بوھي *boehoeh*, het ligchaam, het hoofd-deel van iets. C. [V. *pohon*.]

بوھي *boehi*, schuim; *lajang* — soort van zwaluw (nestjeszwaluw?). *Bërboehi*.

بوي *boewei*, slingeren, wiegen. *Bërboewei*, kan. *Mëmboewei*, kan. *Boewajan*, wieg.

بویت *boejoet* = چيچي en bet-overgrootvader of — moeder. L. [JAV. *id.* achterkleinkind en overgrootvader.]

بویر *boejar*, vloeijen, van papier. [JAV. *id.* zich overal heen verspreiden].

بویر *boejir*, soort van vogel.

بوئغ *boejoeng*, waterkruijk.

بوئو *boejih* = بوھي.

بونو *boenji*, I. geluid; — *soewara*, klank, geluid van de stem; — *soerat*, inhoud van een brief. *Bërboenji*. *Mëmboenji*, kan. *Boenjian*. *Boenji-boenjian*, muzikale instrumenten. [JAV. *oeni*. BAT. *moeni*. V. *بهان*.]

II. = بوني.

به *bah*, overstroming: *moesim* —, regentijd. [V. *sëbak*.]

به *bëh*, *boeh*, matras, bed. C.

بهار *bahar*, *bhara*, zeker zwaar gewigt, waar vroeger nagelen, nooten en

peper bij geleverd werden, en tegenwoordig op het Maleische schiereiland ook nog wel tin. De *baar* nagelen was 550 oude ₮ , de noten 571 $\frac{1}{2}$ en de peper 3 pikoel of 375 oude ₮ , gelijk tegenwoordig nog op het Maleische schiereiland. [PERZ. *boehār*, gerekend op 400 eng. ₮ : d. i. 3 pikoel. SKR. *bhara*, veel (V. JAV. *bara*), en ook een zeker groot gewigt.]

بہار *bhara*, vast, stevig; geballast; onbevreesd. [V. het vor. woord.]

بہارو *bēharoe*, *baroe*, nieuw; pas, eerst; *orang* — een nieuweling, een die pas aangekomen is; — *hari ini*, eerst heden; — *tadi*, pas, zoo even. *Baroebarooan*, bijw. *Mēmbaroei*. *Pēmbarooan*. [BOEG. id. MAK. *beroe*. BAT. *imbaroe*. JAV. *wahoe*.]

بہاری *bēhari*, beschaafd, welgemanierd. [V. het gelijkkluidende PERZ. woord.]

بہاس *bēhasa*, *basa*, taal; beleefde taal; goede manieren: — *djawa*, javaansch, — *djawi*, V. *djawi*; — *malajoe*, maleisch; *taoe* — de manieren weten, welgemanierd zijn; *mēmbri* —, fatsoenlijk behandelen; *koe-rang* —, ongemanierd zijn; *boedi* — verstand en fatsoen; *maloemaloe* — *roepanja*, zij zag er zedig en welopgevoed uit. *Bērbasa*, beleefde taal gebruiken, goede manieren hebben. *Pērbasaän*. [JAV. MAK. BOEG. id. SKR. *bhāsā*, taal, inz. moedertaal.]

بہاگ *bēhagi*, *bagi*, verdeeld. *Bērbagi*. *Mēmbagi*, *kan*. *Bagian*. *Pērbagian*. *Pēmbagi*. *Pēmbagian*. [Kw. *baga*. JAV. *bage*. BAT. *bagi*. SKR. *bhaga*, deel, *bhāgī*, verdeeld.]

بہای *bēhaja*, *baja*, gevaar (eig. dreigend gevaar?), ramp; *mēmbri* — na-

deel bezorgen. *Bērbaja*. [JAV. *baja*. SKR. *bhaja*, vrees].

بہان *bēhan*, stukje, fragmentje C.

بہانا *bēhana*, *bana*, geluid; stem. *Bērbana*. [JAV. *bani*. SKR. *bāni* en *wāni* (*bhan*, spreken). V. بان en بون].
بہترا *bēhtra*? schip. [JAV. *bahita*. SKR. *vahitra*, vlot, boot].

بہرق *behrak*, zijn gevoeg doen. *Mēmberak?* bemesten. *Mēmberakkan*. [Kw. *birak*, wegwerpen].

بہکن *behkan*, bevestigend bijw., ja!

بہگیا *bēhagia*, *bagja*, geluk; teeken van geluk of waar iemands geluk of lot van afhankelijk is. [V. *baginda*. JAV. *bagja*, *bēgdja* id., *bage*, welkomstgreet. BAT. *badija*, geluk, zegen; heiligheid; de geest van een' datoe enz. SKR. *bhāgja*, geluk, fortuin (eig. deel, V. بہاگ).]

بہنا *behna*, onverschillig, onachtzaam. C.

بہو *bahoewa*, eigenlijk een woordje om op zijn verhaal te komen, dat dikwijls gebruikt wordt: ¹ aan het begin van zinnen, eenvoudig om een begin te maken; ² aan het begin van bijzinnen met dat; ³ bij aanhalingen: — *ditjērītērakan*, of *ditjērītērakan* —, er wordt verhaald, — *sēsoenggoehnja*, waarlijk, *maka sahoet kami*, — *jang toean sēmbēlih*, daarop antwoordden wij: wat gij geslagt hebt [SKR. *bhāwa*, het wezen van iets.]

بہور *bēhoer*, bank, plaat in eene rivier. C. [V. ENG. *bore*.]

بہینا *bēhina*, *bina*, ongemeen, bij uitstek? *boenjinja* —, het geluid er van was ongemeen hevig; *salahnja tiada* —, zijne schuld was zoo groot niet; *sangat* — *ija mēngēnang*, hij

dacht ongemeen veel aan, *nègri toewanhamba lagi dialahkannja, i-stimewa toewanhamba saorang, apa* — *kapadanja*, zelfs uw rijk heeft hij onderworpen, hoeveel te meer gij alleen, wat voor bijzonders (?) zijt gij voor hem? *matahari tiada kalihatan* —, de zon is niet zeer goed te zien.

بي *bija*, horens en schelpen, slakken, *cowries*. *Bia-bia*, soort van boontjes. Op Sumatra eene struik, waarvan de bladeren gebruikt worden om tabak in te rollen.

بي *beja*, belasting, regten, tol. *Pa-bejan*, tolkantoor enz. [JAV. MAK. id. Hetz. als het voorgaande, naar de *cowries*, die men daarvoor betaalde?]

بيارق *bijarak*. V. سارن.

بياسي *bijasa*, gewoon, bedreven; — *dengan* gewoon met, gewend aan *Měmbiasakan. Kabiasaän*. [Kw. id. en *abiasa*, bedreven, gewoon iets te doen. SKR. *abhjāsā*, oefening, gewoonte.]

بيادا *bijada*, vrouw; verwijfd. [Kw. *bijada*, slavinnen in de Soeralaja, den hemel.]

بياپري *bijapri*, koopman. MĒN. bedreven. [Ook *بيفاري*. SKR. *wjāpāri*.]

بياونق *bijawak*, leguaan: — *gabok*, — *saroeni*, — *tambaga*, soorten daarvan. *Měmbijawak*, als een leguaan, bijv. liggen, d. i. op den buik, of wegloopen, d. i. op handen en voeten.

بيايا *bijaja*, uitgaaf, vertering; rantsoen. *Běrbijaja. Měmbijaja, kan*: onkosten maken voor iets; zijn geld verteren; leeftogt geven, onderhouden. *Pěmbijaja. Pěmbijajaän*. [SKR. *wjaja*, uitgaaf, vertering. V. *bělandja*.]

بيبت *bibit*, plantjes om te verplanten, bijv. van rijst. *Měmbibit*, ook: met

de vingertoppen iets aanraken. [JAV. id.].

بيبر *bibir*, lippen; rand, zoom: — *mata*, oogleden, — *tjawan*, rand van een beker, — *prahoe*, de schietboorden van een schip. *Bibiran*, ook: bab-belaar (L.). [BAT. id. MAK. *biberè*. BOEG. *wiwè*, lippen.]

بيبر *bebar*; MĒN. zich verstrooijen. [BAT. *hèbar*. JAV. *boebar, bibar*.]

بيبس *bebas*, vrij, aan geen wetten onderworpen; losbandig; vrij van heeren diensten. *Měmbebaskan*, ook: met verlof laten gaan. *Kabebasan*, burgerschap (in de Molukken). [JAV. *bebas*, daglooner zonder den kost, MAK. *bébasà*, vrijen toegang hebben.]

بيبتق *bebek*, eend; geit (C.) [JAV. = MAL. *itik*.]

بيبي *bibi*, tante, de jongere zuster van de moeder. [JAV. id.]

بيت *beta*, dienaar, dienaars; ik. [V. *pěrwara*.]

بيت *bita*, gemakkelijk C.

بيبتق *bitik*, soort van papegaai.

بيبتق *beteh*, naam van de papaja te Riouw. K.

بيجي *bidji*, zaadkorrel; — *mata*, oogappel; — *timah*, tinerts; *sabidji*, één, van edelgesteenten, vruchten, eijeren enz., ook bij *ratap* en *sabak*, klaaglied, waarvoor men dan ook *saboetir ratap* zegt. [JAV. *widji, widjah*, BAT. *bidja* id. MAK. *bidja* en BOEG. *widja*, nakomeling, geslacht. SKR. *widja*, zaad.]

بيجتق *bidjak*, knap, ervaren; listig; *Kabidjakan*. [SKR. *widjna*? verstandig.]

بيجن *bidjan*, JAV. zekere oliegevende plant, *sesamum*. [JAV. *widjen* id. MAL. لغا.]

bidjet, tinerts. [V. *bidji*, tin in korrels?]

beda, onderscheid, verschil. *Běbeda*, kan. *Membedakan. Pěbedaän.* [JAV. id. SKR. *beda* id.]

bidar, klein vaartuij met ééne mast. [V. *bidara*.]

bidoe, stuk gesmolten tin van $\frac{1}{40}$ baar C. [V. *bidar* en *bidoek*, en ons schuitje tin.]

bidas, zooveel als men met de hand kan omspannen.

bidang; I. groot van oppervlakte; breed, bijv. de borst; *sa* — één, van sommige voorwerpen, als een stuk linnen, een zeil, een mat, een blad papier, een blad koper, een tuin enz.; *مايغ يڭ بلم برچري* Bot. wb. *Měmbidangan. Bidangan.* [V. BAT. een vadem lang. MAK. *birang* en BOEG. *widang*, grof wit linnen.]

II. versierd of geteekend blad, bijv. in een boek, of als patroon om te borduren. *Pabidangan* en *pamidangan*, borduurraam.

bidak, pion in het schaakspel. [JAV. *wong pidak*, een gemeen (eig. een vertrap) mensch.]

bidoek, soort van visscherspraauw; *bintang* — de Groote-beer.

bidan, vroedvrouw. *Balas* — een feest, 40 dagen na de bevalling gegeven, waarbij de *bidan* haar afscheid krijgt. [SKR. *widwān*? V. *bidoewan*.]

bidel, grove rottingmatten, om rijst of derg. te droogen; matten bij de aanzienlijken in gebruik voor de ramen of voor behangsels en derg. [BAT. *bidè*.]

bjar, toegelaten, overgelaten: — *lah beta jang pèrgi*, laat ik het zijn, die gaat, — *lah kita mati di sini*,

laten we hier sterven; — *toean taoe*, mijnheer gelieve het te weten (?). *Měmbijar*, kan.

birā, soort van gewas, *alocasia macrorrhiza* en and. [BAT. id.]

biras, vrouwsbroeder of manszuster.

birang, I. of *birang-birang*, zeehond (?).

II. of *biring*, soort van slang. [*biring*, soort van vechthaan. T.]

berang; MĒN. toornig, vertoornd, = *marah*.

beram; I. soort van edelgesteente. [TAM. V. *biramani*.]

II. olifant C.

biramanī, eene snoer bloedkoralen met porseleinen of andere kraaltjes er tusschen. L. [V. *beram*.]

biroe, hemelsblauw, blauw; *boenga* — *clitoria ternatea*; *boeroeng* — *laut*, *limosa melanura*, eene soort van snip. *Měmbiroekan. Kabiroean*, blaauwachtig.

brah, » de stengels van een blad.» Bot. wb.; *arum*-soorten K.

birih, rand, lijst. [MAK. *biring*. BOEG. *wiring*, id. V. JAV. *těpisiwiring*, grensscheiding.]

birī, = *كبيري*.

birēi, dek van een schip C. [V. *bidei*.]

bižoerēi, onderkoning. [PORT. *vice-rēi*.]

bias, met den wind afdrijven; de dagelijksche loop van de zon (C.) [V. *tampias*. DĀJ. *tabiās*, met den wind afdrijven.]

bisa; ¹ vergift. *Běbisa*, kan. *Měmbisakan. Kabisaän.* [JAV. *wisa*. BAT. *bisa*, alles wat venijnig of scha-

deverwekkend is; kracht van een geneesmiddel; SKR. *wisa*, vergift.]

² ervaren, kundig. [JAV. *bisa*, vermogen enz. MAK. *id.* vermogend (bijv. van een geneesmiddel), kunnen, kundig. V. BAT. *bisa* onder n°. ¹. Krachtig, vermogend om iets uitte werken, zal dus wel de grondbeteekenis zijn, waardoor ¹ en ² zamenhangen.]

بيست **bisik**, **bësik**? het fluisteren. *Bërbisik*, kan. *Mëmbisikkan*, ook: bekladden, kwaadspreken? *Bisik-bisik*, stilletjes. [JAV. *id.* en *wisik*. MAK. *bisi*. BAT. *hosik* en *hoesip*.]

بيسغ **bising**, leven, verward rumoer C.

بيسك **besoek**, JAV. tegen een toekommenden tijd, bijv. tegen morgen.

بيسل **bisoe**, zweer, puist; — *lada*, kleine puist of iets derg.

بيسن **besan**, de verwantschap van ouders, wier kinderen zamen gehuwd zijn. [JAV. *id.*]

بيسو **btsoe**, stom. [JAV. *id.*]

بيسي **bisei**, schoon, fraai, van de oogen, kleederen enz. *Mëmbiseikan*. *Bisei-bisei* (of *bisi-bisi*?) eene soort van visch.

بيسي **bisi**, liederlijk mensch, ook als scheldnaam C. Ook = *bias*?

بيغ **bijang**; — *latak* of *laler*, regenboog. [BATAV. uit het BALINEESCH. T.]

بيغغ **bingoeng**, verbijsterd, in de war: *Mëmbingoengan*. *Kabingoengan*. [JAV. *id.*]

بيغل **bingal**, hardhoorend; koppig. [V. باغل en بغهي.]

بيت **bijak**, I. kaauwen, herkaauwen; het voedsel in de eerste maag der herkaauwende dieren. [V. JAV. 'mbijak, een blad omslaan, in een boek naslaan].

II. vruchtbaar, profiek C.

بيباري **bijapari**, **bépari**, = بيباري.

بيك **beka**, onwelvegelijkheid in uitdrukkingen; *beka-beka* adv. [V. Kw. *weka*, voorzigtig.]

بيكت **bikat**, speld, pen, stokertje. *Bërbikat*, kan. *Mëmbikatkan*.

بيكغ **bikang**, soort van gebak. *Pëmbikangan*, pan daarvoor. Ook *bëngkang*. (C.) [JAV. *id.*]

بيكو **bikoe**, kluizenaar. [Kw. *wikoe* id. SLAM. *phikhoe*, bedelmonnik. T.]

بيلا **bila**, tijd; geschikt tijdstip. *Apabila*, zie boven. *Bilamana*, ten tijde dat. [V. SKR. *welā*, tijd enz.]

بيلا **bela**, in den dood vergezellen, medesterven; een die om iemands dood te wreken of te verzoenen om 't leven gebragt wordt; meêdoen, bijstaan. [JAV. BAT. *id.* V. SKR. *welā*? spoedige en gemakkelijke dood.]

بيلت **beloet**, buigen zonder zijne vorige gedaante weêr aantenemen, zoo als een slecht lemmer. (C.); de partij van den vijand kiezen, met hem heulen. [JAV. *belot*, weêrspannig.]

بيلس **bilas**, **belas**. I. verward, bijv. van het haar. *Mëmbilaskan*.

II. rood, ontstoken, van de oogen. [JAV. *bèles*, zeere oogen. BAT. *id.* en *milas*, leepoogen.]

III. *mëmbilas*? het ligchaam overspoelen na het baden. [JAV. *bilas*, rein.]

بيلس **bilis**, eene soort van visch.

بيلق **bilang**, geteld. *Mëmbilang*, kan, tellen, rekenen; achten; vertellen. *Bërbilang*. *Bilangan*. *Kabilangan*. [MAK. BOEG. *id.* BAT. groep, waarbij men behoort, *mamilang*, iets tellen. JAV. *wilang*.]

بيلق **bilak**, naam van een boom die eene soort van katoen geeft, *crataeva* sp.

بيلق **bilik**, het achtervertrek in ma-

leische woningen (v. *sirambi*); binnenkamer, slaapkamer; vertrek. *Bërbilik*, besloten ruimte. MAK. *bili* V. MAK. *ballà*, huis.]

بيلق *belok*, *bloek*? lavéren; aarzelen: *angin* — tegenwind. *Kabelokan*. [JAV. *bloek*, omzwaaijen. MAK. BOEG. *bilòè*, lavéren.]

بيلق *bilan*, *blin*; *mëmbilin*, spinnen, van touw. [C. BATAV.]

بيله *bilah*, spaander van bamboes; plat van een degen, mes enz.; *sabilah*, één, van messen, lansen, pijlen, naalden, planken enz. [JAV. *wilah*, gespleten bamboes; kling van een zwaard. V. *bèlah*.]

بيسقتي *bimasakti*, de melkweg. [SUND. id. JAV. eene zekere ster. SKR. ? zeker *niet* de melkweg.]

بين *bina* = بهين.

بين *bini*, getrouwde vrouw, echtgenoot. *Bërbini*, kan. [MAK. *bainne*. SUND. *awewe*.]

بينغ *binoeng*, *binang*, naam eener plant, *bucida nitida*.

بيرو *bejo*, de beo, *gracula religiosa*. [JAV. MAK. id. 't Is eene soort van *tjoeng*, spreekw. V. *mina*.]

بيروت *bewak* = بيارق *bjawak*.

بيروكو *bjoko*, soort van kleine schildpad. L.

بيول *bjola*, viool. [PORT. *viola*.]

ت

تا *ta*, *tě*, niet, nog maar alleen gebruikt in zeer enkele zamenstellingen, zooals *tiada* (*těada*), *těoesah*, *tědapat-tidak*, *těsoedah*, *tětaoe*. [MAK. id. Kw. *tah*.]

تاب *taba*, stoutmoedig, onverschrokken. C. BATAV.

تابر *tabir*, smal gordijn, behangsel. *Mënabiri*. [BAT. id. iets ter beschutting tegen wind of regen. MAK. *táberè*, versiersel of verguldsel aan den rand van een gordijn.]

تابور *taboer*, gestrooid, verspreid; uitgespreid, van een zeil of een net. *Bërtaboer*, van een saroeng met goud als 't ware bestrooid? *Bërtaboerkan*. *Mënaboer*, zaaijen enz., kan, i. *Taboeran*. *Bërtaboeran*. *Pënaboer*, ook: — *snapan*, hagel, schroot. *Pënaboeran*.

— *Tëmaboer*, gevlekt; gezaaid? van sterren. [JAV. *taboer*, *sawoer*. BAT. *saboer*. MAK. *táboeroè*.]

تابغ *taboeng*, holle bamboes voor water; een gemeene opiumpijp; — *bëroek*. V. بروت. [BAT. id. bamboezen koker om dobbelsteenen meê te werpen.]

تابوڪ *taboek*; *mënaboek* een gat ergens in maken. [V. *taboeng*.]

تابق *tabik*, (BATAV. *tabek*) gegroet! groete, heilwensch. [JAV. *tabe*. BAT. *santabi*, met uw verlof. SKR. *ksantawja*, te gedoogen, te excuséren, dus = *ampoén*. V. T. Bladw.]

تابل *tabal*? soort van dobbelspel.

تابه *taboeh*, een langwerpige trom, (soms door een gong vervangen) om alarm te slaan, om de gebedstijden aantekondigen, om, aan boord der schepen, de

verwisseling van de wacht te kennen te geven; wacht. *Mənaboeh. Tətaboehan*, instrumenten, waarop geslagen wordt. [JAV. *id.* hamer, waarmee men sommige instrumenten bespeelt, *taboek, naboek*, met de vlakke hand tegen het hoofd slaan, een oorveeg geven. BAT. *taboe*, groote alarmtrom in de vorstenuizen V. *bədoek* en *təbah*.]

تاتر *tatar*, gevijld. *Bərtatar*. [V. *tatal*].

تاغ *tatang*; *mənatang*, doorsnuffelen, doorkijken. L.

تاغ *tating*; *mənating*, met de vlakke hand ondersteunen; op of in de hand houden; — *poean*, de betelschaal dragen; — *padahan*, eene werpspies in de hand houden (of balancerende met de vingers?). *Pənating*, handboom. [BAT. *hanting*, opligten, opdragen van spijzen. JAV. *tanting*, in de hoogte houden.]

تاتاپ *tatap*; *bərtatap*, bezig met naauwkeurig te onderzoeken. *Mənatap. Mənatapi*, ook: verstaan, begrijpen, bijv. van den inhoud van brieven. [V. *tətap* en *tətapi*.]

تاتال *tatal*, spaander, houtkrul. [JAV. *id.* MAK. *tatalà*.]

تاتانگار *tatanəgara*, bestuur, administratie van een staat. C. [SKR.]

تاتاه *tatah*, gebeiteld, geciseleerd; ingelegd, ingezet; een troon. (C.) *Bərtatah, kan. Mənatah. Tatahan. Bərtatahan*. [JAV. *id.* beitel. MAK. BOEG. *tata*.]

تاجک *tadjak*, instrument om onkruid te wieden. [BAT. *id.*]

تاجوک *tadjoek*, soort van bouquet of kapsel, dat in 't haar gestoken wordt; kniehouten in de kielbalk van een schip. *Bərtadjoek. Mənadjoek, kan.* [Het ARAB. *تاجو*.]

تاجم *tadjam*, scherpsnijdend; scherp van gezigt, van verstand enz. *Mənadjam, kan. Pənadjam*, slijpsteen. [BAT. *tadjom*. en DAJ. *tadjim id.* JAV. *tadjan*, onbuigzaam; scherp, van het gezigt.]

تاجن *tadjin*, stijf sel van rijst. [JAV. *id.* gekookt rijstwater.]

تاجو *tadjoe*, buidel, zak. C.

تاجي *tadjj*, lancet; kunstspoor van een vechthaan, ook: *t. bəngkoek* (v. *golok*.) [JAV. BAT. BOEG. MAK. DAJ. *id.*]

تاده *tadah*; *mənadah*, omhoog heffen van de handen om iets op te vangen of te ondersteunen; opheffen der handen bij het bidden, — *amin*, met opgeheven handen amen zeggen; opvangen; ophouden met iets er onder te houden; ophouden, bijv. het haar op het hoofd; terughouden, weêrhouden, bijv. vreemde kooplieden in een land. *Mənadahkan, i.* JAV. *tadah*, opvangen. DAJ. *talai*, opgevangen worden. V. *təngadah*.]

تادوغ *tadoeng*, tegen stooten, wegduwen. C. [V. *تندوغ tandang*.]

تادي *tadi*, zoo even, kort geleden: — *malam*, gepasseerde nacht. [Ook: *تهاد tahadi*.]

تار *tara*, gelijk in hoogte: *doedoek* —, even hoog zitten, d. i. de gelijke zijn of als zoodanig beschouwd worden; de weêrga: *tiada* — *nja*, zonker weêrga; — *toeroen*, een weinig hellend. *Sətara*: — *dəngan*, ook: ergens mede in verhouding staan, bijv. het hoofd met de hals. *Bərtara. Mənara, kan.*

تاغ *tarang*, zeker zingend insect? L.

تاغ *tarang*, scherpe punt van eenig werktuig; klaauw, slag tand. *Bərtaring* [BAT. *id.* slag tand, vin enz. MAK. *tarang*, scherp, BOEG. *matarəng id.*]

تارف **taroep**; *tétaroep*, hut, stulp. [JAV. *taroeb* id.]

تارق **tarak**, uitstrekken, verwijden C. [V. *tarik*.]

تارق **tarik**, I. trekken; naar zich toe halen; uitrekken: — *napas*, hijgen, *angin* —, van den wind, die van den eenen hoek naar den anderen trekt. *Ménarik*: — *lajar*, een zeil ophij-schen, — *tali*, een touw stijf spannen. *Ménarikkan. Pénarik. Pénarikan.* [JAV. *id.*]

II. de buitenplanken van een schip boven de knieën.

تاروك **taroek**, jonge uitspruitsels, blaadjes of takjes. *Bértaroek*.

تارم **taram**; *ménaram*, niet helder schijnen, van de maan L. *Tēmaram*, helder schijnen, van de maan; blinken van het gelaat. [Gewoonlijk verbonden met *تغ* en dus misschien wel *tēmaring* uit-spreken.]

تارم **taroem**, de indigo-plant: — *akar*, — *kembang*, bij Cr. *Marsdenia parviflora* en *Indigofera anil*, doch V. Miquel, Flora v. N. I. [JAV. *tom. BAT. tajom*? MAK. *taroeng*.]

تاروہ **taroeh**; *ménaroeh*, neêrleggen, wegleggen enz., om te bewaren of niet te laten slingeren; inzetten, bij het spel of eene weddenschap; toevertrouwen; ook: bijv. een naam, geven; bewaren; bezitten; — *diri*, zich behoorlijk gedragen (C.) *Ménaroehkan. Bértaroeh, kan. Pétaroeh. Bèrpétaroehkan. Taroehan. Pénaroeh*, bewaarder. *Pénaroehan.* [MAK. *taro* id. BAT. *taroe* en JAV. *toh*, inzet.]

تارھقولم **tarahpolam**, zekere kostbare kleedingstof. [BAT. *antarpolam. TAM.*?]

تاري **tari**; *bértari, ménari*, dansen, in 't bijzonder een dans die door kinde-

ren wordt uitgevoerd. *Pénari. Pénarian. Bértaritarian.*

تاسق **tasak**; *ménasak*, zuiveren, bijv. eene wond.

تاسق **tasik**, meer, landzee. [DAJ. *id.* JAV. zee, oceaen.]

تائغر **tangar**; *tangar-tangar*, zich in acht nemen. L.

تائغر **tangir**, soort van boom, waarvan de bast dient om iets schoon te maken. C. [= *تغر, tengar*? V. *langir*.]

تائس **tangas**, in warm water baden; badstoof. *Ménangas, kan.*

تائس **tangis**, het weenen. *Bértangis, kan. Ménangis, kan, i. Tangisan. Bértangisan. Bértangistangisan. Bèpértangiskan. Pénangis. Pénangisan. Katangisan.* [JAV. BAT. DAJ. *id.*]

تائس **tangan**, hand, onderarm met de hand. *Pémangan*, het in de hand houden; *dipémangannja.* (M.) [JAV. BAT. *id.*]

تائس **tanget**, garstig, bedorven, van spijzen.

تاپ **tapa**, boete; godsdienstige afzondering. *Bértapa. Méntapa. Pértapa. Pértapaän.* [JAV. MAL. DAJ. *id.* SKR. *tāpa*, hitte.]

تائت **tapat**, klip [C. BK.]; kloof, spleet in eene rots L.

تائس **tapis**; I. *ménapis, kan*, klenzen, doorzigen. *Tapisan*, zijgdoek. [BAT. *id.* waterdigt, doorzigen. MAK. *tāpisi.* BOEG. *tapi*.]

II. *ménapisan* bijv. *sajoep*, met de vleugels klappen.

III. afweren, zachtjes afslaan: — *tangan*, de aangeboden hand weigeren. *Pénapisan.*

تائس **tapoes**; I. soort van vrucht, die eenige gelijkenis heeft met de kastanje, *elateriospermum tapos.* [JAV. BAT. *id.*]

II. = *tamboes*.

تائق tapak, palm van de hand, zool van den voet; indruk van hand of voet, voetstap; — *tangan*, handteekening; — *tjatoer*, de vakken van het dam- of schaakbord; *di bawah* — *kaki*, onder de voetzoler, d. i. in de magt van. *Tapak-tapak*, houten sandalen. *Mènapak. Tapakan, katapakan*, onderste van een ladder; voeteinde; voetbank. [JAV. BAT. id. V. *tèlapak*.]

تائق tapoek; I. slaan met de vlakke hand, hetzij in de andere hand, hetzij tegen iets anders. *Bèrtapoek. Mènapoek*. [V. *tèbah, taboeh, tapak, tèroempah*.]

II. kroontje op sommige vruchten, zoo als de mangistan; bloemkelk (?) [ook *tampoek*.]

تائى tapan; *ki-tapan*, zekere plant, *callicarpa japonica*.

تائى tapen; — *laut*, zekere plant, *meliacea sp.* C.

تائى tapah, zekere riviervis.

تائى tapih, soort van gekleurd calico. [C. TEL. JAV. id. soort van sarong, zoo als de vrouwen dragen.]

تائى tapel, soort van bier van rijst gestookt; zeker rijstgeregt (?); zuurdeeg (?). [MAK. *tape*, gekookte rijst met gist; het water dat er afkomt is het zoogenaamde brom (d. i. schuim). V. JAV. *tapen*, gestampte padi.]

تاکت takoet, bevreest, beschroomd. *Bèrtakoet, kan. Mènakoet, kan. Dikataktoet, i. Pènakoet*, een die bevreest is. *Pènakoetan. Kataktoetan. Takoet-manoesja*, het kruidje-roer-mijniet. [Kw. id. BAT. *tahoet*.]

تاکر takar, zekere maat voor natte waren, inz. olie, 17 kan; drinkbeker. *Bèrtakar. Mènakar*. [JAV. *takèr*, het meten.]

تاکڠ takoeng, bezinken C.

تاکت takoek, keep, kerf C.

تاکى taki, raadsel. *Bèrtaki*. [JAV. *taken*, vragen.]

تاکر tagar, het (krakend ?) geluid van den donder. *Bèrtagar*. [V. BAT. *tanggir*, echo. DAJ. *gar*, vallen van zware voorwerpen, *gor*, donderend van een geluid.]

تاکر tagor, stoeijen; in het water spelen; gooijen onder het spelen. *Bèrtagor-tagoran. Bèrtagorkan*, bijv. *moetiara*, met paarlen gooijen L.

تاکل tagal, oorzaak, om reden, uit hoofde. [DAJ. id. V. *agar*.]

تاکن tagan, inzet bij eene weddenschap. C. [V. JAV. *tagon*, ondertrouwen, verloven.]

تاکڠ tagih; *mènagih*, eene schuld invorderen, manen. *Pènagih. Tagih-mènagih*. [JAV. id.]

تاکور tagoe-tagoe, de Jav. patrijs. [Volg. C. JAV. *dagoe*.]

تالڠ talang; I. *orang* — makelaar; koppelaar. *Mènalang, i. Pènalang. Talangan*. [JAV. id. pijp, waardoor water vloeit; *nalangi*, door eene goot laten loopen, door een ander laten doen enz.]

II. gehucht in een bosch? bijenkorf. [JAV. id. V. SKR. *tala*, kuil, hol].

III. soort van visch.

تالڠ taling; I. prikkel om vee te drijven C.

II. glooiende oever eener rivier C. [V. *eling*.]

تالتى talak, een instrument stemmen C. [V. SKR. *tala*, de snaren der luit drukken enz.]

تالم talam, groot houten of metalen bord, bijv. zulk een, waarop in kleine

schoteltjes de verschillende spijzen worden opgezet en dat op een voet, *pa-har*, staat en met een *toedoeng* toegedekt is. [JAV. id. BAT. kleine aarden pan.]

تالي **tali**, ¹ touw of wat daarmee overeenkomt; — *ajar*, boordsel, passement; kettingpomp; het perinaeum; — *andjing*, soort van plant, *acalypha densiflora*; — *aroes*, de stroomdraad; — *koeloe*, een term, die bij de wetten op het huwelijk behoort; — *leher*, halssnoer; — *pënding*, ceintuur, dat de vrouwen om de sarong dragen, gew. van zilver; — *proet*, darmen; — *toedoeng*, bakkebaard. *Talitali*, band van zijde of rotting, waarmede de kris aan den gordel is vast gemaakt. *Boengga* — (ook *sangir-langit*), eene fraaije winde met roode bloemen, *quamoclit vulgaris*. *Mënalikan*. — *Toemali*, gevlochten garen L (?). *Tali-toemali*, sloopstuijg.

² zilveren munt ter waarde van $\frac{1}{8}$ reaal of 30 duiten [eig. een koord met *pitis*, waarvan er 75 de waarde van 1 tali zouden hebben. JAV. id. en ook *talen*. MAK. id.]

تامغ **tameng**, schild. [JAV. id.]

تامق **tamëk**, begeerig, inhalig. C.

تامن **taman**, tuin. [JAV. id. MAK. *tamang*.]

تانق **tanak**, het kookken. *Bërtanak*. *Mënanak*, bijv. rijst. *Tanakan*. *Pënanak*. *Pënanakan*. *Përtanak*: *sa* — *nasi*, de tijd, die noodig is om een pot rijst te kookken. [JAV. MAK. id.]

تامن **tanam**, het in de aarde plaatsen of leggen: planten, begraven. *Bërtanam*. *Tërtanam*, in den grond zakken. *Mënanam*, *kan*, *i*. *Tanaman*. *Tëtanaman*. *Tanamtanaman*. *Pënanam*.

Pënanaman. [JAV. id. BAT. *tanom*. MAK. *tannang*.]

تانر **tanau**, soort van kameleon. [KW. *tanoe* id.]

تانہ **tanah**, aarde, grond, land; grond, grondkleur; — *malajoe*, land der Maleijers, — *lijat*, klei, leem, *minjak* — aardolie, *katjang* — aardnoot, *arachis hypogaea*. [JAV. id. BAT. *tano*. MAK. *tana*.]

تار **tawa**; *tërtawa*, lagchen; open en toegaan van schelpen; — *bësar*, hardop lagchen; *ditërtawakan*. *Tërtawaän*. *Katërtawaän*. *Pëntërtawaän*. *Bëpë-tërtawakan*. [BAT. *tawa* id.]

تار **tawa-tawa**, soort van bekken om leven te maken en de menschen bij elkaar te roepen.

تار **tawar**, ¹ krachteloos, laf, zoet, van water in tegenov. van brak; krachteloos van vergiften en allerlei kwade invloeden; het bezweringsproces om die kwade invloeden te doen verdwijnen, geneesmiddel, tegengift, betoovering, bekooring, bijv. *mëmbri* — *ati*, het hart betooveren; ook „een zekere steen als een katang”. Bot. wb. *Mënawar*, *i*, *kan*. *Pënawar*: — *djambi*, eene varenplant van Sumatra (*Djambi*), die als bloedstelpend geneesmiddel gebruikt wordt, *cibotium Cumminghii*. [JAV. *tawa*, smakeloos, *tawar*, zonder gevaar vergift gebruiken. BAT. *tawar*, geneesmiddel, vooral uitwendig. DAJ. id. tegengift. MAK. *táwà*, *táwarà*. BOEG. *tawë*, geneesmiddelen toedienen].

² bod op eene koopwaar. *Mënawar*, *kan*, dingen; bieden. *Tawaran*. *Bërtawaran*. [BAT. DAJ. id. MAK. *táwarà*. BOEG. *tawà* id. JAV. *tawa*, uitventen.]

تاوس **tawas**, aluin. [JAV. BAT. id. MAK. *táwasà*.]

تارن **tawan**, buit; krijgsgevangene. *Mənawan*, kan. *Tawanan*: — *karangan*, strandvondst. [JAV. BAT. id.]

تارن **tawon**, bij, honigbij. [JAV. id.]

تاھر **tahar**, voor het anker rijden.

تاھغ **tahang**, emmer.

تاھل **tahl**, een chineesch goudgewicht van ong. 2 zilveren piasters zwaarte, 't geen overeenkomt met circa 54 wigjes. Het wordt verdeeld in 4 *pa's* of *soekoe's*, ieder van 4 *mas*. [JAV. BAT. id. MAK. *tai*, ook: wegen. V. *boengkal*.]

تاھن **tahan**, tegen iets bestand zijn, uithouden, verduren; volharden, blijven; uitgezet, gespannen van netten. *Bərtahan*. *Mənahan*: — *ati*, zich meester blijven, — *napsoenja*, zijn begeerten betoemen; — *dirinja*, zich onthouden; — *djalan*, den weg belemmeren; — *binatang*, dieren door strikken of kuilen vangen; — *boeboe*, een fuik uitzetten; — *parisi*, een schild voorhouden. *Mənahani*, kan. *Pənahanan*. *Katahanan*. [JAV. DAJ. id.]

تاھن **tahoen**, jaar. *Boeroeng* —, = *anggang*. *Mənahoen*. [JAV. id. MAK. BOEG. *tahoeng*. BAT. *tahoen* id. en *tahon*: de tijd, dien een gewas noodig heeft om te rijpen].

تاھو **tahoe**, iets weten te doen, er ervaring, verstand, van hebben; iets wel eens doen, bijv. — *məmakan daging* ooit vleesch eten, *tiada* — *məmakei kasoet*, nooit sandalen aandoen; kennis hebben van iets, weten: *siapa* —, wie weet? misschien, *toewan*, *jang tərlebih* — Mijnheer weet het 't best; *toewan* —, weet! ik verzeker u; — *maloe*, zedig, modest. *Sataoe*, met iemands medeweten; medeweten. *Məngatahoei*. *Katahoean*. *Bərkatahoean*. *Pəngatahoean*. *Bərpəngatahoean*.

Pəmbritahoean, kennisgeving (van *məmbri-taoe*). [JAV. id. BAT. geschikt zijn voor. DAJ. id. en liefhebben, helpen.]

تاھي **tahi**, drek, mest, vuil: — *minjak*, het bezinksel van olie, — *bəsi*, roest; — *lalat*, sproeten; — *boeroeng*, eene plant, vogellijm, *viscum*; — *andjing*, aardmos; — *ajam*, zekere plant; *pohon* —, de *sterculia foetida*. [JAV. MAK. BOEG. DAJ. id. BAT. *tè*.]

تاير **tajər**, dikke melk. L.

تايس **tals**, soort van mangga.

تايج **tajang**; *mənajang*? in de handen houdende heen en weer bewegen, zoo als een boek onder het lezen. [BAT. *taja*, id. Kw. *taja*, dansen.]

تان **tanja**, het vragen. *Bərtanja*, kan. *Mənanja*, i. *Pərtanjaän*. [Kw. id. BOEG. *oetána*. MAK. *koetánang*.]

تبت **təbat**, vijver, kom, die door het afdammen van eene rivier gemaakt is. *Mənəbat*, afdammen. [BAT. *tobat*.]

تبر **təbor**, wild suikerriet. Bot. wb.

تبرق **toebroek**, tegen aanstooten. [JAV. *noebroek*, aanvallen, de klauwen in iets slaan enz.]

تبس **təbas**; *mənəbas*, den grond zuiveren van struiken, onkruid enz. [BAT. *tobas*. JAV. *nəbas*, op het veld staande vruchten koopen.]

تبس **təboes**; *mənəboes*, lossen, loskoopen, voor een slaaf geven; een slaaf koopen. *Mənəboesi*, kan. *Təboesan*. *Pənəboes*. *Pənəboesan*. [JAV. id. BAT. *toboos*.]

تبغ **təbang**, I. het vellen van boomen of groote takken. *Mənəbang*, kan. *Təbangan*. *Pənəbang*. [MAK. *tabang*, *tébà*?]

II. *mənəbang*, stoppen, van eene rivier, goot enz. L. [V. *təbat*.]

تبغ **těbing**, de hooge kant van iets, zoo als de hooge oever eener rivier, de rand van eene bron, het strand der zee boven hoog water. [BAT. *tobing*. MAK. *tabing*, alles wat met betrekking tot iets anders hooger is.]

تبل **těbal**, dik, grof, van stoffen, het haar, het ligchaam enz., *toeboeh jang* — vaste lichamen; *moeka* —, onbeschaamd. *Měněbalkan*. *Katěbalan*. [JAV. *taběl*, *těběl* id. BAT. *tobal*.]

تبر **těboe**, suikerriet. *Těboe-těboe*, kostbare ringen ter versiering aan lansschachten en derg. aangebracht. *Běrtěboetěboe*. *Měněboeněboe*. *Běrtěboekan*. *Těboean*, wesp, horzel. [JAV. BAT. MAK. BOEG. id. Het schijnt eig. geringd te beteekenen.]

تبہ **těbah**, ijzeren bout, die in de mijnen gebruikt wordt. *Měněbah*, kan, met de vlakke hand slaan; dorschen. *Pěněbah*, ook: dorschvlegel. *Pěněbahan*. [V. *taboeh*.]

تتاف **tětapa**, gedroogd vleesch, *den-deng*. C.

تتاف **tětapi**, maar, evenwel. [Van *tatap*.]

تتاف **tětapan**, gele sjerp bij plegtige optogten gedragen. C.

تبن **těban**, boom, die de gětah-pěrtja levert.

تتبري **tětaboel**, soort van vogel: — *běrboenji*, de tijd tegen 6 uur 's avonds.

تتس **tětas**, gescheurd, gebarsten; *lada* — een peperstekje. *Měnětas*, openbreken, zoo als een huis, een weg (door het bosch); eene opening in de huid maken; opengaan van een bloemknop, uitkomen van eijeren. *Těrtětas*, van water dat door eene doorbraak weg kan stroomen. *Měnětasi*. *Pětasan*. *Pěnětasan*. [JAV. *tatas* id.]

تتف **tětap**, vast, standvastig, onwrikbaar; bestendig; bedaard, goedsmoeds, onbevreesd; gerust, rustig, in vrede, van een land of de inwoners daarvan (ze zitten vast, denken niet aan verhuizen). *Měnětapi*, kan. *Běrtětapkan*. *Katětapan*. *Pěrtětapan*. [V. DAI. id. gereed, klaar.]

تتق **tětak**; *měnětak*, houwen, hakken, met sabels en derg. *Běrtětakkan*. [V. ترانق. BAT. *toktok*. V. JAV. *tětək*, besnijden.]

تتكال **tatkala**, op den tijd dat, wanneer, toen; — *itoe*, op dien tijd. [SKR. *tat*, die, dat, en *kāla*, tijd.]

تتل **tětal**, digt geweven, stevig, van lijnwaad. [JAV. *tětəl*, vast ineengedrukt; digt aan elkander.]

تتبس **tětambas**, aanval van ziekte L. تتبو **tětoemboe**, eene vierkante doos van bladeren en ook wel met schelpjes versierd. [JAV. *toemboe*, vierkant mandje met deksel. BAT. *toemboe*, langwerpig vierkante tabaksdoos.]

تببن **tětamban**, *tětoemban*, = *tětoemboe* en: de tunica, waar het embry in besloten ligt.

تتفن **tětampan**, doek die men over eene schaal legt; doek die men over de schouders slaat (C.) [V. JAV. *toempa* ophooping?]

تتير **tětiro**, snip, *scolopax*.

تدء **tědoeng**: *oelar* — soort van vergiftige slang. [V. تدء].

تدء **tědoeh**, tot rust gekomen, bedaard geworden, van wind en regen, van eene onstuimige zee, enz.; van menschen en dieren: eene schuilplaats gevonden hebben; dat wat zulk eene schuilplaats aanbiedt, lommer enz. *Běrtědoeh*, kan. *Měnědoeh*, kan. *Pěnědoeh*. [JAV. *tědoeh*, betrokken lucht.]

ترا **tëra**; I. met ingedrukte of ingehouwen letters; gestempeld; naam van een tinnen muntje (C.) *Bërtëra*. *Mënera*, *kan*, drukken.

II. — *timah*, tin-slakken.

تراثق **tëratak**; ¹ in den grond slaan C. [V. *تتن*.] ² hut, als een legertent [BAT. *haratak*, eene sopo die vlak op den grond staat. V. JAV. *tratag*, een bladeren dak op stijlen.]

تراتي **tëraté**, JAV.? waterlelie, *nelumbium speciosum*; — *këtjil*, *nymphaea stellata*; — *goenoeng*, *gunnera macrophylla*.

تراجو **tëradjoe**, JAV. eene schaal-balans. [MAL. *تراچ*.]

تراث **tërapang**; *kris* —, eene kris met gouden schede. [V. *ترف*, *tërap*; BAT. *tarapang*, id.]

تراوغ **tërawang**, à jour gewerkt. [JAV. helder, doorzigtig.]

تراهن **tërahan**, soort van vogel. [C. BK.]

تربت **tërbit**, ergens uitkomen; opkomen, van zon en maan. *Mënerbitkan*.

تربت **tërboet** † houten nagels, pinnen L.

تربس **tërbis**, dam, sluis. [*Mënerbis*. *Pënerbis*. [C. BK. Kw. diepe vallei.]

تربع **tërbang**, vliegen; *saoeh* — enteranker, *lajar* — soort van zeil op kleine schepen. *Bëtërbang*. *Bëtërbangan*. *Mënerbangkan*. [BAT. *habang*.]

تربل **tërbil**; ¹ soort van klein schild; ² handboog om aarden balletjes mede te schieten C.

ترتاو **tërtawa**. V. *تاو*.

ترجف **tërdjang**, met de voorpooten schoppen; schoppen, trappen, vertrappen. *Mënerdjangkan*. *Katërdjangan*. [JAV. *tradjang*, aanval in een gevecht.]

ترجف **tërdjing**, soort van lang en krommes.

ترجل **tërdjal**, steil. [ARAB. ?]

ترجن **tërdjoen**, naar beneden springen. *Mënerdjoen*, *kan*, ook: diep vernederen. *Bëtërdjoenan*. *Katërdjoenan*. *Pënerdjoenan*. [JAV. *trédjoeng*, diepe vallei.]

ترس **tëras**, hart van het hout, kernhout; fig. de pit, het fijne van iets. *Bërtëras*. [BAT. *toras*, oud van jaren; het oudste, hardste hout.]

ترس **tëroes**, regt door heen, door en door; zonder omwegen, bijv. iets zeggen, iets doen; doordringend, vooruit, in de toekomst ziende (van de oogen); — *goenoeng*, eene plant, *Hartighsea excelsa*. *Mëneroes*, *kan*. *Troesan*, kanaal. [JAV. id. BAT. *toroes*. MAK. *tároesoè*.]

ترسول **trisoela**, drieland, driepuntige speer. [SKR. *trišoēla*.]

ترسي **tarsel**, naam van een boom, met welks gom de tanden zwart gemaakt worden L.

ترغ **tërang**, licht, helder. *Mënerang*, *kan*. *Katëranan*. *Pënerangan*. [JAV. id. BAT. *torang*. V. *taram*.]

ترغ **tëroeng**, plant met eetbare vruchten, *solanum melongena*. [JAV. *tërong*? BAT. *toejoeng*. Ze heet ook *برنجیل*.]

ترغیر **trangkeira**, palissaden. [PORT. *tranqueira*.]

ترغیلغ **tranggiling**, V. *تغیغ*.

ترف **tërpa**; ¹ *mënerpa*, onstuimig ergens heen gaan, met de wapens, klaauwen of derg. op iemand aanvallen. *Panërpaän*. ² struikelen. [C. BATAV.]

ترف **tërap**, soort van boom, *artocarpus* sp., die eene soort van vogellijm produceert. *Mënerap*, opplak-

ken, beleggen. *Tètrapan*. [JAV. *id.* manier van schikken, leggen enz.]

تيرپاس *tèrpaſ*, = تفس.

تيرپاه *tèrpaḥ*. doek om om het hoofd te winden L.

تروك *troek*, het geluid van 't scheuren van linnen en derg. C.

ترك *tërka*, raden; gissen, vermoeden; verdenken. *Mènërka*. *Bètërka-kan*. *Panërka*, raadsel. *Panërkaän*. [JAV. verdenken. BAT. *torhantorhanan*, een in een verhaal gekleed raadsel. SKR. *tarka*, overdenking, vermoeden, onzekerheid].

تركف *tèrkaf* (of *tèrkok* ?); *mènèrkap*, met de hoorns omverstootten. *Mènèrkapan*.

تركل *tërkoel*, eene buks.

تركم *tèrkam*; *mènèrkam*, met een sprong of in de vlugt beet pakken, van dieren of vogels.

ترم *tèroem*, = *dèroem*.

ترماش *tèrmasja* = تماش.

ترمبو *troemboe*, eene gevaarlijke blinde klip C.

ترمفه *tèroempah*, houten klossen, van voren en van achteren hoog. [JAV. *ta-roempah*, onderlaag; dorpel; sandalen. V. تافق, *tapak*.]

ترن *tèran*; *mènèran*, persen, drukken, bij hardlijvigheid, weeën enz.

ترنتغ *tèrontong*, eene zeebloem. BOT. WB.

ترنغ *tèrnang*, napje van porselein, zilver of koper, om uit te drinken. [V. رنغ ?]

تروبوک *troeboek*, soort van visch en wel van elft, *alauſa macrura*; *sajoer* —, zekere plant.

تروسي *troesi*. groene vitriool, koperrood. [BAT. *toerisi*.]

تروڤڤ *tropong*, bamboes om vuur meê aan te blazen; blaaspijp; verrekijker; roeper. [JAV. MAK. BOEG. *id.*, weverspoel. MAK. ook: verrekijker. PORT. *trompa* ?]

ترونا *taroena*, volwassen jongeling; ook van dieren; *anak* — *dan anak dara*, jongens en meisjes. [JAV. *id.* SKR. *taroena*.]

ترة *tèrah*, in kleine stukken houwen C. تريتق *taritik*, mos dat aan de koraalsteen groeit of mosselen die aan de schepen groeijen. BOT. WB.

تريفڤ *tripang*, tripang, *holothuria edulis*. [MAK. BOEG. *id.*]

ترياق *tèriak*, schreeuwen, vooral van dierlijke geluiden. *Bèrtèriak*.

تريكام *tèrikam*, soort van grof linnen, waarvan bijv. de goeni-zakken gemaakt worden. v. H.

تريگو *tèrigoe*, tarwe. [JAV. *id.* PORT. *trigo*.]

تريما *tarima*; *mènèrima*, goedgunstig aannemen; toestaan, goedkeuren; — *kasih*, in dank aannemen, bedanken; — *ambil*, genadig aannemen. *Pènarima*. *Pènarimaän*. [JAV. *id.* berustend, te vreden. MAK. BOEG. ontvangen, aannemen.]

تريوڤوڤ *trioedjoeng*, driepuntig [uit *tri* SKR. drie en *oedjoeng*.]

تسماک *tèsmak*, bril. [JAV. *id.* PERZ. چشماک *tjasmak*.]

تغار *tèngar*, soort van boom; verfstof uit de bast van dien boom. [BAT. *tongor*.]

تغاده *tèngadah*, *tèngadoeh*, opwaarts zien. *Mènèngadoeh*. [V. تاده.]

تغس *tangas*, een merk op het vee. L. تغسا *tangsa*, alarm slaan. [C. BK.]

تغسي *tangsi*, ¹ soort van Chineesch touw; ² barak, kazerne.

تغسي *tangsel*, dun, los, bijv. van

het haar; soort van los geweven stof. (C.)

تفکاد **tangkada**, soort van kever.

تفکالغ **tangkalang**, boom, waarvan de vrucht olie levert.

تفکات **tingkat**, gedeeltelijke verhoging van den vloer, zoodat hij aan den eenen kant hooger is, dan aan den anderen; étage, terras; verdieping, zolder of plat van een huis, dek van een schip. [V. *angkat*. BAT. *tingka*.]

تفکات **toengkat**, stok, staf, stut; — *sétan*, zekere rietplant, *maranta dichotoma*. *Bërtöngkat*. *Mënoengkat*. *Pënoengkat*. [JAV. *djoengkat*. BAT. *toengkot*.]

تفکر **tëngkar**, twisten. *Bërtëngkar*. [BAT. *tongkar*. JAV. *toekar*, gevecht, krakeel.]

تفکس **tëngkas**, vlug, snel van gang.

تفکس **tangkis**; *mëňangkis*, afweeren, afwenden. *Mëňangkiskan*. *Pëňangkisan*. [JAV. BAT. *id.*]

تفکس **toengkoes**; *sa* — een pakje bijv. rijst. *Mënoengkoes*. [V. *boengkoes*.]

تفکغ **tangking**, verwijten, bestraffen. C.

تفکغ **tongkang**, soort van groote boot. C.

تفکف **tangkap**, 't aanvatten, pakken, gevangen nemen; vatten, van het verstand; bevattelijk. *Bërtangkap*, ook: handgemeen zijn. *Mëňangkap*, *kan*. *Tangkap-mëňangkap*. *Tangkapan*. *Bërtangkap*. *Pëňangkapan*. *Katangkapan*. [BAT. *id.* JAV. *tangkëb*, op elkander sluiten, aansluiten].

تفکف **tangkoep**, een korfje als eene melkmouw; het nederliggen der beesten. L.

تفکف **tingkap**, venster, luik; glazen bedeksel. *Mëňingkap*, met een t. sluiten; door een t. zien.

تفکف **tongkap**, uitkijktorentje of koepeltje; verhemelte, troonhemel. (C.)

تفکف **toengkoep**, soort van draagstoel. C. [= het vorige woord?]

تفکف **tëngkoek**, de nek. [BAT. *id.* JAV. *tënggak* en *tënggok*, hals, keel enz.]

تفکل **tangkal**, amulet. [BAT. *id.*]

تفکل **tangkil**; *pëňangkilan* = *paséban*. [Kw. *tangkil*, voor den Vorst verschijnen.]

تفکل **tangkoel**, soort van net, toebel.

تفکل **tingkal**, borax, soldeersel, tincal. [SKR. *tangka*.]

تفکل **toengkoel**; *mënoengkoel*, zich buigen, zich onderwerpen. *Pënoengkoel*. *Tëmoengkoel*. [JAV. *id.*]

تفکلاسه **tangkëlasah** of — **oeh**, soort van watervogel. L.

تفکور **tongkau**, drie steenen voor treeft dienende om een kooksel op te zetten.

تفکور **tëngkoe**, titel van Maleische hoofden. [V. تن *ton*.]

تفکورغ **tangkoeroeng**, naam van een visch [ook تفکیغ?]

تفکورق **tëngkoerak**, hoofdschedel. [BAT. *bangkoerak*.]

تفکورلق **tëngkoeloek**, soort van muts, als onderscheidingsteeken van rang. *Bërtëngkoeloek*. [BAT. *takoeloek*, muts van vlechtwerk. JAV. *koeloek*, soort van ronde muts. DAJ. *takolok*, hoofd; knop.]

تفکورلق **tëngkoeloen**, boom die kleine eetbare vruchten voortbrengt. BOT. WB.

تفکھ **tingkah**, ¹ manieren, streken. [JAV. *id.*]

² een muziek-instrument bespelen; eene soort van trom (?)

تفکی **tangkel**, bloemsteel; steel en bloem te zamen; het gedeelte van den rijsthalm, dat tegelijk met de aar wordt afgesneden; — *ati*, een liefkoozingswoord. *Tangkajan*, rijstschuur. [BAT. *tangkè* en *tangkil*?]

تفكير **tangkeroeng**, naam van een visch. C. [= تفكر؟]

تفك **tangga**, I. ladder, trap: *orang sa* —, menschen die in hetzelfde huis wonen, eene gemeenzame trap hebben; *roemah — nja V. roemah. Tètangga*, buurman. *Bèrtangga. Mèntangga*, zijn bureu bezoeken. [BAT. *id.* JAV. *tóngga*, nabuur.]

II. staaf van edele metalen. C.

تفكار **tenggara**, het Zuid-Oosten. *Timoer-tenggara* of *timoer-mèntenggara* O. Z. O. *Salatan-mèntenggara* Z. Z. O. [MAK. *id.*]

تفكال **tanggala**, ploeg. *Bèrtanggala. Mèntanggala. Pèntanggala. Pèntanggalaän. Bèrtanggalatanggalaän.* [SKR. *lānggala. V. nanggala.*]

تفكالغ **tanggaloeng**, soort van civetkat, de moesang, *paradoxurus musanga*.

تفكت **toengglt**, met het achterste achteruitstekend, zooals bijv. bij het mohammedaansche gebed. [V. *toengging* II.]

تفكر **tonggar**, hier en daar gescheiden, gelijk klippen. L. [V. JAV. *tengkar*, zich verstrooijen, uiteengaan.]

تفكر **tinggar**; *mèninggar?* schoonmaken, van haar, draden enz. L.

تفكر **tinggir**, op een tak zitten, van vogels; ergens op staan om te kunnen reiken. [BAT. *id.*]

تفكغ **tangoeng**; *mèntangoeng, kan*, op de schouders dragen, torschen; verdragen; dragen, ondervinden, ondergaan; op zich nemen; verantwoordelijk zijn, borg blijven. *Tangoengan. Pèntangoengan. Katangoengan.* [JAV. *id.* ontoereikend; *nangoeng*, waarborgen. BAT. *id.* verantwoordelijkheid.]

تفكغ **tinggang**, soort van vaartuig. L. [V. *tongkang.*]

تفكغ **tingging**, soort van visch.

تفكغ **tinggoeng**, in een bukkende houding (of op de hakken? C.) zitten.

تفكغ **toenggang**, schuins hellend, bijv. van den dak; schuins voorover; — *balik*, onderste boven (?); — *lenggang*, hals over kop of door elkaâr, bijv. vallen, *lari t. l.* hals over kop loopen. [V. *toengging* en JAV. *toenggang*, ergens op zitten, bijv. te paard (nam. voorover?)]

تفكغ **toengging**, I. over vier dagen?

II. met het onderste gedeelte vooruitstekend; het onderste gedeelte boven hebbende. [V. *toenggit* en *toenggang.*]

تفكغ **tanggok**, I. eene soort van schepnet. *Mèntanggok.* [BAT. rotting netje met lange steel, ook om insecten te vangen.]

II. V. **anggok.**

تفكغ **tenggik**, ergens op zitten. [V. *tinggir.*]

تفكل **tanggal**, van zelf uitvallen of afvallen; los zijn, van kleëren. *Mèntanggal, kan. Pèntanggalan*, naam van een geest, die de menschen, in welke hij vaart, dwingt om hun ligchaam te verlaten en alleen met hun hoofd en ingewanden uit te gaan en als vampyr's bloed te drinken. [Kw. *id.* zichtbaar worden. BAT. bevrijd zijn, van een gevangene, los zijn.]

تفكل **tinggal**, alleen overblijven; achterblijven; blijven, vertoeven; — *baik baik*, vaarwel! *Mèntinggal*, ook: sterfen. *Mèninggalkan*, ook: nalaten, verzuimen. *Mèninggali. Pèninggal*, vertrek; nazaat; nalatenschap enz. *Pèninggalan. Katinggalan.* [JAV. BAT. *id.* MAK. *tinggalà.*]

تفكل **toenggal**, eenig, alleen: *anak* —, eenig kind; *gadjah* —, een oli-

fant zonder zijn drijver. [JAV. id. MAK. *toenggala*. BOEG. *toengke*.]

تفکل *toenggoel*, ¹ een overgeblevene boomstam zonder kruin of takken, tronk; ontgaan van iets, behoeftig; *papan sa* — planken uit éénen stam. *Bërtoenggoel*, steunen. [BAT. id. V. *tinggal*, *toenggala*.]

² standaard, vlag: — *alamat*, *ditoelis ajar emas*, met goud geborduurde vaandels, als onderscheidingsteekens van rang; — *angin*, windvaantje. [BAT. *tonggol*, id. Kw. *toenggoel*, boven anderen uitsteken; groot vaandel.]

تفکل *tinggil*, gallerij, zaal. *Bërtinggil*, hoog. *Pëninggilan*. [V. JAV. *inggil*, hoog, en *siti-inggil*.]

تفکل *tënggëlëm*, zinken, verzinken; *timboel* —, bovenkomen en weër zinken. *Mënënggëlëmkän*. [Gw. *këlëm*.]

تفکل *tanggäm*, het hout, waaraan het kabeltouw wordt vastgemaakt; een beeld of versiering vóór aan het schip (C.)

تفکل *toenggoe*, het bewaken, waken, de wacht houden; zorgen. *Bërtoenggoe*, *kan*. *Mënoenggoe*, *i*. *Toenggoean*, ook: woonplaats. *Pënoenggoe*. [JAV. id. MAK. *toengga*. BOEG. *toengka*, id.]

تفکل *tanggoeloeng*, dwaallicht; booze geest C.

تفکل *tënggoeloe*, eene vrucht, die op de nuchtere maag gebruikt dronken maakt. BOT. WB.

تفکل *tanggoeli*; ¹ melasse, suikerstroop; ² een gewas, *cassia fistula*. [BAT. id. zoet vocht van planten en van insecten; JAV. *trëngoeli*, *cassia f. V. برتس*.]

تفکل *tanggoeh*, uitstel; wachten, dralen, zich voorloopig ophouden; zich ophouden. *Bërtanggoeh*. *Mënantanggoeh*,

kan. *Mëmpërtanggoehkan*. *Tanggoeh-bërtanggoeh*. *Përtanggoehan*. [JAV. id.]

تفکل *tanggoh*; I, soort van sleepnet. [? = *tanggok*.]

II, = تفه, *tangah*.

تفکل *tinggi*, hoog. *Bërtinggikan*. *Mëninggi*, *kan*. *Pëtinggi*, titel van eene bijzondere soort van opperhoofden. *Tinggian*. *Katinggian*. [V. *tinggil*. JAV. *inggil*.]

تفکل *tënggiri*, zekere zeevisch. [JAV. *tëngiri*.]

تفکل *tanggiling*, het Javaansche schubdier; eene plant, *tacca sp.* [BAT. id. gw. *giling*; zie ook *goeling*.]

تفکل *teng-long*, Chinesche papieren lantaarn. [CHLN. T. V. *nanglong*.]

تفکل *tëngoewel*, soort van kameleon. C.

تفکل *tengah*, het midden; midden in; te midden van, gedurende; ook = *satengah*; vóór getallen onder de 20, een half minder dan het getal uitdrukt; vóór tientallen van 20 tot 100, 5 minder; vóór honderdtallen van 100 tot 1000, 50 minder enz.; — *naik*, (van de zon) de tijd omstreeks 8 uur v. m.; — *toeroen*, omstreeks 4 uur n. m. *Satengah*, de helft, de ééne helft; een gedeelte, sommigen. *Mëntengah*, *kan*, halvéren; middelmatig. *Pëntengahan*, wat tusschen beide, even ver van het eene als van het andere einde af is; — *oemoer*, middelbare leeftijd. *Katengahan*. [JAV. id. BAT. *tonga*. MAK. BOEG. *tanga*.]

تفکل *tangah*, of تفکل *tanggoh*? loeijen, grommen, brullen enz. *Bërtangah*. *Tangoh-tangoh*, naar den adem hijgen. [C. BATAV.]

تفکل *tangel*, ransig. [Volg. C. JAV. *tangik*.]

تفارس **təparam**, zeker voorhoofdversiersel.

تفارس **təpawoes**, zorg, oplettendheid C. [ARAB. تفاروس? te zamen be-raadslagen.]

تفت **təpat**, juist, vlak, van de windstrecken, bijv. *barat* —, vlak west. *Mənəpat*, regelregt ergens heen gaan.

تقر **təpar**, een boom waarvan de bast tot het maken van touwen en tot het bereiden eener roode verwstof gebruikt wordt. BOT. WB.

تقس **təpas**, windstreek, kant, plaats: — *oetara*, de kant van het Noorden; *ampat* — *doenja*, de vier wereldstrecken; *doedoek pada* — *nja*, ieder op zijne plaats, tw. aan den eenen of anderen kant, zitten.

تقس **təpis**, rand, zoom. [JAV. ? = het MAL. *təpi*.]

تفغ **təpoeng**, meel; — *tawar*, meel bij bezwingingen gebruikt; — *tawar boemi*, of — *boemi*, boete in meel bij de *bangoen*, d. i. het bloedgeld, betaald. [JAV. *tapoeng*, rijst op het vuur zetten om te koken; *galəpoeng*, meel.]

تفلیچن **təpalljoek** = تکلیجه.

تپی **təpi**, rand, boord; strand, oever; — *langit*, horizon. *Bərtəpi*, *kan*. *Mənəpi*, uit den weg gaan. *Təpijan*, plaats waar men water uit de rivier haalt. *Pərtəpian*. [JAV. id. BAT. *topi*.]

تک **təkoek**, hameren. *Pantəkoek* C. BATAV.

تکت **təkat**, stikken, borduren.

تکک **təkok**, bogt, kromming. *Bərtəkok*. [V. *bəngkok*.]

تکل **təkal** = **tətal** L. [? V. JAV. *tikəl*, gevouwen, *toekəl*, kluwen.]

تکلیبت **təkələbat**, wapperen C.

تکن **təkan**, waar men met de hand of

den voet op steunt? wandelstok; *djalan* —, een bewandeld pad; — *sanggoel*, haarspeld. *Mənəkan*, *kan*, bijv. *tapak tangannja*, met de vlakke hand ergens op steunen (om zich op te rigten). *Tətəkan*, iets dat ter ondersteuning ergens onder gezet wordt, schoteltje enz., (dit volg. C. BATAV.) [JAV. *təkən*, wandelstok.]

تکوکر **təkoekoer** (ook **koekoer**), soort van duif, *columba tigrina*. [JAV. id. BAT. *doehoer*.]

تک **təkah**, achterste opening van den mond C. [V. *təkok*.]

تگر **təgar**, hard; onhandelbaar, ongevoelig; onbevattelijk; — (of *tagar*?) *ekor*, soort van visch. *Mənəgarkan*. *Pənəgaran*. *Katəgaran*. [BAT. *togar*, aangesterkt, na eene ziekte.]

تگر **təgoer**; I. *mənəgoer*, toespreken; zich wenden tot iemand; toeroepen, werda roepen; uitnoodigen. [V. *togor*.]

II. = تکن C.

تگر **togor**; *mənogor*, hard toespreken, beknorren. *Togoran*. *Pənogor*. *Pənogoran*. *Katogoran*. [V. *təgoer* en *tagar*.]

تگرغ **təgərang** = **kədərang**. C.

تگغ **təgang**, gespannen, glad, van de huid, de zeilen enz.

تگف **təgap**, sterk, stevig, gespierd; ferm, van gemoed; ook verbonden met *təgoeh*. [BAT. *togap*, id.]

تگن **togok**, slok, teug. [MAK. *tagò*, BOEG. *təgò* id.]

تکلیت **təgalat**, zich uitrekken; uit het lid raken, verrekken, den voet verstuiken.

تکلیجه **təgalidjoeh**, of — **ik**, hetz. als het voorgaande, vooral van den voet verstuiken gezegd?

تڤه **tëgah**; I. overeind, regt op staan. *Mënëgah*. [Kw. *taga*, regt overeind staan.]

II. *mënëgah*, tegengaan, beletten; in bedwang houden; verbieden. *Mënëgahkan*, ook bijv. *kata*, zijne woorden inhouden. *Panëgahan*. [JAV. *tjëgah*, verbod.]

تڤه **tëgoeh**, sterk, hecht; onverbreekbaar; duurzaam; onwankelbaar, vertrouwend, moedig. *Bërtëgoeh*, *kan*. *Bërtëgoehtëgoehan*: — *djandji*, een duurzaam verbond sluiten. *Mënëgoeh*, *kan*, *i*. *Katëgoehan*. *Përtëgoeh*. *Përtëgoehan*. *Panëgoehan*. [JAV. *id*. BAT. *togoe*, MAK. *tàko*, BOEG. *tëko*.]

تلاسه **tëlatas**, eene grassoort, *cynodon dactylon*?

تلاتك **tëlatak**, kruipen, van slangen. L. تلدن **toeladan**, model, voorbeeld. *Mënoeladan*, boetseren. [Gw. *toelada*? MAK. *toeladang*. JAV. *toelada*. V. SKR. *toelā*, gelijkenis.]

تلاسه **tëlasang**, soort van gordel. [C. BATAV.]

تلاپك **tëlapak**, hetz. als تائق: *soe-djoed di bawah* — *kakinja*, zich onder iemands voeten, d. i. zeer diep, nederbuigen. *Tëlapakan*. [JAV. *tëlapakan*.]

تلاگه **tëlaga**, meer, landzee; vijver; vergaârbak. [JAV. *id*. MAK. *talaka*, BOEG. *talaga*, eene verlaging in het midden van den vloer. SKR. *talaka*, een groote vijver.]

تلاجان **tëlajan**, V. تالان.

تله **tëloet**; I. hurken, zooals dit in de tegenwoordigheid van vorsten pleegt te geschieden. *Bërtëloetkan*, bijv. — *kakinji kiri*, *dan mëndirikan kakinja kanan*, *sëpërti lakoe orang pëndikir*.

II. indruppelen, binnendringen, van

den regen. [V. JAV. *tëloetoeh*, vocht dat uit een boom druppelt.]

تله **tëlor**, eijeren; kuit van visch: *sabidji* —, één ei. [DAJ. *tanteloh*.]

تله **tëling**; I. glooiende oever van eene rivier. C. [V. *يلغ* *eling*.]

II. buffelprikkel C.

تلهك **tëlangkoop**, plat op den buik liggen.

تلهك **talangket**, bemiddelaar, koppelaar. [V. *talang*. I. BAT. *talangkè*, id. V. JAV. *tëlangké*, te vroeg komen.]

تلهك **tëlap**, I. druppelen. C. [= تلت? II.]

II. potje voor welriekende olie.

تلهك **tëlak**; *bërtëlak*, *kan*, op iets leunen.

تلهك **tëloek**, baai, inham. [BAT. *torloek*.]

تلهك **tëlëkoeng**, soort van grof goed; wijd kleed, waarmeê ook het hoofd bedekt wordt, bidsluier. [JAV. *id*. sluijer.]

تلهك **tëlan**; *bërtëlan*, *mënëlan*, in eens doorslikken; — (*kata*?) inhouden. (C.) [V. *përlan*. BAT. *tolon*. MAK. *tallang*.]

تلهك **tëlantang**, met den rug omlaag; op den rug liggen. *Mënëlantang*, *kan*, ook: de handen met de palmen omhoog houden. [V. *لنتغ*.]

تلهك **tëlandjang**, naakt. *Mënëlandjangan*, *i*. *Katëlandjangan*.

تلهك **tëloendjoek**, V. تلهك *toendjoek*.

تلهك **tëloepak**, vlakken op het lichaam. L. [V. *tapak*.]

تلهك **taloeki**, soort van bloem; soort van batik. [JAV. *id*.]

تله **tëlah**, I. het gedaan zijn; reeds; ook = *sëtëlah*, nadat, toen. [V. JAV. *tëlas*, einde.]

II. voorzegen. C. [? to tell? ver-
tellen?]

تلیدر **tələdoer**, een scheldwoord:
schurk of iets derg. [C. BATAV. PORT. ?]

تلیغ **təlinga**, oor; oor om iets bij vast
te houden; pan van een geweer. *Bər-
təlinga*. [JAV. *talingan*. MAK. *toli*.]

تلیلی **təlele**, naakt, onbedekt; ont-
dekt, openbaar gemaakt. *Məntəlelekan*.

تلیق **təllipak**, soort van bloem C.
[? V. JAV. *tələpāk*, eene bamboezen
sirihdoos.]

تلیق **təllipoek**, hutje, loodsje; zekere
waterplant. C. soort van *nymphaea* met
grote bladeren. Bot. WB.

تیار **təmaoer**, V. *تابر taboer*.

تارم **təmarām**, V. *تارم taram*.

تیاغو **təmangoe**, meditëren, overpein-
zen. C.

تب **timba**, emmer van *oepih* of
bladeren; emmer. *Mənimba*, *kan*.
Bərtimbakan. *Pənimba*. *Timbaroe-
ang*, het onderste van een schip, waar
het water bijeenloopt. [JAV. BAT.
MAK. *id.*]

تباکو **təmbakoe**, tabak. [PORT. *ta-
baco*.]

تبات **təmbatoe**, de vrucht van den
nipah-palm. L. Bot. WB.

تبادو **təmbadoe**, soort van buffel, die
men zegt dat in de binnenlanden van
Borneo gevonden wordt. C.

تباک **təmbaga**, koper; — *postih*,
zink. *Ki-təmbaga*, eene plant, *me-
mecylon grande*. (C.) [JAV. BAT. MAK.
id. SKR. *oetoembara*, *tāmra*.]

تبات **tambat**; *mənambat*, vastbin-
den, vastmaken. *Mənambatkan*, *i*.
Tambatan. *Pənambat*. *Pənambatan*.
Pərtambatan, bijv. *dinding*, verband
in eene muur. [BAT. *id.* V. *سبیت*,
sambat.]

تمبر **tamhar**, I. oud monument, ge-
denkteeken. L.

II. krachteloos [= *tawar*? Volg.
C. JAV.]

تمبره **tambrāh**, soort van visch, *cy-
prinus sp.* [JAV. *id.*]

تمبروغ **timbaroeang**, V. *تمب*,

تمبرس **tamboes**, vol gaten. *Mənam-
boes*, doorbooren; doorzijgen. *Tamboe-
san*, ook: tunnel. (C.) *Bərtamboesan*.
[JAV. *təmboes*, door en door; geheel
doordrongen.]

تبغ **tambang**, I. mijn; — *emas*,
goudmijn. *Bərtambang*. *Mənambang*.

II. *mənambang*, vervoeren, nam:
goederen of personen. *Mənambangkan*,
i. *Pənambang*. *Tambangan*. ¹ soort
van schip daarvoor in gebruik; ² vracht,
passage; ³ ook: tolhuis.

III. koord, streng; — *bini*, eene
vrouw verbinden om na de scheiding niet
te trouwen. C. [JAV. *id.* V. *tambat*.]

تبغ **timbang**, gelijk in gewigt; gelijk
in waarde; *məmbli* — *toensi*, voor
gereed geld koopen. *Bərtimbang*, we-
gen; wikken, overwegen. *Mənimbang*,
ook: betalen met *Timbang-mə-
nimbang*. *Mənimbangi*, *kan*. *Tim-
bangan*, gewigten enz. *Pənimbang*.
Pənimbangan. *Katimbangan*. [JAV.
id. MAK. BOEG. wegen.]

تبغ **toembang**, omgevallen, bijv. van
een boom. *Mənoembang*, *kan*, *i*. [MAK.
id. BOEG. *toempang*]

تبغ **toemboeng**, de gaatjes, t. w. de
kiemgaten, in de kokosnoot; de anus; —
anjoet, — *boeloe* en — *litjin*,
verschillende planten van het gesl.
canthium. [V. *toemboeh*.]

تبغ **tambak**, dijk; bedijking; dok,
vischvijver enz. *Bərtambakkan*. *Mə-
nambak*, *kan*. [JAV. *id.* BAT. vier-

kante ompaalde ophooging van aarde op de graven.]

تمبيق **toembak**, groote speer; ^{vaam}, roede, bijv. hout. *Mènaembak*. [JAV. MAK. id.]

تمبيق **toemboek**; I. *mènoemboek*, stompen; stampen, als padi, peper enz. *Mènoemboekkan*. *Pènoemboek*. *Pènoemboekkan*. [JAV. id. botsen, tegenstooten. V. *tèbah*.]

II. *katoemboekkan*. V. تميق, **toemboek**.

تمبيق **tembak**; *mènembak*, een schot doen, schieten; — *ampat poetjoek*, vier losse schoten doen. *Mènembakkan*. *Pènembak*. [MAK. BOEG. *tembà* id. V. Kw. *tembak*, rij, dus eig. van het gelederen vuur?]

تمبيق **tembok**, **timboek**, muur, steenen muur; dijk, dam; schans; boord van een schip. *Mènemboek*. [MAK. *tèmbò*. JAV. *tembok*, scheiding tusschen rijstvelden; gips, pleister.]

تمبيق **tamboel**, I. toespijzen (?) *sa* —, een geregt daarvan. [BAT. id. voedsel dat men bij den palmwijn bezigt, of voor dat men op reis gaat.]

II. ? tooverij, zwarte kunst. C. [V. JAV. *toemba*, een amulet.]

تمبيق **timbal**, gelijk in hoogte; iets opwegen, balanceren. *Mènimbala*. *Timbalan*, evenwigt. *Bèrtimbala*, ook van geluiden, die aanhoudend op elkander volgen. [V. JAV. *timbal*, op een ander overgaan en *timboel*.]

تمبيق **timboel**, I. aan de oppervlakte van het water komen; even boven den grond uitkomen; voor den dag komen; ontstaan; *batoe* — puimsteen; *boelan* — nieuwe maan; het begin der maand; *bras* — ledige rijstkorrels; *hoeroef* — letters en relief; — *tènggèlèm*, verzonken, bijv. in zijn werk. *Mènim-*

boel, *kan*, *i*. *Timboelan*, ook: scheepsboei; aankomend jongeling. [JAV. BAT. id.]

II. (of *tèamboel*? V. *tamboel*) de broodvrucht, *artocarpus ineisa*.

تمبيق **tamban**, soort van visch, die veel van elft heeft. [Bij Bleeker *tèmbang*, *sardinella*, *spratella*.]

تمبيق **timboen**, hoop, stapel; opgehoopt. *Bèrtimboen*. *Mènimboen*, *kan*. *Timboenan*, ook bijv. de klomp, waarin eene slang zamengerold is. *Pènimboenan*. [JAV. BAT. *timboen*. MAK. *tamboeng*.]

تمبيق **tèamboen**, vet, goed in 't vleesch. *Bèrtèamboen*. *Mènèamboenkan*. [V. *timboen*.]

تمبيق **timboesoe**, soort van boom. C.

تمبيق **tambokan** = كيبوكن.

تمبيق **tamboeni**: — *bèsar*, de navelstreng, — *kèjil*, de placenta. C.

تمبيق **tambah**, het vermeerderen, toenemen. *Bèrtambah*. *Tambah-bèrtambah*. *Mènambah*, *kan*, *i*. *Pèrtambahan*. *Pènambah*. *Pènambahan*. *Tambahan*, ook voegw. voorts, wijders. *Katambahan*. [BAT. MAK. *tamba* V. JAV. *woewoeh*.]

تمبيق **toemboeh**, ontspruiten, groeijen; ontstaan. *Toemboehan*. *Pènoemboehan*, ook: puistjes, pokken. [JAV. *toewoeh*. BAT. *toeboe*. MAK. *timbo*.]

تمبيق **tamblang** (ook **tamirang**), het staande want op een schip. [MAK. *tamberang*. BOEG. *tambèra*.]

تمبيق **tambikir**, potscherf. *Mènambikir*, daarop gelijken (van iets hard.)

تمبيق **tèmbilang**, schop, spade. [V. *blijoeng*.]

تمبيق **tèmara**, astrologie (?) C.

تمبيق **tèmgèng**, titel van een voornaam staatsbeambte aan de Mal. ho-

ven, die belast is met het opsporen en straffen van misdaden. [JAV. *toemënggoeng*.]

تمف *tampa*; ¹ *salah* —, verkeerd opvatten. [JAV. *tòmpa*, opvatten, aannemen. BAT. gedaante, uiterlijk; waarschijnlijk iets zijn.]

² scheppen, formeren. T. *Tampān*, gedaante, vorm. [BAT. *manompa* id.]

³ *těmpa*, *tĩmpa*? *měnimpa*, hameren, smeden, muntslaan; houwen, behouwen (van steenen.) [V. *tĩmpa*, *těmpoe*.]

تمف *tĩmpa*, ineenzakken? omvervalen, neêrvallen; ook van het hart, d. i. den moed, ineenzinken. *Měnimpa*, *kan*, vellen enz. [V. *tampa* ³.]

تمفس *těmpaoes*, soort van buidelrat? [MAK. BOEG. *tĩmpaoesoè*, id. JAV. *těmpaos*, acacia.]

تمفوان *těmpawan*, uitgeslagen, gesmeed. C. [V. *tampa* ³, *těmpoe*.]

تمفایک *těmpajak* of *těmpojok*, soort van witte mier. [V. Kw. *tapaja*, eene nog niet volwassene bij.]

تمفایان *těmpajan*, soort van groote aarden pot voor water. [MAK. *tampajang*.]

تمفیت *těmpat*, plaats, verblijfplaats; *měmboewat* — zich ergens neêrzetten. *Běrtěmpat*.

تمفیت *toempat*, opgepropt, volgestopt. *Měnoempat*, *kan*, ook, bijv. een weg, versperren?

تمفیر *tampar*, het slaan met de vlakke hand; klap, oorveeg; — *tangan*, een handslag bij het sluiten van een koop. (Volg. C. van de Telinga's ontleend!); — *antoe*, zeere oogen. *Měnampar*, *i*, *kan*: — *ajar kamoeka*, water in het gezicht kletsen. *Tamparan*: — *njamoe*, schouderblad (t. w. waarop men de muskieten doodslaat.) [BAT. id. afgeweerd; JAV. *tampal*, *nampal* en *nampel*.]

تمفس *tampas*, *tĩmpas*, effen, slecht,

van het water L. [te lezen *toempas*?]

تمفس *toempas*, verdelgd, vernield. *Měnoempas*, *kan*. [JAV. *toempēs*, id.]

تمفنج *tampang*; I. staafje tin van $\frac{1}{2}$ tot 2 kati gewigt; tinnen muntje ter waarde van $\frac{1}{16}$ Sp. mat; een stuk of koek van benzoë of was; een patroon. [BAT. koek van benzoë. JAV. gewigt om iets naar beneden te houden; rol tabak.]

II. geschikt voor iets C.

III. *sapěnampang*, omtrek, bijv. van eene stadsmuur. C.

تمفنج *tampoeng*; *měnampoeng*? iets dat valt, opvangen, bijv. water uit de tuit van eene kan met den mond.

تمفنج *tĩmpang*, kreupel: *boekannja* —, *pĩntjang sadja*. [BAT. id. MAK. *tampang*.]

تمفنج *toempang*, een tijd lang ergens zijn verblijf houden, bijv. tijdelijk bij iemand aan huis zijn, hem een eind op weg vergezellen, aan boord van een schip als passagier meêgaan; voor een tijd ergens in bewaring zijn; — *běrniaga*, zich ophouden om handel te drijven. *Měnoempang*, *kan*: — *soerat*, een brief ter bezorging meêgeven. *Toempangan*, passage, overtocht enz. [V. JAV. *toempang*, opeengestapeld en MAK. *tompang*, op den buik voorover liggen, *tompangang*, een stuk hout om onder het zwemmen op te rusten.]

تمفنج *těmpang*, gebrekkig, onvolmaakt C. [= *tĩmpang*.]

تمفنج *těmpap*, eene handbreedte. [BAT. *tompap* V. *pělěmpap*.]

تمفنج *těmpak*, voor den dag komen, zichtbaar worden. *Měněmpak*.

تمفنج *tampik*, hevig geschreeuw, krijgsgeschreeuw. *Běrtampik*.

تمفنج *tampoek*, V. *tapoek*. II.

» de holle stoel of schulp onder aan een pinang of clappus." Bot. WB.

تمفن **toempoek**, hoop, stapel. *Měnoempoek*, *kan*. *Toempoekan*. *Pěnoempoekan*. *Katoemboekan* (*sic!*), bende, hoop krijgsvolk. [JAV. *id.*]

تمفل **tampal**, lap; *kain sa* —, een lap goed. *Běrtampal*. *Měnampal*, *kan*, *i*. *Tampalan*, ook: pleister. *Pěnampal*. *Pěnampalan*. [JAV. *tambal*.]

تمفل **tampil**, voorwaarts rukken, van troepen. *Měnampilkan*. *Pěnampil*. *Pěnampilan*.

تمفل **toempoel**, bot, stomp. *Měnoempoelkan*. [MAK. *tipoelòe*.]

تمفل **tempel**, opplakken; aanplakken. [C. BATAV. JAV. *id.* V. *tampal*.]

تمفلک **tampèlk**, wederlegging; *kěna* — overtuigd. *Běrtampèlik*. *Měnampèlik*, *kan*.

تمفن **tampan**. V. تمف **tampa** ².

تمفن **tampin**, een vierkant pakje van chinesche in papier gewikkelde tabak T. [BAT. *id.*]

تمفو **tampoe**, (ook **toempoē** ?) vlak tegen iets aan; het drukken tegen iets; het zich afstooten tegen iets om een sprong te doen. *Běrtampoe*. *Měnampoe*. *Tampoean*, plank aan het voeteneinde van eene slaappleats; overhangend dak van een huis.

تمفو **těmpoe**, smid C. [V. *těmpawan* en JAV. *ěmpoe*.]

تمفو **tempo**, tijd, verval tijd. [PORT. *tempo*.]

تمفوا **těmpoewa**; *boeroeng* — de weervogel. [BAT. *poewa*.]

تمفورغ **těmporong**, de dop van eene kokosnoot; de menschelijke schedel; — *loetoet*, de knieschijf.

تمفوللغ **těmpoellng**, een weerhaak; een

bamboezen of ijzeren speer met een weerhaak. [JAV. *tjempoeling*, harpoen. BAT. *poning*.]

تمفوري **těmpoewi**, eene soort van vrucht, „een zekere vrucht die op Palimbang en Jambi valt, als een mangistan, doch rooder en" Bot. WB.

تمف **tampoeh**; I. het ergens op- of aanvallen van eene groote menigte; de aanval van een leger; het slaan der golven tegen het strand. *Měnampoeh*, *kan*, *i*. *Tampoeh-měnampoeh*. [JAV. *těmpoeh*. MAK. *tappo*.]

II. *těmpoeh*, ter vergoeding in plaats geven van iets anders; *arta* — goederen van waarde, van den kant der bruid gegeven voor de ontvangen bruidschat. *Katěmpoehan*. [JAV. *id.*]

تمف **timpoech**; *běrtimpoech*, bijzondere wijze van zitten der vrouwen, nam. met het linkerbeen onder het regter en beide regts van het ligchaam, terwijl zij op de linkerhand steunen. [JAV. *id.* bijzondere wijs van zitten.]

تمف **toempah**, uitgestort, vergoten. *Měnoempah*. *Katoempahan*.

تمف **tampal**, wan om koren te zuiveren. *Měnampi*. *Tampian*. [JAV. *tampah*, *id.* ?]

تمفیس **tampias**, stuiven van regen of het water der golven. [V. *bias*.]

تمفیلغ **tampiling**, een slag om de ooren. *Měnampiling*. [MAK. *id.*]

تمفینس **těmpinis**, soort van boom, die timmerhout levert. C. [V. *kěpini*.]

تمف **těman**, maat, makker, kameeraad; een die bij een ander behoort, zoo als bijv. de onderhoorigen bij hun hoofd (*datoe*); *těman-těman*, de 16 radja's, die bij plegtige gelegenheden de rijkssieraden dragen. *Běrtěman*. *Běrtěmantěmanan*. *Měněmani*. *Katě*

manan. Běrtěmanan. [V. JAV. *tēmèn*, opregt.]

تمنجل *těmantjal*, vervolgens, alsdan L.

تمنغ *těmēnoeng*, soort van visch C.
تمو *těmoe*; I, ontmoeten, tegenkomen; bij elkander komen; aan elkander grenzen. *Běrtěmoe*, kan. *Měnēmoe* kan. *Těmoe* kan. *Pertěmoe* kan. [JAV. *id.* BAT. *tomoe*.]

II. (ook *toemoe*), kurkuma: — *koentji*, *koempferia pandurata*; — *giring*, *curcuma viridiflora*.

تموڪوس *těmoekoes*. V. كبركس.

تموڪوڪ *těmoekok*, de krop van een vogel C.

تميرغ *tamirang* = تبيغ.

تميرغ *tamirang*, de kant van een hoekig ligchaam C.

تمغ *těmīang*, ruw (van bladeren) L.

تمكېل *těmikel*, watermeloen, *cucumis* sp.

تمېن *těmīn*, ring om een stok, om het scheuren te beletten L.

تمن *ton*, *těn*, *tan*, titel van Mal. hoofden. [V. *تون*, *تفكر*, *تفكر*.]

تمنت *tinta*, kleur, verf. [PORT. *tinta*.]
تمتادو *těntadoe*, zekere dikke groene rups, die op *caladium*-soorten zit T. [BAT. *antatadoe*.]

تمتار *tantara*, leger; *bala* —, leger, gros van 't leger. [Kw. *tōntra*. SKR. *tantra*; afhankelijk; leger.]

تمتت *toentoet*, trachten te verkrijgen; najagen, nastreven. *Bětoentoet*. *Měnoentoet*, kan, *i*: — *darah*, naar wraak over vergoten bloed trachten. *Pěnoentoet*. *Pěnoentoetan*. [Gw. *toet*, waarvan in het JAV. verschillende afleidingen met de grondbetekenis: volgen.]

تمتغ *těntang*, wat op ééne lijn met iets is, hetzij er naast, of er onder, of

er tegenover; buurman. *Běrtěntang*. *Běrtěntangan*. *Měntěntang*, in eene rechte rigting zien; in het oog krijgen; regt in de oogen zien; tarten, uitdagen. *Pěntěntang*, *Pěntěntangan*. *Katěntangan*. *Těntangan*, ook: met betrekking tot, betreffende enz. [BAT. *tontang*, op de hoogte van. JAV. *nantang*, uitdagen.]

تمتغ *těnting*, *tinting*, *měntěnting*, aan de hand dragen, bijv. een mandje? in eene bak heen en weër schudden, bijv. stofgoudhoudende aarde, om die te ziften. [JAV. *nanting*, in de hoogte houden. V. MAK. *toentoeng*, op en neër schudden.]

تمتغ *toentoeng*, soort van zoetwaterschildpad.

تمتن *toentoen*; *měnoentoen*, aan de hand leiden. [JAV. ? MĒN. *tintin*?]

تمتو *těntoe*, zeker, vast, bepaald. *Běrtěntoe*, ook: eigen, wat iemand bepaald toekomt, bijv. eigen volk, eigen taal. *Těrtěntoe*, ook: beschoren, eigen. *Měntěntoe*, kan: — *itoengan*, de rekening opmaken. *Těntoe* kan. *Katěntoe* kan. [MAK. *id.* BAT. *tontoe*, JAV. *tantoe*.]

تمتوس *těntausa* = ستموس *sěntausa*.

تمتغ *tandjoeng*, landpunt, hoek, kaap; ook in rivieren; *boenga* —, zekere welriekende bloem, *mimusops elengi*. [BAT. *mandjoeng*.]

تمتغ *toendjang*, uit de aarde opschieten, van gewassen, of eig. van daarin gedrongen luchtwortels? *Pěnoendjang*. [BAT. *id.* wortels van *pandanus* en *ficus*-soorten.]

تمتغ *toendjoeng*, naam van een boom, *talauma* (sic!) *Candollei*. C.

تمتجق *tandjak*, *lajer* — eene soort

van zeil van de gedaante van een trapezium. [MAK. *id.* BOEG. *tantjà.*]

تَنْجِقْ **tindjak** = انْجِقْ **indjak**.

تَنْجِقْ **toendjoek**: — *langit*, zekere opstaande houten in het dak. *Měnoendjoek*, wijzen, aantonen, laten zien; den weg wijzen, met den vinger op iemand wijzen om hem te beschimpen. *Měnoendjoekkan*, *i.* *Pětoendjoek*. *Pěnoendjoek*. *Pěnoendjoekan*. — *Těloendjoek* of *djari toendjoek*, wijsvinger. [V. تَوْجُو. JAV. *toedoeh.*]

تَنْجُو **tindjoe**, vuist. *Měnindjoe*, *kan.* *Běrtindjoetindjoean*.

تَنْجُو **tindjau**; *měnindjau*, van eene hoogte zien, uit de hoogte overzien. *Pěnindjau*, wacht, uitkijk. *Pěnindjawan*. *Katindjawan*. [BAT. *tindo.* MAK. *tinro.*]

تَنْجَفْ **tantjap**, vermoorden en het wapen in de wond laten steken. C.

تَنْدَا **tanda**, teeken, merk; bewijs. *Běrtanda*, *kan.* *Měnanda*, *kan*, *i.* *Pěnandaän*. — *Běrtanda* en *pěrtanda*, omroeper; tolgaarder; scherpreger. [JAV. BAT. MAK. *id.*]

تَنْدَا **tonda**, het boegseren, op sleep-touw nemen. *Měnonda*. *Pěnonda*. [MAK. *id.* BOEG. *tonra.*]

تَنْدَسْ **těndas**, I. mesthoop, sekreet.

II. *měněndas*, den kop afslaan. [JAV. *ěndas*, kop van een beest.]

تَنْدَسْ **těndis**; *měnindis*, *kan*, plat drukken, dood drukken; onderdrukken.

تَنْدَغْ **tandang**, opzoeken, omgaan. C. [P. V. JAV. *tandang*, helpen, bijstaan.]

تَنْدَغْ **těndang**, met de voeten slaan, trappen, schoppen, achteruitschoppen. *Měněndang*, *kan*. [JAV. *id.* BAT. *tandak.* MAK. *tindang*, *tinrang.*]

تَنْدَغْ **tanding**; *měnanding*, *kan*, te-

gen iets overstellen, vergelijken. *Tandingan*. [JAV. *id.*]

تَنْدَغْ **toendoeng**, verwijderen, verdrijven, wegjagen. [C. BATAV. JAV. *toendoeng.*]

تَنْدُوبْ **tandoep** = تَنْدُو **tandoe** C.

تَنْدُوبْ **tandak**, dansen. [JAV. *tandak* *id.* SKR. *tandaka*, goochelaar. V. *tandāwa*, soort van dans.]

تَنْدُوبْ **tandoek**, hoorn. *Běrtandoek*. *Měnandoek*, *kan*. [BAT. *id.* MAK. *tanroe.*]

تَنْدُوبْ **tindik**, het gaten in de ooren steken. *Běrtindik*. [JAV. *id.*]

تَنْدُوبْ **toendoek**, het hoofd voorover laten hangen, buigen; zich onderwerpen. *Měnoendoek*, *kan.* *Katoendoekan*. [BAT. *id.* MAK. *toenroe.*]

تَنْدُوبْ **tandil**, soort van bode aan de Maleische hoven. C.; opziener, bootsmansmaat.

تَنْدُوبْ **tandan**, een tros vruchten, zoo als van pisangs, druiven, kokosnoten enz. [BAT. *id.*]

تَنْدُوبْ **tandoe**, draagstoel, palankijn. [JAV. *id.*]

تَنْدُوبْ **tindah**, verward door elkander, bijv. boeken; iets dat men zelf niet ver-rigten wil aan een ander opdragen. L.

تَنْدُوبْ **tindih**, opeengestapeld; op- of tegen iets drukken; gedrongen (staan of zitten); in gesloten gelederen. *Běrtindih*. *Měnindih*. *Tindih-měnindih*. *Pěnindihan*. [JAV. *id.* de bovenhand hebben, *nindih*, opstapelen. V. *tindis.*]

تَنْغْ **těngang**, stil, stilstaand, van water. [BAT. *oenong*, *id.* V. *sěngang* en JAV. *ěněng*, stilte, rust.]

تَنْغْ **těnoeng**, waarzeggerij, wigchelaar-rij, bezwering. *Běrtěnoeng*. *Měněnoeng*, *kan.* *Těnoengan*. [JAV. *id.* V. BAT. *tondoeng*, een wigcheltoestel.]

تنن **těnoen**, weven. *Běrtěnoen*. *Měnoen*, kan. *Těnoenan*, weefsel, weefgetouw. [JAV. *id.* BAT. *tonoen*. MAK. *tannoeng*. BOEG. *těnoeng*.]

توال **toewala**, handdoek, servet. [PORT. *toalha*.]

توالغ **toewalan** (C), bijenkorf, honiggraat. C. [V. *talang*. II. en *soewalang*.]

توب **toeba**, eene plant, behoorende tot de *menispermaceae*, — *akar*, hetz., — *bidji*, *anamirta cocculus*; — *tikoës*, rattekruid. *Měnoeba* t. w. het water, met *toeba* vergiftigen om den visch te bedwelmen. [JAV. *id.*]

توباکر **toebakar**, V. توب.

توبر **toebir**, grondeloos, onpeilbaar diep. [MAK. BOEG. *toébir*.]

توبک **toebak**, hetz. als, of verkeerd voor, تابک *taboek*? C.

توبو **toeboe - toeboe**, soort van gevest van krissen. C.

توبو **toeboeh**, het ligchaam. [MAK. *toeboe*. V. JAV. *toewoeh*, alles wat opschiet en groeit.]

توبی **toebi-toebi** en *běrtोebi-toebi*, bij herhaling iets doen. [V. BAT. *toebi*, vechten (telkens op elkander aanvliegen?) van kippen.]

توتو **toetoer**, spreken, zeggen, verhalen (eig. een geregeld verhaal doen?) *Běrtوetoer*. *Měnoetoer*, i. *Toetoerměnoetoer*. *Toetoeran*. *Pětoetoer*. *Pětoetoeran*. [JAV. gezegde, verhaal. BAT. geregeld. MAK. BOEG. *toetoe*, spreken.]

توتو **totong**; *měnotong*, in eene regte lijn voortgaan, bijv. van een zwemmen-den krokodil.

توتف **toetoe**p, deksel, al wat dient om te sluiten, toe te maken, te bedekken. *Běrtوetoepkan*. *Měnoetoep*, i, kan. *Toetoepan*. *Pěnoetoep*. *Ka-*

toetoepan. [V. *katoep*. JAV. BAT. *id.* MAK. *toetoe*.]

توتو **toetoe**k; *měnoetoe*k, fijn stampen. [BAT. *manoetoe*k, *id.* *toetoe*k, snavel; specht. JAV. *toetoe*k, met een stuk hout kloppen, *toetoe*k, mond.]

توتم **totam**, »antimonium, aliis spiauter, aliis een metaal van rood koper, lood en zwavel (?) te zamen gesmolten.» Bot. WVB.

توتو **toetoe**h, het snoeijen van boomen. [JAV. *id.*]

توتو **toedjoe**; *měnoedjoe*, eene bepaalde rigting nemen naar iets heen, den koers nemen naar; mikken; uitloopen op; — *djalan*, den weg volgen. *Měnoedjoe*kan. *Toedjoe*an. *Pěnoedjoe*. *Katoedjoe*, passend, geschikt. *Katoedjoe*an. [V. JAV. en MAK. *id.* en BAT. *oedjoe*, juist treffen enz.]

توتو **toedjoe**h, zeven.

توتو **toeding**, met den vinger aanwijzen C. [JAV. *id.*]

توتو **toedoeng**, beschutsel; deksel; het deksel van de *talam*, zijnde een — *sadji*, van bladeren, en daarover een — *idang*, eene soort van dekkleed, soms met goud gewerkt; hoed tegen de zon; wit katoenen sluijer, zoo als de vrouwen op Lingga over het hoofd dragen; — *liar*, — *matahari*, — *sěla*, — *sěndoek*, namen van slangen, de laatste van de brilslang, *naja tripudians*; — *prioek*, soort van visch. (C.) *Běrtوedoeng*. *Měnoedoeng*, kan, i. *Toedoengan*. *Pěnoedoengan*. [V. *koedoeng*. JAV. *toedoeng*. BAT. MAK. *id.* dergelijk hoofddeksel. V. JAV. *tedeng*, voorhangsel, scherm.]

توتو **todak**, soort van zwaardvisch. [BAT. *id.*]

توده **toedoe**h, aanklagt, beschuldi-

ging. *Bërtoedoh*, *Bërtoedoh*toedohan. *Mënoedoh*, *i. Toedohan*. *Pënoedoh*. *Pënoedohan*. *Katoedohan*. [JAV. *id.* aanwijzen.]

تورت **toeroet**, meêdoen, volgen; volgens. *Bërtoeroettoeroet*. *Mënoeroet*, ook: gehoorzamen, gestand doen enz. *Mënoeroetkan*. *Toeroetan*. *Toeroet*toeroetan, ook: gebruiken, gewoonten. *Pënoeroet*. *Pënoeroetan*. [JAV. BAT. *id.* MAK. *toeroè*.]

تورس **toerës**, gevangen zetten C.

تورس **toeris**, insnijding; insnijden. C.

تورس **toeroes**, paaltje om iets aan vast te binden, staak om klimmende planten langs op te leiden; palissade. *Mënoeroeskan*, vastbinden aan een t. [JAV. *id.* stekken planten.]

تورث **toerap**, = ترف **tërap**.

تورق **toerak**, overspel. [BAT. *id.*]

تورن **toeroen**, dalen, naar beneden gaan of komen; ondergaan, van de sterren; afstijgen, van boord, ook: — *kadarat*, van boord aan wal gaan, en — *kakapal*, van wal naar boord gaan; afklimmen van den troon, ook in den zin van afstand doen van de regering; neêrvallen, van buijen, regen en wind; *naik* — klimmen en dalen. *Mënoeroen*, *kan*. *Toeroenan*. *Përtoeroenan*. *Pënoeroen*. *Pënoeroenan*. *Katoeroenan*. *Toeroen-mënoeroen*, de passagiers op een schip. (C.) *Tëmoeroen*: *toeroen-tëmoeroen*, afstammeling; van geslacht tot geslacht overgaan. [JAV. BAT. *id.* MAK. en BOEG. *toeroeng*.]

توري **toerei**? *bërtoerei*, *mënoerei*, eene sneê in iets maken? [V. *toeris*. BAT. *toeri*, in reepjes snijden.]

توري **toeri**, eene soort van boom, *agati grandiflora*. [JAV. *id.*]

توس **toewas**, de toestel, die bij het visschen met de *tangkoel* behoort, t. w. in zee geheide palen, met een hutje er op voor den visscher, of, volgens C., oplichten met een hefboom, de mand in een afgezet water, die zóó wordt opgetild, een afgedamd water om te visschen.

توسق **toesoek**; *mënoesoek*? eene draad door eene naald steken, met eene naald steken. L. steken, doodsteken. C. BATAV. *Toesoek-toesoek*, prikkelen, aanhitsen. C.

توغ **tong**, ton? vat.

توغ **toewang**, I. *mënoewang*, gieten, overstorten; in een vorm gieten. *Mënoewangi*, *kan*. *Toewangan*, ook: een vorm. *Pënoewang*. *Pënoewangan*. [MAK. *id.* V. JAV. *toewoeng*, kom, beker.]

II. *toewang-toewang*, soort van blaasinstrument om de menschen bijeen te roepen.

توغو **toengoe**, **toengau**, soort van insect, dat nadeel doet aan de gewassen. [JAV. *tëngoe*, een klein rood diertje. BAT. *toengo*, insecten op oude kleëren; rijstworm.]

توب **top**; *prahoe* —, soort van indisch handelsvaartuig, dat nagenoeg op Europesche wijze getuigd is. [MAK. *to.*]

توغ **toepang**; *tijang* —, de fokkemast, *lajar* —, de fok.

توغ **topeng**, mom, masker. *Bërto-peng*. *Mënopeng*. [JAV. *id.*]

توئی **toepel**, ¹ eekhoorn; — *djindjing*, *sciurus vittatus*; — *nanding* of *nandoeng*, eene andere soort; klampen, bijv. aan de mast, om tegen op te klimmen. (C.)

² een klein roofdiertje, dat veel op een eekhoorn gelijkt, *tupaya*.

توق **toewak**, gegiste palmwijn. [V. *nira*. BAT. *id.*]

توق **towak**, in kleine stukjes snijden of breken? C.

توکر **toekar**, het ruilen, wisselen. *Bërtoekar*, ook, bijv. van den wind, veranderen. *Měnoekar*, *kan*, *i*. *Toekar-měnoekar*. *Bërtoekartoekaran*. *Pěnoekar*. *Pěnoekaran*. [JAV. *id*. gevecht, twist. MAK. *toekarà*, wisselen. BAT. *toehor*, koopprijs van een meisje.]

توکس **toekas**; *měnoekas*, beschuldigen, betichten. *Měnoekasi*. *Pěnoekas*. *Pěnoekasan*. [BAT. *toehas*.]

توکڠ **toekang**, iemand die ervaren is in het behandelen of maken van iets; baas, werkbaas, bijv. — *běsi*, smid, — *kapal*, scheepstimmerman enz.; — *kanan* en — *kiri*, 1° en 2° scheepsmaat; — *agoeng*, — *těngah*, betrekkingen aan boord van schepen. *Měnoekang*. *Toekangan*. *Pěnoekangan*. [JAV. *id*.]

توکڠ **toekoeng**, geschoren; haarlok; de afgesneden staart van eene kip; kaal, waar geen boomen staan. *Měnoekoeng*.

توکک **toekak**, zweer, puist; openbreken van eene zweer. [C. BATAV. V. het volg. woord.]

توکک **toekok**; *měnoekok*, slaan, kloppen. *Toekok-měnoekok*.

توکک **toekal**, I. streng, kluwen. [JAV. *toekěl*, *id*.]

II. tegenspraak, onzekerheid. C.

توکک **toekoel**, hamer. *Měnoekoel*. [V. *ثوکل*, *poekoel*.]

توکم **toekam**, stok, knods.

توکم **toekoem**, klippen, rotsen, die boven het water uitsteken. C.

توکم **toekoeh**, het stuk hout, waarin het roer draait; ook dat waardoor de masten gaan en vast gehouden worden. *Měnoekoeh*, een roer vastmaken.

توکی **tokel**, soort van groote hagedis, gekko. [JAV. *tékek*. MAK. BOEG. *tokè*.]

توگر **toegar**, = توگل.

توگڠ **toegang**, soort van fazant.

توگل **toegal**, rijst op drooge landen zaaijen; de drooge rijst-cultuur. *Měnoegal*. [JAV. *těgal*.]

تول **toela** en **toelat**, over drie dagen.

تولس **toells**, geteekend, geschilderd, geborduurd met figuren; teekening, schilderij enz. *Měnoelis*, *kan*, *i*, ook: schrijven. *Bërtoelis*. *Toelisan*. *Toelisan-měnoelis*. [JAV. *id*. MAK. *toélisi*. BAT. de streepen op den huid van den tijger.]

تولس **toeloes**, duurzaam; steeds dezelfde gevoelens koesteren, steeds voorspoed genieten. [JAV. *id*. duurzaam zijn. BAT. en DAJ. *id*. vast doorgaan. MAK. *toeloesoè*, opregt, regt door zee. V. *لولس* *loeloes*.]

تولڠ **toelang**, been, beenderen; el, elleboog; — *ikan*, graat; — *kring*, scheenbeen; — *moeda*, kraakbeen. *Toelangan*. *Bërtoelangan*. *Katoelangan*, eene graat in de keel hebben. [JAV. *id*. geraamte enz. BAT. *toelan*, groote boten van een slagbeest.]

تولڠ **toeloeng**. (Mě. *tolong*) hulp. *Měnoeloeng*, *kan*. *Toeloeng-měnoeloeng*. *Toeloengan*. *Pěrtoeloeng*. *Pěrtoeloengan*. *Pěnoeloeng*. *Pěnoeloengan*. *Běrtoeloengtoeloengan*. *Katoeloengan*. [JAV. MAK. BOEG. *id*.]

تولق **toelak**; — *bara*, ballast van een schip; — *sěndjata*, schatting om vijandelijkheden aftekoopen. *Měnoelak*, wegstooten; voortduwen, bijv. eene schuit; afweren, afwijzen; verbannen; ontzetten uit een ambt; aftrekken, bij het re-

kenen. *Měnoelakkan. Toelak-měnoelak. Běrtolaktoelakan. Pěnoelak. Pěnoelakan.* [JAV. id. terugkaatsing; afwijzing. BAT. id. teleurgesteld wederkeeren of omdat men afgewezen is. MAK. BOEG. *tola*, voortduwen enz.]

تولق **toeloek**, officieel onderzoek van maten en gewigten. C.

تولق **tolk**, tolk.

تولان **toelan**, vertrouwd vriend, makker. *Toelanan. Pěrtolanan.*

تولہ **toelah**, oordeel, vergelding, straf van God. *Měnoelahkan, i. Katoelahhan*, gestraft om heiligschennis of gebrek aan eerbied voor de geesten. [JAV. id. V. *toelak*.]

تولہ **toelih**; *měnoelih*, met afgewend gelaat, op zijde, links of regs, zien; omzien; omhoog zien? [JAV. *toleh*, *tolih*, id. BAT. *toelih*, naar iets zien, dat niet geheel nabij is.]

تولہ **toeli**, doof. *Měnoelikan.* [JAV. id.]

توم **toema**, luis, ongedierte in vuile kleederen. [JAV. id.]

تومت **toemitt**, hiel.

تومس **toemis**, I. stoven. *Toemisan.* [MAK. *toémisi*, id.]

II. *měnoemiskan*, iemand met den neus tegen den grond stooten. L.

تومغ **toemang**, ¹ een paal, waar men het vee aan vast bindt.

²; *měnoemang*, verlaten, zonder hulp laten. *Měnoemangkan.*

تومن **toeman**, eene soort van visch. L.

تومو **toemoe**, eene soort van boom.

تون **toewan**, heer, meester, eigenaar (ook vrouwelijk); mijnheer; — *poetri*, prinses, — *běsar*, opperste gebieders: resident, gouverneur, gouverneur-generaal. *Běrtoean. Běrtoeankan. Měmpěrtoean: jang-di-pěrtoean, jamtoean*, titel van de sultans en de on-

derkoningen, ook onderscheiden door *běsar* en *moeda. Pěrtoeawan* (d. i. *para-toewanan*) de heerenstand: *anak* — een kind van hooger stand. [JAV. BAT. id. MAK. *toewang. SKR. twam*, gij?]

تونس **toenas**, uitbetsel, uitspruitsel van planten. *Běrtoenas. Měnoenas.* [BAT. id.]

تونغ **toenang**, huwelijksvereenkomst. *Běrtoenangi. Měnoenang, kan, i. Toenangan*, verloofden. *Běrtoenangan: pantoen* —, een bruiloftslied.

تونك **toewankoe**, ook: **تنگك** *těngkoe*, **toengkoe**, titel van maleische hoofden; — *běsar*, titel van den kroonprins van Lingga.

تونم **toenam**, lont van kokosnootvezels.

تونى **toenoen**, een tros. BOT. WB.

تونو **toenoe**, branden, door vuur aangestast zijn. *Měnoenoe, kan. Toenoean. Pěnoenoe. Pěnoenoean. Katoenoean.* [KW. MAK. BOEG. id. BAT. *toetoeng*.]

تونى **toenel**, kontant geld; dat wat kontant betaald moet worden, bijv. eene schuld: *měmbajar* —, kontant betalen.

توا **toewa**, oud; door en door rijp, van vruchten; goed gaar gekookt of gebakken; sterk, van dranken; voldragen; donker, van kleuren; *orang* —, ook: oudste, hoofd (ook wel zonder *orang*); *emas* —, 'donkerkleurig, d. i. fijn goud; *intan* —, diamant van zuiver water. *Běrtoeawa. Měnoewakan. Měmpěrtoeawa, kan. Pěntoeawa. Katoewaän. Para-toewa*, de oudsten, de hoofden. [V. *oewak. JAV. toewa. BAT. matoewa. MAK. towa. BOEG. matjowa.*] — *Měntoeawa*, schoonouders. [BAT. *si-matoewa. JAV. maratoewa. V. Měnantoe.*]

توه toewah, geluk, voorspoed. *Bërtoewah* en *bètoewah* (ook wel alleen *toewah*?) door geen onheil kunnen getroffen worden, bijv. van een schip, dat niet vergaan kan; onkwetsbaar zijn. [BAT. MAK. *id.*]

توهر toehoer, ondiep, waar weinig water staat, eene droogte is; oppervlakkig, (van het verstand); *kapoer* —, ongebluschte kalk. *Mènnoehoerkan* op eene droogte laten loopen, nam. een schip.

توهق tohok, soort van werpspies met een touw om ze te kunnen terugtrekken. *Mènnohokkan. Pènnohok. L.*

توهق toehoek, soort van visch. L.

توهل tohol, ijzeren hamer, zoo als de onze zijn.

توهن toehan, de Heer, God. *Bèrtohan. Mèmpèrtohan. Katoehanan.* [= *toewan*, doch steeds met eene \times geschreven.]

توئی toewei, I. mesje om rijst te snijden. *Mènnoewei*, oogsten. *Pènnoewei. Pènnoewajan. Bèrtoweitoewajan.*

II. soort van schelpdier.

تو tah, wordt achter vraagwoorden gebruikt in den zin van ons toch. [JAV. *ta.*]

تهادی tahadi, V. تادی.

تھاراپ tēharap, tlarap, voorover, met aangezicht en buik omlaag. *Mèniarap, kan.* [BAT. *id.* beproeven te kruipen, van een pasgeboren kind. V. JAV. *ngarap*, voor.]

تھکو tehko, thee-pot. [CHIN.]

تھن tahna, trotschheid, hoogmoed C.

تھوری toehoeri; *kapoer* —, Japanse kamfer in tegenoverstelling van *kapoer Baroes*, de Sumatraansche. [Van *toehoer*? V. *ramboeti.*]

تھادا tēada, tlada, niet zijn, niet bestaan; niet. *Mèniada, kan. Katiadaän.* [V. *tē* en *ada.*]

تیب tiba, aangekomen (MÈN. = *du-tang*). *Tiba-tiba*, onvoorziens, eensklaps. [JAV. *id.* vallen.]

تیبان tiban, wat ergens, bijv. bij eene betaling, nog boven op komt? inzet bij een spel, het geld door den bruidegom aan de ouders der bruid betaald. (C.) [t JAV. *tiban*, van *tiba.*]

تیتیر titir, ¹ rumoer maken ten teken van onraad. *Titiran*, soort van ratel, die door den wind bewogen wordt. [JAV. *id.*]

²; *katitiran*, soort van duif, *col. malaccensis*, naar haar zacht gekir aldus genaamd T. [BAT. *titi. JAV. kitiran.*]

تیتیک titik, druppel. *Mènitik*, druppelen. *Titik-mènitik.* [JAV. *titik. BAT. tètèk id.*]

تیتہ titah, het zeggen van een meerdere, bevel: *djoéal* — op ongeoorloofde wijs van 's vorsten zegel of naam gebruik maken (C.) *Bèrtitah. Mènitah, kan.* [V. JAV. *id.* schepsel, creatuur.]

تیتی titi, brug. *Titian. Mènititi*, ook: als brug ergens over heen leggen. [MAK. *tete, id. BAT. hitèhitè. V. JAV. titihan*, rijtuig, rijpaard.]

تیدج tedja; I. glans, gloed? [Kw. *id. SKR. glans, vuurglans.*]

II. een wilde kaneelboom; *koelit* —, *cassia lignea.* BOT. VB.

تیدر tidoer, slapen. *Bèrtidoer. Mènidoerkan, i. Mèmpèrtidoerkan, i. Pènidoer*, slaapkop; slaapmiddel. *Pèrtidoeran. Pènidoeran. Katidoeran.* [MAK. BOEG. *tinro. JAV. tiroe.*]

تیدق tidak, neen, niet, staat tegenover *ija*, ja. [V. *tā* en BAT. *inda*, niet?]

تیرس tiris, lek, lekken; afdruipen. *Bèrtiris. Mèniris, kan. Tirisan. Pèrtirisan.* [BAT. *id. JAV. tètes, trètes.*]

تیرس **tiroes**, spits, bijv. van de kin L.
تیرق **tiroek**, stok met eene ijzeren
punt L. [= *teroek*?]

تیرق **teroek**, soort van snip T. [BAT.
tiroek.]

تیرم **tiram**, oester. [JAV. *tirəm*. MAK.
tirang.]

تیرو **tiroe**; *mëniroe*, nadoen, naboot-
sen. *Tiroe-mëniroe*. *Tiroean*. *Pëni-
roe*. [JAV. BAT. *id.*]

تیري **tiri**, de betrekkingen ontstaande
uit een huwelijk van iemand met kinderen,
ons: stief —: *bapa* —, stiefvader enz.

تیري **tiri**, matten die gordijnsgewijs
om de slaapplaats gehangen worden; gor-
dijn, behangsel. TAM.

تیري **tisi**, stoppen, mazen. [C. BATAV.]

تیرغ **tjang**, paal, mast, kolom; — *bë-
lah*, gedeeltelijke betaling eener schuld (C.)
Bërtiang. [BAT. *id.* JAV. *id.* mensch.]

تیرغ **tjoeng**, spreekw; — *batoe*, —
blatjan, — *mas*, verschillende soor-
ten daarvan, de laatste is de *bëjo*. [BAT.
hijong. JAV. *sijoeng* en *tjoeng*.]

تیرغ **tengok**; *mëngok*, uit nieuwsg-
ierigheid ergens naar kijken; door eene
reet gluren; uit de verte opnemen. *Pëne-
ngok*. *Pëngokan*. [DAJ. *djingok*, *id.*]

تیرغ **tjap**, ieder, elk: *tjap-tjap*,
telkens; — *soewatoe*, iedereen.

تیرغ **tjoep**, blazen, van den wind.
Bërtioep. *Mënioep*, *kan*, blazen,
wind maken; op een blaasinstrument
spelen; wegblazen. *Pënioep*. [JAV. *id.*]

تیرغ **tips**, dun, fijn, bijv. de lip-
pen, de kleëren enz. [Ook *mimpis*,
mipis, *nipis*. JAV. *id.*]

تیرغ **tepak**, sirih-does.

تیرغ **tipoe**, verlamd.

تیرغ **tipoe**, list, streek. *Bërtipoe*.
Mënipoe, *kan*, *i*. *Përtipoe*. *Përti-
poean*. *Pënipoe*. *Katipoean*.

تیرک **tkar**, mat; — *dan bantal*,
mat en kussen, d. i. het noodige om te
slapen. *Bërtikar*.

تیرک **tkas**; *mënikas*, brullen. *Pë-
nikasan*.

تیرک **tkoes**, rat, muis: — *padi*,
muis, — *moendoek*, mol, — *kas-
toeri* of — *boesoek*, muskus-rat, *boe-
roeng* — vleermuis; — *ambang-
boelan*, de spitsrat, *gymnura Raf-
lesii*. [JAV. *id.* BAT. *tikoe*, zekere
muissoort; *manikoes*, stilletjes iets
doen.]

تیرک **tkam**, iets puntigs om meê te
steken? — *djédjak*, stikken met de
naald. *Mënikam*, steken, met eene
kris enz.; een krissteek geven, doodste-
ken. *Tikam-mënikam*. *Bërtikam*.
Bërtikamkan. *Bërtikamtikaman*.
Përtikaman, soldaat. [BAT. *id.*]

تیرک **tike**; I. een balletje opium, zoo-
veel als er in eene pijp gaat. [JAV. *id.*
toebereide opium. MAK. *tengko*.]

II. aardakers? [JAV. soort van gras,
dat gegeten wordt? BAT. *tikè*, zekere
plant, wier bladeren voor vlechtwerk
dienen.]

تیرک **tiga**, drie. [JAV. *id.* BAT. *id.*
driemaal in elkaâr gedraaid koperdraad.]

تیرغ **teleng**, scheef, hellend. *Tëte-
leng*. [BAT. *tiling*. V. *يلغ* en het JAV.
tiling.]

تیرن **tilik**, het letten op iets, hetzij
uit genegenheid, of om het op de eene
of andere wijs uitteleggen, of om er op
te influenceren (bijv. met een kwaad
oog): — *Allah*, de gunst van God.
Mënilik, oplettend ergens op zien, aan-
zien; genegen zijn; voortteekens opma-
ken. *Pënilik*. *Pënilikan*. *Katilikan*.
[BAT. *id.* op iets letten om er omina uit
te lezen. JAV. *tiling*, *id*? *tèlik*, bespieder,

tilik, *nilik*, een bezoek afleggen.]
تيلر **tiloer**, **teloer** ? het onduidelijk
uitspreken van eene taal.

تيلم **tilam**, soort van matras. [JAV.
tiləm, slapen.]

تيمر **timoer**, het Oosten; — *laut*,
Noord-Oosten. [MAK. *timorò*. BOEG.
timo. V. JAV. K. h. *timoer*, jong.]

تيمغ **timang**; *mënimang*, opvangen,
van iets dat men in de hoogte geworpen
heeft, bijv. de lans; spelen met kinde-
ren; spelen, liefkoozen. *Timangan*,
speelpop; geliefde. *Mënimangkan*.
[MAK. BOEG. *id.* opvangen.]

تيمس **timoen**, (ook **antimoen**), soort
van komkommer. [JAV. *këtimoen* en
BAT. *ansimoen*.]

تيمه **timah**, tin; lood; — *poetih*,

tin, — *itam*, lood, — *sari*, spiau-
ter, — *masak*, gesmolten tin. *Timah-*
timah, eene soort van visch. [JAV. *id.*
lood, — *sari*, tin. SKR. *kastira*, tin
en ook *tīwra* (lood ?); van dit laatste 't
BAT. *simbora*, MAK. *timbéra*. JAV.
timbèl, en ook vast wel dit *timah*.]

تين **tjan**, buik T. [V. JAV. *wëtəng*.]

تينق **tenok**, de tapir.

تيوس **tiwas**, onderdoen, overwonnen
worden; verlies lijden. *Mëniwas*, *kan*.
[JAV. *id.*]

تيرلي **tajoelt**, gemeen, laag; een
scheldwoord. C.

تيرمن **tjoeman**, "een hout; de boom,
welks hout veel gebruikt wordt tot de
greepen van krissen." BOT. WB.

تيد **teh**, thee. [CHIN.]

ج

جابت **djabat**; *bërdjabat*, *mëndja-*
bat, met de handen aanraken, aanvat-
ten, in de handen nemen; hantéren,
uitoefenen: *bër*—*tangan*, de hand geven,
eig. de handen van hem, dien men groet,
tusschen de zijne nemen; *mën*—*dajoeng*,
de riemen hantéren; — *karadjaän*,
het koningschap uitoefenen. *Djabatan*.
Kadjabatan. *Përdjabatan*, bediening,
ambt. *Pëndjabat*, ook: het gevoel,
de tastzin. *Pëndjabatan*. [V. *djawat*.
BAT. *id.* MAK. *djaba*.]

جابه **djabang**; — *bëdil*, de hals van
den ijzeren voet (?), waardoor de ooren
van het geschut steken en waarop het rust.
L. [Moet het ook *djaboeng* I zijn ?]

جابه **djaboeng**, I. dat, waarmee het
lemmer van een wapen in het handvat
vast zit. *Mëndjaboeng*. [V. *djabang*.]

II. eene soort van visch. L., of van
mollusk of zeegewas. M. [JAV. *djabang*,
een jonge *lélé* d. i. wels.]

جابه **djabak**, val, knip. [DAJ. val
om vogels en muizen levendig te vangen.]

جانه **djatoeh**, vallen, neêrstorten; ten
deel vallen; vervallen, stranden; —
sakit, ziek worden, — *ati*, ongenoe-
gen, ontevredenheid. *Mëndjatoehkan*.
Kadjatoehan. [BAT. (*ma*)*daboe*. JAV.
dawoeh. DAJ. *lawo* en *djato*, afge-
vallen, van vruchten. V. *laboeh*.]

جاتي **djati**, ¹ waar, echt; *sadjaminja*,

eigenlijk, in den grond, bijv. van eene be-
teekenis; waar. [JAV. id. SKR. ge-
boorte, afkomst, oorsprong.]

² de djati-boom. [JAV. id.]

جاج **djadja**; *bërdjadja, mëndjadja*,
met goed aan de huizen rondgaan om te
verkoopen. [JAV. id. V. *djadjah*.]

جاجت **djadjat**, nagebootst, nage-
maakt; valsch, onecht, bijv. glazen kra-
len. *Mëndjadjat*.

جاجر **djadjar**, rij, gelid. *Bërdjadjar*.
[JAV. id. in eene rij naast elkander.
MAK. *djadjarang*, eene plaats om bij
elkander te zitten. DAJ. reep, inz. spek.]

جاجج **djadjang**, naam van een wa-
pen. C.

جاجه **djadjah**; *mëndjadjah*, rond-
gaan, rondreizen. *Djadjahan*. ¹ wat
tot het grondgebied behoort, afhankelijk
gewest, dat zijn eigen, maar afhanke-
lijken, vorst heeft. [V. جاج en ججق.
JAV. id.]

² eene soort van fuik?

جاجد **djadi**, worden, geworden zijn,
iets zijn; geboren worden, ontstaan; ge-
beuren, geschieden; gedijen, gelukken;
doorgaan. *Mëndjadi*, ook: zoodat.
Mëndjadian. Kadjadian. — *Dja-
didjadian*, gemaakt, versierd; gedaan-
teverwisseling; zielsverhuizing. *Mëndja-
didjadian*, verdichten, versieren. [BAT.
id. JAV. *dadi*. MAK. DAJ. *djari*.]

جاجدم **djadam**, een zwart vernis op zil-
veren buikplaten. [SIAM. *ja-dam*, zwart
extract van aloë. T.]

جاجر **djarang**, zeldzaam, schaarsch;
ijl, wijd van elkander, dun; spaarzaam,
weinig: *kain* —, los geweven stof, *ajak*
—, grove zeef, *mënableer* —, dun zaai-
jen. *Mëndjarangkan*: — *gigi*, de
ruimte tusschen de tanden uitvijen; —

djari, de vingers van elkander houden.
[DAJ. id. JAV. *rang, arang*.]

جاجر **djarang**, I. groot net voor vo-
gels en visschen. *Mëndjarang*. [JAV.
id. BAT. id. voor vleermuizen. DAJ.
id. voor wild gedierte. MAK. BOEG.
dari, schepnet.]

II. *djëring?* soort van mimosa, met
vruchten als kastanjes.

جاجر **djaroeng**, V. جارم.

جاجر **djarak**, I. soort van boom,
ricinus communis. [JAV. DAJ. id.
MAK. *djarrà*. BOEG. *djërra*.]

II. wijd van elkander; onderlinge af-
stand. [V. *djarang*.]

جاجر **djaroem**, I. naald, speld, priem.
[BAT. id. MAK. *djaroeng*. JAV. *dom*.]
Djaroeman, bemiddelaar, koppelaar.
[JAV. id. V. جرزمت.]

II. *djaroem-djaroem* of *djaroeng-
djaroeng*, soort van bloemdragende hees-
ter, de *pavetta indica?* [Bij C. heet
deze *djëram-djëram* en is *djaroeng-
djaroeng, ixora incarnata*.]

جاجر **djarah**, I. *mëndjarah*, buit
maken, rooven. *Bërdjarahdjarahan*.
Djarahan: *anak* — buit gemaakten,
gevangenen. *Pëndjarah. Pëndjarahan*.
[JAV. id.]

II. half volwassen, half rijp. [BAT.
djaradjara, eene kip, die nog geen
eijeren heeft gelegd. JAV. *dara*, maagd.]

III. zoeken. C.

جاجر **djaroeh**, naald om palmladeren
zamen te naaijen; klein boorijzer. [V.
جاجر.]

جاجر **djari**, vinger; *iboe* —,
duim; *anak* —, vingers; — *kaki*, tee-
nen, — *mati*, de middelste vinger.
Sadjari, eene vingerbreedte. [DAJ. id.
BAT. *djari-djari*. JAV. *djaridji, da-
ridji*.]

جاس **djasa**, dienst aan een meerdere; nuttig werk; verdienste; *bërboeat* — *kapada toewannja*, *bëroleh* —. [JAV. K. h. doen. SKR. *jāsa*, *ājāsa*, inspanning, arbeid.]

جائت **djangat**, I. *mëndjangat*, *mëndjangatkan*, rotting schoonmaken, door ze tusschen twee mesjes, *pëndjangat*, door te halen. [DAJ. *id.* klein mesje; het door de *djangat* getrokken zijn, van rotting.]

II. riempjes om vast te binden. [JAV. *djangët*; = I?]

III. *batoe* —, keisteen. [in verband met I?]

جائن **djangan**, dat niet (in de verbiedende wijs), niet (achter *soepaja*, opdat); — *lah*, laat dat! toch niet! — *tiada*, dat voorzeker; — *dikata lagi*, om niet te spreken van; in vragen met *kah*: *masoekkah akoe*, *atau — kah?* zal ik binnenkomen of niet? *Djangan-kan*, laat staan; — *tértawa*, *tër-sënjoem poen tidak*, laat staan dat hij gelagchen zou hebben, hij heeft zelfs niet geglimlacht. [MAK. *ijang*.]

جائت **djapoet** = جبشت **djoempoet**.

جائه **djapoeh**, spiering. L.

جاك **djaka**; *bërdjaka*, dienen, als slaaf voor de kost dienstbaar zijn. *Përdjakaän*. *Bëpërdjakakan*. [JAV. *id.* jongeling. V. *بودن*.]

جآك **djaga**, wakker worden, wakker zijn; waakzaam zijn; de wacht houden; oppassen, dienen; de wacht. *Bërdjaga*, ook, maar gew. *bërdjagadjaga*, nacht en dag feestvieren. *Përdjagaän*, feestvieren; wacht. *Djaga-djaga*, wachthuis. *Mëndjaga*, *Mëndjagakan*. [JAV. DAJ. MAK. BOEG. *id.* SKR. *djägara*, de wacht; het waken.]

جائت **djagat**, wereld. [JAV. *id.* SKR. *djagad*.]

جاگر **djagor**, soort van kanon; ook *pëndjagor*. L.

جائغ **djagoeng**, mais, turksche tarwe. [JAV. DAJ. *id.*]

جاگل **djagal**; *bërdjagal*, in 't klein verkoopen. *Djagalan*. [JAV. *id.* slager, vleeschverkooper. BAT. koopwaar, vooral die in etenswaren bestaat.]

جال **djala**, werpnet; — *rëmbang*, soort van donderbus. *Mëndjala*. *Pëndjala*. *Djala-djala*, vol gaten; latwerk, netwerk; hartvlies. *Mëndjaladjala*. *Bërdjaladjala*. *Bërdjaladjalakan*. [JAV. BAT. DAJ. MAK. *id.* SKR. *djalām*.]

جالر **djalar**; *bërdjalaran*, op den buik gaan of kruipen, van slangen, varkens in den modder enz. *Mëndjalar*: — *dada*, op de borst kruipen. [V. *djoe-loer*, *soeloer*.]

جالر **djaloer**, soort van handelspraauw met twee masten.

جالر **djalir**, vloeijen. *Djaliran*. *Pëndjaliran*, goot, nam. inz. zulk eene, waardoor het gesmolten metaal gegoten wordt. [V. *الر* *alir*. BAT. *djarir*.]

جالغ **djalang**, verwilderd; *karbau* —, wilde karbouwen; *përampoean* —, ontuchtige vrouw. [BAT. *id.* JAV. *id.* een ligt vrouwensch.]

جالغ **djalang**, soort van vischnet. [V. *djaring* en *djalın*.]

جالق **djalak**, I. een donkergroene witpootige vechthaan. T. [BAT. *id.*]

II. trillen. C.

جالن **djalan**, weg, pad; gang; middel; manier; *soedara sa* —, reisgenoot, *sëpandjang* —, langs den geheelen weg; gaande weg, steeds voort. *Bërdjalan*. *Bërdjalani*. *Mëndjalani*.

Mëndjalankan. Përdjalan. Përdjalan. orang —, reiziger. *Kadjalanan.* [DAJ. *id.* BAT. JAV. *dalan.* MAK. *lalong.*]

جان *djalın*; *mëndjalin*, met rotting vlechten, bijv. eene vischfuik of matwerk. [V. *sirat* III. DAJ. *djalın*, vlechtsel, zaâmgevlochten zijn. JAV. *pëndjalin*, rotting. BAT. *mëndjalin*, met rotting omvlechten. MAK. *djaling*, vastbinden, bijv. bamboe; *djali*, rottingmat.]

جالو *djaloe*, hanespoor. [JAV. *id.* BAT. *djaloedjaloe*, soort van houten pennen enz. V. *tadji.*]

جامغ *djamang*, band of plaat, die op het voorhoofd als versiersel gedragen wordt. *Bërdjamang.* [JAV. *id.*]

جامو *djamoe*, I. vreemde bezoeker, gast. *Bërdjamoe*, ook: feest houden. *Mëndjamoe. Mëndjamoeکان*, ook: aan gasten voorzetten. *Mëmpërdjamoe. Djamoean. Përdjamoean. Bërdjamoeđamoean.* [JAV. *tamoe.* BAT. *tamoewè.* DAJ. *tamoëäi.*]

II. *djadjamoe* en *djamoe-djamoe*, een medicinale drank.

جامر *djamoeer*, beschimmeld. *Djamoeeran.* [JAV. *paddestoel*; *zwam.* V. *جور.*]

جامه *djamah*; *mëndjamah*, betasten, aanraken. *Pëndjamahan.* [JAV. *hoereerder.* BAT. MAK. *djama.* V. *djaramah.*]

جان *djana*; *ikan* —, eene soort van visch.

جار *djawa*, (Mëñ. *djaoe*) Java; *orang* —, Javaan, een naam, dien zich ook de Maleijers vroeger gaven; *asan* —, tamarinde, *randa* — gierst. [BAT. *djaoe*, Maleijer, Mohammedaan. MAK. *djawa*, ook: Maleijer. V. *جاري.* — SKR. *jawa*,

soort van gierst. BAT. *djaba-oerè* = JAV. *djêwawoet* (in 't MAL. *djêwaras* L.) en DAJ. *djawä*, eene soort van gierst.]

جارت *djawat*, = جابت. *Bërdjawat. Mëndjawat. Pëndjawat*, inz. iemand die aan het hof met een ambt belast is, bijv. — *santapan*, die het toezigt over de spijsen van den vorst heeft, — *poewan*, die de betelschaal draagt enz. *Djawatan. Përdjawatan. Pëndjawatan. Bërdjawatan.* [DAJ. *djawet*, werk. V. JAV. *djawat*, het oog op iemand vestigen.]

جاره *djaeoh*, ver, verte; *dëri* —, van verre, in de verte; — *dan ampir*, van verre en dicht bij; — *pada ariarinja*(?) bedaagd; *datang dengan* — *nëgrinja*, ver van zijn land aankomen; — *malam*, diep in de nacht; — *lah*, het zij verre! *Djaeohdjaeoh*, *bërdjaeoh-djaeoh*, wat ver af. *Mëndjaeohkan*, ook: afwenden: *didjaeohkan Allah*, dat verhoede God! *Djaeohan. Pëndjaeohan.* [JAV. *doh*, BAT. *dao.*]

جاري *djawi*, I. Mëñ. rundvee, het MAL. *lëmboe.* [JAV. *id.* wilde koe.]

II. Javaansch, Maleisch. [een ARAB. van *djaoe* afgeleide vorm, zie *djawa.*] — *Djawi-pëkan*, de kinderen van Maleische moeders en Bengalesche of Klingalesche vaders. *Mëndjawikan*, in het Maleisch vertalen.

III. *djawi-djawi*, eene soort van waringin: *sëpërti akar* —. [MAK. *id.* BAT. *djabidjabi.*]

جاهت *djahat*, slecht van aard, kwaad-aardig; lafhartig; kwaad dat men doet; *orang* —, slecht volk, *koeda* —, een paard met kuren, *tanah* —, onvruchtbaar land, *pënjakit* —, kwaadaardige ziekte, *roepa* —, leelijke gedaante.

Si —, de Booze. *Mëndjahat. Bërdjahatkan*, beschuldigen, zwart maken. *Mëndjahatkan. Kadjahatan*, ook: ongeluk, bijv. *doa* —, gebed tot iemands ongeluk. [BAT. *id.* Daj. *id.* barst, scheur, in aardewerk enz.]

جاهي *djaé*, JAV. gember. [BATAV. = *alija*.]

جاي *djaja*, overwinning. *Bërdjaja*. [JAV. *id.* SKR. *id.*]

جايت *djait*, het naaijen; genaaid? *Mëndjait*, naaijen, met de naald werken; planken met houten pennen aan elkander vastmaken. *Pëndjait. Djaitan. Pëndjaitan*. [BAT. *id.* MAK. BOEG. *djai*. V. JAV. *djait*, smal en lang.]

جايج *djajang*, slaapstede voor pas gehuwden.

جايل *djail*, nijd, wangunst. [JAV. *id.*]

جبت *djèbat*, civet: *soetji* — *djèka tiada banjak roema-roema moesang dalamnja; mèmakei — karna nedjis*. — *Djèbatdjèbatan*, reukwerk, zalf, die naar muskus riekt. [ARAB. *باد*; JAV. *djèbad*, zalf.]

جبج *djabang*, soort van buffellederen schilden. L.

ججج *djèdjak*, voetstap; tred, spoor; manier van gaan; *tikam* — stikken (met de naald). *Bërdjèjak. Mëndjèdjak*, ook: vertreden, vertrappen; *ramboetnja* — *bahoe*, zijn haar viel over zijne schouders? *Mëndjèdjakkan*, bijv. *kaki*, de voeten neêrzetten. *Kadjèdjakan*, plaats waar iemands voetstapen staan. [JAV. *id.* BAT. vast staande, bijv. van de steenen, waarop een gebouw rust. Daj. *mandjadjak*, rondreizen. V. *djadjah* en *djèradjak*.]

ججل *djèdjajal*; *mèdjèdjajal*, met moeite ergens doordringen. [JAV. *djèdjèl*, digt op elkander.]

جر *djor*; *mëndjor*, aanhouden, afvergen, verbidden. L.

جرا *djèra*. MÈN. oververzadigd, = *djèmoë*. T.

جراجق *djèradjak*, (ook *djardjah*), houten palen om te stutten of iets aan vast te maken; stijlen van een huis. [V. ججق en ججوجق.]

جرادق *djèradik*, koek, gebak.

جرامة *djèramah*; *mëndjèramah*, in het vechten onder elkaâr vermengd zijn. [V. *جامه*.]

جرامي *djèrami*, stroo, stoppels. [JAV. *dèrmen*, rijsthalm. V. *جرامة*, uiteinde van eene koornaar.]

جران *djoerana*, = *جوان*.

جرب *djèrab*, uitzweten, lekken. C.

جرت *djèrat*, strik, werpstrik, voor visschen of vogels: *mèmasang* — of *mènuhan* —, strikken spannen of zetten. *Mëndjèrat. Mëndjèratkan. Bërdjèrat*. [V. *sirat*. BAT. *djorat*. JAV. *djirèt*.]

جرت *djèrit* (ook *djèrta*?) balken als een ezel; geraas, getier maken. [JAV. *id.* schreeuwen, krijschen.]

جرغ *djèrang*; I. *mëndjèrang*, *mëndjèrangkan*, te vuur zetten om te kooiken. L. [Ook *tjèrang*.]

II. scheel zien. [C. BATAV. met de oogen naar buiten? V. *جارج*.]

جرغ *djèring*, V. *djaring* II.

جرغ *djèrong*, bukken, met het hoofd voorover gaan. L.

جرغك *djèrangkan*, uitsteken, door het vel heen zichtbaar zijn, van beenderen.

جركت *djèrkit*, dwergachtig.

جرکه *djèrakah*, *djèrkah*, snaauw, graauw; grom bijv. van een tijger.

جرلي *djèrlei*, beweging, als die der golven. *Tèdjèrlei*, waggelen; zwieren.

جرم *djèram*, I. waterval. *Mëndjè-*

ram, op doen vallen, als water, bijv. op het hoofd, als middel tegen koorts.

II. onderpand, bewijs, ernst. C.

جرمبغ *djarimbing*, soort van plant, *bidens* sp.

جرمل *djermal* (ook *djoeroemal*), vischfuik, bijna als de *belat*, maar met netten in plaats van staketsels van rotting.

جرنڭ *djernang*, drakenbloed (een voortbrengsel van den drakenbloedrotting.) [BAT. *djornang*. DAJ. *djarenang*.]

چرنه *djernih*, helder, doorschijnend, van water, glas enz. [DAJ. *djaranih*.]

جرويش *djeroeboeng*, strooijen tent van eene boot. C.

جلوچر V. جروچر.

جروچو *djeroedjoe*, soort van distel, *acanthus ilicifolius*. [BAT. *id.* JAV. *deroedjoe*.]

جروك *djeroek*. citroen. [JAV. *id.* BAT. *djoroek*, het van zijne pitten ondane vleesch van de doerijan, dat men in eenen bamboezen koker laat verzuren. DAJ. *djeroek*, in zout en spaansche peper ingelegde vruchten.]

جروست *djeroemat*, stoppen met de naald. [JAV. DAJ. gelapt; lap. MAK. BOEG. *djaroema*. V. جارم.]

جرومس *djeroemis*, *djeroemoes*, voorover gevallen. *Terdjeroemis*. *Mendjeroemiskan*.

جرومل *djoeroemal* = جرمل.

جرومن *djoeroeman*, wildzwijnshol. C.

جرومه *djernih*, vermoeid. C. [V. جرا.]

جربارت *djerjawat*, kleine puistjes op het aangezicht, roodvonk. [?]

دريغو V. جريغو.

جربو *djeriau*, de zijstukken of stijlen waar de daksparren van een huis op rusten. C.

جشك *djangka*, I. ruimte tusschen de

beenen van een passer; passer; afgemeten hoegrootheid; vastgestelde maat, prijs enz., *koerang dèri* —, beneden de maat; *oedjan lebih dèri* — *nja*, meer regen dan gewoonlijk; *barang ini berbedah dengan* — *nja*: dit goed verschilt met het model. [V. *djangkah*. JAV. BAT. *id.* BAT. ook *djongka*. MAK. BOEG. kam en MAK. *dakka*, stap, trede. DAJ. een werktuig om twee planken juist op elkaâr passend te maken.]

II. struikroover. L.

III. ook = *sangka*. L.

جڭكت *djangkit*, aanhangend, aanklevend, bijv. van reuk; besmettelijk, van ziekten. *Berdjangkit*, ook van het vuur: om zich heen grijpen. *Mendjangkitkan*. *Kadjangkitan*.

جڭكات *djingkat*, I. hinken; van schrik een been optrekken. *Djingkatdjingkatan*, al hinkende. *Bersidjingkat*. MÈN. op de teenen, voorzigtig loopen, waar gevaar is. (T.) [V. *djoengkat*.]

II. een teeken op het gelaat? L.

جڭكت *djoengkat*; *berdjoengkat*, aan een kant opgehaald, wippen, bijv. van eene brug. *Mendjoengkatkan*. *Djoengkatdjoengkatan*. *Berdjoengkatdjoengkatan*. [V. JAV. *id.* kam; k. h. staf.]

جڭكت *djoengkit*; *djoengkitdjoengkitan*, van eene vloer = *djoengkat*? [V. JAV. achteruitschoppen en *djangkit* I.]

جڭكر *djangkar*, ons anker?

جڭكر *djengkir*, vooruitsteken, vooruitspringen. [V. *djoengoer*, *djenggol*.]

جڭكرق *djangkrik*, krekel. [JAV. *id.* Ook *tjangkrik*.]

جڭكڭ *djangkang*, gw. van *djerangkang*?

جڭكڭ *djongkang*, nederliggen, van

beesten. [JAV. *djěngking*, naar den grond bukken, *djengkeng*, knielen.]

جنگ *djěngking*, schorpioen. [JAV. *kala-djěngking*. V. كال.]

جنگ *djongkong*, hetz. als جنگ *djoekoeng*.

جنگ *djongkok*; *doedoek běrdjongkok*, — *měndjongkok*, hurken. [V. *djongkang* en JAV. *djěngkoe*, knie.

جنگ *djěngkal*, span, eene maat, de helft van de *hasta*; — *kodok*, span tusschen duim en wijsvinger. *Měndjěngkal*. [BAT. *id.* V. JAV. *tjěngkal*, roede, 20 voet.]

جنگ *djoengkoe* (ook *djěngkau* ?); *měndjoengkoe*, reiken, tot aan toe reiken, bereiken: *awan di* — *nja děnggan tangan*.

جنگ *djangkah*, schrede, stap. *Běrdjangkahdjangkah*, bij stappen. [= *langkah*. JAV. *id.* V. جنگ I.]

جنگ *djangga*, nek, keel. C. [Kw. *djongga*, hals.]

جنگ *djingga*, oranje, zoo als de schil van chinaasappels. [JAV. *id.* roze-kleurig.]

جنگ *djanggoet*, I. baard, sik; kin (JAV. ?), *Běrdjanggoet*. [BAT. DAJ. *id.* MAK. *djanggo*, BOEG. *djangko*. JAV. *djanggoet*, kin, *djenggot*, baard.]

II. aan den grond, niet drijvend. C.

III. grazen, van dieren. C.

جنگ *djenger*, hanekam.

جنگ *djoenggoer*? vooruitstekende bek van sommige visschen; sneb van een schip; galjoen. [V. *djoenggoer*.]

جنگ *djnggang*, dun van middel.

جنگ *djanggal*; I. tegen den regel; *soerat* —, gebrekkig schrift, *sedja* —, gebrekkige versmaat. *Měndjangalkan*, verbasteren, bijv. *agama*.

II. fat, opgeschikte gek. [= III ?]

III. *djenggel*? = *djengger*. [DAJ. *djoenggel*.]

جنگ *djěnggol*; *těrdjěnggol*, vooruitsteken. L. [V. *djěngkir*.]

جنگ *djěnggala*, woest, wild; losbandig. [JAV. *id.* SKR. woest, eenzaam, van waar het eng. *jungle*.]

جنگ *djěngan*, MĒN. = *děngan*.

جنگ *djěpt*, = سثت; [V. *djapoet* = *djoempoet*.]

جنگ *djěka*, indien; of; — *sěkalipoen*, indien zelfs, ofschoon, zoo al. [BAT. *djaha*. DAJ. *djaka*.]

جنگ *djakalang*? zeker gewas, *myrobalanum*.

جنگ *djěkalau*, = جنگ. [Zameng. uit جنگ en het ARAB. لو, dat van gelijke beteekenis is. V. *kalau*.]

جنگ *djalatang*, brandnetel, ook *daoven gatel* geheeten. [JAV. *latěng*. BAT. *latong*. MAK. *lalatang*.]

جنگ *djaladri*, zee, oceaan. [SKR. *djaladhara*, *id.*]

جنگ *djělapang*, graanzolder, graanschuur. [DAJ. gladde houten schijven, die eenige voeten boven den grond aan de posten der rijtschuren worden vastgemaakt om de muizen het opklimmen te beletten. BAT. *galapang id.*]

جنگ *djělang*; *měndjělang*, wachten, verbeiden; zijne opwachting maken (bij aanzienlijke personen); even voorafgaan; *apabila boelan* — *akan habis*, toen de maand bijna ten einde was; — *sahari boelan*, de dag vóór den eersten der maand; — *siang hari*, even vóór het klaar lichte dag was; *soerat ini* — *toeankoe*, deze brief is gerigt aan Uwe Hoogheid.

جنگ *djěling*, ziende zijn, zien kunnen, van de oogen? M. *měndjěling*,

een blik werpen, bijv. *dengan ikoer matanja*, van ter zijde; *berdjalan mendjelingdjeling*, naar alle kanten rondziende voortgaan. *Pendjeling. Pendjelingan.* [V. *djoeling.* BAT. *djoling*, id.? MAK. *djalling.* BOEG. *djelling.*]

جلم *djëlma*, gedaanteverwisseling, zielsverhuizing. *Mëndjëlma*, zich incarneren. *Djëlmaän. Kadjëlmaän. Pëndjëlmaän.* [BAT. *djolma* en DAJ. *djalma*, mensch. SKR. *djanma*, geboorte, oorsprong.]

جلمه *djalëmpah*, verstrooid liggen, bijv. lijken op het slagveld; het hoofd kwetsen? *Bërdjalëmpahan.* [JAV. gevallen zijnde de handen en voeten uitstrekken; op den grond verspreid liggen. Gw. *جلمه*?]

جلمتغ *djëlœtoeng*, soort van grooten boom, een *figus*? C.

جلموچر *djalœdjoer*, rijgen, losjes zoomen [gw. *جلموچر*?]

جلموچر *djalœcroe*, plukken, nam. vogels. [gw. *جلموچر*?]

جلمه *djêleh*, I. walgen, vies zijn; afkeerig zijn. [JAV. *verveling.*]

II. gillen, schreeuwen. [JAV. *id.*]

جلمی *djalé*, galei. [PORT. *galé.*]

جلم *djoem*, vooruitgaan; een woord om het vee aantezetten. C.

جلم *djëmala*, kruin van het hoofd. v. H.

جلمو *djëmawa*, verwaand, trotsch. M. verlangen, begeeren. C. *Kadjëma-waän.*

جلم *djëmba*, eene maat van 6 elleboogen of 12 voet.

جلمباتان *djambatan*, brug, bruggehoofd, steenen beer. *Bërdjambatan.* [MAK. BOEG. *djambatang* id.]

جلمبو *djamboet*, het haar der pu-

denda. [V. *ramboet.* BAT. *id.* haar van de rijpe maisvrucht, dat boven uit het hulsel als een kuif uitsteekt.]

جلمبر *djambar*; *padi* —, soort van padi. L.; geregt van rijst. M. [BAT. portie, aandeel.]

جلمبر *djëmbar*, breed. [JAV.?]

جلمبغ *djambang*; *djambangan*, groote vaas of bak, voor bloemen enz. [JAV. tobbe, badkuip.]

جلمبک *djëmbak*, vol van bladeren en bloemen. C. [V. *sëbak.*]

جلمبو *djamboel*, kuif, haarlok op de kruin van het hoofd; vederbos; veger of bezem van veëren. [JAV. BAT. *id.* DAJ. het zamengedraaide en van achteren vastgemaakte hoofdhaar.]

جلمبیل *djoembil*, kossem; als kwabben neêrhangend, bijv. de wangen.

جلمبیلان *djambëlan*, soort van vrucht, *syzygium orientale*, dezelfde als *djoeat*. [V. *جلمبیل.*]

جلمبان *djamban*, I. sekreet. [BAT. *id.* JAV. ondiepe plaats van eene rivier; K. h. sekreet. MAK. *djambang*, dat gedeelte van het huis, waar gekookt wordt en waar men zijne behoefte verrijgt en zich vervolgens met water reinigt. DAJ. een klein hutje in het water voor ieder huis.]

II. *djadjamban*, de versierde zitplaats van bruid en bruidegom.

جلمبو *djamboe*, soort van vrucht, *djamboe*, — *ajar*, *jambosa aquaea*, — *ajarmawar*, *jambosa vulgaris*, rozeappel, — *kling* of *sakëlat*, *jambosa sp.*, — *merah*, *jambosa domestica*, *iroeng* — of *monjët*, *anacardium occidentale*, kasjoe-appel; — *bidji* of *pratoegal*, *psidium guajava*. [JAV. MAK. DAJ. *id.* SKR. *djamboe.*]

II. *djamboe-djamboe*, kwast, kwis-

pel; de draden in het hulsel van de djagoeng. (T.) *Bërdjamboedjamboe*. *Bërdjamboedjamboekan*. *Mëndjamboedjamboekan*, met kwasten versieren; laten druppelen, bijv. water uit de hand, bij het wasschen; met water morsen. [MAK. BOEG. *djambo-djambo*.]

جڀي *djimbī*, eene stijl in de wanden van een huis? C.

جڀجڀ *djamdjām*, zweetdruppels. [V. جڀجڀ II.]

جڀڀڀڀڀ *djēmpāna*, draagstoel, doodbaar. [SKR. *tjampāna*? V. *tjamp*, gaan. JAV. *djēmpāna* id.]

جڀڀڀڀڀ *djēmpoet*, *djoempoet*; ¹ *sadjēmpoet*, een vingergreep, zooveel als men met de vingers vatten kan. *Mëndjēmpoet*.

² *mëndjēmpoet*, in ontvangst nemen, plegtig inhalen of afhalen; halen. *Mëndjēmpoeti*. *Mëndjēmpoetkan*. [JAV. *djoempoet*, met de vingers uithalen, *djoepoek* en *djoepoet*, nemen, wegnemen. BAT. *djompoet*, oprapen; van iets een greep nemen. MAK. *djappoe*. BOEG. *djēppoe*, grijpen, met de vingers opnemen. DAJ. *soempoet* id. V. *سڀڀڀڀڀ*, *سڀڀڀڀڀ*.]

جڀڀڀڀڀ *djompok*, eene soort van groote uil.

جڀڀڀڀڀ *djampal*, een halve reaal of 120 duiten; het gewigt van eene ropij? [JAV. id., het gewigt van $\frac{1}{2}$ Sp. mat.]

جڀڀڀڀڀ *djoempoel*; *ikan* —, naam van zekeren visch, eene soort van harder. [DAJ. id.]

جڀڀڀڀڀ *djampoe*, brutaal, indringend. C.

جڀڀڀڀڀ *djoempah*; *bërdjoempah*, op denzelfden tijd zamentreffen, ontmoeten; te gelijktijd gebeuren; *përgi* — *dëngan anaknja*, ergens heen gaan om er zijne kinderen te ontmoeten. [BAT. *djoempa*

en *djoempang* plaats hebben; gevonden worden. DAJ. *soepa*, vinden.]

جڀڀڀڀڀ *djampi*, geneesmiddel. [JAV. id.]

جڀڀڀڀڀ *djēmoē*, oververzadigd; afkeerig. *Djēmoēan*. [V. JAV. *djamoe*, geneesmiddel.]

جڀڀڀڀڀ *djēmoer*, in de open lucht droogen. *Tërdjēmoer*: *ikan* —, in de zon gedroogde visch. [V. *جامر*, *djamoe*, dat wel hetzelfde woord kan zijn.]

جڀڀڀڀڀ *djēmah*, hierna; *tiada* —, nimmer.

جڀڀڀڀڀ *djēn*, MĒN. met, en. [V. *جڀڀڀڀڀ*.]

جڀڀڀڀڀ *djēnaka*, loos, doortrapt. *Bërdjēnaka*.

جڀڀڀڀڀ *djēnawī*, eene soort van stootdegen, $\frac{1}{4}$ voet lang.

جڀڀڀڀڀ *djantra*, rad, wiel, spinnewiel. *Bërdjantra*, ook: draaijen; *tenglong* —, een draaijende lantaarn. [JAV. id. SKR. *jātra*, werktuig tot voortbeweging.]

جڀڀڀڀڀ *djantoeng*, het hart; bloemknop van de pisang; — *bētis*, de kuit van het been; *boeroeng* —, eene soort van vogel. [JAV. id.]

جڀڀڀڀڀ *djintik*, eene greep met den duim en den voorsten vinger; knip met de vingers (C). [V. *djindit*. JAV. *djēntik*, de pink.]

جڀڀڀڀڀ *djantan*, mannetje van een dier; (van zaken) groot; ook soort van boom, waarvan het hout voor wapenheften gebruikt wordt (T. op SUM.?). *Bërdjantan*, paren. *Mëndjantan*, doen paren.

جڀڀڀڀڀ *djintan*, komijn. [JAV. id. van het SKR. *djira* (T.)]

جڀڀڀڀڀ *djantel*, nederhangend, van de beenen, de vleugels, een kleed enz. *Bërdjantel*: *doedoek* —, met nederhangende beenen, d. i. in eene oncer-

biedige houding, zitten. *Mëndjanteikan*.

جکال *djandjala*, buitensporig, darterel. L. [foutief voor *tjandala*?]

جنگج *djandjang*, donkere kleur aan een paard. C.

جنگج *djindjang*, uitgerekte, lang, bijv. van den hals; *boeroeng* —, soort van kraanvogel. *Mëndjindjang*: *berdjalan* —, met uitgerekten hals en op de teenen gaan. [V. *djindjing* II en *djoendjoeng* I.]

جنگج *djindjtng*; I. *mëndjindjing*, op den arm dragen, bijv. een kind. [V. *djoendjoeng*.]

II = *djindjang*. [JAV. id. MAK. hoog, verheven.]

جنگج *djoendjoeng*; I. *berdjoendjoeng*, op of boven het hoofd dragen. *Mëndjoendjoeng*, op het hoofd nemen, boven het hoofd opgeheven houden; zeer nederig aannemen; gehoorzamen, bijv. een vorstelijk bevel; — *doeli*, onderdanigheid betoonen. *Mëndjoendjoengkan*. *Djoendjoengan*, de persoon, dien men eerbied bewijst, Heer; ook in 't bijz. bijnaam van Mohammed. [JAV. id. MAK. id. BOEG. *tjoedjoeng* id. BAT. *djoedjoeng* id. V. DAJ. *hoendjoen*, boven, op. V. *djindjang* en *djindjing*.]

II. tot vollen wasdom gekomen, van peperranken L.

جنگج *djandjan*; *ikan* —, eene soort van visch, ook *poesta* (?) geheeten. L.

جنگج *djandji*, overeenkomst, verbindtenis, afspraak; termijn; uitstel: *mënjampeikan* —, zijne verbindtenis nakomen; *minta* — *tiga boelan*, een uitstel van drie maanden vragen; *mëngobah* —, zijne belofte breken. *Bërdjandji*. *Bërdjandjikan*. *Përdjandji*. *Përdjandjian*: *soerat* —, eene schrif-

telijke overeenkomst. *Sapërdjandji*, een die mede afspraak maakt, deelgenoot. *Sapërdjandjian*, deelgenootschap. [JAV. BAT. DAJ. MAK. id. BOEG. *djantji*.]

جند *djanda*; *përampoean* —, eene vrouw die haren man verloren heeft, of die van hem gescheiden is. [V. *maranda*.]

جندت *djindit* = *djintik*, in den zin van knip. C.

جندرس *djëndarsa*, = *چندراس*.

جندران *djendral*, Generaal.

جندل *djandal*, uitpuilend; knobbel. L.

جندیل *djandela*, venster. [JAV. MAK. id. PORT. *janella*.]

جندی *djandi*; *oelar* —, eene soort van slangen. L. [Misschien o. *tjandi*? t. w. zulk een, die, op Java, in de *tjandi*'s, tempelruïnen, huisvest?]

جنگ *djèng*, I. zijposten van eene deur; stedehouder, plaatsbekleeder; opziener. *Djèdjèng*, deurpost. [JAV. *djènnèng*, het staan; stand.]

II. verf, kleur. [Volg. C. BATAV.]

جنگر *djènkër*, soort van visch. C.

جو *djoea*. V. *djoega*.

جوات *djoeat*, = *djambèlan*.

جواد *djoewada*, koeken, gebak; levensmiddelen. [PERZ. *زاد*; *zawad*, provisie, teerkost.]

جوار *djoewar*, soort van ebbenhout.

جوارا *djoewara*, bedreven in het spel, inzonder. der hanengevchten; scheidsman in dat spel. [V. *جوهر* en BAT. id. JAV. Kw. id. geleerde.]

جوارس V. *جار*.

جوارن *djoewaran*, huigzame staak bijv. de strikboog in eene val, de steel van een vischnet, eene hengelroede. [Ook *جوان* en *جورن*. BAT. id. SKR. *soewarna*?? dat de naam is van verscheidene houtsoorten, waaronder misschien

eene om hare buigzaamheid bij voorkeur voor zulke zaken gebruikt werd.]

جواری = جوهری.

جوال **djoewal**; verkoopen. *Bërdjoewal. Mëndjoewal. Mëndjoewalkan. Djoewalan. Bërdjoewalan. Pëndjoewal. Përdjoewalan.* [DAJ. id. het verkocht zijn; prijs. JAV. *adol* id.]

جوبغ **djoeboeng**, bedekking, scherm; gewelfd dek van een vaartuig, meestal van gespleten bamboes gemaakt.

جوئا **djoeta**, millioen. [Ook *ajoeta* en *joeta* even als in 't JAV.. SKR. *ajoeta*, tien duizend.]

جوچ **djoedja**, den grond met een lood peilen. [V. *doega, loega.*]

جوچج **djoedjoeng**; *mëndjoedjoeng*? een kind in doeken winden. [? V. *djoendjoeng.*]

جوچر **djoedjoer**, hetgeen bij een huwelijk aan de ouders der bruid betaald wordt. [V. *toekar* en BAT. *toehor*. DAJ. *djoedjor*, een metalen staaf.]

جوچل **djoedjoel**, palen om eene rivier afte sluiten. C.

جوچه **djoedjoeh**; *mëndjoedjoeh*, uitgieten. C.

جوډو **djodo**, JAV.? paar, koppel; *tiada* — *nja*, zonder weërga. *Bërdjodo*, een paar uitmaken. *Mëndjodokan. Bërdjodokan. Përdjodoan.*

جوډي **djoedi**, een spel dat met schelpen gespeeld wordt, in 't algem. dubbelspel. *Bërdjoedi. Përdjoedi. Përdjoedian.* [JAV. Kw. id. BAT. *djoedji*. SKR. *jodhī*, krijgsman? T.]

جوړا **djora**, V. جوړا.

جوړاگن **djoeragan**, opperhoofd van een schip; opperhoofd in 't algemeen.

جوړت **djoerit**, oorlog. *Pëndjoerit*, krijgsman. [Kw. *djoerit*. id. JAV. *pradjoerit*, krijgsman.]

جورس **djoeroes**, rigting; direct, zonder omwegen? door en door? bijv. denken; (water ergens op gieten. (C.); trekken, sleuren (C.);) *sa* —, in de rigting van. [V. *loeroes.*]

جوړغ **djoerang**, (ook *tjoerang*) engte, nauwe doorgang, kloof in het gebergte, doorgang tusschen de klippen; *bilalang* —, soort van sprinkhanen. *Satjoerang*, soort van grof stuk geschut (van dit gw.?). *Bërdjoerang*. [JAV. id.]

جوړغ **djorong**, betelschaal van metaal, anders — *kajoe*, houten dj. D.

جوړن **djoeran**, aanvulsel; bijbehorend. C. Ook voor جوړان.

جوړو **djoeroe**; I. iemand wien iets als zijne bezigheid is opgedragen: — *toelis*, schrijver, — *basa*, tolk, —, *batoe*, een van het scheepsvolk, die op het anker heeft te passen of op de klippen te letten; — *moedi*, stuurman. *Kadjoe-roean*. [JAV. MAK. DAJ. id.]

II. hoek, kant. *Bërdjoeroe. Pëndjoeroe*: *empat* — *doenja*, de vier hoeken der wereld; *batoe* —, hoeksteen. [BAT. *doeroe*, zijde, boord van een akker, moeras, rivier enz. Ook جوړي.]

جوړي **djoeret**; I. lijn streep; verdeelen. [BAT. *djoerè*, tros, van vruchten; snoer, van koralen.]

II. ook wel = جوړو II.

III. verschikken, verplaatsen. [= جوړي *tjerei*?]

جوړغ **djoewang**; I. *bërdjoewang*, tegen elkander opstaande vechten, van groote dieren; tegen elkander stooten, van de golven. *Bërdjoewangkan*.

II. *djoewang-djoewang*, soort van gaffel.

جوړغ **djoeng**, I. V. جوړغ.

II. JAV. zekere vlaktemaat.

djoengoer, (of beter جڦگر?) voor-
uitsteken; voor- of achterleven van een
schip. [V. *djèngkir*.]

djoekoet, SD. = *roempoet*.

djoekang, omgeslagen, omver-
geworpen. [V. *djongkang*.]

djoewak, volgeling, dienaar. C.

djoekoeng, schuitje uit een uit-
gehouden boomstam vervaardigd en voor-
namelijk voor de vischvangst gebezigd.
[DAJ. id.]

djoega, (MĕN. *djoea*), ook;
toch, wel; *itoe* —, dezelfde. [JAV.
oega, insgelijks, ook; toch.]

djoegit, eene soort van dans;
— *majong*, zulk eene die door een
man en eene vrouw, maar deze meestal
als man verkleed, wordt uitgevoerd.
Mëndjoegit. [Ook *djoegi*. JAV. *djo-
ged*. V. SKR. *jogī*, eene soort van be-
delmonnik.]

djogar, spel op het verkeerbord.
Bërdjogar. L.

djoegi, I. de een voor den an-
der heen schieten om de eerste te zijn. L.

II. *djogi*, Hindoesche bedelmonnik.
[SKR. *jogī*.]

djoeloer, in golvende bogten:
lidahnja —, de tong hing hem zoo uit den
bek. *Mëndjoeloer*, van slangen en in-
secten. *Mëndjoeloerkan*, bijv. tong of
staart. [BAT. *djoeroer*. V. *djalar*,
soeloer.]

djoelling, scheel: *matanja* —.
[V. *djèling* en *djereng*.]

djoeloeng, I. soort van kleine
schuitjes, met twee masten, die veel
van een *pëndjadjap* hebben. Ook
djoeloengdjoeloeng.

II. soort van zwaardvisch.

djolang; *bërdjolang*, schrijlings
op den nek of de schouders zitten, hetzij

op eene of op beiden tegelijk. *Mëndjo-
lang*, zóó dragen, gelijk bijv. met
vorstelijke kinderen gedaan wordt: *di*
— *ombak*, door de golven gedragen.
[BAT. id. JAV. eene soort van draag-
stoel. V. *djoli*.]

djolong, eerst, dat zich het
eerst voordoet. *Djolong-djolong*, ten
eerste. [V. *solong*. BAT. *djolo* id.]

djoeloek, in grootheid en aan-
zien stijgen. C. [JAV. id. het bovenste
gedeelte van iets].

djolok, een abortief. (Volg. C.
BENGK.) *Mëndjolok*, ergens in steken;
den vinger in de keel steken om te bra-
ken; opwekken; iets verborgens ergens
uit, bijv. uit het hart, halen. [V. *toelak*.]

djoli, JAV. ? draagstoel.

djoelèl, de punt van een tak. C.

djowom, stil, van den wind,
onbewolkt van den hemel. L.

djoewah, groote snoeper; dartel
L.; trotsch; aanmatigend. C. [JAV.
djoewah, spraakzaam, babbelziek.]

djohan, held. L. [Misschien
verbastering van 't PERZ. *djihan*,
wereld, dat in zamengestelde eigennamen
van vorsten zeer wel in de beteekenis
van vorst kan opgevat zijn.]

djoewita, I. zijde snoeren;
snoeren waarmede de borstplaat van ach-
teren vastgebonden wordt; *tali* —, een
dergelijke snoer van een vinger dikte,
die driemaal om het miden gewonden
wordt.

II. fijn, uitgelezen; vrouw van aan-
zien; benaming van toegenegenheid en
hoogachting jegens vrouwen. [Kw. eene
vrouw van hoogen rang. SKR. *djiwita*,
levend V. *جيرا*.]

djahtara, V. *sadjahtara*.

djahoodi, joodsch. [ARAB. جهودي.]

djiboel, wrong, zoo als de vrouwen in het haar dragen. L.

djedjer; *mëndjedjer*? optellen van getallen die onder elkander staan, of van de planken eener vloer, die naast elkander liggen. [V. *djadjar*.]

djidat, voorhoofd. [BATAV. uit het BALINEESCH. T.]

djerat, tombe, graf. C.

djereng, scheel. [V. *djoeling*. DAJ. *djereng*, stijf, bijv. van den hals, door koude.]

djirei, een ondeelbaar klein iets; een weinig (*sadjirei*?).

djilat; *mëndjilat*, met den

tong likken om te drinken; belikken, bijv. eene wond. [BAT. *dilat*. JAV. 'ndilat en *ilat*, tong.]

djimat, amulet, talisman. *Bërdjimat*. [JAV. id. 't ARAB. عزيمة.]

djiman of **djimat**, sober, spaarzaam. *Mëndjimatkan*. L.

djinak, vertrouwelijk, zonder vrees; tam, mak: *binatang* —, huisdieren, in tegenov. van *b. liar*. *Mëndjinakkan*. *Përdjinak*, vertrouwelijk. *Përdjinakan*. *Djinakan*. *Bërdjinkan*. *Bërdjinak-djinakan*. [DAJ. id. V. JAV. *djenak*, zich ergens wel gevoelen.]

djiwa, ziel, leven; ook uitdrukking van toegenegenheid. [SKR. id.]

چ

tjaboet; *mëntjaboet*, uittrekken: — *boeloe idoeng*, de neushaartjes uittrekken; — *ajam*, een hoen plukken; — *kris*, de kris trekken; — *makanan dëngan kakinja*, met de pooten opkrabben, van kippen; — *pohon*, een boom uitroeijen; — *roemah*, een huis omverhalen; — *tjintjin dëri djarinja*, een ring van zijne vingers trekken; — *rantei emas dëri lehernja*, den gouden keten van zijn hals rukken. *Mëntjaboetkan*. *Katjaboetan*. *Pëntjaboetan*. [BAT. *sarboet*.]

tjabar, I. kleinmoedig, bloode, vreesachtig. *Mëntjabari*. *Mentjabarkan*. *Pëntjabar*. *Katjabaran*. *Pëntjabaran*. [JAV. id. en *tjavar*, niet in staat tot iets.]

II. soort van hark, als de *pënggaroe*.
tjabir, een weinig gescheurd; *tjobar-tjabir*, van alle kanten gescheurd.
tjabang, tak (met twee punten?); gaffel; neusnijper voor een jongen buffel; *rampak* — *nja*, met veruitstekende takken (van boomen); — *kamoedi*, balk met ronde inkeping, om den stander van het roer te bevatten. [V. *tjawang* en *tjapang*.]

tjabak, de geitenmelker, *caprimulgus*, d. i. eene soort van nachtzwaluw. [JAV. id.]

tjabik, gescheurd. *Mëntjabik*.

tjaboel, I. losbandig; onbeschaamd, ingebeeld; onstuimig (van de golven). *Bërtjaboel*. *Mëntjaboel*. *Mën-*

tjaboeli. Përtjaboelan. [JAV. id. klappen, babbelen.]

II. dwerg. [JAV. *tjébol* id.]

جاڤه *tjabah*, ondergraven, mijnen maken. L. [V. *tjèbak*.]

چاڤي *tjabé*, I. JAV.? spaansche peper, *capsicum*; — *djawa*, lange peper, *piper longum*; *boeroeng* —, soort van vogel. [V. *lada*.]

II. *tjabik*? soort van weekdier of zeegewas.

چاتت *tjatoet*, tangetje om den baard uittrekken. L.

چاتر *tjatoer*, schaakspel; ruitsgewijs; *main* —, schaakspelen; dammen. *Bërtjatoer*: ook bijv. *soelam* —, ruiten borduren. [JAV. id. SKR. *tjatoerangga*.]

چاتو *tjatoek*, stok, die bij het kolven gebruikt wordt; instrument dat de mijnwerkers gebruiken. *Mëntjatoek*. [JAV. *tjetok*, troffel, schoffel.]

چاتق *tjatoe*, rantsoen. *Mëndjatoei*. [JAV. id.]

چاچت *tjatjat*, I. prik. *Mëntjatjat*, beprikken; tatoeëren. [V. *tjatjak*, *tjatjar*.]

II. gebrek, iets berispelijks. [JAV. id.]

چاچر *tjatjar*, kinderpokken. [JAV. id.]

چاچڻ *tjatjing*, worm, ingewandsworm. [JAV. id.]

چاچت *tjatjak*, prik, steek; wat men ergens insteekt, stok, palissade. *Bërtjatjak. Mëntjatjak*. [V. *tjatjat*, *tjatjar*, *tjèrotjok*. JAV. *tjèttjak*.]

چاچه *tjatjah*, I. *mëntjatjah*, in kleine stukjes snijden. C. [JAV. id.]

II. = چاچت I.

چاڊي *tjadei*, bedrog; verward. *Pëntjadei*, bedrieger.

چاڊي *tjadi*, de uitleggers van een schip.

چار *tjara*, wijze, gewoonte; op de wijs van, naar de gewoonte van: — *malajoe*, op zijn maleisch. *Tjaratjaraän*. [JAV. id. SKR. *tjāra*, gang, enz.]

چارت *tjarit*, hinneken, van een paard. *Mëntjarit. Tjaritan*.

چارت *tjaroet*, I. sikkell, werktuig om te maaijen. *Mëntjaroet. Pëntjaroet. Pëntjaroetan*.

II. vuile, gemeene praat. *Mëntjaroet, kan, i. Tjaroetan. Bërtjaroetan. Përtjaroetan. Pëntjaroetan*. D.

چاڻ *tjarang*, overtollige loten van peper- en sirihranken.

چارڻ *tjarap, tjarp*, verkeerd, niet op zijn plaats. *Tjarap-tjarap*, wanken. L.

چاڻ *tjaroep; mëntjaroep*, slurpen. *Pëntjaroep*. [V. *tjaroek*.]

چارق *tjarik*, scheur, gescheurd; *sajarik*, bijv. *kertas*, een scheurtje, papier, een briefje. *Mëntjarik*.

چارق *tjaroek*, zwelgen. [V. *tjaroep*.]

چاره *tjarah* of *tjèrah*, helder, van glas of spiegels: *tropong itoe koerang* —, die kijker is niet helder genoeg. [V. *tjèrja*.]

چاره *tjaroeh*, schoongemaakte rijst.

چانڻس *tjangis*, soort van boom. C.

چاڻ *tjapa*, soort van medicinale plant, *conyza balsamifera*. [BAT. MAK. id.]

چاڻڻ *tjapang*, vorksgewijs, gevorkt. [V. *tjabang*.]

چاڻڻڻ *tjaping*, gouden of zilveren plaatje, dat de jonge meisjes dragen om de naaktheid te bedekken; — *tëlinga*, oorlel. (C.)

چاڻڻڻڻ *tjapik*, mismaakt aan handen of voeten. [MAK. *tjapi*, geschonden.]

چاڻڻڻڻڻ *tjapoek*, lidteekens van pokken en derg. *Mëntjapoek*? de naaktheid laten zien om iemand te beschimpen. C.

چاڻي **tjapel**; *mëntjapei*, naar iets grijpen, aangrijpen. *Mëntjapeikan. Pëntjapei. Pëntjapeian. Sapëntjapei*, zoover men reiken kan.

چاڻي **tjapé**, JAV. moede. BATAV.

چاڪ **tjakar**, klauw van een vogel; — *bebek*, eene plant, *cotyledon laciniata. Mëntjakar. Tjakar-mëntjakar.* [JAV. id.]

چاڪڻ **tjakang**, strak, gespannen. C.

چاڪڻ **tjakap**, gereed, bereidvaardig; handig, bij de hand; voorstel, plan. *Bërtjakap. Bërtjakaptjakap*, van iemand die allerlei zaken beginnen wil, druk in de weer is, het druk hebben met iets? *Tjakapan. Përtjakap. Përtjakapan.* [JAV. *tjakép*, omvatten, bevatten, begrijpen enz.]

چاڪي **tjakei**, de schuld aan een ander geven. *Tjakei-tjakei*, in schijn, zonder het te meenen; — *mëmbatja*, doen als of men leest. L.

چاڪڻ **tjakak**, steun, schraag, bok, inzond. om de mast op te rigten. [JAV. id.]

چاڪڻ **tjagar**, onderpand. *Tjagaran*, middel om in de behoeften te voorzien. L.

چاڪڻ **tjaling**, de slaganden van een ever. C. [JAV. *tjeleng*, wildzwijn.]

چاڪڻ **tjalit**, besmeeren, bestrijken. C. [V. JAV. *doelit*, met den vinger afvegen, *dalit*, met de tong likken.]

چاڪڻ **tjalak**, waarschijnlijk. [JAV. *tjelak*, digt bij.]

چاڪڻ **tjamat**, opziener, onderopzichter van een landgoed. [V. *amat* II.]

چاڪڻ **tjamar**, meeuw.

چاڪڻ **tjamin-tjamina** = چرمي. L. [Bij C. is *tjaming-tjaming*, *averrhoa acida*. V. چمپين.]

چاڪڻ **tjanar**, naam der planten van het geslacht *smilax*. C.

چاڻڻ **tjawang**, kleine gong, die in de hand gehouden en geslagen wordt, wanneer er iets is óm te roepen.

چاڻي **tjanel**, molensteen, slijpsteen. *Mëntjanei. Përtjanei; batoe* —. [C. TEL.]

چاڻي **tjawat**, een kleedje, dat om het midden geslagen en waarvan het einde tusschen de beenen doorgehaald en van achteren wedér vastgemaakt wordt. *Bërtjawat. Mëntjawatkan*, bijv. *ikoer*, de staart tusschen de pooten doorhalen. [V. *sawat*. JAV. *tjawèt*. DAJ. *èwa*.]

چاڻڻ **tjawang**, tak, takje; steel, bijv. van een blad. *Bërtjawang* [V. *tjabang*.]

چاڻي **tjawak**, soort van peulvruchten. Ook سکوي. [Volg. C. BATAV.]

چاڻي **tjawal**; *kain* —, een smal stuk lijnwaad, bij het baden in gebruik. L. [sjaal?]

چاڻي **tjawan**, kopje om uit te drinken; kom om de handen in te wasschen. [CHIN. ?]

چاڻي **tjahar**, loslijvig. *Bërtjahar* en *mëntjahar*, purgeren. *Pëntjahar*, purgeermiddel. [V. چاير. BAT. id.]

چاڻي **tjaer**, vloeibaar; gesmolten. *Mëntjaerkan*. [BAT. id.]

چاڻي **tjèboer**, in het water vallen of springen. *Mëntjèboerkan*, bijv. *sajap*, de vleugels in het water laten hangen. [JAV. id. en *tjègoer*.]

چاڻي **tjèbak**; *mëntjèbak*, (metalèn) delven. [JAV. id. de hand op iets slaan. BAT. *mangkoebak*, uithoelen. V. *tjabak*.]

چت **tjat**, verf, vernis, verlaksel. *Mëntjatkan*. [JAV. *tjet*, verf, olie-verf. MAK. *tjà*. CHIN. ?]

چت **tjit**, sits, gebloemd katoen. [JAV. *tjita*. MAL. *tji*. SKR. *tjitra*, ook: honte teekening.]

چت **tjita**, gedachte, (invallende?) gedachten; *soeka* en *doeka* — vrolijke en treurige gedachten, vreugde en droefheid; — *rasa* (voor *tjitrarasa*?) leukere smaak; smaak. [SKR. *tjitta*? Kw. *tjitta*, hart, BAT. *sita*. V. چنت *tjinta*.]

چتر **tjatar**? zonne- of regenscherm. [SKR. *tjhatra*.]

چترا **tjitra**, figuur, vorm. C. [SKR. bont, van verwen; schildery enz.]

چتراس **tjitarasa**, V. چت, *tjita*.

چتريا **tjatria**, van de kaste der krijgslieden of ksatrija's. [SKR. *ksatrija*.]

چتي **tjetti**, een niet-mohammedaansche inboorling van Malabar of Koromandel. [TAM. *setti*. T.]

چتي **tjati**, soort van houwer. L.

چچف **tjëtjap**; *mëntjëtjap*? aan iets likken om het te proeven. *Tjëtjapan*. [V. كچف. JAV. *tjëtjöp*. Gw. *tjap*.]

چچن **tjëtjak**, soort van hagedis. [BAT. *ansosak*.]

چچنتغ **tjëtjëntoeng**, de kleine haarlokjes aan het voorhoofd. [JAV. *tjëntoeng*.]

چچرغ **tjëtjorong**, *tjatjörong*, draai-bas, kamerstuk. L.

چچه **tjëtjah**, indooien bijv. eten in saus.

چچيبغ **tjëtjibang**, zekere glinsterend zwarte, niet bijtende duizendpoot. T. [BAT. *ansisibang*.]

چدرا **tjidra**, verschil, oneenigheid; 't zich bloot geven (als 't ware eene opening geven om door te komen) bij het schermen. *Bërtjidra*. *Bërtjidraan*. *Përtjidraän*. *Katjidraän*. [JAV. valsheid, bedrog. SKR. *tjhidra*, hol, opening; fout.]

چراچف **tjërätjap**, een instrument bestaande uit een aantal nevens elkander

geplaatste bekkens, of, beter wellicht, een thans weinig meer gebruikt instrument, overeenkomende met castagnetten.

چراچق **tjërätjak**, pokdalig. [V. چاچر en چاچق.]

چران **tjërana**, betelschaal. [BAT. *sarano*.]

چراوت **tjërawat**, vuurpijl. [SKR. *tjakrawat*? van een *tjakra*, wiel, voorzien: nam. een pijl met een wiel er vooraan, in de heldendichten.]

چرت **tjërät**, een kraan of pijp. *Mëntjërät*, *kan*. *Tjëratan*. *Pëntjërät*. [JAV. *tjarat*, pijp, waardoor bij het zout maken het water loopt.]

چرترا **tjërättra**, geschiedenis, lotgevalen. *Bërtjërättra*. *Mëntjërättra*. *Mëntjërättrakan*. *Mëntjërättrai*. *Pëntjërättraän*. *Pëntjërättra*. [Ook *tjëräta*. JAV. SKR. *tjarita*.]

چرج **tjoertja**, *tjærtja*, verwijt; kwade naam (?) *Mëntjærtja*. *Mëntjærtjakan*. [Beter چرج, *djardja*? V. اچرج.]

چردیک **tjardik**, bij de hand, slim, geslepen. *Kata jang* —, snedig gezegde. *Si* —? de vos.

چرغ **tjërang**, V. جرغ.

چرئلي **tjërpalet**, een klein roofdiër, de *moenggoes*, *herpestes javanicus*? [SKR. *sarpäri*.]

چرئو **tjarpoe**, eene soort van muilen. [JAV. *tjripoe*. TAM. *seroepoe*. T.]

چرق **tjërok**, C. = چاره **tjaroeh**.

چرلغ **tjërlang**; *tjëmërlang*, schitteren, van verlichte voorwerpen.

چرلغ **tjëriling**, van ter zijde aanzien; ook *tjëmërling*. L. [V. جرلغ, جرلغ.]

چرمت **tjërmat**, spaarzaam, zuinig. L. net, fijn. C.; *tjërmet*, met strikken vangen. C.

چرمن **tjërmin**, spiegel; — *bantal*, soort van klatergoud, waarmee de kus-

sens en matjes versierd worden; — *mata*, pupil van 't oog; bril; — *telinga*, het gehoorvlies; — *batoe*, schilfer-talk. [BAT. *sormin*.]

چرمي *tjërmi*, ook *kërmi*, kleine buikwormen. L.

چرمي *tjërmiel*, zekere zure vrucht, *cicca nodiflora*. [JAV. *tjërmié*.]

چرن *tjërna*; *mëntjërna*, verteren, van voedsel; invreten bijv. van kanker. [Kw. *tjoerna*, verbrijzeld. SKR. *tjoerna*, poeder, gruis.]

چرنج *tjërantjang*; *bërtjërantjangan*, verward door elkan der staan, bijv. van palen in den grond. [V. JAV. *tjantjangan*, paal waaraan men iets vastbindt.]

چروبہ *tjëröboh*, vuil, ongewassen; niet keurig, t. w. op spijs. [JAV. *tjrobo*, vuil; gemeen, laag.]

چرورج *tjërötjok*, paalwerk, palisadering; landingsplaats, losplaats. [V. چاچق.]

چرولغ *tjëröeling*, soort van watervogel, plevier. [Volg. C. JAV. *troelek*.]

چروي *tjaroewi*, dun gezaaid. [V. چارغ.]

چرة V. چاره.

چري *tjërri*, soort van vrucht. C.

چري *tjërri*, uit elkander, van elkander gescheiden. *Bërtjërri*, *kan*, ook: scheiden van, verlaten; zich verspreiden. *Bërtjërriitjërri*. *Mëntjërrikan*. *Mëmpërtjërrikan*. *Pëntjërrikan*. *Përtjërrikan*. *Tjërri-bëri*, uit elkaâr en verstrooid, bijv. van vlugtenden.

چريا *tjërja*, schoon gemaakt, gezuiverd; zuiver van schuld. *Mëntjërja*. *Mëntjërjakan*.

چريان *tjërjawan*, V. سريان.

چريت *tjërri*, I. = چرترا.

II eene beste soort van kris.

چريوت *tjërrowet*, veel praats hebben, lastig zijn. [JAV. *tjërrowèd* id.]

چس *tjis*, stil, foei! [JAV. *id*.]

چفگ *tjèngang*, verbaasd staan te kijken, stil en stom staan van verbaazing. *Tërtjèngang*. *Bërtjèngangkan*. *Mëntjèngangkan*. *Tjèngangan*. *Katjèngangan*. [BAT. *gongang*. JAV. *lèngèng*.]

چفگ *tjèngka*, I. Mën. ? soort van slankaap, *semnopithecus cristatus* ?

II. hoovaardig, laatlundig, ingebeeld. [V. سفك of *djangkah*. JAV. *djoemangkahdjangkah*, trotsche gang.]

چفگت *tjèngkat*, »jonge kokos, die water binnen heeft, doch nog niet zoet is.» BOT. WB.

چفگ *tjèngkar*, I. stut, steun. *Mënnëngkar*. [BAT. *manongkar*.]

II. woordentwist. C. [= *tèngkar*.]

چفگر *tjèngkir*, kelk om uit te drinken. D. [V. *tjèngkir*. JAV. *id*. BAT. *sangkir*.]

چفگر *tjèngkir*, de vrucht der kokos, wanneer zij zoover is, dat er water, maar nog geen vleesch in is. v. H. [JAV. *id*. V. *tjèngkat*.]

چفگرام *tjèngkrama*, uitspanning gaan nemen L.; voor uitspanning iets doen? bijv. *doedoek*. (Bij C. *tjèngkaram*, grappen maken.) [Kw. *kuijeren*. SKR. *tjangkramā*, langzaam en met kronkelingen gaan.]

چفگرت = چفگرت.

چفگرت *tjèngkrik*, krekel. [JAV. *djangkrik*.]

چفگرم *tjèngkaram*, handgift, godspenning; wat de bruidegom aan de bruid vóór de bruidschat ten geschenke geeft. [MAK. *tjèngkarra*. V. JAV. *njangkërem*, iets in de klauwen houden.]

چفگ *tjèngkang*; *bërtjèngkang*, met beide handen omvatten, bijv. iemands lijf. [JAV. *tjèngkang*, span.]

چفكغ **tjangking**; *mëntjangking*? iets in de hand dragen; optillen. [JAV. *njangking*.]

چفكريغ **tjengkariang**? soort van boom, die zeer spoedig groeit, *erythrina fusca*. [JAV. *tjangkring*.]

چفكغ **tjangkoek**, ¹ afzetsel van een boom. *Mëntjangkoekkan*. *Tjangkoekan*. [JAV. *tjengkoek*.]

² stok, staafje, bijv. van ijzer; ³ makelaar, beunhaas. *Tjangkoean*. *Pënjangkoek*. [JAV. *tjongkok*, steun; bemiddelaar, koppelaar.]

چفكغ **tjongkak**, soort van spel, bestaande in een bak met een aantal gaten, waarin boonen gelegd worden, die op eene bepaalde wijs van het eene in het andere moeten overgaan.

چفكل **tjangkoel**, schop, spade, werktuig om greppels te maken. *Mëntjangkoel*.

چفكل **tjoengkil**, (ook **tjoekil**) werktuig om iets uittehalen: stoker, priem, pook, spatel (bijv. voor de kalk in de beteldoos) enz. *Mëntjoengkil*, *kan*, bijv. de oogen, de tanden, d. i. ze schoonmaken; peilen, sonderen. *Pëntjoengkil*. [JAV. *tjoekil*. V. JAV. *tjongkel*.]

چفكل **tjengkoel**, verminkt.

چفكغ **tjangkling**, in een gestrengeld, geschakeld, bijv. de vingers, de armen, de ringen eener ketting. [V. JAV. *njangklek*, in de armen dragen.]

چفكغ **tjongklang**, galopperen. [JAV. *id.*]

چفكولغ **tjangkolong**, afsnijden, korter maken. C.

چفكغ **tjengkeh**, kruidnagel; *iboe* —, moërnagel. [CHIN. *ting-tsz* d. i. spijkervrucht. V. *lawang*.]

چفكغ **tjongkah**? *tjongkah mangkih*,

verward, zonder orde door elkander.

چفكي **tjangkel**; *paoe* — soort van mangga. L.

چفكي **tjangki** = **tjেকে**. L.

چفك **tjangga**, een aangeboren lichaamsgebrek; *jang ditjangga allah*, die door Allah geteekend zijn. [V. *چنكغ*.]

چفكانو **tjanganau**, MĒN. soort van vlinder. T. [BAT. *antingano*.]

چفكر **tjanggar**, I. op buit uit zijn. L. II. teedere takjes of lootjes van een boom. L.

چفكر **tjoenggoer**, neus, snuit. C.

چفكغ **tjanggoeng**, bloode, beschaamd. C.

چفكغ **tjanggeh**, vriendelijk, minzaam. L. ingebeeld, onbeschaamd. C. [JAV. *njangèhi*, iemand uit aardigheid slaan of knijpen. V. *tjingi*.]

چفكي **tjanggel**, zeer lang gegroeide nagels van de vingers; zulke nagels van goud of zilver, die men voor sieraad aan de vingers steekt.

چفكي **tjinggi**, C. = **tjanggeh**. [V. *tjingi*.]

چفي **tjngl**, dartel, moedwillig; wreed. (C. BATAV.) [= *tjinggi*.]

چف **tjap**, zegel, cachet, stempel; van een zegel voorziene brief. *Bërtjap*. *Bërtjapkan*. *Mëntjapi*. [JAV. *id.* MAK. *tjà*.]

چفت **tjèpat**, handig, vlug, bedreven. *Mëntjèpatkan*. *Katjèpatan*.

چفت **tjèpoek**. V. چرتو.

چفلن **tjapèlak**, stutten waarop in de vaartuigen de kadjangmatten rusten. L.

چفلن **tjapèlok**, ¹ ronde vlekken op de huid. L. [JAV. *tjoepalak*, vlekje op de huid?] ² ronde platen, bijv. op meubels. L. [JAV. *tjèplok*, beslag van goud of zilver.]

چقه **tjapah**; *měntjapah*, gedurig open en toedoen. L.

چقور **tjapo-tjapo**, soort van vogel. L.

چفیو **tjapeo**, hoed. [PORT. *chapéo*.]

چقتای **tjak-tai**, kandelaar. [CHIN.]

چقلت **tjoklat**, cacao. [chocolate.]

چقمر **tjokmar**, knods, strijdhamer.

چکالغ **tjakalang**, soort van kleinen aap met langen, omgekrulden staart.

چکر **tjikar**, een cirkel. C. [= *tjakra*? JAV. *id.* kar met één wiel, *tjiker*, kromme arm.]

چکر **tjakra**, soort van projectiel, werpschijf. [JAV. *id.* SKR. rad, wiel, enz.]

چکر **tjakara**, in het hart bewaren of voornemen. L.

چکروال **tjakrawala**, de gezigteinder; het uitspansel, de sterrenhemel; *peridaran matahari*, *boelan dan* —, omwenteling van zon, maan en sterren; *matahari běloem těrbit đeri pada* —, de zon is nog niet boven den horizon. [SKR. *tjakrawala*, de zichtbare horizon.]

چکغ **tjėkong**, ingevallen, van de oogen na eene ziekte; gebukt (C.); — *leher*, het kuiltje in de hals.

چکق **tjėkek**; *běrtjėkek*, met beide handen toeknijpen, van de keel, wurgen; de handen in de zijde zetten; verslinden; doorbrengen. [BAT. *tjongkik*.]

چکق **tjėkok**, met geweld ingegoten; een drankje. L.

چکر **tjėkau**, aanvallen van roofdieren. L. [V. *tjėkek*, *tjėkok*.]

چکر **tjėkoer**, soort van medicinale wortel, *kaempferia galanga*. [JAV. *kěntjoer*. BAT. *asijor*.]

چکه **tjakah**, met de hand doorklieven, van vruchten. L.

چکیت **tjėkit**, twist, krakeel. *Měntjėkit*. [V. *ساکت*.]

چگر **tjėgar**, sterke sroom in eene rivier, draaikolk. C. *Měntjėgar*, (sic?) het haar met de vingers schikken of vlechten. M.

چلا **tjėla**, iets berispelijks, gebrek, smet, klad; *poedji dan* —, lof en blaam. *Běrtjėla*. *Měntjėla*. *Tjėlaměntjėla*. *Tjėla-tjoeloe*. V. *tjoeloe*. *Měntjėlakan*. *Běrtjėlakan*. *Tjėlaän*. *Katjėlaän*. [JAV. *id.* MAK. *tjalla*. SKR. *tjhala*, valsche schijn; bedrog.]

چلاری **tjėlari**, borduurpatroon. v. H.

چلانی **tjėlapak**, schrijdelings. C.

چلاک **tjėlaka**, tegenspoed, ongeluk, ongelukkig teeken; *anak* —, ongelukskind, *orang* — ongeluksvogel; *měndapat* —, ongelukkig worden; *měntjari* —, zijn ongeluk zoeken; *si—ini*, deze rampzalige. *Běrtjilaka*. *Měntjilakan*. *Katjilakaän*. [JAV. *id.* V. BAT. *tilaka*, een afgestorven kind.]

چلاک **tjėlaga**, soort van boom; roepen. *Měntjėlaga*, iets nieuws maken. L.

چلان **tjėlana**, broek. [JAV.]

چلر **tjėlor**, het in heet water dompelen; de hand in heet water, gesmolten tin of olie steken, als godsoordeel; — *ajam*, eijeren met heet water uitbroeijen. *Běrtjėlor*. *Měntjėlor*, *kan*. *Pěrtjėlor*. *Pěntjėlor*. D. [V. چلغ en سلر.]

چلغ **tjėlop**, het indompelen, indooopen van stoffen in verf, verwen. *Běrtjėlop*. *Měntjėlop* (ook *měntjėlop*), *kan*, *i*. *Měmpěrtjėlop*, *kan*, *i*. *Pěntjėlop*. *Tjėlopan*. *Pěrtjėlopan*. *Pěntjėlopan*. D. [V. *tjėlor*, *tjėlok*.]

چلغا **tjėlpa**, reukdoos. C.

چلق **tjėlak**, I. oogzalf. *Měntjėlak*. [JAV. een zwarte rand om de oogen.]

II. slijpen. C.

چلق **tjėlik**, open, onbedekt. C.

چلقن **tjələk**, het grijpen of steken in een gat of holte, het halen daaruit. *Bərtjələk. Məntjələk, kan, i. D.* [V. چولق en چلرتي.]

چلرتي **tjələkoti**, soort van pastij-tjes. L.

چللوڻ **tjələloengan?** BATAV. = كڦوڻغ v. H.

چلڻغ **tjaləmpoeng**, soort van muziek-instrument, bestaande in een stuk hout met snaren bespannen. [JAV. id.]

چلوئي **tjaloetel; bərtjaloetel**, bab-belen, wauwelen. L.

چلووس **tjələos**, passend. C.

چله **tjələh**, reet, kloof, opening, bijv. in een steen, in het gebergte, van eene deur, van latwerk, tusschen de vingers, tusschen de tanden. *Məntjələh*, met een *batoe pəntjələh* de tanden uitvijlen.

چليجي **tjalitji**, begeerig, inhalig, gierig. C.

چليڪ **tjalika**, I. soort van welriekende bloem, die aan den kant van het water groeit. Bot. WVB.

II. opgerold en met kalk enz. gevuld betelblad. L.

چليڪ **tjoelika**, schelm, gaauwdief. L. [Kw. list, bedrog enz.]

چها **tjəma**, naam van eene fijne rotansoort. T. [BAT. *soma*.]

چهاڻي **tjəmati**, soort van uitslag. M. klagt door ziekte of pijn te weeg gebragt. *Bərtjəmati*. L. [V. *tjaməti*.]

چهار **tjəmara**, (de staart van de *bos grunniens*;) valsch haar, valsche vlecht. *Toembak bərtjəmara*, eene lans met eene koestaart versierd. *Kajoe* —, de casuarina, eig. *arau*. *Daoen* —, welriekende plant met kleine blaadjes. *ajam* —, Japansche kippen. (L.)

[Kw. valsche krullen; soort van boom. BAT. *tjomara*, een hoofdsiersel van haar en allerlei sieraden. SKR. *tjamara*, *bos grunniens*, *tjāmara*, waaijer van haar van dat dier.]

چهبڻ **tjəmbang**, bakkebaarden. L.

چهبول **tjəmbəol**, doosje voor reukwerk, juweelen of dergelijke; ook voor de ingrediënten voor het siri-kauwen.

چهبڻغ **tjoemblang**, koppelen. L. onkuisch, obsceen. C. [Volg. C. BATAV. en beteekent *tjoemplang* aldaar koppelen.]

چهبوق **tjoemboe**, lieve woordjes, complimentjes. *Bərtjoemboe. Bərtjoemboetjoemboean. Məntjoemboe. Tjoemboean*. [JAV. id. mak, tam; een afgerigte vogel.]

چهبورو **tjəmboroe**, jaloersch. *Məntjəmboroei. Tjəmboroean*. [JAV. *tjəmboroewan* id. BAT. (*mangi*)*boeroe*. MAK. *kimboeroe*. DAJ. *kabehoe*.]

چهبوي **tjambel**, soort van visch? [BAT. *hasambe*.]

چهت **tjəmat**, het voorttrekken van een vaartuig: *saoeh* —, werpanker. *Bərtjəmat. Məntjəmat. Məntjəmatkan. Məntjəmati. Məmpərtjəmat. Məmpərtjəmat. Məmpərtjəmatkan. Məmpərtjəmati. Pəntjəmat; tali* — werptros, jaaglijn. D.

چهتي **tjaməti**, zweep. [JAV. *tjəməti*. TAM. *samatti* T.]

چهر **tjəmar**, vuil, onrein; ook overdragtelijk, bijv. van het hart, de zee (nam. door zeeroovers). *Bərtjəmar*: — *kaki*, vuilen voeten maken, beleefd voor: de moeite nemen. *Məntjəmarkan. Kə-tjəmaran. Pəntjəmaran*. [JAV. *tjəmər* id.]

چهرلڻغ **tjəmərlang** en **tjəmərling**. V. چهرلڻغ.

چمدق **tjamdek**, verdachtmaken, be-
dektelijk aanklagen. C.

چمس **tjemas**, bevreesd, bekommerd,
ongerust. *Tjemasan*.

چمفاك **tjampaka**, een boom met gele
welriekende bloemen, *michelia cham-
paka*. *Rěna* —, topaas. [JAV. id.
MAK. *tjampaga*. SKR. *tjampaka*.]

چمدق **tjampědak**. (MĚN. *tjoebě-
dak*), soort van boom met zeer groote
vruchten, als de nangka, *artocarpus
polyphema?* [BAT. *sibodak*. MAK.
tjampada.]

چمپر **tjampoer**, vermengd, onder een
gemengd. *Tjampoer-baoer*, zie *بارر*.
Běrtjampoer, ook: in iets gemengd,
betrokken zijn; verkeerden met iemand.
Měntjampoer, *kan*, *i*. *Tjampoertjam-
poeran*. *Pěntjampoer*. *Pěntjampoer-
ran*. [JAV. id.]

چمپرلنگ **tjěmpěrling**, soort van vogel.
[BAT. *pěrling*, zeker zwart vogeltje.]

چمپوئنگ **tjěmpoeng**. MĚN. indooopen. T.

چمپن **tjampak**, I. — *boewang*, eene
soort van werpschicht. *Měntjampak*,
uitwerpen, naar buitenwerpen; uitwer-
pen van netten. *Měntjampakkan*; —
děngan dirinja, zich werpen bijv.
op iemand. [BAT. *sampak*, in bewe-
ging zijn van het bloed door angst;
manampat, uitwerpen van netten.]

II. soort van huiduitslag, pokjes,
mazelen. L.

چمپلق **tjamplak**, een spel, overeen-
komende met ons, kruis of munt”.

چمپه **tjampah**, I. = چمفق.

II. *měntjampah*, schamper beje-
genen?

چمق **tjěmoek**, geessel roede. *Měnt-
tjěmoek*, geesselen. *Pěntjěmoek*. *Měnt-
tjěmoekan*. *Pěntjěmoekan*.

چمق **tjěmotjok**, zeker kruid. L.

چمبن **tjamin-tjamin**, soort van visch,
volgens L. dezelfde als چومي. [V. چامس.]

چم **tjina**, merk, kenteeken. [SKR. ?]

چمنت **tjinta**, de ergens op gerigte ge-
dachte: verlangen, liefde; bezorgdheid,
droefheid; zin, voornemen; wensch, be-
geerte. *Běrtjinta*, — *kan*, gew. er-
gens over bekommerd zijn. *Měntjinta*,
iets te weeg brengen door de kracht der
vast daarop gerigte gedachte. *Měmpěrt-
tjintakan*. *Katjintaän*, gew. droefheid.
Pěrtjintaän. *Běpěrtjintaän*. *Běpěrt-
tjintakan*. [SKR. *tjinta*. JAV. *tjipta*.
BAT. en DAJ. *sinta*. MAK. *tjita*. De
woorden *tjinta* en *tjita* worden dik-
wijls met elkander verward.]

چمنت **tjenta**, staal, voorbeeld; schets,
ontwerp. [BATAV. en SOEND. *tjonto*.]

چمئنگ **tjantoeng**, los aan elkaar ge-
regen.

چمئنگ **tjonting**, **tjonteng**, streep met
houtschoor of krijt. L. *Běrtjonting*.
Měntjonting, het gelaat besmeren (eene
openbare straf). C.

چمنتك **tjantik**, bevallig, aangenaam,
in voorkomen, manier en spreken. *Běrt-
tjantik*, zich zoo voordoen.

چمئتم **tjěntam**, zamenbinden, zoo als
de einden van een kleed. C.

چمنتك **tjantika**; *boeroeng* —, naam
van een vogel. L.

چمنتك **tjantigi**, naam van eene
plant; — *běsar*, volg. C. *thibaudia
floribunda*, — *wangi*, volg. C. *gau-
tiera punctata*.

چمئجال **tjintjala**, gemeene taal. C. [V.
djandjala.]

چمئجاري **tjěntjawi**, soort van kleed-
dingstof. C.

چمئچ **tjintjang**, in stukken gehou-

wen, fijn gehakt; met afgehouden stukken, verminkt. *Měntjintjang*, ook bijv. de golven, van een schip.

چنچن *tjintjin*, ring: — *sabantok*, ééne ring. *Běrtjintjin*. [BAT. *sinsin*.]

چنچودت *tjěntjodak*, soort van visch. C.

چنچورت *tjěntjoerit*, muskus-rat. [C. JAV. *tjoeroet* id.]

چند *tjanda*, soort. L. gelijkend. C.

II. = سند.

چند *tjoenda*, V. چرچ *tjoetjoe*.

چندارا *tjěndara*, ¹ vast, diep, van slaap. C.

² *tjindara*, zinnelijke genoegens, zooals door opiumbedwelming. C.

چندال *tjandala*, een van de verworpen kaste; wat daartoe behoort, bijv. onkuisch, kwaadsprekend enz. [JAV. id. SKR. *tjanḍāla*.]

چندان *tjěndana*; *kajoe* —, sandelhout. [JAV. SKR. *tjandana*.]

چندوان *tjěndawan*. MěN. *tindawan*, paddestoel. [BAT. *dawan*.]

چندرا *tjandra*, I. de maan. [SKR. *tjandra*.]

II. soort van hemelsche wezens. [SKR. *tjandradara*? de 27 maanstandplaatzen, als vrouwen van Tjandra beschouwd. V. اندرا.]

چندر *tjandra*, *tjandor* (ook چندر): — *mata*, herinneringsgeschenk.

چندراس *tjandrasa*, een (mythisch?) zwaard. [JAV. id. SKR. *tjandrahāsa*.]

چندراس *tjandrawas*? soort van vogel. L.

چندغ V. چندغ.

چندغ *tjandoeng*, soort van kapmes.

چندغ *tjoendang*; *patjoendang*, nederlaag? C.

چندغ *tjondong*, hellen, buigen, dalen (van de zon); genegen, van het

hart. — *Tjonděrong*, overhellen van boomen; overhellen tot iets, geneigd zijn; hellend. *Měntjonděrongkan*. *Pěntjondrongan*. [V. BAT. *sondong*, overhellend.]

چندثاتي *tjandapati*, doos. C.

چندق *tjěndoek* = سندق.

چندل *tjandal* en *tjindil*, woorden die een verwijt uitdrukken. C. [V. چندال en JAV. *tjěntoela*, kwaadspreken en *tjindil*, jonge muis of rat.]

چندو *tjandoe*, I. toebereide, onvermengde, opium. [JAV. id. BAT. *sandoe*.]

II. *běrtjandoe*: *pohon* —, een boom die vocht van zich geeft. L.

III. kistje voor kostbaarheden.

IV. verhaal, vertelling. C. TEL.

چندہ *tjěndah*, liefkozing, spelen. C.

چندي *tjandi*, grafnaald, mausoleum; reliquien-kast. [Kw. *tjanḍi*, mausoleum; tempel.]

چندي *tjindi*, geschilderde zijden of katoenen doeken, gewoonlijk voor sjerpen gebruikt en van Soerate afkomstig; sjerp, gordel. [JAV. *tjinde*, id.]

چنري *tjěnrei*, een tegengift. C.

چنگکس *tjinangkas*, ¹ soort van korte rechte sabel of van lang mes. [BAT. *tinangkas*.]

² soort van vechthaan, wit met gele pooten. T. [MěN. *kasinangkas*.]

چنگک *tjinangga*, verminkt; mismaakt. [= چنگک SKR. *tjhinnāngga*, afgehouden ledematen hebbende.]

چنونت *tjěnonot*, de romp van het ligchaam? C.

چنیل *tjinea*, muil, pantoffel. [PORT. *chinéla*.]

چو *tjoe*, zekere sterke drank, tjoe. [CHIN.]

چوابت *tjawaboet*, = چابت L.

چراچ **tjəwatja**, helder, onbewolkt, van de lucht.

چرب **tjəba**, beproeving, proef. *Běrtjəba. Měntjəba. Měntjəbai. Měntjəbakan. Pěntjəbaän. Pěrtjəbaän. Běpěrtjəbakan. Katjəbaän.* [JAV. id.]

چوبت **tjəbitt**; *měntjəbitt*, in de wangen knijpen. *Tjəbittan.* [JAV. *djəwit?* V. *جفت, جفت.*]

چوبر **tjəbar**, V. *tjabir*.

چوبن **tjəban**, stokje om netten te vlechten.

چوبیق **tjəbittjak**; MĚN. zekere moerasvogel. [BAT. *toebijak.*]

چوتق **tjətok**, de bek van een vogel. *Měntjətok?* pikken. [JAV. *tjətojok.*]

چوچ **tjəotja**, minachting, smaad, verachting; een bezweringsformulier om een vijand onschadelijk te maken of te benadeelen. C. *Měntjəotja. Měntjəotjəkan. Běrtjəotjəkan. Pěntjəotja. Pěntjəotjaän.* [V. SKR. *tjartj.*]

چوچ **tjəotjə**, kleinkind; achterneef of nicht; *anak* —, nageslacht. *Tjəotjənda* en *tjənda*, vorstelijk kleinkind. *Běrtjəotjə.*

چوچ **tjəotjə**, V. *سچ.*

چوچت **tjəotjəot**; *ikan* —, soort van visch, haai. [JAV. id.]

چوچر **tjəotjəer**, I. het uitstorten, gieten, plengen, bijv. tranen, wijn enz. *Měntjəotjəer* en *měntjəotjəer. Běrtjəotjəer. Měntjəotjəerkan. Tjəotjəeran*, ook: dakgoot. *Běrtjəotjəeran. Pěntjəotjəer. Pěntjəotjəeran.*

II. soort van gebak. [JAV. id.] en van vogel. C.

III. *sitjəotjəer*, MĚN. [BAT. *binsoesoer.*] soort van kleine wesp.

چوچچ **tjəotjəoeng**, = چوچ.

چوچف **tjəotjəoep**; *měntjəotjəoep*, opslurpen; hard zoenen. [JAV. id. eene

kus met den mond; *nětjəp*, inslurpen.]

چوچق **tjəotjəok**, I. dat waarmee iets aaneengeregen of vastgestoken is: — *moetia*, eene smēer paarden, — *konde*, haarspeld om het opgerolde haar vasttesteken; *ikan sa* —, een aan een touw geregen zoodje visch. *Běrtjəotjəok*, aaneengeregen. *Měntjəotjəok*, doorboren, aaneenrijgen. *Pěntjəotjəok*, pen, priem enz. *Pěntjəotjəokan.* [V. JAV. *tjəotjəok*, bek van een vogel.]

II. voorhoede van een leger. [JAV. id.]

چوچف **tjəotjəh**; *měntjəotjəh*, zich moeite geven. [= *soesah?*]

چوچف **tjəotjəot**, aansteken, afvuren; branden, inbranden. [V. چوچق I.]

چودن **tjəodan?** „de bast of het aanzetsel van de camphor.” BOT. WB.

چور **tjəer**, valsch spelen; dat waardoor men een diefstal ontdekt, bijv. iets wat men daartoe aan iemand te eten geeft. L. [V. *tjəeri, tjəerang.*]

چور **tjəera, tjəra**, het snappen, kaken, babbelen, als vogels, kleine kinderen enz. *Běrtjəera. Měntjəera.*

چورت **tjəertt**, openlijk wegnemen, rooven. *Pěntjəertt.* C. [V. چوری.]

چورت **tjəerot**, trechter. [V. چرت *tjəerat* en چورغ *tjəorong.*]

چورغ **tjəerang**, I. = چورغ *djəerang.*

II. valsch, bijv. spelen.

چورغ **tjəorong**, trechter, buis. *Běrtjəorong. Měntjəorong, kan. Pěrtjəorong*: — *asap* schoorsteenpijp. D. [JAV. id.]

چورغ **tjəoring?** vuil, bevlekt, smerig. *Běrtjəoring. Měntjəoring. Katjəoringan. Pěntjəoringan.* [JAV. *tjəoreng.*]

چورن **tjəorak**, gestreept, zoo als bijv. stoffen. [JAV. *tjəorak*, gebloemd, hont, *tjəorek*, kromme streep, kras. MAK.

tjoera en *tjori*, id. V. *soerat*. Bij D. bet. het woord: verscheidenheid van kleuren en *bërtjorak*, derhalve: bont zijn, maar uit de voorbeelden, t. w. de regenboog, de holl. vlag en gestreept ginggang, schijnt wel te blijken dat het alleen van bont gestreept gebruikt wordt.]

چورم *tjoram*, sterk hellend? L.

چورو *tjoeroe*, dwars, bijv. zitten; hellend. (C.)

چوره *tjorah*, opgieten, overgieten. C.

چوري *tjoeri*; *mëntjoeri*, stelen, heimelijk wegnemen; *mëntjoeri-tjoeri*, steelsgewijs. *Mëntjoerikan*. *Pëntjoeri*. *Pëntjoerian*. *Tjoeri-tjoeri*, soort van vledermuis. [V. *tjoer*, en SKR. *tjoera* diefstal.]

چوربگ *tjoeriga*, zeker wapen. [Kw. id. kris. SKR. *tjhoerikā*, mes.]

چوشر *tjoepar*, snoeven, pralen, zich iets laten voorstaan op iets dat men niet heeft. *Bërtjoepar*. *Bërtjoepartjoeparan*. [JAV. id. zich met alles bemoeijen.]

چوئغ *tjoeping*, oorlel. [BAT. *soeping*, id. JAV. *koeping*, oor.]

چوئق *tjoepak*, ¹ soort van vruchten, die bijna volkomen rond en iets kleiner zijn dan *lansah*; er bestaan een aantal verscheidenheden van.

² kop van een opium-pijp. [JAV. id.]

³ maat voor drooge waar, vooral rijst, ¹/₄ *gantang*.

چوئل *tjoepoel*, I. inééngedrongen, breed en stomp, bijv. de voorsteven van een schip; soort van houten hamer.

II. gebeuren, geschieden, voorvallen. [ook *djoepoel*.]

چوئر *tjoepoe*, ook *tjëtjoepe*, I. platte doos voor toilet-zaken of voor sirih; *loempang doea* —, twee loempangs. *Mëntjoepe*, met een deksel

toesluiten. [JAV. id. kopje met deksel; oliefleschje.]

II. bovendrempel van eene deur, kapiteel van een pilaar.

چون *tjoewak*, een lok-olifant. C.

چوك *tjoeka*, azijn. [SKR. *tjoekra*.]

چوكر *tjoekoer*, het scheren. *Bërtjoe-koer*. *Mëntjoe-koer* en *mëntjoe-koer*. *Pëntjoe-koer*, barbier, *pëntjoe-koer*, scheermes. [JAV. id.]

چوكل *tjoekil*. V. چفكل

چوكف *tjoekoep*, toereikend, genoegzaam. *Mëntjoe-koepi*. *Katjoe-koepan*. [JAV. id.]

چوكي *tjoeki*, soort van damspel. [JAV. id.]

چوكي *tjoekel*, tol, impost. *Mëntjoe-kei*. *Pëntjoe-kei*. [JAV. *tjoeke*.]

چوكي *tjoekl*, soort van damspel. [JAV. id.]

چوكين *tjoekin*, badkleedje. L.

چوگر = جوگر

چوگن *tjogan*, rijks- of staatsielans, een der voornaamste rijkssieraden. [PERZ. *tjawkân*.]

چوگو *tjogo*, I. domkop. [JAV. id. dom.]

II. borgstelling in regten.

چولا *tjoela*, hoorn op het voorhoofd, nam. van een rhinoceros, en, in de mytgen, van slangen, hoornachtige uitwas op het voorhoofd van konijntjes. *Bërtjoela*. *Bërtjoelakan*. [JAV. id. SKR. *tjoëdā*, kuif. V. *soeda*.]

چولس *tjoelas*, geveinsd, valsch; lui, leégloepend. (C.) *Bërtjoelas*.

چولغ *tjoeloeng*, babbelen, klikken. L. [V. *tjolong*.]

چولغ *tjolong*, stelen, ontvreemden. C. [JAV. id.]

چولق *tjolek*, met een veeg van den vinger iets nemen, bijv. kalk uit een

sirihdoos. L. Bij C. *tjoelik*, het vuil uit den vorm doen. [V. چلق, *tjèlok*.]

چولم *tjoelim*, tabakspijp. [Volgens L. ATJINEESCH.]

چولن *tjoelan*, eene fraaije sierheester, *aglaja odorata*.

چولو *tjoeloe*, hetz. als چلا, waarmede het alleen verbonden voorkomt.

چولون *tjolok*, een pitje om eene lamp aantesteken. T.

چولي *tjoeli*, een kort naauw sluitend jakje, lijfje. [SKR. *tjala*.]

چوليا *tjoelia*; *orang* —, hetz. als *orang kling*, iemand van de kust van Koromandel. [SKR. *tjaulja* van *Tjola*, naam van een rijk in Dekan.]

چوهل *tjoemil*, grommen, knorren. *Mëntjoemilkan*, beknorren.

چومه *tjoemah*; *tjoemah-tjoemah*, vruchteloos, zonder doel; uiterlijke schijn. *Mëntjoemahkan*, verijdelen. [V. JAV. *tjamah*, zonder waarde, krachteloos.]

چومي *tjome*, aardig, lief. C. V. چين. چونيا *tjoenia*, soort van pakschuiten, te Batavia in gebruik. [Volgens M. van Chineschen oorsprong.]

چوبت *tjoewit*, puistje aan de vingers of de teenen? C.

چه *tjih*, foei! [MAK. BOEG. *tje*.]

چهاري *tjahari*, *tjari*; *mëntjari*, zoeken. *Mëntjarikan*. *Tjarian*, goederen, bezittingen. *Pëntjari*. *Pëntjarian*.

چهاري *tjahaja*, *tjaja*, glans, luister; gelaat. *Bértjaja*. *Bértjajakan*. *Përtjajaän*. [JAV. *tjahja*. SKR. *tjhājā*.]

چهاري *tjaja*, I. soort van kleine vleermuis. L. [V. چيڻي, چيڻي.]

II. *mëntjija*, met genegenheid herdenken. [V. *tjita*.]

چهاري *tjébol*, JAV.? dwerg. [V. چابل. II.]

چيڻي *tjitak*; *mëntjitak*, drukken, persen; ook drukken van boeken. *Tjitanakan*, matrijs.

چيڻي *tjtjt*, I. piepen, kwaken van jonge vogels; *boeroeng* —, soort van vogel.

II. ook چيڻي achterkleinkind, afstammeling in het vierde geslacht. [MAK. *tjetjè*. V. بوبت.]

چيڻي *tjtjr*, wat men heeft laten vallen; wat door te vallen verstrooid of uitgestort is. *Katjtjiran*. *Tjtjiran*. *Bértjtjiran*. [JAV. *id.* verloren gaan, van iets waarvan een gedeelte vermist wordt.]

چيڻي *tjtjah*, soppen, weeken. C.

چيڻي *tjtj*, V. چيڻي II.

چيڻي *tjdoek*, *tjedok*, scheplepel, pollepel. *Mëntjedok*. [JAV. *id.*]

چيڻي *tjirit*, dunne afgang: — *djawi*, koemest; — *darah*, roode loop; — *moerei*, soort van gomelastiek; — *bin-tang*, vallende ster; — *matahari*, een zonnestraal die door eene opening dringt. (L.) *Bértjirit*. *Mëntjirit*. *Pëntjirit*. *Pëntjiritan*. [V. JAV. *sirat*, straal.]

چيڻي *tjiri*, I. haarspeld. L.

II. teeken, schriftelijk bewijs. L. [JAV. teeken, kenmerk.]

چيڻي *tjerek*, ketel. [BAT. *id.*]

چيڻي *tjtjap*, piepen van kuikens. L. [V. چيڻي, چيڻي.]

چيڻي *tjipoet*, soort van schelpvisch. [= *sipoet*?]

چيڻي *tjepër*, plat, ondiep; plat schaal-tje, dienende voor deksel van waterkruiken en drinkbakjes? *Bértjepër*. [JAV. *tjepër*.]

چيڻي *tjepën*, een strijd-akst. C.

چيڻي *tjipel*, soort van zijgeweer.

L. [tjəpei?]; soort van aap, ook *sipei*. C.

چیکاک **tjakkak** = چیف L. soort van vinken met dikken snavel (*grosbeak*). C.

چیک **tjika**, soort van kolijk.

چیکر **tjikar**, hetz. als *tjakra*.

چیکل **tjikil**, zwaar te verteren, van spijzen.

چیکیل **tjekel**, gemeen, laag. C. [V. *kətjil* en JAV. *tjilik*, klein.]

چیلغ **tjeleng**, JAV. ? ever, wildzwijn. [V. *tjaleng*.]

چیلو **tjiloe**, stelen, rooven, ontvreemden. [V. *tjolong*.]

چیلی **tjili**, hetz. als چایی I. [CHIN. ?]

چیلی **tjile**, soort van gestreept lijnwaad.

چینا **tjina**; beschuldiging.

چینا **tjema**, benaming van een' vechthaan wanneer hij de beste rijstkorrels oppikt, met zijne schaduw vecht of tegen de menschen aanrent.

چین **tjina**, China; chineesch: *boenga* — (ook *b. merak*, *trang-doenja*, *kembang-patra-koembala*), eene bloemheester, *poinciana pulcherrima*. M.

چیرف **tjioep**, soort van kleine roerriem. C.

چیرم **tjioem**, kus. *Mëntjioem*, rikken, kussen. *Bërtjioem*. *Përtjioem*. *Pëntjioem*, ook: de reukzin. *Pëntjioeman*. [DAJ. *sjoem*. V. de SKR. wortel, *tjoemb*, kussen.]

د

د **dat**, in, te enz. op de vraag waar? [BAT. id. KW. MAK. BOEG. *ri*.]

دابع **daboeng**; *bërdaboeng*, gevild, van de tanden.

داتر **datar**, effen, vlak, van den grond; rol om den grond effen te maken. (MÈN. ? T.)

داتغ **datang**, komen; tot; *përgi* —, gaan en komen; *soerat ini — kapada*, komt tot, d. i. is gerigt aan; *dëri përtamanja — kapada kasoedaän*, van het begin tot het einde; *dëri këtjil — bësar*, van klein af tot volwassen; — *dëmikian*, tot zóóver komen; *jang lagi* — of *jang akan* —, de toekomstige, aanstaande, ook: *moesim* —; het aanstaande jaargetij; — *ati*, het in zijn hart krijgen, voornemens zijn; — *ingatan*, onder de aandacht komen; — *pikiran*, de gedachte komt op, of in

de gedachte krijgen. *Bërdatang*: — *sëmbäh*, aankomen met een nederig zeggen; zeggen; — *mëlata*, kruipende aankomen. *Mëndatangi*, ook: aanvallen. *Mëndatangkan*, ook: met iets voor den dag komen. *Kadatangan*: — *sakit*, door eene ziekte overvallen worden. *Pëndatangan*. [JAV. *dateng*. BAT. *datang*, zoo lang als, enz.]

داتق **datoek**, overgrootvader; familiehoofd; titel van hoofden en beambten, (ook van vrouwen en van tovenaars, d. w. z. droomuitleggers, geestenbezweerders enz.); — *nenek*, voorouders, eig. overgrootvaders en grootvaders. [KW. id. *datoek* en *datoek*, grootvader, oud man; *datoe* = *ratoe*, vorst; BAT. *datoe*, wigchelaar, doctor, priester.]

داتی **datja** (*datel*?), reus, titan. [SKR. *daitja*. V. *ditja*.]

داچڭ **datjing**, unster, balans. *Bër-datjing*. [JAV. *datjin*, een pikoel. CHIN. ?]

داد **dada**, de borst. *Mëndada*: *prang* —, man tegen man vechten. [JAV. *da-da*.]

دادر **dadar**, soort van eijerstruif.

دادڭ **dadong**, overgrootvader of -moeder. [BATAV. uit het BALINEESCH.]

دادڤ **dadap**, I. soort van boom, *erythrina*. [BAT. *id.* JAV. *dadap*, *id.*]

II. soort van schild. [JAV. *id.*]

دادو **dadoe**, I. dobbelsteen. *Dadoe-dadoe*, kanon-kogels. [PORT. *dado*.]

II. ligt groen. L. [JAV. ligt rood.]

دادي **dadi**, gestremde melk. [V. *ladih*. — SKR. *dadhi*. BAT. *dadi*. MAK. *dadi*, melk.]

دار **dara**, I. ¹ maagdelijk, *anak* —, maagd. MËN. bruid. *Përdaraän*, maagdelijke staat; maagdenstoet (aan de hoven). [BAT. *id.* KW. *dara*. JAV. *lara*. SKR. *dāra*, vrouw.]

² *boeroeng* —, duif; — *laut*, strandduif. [JAV. *manoek-dara*. SKR. *dārapati*. V. *دُرثِي*.]

II. het sap van kruiden. BOT. WB. [V. *darah*.]

دارت **darat**, bodem, grond; vaste grond, vaste wal; over land, te voet. *Daratan*. *Mëndarat*. *Pëndarat*, boegseertros. [BAT. *id.* JAV. *darat*.]

دارڭ V. دڭ.

داره **darah**, bloed; *makan* —, bloedorstig. [V. *dara* II. — BAT. *darò*, JAV. *darah* en *rah*. MAK. *tjerà* en *rara*. BOEG. *dara*. DAJ. *daha*.]

داري **darei**, klinken, weërgalmen. *Bërdarei*. (Bij C., impotent.)

داس **das**, term in het damspel, wan-

neer men door verzuiming van te slaan eene schijf verliest.

داس **dasa**, tien. [JAV. SKR. *id.*]

داسر **dasar**, vloer, grond; grond van lijnwaden; aard van een mensch. [JAV. *dasar*. MAK. *daserè*.]

داسڭ **dasing**, gonzen, tuiten van de ooren, gieren van den wind. *Bërdasing*. *Mëndasing*. [V. *دَرِيغ*.]

داسن **dasoen**, soort van witte uijen, knoflook. [BAT. MAK. BOEG. *lasoena*. SKR. *lašoena*.]

دائو **dangau**, hutje in het bosch of in de rijstvelden.

دائت **dapat**, gevonden, gekregen zijn; mogelijk zijn, kunnen; ook: vinden, krijgen (*mëndapat*); kunnen, in staat zijn (*boleh?*). *Sa* — *nja*: *mana* —, zoo goed hij of het kan, *barang* —, al wat hij vindt; zooveel hij kan. *Sadapatdapatnja*, zooveel mogelijk. *Tiada dapat tiada* of *tëdapattiada*, volstrekt. *Bërdapat*, *kan*. *Mëndapat*, *i*, *kan*. *Mëmpërdapat*. *Kadapatan*. *Pëndapat*. *Pëndapatan*. [BAT. *dapat*.]

دائو **dapoer**, stoekplaats, keuken. *Dapoer-dapoer*, komfoor; pan van een geweer; — *soesoe*, borst (ook van mannen).

داکڤ **dakap**, *bërdakap*, *mëndakap*, de armen of pooten om iets heenslaan, omvatten, omhelzen. *Bërdakapdakapan*. [BAT. *id.* JAV. *dëkëp*, met de hand vangen. MAK. *rakà*, omhelzen. V. *Kakap*.]

داکو **dakoe**, een afgeleide vorm van *اکو*.

داکي **daki**, I. vuil van de huid. [BAT. *id.* MAK. *raki*, BOEG. *rai*.]

II. *mëndaki*, beklimmen (door in de rondte omhoog te gaan. C.) [Eerder af-

teleiden van *indak* en dus te lezen *mindaki*. V. JAV. *indak*.]

داڭڭ *dagang*, vreemd koopman; *anak* —, vreemde kooplieden. *Bërdagang*, als vreemd koopman ergens verkeereren enz. *Përdagang*. *Dagangan*. [JAV. *dagang*, handel. MAK. *danggang*, BOEG. *dangkang*. BAT. *id.* vreemdeling zijn.]

داڭڭ *daging*, vleesch van menschen en dieren: — *kantjing*, spier; *nama* — geboortenaam, onderscheiden van de later gegeven *gëlar*. *Bërdaging*. *Daging-dagingan*; *mata* — eene ster op het oog. [MAK. *dageng*. JAV. *daging*, (ontoebereid) vleesch. BAT. het ligchaam.]

داڭڭو *dagoe*, kin.

داڭڭ *dalang*, JAV. de vertoener van de wajang.

دالم *dalam*, ¹ diep: *badjoe* —, een onder-baadje, baadje als onderkleed. *Mëndalamkan*. *Kadalaman*.

² in, binnen: ook *didalam* — *pada itoe*, ondertusschen, — *bërkatakata itoe*, onder het spreken, terwijl hij sprak. [JAV. *dalëm*.]

³ binnenhof, hof: *orang* —, hoveling, *basa* —, hoftaal. *Kadalaman*. *Përdalaman*. [JAV. *dalëm*, vorsteljik verblijf.]

دالڭ *dalih*, verdenking: *loepoet dëri pada barang* —, onberispelijk. [JAV. *dalih*.]

دامر *damar*, boomhars, gewoonlijk voor fakkels gebruikt; fakkel; — *batoe*, eene gemeene soort daarvan, die men in harde klompen aantreft. *Bërdamarkan*: bijv. de maan, tot fakkel gebruiken. *Përdamarkan*. [BAT. *id.* JAV. *damar*, licht, lamp.]

دامه *dameh*, spat, pijltje dat uit

het blaasroer geblazen wordt. [DAJ. *damek*.]

دامی *damei*, vrede. *Bërdamei*. *Bërdameidameian*. *Mëndamei*. *Mëndameikan*. *Përdameian*. *Mëmpërdameikan*. [BAT. *damè*. JAV. *bëdama*. KW. *bëdami*.]

دان *dan*, en. [KW. *dang*. JAV. *lan*.]

دان *dana*, milddadig. C. [JAV. en SKR. *dāna*, gift.]

دانر *danoer*, vocht dat uit lijken loopt, lijkvocht. T. [BAT. *id.*]

دانم *danam*, ossenjuk.

دانو *dansau*, meer, landzee, natuurlijke vijver. [BAT. *dano*. JAV. *ranoe*.]

داوڭ *daoep*, soort van gewas, *bauhinia*.

دارن *daoen*, blad; — *poetri*, zekere plant; — *tëlinga*, blad van 't oor; — *gosok*, de gedroogde bladeren van de *ampelas*, die men gebruikt om hout te polijsten; *makan sa* —, van één blad, als bijv. een pisangblad, eten. *Bërdaoen*. *Bërdaoenkan*. *Daoendaoenan*. [KW. *ron*. JAV. *daon*, *id.* MAK. *raoeng*. BOEG. *daoeng*. BAT. *daon*, geneesmiddel. V. *obat*.]

داری *dawet*, hetz. als *کارت*, draad van metaal. [JAV. ?]

داهن *dahak*, fluim, slijm. *Bërdahak*. [BAT. *id.*]

داهم *daham*; *bërdaham*, *bërdaham*, hemmen, toeroepen; kugchen. [JAV. *daham*, *dëhëm* *id.*]

داهن *dahan*, tak (grootte en kleine); *arimau* —, eene soort van tijger, *felis macrocelis*. [BAT. *id.*]

داهی *dahi*, voorhoofd. [JAV. *rahi*, gelaat.]

دای *daja*, I. hulpmiddel, redmiddel; dikwijls verbonden met *tipoe* (*tipoe*

daja) en met *oepaja* (*daja oepaja*;) waarmede het dan eene zamenstelling vormt die de beteekenis dier woorden verstrekt; list, misleiding; raad. *Berdaja. Bërdajadajaän. Bërdajakan. Përdaja. Përdajaän. Mëmpërdajakan.* [BAT. id. JAV. *daja*, raad, voorstel. SKR. *dāja*, gift? cf. Wilson in v. *oepaja*. V. *moedaja*.]

II. *barat* —, *sëlatan* — Zuid-westen, Zuid-zuid-westen.

دایج *dajang*, titel van jonge meisjes, inzonderheid derzulken, die aan het hof dienst doen. [V. Kw. *dëjah*, jonge vrouw, vooral eene van hooger rang. V. دغ *dang*.]

دایج *dajoeng*, roeriem; borstvin der visschen. *Bërdajoeng. Bërdajoengkan. Mëndajoengkan. Dajoeng-dajoengan: prahoe* — eene roeiboort, een roeischip. [BAT. id. roeriem op zee. JAV. *dajoeng*.]

دایو *dajoe*, zwaaijen, trillen; waggelen [V. *ajoe*.]

دایو *danjoe*, gebladerte der kokospalmen. v. H. [? V. دایو.]

دبر *dëbar*, het kloppen van het hart, hartklopping. *Bërdëbar. Kadëbaran. Dëbaran.* [Mën. *bërdabar*, geraas maken, als van eene menigte vogels.]

دبس *dëboes?* *bërdëboes* = *bërdëbar*, bensen, kloppen van het hart.

دبو *dëboe*, L. stof [gew. *lëboe*.]

دبه *dëbah*, 't ARAB. ذبح.

دتیا *dtija*, titan, reus. [Kw. SK. id.]

دجت *datjit*, piepen van zwaluwen. *Mëndatjit.* L. [V. چیت I.]

ددالو *dadaloe*, de vliegende witte mier. L.

دددک *dëdak*, zemelen. [JAV. *dëdak* id.]

ددرنن *doedoerënan*, soort van plant, *elaegnus*. C.

در *dari, dëri, van, van den kant van, komende van; van wege; bestaande in; betreffende; dan; bërdjakan* — *oetan*, door de bosschen reizen. Het heeft ook de grondbet. van het ARAB. *عن* overgenomen, die namelijk van verwijdering, zich afwenden van, bijv. *mënilik orang-bëan dari pada orang hina*, hetgeen dan in beteekenis overeenkomt met: meer dan, boven [V. BAT. *nari*.]

درا *dëra*, geesselen, straffen, bevelen. C. دغ V. درادغ.

دراگم *dragam*, kastanjebruin, zeer donker rood. [JAV. id.]

دران *drana*, geduldig. [Kw. zachtardig. SKR. *dharana*; uithoudend.]

دراو *drawa*, stroop. [JAV. id. SKR.]

درج *doerdja*, gelaat (hoftaal), hetz. als *moeka*. [SKR. *darśa?* gezicht.]

درجان *doerdjana*, slecht, onedel, zoolwel van geboorte als van gezindheid. [SKR. *doerdjana*, slecht mensch, *duṣṣeyās*.]

درس *dëras*, snel, hard, hevig, van stroom, regen of wind, ook rad, van gesproken woorden. *Kadërasan. Pideras.* Mën. een toovermiddel, waardoor men buitengewone krachten bezit. (T.) [JAV. *dëres*. BAT. *doras*.]

درغ *dëreng*, ¹ klinken; ² helder rood. C. [V. درغ.]

درف *dëreṅ*, dicht bij elkaar; te zamen. C. [JAV. *këreṅ*.]

درگهایو *dërgahajoe*, geluk, welvaart. C. [Ook *gërgajoe*. JAV. *rahajoe*. SKR. *dirghājoe*, een lang leven.]

درم *dëroem*; I. *mëndëroem*, nederploffen; nederknielen, of zich nederleggen van groote dieren. *Mëndëroemkan*. [JAV. *djëroem* id., *rëm, rërëm, lërëm*, rusten, uitrusten enz.]

BAT. *roem*, klanknabootsende uitroep, voorstellende het ploffen, als van een gevelden boom.]

II. brullen, loeijen, donderen (van het geschut.) V. **درو**.

دروما *dërma*, aalmoes. *Mëndërmakan*.

[**JAV.** *darma*, **SKR.** *dharma*, deugd, goede werken enz. **BAT.** *dorma*, een middel om iemands genegenheid te winnen.]

درومان *dërmawan*, mildadig. [**SKR.** *dharmawan* id.]

دروني *darni*, bovendorpel van eene deur.

درو *dëroe*; *mëndëroe*, loeijen, brullen, van dieren, golven, vuur. *Pëndëroean*. [V. *sëroe* en *dëroem*. **BAT.** *doemoroedoroe*, dof klinken.]

درا *dërah*; *mëndërah*, *mëndërahkan*, geesselen, zweepen. L. [tot bloedens toe slaan, doen bloeden, van *darah*?]

دراک *doerhaka*, weêrspannig tegen God of de overheid, oproerig. *Mëndoe-raka*. *Mëndoearakakan*. *Kadoerakaän*. [**JAV.** *doeraka*. **SKR.** *drohaka* van *droha*, belediging, rebellie.]

دري *dërei*, zich in eene onafgebroken lijn voorwaarts bewegen; op eene lijn loopen. G.

دريت *dërta*; *mëndërta*, verdragen, uithouden: *tiada tërdërta*, niet uithouden, onuitstaanbaar. [**SKR.** *dhre-ta*, opgehouden, verdragen enz.]

دريت *dërta*, rang, rij, orde. C.

دريغ *dëring*, rammelen, klingelen: *swaranja sëpërti* — *rantei*; brullen. C. [V. **داسغ**.]

دريغو *dëringoe*, kalmus, lieswortel. [**JAV.** *dringo*. **BAT.** *djarango*. **MAK.** *karejango*.]

دريو V. **دريو**.

دست *daesta*, valsch, leugenachtig; leugen. *Bërdoesta*. *Bërdoestakan*.

Mëmpërdoestakan. *Pëndoesta*. *Kadoestaän*. [**JAV.** *doesta*, een slecht mensch. **SKR.** *doesta*, slecht, zondig, bedorven.]

دستوي *dëstoewi*, zegenen, den zegen geven. C.

دسر *dësar*, het sissen. *Bërdësar*. *Mëndësar*, in de rede vallen. L.

دڭ *dang*, titel van ongehuwde vrouwen en vrouwelijke bedienden. *Dara* —, juffer; vrouwelijke bediende. [**BAT.** titel bij sommige geestenamen. Volg. C. in 't **JAV.** eene vrouwelijke heilige. V. **Kw.** *dangjang*, heilige.]

دڭانن *dënganan*, de greep van een kris, sabel en derg. L. [V. *dëngan*.]

دڭر *dëngar*; *mëndëngar* (ook *më-nëngar*), *mëndëngarkan*, hooren, luisteren, gehoorgeven. *Pëndëngar*, ook: de gehoorzin. *Kadëngaran*. *Pëndëngaran*. *Dëngardëngaran*, ook: gerucht. [**JAV.** *dëngër*, verstand van iets hebben. **MAK.** *längerè*, hooren.]

دڭوڭ *dëngoeng*, gegons, gesnor, gebrom, van insecten, den wind, het water, speeltuigen, sommige vogels, (als duiven), wielen, kogels enz. *Bërdëngoeng*. *Pëndëngoengan*. [**BAT.** *ngoeng*, klanknabootsende uitroep, inz. van iets dat door de lucht streeft. **MAK.** *dangong*, geluid van de gong.]

دڭکو *dëngkoer*, snorken, ronken. *Pëndëngkoeran*.

دڭکار *dëngkar*; *mëndëngkar*, oprollen, van matten en tapijten. *Dangkaran*.

دڭکڭ *dëngking*. **MËN.**, *mëndëngking*, gillen, van herten. T. [**BAT.** *hing*, klanknabootsing van dat gegil.]

دڭکڭف *dëngkang*, padde. [**JAV.** *kongkang*.]

دڭکڭف *dëngkap*; *bërdëngkap*, om-

singelen; omhelzen. [Bij C. volgen, vervolgen. V. داکف.]

دنگل **dangkal**, I. onnatuurlijk hard, oneetbaar, van vruchten. L.

II. ondiep [alleen van putten of vijvers. L. Volg. C. BATAV.]

دنگل **doengkoel**, naar beneden gebogen, van de horens van buffels. L. [JAV. *doengkoel* id. de horens van een buffel, die los aan den kop hangen; *dingkoel*, zich bukken, gebogen.]

دنگل **dengkoel**, kot, hok voor dieren. L.

دنگل **dongkol**, moeite, verdriet. C.

دنگي **dengki**, wangunstig. [JAV. *drengki*.]

دنگي **dengkel**, eene vrucht, die rijp schijnt. C.

دنگن **dengan**,¹ slaaf. [BAT. *dongan*, kameraad.]

² met, te zamen met, = *sërta denggan*; door middel van; — *sëndirinja*, bij zich zelf; — *sangkanja*, naar zijne meening; — *saorang dirinja*, alleen; — *karna*, om den wil van; — *sabèrninja*, in waarheid; *mèmbli* —, koopen voor; *bèrtèmoë* —, ontmoeten.

دنگو **dengoe**, onaangenaam van reuk, bijv. van insecten.

دنگوس **dengoes** = **doengoe**. L.

دڤ **dèpa**, vadem, afstand der vinger toppen bij uitgestrekte armen. [JAV. *dèpa*.]

دڤات **dipati**, een titel van hoofden. [JAV.]

دڤسا **doepsa**, eene groote kom of bak, van hout of aarde. L.

دڤسنا **daksina**, Zuiden. [SKR. id.]

دڤکات **dèkat**, nabij, bij. *Bèrdèkat*. *Mèndèkat*. *Mèndèkati*. *Mèndèkatan*. *Kadèkatan*. *Pèrdèkatan*. [JAV.]

tjèrak, *tjèdak*, *tjèlak* id. BAT. *dokot*, mede gaan. V. *lèkat*.]

دڤکم **dèkam**, kruipen van een verscheurend dier voor het den sprong doet. [JAV. *dèkëm*, in het zand zitten, van vogels.]

دڤل **dil**, zeker spel, soort van kolfspel? M. [V. JAV. *dil*, klanknabootsend van de ontploffing van buskruid.]

دڤلانی **dèlapan**, acht. *Dèlapanbèlas*, enz.

دڤلڤ **dèlap**, eigenzinnig, koppig, begeerig. C. [JAV. *dèlap*, verkiezing, begeerte.]

دڤلڤک **dèlik**, vlugten, eene schuilplaats zoeken. C. [JAV. *dèlik*, zich verschuilen, verbergen.]

دڤلڤم **dèlima**, granaatappel. [JAV. BAT. id. SKR. *dālīma* en *dādīma* id.]

دڤم **dèmi**, bij, ineeden, bijv. *dèmi Allah*, bij God; zoodra, met dat; *saorang — saōrang*, de een voor den ander, de een na den ander. [BAT. *domi*, id. Kw. *dèmi*, toen, ten tijde. JAV. bij, in een eed.]

دڤمب **dèmba**, sterk verlangen. C.

دڤمب **domba**, een schaap. M. een ram. L. [JAV. *dōmba*, groot, sterk: *wèdoesdōmba*, een geitebok.]

دڤمدڤم **dèmdam**, wrok, verborgen vijandschap. *Bèrdèmdam*. *Bèrdèmdamkan*. [Gw. en JAV. *dè̄m*? V. *dè̄ndam*.]

دڤمرق **damarak**, soort van verlak. BOT. WB.

دڤمڤ **dèmang**, JAV. titel van districts-hoofden, voornamelijk op Java.

دڤمڤ **dèmap**, gulzig. *Mèndèmap*. *Pèndèmap*. *Bèrdèmapdèmapan*. *Pèndèmapan*.

دڤمٹ **dampit**, **dimpit**, ergens tegen aanstooten. C. [V. *dompat*.]

دمشت dompat, tegen elkander, aangrenzend. *Bërdompat. Bërdompatdompatan*, bijv. van akkers. *Përdompatan*. [V. JAV. *dempet*, tegen aan liggen of kleven, *dampit*, tweelingen, en دمشق.]

دمشر dampar, tegen aandrijven; stranden, vergaan. *Bërdampar. Përdampar. Mëndamparkan. Kadamparan. Damparan*, deurkozijn.

دمشغ damping, ¹ dicht bij staan? nabij zijn; nabestaan, verwant zijn. *Bërdamping. Përdamping*, bloedverwant; goede vriend. *Mëndampingkan*. [V. JAV. *dëmping*, zich achter iets verschuilen.]

² beurtzang: *njanji bërdamping*.

دمشڭ dmpang, een riviertje overstappen. L.

دمشك dampak, tegen elkander aanstooten, tegen aan; handgemeen worden; tegenstrijdig zijn. *Bërdompak; doedoek bërdompakdompak*, tegenover elkander zitten; rug tegen rug met elkander zitten. *Bërdompakkan*, bijv. een schip, het vastzetten. [V. دمشت en JAV. *dampjak*, in eene rij achter elkander gaan.]

دمشل dëmpil, rakelings, vlak naast elkander. *Bërdëmpil*. [JAV. *dëmpël*, dicht aan elkander. V. *dompat* en *dompak*.]

دمشل dëmpoel, soort van stopverf, gew. van kalk, olie en katoen, om naden toetemaken. *Mëndoempël*. [JAV. *dëmpoel*, bindstof, cement. V. *doemempel*, tegen iets aanleunen, andمشك en دمشك.]

دمس damak, vochtig, van kleeren, papier enz. L.

دموكت dëmoekoet, rijstkorrels die bij het stampen gebroken zijn? C.

دمكين dëmkian, zoo, zoodanig; —

ini, op deze wijs, — *djoega*, op dezelfde wijs; *djikalau* —, in dat geval, als het zóó is; — *lah adanja*, zoo is het er mede gelegen (aan het slot van verhalen en brieven.) [Uit *dëmi* en *kijan*.]

دمم dëmam, koorts. *Bërdëmam*.

دمن dën, ¹ wacht of ronde van soldaten. ² gelegenheid, geschikte tijd. C.

دمار danawa, booze geest, titan. [JAV. *id.* SKR. *dānawa*.]

دمنت danta, olifantstand, ivoor. [Kw. SKR. *id.*]

دند dënda, boete; geldboete. *Mëndënda. Mëndëndakan. Mëndëndäi. Përdëndään*. [JAV. *dënda*. BAT. *dangdang*. SKR. *daṇḍa*, stok; straf.]

دندڭ dandang, rijstketel. [JAV. ?]

دندڭ dindang, I. zekere roofvogel; een zeevogel (een zeearend?) *Apa dikata dindang, tatkala ija bërsouwara*, wat zeide de dindang, toen hij sprak?

II. *dendang*, luidruchtig en vrolijk gezang. *Bërdindang*. [MAK. *dendang*, zingen. V. JAV. *dënda*, naam van een lied. Staat deze beteekenis ook met I in verband, zoodat er meê bedoeld wordt, het lied van den dindang zingen?]

دندڭ dëndang, zekere kleine watervogel. L., soort van lange boot. C. [V. *dindang*?]

دندڭ dondang, dandang, wippen, schommelen, heen en weêr slingeren. *Dondangan*, wieg. L. [V. *dindang*.]

دندڭ dondong; mëndondong, op den arm of in de hand dragen. L.

دندڭ dinding, wand, beschot; scherm; beschutsel, borstwering; boord, van een schip. *Bërdinding. Mëndinding*, ook: scheiden, tusschen beiden komen; *tërdinding zat dëngan sëgala sifāt*, het wezen is bepaald door zijne eigenschap-

pen; *tërdinding*, ook: als een *dinding* ergens vóór staan. *Mëndindingi*. *Mëndindingkan*, ook: afweren. *Dindingan*. [BAT. *dingding* id. MAK. *rinring*. BOEG. *rënring*.]

دندڻ *dendeng*, repen in de zon gedroogd vleesch. [JAV. *id*.]

دندڻ *dandam*, soort van dier, eene mol? *séperti* — *tiada bër mata*.

دندڻ *dëndam*, weemoedig verlangen; wrok? *Bërdëndam*. *Bërdëndaman*. *Kadëndaman*. [V. *dëndam* en BAT. *dondam*.]

دندڻ *dandan*, I. tooi, sieraden, versiersels. *Dandan*. *Mëndandani*. [JAV. *dandan*, gereed; zich gereed maken, tooijen.]

II. op een muziekinstrument spelen. C.

دندڻ *dëndan*, bij de hand leiden. [C. BATAV.]

دندڻ *dëndoe*, twijfelen, onzeker zijn. C.

دندڻ *dëndi*, soort van muziekinstrument, luit.

دندڻ *dendi*; *roesa* —, soort van hert? L.

دندڻ *dënak*, (MËN. *denak*) zekere wilde hoendersoort. T. [BAT. *benak*.]

دندڻ *denok*, gezet, wel in 't vleesch, welgemaakt, van vrouwen. L. [JAV. *dénok*, eene schoone vrouw.]

دندڻ *dinah*? kort en dik, ineen gedrongen; *orang* —, een dwerg. L. [V. het voorgaande en دین, *dina*.]

دندڻ *dinahari*, *dinari*, het aanbreken van den dag.

دندڻ *doewa*, twee. *Bërdoewa*. *Bërdoewakan*. *Mëndoewaken*. *Mëndoewai*. *Pëndoewa*, ook: een kleine kris, die men bij een grooteren draagt. *Pëndoewaän*. [BAT. *id*. JAV. *ro*.]

دندڻ *doeta*, bode, afgezant. *Pëdoeta*. [KW. *doeta*. SKR. *doëta*.]

دودڻ *dodong*, zeker zij-wapen met een lemmer, als dat van een kris, en een krom heft. T.

دودڻ *doedoek*, zitten, zich zetten, gaan zitten; gezeten zijn, wonen; bezinken; — *dengan saorang përam-poewan*, gehuwd zijn met eene vrouw; — *proetnja*, tot eene zekere hoogte van zwangerschap gekomen. *Mëndoedoekkan*, ook: uithuwelijken. *Mëndoedoeki*. *Sadoedoek*, een bijwoner. *Pëdoedoek*. *Pëdoedoekan*, ook: rang, betrekking; bestaan; zakking van het foetus. [KAV. *doedoe* id. JAV. *ndodok*, op de hurken zitten. DAJ. *kodok*: *kakodok*, lang en stil ergens zitten.]

دودڻ *dodol*, soort van suikergebak; *mangga* —, soort van mangga. [JAV. *dodol*, soort van mangga.]

دودڻ *doedoel*, vlekken op de huid van dieren, bijv. tijgers. L. [JAV. *toetoel*.]

دودڻ *dorong*, toeschieten, voorwaarts snellen. [V. JAV. *daroenng*, zonder ophouden voortgaan, *dòrong*, staren, kijken; MËN. *tandorong* en BAT. *tordjorong*, te ver gaan, van wat iemand zegt.]

دودڻ *doeri*, doorn, stekel, puntige graat; *ikan* —, soort van visch. *Bërdoeri*. [BAT. *id*. JAV. *ri*, *ëri*.] *Doerian*, naam eener vrucht, *durio zibethinus*. [JAV. *doeren*.]

دودڻ *doerja*, *doerjas*, gestreept neteldoek. [MAK. *doerijasà*. Volg. C. TEL.]

دودڻ *dosa*, zonde, misdaad, schuld. *Bërdosa*. [BAT. JAV. *id*. SKR. *dōśa*.] *dosanak*; = *sanak*. [uit *dos*, BAT. gelijk, en *anak*? ?]

دودڻ *doesoen*, bewoonde plek in het bosch; boschtuin; dorp. *Orang doesoen*, buitenmensen. *Bërdoesoen*. *Sadoesoen*. [JAV. *doesoen*, dorp.]

دودڻ *doang*, enkel, zonder iets daar-

bij, bijv. *ajar* —, enkel water. L. دوڻسي **doengsi**, doosje. [HOLL.]

دوڻسي **doengoe**, dom, onnoozel, die maar doet wat een ander zegt, zonder te bedenken of het goed of kwaad zij. [MAK. *dongo*.]

دوڻسي **doepa**, wierook. *Padoepaän*. [JAV. MAK. *id.* BAT. *daoepa*. SKR. *dhōepa*.]

دوڻسي **doeka**, gew. met *tjita* verbonden, *doeka-tjita*, smart, droefheid. *Bërdoeka*. *Bërdoekakan*. *Mëndoekakan*. *Kadoekaän*. *Pëndoekaän*. [JAV. *doeka*. SKR. *doekhka*, smart.]

دوڻسي **doekat**, dukaat.

دوڻسي **doekana**, **dokana**, ontuchtig, wellustig.

دوڻسي **doekoeng**; *mëndoekoeng*, in een' doek dragen, van kinderen, gewoonlijk op de heup. *Doekoengan*, ook: de doek of sluijer waarin men het kind draagt. *Pëndoekoeng*.

دوڻسي **doekoen**, inlandsche geneesheer of — vrouw, heelmester, vroedvrouw. [JAV. *doekoen*.]

دوڻسي **doekoe**, soort van vrucht, eene der verschillende soorten van *lansium*. [JAV. *doekoe*.]

دوڻسي **doekoeh**, I. plaatje van den vorm van eene halve maan, zoo als zij van goud aan eene snoer om den hals gedragen worden. *Bërdoekoeh saäri boelan*, een plaatje in den vorm eener zeer smalle halve maan dragen.

II. gehucht, buurt. [JAV. *doekoeh*, *id.*]

دوڻسي **doega**; I. *batoe doega*, peillood of eig. — steen: *tali* —, loodlijn. *Mëndoega*, peilen, ook bijv. eene wond. [Ook *loega*. V. Kw. *doegi*, tot aan.]

II. *mëndoega*, gissen, raden. [JAV. *doega*, gedachte, meening, gissing.

BAT. *id.* proberen, op den proef stellen.]

دوڻسي **doelang**, groote ondiepe houten bak, zoowel voor het opdienen van spijzen, als bij het wasschen en goudwasschen in gebruik. *Doelang-doelang*, dwarshouten van de mars op groote schepen. *Kajoe doelang*, *cassia fistula*, ook *kajoe radja*. [JAV. *doelang*.]

دوڻسي **dolo**, een moerasvogel. C.

دوڻسي **doelt**, stof, — *bërbangkit kaädara*, het stof rijst in de lucht, — *ilang*, het stof slaat neder of verdwijnt; ook: „stof der voeten”, eene nederige uitdrukking om den Vorst aan te duiden: *mëngadap doeli*, voor den Vorst verschijnen, *doeli baginda*, *doeli toankoe* enz. voor *baginda*, *toankoe*. *Bërdoeli*, stoffig. [BAT. *daholi*. SKR. *dhōeli*, stof.]

دوڻسي **doemoel**, snuit van sommige dieren, zooals varkens. C.

دوڻسي **doewan**, grootvader in het 5de geslacht. C.

دوڻسي **doenis** = **doengsi**.

دوڻسي **doenel**, eene soort van duif, *geophilus nicobaricus*. C.

دوڻسي **doewit**, duit.

دوڻسي **doejoeng**, eene soort van zee-koe, *halicore doejong*. *Bërdoejoeng-doejoeng*, waggelen als eene zee-koe. [JAV. *doejoeng*. MAK. *roejoeng*. BOEG. *roedjoeng*.]

دوڻسي = دوڻسي

دوڻسي **dēhaga**, dorst. *Bërdehaga*. [V. JAV. *dahga*, gulzig in het eten.]

دوڻسي **dahnēm**, het geluid wanneer men op een hollen grond stampet. C.

دوڻسي **dahoeloe**, vóór, vooruit; de vorige; eerder, eerst; *sēbarlah* —, heb eerst wat geduld, heb wat geduld, als

't u belieft, *djangan* —, nog niet, als 't u belieft; — *kala*, in vroeger tijd. *Bërdahoeloe*. *Bërdahoeloedahoeloe-an*, wedijveren om de eerste te zijn. *Dahoeloean*. *Bërdahoeloean*. *Mëndahoeloe*, *i*, *kan*. [V. جولوج, *djolong*. BAT. *djolo*. Zie ook هولو.]

دهين = دين, *dina*.

دي *dija*, eene afgel. vorm van اي of daaraan gelijk (BATAV.). *Mëndijakan*, zich iets toeigenen. C.

ديدس *dedes*, civet. [JAV. *id.*]

ديدق *didik*, een kuikentje dat men opkweekt omdat het de moeder verloren heeft. (L.); opkweken, opvoeden. (C.)

ديده *didah*, pion in het schaakspel.

ديده *didih*, hard koken (van water); gisten, schuimen. *Mëndidih*. *Bërdidih*. *Mëndidihkan*. *Pëndidih*.

ديرس *diris*; *mëndiris*, nat maken, begieten, besproeijen enz. *Tërdiris*. *Mëndiriskan*. *Dirisan*. *Pëndirisan*, een gieter. [V. *diroes*. BAT. *dëroes* en *doeroes id.*]

ديري *diri*, ¹ eigen persoon, persoon of iemand op zich zelf; — *koe*, ik zelf, — *moe*, — *toean* enz., gij zelf, — *nja*, hij zelf; ook zonder *moe* en *nja*, gij, hij. *Saorang diri*, een alleenlopend, op zich zelf staand mensch; alleen, op zich zelf; ook: *saorang dirinja* en *dengan saorang dirinja* (met zijn eigen gezelschap alleen?). — *Sëndiri*, *këndiri*, *sëndirinja*, zelf; alleen, op zich zelf; uit zich zelf, van zelf. [BAT. *id.* Kw. *diri*, ligchaam; zelf.]

² *bërdiri*, overeind staan, staan; standhouden; — *dengan*, met of door iets bestaan; — *atas*, op iets berusten, in iets bestaan. *Mëminta diri*, vragen om zich te mogen verwijderen, eig. vragen om op te mogen staan. *Tërdiri*.

Mëndirikan. *Bërdirikan*. *Përdirian*.

ديس *desa*, grondgebied; JAV. dorp. [BAT. *id.* windstreek, kardinaalpunt van het kompas. SKR. *desja*, landstreek, plaats.]

ديغ *djang*, komfoor. *Bërdijang*, zich warmen. L. [V. دين, *dijan*.]

ديشن *dingin*, koud; koude. *Bërdingin*. *Kadinginan*. *Daoen sidingin*, ook: *tjakar bebek*, eene plant waarvan de bladeren het water heeten te koelen, *cotyledon laciniata*. [BAT. *id.* volkmen welstand. MAK. *dinging*.]

ديکت *dikit*; *sadikit*, een weinig. [JAV. *këdik?* *titik?* BAT. *otik?* MAK. *sikade*, *sikede*.]

ديکر *dikir* en ئنديکر *pandikir*, iemand die bedreven is in den wapenhandel; eene soort van hofbeambten; krijgslied; ook: (bij L.) kunstenaar, grappemaker, en (bij C.) moed, dapperheid. [BAT. *dingkar*, het schermen naar de regelen van de kunst; *pandingkar*, een schermmeester. Het ARAB. ذکیر, dat zijn de handelende personen bij de ذکر *dzikir*, die allerlei kunsten uitvoeren.]

ديکو *dikan*, eene afgeleide vorm van ائکو. ديلم *dilam*, Mën. = *nilam*, naam van een plantengeslacht, *pogostemon*, eene soort van melisse. [BAT. *singgolom*.]

ديم *djam*, stil, stil zijn, stil staan; zich stil houden, zwijgen; zich ophouden, wonen. *Bërdijam*: — *dirinja*, zich stil houden, zwijgen. *Bërdijamkan*. *Mëndijamkan*, ook: ergens van zwijgen, iets in stilte passeren. *Mëndijami*. *Kadijaman*. [BAT. *id.*]

دين *djan*, kaars; soort van vuurpijl. *Kaki* —, kandelaar.

دين *den*, Mën. ik.

دين *dina*, ellendig, gering: *orang ina-dina*, de gemeene lui; *ajam dina*,

klein gevogelte. [SKR. *dīna*, arm, elendig, bedroefd.]

دینه **dīnah**, proef, ontwerp, voorbeeld; *boeroeng* —, een lokvogel. *Mēndinah*. [In het PERZ. is *doenah*, lokvogel.]

دیو **dewa**, eene godheid; titel van vorsten. *Dewa-dewa*, ook een titel(?) van regterlijke beambten. [SKR. *dewa*, God; koning. JAV. *id.*]

دیوات **dewata**, de goden. *Manoek* —, JAV., in 't MAL. *boeroeng sopo*, de paradijsvogel. [JAV. *id* en *djawata*. BAT. *debata*. SKR. *dewatā*, godin; goddelijkheid. MAK. *rewata*.]

دیواس **diwasa**, tijd, tijdperk; volwassen. [JAV. volwassen. SKR. dag.]

دیوال **diwall**, muur, wal. [PERZ. *dīwār* id.]

دیودارو **dewa-daroe**, zeker welriekend hout. BOT. WB. [SKR. *id.* „godenhout”.]

دیوشتک **diwangga**, eene soort van zijden stof, vooral voor gordijnen gebruikt. [Kw. *diwongga*, rood; eene roode zijden stof.]

دیوی **dewi**, voorzetsel voor namen van vorstinnen. [JAV. *id.* SKR. godin, het vrouw. van *dēwa*.]

رای **ra** = رای.

راب **raba**; *mēraba*, betasten, bevoelen; grendelen. *Bēraba-raba*, rondtasten. [MAK. BOEG. *rawa*.]

رابت **rabit**; *mērabit*, verscheuren. [JAV. *robatrabit*, lappen, vodden. DAJ. *rabit*, lap.]

رابغ **rafoeng**, de nok van een dak. *Përaboeng* en *përaboengan* id. DAJ. [V. بربغ. DAJ. *rawong*.]

رابق **rafoek**, tondel, zwam. [JAV. mest, ter bemesting van den grond. BAT. buskruid.]

رابن **raban**; *bēraban*, snuffen, door den neus spreken.

رابو **rafoen**, I. bijziende.

II. *mēraboen*, bedampen, bewie-rooken, bij bezweringen, genezingen enz. [BAT. *rafoen*, id. DAJ. *rabon*.]

رابو **raoe**, de long.

رات **rat**, I. strak aanhalen. C.

II. de wereld, ook, even als *alam*, een land of rijk in zijn geheel. [Kw. *id.*]

رات **rata**, I. ¹ vlak, effen; plat bijv. op den grond vallen; vereffend, van geld; *sama* —, op gelijken voet.

² gansch en al, overal. *Mēratakan*, overal gelijk maken, enz. [JAV. DAJ. *id.*]

II. wagen, strijddkar. [JAV. *id.* SKR. *id.*]

III. *rata-rata* zwermen van kleine vliegen [misschien verwant met I?]

راتس **ratoes**, honderdtal, *sa* — één honderd. [BAT. DAJ. *id.* JAV. *'atoes*.]

راتف **ratap**, gejammer; klaaglied: *bidji* of *boetir* —, id. *Mēratap*. *Mēratapi*.

راتق **ratak**, kiezen, eene keus doen. *Mēratak*. C.

راتو **ratoe**, titel van vorsten (ook van vorstinnen.) [JAV. *id.* gew. van vorstinnen. V. داتق.]

راج **radja**, regeerder, vorst, opperhoofd; titel van alle personen van vorstelijke afkomst in de mannelijke linie; koning in het schaakspel; — *bintang*. V. *bintang*; — *moeda*, titel van den onderkoning van Lingga. *Měradjakan. Karadjaän. Kajoe radja*, V. *doelang*; — *oedang*, soort van ijsvogel, *alcedo meninting*; — *pěnoma*, het geld dat aan de ouders der bruid betaald wordt. (C.)

راجق **radjoek**, zwaarmoedig, somber, treurig.

راجن **radjan**, I. twijfelachtig, nog niet uitgemaakt.

II. bloedstorting.

راجن **radjin**, ijverig, werkzaam. [DAJ. *id.* gaarne, gewillig.]

راجوالي **radjawali**, arend, *aquila leucogaster*? [SKR.? V. *وليس*, *waliman*.]

راجتق **ratjik**, knip, val. *Běratjik. Pěratjik*, vogelaar. [JAV. *pratjik*, soort van vogelnest.]

راجن **ratjoen**, vergif, inwendig vergif. *Měratjoeni*. [BAT. JAV. *id.* MAK. *ratjoeng*.]

راد **rad**, HOLL. raad, bijv. raad van Indie; ook raadslid.

راد **rada**; *měrada*? verzachten, leenigen. C. [JAV. *rada*, eenigzins, een weinig.]

رادق **radak**, hark. *Měradak, kan*, bijv. *toembak*, eene lans zóó vellen dat het achtereinde op den grond rust. [Ook *rodok*.]

رادي **radet**, de vinnen van een visch. T. [BAT. *radè*.]

راس **rasa**, ¹ smaak van iets, geur; gevoel, meening: — *nja*, het schijnt, geeft den indruk van... *Běrasa. Měrasa, i, kan. Rasaän. Pěrasa*,

gevoel als zintuig. *Pěrasaän*, ook: bevinding, uiterlijke omstandigheden. *Sarasa*, ook: gelijk, evenals. [JAV. BAT. DAJ. MAL. *id.* SKR. *rasa*.]

² kwikzilver. [DAJ. MAK. *id.* JAV. *banjoe-rasa id. SKR. rasa*, ook: vloeibare zelfstandigheid.]

راسق **rasoek**, de sparren of het gebindte, waarop het dak van een huis rust. [JAV. *id.* vereenigd.]

راسي **rasel**, de civet-kat, *viverra rase*. [JAV. *id.*]

رائت **rapat**, digt, goed sluitend (als timmerwerk); aaneengesloten, eens gezind, van één gevoelen; raadsvergadering; in rade. *Měrapat*, ook: vereenigen. *Rapatan. Měrapatkan. Karapatan*. [JAV. *rapèt. DAJ. id. MAK. rapà. V. apit*.]

راقة **rapoeh**, (C. **rapih**), kruim; kruimelig: *sa — poen tidak*, geen kruimel. [DAJ. *rapei*, kruimelig.]

راكت **rakat**, op of aan elkander verbonden, gelijmd, gesoldeerd enz.; eene soort van roode erwten, = *saga*, die tot deeg gestampt, door goudsmeden enz. voor soldeersel worden gebruikt. *Měrakat. Pěrakat*, lijm, cement. [BAT. *rakot*, gom; soldeersel. JAV. *rakèt. MAK. rakkà, rakki. V. rapat*.]

راكت **rakit**, in orde, uitgerust; soort van dans; een paar, een maat, nam. een van de beiden, die een paar uitmaken; eene stelling, stellaadje; een vlot. *Rakitan*. [JAV. *rakit*, uitgerust, toestel. V. *rakat*.]

راكت **rakoet**, niet eerlijk zijn, draaijen, ontwijken. C.

راك **raga**, I. teenen werk, mand, korf; *boewah* —, teenen bal, zie *sěpak*; *raga-raga*, soort van armingen. [BAT. *id.* MAK. teenen bal.]

II. menschelijk ligchaam. [Kw. id. V. *rangka*.]

راگس *ragas*, I. het hoofdhaar afgesneden hebben; gekortstaart, van paarden. *Mëragas*. [JAV. id. geraamte, boom zonder bladeren; *gëgës*, in een boom kappen om hem te doen uitsterven.]

II. *mëragas*, rapen, rooven. C.

راگن *ragang*; *mëragang*, met geweld afscheuren. [JAV. met zijn velen bij de hand zijn om iets te doen.]

راگم *ragam*, I. schakering van kleuren, patroon; verscheidenheid van toonen, melodie. [BAT. wijze van uitvoering, soort. V. *ragi* II. V. SKR. *rāga*, kleur.]

II. neiging, begeerte. [SKR. *rāga*, liefde, verlangen, neiging.]

راگم *ragoem*, eene greep. C. [V. JAV. *gëgëm*.]

راگو *ragoe*, in de war. *Mëragoekan*. [BAT. id. Kw. hinderpaal.]

راگی *ragi*, I. gest, zuurdeeg. [JAV. DAJ. id.]

II. figuren, patroon van een kleed. T. [V. *ragm*, I. BAT. id. MAK. *ragi-ragi*, veelkleurig. SKR. *ragin*, geverwd.]

رام *rama*, (ook *رامق*) vader. [JAV.]

رام *rama-rama*, vlinder. [BAT. id.]

رامس *ramas*; *mëramas*, knijpen, drukken, bijv. handen of voeten; kneeden; *di* — *hati*, ter nedergedrukt. [BAT. *ramos*. MAK. *rāmasà*.]

رامس *ramos*, de baard. C.

رامو *ramoe*, verzameling van allerlei dingen, prullen. C. *Mëramoe*, al wat niet met het geveld hout vervoerd wordt; de takken enz., er af nemen. [JAV. *rëmoek*, verbroken, verbrijzeld.]

رامه *ramah*, intiem, familiaar. *Bëramahramahan*. [BAT. id.]

رامه *ramih*, (Mën. *ramin*) naam van verschillende vezelplanten, gew. *boeh-*

meria nivea. [Het is 't JAV. *rami*, vlas, MAL. *këloewi*.]

رامي *ramet*, ¹ (Mën. *rami*) vrolijk, lustig, plezierig; fraai. *Bërameirameian*. — ² druk bezocht; wel bewoond, welvarend. *Mërameikan*. — ³ druk, onophoudelijk, levendig, bijv. geschreeuw, schieten enz. *Mërameiramei*, met zijn velen iets doen, bijv. aanvallen. — Ook geschreven: *rameh*, *ramih*, *rami*, *rame*. [SKR. *ramja*, plezierig, fraai. Kw. *ramja*. JAV. *ramé*. DAJ. *rami*. MAK. *rama-rama*, iets met zijn velen doen.]

ران *rana*, I. slagveld. [Kw. id.]

II. prinses. [hetz. als رتن *rëtna*.]

رانم *ranoem*, overrijp, beursig.

رانو *ranoe* = دانو. [Kw. id. DAJ. *ranoem* en *danoem*.]

رانه *ranih*, naam eener plant, *lycopodium planum*.

راو *rawa*, moeras: *boeroeng* —, soort van duif, *columba littoralis*. [JAV. id. V. راوغ I.]

راوت *raoet*; *pisau* —, een klein mesje om te schrappen. *Mëraoet*. [MAK. *raoe*. BOEG. *daoë*. BAT. id.] *Raoetan*, zamengeotr. *rotan*, zie beneden.

راوت *rawit*; *mërawit*? in eene belediging inwikkelen. C. [V. JAV. *roewëd*, verward, ingewikkeld.]

راوغ *rawang*, I. moeras, meer. [JAV. *rawa*.]

II. ook *kërawang*, traliewerk. [MAK. id. doorschijnend.]

راوغ *raoeng*; *mëraoeng*, (ook *ngra-oeng*) huilen. [MAK. *raoe*. Kw. *rahoen*, veel praats hebben: maar V. den naam van den vulkaan in O. Java. V. SKR. *rawa*, hevig geluid.]

راون *rawan*, I. verrukking. *Mërawankan*:

II. kraakbeen, knarbeen.

III. een woord bij het optellen van touwwerk, trossen, vruchten, knopen, enz., in gebruik: *djala sarawan*: één *djala*-net. [BAT. *id.* een stel, twee of meer, van iets.]

رای *rawel*; *mërawei*, met eene lijn visschen, die op eene bank in de rivier is vastgemaakt. C. [DAJ. *rawei*, lange lijn met 6 tot 50 vischhaken, die dwars over eene rivier gespannen wordt.]

راهت *rahat*, spinnewiel: *tiang* —, spinrokken.

راهغ *rahang*, de kaken.

زاهو *rahoe*, naam van het monster, dat bij eklipsen de zon en maan inslikt. [V. *كدر*. SKR. *id.*]

رای *raja*, groot? *djalan* —, de groote weg, heerbaan; de melkweg; *hari* —, feestdag; *boelan poernama* —, de volle maan; *boenga* —, *hibiscus rosa sinensis*, eene fraaije bloem, ook *kembang sapatoe* geheeten. [BAT. naam aan dingen gegeven die de voor-naamste zijn van hunne soort. V. Kw. *ra*, ruimte, uitgestrektheid, en de eigennamen: *Ombi-rak*, *Loeboe-raja*, *Boekit-raja*.]

رایس *rais*; *mërais*? naar zich toehalen, met de hand ergens afvegen. C.

رایف *rajap*, I. witte mier. [JAV. *id.* DAJ. *rajap*, stelen, beschadigen enz.]

II. klimmen, van planten. C.

رایه *rajah*, het plunderen, verbeurd-verklaren, bederven. *Rajahan*. C. [JAV. *rajah*, rooven, plunderen.]

رایه *rajih*; *mërajih*? aan het hart drukken. C.

رایو *rajoe*; I. *mërajoe*? vleijen, bepraten. C.

II. onplezierig, niet op zijn gemak. *Mërajoekan*. C.

ربان *rabana*, tamboerijn.

ریت *rëboet*; *bërëboetreboet*, om strijd, om 't zeerst. *Mërëboet*, met zijn velen ontweldigen, buit maken, rooven. *Mërëboetkan*. *Mëmpërëboetkan*. *Rëboetan*. [BAT. *id.* JAV. *id.* MAK. *raboè*, ontnemen.]

ریس *reboes*. gestoofd, gekookt. *Mërëboes*. *Mërëboeskan*.

رجع *rëboeng*, jonge lootjes van gewassen, voornam. de eetbare uitspruitsels van het bamboe-riet. [BAT. *roboeng*. JAV. *ëboeng*.]

رینی *rëban*, kippen- of eendekooi. [BOEG. *rëbang*, onheining?]

ربه *rëbah*, omvallen, zooals boomen; omgevallen boomen; — *pangsan*, bewusteloos neêrslaan. *Mërëbahkan*. [JAV. *id.* BAT. *robo*. MAK. *raba*. BOEG. *rëba*.]

ریبا *roebija*, Mën. eene vrouw, die de vijf verpligte gebeden doet enz. T. [JAV. *roebijah*.]

رتغ *rëtoeng*, ongesteldheid, ziekte.

رتق *rëtak*, gebarsten, met reten; barst. [DAJ. *retah*, eene kleine scheur.]

رتن *rëtna*, juweel; prinses; — *tjampaka*, topaas. [Kw. *id.* SKR. *ratna*.]

رتہ *rëtih*; Mën. *mahartih*, draven. [BAT. *rati*.]

رتی *rëti* = ارتی.

رجاس *rëdjasa*, soort van boom, die fraaije bloemen draagt, *elaecarpus sp.* [JAV. *id.*]

رجع *rëdjang*, de 24 teekens van de maan-dierenriem; de daarmede verbondene voorzeggingskunst. [BAT. *rodjang*, benaming der dagen van de maand, als zij geraadpleegd worden omtrent hunne omineuse beteekenis, dragende zij dan ieder een meestal van dieren ontleenden naam. T.]

رجن **rědjan**, besmettelijke bloedafgang. [BAT. *rodjan*.]

رجه **rědjah**, rij, orde; spoor; beschreven reepjes papier voor amuletten. C. [DAJ. *radjah*, tooverformulieren. PERZ. *radjah*, rij.]

رجا **rětja**, afgodsbeeld. [JAV. SKR. *artjā*.]

رجانا **rětjana** = رنجان.

رجق **rětjik**, spat; het spatten. *Bě-rětjik*. *Mě-rětjik*. *Mě-rětjikkan*. *Pě-rětjik*. *Měmpěrtjik*, kan. *Měměrtjik*, kan. *Kěměrtjik*, *gěměrtjik*, *kěmě-rěntjik*, *gěmě-rěntjik*, *kěměritjih*, *gěměritjih*, een geluid geven als opspattend of klotsend water. (D.) [MAK. *rattji*.]

رءف **rědap**, kleine handtrom.

رءف **rědoep**, nevelachtig, niet helder, van de zon of de lucht.

رءق **rědik**; *mě-rědik*, beknorren. C.

رءم **rědoem**, I. donker, somber. C. [V. *rědoep*.]

II. gevelde boomen; *mě-rědoem*? den weg daarmede versperren. C.

رءتق **rastoeng**, (C. *rasdoeng*) zweer: — *kòtji*, venerische ziekte (eig. Kotjinsche zweer.) [DAJ. *rastong*, eene vener. ziekte.]

رءسق **rěsik**, schoon, zuiver. *Mě-rěsik*, helder, doordringend, van de stem. [JAV. *id.* DAJ. *rasah*. V. *رءسة*.]

رءسالا **rasamala**, SOEND.? zekere hooge boom, *liquidambar altingia*. [JAV.? toebereid reukwerk, dat men namelijk van dien boom verkrijgt. MAL. *si-kadoendoeng*.]

رءسي **rěst**, een heilige. [JAV. SKR. *id.*]

رءت **rěngat**, loop, dysenterie. [JAV. *id.* berst, scheur. DAJ. reet, voorn. in *partibus posterioribus*.]

رءت **rěngoet**, kramp, kramptrekkingen.

رءت **rěngtt**, muskiet. [JAV. *id.* DAJ. *rangit*. BAT. *rongit*.]

رءس **rěngas**, de vernisboom, *gluta benghas*, = *kajoe sangas*? [JAV. *ingas*. DAJ. *rangas*.]

رءت **rangka**, scheede, omhulsel; lichaam; matrijs, vorm; huis zonder vrouw; arm, verlaten man. [C. Bij Marsden: het haar op het voorhoofd; een hanekam. JAV. *wěrongka*, scheede van een kris enz.; gevangenis. DAJ. *id.* beslag voor sieraad boven aan de scheede van een kris. V. *raga* II. MAK. *rangkà*, omvatten.]

رءت **ringkit**, horstwering, kanteelen.

رءس **rangkas**, moet zijn رءس.

رءس **ringkis**, soort van visch met eene groote kuit.

رءت **rangking**, groote mand of korf met een deksel, die men op den rug draagt.

رءت **rangkoeng**, I. *mě-rangkoeng*, nederhurken. *Mě-rangkoengkan*. [JAV. *rangkong*, de stuit. V. *rangkok* en JAV. *rangkang*, het onderstel van een wagen.]

II. soort van vogel.

رءت **rěngkoeng**, **roengkoeng**, lucht-pijp. *Rěngkoengan* en *karoengkoengan*, hals. [BAT. *roengkoeng*, hals. V. *sěngkoeang*.]

رءت **rangkap**, dubbel; een paar; *boenga* —, eene dubbele bloem. [JAV. *rangkep*.]

رءت **rangkok**; *mě-rangtok*; op de vier voeten gaan, op handen en voeten gaan, in tegenoverstelling van *měndjoe-loer*, op den buik gaan, van slangen en wormen. [V. *rangkoeng*.]

رنگل **rangkoel**, omarmen. [JAV. *id.*]

رنگي **rangket**, zamengebonden; eene rist, bijv. uijen. BOT. WB.

رنگيغ **rangkjang**, MĒN. rijtschuur van een bijzonder fatsoen. T. [V. *tangkei.*]

رنگ **rangga**, oververmoeid, overwerkt. *Měranggakan.*

رنگ **ringga**, (*rěngga*?) de manden aan weërszijden van groote lastdieren; afdeeling in eene stal.

رنگ **roengga**, holte, bijv. in boomen; de openingen van het ligchaam: *lobang badan jang dinamai akan dia roengga*; de schedelholte; opene plekken in het bosch, onder het geboomte: *běrnaoeng dibawah*—[V. رونغ. JAV. *rong*, een door de natuur gevormd hol in den grond. MAK. *roengga*, kuil die men in de padivelden graaft, en waarin zich in den West-moeson visch verzamelt.]

رنگت **rěnggoet**, beter رشت.

رنگت **ringgit**, reaal, spaansche mat, dollar. [JAV. *id.* MAK. *ringgi.*]

رنگس **ranggas**, ontbladerd en dor; een dorre tak. *Běranggas. Měranggas. Měranggasi. Měranggaskan.* [BAT. *id.* DAJ. *ranggau.*]

رنگغ **ranggoeng**, = رنغغ. [V. رنغغ.]

رنگغ **rěnggang**, wijd uit elkaâr, niet digt. [JAV. *id.* DAJ. *ranggang.* MAK. *id.* BAT. *ganggang*, en V. hetz. MAL. woord.]

رنگو **ranggau**, V. مرنگو.

رنگو **roenggoe**, in gedachten neêrgehurkt. [C. BENGK. DAJ. *roenggo*, lui.]

رنت **rěpoet**, verrotten, vergaan.

رنت **rěpang**, horizontaal afgesneden of gevijld, bijv. de tanden. C.

رنت **rěpoch**; *měrěpoch*? een beest vastbinden om geslagt te worden. C.

رنيه **roepiah**, roepij.

رمتاس **raksasa**, booze geest, monster, reus. [JAV. *id.* SKR. *rāksasa.*]

رمتسي **raksi**, het bereiden van parfumeriën. *Měraksi*, parfumeren, bijv. het ligchaam, een huis, enz.

رمتس **rěksa**, bewaking. [JAV. *id.*]

رمتكن **rěkan**, gew. *rěkanan*, deelgenoot, compagnon. [DAJ. *rakan*, een heeredienstpligtige.]

رمتگا **rěga** = ارتك. [DAJ. *id.*]

رمتگ **rěgang**, werktuig om iets op uitte spannen. *Měrěgang*, *kan*, uitrekken, uitspannen, bijv. de zeilen, zich zelve; klimmen, zonder ladder omhoog gaan. (C.)

رمتل **rěloeng**. V. ارتل.

رمت **ram**, I. *měngěram* (ook *ngěram*), broeijen van vogels. [JAV. *angrěm*, *id.*; *rěm*, *rěrěm*, rusten, uitrusten.]

II. bladeren als aas gebezigd om garnalen te vangen. C.

رمت **roemroem**, *měroemroem*, liefkoozen.

رمتاج **rěmadja**, bijna volwassen, van meisjes, gew. met bijvoeging van *poetri*. [JAV. SKR. *romādja*?]

رمتب **rěmba**, naast elkander gaan. C. MAK. *remba id.*

رمتب **rimba**, digt bosch, woud. [BAT. *ramba*. DAT. *himba*. V. DAJ. *rimbo*, hoop van dingen, die niet digt op elkaar liggen.]

رمتبب **rěmbaja**, orembaai, soort van vaartuig in de Molukken. [JAV. *roembaja.*]

رمتببب **rěmbajan**, naam, dien men aan (grootte, oude?) bokken geeft. T. [BAT. *rombè.*]

رمتبببب **rambat**, I. portaal. M.

II. welig omhoog klimmen, als van klimop en derg. [JAV. *id.* C. BATAV.]

رمتببببب **ramboet**, hoofdhaar; haar van

manen en staart, bij een paard. *Daoen*—, eene plant, *ophioderma pendulum?*, — *poetri*, eene plant, *cassyta filiformis*. *Ramboetan*, soort van vrucht naar de harige schil zoo genoemd, *nephelium lappaceum*. [JAV. id. DAJ. *rambo*, garen.]

رمت *rëmbat*, I. *rimbat?* balken die op schepen van de voor- naar de achtersteven gelegd worden om de dekplanken te steunen.

II. = *rimbas*.

رمبس *rimbas*, eene soort van mes om het hout glad te maken. *Mërimbas*. C. [BAT. *rimbas*.]

رمبس *rëmbas*, doorzïjelen; uitzweeten. [JAV. *brëbës*, *mërebës*.]

رمبغ *rambang*, *rëmbang*, I. juist in 't midden; het midden van den dag; ook: juist. C.

II. opkomen, voor den dag komen. C.

III. *rambang-rambang*, de kans wagende, onversaagd, avontuurlijk.

رمبغ *roembang-rambing* = رمثع. [BAT. id.]

رمبغ *rombak*; *mërombak*, vernielen, vernietigen. *Karombakan*, afbraak, puinhoop. [DAJ. *roembak*, een groot gat.]

رمبغ *rëmboemboeng*, soort van boom. [BAT. *dongdong*.]

رمبن *rambon*, hagelsteenen. [BAT. C.

رمبن *rëmboen*, *rimboen?* weelderig van planten. T. [BAT. *roemboen*. V. *rëmbat* II.]

رمبو *ramboe*, franje. *Bëramboe*. [BAT. id. vezels van vruchten; pluï; koord.]

رمبوئي *ramboeti*; *kain* — haarachtige stof [?] afgeleid van *ramboet?* MAK. id. eene zeer fijne soort van wit doek.]

رمبي *rambei*, I. kwast, bijv. van edelgesteenten, tressen, van het haar;

ajam —, een kip met omgekrulde veeren? *Bërambeikan*. [DAJ. *roembai*, franjes. MAK. *rombe-rombe*. Kw. *rëmbe*, jonge blâren krijgen.]

II. soort van vrucht?

رمبيا *roembija*, I. de sago-palm. [BAT. MAK. id.]

II. franje, strook. C.

رمغ *rëmang*, half donker, schemerachtig; bewolkt. [DAJ. *remeng*. JAV. *rëmëng-rëmëng*, halfdonker. MAK. *rammang*, wolk.]

رمفاجي *rëmpadji*, soort van mes of scheermes.

رمفاني *rëmpanei*, naam van een gewas, *ardisia* (*coriacea?*). [SD. *kälëmpani*. C.]

رمث *roempoet*, gras. [JAV. id. MAK. *roekoe*, *rompo*. SD. *djoekoet*.]

— *lalang*, *imperata arundinacea*; — *kamaloean*, kruïdjë-roer-mij-niet, — *karbau*, *cynosurus indicus* C., — *koeda*, *echinochloa colonum*, — *lakilaki*, *verna indica* C., — *lari-lari*, *spinifex squarrosus*, — *lidah-ajam*, *spermacoce scaberrima*, — *mas*, *ruëllia repanda*, — *prasman*, *eupatorium ayapana*, — *sëkti*, *nasturtium indicum*, — *sërei*, citroengras, *andropogon schoenanthus*, — *sëtan*, *leucas linifolia*.

رمثس *rampas*; *mërampas*, met geweld wegnemen, rooven, plunderen; verbeurd verklaren. *Mërampas*, *i*, *kan*. *Rampasan*. [JAV. DAJ. id.]

رمثس *rampoës*; *moeloet* —, iemand die te onpas spreekt en anderen in de rede valt, eig. een mond die dat doet.

رمثع *ramping*, slank, tener. [JAV. id.]

رمثع *rampoeng*, afgedaan, beslist. *Mërampoeng*. *Rampoengan*. [JAV. id.]

رمثع **rimpang**, de vingervormige vrucht van gember, curcuma enz. T. [BAT. id.]

رمثع **rompang**, geschonden, verminkt; af zijn, ontbreken, bijv. — *gigi*, tandeloos. *Mërompangkan*. *Rompang-ramping*, in flarden zijn. (van dit gw.?) [JAV. id. ingekerfd.]

رمثع **rampak**, uitgespreid, van de takken van boomen. [JAV. regelmatig, geschaard. MAK. *rampong*.]

رمثع **rompak**, het bedrijven van zee-roof: *praoe* — een roofschip. *Mërompak*. *Përompak*, een zeeroover. [DAJ. *roempak*, te dicht bij; *maroempak*, van nabij overvallen, enteren?]

رمثع **roempoen**, spruitstengel, de verscheidene stengels die uit éénen wortel of eig. wortelstok ontstaan, zoo als bij de grassen; *sa* — *boeloeh*, een enkele bamboe-stengel.

رمثع **rampah-rampah**, kruiderijen, bestanddeelen van iets heets, bijv. ook van buskruid. [MAK. BOEG. *rampa*.]

رمثع **rëmpah**, verdelgd, vernield. *Bërëmpah*. [JAV. *rëmpak*, verbrijzeld, verpletterd. DAJ. arm, armzalig, *rampak*, schade.]

رمثي **rampel**; *pandan* —, *paridanus latifolius*, eene welriekende pandanus-soort, waarvan de bladeren, in repen gesneden, dienen om aan voorwerpen een aangename geur te geven. *Boenga* —, de bloemen van dien boom.

رمثي **rimpi**, „de kleine bollen die ter zijde uitspruiten en dus voortzetten”. BOT. WB.

رمق **ramak**, laat het zoo zijn! — *lah poetih toelang*, *djangan poetih mata kita*, laat ons gebeente wit worden, onze oogen zullen dit niet.

رمق **rëmoek**, in stukken breken of

gebroken. *Mërëmoekkan*. [JAV. id. DAJ. *ramok*. MAK. *remo*.]

رميس **rëmis**, **rimis**, soort van tweeschalig schelpdier, (*donax*. M. *chama* bij Rumphius). [BAT. *rimis*.]

رتناك **rantaka**, kleinsort van geschut van inlandsch maaksel. [JAV. id. MAK. *rantakang*.]

رتنغ **rantang**, ¹ *rëntang*, gespannen, uitgerekt. *Mërantangkan*. C. [V. DAJ. *renteng*, dwarsstreep.]

² mand met verdiepingen, waar etenswaren in gedaan worden, wanneer men buitenshuis gaat eten. [MAK. id. V. JAV. *roentoeng*, op elkaar volgen, en *renteng* eene snoer.]

رتنغ **ranting**, afgebroken of afgesneden takken van boomen; dunne takjes; baard van het koorn. *Mëranting*. *Ranting-rantingan*, afgesnoeid hout. [BAT. id. twijgen. JAV. *rëntëng*, gescheurd, *rontangranting*, aan stukken gescheurd.]

رتنغ **rëntoeng**, gebrand, aangebrand. C. رتنغ **rentang**; *mërentang*, van kwaadheid op den grond stampen, zich driftig maken.

رتنق **rantak**; *mërantak*, met geweld ergens aan trekken, rukken.

رتنق **rantik**, riet, rotting. M. [V. DAJ. *roentih*, de schil der rotan, die bij het bereiden afgehaald wordt.]

رتنق **rentak**, hetz. als *rentang*. *Mërentak*. [BAT. id.]

رتنق **rintik**, spat, spikkel; in druppels neërvallen. [V. رنق. DAJ. vlek; fijne regen.]

رتنم **rantam**, tegen iets aanstooten. C. [V. رنتم.]

رتن **roentoen**; *mëroentoen*, afrukken, aftrekken, van iets dat ergens tegen aan zit. [BAT. id.]

رنتو rantau, uitstekende punt eener rivier; kromming in eene laan (of eig. het gedeelte van de eene punt, de eene kromming, tot de andere?); ook: zwerfend (C.) [BAT. *ranto*, streek van eene rivier, gerekend van het eene gedeelte, waar de stroom sterk is, tot het andere; gedeelte van iemands levensloop.]

رنته roentoech, nederstorten; barsten? *Mëroentoechkan*. [JAV. BAT. id. DAJ. in malkander vallen, in een zakken. MAL. *roentoeng*.]

رنتي rantel, ketan, ketting: *badjoe* —, maliekolder, wapenrok; — *babi*, eene ketting, die aan de everzwijnen zou te vinden zijn en welker bezit onkwetsbaar maakt. *Mërantaikan*. [DAJ. id. BAT. *rantè*. MAK. JAV. *ranté*.]

رنجس rindjis, spat, alleen van waterachtige vloeistoffen. *Bëringjis*. *Mëringjis*. *Mëringjiskan*. *Mëmpëringjis*. *Mëmpëringjiskan*. *Përingjis*.

رنج randjoeng, diep buigen, krui-
pen. C. [V. رنكغ.]

رنج rëndjang, het onderstel van een bed. C.

رنج rendjong, lang, van postuur.

رنجو randjau, scherp gepunte paaltjes, die men in den grond steekt om eene plaats ontoegankelijk te maken. [BAT. *randjo*.]

رنجان rëntjana, schets, ontwerp, kopij, afschrift; verhaal. *Mërentjanakan*. [SKR. *ratjanā*, rangschikking, letterkundig opstel enz. Het JAV. *rëntjana*, beproeving, is 't SKR. *randjana*.]

رنج rentjoeng; *pisau* — eene soort van mes. [V. *rentjoeng*.] *Mërantjoeng*, de uiteinden ergens van afsnijden; snoeijen. *Përantjong*: — *kalam*, een pennemes. [MAK. id. BOEG. *dantjoeng*, snijden, vermaken van eene pen.]

رنج rentjoeng, Atjinesche kris. T. [Marsden. Hist. of Sum. 3^d. ed. p. 348 pl. E.]

رنج rëntjik = رنكج.

رنج rintjik, snipper, spaander, klein stukje. [JAV. *rentjek*.]

رنجه rantjah, broekland. (C.) *Mërantjah*, het drijven van vee op de akkers, om die week en geschikt ter bezaaijing te maken. Mën.?

رند renda, kantwerk van goud of zilver, passement. [JAV. DAJ. *rënda*. PORT. *renda*, kant.]

رندا randa, I. weduwe. *Mëranda* [DAJ. id. JAV. *ronda*, weduwe met kinderen.]

II. *randa-djawa*, soort van gierst, *panicum palmaefolium*.

رندغ randoeng, ergens op of over heen stappen. C.

رندغ rëndang, gebrande rijst in den bolster. *Mërëndang*, braden, bakken, roosten: ook van een hart, dat brandt, *bagei di rëndang*. [BAT. *rondang*.]

رندغ rindang, *rëndang*, digt be-
loofd, lommerrijk: *rampak lagi* —.

رندغ rindang, de kiel van een schip.

رندق randoek, een groote oude bok. [BAT. id. DAJ. *randok*.]

رندم rëndam, ingedoopt, doortrokken van water. *Mërëndam*. *Mërëndamkan*. [V. *indam*. BAT. *rondam*, *rondom*. JAV. *rendëm*. DAJ. *randam*.]

رندر randoe, de kapok-boom; *eriodendrum anfractuosum*, — *oetan*, de wilde kapok, *salmalia malabarica*. [JAV. id.]

رندو rindoe, reikhalzend verlangen; *pantoen* —, minnelied. *Mërindoe*. *Përindoe*: bamboes waarin aan de windzijde gaten gesneden zijn, en dat daar-

door bij wind klagende toonen uit, even als eene aeolus-harp.

ند **rëndah**, laag, niet hoog; nederig. *Mërëndahkan. Rëndahan.* [DAJ. *randah.*]

ندي **rindi**, gordel. C.

نسم **ransam**, MĒN. ? zekere harde, scherpgepunte varensoort. T. [BAT. *arsam.*]

رنج **rëng**; *bërëng*, zwemmen. *Mërëngangi.* [V. JAV. *langi*, id. MAK. *ronang*, dobberen, drijven.]

رنج **rëng**, somber, bewolkt. C. [? V. *rëmgang.*]

رنلي **rënjai**, motregen, stofregen. C.

رنپ **rënjah**, I. breekbaar, broos. C. [JAV. id.]

II. werkzaam, ijverig. C.

روبا **roeba-roeba**, eene soort van belasting, ankergeld. [JAV. *roeba*, omkoopning.]

رونج **roebing**, uitleggers aan boord van een schip. M. *gunwale*. C. [DAJ. *roebing*, kadjangmatten om de boorden van een schip hooger te maken.]

رونج **roeboeng**, met zijn velen ergens om heen staan of zitten. — *Kroeboeng*, door velen omsingeld. *Mëngroeboeng*, *i.* [JAV. id.]

روبه **roeboeh**, met geraas vallen, op den grond ploffen; wat neêrgeslagen is, bijv. boomen, die op den grond liggen. *Mëroeboehkan.* [JAV. *roeboeh*, Ng. van *rëbah*. V. *rëbah.*]

روبت **roewat**, na eene gedaanteverwisseling de natuurlijke gedaante weder aannemen. [Kw. id.]

روبت **roewët**, eene weêrhaak. C. [JAV. *roewët*, moeilijk verward. V. *rawit.*]

روتني **rotan**, rotting, rottingriet [voor *raoetan*, zie *raoet*. MAK. *raoekang*. BAT. *hotang.*]

روتري **roetoe-roetoe**, zeker kruid als mos. BOT. WVB.

روتري **roti**, brood, tarwebrood. [JAV. MAK. id. BENG. of HIND. volgens M. en C.]

روج **rodja**; *mërodja?* bloemen zamenvoegen in de gedaante eener roos. v. H. روج **roedjak**, I. door den rieten vloer van een huis steken. M.

II. soort van zuur.

روج **roetja**, het gepeupel. C. [JAV. *roetji*, hoersch, ongemanierd.]

رد **roda**, PORT. rad, wiel. [JAV. MAK. id.]

رودس **roedoes**, soort van sabel, die zonder schede gedragen wordt. [BAT. id.]

رودق **rodok**, soort van hark, [C. BENGK. V. *radak.*]

رودي **roedi**, I. enkel van de voet.

II. voor *oerdi*, orders.

روس **roewas**, lid, geleding, bijv. van den vinger, van riet enz. [BAT. id. JAV. *ros.*]

روس **roesa**, hert; *babi* —, zie *babi*. [BAT. *oersa.*]

روستق **roesak**, bedorven, geschonden, vernield; ook van het hart, bedroefd. *Bëroesak. Mëroesak. Mëroesakkan.* [JAV. id. MAK. *roessa*. DAJ. *roesah*, vol gaten, vol wonden; *roesak*, geheel bedorven. V. *loesoeh.*]

روستق **roesoek**, ribben, zijde, van het ligchaam, van een schip enz. [BAT. id. MAK. *roesoè*. JAV. *oesoek*, dakspaar, sparrib.]

روغ **roewang**, holte, gat; open ruimte tusschen vier palen, waar een huis op rust, of ook tusschen de ribben van een schip. *Timba-roeang*. V. تب. *Balei-roewang* of *baleirong*, de balei van den Vorst. [DAJ. id. BAT. *oerang-tonga*, middenruimte en *roewang*, gat, ope-

ning. MAK. *rowang*, ruim van een schip. JAV. *rong*. V. رَغْ en *loebang*.]

رُغْ *rong*, sap van de *garcinia cambogia*, guttegom. C.

رُغْت *rongot*, spraakzaam, praatziek. *Mërongot*. C. [V. 't volg. woord.]

رُغْت *roengoet*; MËN. *maharoengoet* en

رُغْس *roengoes*; MËN. *maharoengoes*, een dof schuivend geluid maken, als een wapen dat uit de scheede wordt getrokken. T. [BAT. *oengoet*.]

رُفْ *roepa*, uiterlijk voorkomen, gedaante, gelijkenis; bestaande in; *roepanja*, het lijkt er naar, het schijnt; *saroepa*, van dezelfde gedaante. *Më-roepakan*. *Mëjaroepa*, *i*, *kan*. [BAT. JAV. MAK. BOEG. *id*. SKR. *rōepa*, fatsoen, gedaante.]

رُوقْ *roewak* en *roewak-roewak*, groote roof-vogel; *roewak bangkei*, gier, — *poetih*, reiger (?) [V. den vogel *Rok* uit de 1001 Nacht.]

رُوقْ *rokok*, sigaar. [JAV. MAK. DAJ. *id*. Ons roken.]

رُوقْ *roekam*, soort van wilde vruchten; — *asam*, *flacourtia sapida*, — *badak*, *capparis sp.*, — *manis*, *fl. rukam*, — *sëpat*, *fl. jangomas* — [DAJ. *id*. BAT. *roeham*. JAV. *roekëm*.]

رُوقْ *roegoel*, schaken, schenden. *Mëroegoel*. *Përoegoel*. *Mëmpëroegoel*. [V. MAK. *rokkolò*.]

رُوقْ *roegi*, verlies, shade. *Bëroegi*. *Mëroegi*. *Karoegian*. [BAT. DAJ. MAK. BOEG. *id*.]

رُومْ *roema*, haren op het ligchaam, borstels, veëren: *nedjis* — *sëgala bangkei*, *dan boeloenja*, *dan ramboetnja*: onrein zijn de haren op het ligchaam van doode beesten, en hun vacht en het haar van hunne manen en

staart. [JAV. *rema* Kr. v. *ramboet*.]

رُومْ *roeman*, I, kaf van graan.

II. persoon, ligchaamlijke gedaante; *lobang* —, porien der huid (voor *roema-an*, haargaten?).

رُومْ *roemah*, huis; *isi* — huisgezin, — *tangga*, een woonhuis, een huis, waartoe men met eene ladder opklimt, in tegenoverstelling van *r. koeda* enz. [BAT. *roema*. JAV. *oemah*, *omah*.]

رُومْتْ *roenoet*, spoor, vore; draden aan den stam van jonge kokospalmen. *Mëroenoet*, volgen. [DAJ. *id*.]

رُومْ *roewah*, I. *mëroewah*, roepen, toeroepen. *Roewahan*: *sa* —, een afstand, waarop men iemand beroepen kan.

II. wegwerpen. C.

رُومْ *roewel-roewel*, رُومْ؟

رُومْ *roeoeng*, het hout, in tegenoverstelling van het merg, der palmboomen.

رُومْ *rahasia*, (MËN. *roesija*) geheim. [MAK. *id*. Kw. *roesija*. SKR. *rahasja*.]

رُومْ *riba*, schoot. *Mëriba*. *Mëribakan*. *Ribaän*. [MAK. *riwa*.]

رُومْ *riboe*, duizendtal. *Sariboe*, één duizend; soort van palmboom, *gëbangpalm*, *corypha umbraculifera*. [BAT. *id*. JAV. *ëwoe*.]

رُومْ *riboet*, eene bui, wervelwind. [JAV. *riwoet*. DAJ. *id*. wind, adem. MAK. *rimboè*.]

رُومْ *redja*, al wat men van iets, dat men gebruikt, wegwerpt, snippers, bijv. *redja redja ajam*, de pooten enz. van kippen.

رُومْ *ridi*, soort van matten draagstoel. C.

رُومْ *risa*, wen, buil, gezwel.

رُومْ *risoe*, gekreukeld. [C. BENGK.]

رُومْ *risau*, een lichtnis, landlooper. [SKR. *riswa*, boosdoener, beleediger.]

ريڠ **rtjang**, I. rups. *Riang-riang*, eene soort van tor, die bij het vliegen een schel geluid maakt. [V. JAV. *rijoeng*, eene soort van lang rietgras. BAT. *rijang-rijang*, zekere kruipplant.]

II. (scheepsterm) strijken met de riemen.

ريڠريڠ **rengreng**, schets op papier, ontwerp. [JAV. *id.*]

ريڠش **ringan**, ligt, niet zwaar; ligt, van weinig belang. *Mëringankan*, ook: verligten. [MAK. BOEG. *ringang*.]

ريڠس **repoes**; *mërepoes*? dingen samen- of opbinden. C.

ريڠك **reka**, maatregel, verzinzel, list. *Mëreka*, ook: kunstig bewerken, samenstellen. [JAV. *id.* SKR. *rekhā*, lijn (ook gedragslijn?); bedrog.]

ريڠكت **rikat**, modder, brei van klei en zand.

ريل **real**, reaal, spaansche munt. [JAV. MAK. *id.* DAJ. *rear*, geld. PORT.]

ريمس **rimas** of **raimas**, kruimels. C.

ريمس **rimis**, = ريميس.

ريمو **rimau**, = هريمو.

ريمه **rimah** of **raimah** = ريمس. C.

رين **rina** = dina. [JAV. *rahina*, *rina*.]

رينه **rinah**, druppelen, lekken.

ريواس **riwasa** = ديواس. [MAK. *rewasa*.]

ريونغ **rewang**, lavéren, tegen den wind zeilen. [MAK. *id.* zwaaijen.]

ريجت **rijak**, slijm.

ريجت **rijoek**, hellende, schuins.

ريوچ **rijoeh**, luidruchtig, van vreugde of droefheid. [V. DAJ. *rioh*, 'gemeenschappelijk.]

ريه **rijah**, ijdel, praalziek? Bij C. Ongeveer hetz. als ريوچ? [MAK. *rijà*.]

س

س **sa**, V. de spraakkunst.

ساب **saba**, bij zijn goede vrienden bezoeken affeggen. [JAV. *id.* los rondloopen; onaangemeld bij iemand verschijnen.]

سابت **sabit**, soort van seis. T. [BAT. *sasabi*. V. سوي *soewei*.]

سابت **saboet**, de vezelige bast van de kokosnoot: *tali* —, touw daarvan gemaakt, zoogen^d. *kajer*.

سابر **sabar**, hevig, verwoed, bitter, bijv. vechten, bijten, weenen.

سابڠ **saboeng**, 't hanen laten vechten. *Mënjaboeng*. *Saboeng-mënjaboeng*,

tegen elkaar inschieten, als vechtende hanen, bijv. van bliksemstralen, windvlagen, legers, enz. *Saboengan*: *ajam* —, vechthaan. [JAV. *sawoeng*, haan.]

سابت **saboek**, gordel. [JAV. *id.*]

سابن **saboen**, zeep. [ARAB. صابون.]

سات **satoe**. V. سوات.

ساتڠ **satang**, staak, lange stok. [JAV. *id.* V. *batang*. BATAV. ?]

ساته **satoh**, soort van Kedahsche klawan, ook bij het koppesnellen door de Dajaks gebruikt.

ساج **sadja**. V. سهاج II.

ساجي **sadji**, 't opdisschen van gereg-

ten; geregten, *toedoeng* —, deksel over de geregten. *Bërsadji. Sadjian*, eene partij. [JAV. *id.*, gereed zijn; geregt. V. SKR. *sadjja*, gereed, gekleed, getooid.]

سادر *sadir*, sal ammoniak. [PERZ. *nosjadir*.]

سادف *sadoep*, soort van mes. [DAJ. *sadop*, kleine dolk.]

سار *sara*, I. provisie, onderhoud; rantsoen, gage; aandeel der matrozen in de lading van een schip. *Mënjarai. Mëmpërsarai*. [JAV. *sarat* V. سارت.]

II. puntig; *gigi* —, snijtang. [Kw. *id.* V. SKR. *sara*, pijl, *sāra*, kracht.]

سارت *sarat*, vol geladen, vol, inz. van schepen. *Mënjarat*, *kan*. [V. *sara*. BAT. *sorat*. MAK. BOEG. *sarà* *id.* DAJ. *sarat*, diep liggen, van schepen.]

سارغ *sarang*, nest, web, honigraat. *Bërsarangsarang*, vol gaten, als een honigraat. [JAV. *id.* gevlochten deksel, notedop.]

سارغ *saring*, met een sleepnet vistchen. C. [JAV. *id.* zeef.]

سارغ *saroeng*, scheede van een kris of wapen in 't alg.; hulsel; soort van rok, het gewone kleed der oosterlingen. *Mënjaroengkan*. [JAV. *id.* BAT. scheede, hulsel. DAJ. *saloi*.]

سارف *sarap*, wat op het water drijft. T. *Mënjarap*, zich naar iemand schicken? [BAT. *sasop*. JAV. *sarah*.]

سارق *sarak*, gescheiden, van elkaar af zijn; echtscheiden; gespeend worden; wegloopen. *Mënjarak*.

سارق *sarek*, schor, heesch. C.

سارن *saron*, een muziekinstrument bestaande uit een bak, waarop, langs koord, 7 metalen staven liggen. [JAV. *id.*]

ساري *sari*, bloem. [JAV. *id.*] „Draeden als in de roosen en in de nymphaea (?) zijn”. BOT. WB.

ساس *sasa*, sterk; *mënjasakan*. [Kw. ster; leeuw.]

ساسر *sasar*, afgedwaald. [JAV. *id.*]

ساسق *sasak*, grof matwerk van bamboes; horde; schuit daarmee bedekt, dienende als veerpont.

ساسه *sasah*, geesselen. C.

سائغ *sanga*, I. *sënga?* vuil, droesem; snot. [MAK. BOEG. *sango*, snofneuzen, door den neus spreken.]

II. *kajoe* — = *k. rëngas?*

سائت *sangat*, zeer, uitermate. [JAV. *id.*]

سائت *sangit*, kamenier. C.

سائ *sapa*. V. سياب.

سائت *sapat*, soort van visch. M.

سائت *sapoet*; *mënjapoet*, bedekken. *Sëlapoet*, vlies dat ergens om heen zit, bijv. in het ligchaam; roofje op eene wond. [Kw. *id.* dekkleed. V. *lipoet*.]

سائو *sapoe*, bezem, borstel; — *tangan*, zakdoek om de handen aftevegen of ook om om het hoofd te doen. *Mënjapoe*, afvegen; wrijven met iets, insmeeren. *Pënjapoe*. [V. *sëpoeh*. JAV. MAK. *id.* DAJ. *sapo*, verf.]

سائي *sapi*. JAV. rund, koebeest. [BAT. TAV.]

ساک *saka*, erfelijk. C. [JAV. *id.* afkomst, oorsprong. V. *baka*.]

ساکت *sakit*, ziek; — *ati*, wrokkig, vertoornd, — *boelan*, maaneklips. *Mënjakit*, *kan*. *Mëmpërsakit*, *i*, *kan*. *Pënjakit*. *Kasakitan*, ook van uitwendige kwalen. [JAV. *id.* BAT. *sahit*.]

ساکل *sakal*, schraal, tegen, van den wind.

ساكو *sakoe*, I. zak.

II, gescheiden, afgezonderd. *Mënja-koq*, kan. *Sakoe-sakoe*, stilletjes. [V. I.]

ساکي *sakel*, I. onderhoorige; bediende; compagnon.

II. soort van boot. C.

III. afrossen. C. [V. I.]

ساکت *saga*, het roode boontje van de *abrus precatorius*, bij het goud-wegen in gebruik; gemiddeld gaan er 24 op een *mas*, en rekt men een *saga-goud* op 10 duiten waarde; — *pohon*, een dergelijk, doch grooter, zaad van de *adenanthera pavonina*.

ساکو *sagoen-sagoen*, zeker gebak, bestaande uit rijstemeel met suiker en geraspte kokosnoot. T.

ساکو *sagoe*, meelachtig plantenmerg, inzonderheid dat van den sago-palm; sago. *Bërsagoe*. *Sagoe-sagoe*, soort van werpspies, die de zeeroovers gebruikten.

ساکي *sagi*, zijde van een vierkant of andere figuur. *Përsagi*: *ampat* — (ook *bëpërsagi ampat*) vierkant; in 't vierkant; *tiga* —, driehoekig. [DAJ. id. kant; hoekig. JAV. *përsagi*, vierkant.]

ساکت *saloet*; — *gigi*, het verglaassel der tanden. *Mënjaloeit*, *i*, beleggen, overtrekken. *Pënjaloetan*. [V. ثالت *paloet*. JAV. *sëloet*, versierde rand om iets.]

ساکت *salang*, I. het ter dood brengen met de *kris pandjang*. *Mënjalang*, *i*, kan. *Mëmpërsalang*, *i*, kan. *Salangan*, bijv. *përkakas* —, daartoe benoodigd gereedschap. *Pënjalang*: *tëmpat* —, de holte boven het regtersleutelbeen. *Përsalangan*. *Pënjalangän*. D. [JAV. id. schouderblad. V. *sëlang*.]

II. *ali-ali*, het midden van een slinger, waar de steen ligt. M. [V. *sëlang*.]

ساکت *saling*, huisvesten. M.

ساکت *saloeng*, pijp van bamboes om vuur mede aanteleggen. T. [V. *soeting*.]

ساکت *salak*, I. het blaffen. *Mënjalak*. *Pënjalak*.

II. soort van rotan-palm met eetbare vrucht, *zalacca edulis*.

ساکت *salin*; *bërsalin*, verwisselen, bijv. van kleederen of naam; — *anak*, bevallen. *Mënjalin*, ook: vertalen en copieren. *Salinan*. *Përsalin*, staatsiekleed (het ARAB. خلعَة). *Mëmpërsalin*, *i*: ook in 't alg. geschenken geven. [JAV. *salin*, id.]

ساکت *salah*, I. verkeerd; fout, misslag; missen, niet treffen, ontgaan; *haperen*; — *sëdikit*, het scheelt weinig, er ontbreekt weinig aan; — *këna*, onbestaanbaar; — *lakoe*, soort van boom, *cissus quadrangularis* C.; — *silah*, overtreding. *Tërsalah*. *Mënjalah*, berispen; — *kan*, tegenspreken; berispen; zich verzetten; (eene belofte) breken. *Salahan*. *Bërsalahan*. *Kasalahan*. [JAV. id. BAT. DAJ. MAK. *sala*.]

H. — *saorang*, — *soeatoe*, een van beiden, een van allen. [JAV. id.]

ساکت *saleh*, voortgaan; een weg. C.

ساکي *salei*; *mënjalei*, boven een zacht vuur droogen, bijv. visch. [BAT. *sale*.]

سام *sama*, gelijk; gelijke, bijv. — *manoesia*, evenmensch; zamen; om 't even of ...; aan, voor; — *tengah*, juist in 't midden. *Sama-sama*, gezamenlijk. *Bërsama-sama*. *Bërsamaän*. *Bërsama-samaän*. *Mënjama*, *i*, kan. [JAV. DAJ. MAK. id. SKR. *sama*, gelijk, gelijkend.]

سامر *samar*, vermomd; verborgen.

Měnjamar, kan. *Pěnjamar*, ver-
spieder. *Kasamaran*. [JAV. id.]

سامر *samlr*, nipahbladeren zamengere-
gen en voor dekmatten gebruikt. C.

سامغ *samang*, eign. van eene soort van
Negritos in het schiereiland van Malaka.

سامق *samak*, run, looisel; geloid.
Měnjamak. [JAV. lederen band om een
boek.]

سامو *samoen*; *měnjamoen*, rooven,
plunderen. *Pěnjamoen*. [JAV. somber,
onbewoond, *njamoen*, heimelijk ver-
rigten.]

سان *sana*, daar, ginds.

سانق *sanak*, eigen neven; nabestaan-
den; *anak* —, zie *anak*. *Běrsanak*.
[JAV. id. Gw. *anak*.]

سانن *sanan* = *sana*.

سانف *sanef*, soort van boom, die tim-
merhout oplevert. C.

ساو *saoc*, deksel, bijv. van eene *bě-
langa*; — *bělanga*, ook eene soort van
platten visch. [C. BENGK.]

ساوت *sawat*, I. ¹ los omgeslagen; wat
los omgeslagen wordt. *Běrsawat*. *Pě-
sawat*, strengen van juwelen of derg.;
muzieksnaren. [V. *tjawat*.]

² leidsel. [C. BATAV.]

II. in de verte klein schijnen.
[C. BATAV.]

سارغ *sawang*, laag water bij de kust,
onderscheiden van de diepe, blaauwe zee.
MĒN. zeestraat; — *langit*, de ruimte
tusschen 't uitspansel en de aarde. (T.)
[BAT. *sawang*, kant van eene water-
plaats, aanlegplaats. JAV *sawangan*,
monding eener rivier, geluid van iets
dat door de lucht strijkt.]

سارون *sawan*, stuipen: — *babi*, val-
lende ziekte; — *bangkei*, beroerte.
[JAV. id. een kind bang maken om het
stil te krijgen.]

ساوه *saoc*, anker; dreg. [DAJ. id.
BAT. *sao*. V. *soh*.]

ساوه *sawah*, bouwland dat onder wa-
ter kan gezet worden. *Oelar* —; *pythou*
bivittatus en *p. reticulatus*. [JAV.
id. BAT. *saba*.]

ساري *sawel*, blaauwachtig zwarte vo-
gel met twee lange veeren in de staart,
edolius sp.

ساهت *sahoet*; *měnjahoet*, *i*, ant-
woorden. [JAV. *sahoer*, id.]

ساهن *sahan*, soort van grooten aarden
schotel. C.

ساي *saja*, V. سهاي.

سايٹ *sajit*, in dunne schijfjes of aan
mooten gesneden, bijv. visch. *Pěrsajit*.
Měnjahit. [BAT. *manèjat*, een beest
slagten, — *i*, een visch in mootjes
snijden. DAJ. *sajat* in stukken gesne-
den.]

سايڀر *sajir*, spreken, — *kan*: vertel-
len. [t ARAB. شعر.]

سايڀر *sajoer*, moeskruiden. *Sajoeran*.

سايڀ *sajang*, medelijden, deernis: —
nja, 't is jammer om hem; *tiada* —,
niet om geven. *Měnjajang*, *kan*, ook:
sparen. *Pěnjajang*. [DAJ. id. MAK.
saja.]

سايڀ *saing*, te zamen, bijv. gaan, va-
ren. *Saingan*, een schip dat meê zeilt.
[DAJ. id.]

سايڀ *sajap*, vleugels. *Běrsajap*:
badjoe —, een badjoe met lange, wijde
mouwen, zoo als de Arabieren dragen. (L.)

سايڀ *sajoep*, te ver, onduidelijk voor
het gezicht of het gehoor; te laat. [DAJ.
te laat.]

سايڀق *sajak*, dichtstuk in 't algemeen.
[ARAB. سجع.]

سايڀو *sajoe*, bedroefd, treurig. C. [V.
JAV. *sajah*, afgemat.]

سبت *sěboet*, opgenoemd, vermeld.

Měnjēboet, *kan*, noemen; vermelden. [JAV. *id.* DAJ. *sewoet*, roep, roem.]

سد *sabda*, het zeggen, inz. plegtig, profetisch zeggen. *Běrsabda*. [JAV. *id.* SKR. *śabda*, zeggen.]

سبرڠ *sabrang*, de overzijde. *Měnja-brang*, *i*, *kan*. *Sabrang-měnjabrang*, aan weerszijden. *Běrsabangan*. *Pěnjabangan*. [JAV. *id.*]

سبرهان *saběrhana*, geheel, volkomen.

سبڠ *sěbak*, boordevol, overvloeiend. [V. *sěboe*. JAV. *kěběk*, Gw. *bah*. V. JAV. *sěbah*, benaauwd. SD. *sěběh*, verzadigd.]

سبل *sěbal*, verdrietig, bekommerd. [JAV. *sěběl*, teleurgesteld.]

سبلس *sabělas*, elf.

سبم *sěbēm*, bezoedeld, beklad; droevig en in gedachten zijn. C.

سبو *sěboe*, gevuld, gedempt. *Měnjěboe*, *kan*. [V. *sěbak*.]

سببه *sěbeh*, soort van plant, *canna pulchra*. C.

ستاك *sitaka*, soort van plant, *plumbago rosea*.

سترو *satroe*, vijand. *Běrsatroè*. [JAV. *id.* SKR. *śatroe* *id.*]

ستوا *satoea*, dier, wild dier? [V. *měrga*. JAV. *sato*, beest, tam dier. BAT. *santoewa*, muis. DAJ. *satua*, alles wat leeft, uitgez. menschen. SKR. *sattwa*, wezen, dier.]

ستوري *sětori*, story, historie.

ستي *sětija*, trouw, opregtheid, opregte belofte: *běrsoempah* —, met een eed van trouw bevestigen. [JAV. *id.* SKR. *satja*, waarheid.]

ستيان *sětjawan*, trouw, getrouw. [SKR. *satjawan*.]

سجت *sědjat*, droogen door afvegen of uitslaan. C.

سجڠ *sědjoek*, koel, frisch; — *ati*, tevreden, aangenaam gestemd. *Měnjědjoek*, *kan*.

سجهر *sědjaetra*, veiligheid, vrede, rust. [V. SKR. *djaitra*, overwinning.]

سدر *sědar*, zijn voorstellingsvermogen magtig zijn of worden, bijkomen uit een toestand van bewusteloosheid, zich te binnen brengen. *Běrsědar*. *Měnjědar*, *kan*. [BAT. *sodar*.]

سدران *sědrana*, middelmatig, tusschenbeiden.

سدڠ *sědang*, juist van pas; juist op zijn tijd; juist in zijn tijd, rijp; juist bezig zijn, juist terwijl, gedurende, dewijl. *Sědangkan*, (ook *sělangkan*) terwijl, zelfs. [JAV. *sědeng* *id.* BAT. *sadang*, zelfs. DAJ. *sadang*, middelmatig.]

سدڠ *sědap*, I. aangenaam voor de zintuigen, om te zien, te hooren enz.; lekker, ook *ati* — plezierig, lekker. *Sědapan*. *Měnjědapkan*. [JAV. *sědèp*, *id.*]

II. soort van sikkel om gras te snijden.

سدڠ *sědak*, kitteling in de keel. C. سدكال *sadakala*, altijd; *těmpat* —, *adat* —, gewone plaats, gebruikelijke gewoonte. [SKR. *sadākāla*?]

سدل *sědal*, scherp zuur. [C. BATAV.] سدلفڠم *sadalěnggam*, menie, vermiljoen. [BAT. *salenggam*. Volg. C. TEL.]

سدو *sědoe*, I. hik, snik. *Sědoe-sědoe*, eene plant, *euphorbia nereifolia*. M.

II. in heetwater dompelen. [C. BATAV.] سدوت *sědoet*, afkeer, wangunst. *Měnjědoet*. [V. JAV. *sědot*, ontstellen, van schrik of derg.]

سده **soedah**, I. afgedaan; klaar, geheel en al, volkomen; er al geweest, achter den rug, zijn; — *itoe*, daarna, — *tiada*, er in 't geheel niet meer zijn; — *abis*, geheel op zijn; *tasoedah*, onophoudelijk. *Soedahan*, *kasoedahan*, einde. *Mënjoedah*, *i*, *kan*, ook van gebeden: verhooren, = *mënjempoernakan*. *Pënjoedah*. [SKR. *soeddha*, zuiver; afgedaan.]

سدي **sadija**, I. gereed, uitgerust; hereid. *Bërsadija*. *Bërsadijkan*. *Mënjadija*, *kan*. [JAV. *id*. SKR. *sadjdja*.]

II. vroeger, van vroeger tijd. *Sadija-kala*, in vroegere, vervlogene tijden. [V. *sadakala*. SKR. *sādhja*? voltooid.]

سديه **sēdh**, neërslagtig. [JAV. *id*.]

سدیکال **sadijakala**. V. *sadija* II.

سدیکت **sēdikit**. V. دیکت.

سرای **soerabi**, koekjes van rijstemeel. [JAV. *id*. SKR. *soerabhi*, aangenaam van smaak.]

سراتی **serati**, » de wortel van de سری.”
BOT. WB.

سراگ **sēraga**; *bantal* —, een vierkant kussen, nam. (volg. L.) het bovenste der drie die gewoonlijk op elkander op het slaapmatje gelegd worden. [V. SKR. *sarāga*, gekleurd.]

سرا **sērana**, toovermiddel, behoedmiddel. [JAV. *id*. middel, werktuig. SKR. *śaraṇa*, behoedmiddel.]

سرانی **sērani**, een christen. [ARAB. نصرانی.]

سراوت **sērawat**, duizelig. C. BATAV.

سراهی **sērahi**, flesch, flacon, 't ARAB. صراحی.

سرای **sēraja**, ¹ met, benevens (met volgend werkwoord). [Kw. *sarja*, *id*.]

² *mënjēraja*, *kan*, om hulp roe-

pen, bijeenroepen. [BAT. *id*. Kw. *id*., hulptroepen enz. SKR. *asraja*.]

سرب **sērba**, alle, allerlei; allerlei zaken of benodigdheden, bijv. voor een huis, huisraad, een schip, den oorlog enz.; geheel en al; — *nika*, samenst. van *sērba* en *anika* w. m. z., — *salah*, ligtgeraakt (C.), — *jaman* (?) soort van eetbare vrucht (C.). [V. سر JAV. *sarwa*, alle. SKR. *sarwa*, *id*.]

سرب **sērab**, op een anders kosten leven, zonder moeite ergens aankomen. C.

سربق **sērboek**, fijn gestampt; poeder. *Mënjērboek*, *kan*. [V. *boeboek*. BAT. *sorboek*, fijn gestampte rijst.]

سربان **sērban**, tulband. [PERZ. *sērband*.]

سربو **sērboe**; *mënjerboe*, zich op iets werpen, ook *mënjērboekan dirinja*.

سرت **sērta**, mede, te zamen, te gelijk. *Bēsērta*. *Mënjērta*, *i*. [JAV. *id*.]

سردم **sērdam**, fluit. [BAT. *sordam*, bamboezen fluit, die men het einde in den mond stekende, bespeelt.]

سردادو **sēridadoe** (C.), = *soldadoe*.

سرداوه **sērdawah**, eene oprisping.

سردغ **sērdang**, soort van palmboom. C.; volg. hem JAV. *saḍang*.

سردی **sērdi**, edele steenen slijpen of polijsten. C.

سرسر **sarsar**, zwak van hersenen. C.

سرسه **sērsah**, onkruid, dat men wegwerpt. [V. JAV. *rēsēk*, vuil.]

سرغ **sērang**; *mënjērang*, aanvallen.

[JAV. *id*. regt doorgaan, zich door niets laten ophouden; aanvallen.]

سرغ **sarēng**, JAV.? gezamenlijk, tegelijk.

سرغی **sērēngi**, soort van bloem. C.

سرغنگ **sērōnggōng**, dwarsgangen in tinmijnen.

sĕrap, indringen van het water, bijv. in den grond. T.

sarap M., **sĕrĕpa** C., redelijk, van een prijs; voortrekken, met partijdigheid behandelen. (C.)

sĕrak, heesch, schor; soort van zoetwater-schilpad (C.); *boeroeng* —, soort van uil. [JAV. *id.*]

sĕrkap, een val om dieren te vangen; kooi over eene leggen. (T.) [BAT. *sorhap*, een klein valnet, waarmede men slapenden visch vangt.]

sĕrkoep, I. ergens op aanvallen, bespringen (C.); soort van visch.

II. een vat onderst boven keeren. C.
sĕrgah, het snaauwen, afsnaauwen. *Mĕnjĕrgah*, *i*, *kan*. *Pĕnjĕrgah*. *Sĕrgahan*. *Mĕmpĕsĕrgah*, *i*, *kan*. *Bĕsĕrgahsĕrgahan*. *Pĕnjĕrgahan*. *Pĕsĕrgahan*. D. [BAT. *sorgang*, iemand met luider stemme afschrikken.]

sĕrlong, modderpoel.

sĕrlah, blinkend, schitterend. C.

sĕram, zamentrekking van de huid door ijzing; te berge rijzen der haren.

sĕrambi, het voorvertrek in Maleische woningen (v. *bilik*); open gallerij, veranda, inz. die van eene moskee, waar regt gesproken wordt. [JAV. *soerambi*, voorportaal van de moskee te Soerakarta, waar de priesterraad gehouden wordt. V. SKR. *soerabhi*, ook: heilig voorportaal?]

sĕrampang, harpoen, vischsteker. [BAT. *soerampak*, *id.* JAV. *sarampang*, werpspies.]

sĕrampak, naauw, eng. C.

sarampoe, groote *sampan* of boot. M.?

sĕrindit, (ook **sĕlindit** en **sĕrindik**) soort van kleine papegaai,

psittacus galgulus. [V. PERZ. *sarand*, soort van musch.]

sarondong, met den kop of de hoorns stooten.

sĕroe, I. het verheffen van de stem, luidroepen. *Mĕnjĕroe*. *Bĕrsĕroe*, *kan*. *Bĕrsĕroesĕroe*, omroepen. *Pĕnjĕroe*. [JAV. *id.* hard, hevig, met klem.]

II. alle: *Toehan sĕroe sĕkalian ĩlam*: Heer van alle werelden. [= سرب.]

sĕroet, schaaf. *Mĕnjĕroekan*. C. BATAV.

sĕrodja, lotus, waterlelie; beteldoos van een vorst. [SKR. *sarodja*.]

sĕroekan (*sĕroekan*, *sĕrokan*), waterleiding, kanaal, beekje; *anak* —, sluis, duiker. (M.); *badjoe* —, rokje met halve mouwen. (L.) [V. سلوکی سڀڙڙ.]

sĕroel, los, onzamenhangend. C.

sarocnel, soort van klarinet; soort van plant, *wollastonia*. [PERZ. سرنای.]

sĕrah; *mĕnjĕrah*, *kan*, overgeven, in handen geven. [JAV. *sĕrah*, zich overgeven. DAJ. *sarah*, het overgegeven, overgeleverd zijn. MAK. *sarĕ*, geven.]

sri, I. schoonheid; *gratie*; wat de schoonheid van de vrouw uitmaakt, de levendige kleur, de gloed van haar aangezicht; vóór eigennamen, heilig; eerbiedwaardig; eigenaam van de vrouw van Visnoe. *Bĕrsri*. [Kw. *id.* SKR. *sri*.]

II. gelijk op spelen, winnen noch verliezen. C.

sĕrel, citroengras, *andropogon schoenanthus*. *Mĕnjĕrei*, honig uit de bloemen zuigen, van de bijen (of staat het werkw. met *sari*, JAV. bloem, in verband, of met *sĕring*, dat C. met dezelfde bet. opgeeft?). [MAK. *sarre* *id.*]

سرباون **serjawan**, de spruw. L.
 سريدڠ **sëriding**, soort van visch.
 سريڠ **sërek**, vergeving vragen onder
 belofte van beterschap. C.
 سريڠ **sëring**, I. dikwijls. [BATAV. =
kërap. JAV. *asring*.]
 II. vlechten, knoopen C. ook =
sërei. C.
 سريڠ **sërijap**, soort van kraanvogel.
 سريڪايا **sriekaja**, soort van vrucht,
anona squamosa.
 سريگالا **srigala**, jakhals, wilde hond.
 [BAT. *sorigala*. SKR. *sregāla*. JAV.
 grondvorm van het KR. *sëgawon*, hond.]
 سريمالا **srimala**, timmerman. C. [TAM. ?]
 سريمان **soeriam**, »zekere boom, in ge-
 daante zeer na de *bajoer* gelijk." BOT.
 WB.
 سساوني **sësawi**, soort van mostaard.
 [BAT. *sabi*.]
 سسات **sësat**, verdwaald, dwalen,
 dolen. *Mënjësat*, kan. [DAJ. BANDJ.
sasat id. JAV. *sasar*, afdwaling.]
 سستراوان **sastrawan**, een astroloog.
 [SKR.]
 سسار **sësar**, schijf, doel om op te
 schieten. *Sësaran*, schijfschieten.
 سساک **sësak**, in 't naauw, benaauwd;
 verlegen; opgepropt vol; — *dada*, aam-
 borstig. *Bërsësak*. *Tërsësak*. *Mënjë-
 sak*, kan. *Kasësakan*. [JAV. id. BAT.
torsosak. DAJ. BANDJ. *sasak*, naauw.]
 سسگان **sësëgan**, soort van vogel.
 سسال **sësal**, berouw hebbend. *Më-
 njësal*; — kan *dirinja*. *Sësalan*. [DAJ.
sasal. MAK. *sässala* id. BAT. *solsol*.]
 سسما **sësëma**, gevatte koude, rheuma-
 tiek. C. [V. سلسيم.]
 سڠ **sang**, praefix voor godennamen.
 [JAV. BAT. id.]
 سڠاڠ **sëngadja**, V. سهاج I.

سڠاڠي **sangadji**, titel van aanzien-
 lijke staatsbeambten, gouverneur. [Uit
sang en *adji*. V. Kw. *sangadja*,
 gelasten.]
 سڠات **sëngat**, de angel van een insect
 of schorpioen; gestoken, bijv. van het
 hart. *Mënjëngat*. *Pënjëngat* (*pinj-
 ngat* MËN.) soort van wesp. [JAV. *sin-
 gat*, hoorn van een beest. V. DAJ.
singit, pijn, steken, in 't lijf.]
 سڠسارا **sangsara**, ramp, ellende. *Ka-
 sangsaraän*. *Mënjangsara*, kan.
 [JAV. id. SKR. V. rad. *äre*, breken.]
 سڠسڠ **singsing**, inkrimpen; opgeschort,
 van de kleederen; opgetrokken, van een
 nevel. *Mënjingsing*. [JAV. *tjintjing*.
 BAT. *siksik*. MAK. *kingking*.]
 سڠسڠ **songsang**, onderst boven, ach-
 terst voor. C.
 سڠسڠ **songsong**, een geleide, escorte;
 bode, dien men een anderen achterna
 zendt; *tiada* — *nja*, zonder weerga.
Mënjongsong. [JAV. *nonsongi*, iemand
 een *sonsong* (zonnescerm) boven het
 hoofd houden.]
 سڠسڠي **sëngsel**, buiten zich zelf van
 schrik, vreugde of derg. C. BENGK.
 سڠک **sangka**, voorstelling, verbeel-
 ding; meening, gissing. *Mënjangka*,
 kan. [SKR. *sangka*, twijfel, onzeker-
 heid.]
 سڠکالا **sëngkala**, keten, ketting. [SKR.
srëngkhala id.]
 سڠکوٽ **sangkoet**, ergens aan of in
 vastzitten; verbonden door genegenheid;
 gebonden, verhinderd, belèt. *Bërsang-
 koet*. *Mënjangkoet*, kan. *Sangkoet-
 tan*. [BAT. id.]
 سڠکٽ **singkat**, kort; ingekort.
 سڠکت **soengkit**, doorweven, door-
 stikt (met goud of bloemen). [JAV. *sang-*

ket. Daj. *soeit.* id. MAK. *songkè*, soort van zijde met goud of bloemen.]

سنگر *sangkar*, middellijn, breedte. C.

سنگر *səngkar*, kooi. *Səngkaran.* [JAV. *səngkər*, afgesloten, omheind.]

سنگر *soengkoer*, voorover, op den grond gevallen of gebogen. *Mənjoengkoer*, in de aarde snuffelen, zoo als de varkens; ontginnen.

سنگڠ *sangkang*, dwars; dwarsbalk; prop in den mond om het schreeuwen te beletten; soort van lijstwerk. C.

سنگڠ *sangkap*; *məngangkap*, op zijde schuiven.

سنگڠ *sangkoep*, geschikt, bevoegd. C.

سنگڠ *sangkak*, beletten, verbieden. C.

سنگڠ *səngkok*, opschorten, omgorden.

سنگڠ *songkok*, kapje. [BOEG.? JAV. *id.*, soort van muts.]

سنگڠ *sangkakala*, de bazuin van den dag der opstanding. [SKR. *śangka*, hoorn, en *kala*, tijd, de tijd wanneer de hoorn geblazen wordt?]

سنگڠ *sangkal*, I. de steel van een *patil*. [BAT. JAV. hecht van een bijl.]

II. ontkennen; weigeren. *Mənjangkal.*

سنگڠ *səngkil*, het gevoel in de tanden, wanneer zij met iets zuurs in aanraking komen. C.; holligheid in de tanden of in eene noot. M.

سنگڠ *sangklap?* stelen, kapen. C.

سنگڠ *sangklapa*, naam van eene plant, *gardenia florida*, ook *patjah-piring* geheeten.

سنگڠ *səngkling*, om elkaar gewonden. C. [V. Kw. *səngkali*, keten.]

سنگڠ *sangkan*, *sangkoen*, stevig, ferm. M.

سنگو *sangkoe*, soort van koperen pot om water in te doen.

سنگو *sangkoe?* knielen. v. H.

سنگوڠ *səngkoeang*, luchtpijp M; *boewah* —, strottehoofd? [V. *rəngkoeng.*]

سنگيت *sangketa*. V. سنگيت.

سنگ *soengga* = *soeda* سورد? [BAT. *roengga*, doornen die men om den stam van boomen doet om te beletten dat er iemand op klimt.]

سنگايت *sənggajet*, *bərsənggajetan*, hangen aan de boomen, van nesten.

سنگت *sanggoet*, greep, ruk; kreescharen. *Mənjanggoet*, wegrukken, weghappen. [JAV. *sənggoet*, uit den grond trekken, bijv. het gras door die- ren, grazen.]

سنگره *singgarah*, voorbereid. [Volg. Cr. BENGK. V. SKR. *sanggara*, belofte, toezegging.]

سنگڠ *singgoeng*, tegen iets stooten, zoo als in een gedrang.

سنگڠ *sənggoek*, knikkebollen. C.

سنگڠ *sanggoel*, opgestoken, van het haar; opgenomen, van een kleed.

سنگڠ *sanggol*, voorspellen. M.

سنگڠ *soenggal*; *mənjogal*, soort van spook met de gedaante van een dwerg.

سنگڠ *sanggalong*, gouden of zilveren plaatjes voor sieraad, in den vorm van een halvemaan. Ms.

سنگوڠو *sanggoegoe*, soort van schelpdier. M. soort van plant, *clerodendrum serratum*. C. [V. *səngoengoe.*]

سنگه *singguh*, op weg ergens vertoeven, aanleggen. [BAT. *id.*]

سنگه *soenggoeh*, waar, werkelijk; in ernst, goed gemeend, opregt; — *poen*, wel is waar, ofschoon. *Sasoenggoehnja*, in waarheid. *Bərsənggoehsoenggoeh*. *Mənjoggoeh*, *kan*, ook: nakomen, opvolgen. *Kasoenggoehan*.

سنگسان *singgasana*, vorstelijke zetel, troon. [SKR. *sinhāsana*, *id.*]

سڦ **səngap**, stil. C. [V. سنڦ.]
 سڦگیت en سڦگیت **sanggeta**, eene kloppartij om geschillen uittemaken. [V. SKR. *sanggata*, zamenkomst, ontmoeting?]
 سڦل **səngal** (sənggal?), pijn in de leden, rheumatisme.
 سڦل **songol?** oogzalf. [V. JAV. *singgoel*, soort van zalf.]
 سڦوئو **səngoengoe**, soort van insekt.
 سڦاتو **sapatoe**, schoen. [PORT. *sapato*.]
 سڦاس **stipasan**, duizendpoot. [MĒN. = *lipan*. T.]
 سڦال **sapala-pala**, iedereen; geheel en al. C.
 سڦانا **səpana**, de trappen opgaan. [MAK. *sapana*, trap zonder treden aan den ingang van de huizen der aanzienlijken.]
 سڦاڦا **soepaja**, opdat; dat (bij woorden die een verlangen te kennen geven) [JAV. id. Van *oepaja?*]
 سڦات **səpat**, bitter, wrang; *ikan* —, soort van visch. [JAV. *səpət* id.]
 سڦپت **səpit**, nijper, nijptang. *Mĕnjĕpit*, *kan*, nijpen, knijpen. *Bĕrsĕpit*. *Pĕnjĕpit*. [JAV. *sapit*, *soepit*. MAK. BOEG. *sipi*. V. *djapoet* en *djoempoet*.]
 سڦدس **siṭṭas**, gember. [MĒN. V. *alija*.]
 سڦرت **sapĕrti**, gelijk, gelijk als; betreffende. *Dĕngan* — *nja*, naar het iemand toekomt, naar behooren, [sa en het SKR. *prati*, betreffende enz.]
 سڦڦ **səpang**, sapanhout. [BAT. *so-pang*. JAV. *sĕtjang*.]
 سڦوک **səpok-səpok**, zachtjes, lief, vriendelijk. C. [V. *sĕpoei*.]
 سڦوکل **sapoekal**, van krissen gezegd: zonder bogten, met een regt lemmer. [MAK. BOEG. *sapĕkalā*.]

سڦوئي **sĕpoei**, zacht, van den wind [= *sĕpi?* V. *sĕpok-sĕpok*.]
 سڦوئ **sĕpoech**, het vocht, nam. heet water met curcuma, waarin goud gekleurd wordt. *Mĕnjĕpoech*. *Sĕpoechan*. [V. *sapoe*. JAV. id. BAT. *sopoe*. DAJ. *sapo*, verf.]
 سڦو **sĕpah**, uitgekaauwde sirih-pruim; — *boelan*, soort van hazelworm; — *poetri?* soort van vogel; — *radja*, V. *sopo*. [JAV. id. BAT. *sopa*. MAK. *tjappa*. BOEG. *tjĕppa*.]
 سڦي **sĕpi**, stil, kalm; zacht, van den wind. [JAV. id. stil, eenzaam.]
 سڦتي **sakti**, bovennatuurlijke kracht. *Kasaktijan*. [JAV. id. SKR. *śakti*, magt, vermogen.]
 سڦسام **saksama**; *dĕngan* — *nja*, met ijver, volharding. [SKR. *kṣama*, geduld, volharding.]
 سڦارڦ **sakarang**, tegenwoordig, nu; en nu, maar nu; — *ini*, dit oogenblik, op dit oogenblik, — *malam*, van nacht, aanstaanden nacht [gw. *karang*.]
 سڦت **sĕkat**, wat dient tot afsluiting, een dwarsboom; eene bank voor de mond eener rivier. *Tĕrsĕkat*. *Mĕnjĕkat*, *kan*. *Kasĕkatan*.
 سڦس **siksa**, straf. *Mĕnjiksā*. [JAV. id. SKR. *śiksa*, bet. geleerdheid enz.]
 سڦس **saksi**, getuige. *Bĕrsaksikan*. *Saksian*. [JAV. id. SKR. *śākṣī*, ooggetuige.]
 سڦف **sĕkop**, schop, spade, inz. een plat ijzer met een zeer langen steel om grond uit zee optehalen, die tinerts bevat.
 سڦکل **sĕkal**, maat voor drooge waren; een halve *tjoepak*, ongeveer 3 kub. eng. duim. [te Pinang. C. V: *soekal*.]
 سڦکلین **sĕkallan**. V. *کان* *kali*.

سکم **səkam**, bolster, kaf, zemelen.
سکما **soekma**, ziel. [JAV. id. SKR. *sōekšma*.]

سکوت **səkot**, toovermiddelen bij die-
ven in gebruik. C.

سکوئو **sakoetoe**, deelgenoot, medgezel.
سکوئو of سکودی **sikoeti**, *sikoedi*,
səkati (C.), soort van vogel.

سکوئو **səkotji**, sloep (schuitje?).

سکیت **sakitoe**, zooveel. (*sa* en *itoe*.)

سگا **səga**, naam van den gewonen rot-
ting van den handel, *calamus vimi-*
nalis.

سگارا **səgara**, zee. *Səgaran*. [JAV.]

سگار **səgar**, versch, niet oudbakken,
frisch. [JAV. *səgər*, frisch, verkoelend.
DAJ. *sagar*, wat hard, van gekookte
rijst.]

سگرا **sigrah**, **sigra**, spoedig, haas-
tig. *Bərsigra*. *Mənjigrakan*. [Kw.
sigra, SKR. *ṣigra* id.]

سگلا **səgala**, wordt gebruikt om een
geheel aanteduiden, voor zoover het uit
een aantal deelen of individus bestaat,
— *alam*, de geheele wereld, de wereld,
— *nəgri*, het geheele land, al de ver-
schillende negorijen bij een, — *rajat*,
het geheele volk, alle onderdanen, —
manoesia, de menschen, enz.

سگان **səgan**, lui, traag.

سلا **səla**, tusschenruimte, leēge plaats.
[BAT. *sola*. JAV. id. kloof, spleet.]

سلاتان **səlatan**, het Zuiden. [Van *sə-*
lat, t. w. de straat van Singapoera, als
ten Zuiden gelegen.]

سلادا **səlada**, PORT. *salada*, ons sa-
lade.

سلادانگ **səladang**, waarschijnlijk eene soort
van tapir, *tenok*.

سلارا **səlara**, met een heet ijzer brand-
den. C. [V. *سلر*.]

سلاس **sələsa**. V. ARAB. ثلاثا.

سلاسي **soelasi**, soort van heester, *oci-*
mum basilicum; *maboek* — of *m.*
boenga —, dronken zijn, zoodat men
er uitziet als eene *sələsi*-bloem? waar-
van namelijk eene soort donker paarsch
is. [JAV. *sələsih* en *tələsih*. MAK.
tolasi. SKR. *toelasi*, *ocimum sanctum*,
basilicum.]

سلانگي **silangi** (of *səlangin*), soort
van visch. [CR. BENGK. V. *səngin*.]

سلانگ **salapoet**, V. سائت *sapoet*.

سلان **salapan** = دلائن *dələpan*.

سلایا **silaja**, soort van duif, met wit-
ten kop en staart en roode veēren, ook
poenei andoe. M. [V. *lajang*.]

سلایت **sələjoet**, een vogelverschrik-
ker. C. [*silajoet*?]

سلت **səlat**, zeeēngte, straat; de straat
van Singapoera. *Mənjəlat*, tusschen
doordringen, van een scheiden, bijv. din-
gen, die aan elkander kleefden. *Tər-*
səlat, in de naauwte gekomen. [V. *kə-*
lat. MAK. BOEG. *sallà* id. BAT. *sotot*,
tusschen iets instekend, vastzittend. DAJ.
salat, de vernaauwing eener rivier door
een daarin liggend eiland teweeg gebracht.]

سلدادو **soldado**, soldaat. [PORT.]

سلر **səloer**? branden, schroeijen met
een heet ijzer. L. [V. *tjələr* en *səlara*.]

سلستري **soelastri**, soort van plant,
calophyllum soelastri. C.

سلسي **saləsei**, afgedaan zijn; klaar
zijn met iets. *Mənjələsei*, *kan*. [BAT.
salosè. DAJ. *salasai* id. V. *lənsei*.]

سلسيل **silasila**, geslachtsregisters. [het
ARAB. سلسلة.]

سلسيسم **sələsima**, verstopte waterlo-
zing? [V. *سسپا*? dus koude door het
geheele ligchaam.]

سلغ **səlang**, tusschenruimte; terwijl;

baai, bogt (C.) *Selang-selang*, om en om, om den ander: *kajoe* —, hout dat zoo opeengestapeld is. *Seselang*, sleutelbeen. *Berselang*; — *ari*, gedurende den dag. *Menjelang*, kan. *Menjelangnjelang*, kan. *Kaselang*. *Selangkan*, terwijl, = *sedangkan*. [JAV. *salang*, tusschenruimte; schouderblad. V. *سالڤ salang*.]

سلڤك *selangka*, sleutelbeen. D. [V. *selang*.]

سلڤكر *selongkar*, beleedigen, lasteren M.; een onderzoek instellen, zooals naar gestolen goederen C. [Volg. C. in 't JAV. *belokar*. V. *'mbalingkrah*, bij het zoeken alles omhalen.]

سلڤ *səlap*. V. *سولڤ soelap*.

سلڤڤه *saləpah*, kleine metalen betel- of tabaksdoos, om op reis te gebruiken. [BAT. *salapa*, de MĒN. uitspraak. JAV. *saləpa*, eene kleine sirih-doos. V. *lepa*.]

سلم *səlam*, duiken. *Menjəlam*, indompelen, doopen; duiken naar iets, bijv. paarden: *soempah* —, het godsgerigt door indompeling. [JAV. *siləm* id.]

سلڤبدا *səlimbada*, soort van insekt.

سلڤبانا *sələmbana*, het bij zwaar weêr in diep water voor een uitgeworpen anker liggen, dat geen grond heeft. *Bersələmbana*. D. [De afleiding is van *سلم*, duiken en *بان* branding.]

سلڤبوت *saləmbot* = *سليمت salimet*. M.

سلڤبڤر *səlimbar*, zeker groot parasitisch gewas.

سلڤڤت *səlimpat*, ¹ vijfhoek. L. ² op zijde, uit den weg gaan. C.

سلڤڤڤڤ *salempang*, kleine tasch om brieven in overtebrengen. M.

سلڤڤوڤري *səlampoeri*, soort van indisch katoen (van de stad Serampore?).

سلڤڤي *səlampai*; *mənjəlampai*, kan,

een kleedingstuk los over de schouders werpen.

سلڤڤيڤكو *səlampikoe*, soort van vogel.

سلڤڤڤت *səlindit*, = *səringdit*.

سلڤڤڤڤڤ *sələndang*, lange, smalle doek, die men over de schouders o' om het middel draagt. [JAV. id. BAT. id., de breede strook langs den rand van een buisje.]

سلڤڤڤڤڤڤ *səlindong*, V. *لڤڤڤڤڤ*.

سلڤڤڤڤڤڤ *sələndap*, soort van plant, *crinum asiaticum*. V. *bakoeng*.

سلڤڤڤڤڤڤ *səlindik* = *səlindit*.

سلڤڤڤڤڤڤڤ *səloebang*, *səloeboeng*, met bedekten hoofde ten teeken van rouw. *Bersəloebang*.

سلڤڤڤڤڤڤڤڤ *səloedang*, hulsel of scheede van de bloemkolf der palmen. [BAT. id. BOT. WB. *səloedoen*.]

سلڤڤڤڤڤڤڤڤڤ *səloear*, broek. [ARAB. *سروال*. PERZ. *sjalwār*.]

سلڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤ *səloeran*; — *ajar*, goot, bamboezen pijp om het water van het gebergte naar beneden te leiden. [MAK. *səloè*. V. *aloer*, *oeloer*, enz.]

سلڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤ *səloeroch*; — *toeboehnja*, over zijn geheele ligchaam, — *tanah*, door het geheele land. [GW. *loeroeh*. V. *loeroes*.]

سلڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤ *saloesoch*, geneesmiddel om het kramen te verligten. [BAT. *saloesoe*. DĀJ. *taroesoer*, id.]

سلڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤڤ *səlock*; *mənjəloek*, met de hand ergens in zoeken, bijv. in de zak.

سلوك *sloka*, verzen, coupletten van Hindoeschen oorsprong, inzonderheid spreuken bevattende. [SKR. *śloka*, strophe.]

سلوكت *səloekat*, soort van muziekinstrument, thans niet meer in gebruik. [JAV. id.]

سلوڭڻ **sĕloekoeng**, soort van lang schild. [Volg. C. BATAV.]

سلوڪن **slokan**, = *siroekan*, waarvan het volg. C. misschien eene BATAV. verbastering zou zijn.

سلومڻ **siloeman**; *roemah* —, een huis daar het spookt. [JAV. onzichtbaar, van geesten.]

سلومو **sĕloemoe**, de afgelegde huid van eene slang. C.

سلیدڱ **sĕldik** V. *sidik*.

سلیر **sĕlira**, ligchaam. [JAV. *sarira*. BAT. *sorira*. SKR. *śarīra*.]

سلیرن **sĕliran**, een versierde rand. C. سلینسه **sallisih**, geschil, twistgeding. *Bĕrsalisih*. [BAT. *salisi*.]

سلینڱ **sĕljoeng**, in eens, plotseling, C. سلک **soelika**, houten lans. Ms. [= *soeligi*?]

سلینگی **soeligi**, houten lans. [JAV. *id*. BAT. *id*. verschill. kleine pennetjes.]

سلیمت **sallmoet**, dekkleed. *Bĕrsalimoet*, *kan*. *Mĕnjalimoeti*. [V. *salloet* en *lipoet*.]

سلیمت **sĕlmat**, koude, rheumatisme. [Volg. C. Bk. en *sĕlĕmah*, hetzelfde, bij C. BATAV.]

سماج **sĕmadja**. V. سماج II.

سماغت **soemangat**, levensgeest, die een eigen bestaan wordt geacht te hebben, bij slaauwte en dood het ligchaam verlaat (*ilang* —), door zijne tegenwoordigheid welvarendheid te weeg brengt en ook in een ander mensch of dier kan overgaan en daardoor eene naauwe betrekking met dezen bewerkt. *Koer* — *nja*, kom terug! levensgeest van hem, d. i. God behoeft hem! een uitroep bij plotselinge ongesteldheid of bij het hooren van iets treffends (D.). *Bĕrsoemangat*, bekomen uit zijne bewusteloosheid; opgewekt zijn; in rep en roer zijn.

D. *Mĕnjoemangatkan*, ook: bang maken. [JAV. *id*. MAK. BOEG. *soemangà*, *id*. BAT. *soemangot*, geest van een afgestorvene, die in betrekking van bloedverwantschap met iemand staat.]

سماجم **sĕmajam**, in staatsie zitten, zitten (alleen van vorstelijke personen). [SKR. *samāja*, bezoek?]

سماڙت **sĕmabarit**, eene soort van presenteerblad op voeten. C.

سماڙڱ **samabarang**, allerlei, wat ook. [JAV. *samoebarang*. V. *sama* en *barang*.]

سماڙاپ **sĕmbarap**, gereed, klaar gemaakt; een stel kleederen, een pak.

سماڙان **sĕmbangan**, soort van vogel. سمبت **sambat**; *mĕnjabat*, *kan*, vastmaken, verbinden; — *tangan*, de handen vouwen. [JAV. *sambĕt*, zamengevoegd, zamengelascht. V. *tambat*. MAK. *sambi*, *id*.]

سمبت **samboet**; ¹ *mĕnjamboet*, aanvatten, aannemen, opnemen; plegtig ontvangen. *Samboetan*. [JAV. *DAJ. id*.]

² *mĕnjamboet*, op voorschot ontvangen, bijv. goed om handel mede te drijven. *Samboetan*. [JAV. *BAT. id*.]

سمبت **soembat**, prop, stop. *Mĕnjoembat*, toestoppen bijv. eene flesch. [V. *sĕmpal*.]

سمبر **sambar**; I *mĕnjambar*, op zijn buit neêrschieten, er naar snappen, zooals vogels. *Sambar-mĕnjambar*. [JAV. *sambĕr*, snelle vlugt. *DAJ. sambar*, zijn buit grijpen, van vogels, krokodillen.]

II. heesch, schor. C. BATAV.

سمبر **sĕmboer**, het uitspuiten, bijv. van water, uitschieten van stralen. *Mĕnjĕmboer*, *kan*, uitgieten. *Bĕrsĕmboersĕmboeran*. *Sĕmboeran*, hagel om te schieten. [V. *saboer*. JAV. *id*. BAT. *somboer*. *DAJ. samboer id*.]

سمبر **soemblr**, soort van zwaardvisch.

سمبراني **sēmbrani**; *koeda* —, naam van een denkbeeldig soort van paarden, die vliegen kunnen enz. [JAV. id. SKR. *soevarna*, van goed ras?]

سمبرن **samboerna**, goudkleurig. C. [SKR. *soevarna*, van eene fraaije kleur; goud.]

سمبڠ **sambang**, I. ronde, wacht. [JAV. id.]

II. honigraat. T. [BAT. id. het verlaten nest van bijen.]

سمبڠ **samboeng**, I. zamengevoegd, vereenigd; gesplitst, van touw; topmast. *Pënjamboeng*, kleine ring op een knoop in de sjerp. (T.) [JAV. id. V. *sambat*.]

II. hetz. als چاڠ, *tjapa*.

سمبڠ **soembang**, bloedschande. [BAT. id.]

سمبڠ **soembling**, gekerfd; spleet; *gigi* —, tanden met stukken er uit. *Përsoembling*. [Volg. C. JAV. id.]

سمبڠ **sombong**, trots, ijdelheid. C.

سمبوک **samboek**, een oude en drooge bast van een kokosnoot. v. II. [*saboet*?]

سمبل **sambal**, zekere gekruide toespis bij rijst. [DAJ. id. JAV. *sambël*. MAK. *sambàla*.]

سمبل **sambil**, terwijl, te gelijker tijd; *sambil* — *sambil*, tegelijk ... en ... [Van *sama* en *bila*?]

سمبله **sëmbëlih**, het slagten van een dier volgens den Mohammedaanschen ritus. *Mënjëmbëlih*. *Sëmbëlihan*. [JAV. *sambëlah*. BAT. *samboli*. Het woord is ontstaan uit het ARAB. *bismillah*, in den naam van God, de formule die bij het slagten vereischt wordt.]

سمبو **soemboe**, I. pit van eene lamp; lont. [JAV. id. pit. MAK. id. BAT. id. lont. DAJ. *soembo*, kaars of waslicht.]

II. rhinoceroshoorn.

سمبوڠر **sëmboeboer**, soort van visch.

سمبوج **sëmbodja** = **këmbodja**.

سمبولى **sëmbocli** = **socmboc**. II.

سمبوني **sëmboeni**, V. بوني *boeni*.

سمبوڠن **sëmboejan**, alarmsein.

سمبه **sëmbah**, een betoon van eerbied, daarin bestaande, dat men de vlak tegen elkander gehouden handen zóó omhoog heft, dat de duimen den neus raken; het spreken tot zijn meerdere; zich adresseren, zoo als bij geschrift, aan zijn meerdere. *Bërsëmbah*. *Mënjëmbah*, *kan*. *Përsëmbahan*, wat men met een sëmbah meêdeelt of aanbiedt. *Bëpërsëmbahkan*. *Mëmpërsëmbahkan*. [JAV. id.]

سمبه **sëmboeh**, hersteld, weër beter. *Mënjëmboeh*. [BAT. *somboe*, gelescht, van dorst, gestild, van honger, over, van vermoeidheid enz.]

سمبهڠ **sëmbahjang**, gebed, mohamm. formuliergebed. [Van *sëmbah* en *jang*, de godheid.]

سمبلىق **sambilik**; *poeroe* —, aambeijen. M.

سمبىلن **sambilan**, negen.

سمبىلو **sëmbiloe**, een splinter bamboes, die voor mes gebruikt wordt. [BAT. *sambiloe*.]

سمت **sëmat**; *mënjëmat*, Mën. de bladeren van een dak met rotan vastnaaijen. T. [BAT. *somot*.]

سمرىق **sëmërbak**, welriekend.

سمست **samësta**, geheel, al. [SKR. *samasta*, id.]

سمسم **samsam**, een mesties van Maleijer en Siamees.

سمسم **soemsoem**, merg. M.

سمڠ **sëmang**; *anak* —, een schuldenaar, die voor zijne schulden bij iemand aan huis werkzaam is; *indoek* —, de

patroon, die zoo iemand geldt voorschiet. [BAT. *indoek somang id.*]

سمشك **sēmangka**, watermeloen. [JAV. *id.*]

سوئمپا سوئمپا **soempa-soempa**, soort van amphibie.

سئمپانا **sampana**, gezegend, waarop zegen rust: *kris* —, een gelukskris. *Mēnjēmpana*, zegen geven. [SKR. *sampanna*, volmaakt, volkomen.]

سئمپات **sēmpat**, gelegenheid, geschikte tijd; gelegenheid hebben, kunnen; in staat zijn, kunnen. *Bērsēmpat*. [JAV. *sēmpēt.*]

سئمپت **sēmpit**, naauw, eng. *Sēmpitan*, lang roer met een naauw gat om pijlen door te blazen. *Mēnjēmpit*, een soempitan gebruiken. *Soempit-soempit*, soort van schelp. [JAV. *soepit*, id. DAJ. *sipet*, blaasroer.]

سئمپرا **sampar**, besmetting, epidemie. [BAT. *id.*]

سئمپرا **sampir**, kapstok, rek; het bovenste gedeelte van eene kris-scheede, dat schuitvormig omhoog steekt. *Mēnjampir*, *kan*, iets ergens over hangen. *Sampiran*. [JAV. *soemampir*, ergens over heen hangen, *sampiran*, rek, kapstok.]

سئمپورا **sēmpocr**, naam eener plant, *colbertia obovata*; — *ajar*, *dillenia sp. C.*

سئمپورنا **sēmpoerna**, volmaakt, volkomen, waaraan niets ontbreekt. *Mēnjēmpoerna*, *i*, *kan*. *Sēmpoernaän*. *Kasēmpoernaän*. *Pēnjēmpoerna*. *Pēnjēmpoernaän*. *Pērsēmpoernaän*. [JAV. *id.* SKR. *sampōerna id.*]

سئمپانگ **sampang**, I. het pagaaijen door een man die op den voorstevēn zit. *Bērsampang*. *Mēnjampang*. *Pēnjampang*. D. [V. *sampān.*]

II. verlak, vernis. *Bērsampang*. *Mēnjampang*, *kan*. *Sampangān*. *Pēnjampang*. D.

سئمپانگ **sampang**, I. soort van trom. C.

II. zijde, kant. [C. BATAV.]

سئمپانگ **simpang**, zijweg, zijpad; zijtak eener rivier; van den weg afgaan. *Mēnjimpang*. *Simpangan*. *Pērsimpangan*. [JAV. BAT. *id.* DAJ. *sampang.*]

سئمپاک **sampak**, de ring ter plaatse waar het lemmer van een wapen in het hecht bevestigd is.

سئمپوک **sampok**, antwoorden, repliceren. C. BATAV. [*Sampocwak*, een flap, een klap. C. BATAV.]

سئمپول **sampoel**, overtreksel, sloop, kap; — *soerat*, omslag van een brief. *Bērsampoel*. *Mēnjampoel*, *i*, *kan*. *Mēmpērsampoel*, *i*, *kan*.

سئمپول **simpoel**, knoop. *Bērsimpoel*. *Mēnjimpoelkan*. *Simpoelan*, ook: — *pērkataän*, ingewikkelde rede. *Pērsimpoelan*.

سئمپال **sēmpal**, prop om iets toe te stoppen, toegestopt. *Mēnjēmpal*, *kan*. [V. *soembat*. JAV. *soempēl*, stop kurk. BAT. *sompal id.*]

سئمپلاه **sampēlah**, uitgeperst, van kokosnoten. *Minjak* —, gesterste (kokos) olie. [Bij C. *simplek*, (BATAV.) gekraakt, gebarsten.]

سئمپان **sampān**, bootje, schuitje. [JAV. DAJ. *id.* V. *sampang I.*]

سئمپان **simpan**; *bērsimpan*, *mēnjimpan*, bewaren, opleggen, sparen; bergen, verbergen. [JAV. *id.*]

سئمپاه **sampah**, vuilnis, wat weggegoorpen wordt; een vuilnisje, een stofje.

سئمپوه **simpoh**, soort van boom. C.

سوئمپاه **soempah**, vervloeking; eed; *makan* —, een valschen eed doen; — *api*, het godsgerigt door vuur. *Bērs-*

soempah, kan. Mënjoempah, i, kan. Mëmpërsoempahkan. Soempahan, heilige zaken waarbij gezworen wordt. Bërsoempahsoempahan. [JAV. BAT. DAJ. id. SKR. śapa.]

sampel, سَمْپِي, bereikt hebben, aangekomen zijn; tot; genoegzaam, voldoende. *Mënjampeï, kan. [DAJ. id. BAT. sampè. Van een gw. pei? vrg. bëloempei.]*

sampel, سَمْپِي, I. hoepel; de ring van het gevest van een wapen, vlak onder het lemmer. *Mënjampeikan.*

II. soort van aap, *semnopithecus melalophos*: [Ook *sipei*.]

sëmak, سَمْك, dicht begroeid met struiken en boomen; struiken, onkruid.

sëmantara, سَمْآر, in den tusschentijd, terwijl, zoo lang als. [SKR. van *sama* en *antara*.]

sëmando, سَمْند, soort van huwelijk als man en vrouw van gelijken rang zijn. [Gw. سندا II.]

sëmandeira, سَمْندِير, V. بندير.

sëmoe, سَمْو, voorwendsel, schijn. *Mënjëmoe, verschalken. [JAV. id. BAT. somoe.]*

sëmoea, سَمْوَا, allen. [SKR. *samoëha*, vergadering; alle. Kw. id.]

sëmoet, سَمْوَت, mier. [JAV. id. V. BAT. sëmet, zekere kleine miersoort.]

sëmoedra, سَمْوَدْرَا, oceaan. [SKR. *samoedra*. Kw. id.]

sëmet, سَمْي, zaailingen, jonge rijstplantjes om overteplanten. [JAV. *sëmi*, uitbotten. BAT. *samè*, rijstkorrels, die in het water te weeken gelegd worden; rijstplantjes die op de sawahs geplaat worden.]

sëngangin, سَمْآڠِين, (ook *sëngangin*?) zekere visch. [V. *silangi, sinangih*.]

sënapang, سَمْآڤَآڠ, snaphaan.

sinawar, سِنْآوَر, soort van betelpalm. MËN. [JAV. *sinagar*? BAT. *sindawar*.]

sënawi, سِنْآوِي, een van het scheepsvolk op een vaartuig. C.

senta, سِنْآ, de horizontale balken in een schip, die tot steun dienen van de opstaande.

sëntadji, سِنْآدْجِي, (ook *sëntagi*), halster, strop, strik. [Volg. C. het eerste BK. en het andere BATAV.]

sintar, سِنْآر, soort van vogel. [Volg. C. BENGK.]

santri, سَنْتْرِي, (priester?) leerling; priester; koopman (C.) [JAV. leerling; priester; veehoeder.]

soenting, سَوْئِنْغ, I. bloemen of dergelijke, die achter de ooren in 't haar gedragen worden. *Bërsoenting. Mëmpërsoenting. [BAT. id. JAV. soemping id.]*

II. otter M.

sëntoeng, سَنْتَوْئِنْغ, soort van hok of perk. C.

soentoeng, سَوْئَوْئِنْغ, zeker zeedier. [Volg. C. BK. V. *soenting* II. en *sotong*.]

santap, سَنْتَآڤ, eig. kaauwen? eten of drinken (van Vorsten of zijne meerderen gebruikt). *Mënjantap. Santapan. Për-santapan.*

sintak, سِنْآك; *mënjintak*, met een ruk trekken, afrukken, toerukken. *Mënjintakkan. [DAJ. id., een ruk. BAT. sintak. MAK. sinta. V. JAV. sënteg, sterk aanhalen.]*

sontok, سَنْتَوْك, geheel; — *ari*, den geheelen dag. [Volg. C. BENGK.]

santal, سَنْتَال, soort van bloem, *flamma peregrina*. M.

santan, سَنْتَان, het vocht uit de uitgerperste kern van de kokosnoot; vischjes, die men klein hakt, met toebana be-

sprengt en dan in zee werpt om andere visschen te vangen. [JAV. *santèn*. DAJ. *santan*. MAK. *sëntang*.]

سنڌه *sëntoeh*; *mënjëntoeh*, *kan*, ergens mede in aanraking komen, iets aanraken, ergens tegen stooten. *Sëntoehan*. *Menjëntoehkan*.]

سنڌو *sautoen*, eerbiedig, beleefd.

سنڌوس *sëntausa*, onbevreesd voor gevaar, op zijn gemak, in vrede. [JAV. *id.* SKR. *santoša*.]

سنڌياس *sëntijasa*, voortdurend, gestadig; — *ari*, alle dagen, — *idoep*, het geheele leven door. [Ook *sëntantijasa*. SKR. *nitjasa*, altijd.]

سنڌجا *sëndja*, avondrood. [BAT. *sondja*, *id.* SKR. *sandhja*, gebed bij het opgaan en het ondergaan der zon.]

سنڌجات *sëndjata*, wapenen van aanval. [Kw. *id.* en ook middel, werktuig. BAT. *sondjata*. SKR. *sadjja*, gewapend, uitgerust.]

سنڌجالا *sëndjakala*, de tijd van het avondrood. [Van *sëndja* en *kala*. JAV. *tjandikkala*.]

سنڌجوه *sindjoeh*, plukken, afscheuren. M.

سنڌ *sanda* = *sahajanda*. V. سهاي.

سنڌا *sënda*, I. grap, scherts. *Bër-sënda*.

II. *sandó*, Mën. uitspraak van *sandëra*.

سنڌاو *sëndawa*, salpeter. [JAV. *id.* en buskruid. V. SKR. *dawa*, hitte?]

سنڌت *sëndët*, ¹ niet ruim, beperkt. ² de onderste laag balken in een huis? [JAV. *id.* traag, langzaam; onvoldoende, gebrekkig.]

سنڌت *soendoet*, Mën. kippehok. T. [BAT. *soenoet*.]

سنڌر *sandar*, stut; leunen, steunen. *Sandaran* en *pënjandaran*, waar

iemand op of tegen leunt of iets op rust, voetstuk. *Mënjandar*, *i*, *kan*. [BAT. *id.* en *sandè*. JAV. *sende*. DAJ. *sandar*, iets waartegen men zittend of half liggend aanleunt. Zie ook *sandëra*.]

سنڌر *sindir*, van woorden, op personen of omstandigheden doelen, met toespeling daarop, gewoonl. met doel om te bespotten: *pantoen* —, spotdicht. *Mënjindir*, *kan*. [DAJ. *id.* spot. BAT. *id.* eene kleinigheid waaraan zich iemand ergert; *manindiri*, zingende toespelingen op iemand maken.]

سنڌرا *sandëra*, pand. *Sandëran*, *id.* [BAT. *sindor*. V. *sandar*.]

سنڌرک *sendrık*, eene soort van dolk, overeenkomende met de *badei*?

سنڌغ *sandang*, doek of band, die over den schouder hangt en waaraan men iets draagt, draagband. *Mënjandang*. *Mëmpërsandang*: *pëdang dipër* — *kannja diatas baeonja*. *Sandangan*. [BAT. *manandang*, iets over de schouders dragen. JAV. *sandang*, kleed, kleederen.]

سنڌغ *soendang*, soort van zeeroovers klewang.

سنڌوڪ *sëndoek*, scheplepel. [JAV. DAJ. *id.* BAT. *sondoek*. MAK. en BOEG. *sanroe*. V. *soedoek*.]

سنڌل *sindil*, twee aan twee, bij paren. [Volg. Cr. BENGK.? Vermoedelijk = *sindir*.]

سنڌل *soendal*, ontuchtige vrouw; — *malam*, eene bloem, *polyanthes tuberosa*. *Soendalan*. *Përsoendalan*. [JAV. DAJ. *id.* SKR. *tjandāla*?]

سنڌل *soendol*, hetz. als سڻگر *soengkoer*. C.

سنڌو *sandoe*, in gedachten verzonken, droefgeestig. [JAV. *sëñdoe*, norsch, bits.]

sendoeng, kromhouten.
 سندی *sēndi*, lid, gewricht. *Mēnjēndikan*. [BAT. *sēndihi*. SKR. *sandhi*, id.]
 سندیری *sēndiri*, V. دیری.
 سنغ *sēnang*, rustig, in rust, op rust, bedaard; tevreden; ook van zaken, die men op zijn gemak af kan. *Bērsēnang*. *Mēnjēnang*, kan. *Kasēnangan*. [V. *tēnang*. JAV. *sēnēng*, id. BAT. *sonang*, bedaard van een storm enz., gerustgesteld. DAJ. *sanai*.]
 سنغیہ *stnanggh*, soort van visch. [V. *sēnangin*.]
 سنکرا *sankra*, »jav. gestrooide doorens die om een wegh leggen." Ms.
 سنم *sēnam*, I. zeegroen, kopergroen. [BAT. *manonom*, donker kleuren. V. KW. *sinang*, rood en DAJ. *sanaman*, ijzer.]
 II. gymnastische oefeningen C. »een zenuwe, ut puto." Ms.
 سننتیاس *sēnantjasa* = *sēntijasa*.
 سنوئوہ *sēnoenoh*, betamelijk, zooals het behoort; zedig; geschikt. [V. DAJ. *sanoenoh*, met moeite, naauwlijks.]
 سنی *sēni*, dun, bijv. als een haar, fijn, van de stem; *ajar* —, urien, *bēla* —, tering. (L.) [JAV. *sēné*, urien.]
 سنیم *sēnjoem*; *tērsēnjoem*, glimlagchen.
 سنپف *sēnjap*, stil, doodstil; gew. verbonden met *soenji*. (Ook *sēngap*. C.) [V. سربی.]
 سنپفچ *sēnjampang*, gelukkig, bij geluk. C.
 سوا *soewa*; *bērsoewa*, elkaar in vriendschap ontmoeten, opzoeken. *Tērsoesoa*. [V. *saba* en JAV. *sewa*, *sowan*, bij zijn meerdere verschijnen.]
 سوات *soewatoe*, één: *sa* — ieder; de een of de ander. *Pērsoewatoean*, een-

heid. [Van *sa* en *watoe* = *batoe*, steen.]
 سوار *soewara*, geluid; geluid van de stem, stem. *Bērsoewara*. [JAV. id. BAT. *sowara*. SKR. *swāra*.]
 سوارغ *soewarang* = سوائغ.
 سوارى *soewari*, de casuaris (van een vorm *kasoewari*).
 سواس *soewasa*, spinsbek. [JAV. id. SKR.]
 سواشی *soewangi*, geest, kwade geest: *boeroeng* —, soort van vogel, nachtuil.
 سواک *sewaka*, *bērsewaka*, toevlugt. [KW. *sewaka*, voor een vorst verschijnen.]
 سواوا *soewala*, eene soort van tripang. [Volg. C. BOEG.]
 سوائغ *soewalang*, bijënkorf. [V. *soewarang* en *toewalang* en BAT. *sijalang*, *manijalang*, bedreven in het zoeken van honig.]
 سوامی *soewami*, echtgenoot, man, (van aanzienlijken). *Bērsoewami*. [SKR. *swāmī*, heer, meester.]
 سوہر *soeboer*, welig groeijen. [JAV. id.]
 سوہچ *soebang*, soort van oorversiersel. [JAV. *soewēng*. BAT. *sibong*. DAJ. *sowang*.]
 سوہق *soebek* = سوہق.
 سوہی *soebi*, het stuitbeen.
 سوہتر *soetra*, zijde. [JAV. id. BAT. *soentora*. MAK. *soetarā*. SKR. *soētra*, draad.]
 سوہتچ *sotong*, inktvisch.
 سوہتن *soetan*, verbastering van *soeltan*, het ARAB. سلطان.
 سوہجی *soedjt*; *mēnjoedji*, borduren, ornamenten maken. *Bērsoedji*. *Soedjian*. [JAV. id. iets dat puntig is. MAK. *soegi*, borduren. SKR. *soētji*, naald.]
 سوہجی *soetjt*, zuiver, blank, rein, vlekkeloos; opregt, van het gemoed.

Mènjoetji, kan. *Soetjian*. *Kasoe-tjian*. [JAV. id. SKR. *śoetji*, zuiver, wit.]

سودا *soeda*, voetangel onder den grond, *Soeda-soeda*, soort van plant, *euphorbia neriifolia*. [BAT. *soega*, dorens als voetangels gebezigd. MAK. *soera*. V. *soengga*, *tjoela* en *soela*.]

سودت *soedoet*, hoek, punt, bijv. van het oog, van een doek.

سودت *soedok*, ¹ eetlepelte; soort van schoffel of schop; — *ati*, het onderste gedeelte van het borstbeen. (C.) *Pě-njoedoek*. [JAV. *sorok*, soort van schoffelen, *soeroe*, blad in den vorm van een lepel. DAJ. *soedok*, een ijzer, waarmee men de aangebrande rijst van de pan schrapte. V. *سندق*.]

² soort van kris: *bila* —, zelfmoord door middel van zulk een wapen om iemand in den dood te volgen. [JAV. id.]

سودي *soedi*, I. *mènjoedi*, zuiveren, louteren; essaïeren; onderzoeken. [SKR. *śoeddi*, zuivering, zuiverheid.]

II. genegen zijn; gelieven te doen. [JAV. id.]

سور *soewar*, lichtsein, sein bij nacht. *Běrsoewar*.

سورت *soerat*, geschreven letters; geschrift; brief; — *kiriman*, brief, — *katěangan*, verklaring, pas; *sapoe-tjoek* —, één brief. *Mènjoerat*, kan. *Pěnjoerat*. *Soeratan*. [BAT. id. JAV. *sěrat*.]

سورت *soeroet*, ebben, vallen, van het water; afnemen, achteruitgaan. [KW. verminderen, afnemen; ebbe. DAJ. id. BAT. id. laag worden (van het water, van de marktprijs).]

سورڠ *sorong*, *soeroeng*; *mènjoeroeng*, kan, voortschuiven, toeschuiven, opschuiven; *badjoe sěsoeroeng*, kleed met

lange naauwe mouwen, die men optrekt of opplooit. Ms. (L.) *Soeroengan*, foor. [JAV. *soeroeng*, id. V. *solong*.]

سورث *soeroep*, inkruipen, als *soesoep*. Ms. [JAV. id. ondergaan.]

سورق *soerak*, juichen van blijdschap; triumfkreet. [JAV. BAT. id.]

سورق *soeroek*; *mènjoeroek*, kan, helen, verbergen. [BAT. id. in iets kruipen, iets ergens onder stoppen.]

سورث *soewarga*, *soerga*, de hemel, de verblijfplaats der zaligen. [JAV. SKR. *swarga*.]

سورم *socram*, verbleekt, verduisterd, verdoofd, van glans of iets dat als glans bezittende wordt voorgesteld, zoo als het gelaat enz. [JAV. id. V. *moeram*.]

سورر *soerau*, MěN. kleine bidkapel, = *mandarsah*.

سورة *soeroeh*, boodschap, last, bevel. *Mènjoeroeh*, kan; bevelen, met een last ergens heen zenden. *Soeroehan*, gezant. *Soeroehsoeroehan*, boodschapper. *Pěsoeroeh*. *Pěnjoeroeh*, boodschap en boodschapper. [BAT. *soeroe*. MAK. *soero*, id.]

سوري *soerl*; V. *ثرمیسوري*.

سوري *soerel*, losmaken, ontwarren. C. [V. *وري*] *oerei*.]

سوري *soré*, JAV. avond; *kěmbang* —, *mirabilis jalappa*, eene bloem, ook *boenga waktœ* geheeten.

سورين *soerijan*, sergeant.

سوست *socsoet*, verminderen, vergaan, afnemen C.; verward haar Ms.

سوسر *soesoer*, rand, boord. *Mènjoesoer*, ook van schepen, die langs de kust zeilen. [V. *soesoel*, *soeloer*. JAV. *soesoer*.]

سوسڠ *soesoeng*, *soesang*; *mènjoesoeng*, tuimelen, luchtsprongen maken. *Pěnjoesoeng*.

سوسف soesoep, onder iets doorkruipen, onder wegkruipen, zich verschuilen. *Mënjoesoep*, *kan*, ergens onder steken. [JAV. id. V. *soeroep*.]

سوسق soesoek; *mënoesoek*, eene kota aanleggen, stichten. T. [BAT. id.]

سوسل soesoel; *mënjoesoel* = *mënjoesoer*; — *angin*, tegen den wind opzeilen. [JAV. id. volgen, achterna-gaan. V. *soesoer*.]

سوسس soesoen, op elkaar geplaatst, het een op het ander; *badjoe* —, hetz. als *badjoe sësoeroeng* (L.); *boenga* —, dubbele bloemen enz. *Bërsoesoen: ti-ada* —, met niets er boven op, niets er bij. *Sirih sasoesoen*. [BAT. JAV. id. DAI. *soeson*, een stel bijv. kopjes, borden. MAK. BOEG. *soesoeng*.]

سوسر soesoe, de borsten (bij menschen en dieren); met of zonder *ajar*, ook: melk. *Mënjoesoe*, *i*, *kan*. *Soesoean*, zoogbroeder of zuster. *Pënjoesoe*, min. [JAV. BAT. MAK. BOEG. id. DAI. *toeso*, borst, *oesok*, vóórljif.]

سوسه soesah, zorg, moeite, last, het tegenoverg. van *sëngang*. *Mënjoesah*, *kan*. *Soesahan*. *Kasoesian*. [JAV. id. V. *oesah* en *oesaha*.]

سوسه soesoeh, krom; haak; spoor van een haan; duim van eene deur (M.); ribben of ook de hooge voor- en achterstevan van een schip. [V. KW. *soesoek*, naald.]

سوغ soewang, schemerlicht, half donker. [Volg. C. BENGK.]

سوغت soengoet, ¹ lange haren op den bovenlip; knevels; voelhoorns. [JAV. id. V. *soengoe*.]

grommende verwijten. *Bërsoe-ngoetkan*. *Mënjoengoetkan*. *Kasae-ngoetan*.

سوغل soengoel, droefheid Ms. [V. سوگل.]

سوغن soengin, met bladgoud verguld. Ms.

سوغو soengoe, rhinoceroshoorn. [JAV. id. V. *soengoet*.]

سوغی soengel, rivier; *anak* —, beek.

سوغت soewap, een hapje, beetje; eene fooi. *Mënjoewap*, *i*, *kan*, een stuk in den mond stoppen enz. *Bërsoewapsoe-wapan*. [Gw. ارف) *awap*.]

سوغت sopak, I. vlekken op de huid, zooals van vee, of bij melaatschheid, zich gewoonlijk bepalende bij de palmen van handen en voeten.

II. splijten, klieven. C.

سوغل soepal?, JAV. = سهيل: — *pan-nah*, de einden van een boog, doch die omdraaijen (d. i. omgekruld zijn).” Ms.

سوغن soepan, eerbiedig, respectueus.

سوغن sopan; *boeroeng* —, moet zijn *b. sopo*.

سوغر soepoe, » een lepel, een mond-lepel.” Ms.

سوغر sopo, ”Mal. komt van het Ternataansche *sofo*, een paradijsvogel of koningsvogel: *s. bësar*, een paradijsvogel, *s. këtjil*, een koningsvogel.” Ms. [V. *sëpah*.]

سوغی sopi, » uitstekendst, zeer uitstekend, praestans.” Ms.

سوغت soewak, inham van eene rivier. *Bërsoewak*. D.

سوك soeka, verheugd; vreugde, genoegen; genoegen nemen, tevreden zijn; gaarne. *Bërsoekasoekaän*. *Mënjoeka*, *kan*. *Mëmpërsoekakan*. *Kasoekaän*. [JAV. id. SKR. *soekha*.]

سوك soka, V. اسوك.

سوكت soekat, soort van inhoudsmaat voor natte en drooge waren. *Soekatan*. *Mënjoekat*, *kan*.

سومت ? een speelinstrument. Ms. [V. JAV. *sĕkaten*.]

سومکر **soekar**, moeilijk, zwaar. *Mĕnjoekarkan. Soekaran. Kasoekaran*. [JAV. *id.* SKR. *soekara*, gemakkelijk, euphemistisch voor *doehkara*, moeilijk ?]

سومکڠ **sokong**, de schuinsche stutten van staande balken; ondersteunen. M. [Toch niet *soekon* van gw. *soekoe* ?]

سومکڠ ? schilderen, bloemen schilderen. Ms.

سومکل **soekoel** (Ms.), *sokkel*, d. z. matten balen, waarin vroeger op Banda de foelie gedaan werd. [V. *sĕkal*.]

سومکون **soekoen**, broodboom: — *kapas* en — *bidji*, soorten daarvan. [JAV. *id.*]

سومکوه **soekoe**; *sasoekoe*, een vierde, gew. $\frac{1}{4}$ reaal; een (uit eene oorspronkelijke verdeeling in vieren gesproten) stam; voet. *Bĕrsoekoesoekoe*, bij stammen. *Mĕnjoekoekan*. [JAV. *id.* voet, poot. BAT. $\frac{1}{4}$. DAJ. $\frac{1}{2}$ gulden (= $\frac{1}{4}$ *kipping*). MAK. *id.*]

سومکوي **soeki** (ook **soegt**), het schoonmaken van mond of tanden en dat wat daartoe dient; *kajoe* —, of *k. pĕsoegi*, een stukje hout, dat daartoe dient. *Bĕrsoeki. Mĕnjoeki*. [ARAB. سومکوي]

سومگول **soegoel**, droefgeestig. [ARAB. سومغول]

سومگوه **sogeh**, graveren. C.

سومل **soela**, een puntige paal of boom. *Soelaän*, zulk een waarop misdadigers gespiest worden. *Mĕnjoela, kan*. [SKR. *śoĕla id.*]

سوملت **soelit**, moeilijk, zwaar te verkrijgen: » *regibus usitatum pro سومکر*.” Ms.

سوملو **soeloer**. I. in horizontale bogten gaan, zoo als kruipen, van slan-

gen, kruipende planten; uitspruitsel; soort van ornamenten. *Mĕnjoeloer*, bijv. van schepen, langs de kusten gaan (van visschen, — *ajar*, in scholen door het water schieten Ms.). *Soeloersoeloeran*, al wat kruipt. [V. *oeloer, soesoer*, enz. JAV. *soeloer*, uitspruitsel, *solor*, wortel, die boven den grond uitkomt.]

II. gevolmagtigde. [JAV. *id.*]

سوملڠ **soeling**, dwarsfluit. [JAV. DAJ. MAK. BOEG. *id.* BAT. *soelang*, pijp van bamboe om vuur meê aan te blazen.]

سوملونڠ **solong**, eerstgeboren, oudst. [V. MAK. *solongang*, spruit, afstamming en het volg. wd.]

سوملونڠ **soeloeng**; (Ms. **soelang**: *bĕrsoelang-soelangan*), *mĕnjoeloeng*, overreiken, inz. den beker. *Soeloengmĕnjoeloeng*, van hand tot hand gaan. *Bĕrsoeloengsoeloengan*. [JAV. *oeloeng*, overgeven, overreiken.]

سوملڠ **soelap**, goochelarij, tooverij, *Mĕnjoelap. Pĕnjoelap*. [JAV. *id.* onduidelijk; goochelarij. V. *soelak*. BAT. *solop*, het komen bezielen, van geesten.]

سوملڠ **soelak**; *mĕnjoelak*, de oogen begoochelen; *pĕnjoelak*. Ms. [= *soelap*.] سوملم **soelam**, geborduurd, borduren. *Mĕnjoelam. Pĕnjoelam*. [JAV. *id.* MAK. *soelang*.]

سوملو **soeloe**, verspieder. *Mĕnjoeloe. Pĕnjoeloe*. [V. *soeloeh*.]

سوملاه **soelah**, kaal, gepeld; *lada* —, witte peper.

سوملو **soeloeh**, toorts, fakkel. *Bĕrsoeloeh. Mĕnjoeloeh*. [JAV. BAT. *id.* MAK. *soelo*.]

سوم **soewam**, laauw.

سوم **soem**, » pijl, spoor. SIAM. (?)” Ms.

سوما **soema**, soort van riviervis.

سومر **soemoer**, put, bron, wel. [JAV. *soemoer*. DAJ. *id.*]

سونت **soemat**, soort van bootje. C.

سوة **soewoeh**, **soeh**, eigen warmte, levenswarmte; warmte van zich geven.

سوه **soh**, strijkt! een sloopsterm. *Sohkan*. Ms. [V. *saoeh.*]

سوه **soewah** = *pèrnah*, immer, ooit, gew. bij eene ontkenning of vraag. D.

سوهي **soehi**, of سوي **soewi**, streng, hard. [C. BENGK.]

سوي **soewei**, soort van mesje om rijst te snijden, ook wel *sikoe* genoemd.

سويق **soewek**, **soejak**, gescheurd, van stoffen; verscheurd met de tanden. *Měnjoejak*. [JAV. *soewèk*, *id.* BAT. *soewak*, gespleten, verscheurd. DAJ. *soejak*, door heen en weër bewegen iets ergens uittrekken. V. اوق *awek*, كويق *koejak*.]

سرن **soenja**, rustig, niet gekweld door zorgen, van het gemoed. M. [V. het volgende.]

سروي **soenji**, onbewoond, onbezocht door menschen; stil, van geluiden; *tidadā* —, niet ledig zijn, niet zonder zijn, ijverig bezig zijn. [Kw. *soenja*. MAK. BOEG. *sino*. DAJ. *soeni*, zwijgen. SKR. *šoēnja*, ledig.]

سهاج **sahadja**, I. (ook *sangadja*) voornemen, opzet. *Měnjahadja: dēngan disahadja*, met opzet. [SKR. *sahadja*, aangeboren?]

II. (ook *sadja* en *samadja*) slechts, maar, alleenlijk. *Běrsadjasadja*, eenvoudig, ongekunsteld. v. H.

سهاي **sahaja**, **saja**, slaaf, niet vrij; ik. *Měngsajakan?* *Měmpěrsaja*. *Sanda*, ik, 's Vorsten slaaf. [SKR. *sahāja*, volgeling.]

سي **si**, voorvoegsel tot het vormen van

namen en eigennamen. *Siapa* V. *apa*; *sianoe*, V. *anoe*. [JAV. BAT. *id.*]

سي **sija-sija**, ijdel, onnut. [JAV. *sija*, ellende.]

سياب **sijapa**, V. *apa*.

سيامغ **sijamang**, soort van aap, *hylobates syndactylus*.

سيدر **siboer**, stuk van eene kokosschaal als lepel gebruikt. C.

سيت **sitoe**, dáár, ginds.

سيتق **sitak**, klein zakje.

سيد **sida-sida**, naam van eene soort van lijfwacht van den vorst. [SKR. *sid-dha*, eene soort van mindere goden enz.]

سيدغ **sidang**, I. vergadering. [JAV. *id.*?]

II. lus, strik. *Měnjidangkan*.

سيدق **sidik**; *měnjidik*, onderzoek doen naar iets; opzoeken. *Sělidik*, overal rondzien. [V. JAV. *sidik*, waar, waarachtig en het ARAB. صدیق.]

سيدي **sidel**, droogen zonder onmiddelijke blootstelling aan hette. C.

سیرت **sirat**, I. smalle rand, als van het vleesch tegen de nagels en de tanden; of ook van een kleed. *Siratan*, tusschenruimte tusschen de tanden, of tusschen de klaauwen van dieren. [BAT. *sirat*, smalle rand aan kleëren.]

II. *běrsirat*, bezaaid, besprengd? [JAV. *sirat*, straal; *njirati*, besprengen.]

III. *měnjirat* (*měnjiroet*) breijen, zooals netten. [MAK. *sirà*, BOEG. *siré* *id.* DAJ. *sirat*, vlechten, onderscheiden van *salin* (MAL. *djalín*) door dat bij dit niet, bij het eerste wel, eene hovenlaag op eene onderlaag vastgevlochten wordt. BAT. *manirat* breijen. V. *djěrat*.]

سیرت **sirit** (**seret**?) sleep, bijv. van een kleed (? V. *sirat* I); *těrsirit*, sleepen. [JAV. *sèred*.]

سيرغ **serang**, scheef, schuins. [DAJ. *sirang*, id.]

سيرف **sirap**, I. houten dakpan. [JAV. V. *sirip* en *sisik*.]

II. soort van toovermiddel, waarvan dieven gebruik maken als zij gaan inbreken. C. beter: slaapmiddel. [JAV. *sirèp*, stil, in slaap.]

سيرف **sirip**, vinnen, vinstralen.

سيرق **serak**, I. soort van uil; soort van amphibie (van schildpad?)

II. *bërserak*, Mèn. uit elkander springen. T. [BAT. *sèrak*.]

سيرق **seroek**, eene in een water door middel van staketsels van fijne rotting afgesloten ruimte, waarin de visch als in eene fuik gevangen wordt; dat toestel zelf. [V. سروكى. JAV. *sérok*, opscheppen. MAK. *saloe*, goot; ergens door heen sluipen, en *salò* rivier.]

سيرم **siram**, *mènjiram*, besproeijen, besprengen. *Bèrsiram*, ook: baden (van Vorsten). [JAV. id.]

سيره **serah** = **merah**. [C. BENGK.]

سيره **sirih**, betel-blad, *chavica betle*; sirih-pruim bestaande uit betelnoot, kalk, gambir of derg.; — *sakapoer*, één sirih-pruim; — *pinang*, naam van eene boete, door iemand, die een ander gewond heeft, aan de betrekkingen van den gewonde te betalen. [JAV. *soeroeh* en *sèdah*. BAT. *sirè*.] *Sirih boeah*, *chavica siriboa*, eene daarmede overeenkomende plant, waarvan de vrucht ook als surrogaat daarvoor gebruikt wordt.

سيس **sesa**, overschot, overgeschoten brokken. [JAV. id. SKR. *śeśa* id.]

سيسر **sisir**, eene kam; het raam van het weefgetouw; *pisang sa* — een kleine tros pisang. *Mènjisir*. [JAV. id. rasp, soort van doorn. DAJ. buikvinnen. BAT. eene egge. V. *sibat*.]

سيقت **sisip**, ingestoken, tusschen gestoken, bijv. een kris in den gordel. *Mènjisip*. *Tèrsisip*. [MAK. *sisì*.]

سيقت **sisik**, schubben; schildpadschaal. [JAV. id. en *sisig*, de tanden zwartmaken. BAT. de oppervlakte of bovenste laag van iets, als het watervlak, het glazuurzel der tanden enz. MAK. id. schub.]

سيسو **sisoe**, het polijsten der tanden. *Bèrsisoe*.

سيبي **sisi**, zijde, rand; *di* —, ter zijde. *Bèrsisi*, zij aan zij, naast elkander. *Mènjisi*. [BAT. *sisì*. JAV. *sisih* id.]

سيج **sijang**, daglicht. *Mènjiang*, *i*, lichten, nam. van bosschen, d. i. die uithakken, een weg er door aanleggen. *Sasijangan*, bij dag. *Pèrsijang*, spijzen schoonmaken vóór ze te koken (C). [JAV. id. dag. BAT. id. helder worden, na regen, storm, enz.]

سيج **sjoeng**, slagttanden van een wild zwijn. [JAV. id.]

سيغا **singa**, leeuw. [SKR. *sinha*.]

سيغت **singit**, naar de eene zijde overhellen. *Mènjingitkan*; — *kapal*, een schip op zijde halen om te repareren.

سيغ **sijap**, gereed, klaar om iets te doen. *Bèrsijap*. *Mènjijapkan*. [BAT. id., schoon gewasschen, schoon gewand, bijv. rijst.]

سيغت **sipat**, snoer, rigtsnoer; regel, lijn, *bajangbajang sama* — *atsalnja*, de schaduw is even lang als het voorwerp. *Mènjipatkan*, afmeten, enz. [BAT. id. zooveel bedragen als de hoogte is van hetgeen er achter genoemd wordt. JAV. DAJ. id. 't ARAB. صفة.]

سيقت **sepak**, met de voeten wegslaan; een bal, gew. — *raga*, een teenen

bal, die men met den voet elkander toekaatst. [JAV. *njepak*, achteruitslaan. MAK. *sempà* id.]

سيثت *spoet*, I. soort van eenschalig weekdier. [Bij Rumphius de *terebra*. BAT. *sèpoet*, soort van slak.]

II. beschaamd. C.

سيثت *sipit*, soort van ficus, eene klimmende plant. M. [C. BENGK.]

سيثي *sipei*, V. *simpei* II.

سين *sjak*, MÈN. arm, behoeftig; de mindere bedienden van de moskeeën. [BAT. bijtend, bijv. van peper; bittere ellende, armoede.]

سيك *sika*, MÈN. = *sini*. V. ايك.

سيكت *sikat*, kam; *pisang sa* —, een kleine tros pisang. [V. *sisir*. JAV. DAJ. id. BAT. *sihat*, id.]

سيكت *sikap*, I. lichamelijke gestalte, figuur, *taille*. *Bèrsikap*.

II. gereed, — *kan*. C. [JAV. *sikèp*, drager, sjuower.]

سيكوه *sikoe*, I. een timmermans regthoek; de arm in een hoek gebogen, zooals wanneer men de handen op den rug houdt; elleboog; ook = *soewei*; — *kloewang*, eene soort van haarvlecht. *Sikoe-sikoe*, kniehouten in een schip. *Mènjikoekan*. [JAV. id. en *sikoet*, elleboog. BAT. *soehi*, hoek, *soehisoehi*, elleboog. DAJ. *siko*, elleboog. MAK. *djikoe*, hoek, elleboog.]

II. soort van vogel. M.

سيغر *sigar*, ¹ gespleten, van één gescheurd. [JAV. id.]

² een breede kostbaar bewerkte hoofdband, door bruidegoms in plaats van den hoofddoek gedragen. [MAK. BOEG. *sigarà*, soort van hooge muts, alleen bij feesten gebruikt.]

سيغي *sigi*, I. soort van harshoudenden boom; een fakkel daarvan.

II. met den vinger op iemand wijzen. C. سيغي *sigel*, bamboesstaak of paal met inkepingen om op boomen te klimmen. T. [BAT. *sigè*.]

سيل *sjal*, ongelukkig in zijne onderneming (als toevallige gebeurtenis, niet als bestendige hoedanigheid. D.) *Bèrsijal*. *Mènjijal*. *Pènjijal*. *Pèrsijalan*.

سيل *sila*, I. het zitten van mannen met de beenen kruiselings onder het ligchaam. [BAT. id. JAV. id., eerbiedige wijs van zitten. V. den SKR. wortel *śil*, mediteren, vergeleken met de houding der Boeddhabeelden.]

II. ¹ *silakan*: iets gelieven te doen; bijv. — *lah doedoek*, gelief te gaan zitten.

² *mènjila*, *kan*, uitnoodigen, ook *mèmpèrsilakan*. [V. I. en SKR. *śila*, fatsoenlijke manieren en BAT. *sila*, eene soort van welkomstgave aan zijn' aantaanden schoonzoon.]

سيلغ *silang*, bij afwisseling, op afstanden = *sèlang* (?) M.

سيلف *silap*, misslag, dwaling [? JAV. *silib*, onopgemerkt.]

سيلت *sitak*, wegsnappen, schielijk wegnemen; ontblooten. C.

سيلم *silam*, avondschemering. [Oorspronkelijk op de Westkust? V. JAV. *silèm*; in het water duiken.]

سيلو *silau*, verblindend van licht. [BAT. *silo*.]

سيلاه *silah*, I. optrekken, digter bij een brengen, bijv. de beenen. [? M. en C. Uit misverstand van *sila* I. ontstaan.]

II. de hondstanden. C.

سيلاه *silih*; *mènjilih*, herstellen, weër goed maken, door er iets anders voor in de plaats te geven. [JAV. id., bij afwisseling, bij vervanging.]

سين *sini*, *disini*, hier.

سينتغ **sijantoeng**, soort van vogel [mischien *si - antang?* de *antang*, zekere roofvogel op Borneo.]

سينر **sinar**, schitteren; licht van zon en maan; dageraad: *silam ini — nja sabtoe*, morgen is het Zaterdag. *Bersinar*, bijv. — *gigi*, zijn tanden laten zien, bij het lagchen. *Sinaran*, een schitterend vrouwenkapsel. *Bersinaran*. [Kw. *soenar*, glans, schijn, *kénjar*, id. en straal.]

سينر **sinar**, = *sini*.

سيوا **sewa**, huur; *membri* — ver-

huren. *Ménjewa*, huren. [JAV. id.]
سيوا **sijowa**, soort van gier. C. [maar er zijn geen gieren in Oost-Indie?]

سيور **sewar**, soort van kris, doch slechts aan den eenen kant scherp.

سيول **sjoel**; *bèrsjoel*, met den mond fluiten. [BAT. id. en eene soort van tabakspijp.]

سيومن **sjoeman**, helder, wel bij zijn zinnen.

سن **sénja**, in waarheid, waarlijk. [Eigenlijk slechts eene verkorte spelling van *sèsoenggoehnja*.]

غ

غَاغ **nganga**, open, gapend, van den mond. *Tèrnganga-nganga*. *Mènganga*, *kan*, doen gapen. [BAT. *ngangang*. DAI. *kanga*. MAK. *nganga* en *ngá-ngarà*: ook van andere zaken, zoo als van deuren.]

غَاغْت **ngangoet**, treuren, kwijnen, suffen. [V. JAV. *ngoenggoettoenggoet*, stenen, kermen.]

غَارَغ **ngaroeng**; *mèngaroeng*, grommen, knorren, zoo als honden. [V. *ngéram*. MAK. *karroe*, weenen, huilen.]

غَارَان **ngaran**, spijt, gramschap. [V. *ngaram* PERZ.]

غَارَاو **ngarau** = *garau*.

غَاغَا **ngapa** = *mèngapa*. V. اء.

غَارَوْم **ngaoem**; *mèngaoem*, brullen. T. [BAT. id. V. *ngaroeng*, *ngéram*.]

غَرَم **ngéram**; I. *mèngéramngéram*. brullen, brommen van een tijger. T. [BAT. *ngorom*. V. *ngaroeng* en *ram* I.]

II. V. *ram* I.

غَرِي **ngéri**, streng, van straffen, uiterlijk enz. [V. JAV. *ngéri*, op doorns gelijkend.]

غَلُو **ngéloe**, hoofdpijn. [JAV. id. MAK. *ngallo*, id.]

غَم **ngémam**, verschrikt zijn.

غَيْكُو **ngikoe** en *éngikoe*, in den slaap spreken, ijlen.

غَيْلُو **ngiloe**, (ook *njiloe*), eggig, van de tanden. [JAV. *linoe*.]

غَيْجُونِغ **ngejong**; *mèngejong*, mi-
aauwen van een kat. T. [BAT. id. V. JAV. *ngijèng*, aanhoudend weenen.]

ق

تا **pa**, hetz. als باپ *bapa*, vader, in zamengestelde eigennamen. *Pa-moeda*, oom, jongere broeder van de moeder. *Pa-kétjil* (zamengetr. *patji*) oom, jongere broeder van den vader. *Pa-soe(k)* (zam. uit *pa* en ?) jongere broeder van vader of moeder (C.). *Pa-oewak*, oudere broeder van den vader. [BAT. id. JAV. pak. V. mak.]

تاڻڻ **patoeb**, MĕN. = *patoet*.

تاڻڻ **patoet**, passend; voegzaam; harmoniëren; 't is natuurlijk, dat *Mĕmatoet*, kan. ook: versieren, opschikken. *Bĕrpatoetkan*. [JAV. id.]

تاڻڻ **patas**, zolder, bovenvloer [gw. atas.]

تاڻڻ **patoes**, donderslag. M.

تاڻڻ **patoeng**, afbeelding van hout of aarde; beweegbare pop. [DAJ. hampatong.]

تاڻڻ **patok**, het bijten van eene slang; pikken van een vogel. *Mĕmatok*. [V. pagoet en toetok. JAV. id. snavel.]

تاڻڻ **patik**, onderdaan, slaaf; ik. [Kw. id.]

تاڻڻ **patil**; *pĕpatil*, een werktuig dat geheel met de *blijoeng* overeenkomt, maar ligter is.

تاڻڻ **patoel**, soort van mand.

تاڻڻ **patoe**, *pudendum muliebre*. [C. BENGK.]

تاڻڻ **patah**, ¹ gebroken, geknakt; *lantik sératoes* —, honderdmaal geknakt, van de vingergewrichten, *sa* — *kata*, een enkel woord (ook zonder *kata*); — *kĕmoedi*, eene plant, *emilia*

sonchifolia (C.); — *toelang*, *euphorbia tirucalli* (C.) *Mĕmatah*. *Pĕpatah*, een fragment.

² *Pĕpatah*, een order, last. *Pĕmatah*, aanwijzing (van hetgeen iemand te doen heeft?) [JAV. *patah*, aan ieder toegewezen, van werk.]

تاڻڻ **patih**, titel van rang. [JAV. id.]
تاڻڻ **padjang**, draperiën. *Padjangan*, staatsiebed. [JAV. id.?]]

تاڻڻ **padjak**, pacht. [JAV. *padjĕg*.]
تاڻڻ **padjal**, geslagen, van metalen, in tegenov. van gegoten.

تاڻڻ **patjat**, kleine boschbloedzuiger. C.

تاڻڻ **patjar**; — *tjina*, eene plant, *lawsonia alba*; — *koekoe*, *balsamina hortensis*. [JAV. id.]

تاڻڻ **patjak**, spit, braadspit. *Mĕmatjak*.

تاڻڻ **patjal**, slaaf. C.

تاڻڻ **patjoel**, spade, houweel om den grond om te werken.

تاڻڻ **patjoe**, eene zweep, een prikkel. *Mĕmatjoe*, kan, sturen van paarden of wagens.

تاڻڻ **patji**. V. *pa*.

تاڻڻ **pada**, I. genoegzaam, voldoende zijn; te vreden zijn. *Mĕmada*, *i*, kan. *Tĕrpudai*. *Kapadaän*. [V. *padan*.]

II. voeten: *sri pada*, de heilige voeten t. w. van den Vorst; de Vorst. [Kw. id. SKR. *pada*.]

تاڻڻ **padri**, pater, priester; geestelijke. [PORT. *padre*.]

تاڻڻ **padang**, boomlooze vlakte, het

tegenov. van *oetan*. [DAJ. id. BAT. id. zekere lange grassoort (*alang-alang* sp.?) JAV. *padang*, licht, helder.]

ثادك *padoeka*, titel van vorstelijke personen. [SKR. *pādoeka*, schoen, muil.]

ثادما *padam*, uitgebluscht (ook in de fig. beteekenissen, het leven enz.) *Měmadam*, kan. *Pěmadam*.

ثادم *padēm*, soort van edelgesteente, hyacinth. C. TEL.

ثادما *padēma*. V. ثتما.

ثادن *padan*, passend, evenredig. *Běrpadan*. *Měmadan*, i, kan. *Měmpěrpadan*, i, kan. *Kapadanan*. D. [V. ثاد I.]

ثادو *padoe*; *měmadoe*? vermengen; vergelijken, waarden. C. [V. *adoe* II.]

ثادي *padi*, rijst, ongepelde rijst. [JAV. *pari*. BAT. *pagè*. MAK. *pare*. DAJ. *paräi*. SKR. *vṛīhi*.]

ثار *para*, zolder, zoldertje boven den haard om kookgereedschappen enz. te bergen: *arang* —, roet. *Para-para*, horde om iets op te droogen. *Paran*. V. ثارن. [BAT. *parapara*, id. JAV. *paga*, zolder. DAJ. *pahä*, rek om brandhout te droogen. SD. *para*, verdieping.]

ثارت *parit*, kuil, gracht; mijn; omwalling (MěN.?). [BAT. id., omwalling.]

ثارت *paroet*, lidteken.

ثارس *paras*, I. het (gladde?) gelaat (van voorname vrouwen of kinderen?) *Měmaras*, glad afsnijden, scheren. [JAV. *paras*, schil van eene vrucht. KH. geschoren hoofd.]

II. rolvormig. M.

ثارغ *parang*, I. groot mes, houwer. *Měmarang*, kan. *Pěmarang*. [V. *pědang*. JAV. *parang*. MAK. *berang*.]

II. soort van visch, die voor zeer fijn gehouden wordt.

III. eene plant, *mimosa scandens*. C.

ثارق *parak*, tusschen. *Měmarakkan*, eene plaats tusschen beide laten. C. [V. JAV. *parék*, digt bij.]

ثارق *parik*, aansteken, licht op steken. C.

ثارق *parok*, rasp, ruwe vijl; vraatzuchtig. C.

ثارن *paran*, nokbalk [V. *para*.]

ثارو *parau*, ¹ schor, heesch. [BAT. *mor-poro*. DAJ. *pehau*. MAK. *parro*.]

² gew. *pěparau*, of *parau-parau*, de longen.

ثاره *parah'*, maat voor drooge waren van 10 gantangs. C.

ثاره *paroeh*, de bek van een vogel. [BAT. *paroeng*, de knobbel op den bek van een rhinoceros-vogel.]

ثاري *pari*, I. soort van visch, de rog.

II. lot, kans: *boeah* — dobbelsteen.

[BAT. *parè*, een stukje bamboe, waarmee men werpt en waarvan men dan uit de wijze van ligging een voorteken opmaakt. 't FR. HOLL. *pari*?]

ثاسر *pasar*, marktplaats. [PERZ. *bazar*.]

ثاسر *pasir*, zand. *Měmasirkan*, een schip op het strand brengen. [KW. zee. V. DAJ. *baras* id.]

ثاسغ *pasang*, ¹ aan zijn doel doen beantwoorden, door er bij te brengen of er aan te doen wat er aan behoort? als: vuur aansteken, een geweer afschieten, zeilen hijschen, een tuin aanleggen, licht aanmaken enz. *Měmasang*. [JAV. in orde gebracht. BAT. *mamasang*, in werking brengen, als gene vergadering beleggen, muziek maken, een feest geven. V. JAV. op 't spel zetten, en DAJ. inzet.]

² vloed; — *poernama*, springvloed; — *gědang*, hoog water, — *kring*, laag water. [JAV. DAJ. id. BAT. de zee als ebende en vloedende.]

³ paar, koppel, stel. [DAJ. MAK. id.]

ثاسق **pasak**, I. dat wat men ergens in steekt, pen, nagel. *Mēmasak*. [DAJ. id. MAK. BOEG. *pasà* en *pasò*.]

II. de binnenlanden, bovenlanden. *Orang* —, een landman.

ثاسق **pasoe**, I. hoop, bende. *Pasoe*. *Bērpasoe* *pasoe*.

II. V. *pa*.

ثاسق **pasan**, last, bevel, dat men bij het heengaan aan iemand geeft. [MAK. *pasang*. BOEG. *pasèng*.]

ثاسق **pasoe**, pot om waschwater in te doen. [BAT. id. een rond aarden blaauw geglazuurd potje.]

ثاسق **pasong**, banden, boeijen; gevangen zijn. *Mēmasing*, *kan*. *Pasongan*, blok. [DAJ. id.]

ثاسق **pangoer**, MĒN. = *pamoer*,

ثاسق **pangol**, soort van platte noot, die gekookt gegeten wordt, op Java *kēloewak*. T. [BAT. *pangè*, *pangi*. De boom heet ook *kapajoeng*. BOT. WB.]

ثاسق **papa**, I. arm, behoeftig. *Kapapaan*. [BAT. soort van vloek; ik mag ellendig zijn! JAV. ongeluk enz. DAJ. leelijk. SKR. *pāpa*, laag, gering; slecht.]

II. stut, steunsel. M.

ثاسق **papat**, effen, gelijk, bijv. geschaafd, gehouwen. *Mēmapat*. [V. KW. *papar* id.]

ثاسق **papar**; *mēmapar*? schatting invorderen. *Paparan*. [Volg. C. BENGK.]

ثاسق **papas**, I. wegwerpen, op zijde werpen. C. [V. *pamēpas* ثاسق.]

II. ontmoeten. C.

ثاسق **papak**, hermaphrodit. [V. JAV. *pēpak*.]

ثاسق **papan**, plank; planken vloer; *moeka* —, een onbeschaamd gelaat. [BAT. DAJ. id. JAV. plaats, plek; plank, bord enz. MAK. *papang*.]

ثاسق **pakal**; *mēmakal*, kalfateren.

Pēmakal. [DAJ. id. werk van boombast.]

ثاسق **pakan**, I. inslag, bij het weven. [MAK. BOEG. id. JAV. het garen op een weverspoel. V. JAV. id. voeder, en ماکن.]

II. marktplaats; *boenga* —, soort van jasmijn, *j. grandiflorum* (M.) [DAJ. id. JAV. *pēkēn*.]

III. eene tooverspreuk om onkwetsbaar te maken. C.

ثاسق **pakoe**,¹ varenkruid. [BAT. MAK. id.]: — *adji*, de *cycas circinalis*.

² spijker. *Pajoeng* —, de kop van een spijker. [JAV. DAJ. id.]

ثاسق **pakei**; *mēmakei*, kleederen aandoen; zich met iets tooijen; iets gebruiken; ook van kleine muntspecien, die gaan op eene grootere; — *nama*, een naam voeren; — *agama*, eene godsdienst aannemen. *Sapakei*: — *dengan*, zamen met. *Bērpakei*. *Tērpakei*. *Pakeian*, kleeding; toilet, opschik. [BAT. *pahè*. MAK. BOEG. *pake*.]

ثاسق **pagoet**; *mēmagoet*, pikken, bijten, van vogels en slangen. *Bērpagoet* *pagoet*. [V. *patok*. BAT. *pangkoet*, de sned van een vogel. JAV. *pagoet*, aanval in den strijd.]

ثاسق **pagar**, omheining, heg, wal. *Mēmagar*. [JAV. id.]

ثاسق **pagoe**, zolder, zoldering. [V. *para*.]

ثاسق **pagi**, ochtend; *pagi-pagi*, in de vroege; morgen ochtend.

ثاسق **pala**; *boeah* —, muskaatnoot; *boenga* — foelie., *Palala* pro *pala-pala*, mannekens noot." Bot. WB. [JAV. ? MAL. ثاسق.]

ثاسق **pallit**, veeg, smeer met den vinger, bijv. van betelkalk.

ثاسق **paloet**, overtreksel, enveloppe, bijv. van een brief. [V. *saloet*.]

فالر **palar**; *palarpalaran*, ongeveer hetz. als *tjaping*? M.

فالس **pals**; *běrpalis*, zich naar iemand toekeeren? [V. *paling*.]

الغ **palang**, V. *alang*, الغ.

الغ **palong**, rivierbed? *těrboeka koe-wala pada* — *Ajar-merah*. M. *Palongan*, regenbak, waterbak. [V. *DAJ. palong*, gezwollen zijn van de oogen.]

الغ **paling**, omgekeerd, afgewend; zich omkeeren. *Běrpaling*, kan. *Mě-maling*, kan.

الو **paloe**, I. klopper, hamer; slag. *Měmaloe*, ook van sommige muziek-instrumenten, die bespelen. *Pěmaloe*. [JAV. *id.* BAT. *mamaloe*, een muziek-instrument bespelen, een geweer afschieten.]

II. *běrpaloepaloe*, vermengd zijn. M.

الو **pamoer**, soort van ijzer om wapens mede te damasceren; het damascersel op krissen en klingens. [JAV. *pamor*, mengmetaal, van *wor*, vermengd. BAT. *pangoer*.]

الو **paman**, oom, jongere broeder van den vader of de moeder; ook als titel gebezigd. [JAV. *id.*]

الو **pamah**, vlakke, lage grond aan den voet van een heuvel. C.

الو **panar**, zonnestraal. [V. *Sinar* en *panas*.]

الو **panas**, heet, warm; ongeluk aanbrengend? *Měmanaskan. Kapanasan*. [JAV. *id.*]

الو **panau**, met korsten (C.) of met witte vlekken (M.) van de huid, door ziekte.

الو **panah**, pijl; pijl en boog; *iboe* —, boog; *anak* —, pijl, *mata* —, punt van de pijl; *sa* —, één schot. *Měmanah*, kan. *Pěmanah*. [JAV. *id.* SKR. *wāna*, pijl.]

ثاو **paoe**, V. *sá paha*.

ثاوت **paoet**, zich ergens aan vastklemmen. *Běrpaoet*. [DAJ. *id.*, het zich ergens aan- of tegenhouden.]

ثاوس **paes-paes**, walvisch, kaze-lot. [BAT. *id.* V. *DAJ. paus*, damp.]

ثاوغ **pawang**, iemand die beesten vangt door ze te betooveren C.; titel van het opperhoofd van eene togt ter zee voor de vischvangst. T. [BAT. *id.* V. *poewang*.]

ثاوغ **pawong**, brood. [PORT. *pad*.]

ثاوان **pawan**, zekere plant, *clerodendrum inerme* C.

ثاوان **pawana**, wind. [Kw. SKR. *id.*]

ثاوو **paoeh**, zekere wilde, eetbare mangga-soort; — *djěnggi* (zóó, niet *tjangki*), eene soort daarvan (van 't PERZ. زنگي). [BAT. *paoe id.* BOEG. *pawo*, mąnggaboom. JAV. *poh*, *kěpoh* naam van een grooten boom.]

ثاوي **pawi**, rot, verrot, vergaan, van hout, touw, papier, derg. [C. BENGK.]

ثاوي **pawel**, V. ثاوي.

ثاوو **paha** (*paho*, *pau*, MĒN. uitspraak),¹ dij; boom van een rijtuig.

² ¹/₄ van een taíl. V. *soekoe*.

ثاوت **pahat**, gebeiteld, uitgehouwen; beitel; — *nědjis*, schaaf; *boeloe* —, nestveeren. *Měmahat*, kan. *Běrpahat*. [DAJ. *id.*]

ثاوت **pahit**, bitter, van den smaak. *Měmahitkan*. [JAV. *DAJ. id.* MAK. *pai*. BAT. *pahèt*.]

ثاوه **pahar**, houten bak op een voetstuk, waarop de *talam* met kleine scho-teltjes met spijzen geplaatst wordt.

ثاوت **pahak**, laagte, vallei.

ثاوه **pahoe**, snijden, kappen, hakken. M. [C. BENGK.]

ثاي **paja**, moeras. [DAJ. *id.* vuil dat in de boomhars zit. MAK. *pejò*, slijk en *p. lantang*, moeras (eig. diepe slijk);

BAT. *pajapaja*, een niet zeer diep moeras.]

فاير *pajar*, kruisen, van oorlogschepen; *prahoe* —, kruisboot. [V. *lintang*.]

فايغ *pajoeng*, scherm, zonnescherm. *Mëmajoengan*. [JAV. *id.*]

فاير *pajoe*, I. aftrek vinden, goed verkocht worden. [JAV. *id.* DAI. *pajo*.]

II. *těrpajoe*, besloten, bepaald.

فاير *pajau*, brak. C.

فايه *pajah*, vermoeid (MĒN.); *sakit* —, hevige ziek.

ثا *pěta*, teekening; patroon, kaart enz. [BAT. *id.*]

ثال *patala*, de gewesten onder de aarde, de onderwereld. [SKR. *pātāla*.]

قتر *pětir*, hevige slagen van den donder. [BAT. *potir*, hevig, zwaar, bijv. duisternis, hongersnood enz. Kw. *patěr* het geluid van den donder, het gedruisch van vele wateren. V. JAV. *gětěr*, daverend geluid.]

قتر *patra*, blad: — *mas*, goud blad, verguldsel. [SKR. *id.*]

قتر *poetra*, kind, alleen van vorsten. *Běrpoeetra*. [JAV. *id.* SKR. *poetra*, zoon.]

قتران *pětarana*, praalbed, rustbank. [Kw. *patarana*, hoog gestoelte, eerezetel.]

قترى *patěri*, borax, soldeersel. [BAT. *parti*.]

قترى *poetri*, prinses; vorstin. *Daoen* —, soort van plant, *mussaenda frondosa*. [SKR. *id.* dochter.]

قئس *patas*, „een boom welkers blaeders gevallen zijn en wederom uytstieten.” Bot. WB.

قئغ *pětang*, duister worden; avond. *Kapětangan*, soldaten op eene nachtelijke expeditie. *Kapětang*, gisteren.

(MĒN. V. *kělam*.) [JAV. *pětěng*, *id.* MAK. *pattang*, nacht.]

ثتک *pětik*; *mēmětik*, de snaren tokkelen; op eene dergelijke wijs de lange nagels der hand behandelen. [BAT. *girtik*.]

قتم *pětam*, soort van sieraad voor het voorhoofd; naam eener bloem (C.) *Běrpětam*.

ثتا *patma*, lotus. [SKR. *padma*.]

قترا *pitoca*, V. قترى.

قترى *patopan*, speler. C. BATAV. [*top*-speler?]

قترل *patola*, soort van bitteren komkommer, *momordica* sp.

قترى *patoelei*, stam, volkstam. [C. BK.]

قترى *patoewi*, chinesche speelkaarten. [CHIN. ?]

قترى *pětł*, kist, koffer. [T. TAM.]

قترى *pětel*, soort van boom, *parkia spectiosa*.

قترى *pětikan*, de haan van een geveer. T. [BAT. *potihan*. V. JAV. *pitik*, kip.]

قجل *pědjal*, plomp, vleezig. C. [V. *padjal*.]

قجم *pědjam*, gesloten, geloken van de oogen; niet zichtbaar, van de maan of van iets dat gezonken is (T.) [BAT. *podjam*. V. *kědjam*.]

قجت *pětjat*, I. van zijn rang, van zijn post ontzet worden. *Mēmětjat*. [JAV. *mětjat*, uitrukken.]

II. *mēmětjat*? een paard de sporen geven. C.

قجه *pětjah*, breken, barsten, in duizend stukken breken; overal verspreid raken, van een gerucht; gebroken, van het hart, d. i. moedeloos; zich verstrooien, van menschen. *Běrpětjah*. *Mēmětjah*, *kan*. [JAV. *id.*]

قجى *pitjel*? slijk, modder. [C. BENGK.]

قدا *pada*, gew. van *ka* of *dari* voor-

afgegaan en dan bet. : aan, naar of van den kant van, van; zonder een van beide: te, bij, of = *kapada*. [V. *pada* II.]

ثداتي *pēdati*, JAV. soort van kar met twee wielen.

ثداك *pēdaka*, soort van halsband met daaraan hangende gouden plaatjes.

ثدالي *pēdali*, naam van eene bloem. C.

ثدر *pēdar*, ruw om aantevatten. C.

ثدس *pēdas*, heet, scherp op de tong. *Mēmēdaskan*; — *ati*, boos maken, irriteren. *Si-pēdas*, gember (Mēn.), [JAV. *pēdēs*. BAT. *pogos*, arm, behoeftig.]

ثدغ *pēdang*, zwaard, sabel. [JAV. *id.* BAT. *podang*.]

ثدندغ *pēdēndang*? soort van taf uit Bengalen. [BAT. *pidondang*, purperroode satijn. DAJ. *kadandang*, eene soort van schitterend roode stof. V. *pēdandan*, van *dandan*.]

ثدل *pēdal* V. هيدل.

ثدو *padoe*? tot een klomp gesmolten, van goud. *Tērpadoe*.

ثدواكن *padoeakan*, Boegineesch handelsvaartuig met twee masten.

ثدوت *pēdoeta*, V. *doeta*.

ثدولي *pēdoeli*, 't ARAB *فدولي*.

ثدوس *pēdoman*, JAV. kompas.

ثده *pēdah*, een voorteeken C. [V. *فايدة*.]

ثديه *pēdeh*, zeer doen, pijn doen.

ثداتس *paratas*, Mēn. ledikant. T. [V. *atas*.]

ثراد *prada*, blad of dunne laag van eenig metaal, vertinsel, verguldsel, klattergoud. *Daoen* —, *justitia picta*. [PORT. *prata*, zilver.]

ثراغي *pērangei*, aard, karakter. [BAT. *pārangè id.*]

ثراكو *pērakoe*, trog.

ثراون *prawan*, JAV. maagd. [BATAV. = *anak dara*, *anak gadis* (Mēn.).]

ثراهن *prahan*, het houtwerk dat het dak met de zijwanden van het huis verbindt.

ثراهو *prahoe*, schip. [JAV. *id.*]

ثراي *pērai*, laveren, met omwegen gaan. *Mēmēreikan*. C.

ثراب *poerba*, vroeger, oud: — *kala*, oude tijden. [JAV. SKR. *poerwa*.]

ثرات *pērat*, ranzig, stinkend. C.

ثروث *pēroet*, buik en wat daarin is, ingewanden enz., van menschen en dieren; hol van een schip; middelste kwaliteit van eenige koopwaar.

ثرتام *pērtama*, de eerste; vooreerst, in de eerste plaats. [JAV. SKR. *id.*]

ثرتجا *pērtja*; *poelau* —, Mēnangkabau op Sumatra. [BAT. *poelo-morsa*. SKR. *martja*, sterveling, *martjapada*, aarde, wereld. T. V. *عالم*.]

ثرتجاي *pērtjaja*, vertrouwen stellen. *Mēmpērtjaja*, *i*, *kan*. *Kapērtjajaän*. [JAV. *id.* SKR. *pratjaja*.]

ثرتجك *pērtjik*, V. *رجق*.

ثرتج *pērtjah*, I. soort van boom, die de gētah-pērtjah levert.

II. V. aanhangsel.

ثردان *pērdana*: — *mantri*, zooveel als eerste minister, maar toch, te Malaka vroeger, minder dan de Bandhara. [SKR. *pradhānamantri*.]

ثردو *pērdoe*, bosch, kreupelbosch. C. [PORT. *prádo*, weiland?]

ثرساد *pērsada*, V. *نكچفساد*.

ثرستوا *pēristiwa*, gebeuren, gewoonlijk met *sēkali*: eens gebeurde het. [SKR. *prastāwa*, gelegenheid, occasie.]

ثرسنگك *pērsangka*, een uithoek der wereld. C.

ثرسه *pērsih*. V. *برسه*.

ثرسي *parsi*, perzisch. V. *فرسي*.

ثرغ *pērang*, oorlog, gevecht; vechtend leger; *pētjahlah* —, het leger sloeg op

de vlugt. *Prang-proes*, staursch, twist-gierig. *Bërprang. Mëmèrang. Pëmèrang. Pèprangan.* [JAV. id. BAT. *porang*, togt tegen eene vijandelijke versterking. V. *sèrang*.]

فرنگف *përangkap*, een val voor dieren; knip voor vogels? [V. *angkap*?]

فرنگف *pèringgat*, soort van wilde druiven. [C. BENGK.]

فرنگو *pranggoe*, een stel, geheel toestel. C. [JAV. *prangbat*.]

فرنگي *pringgi*, pompoen, *cucurbita pepo*.

فرنتي *pèrapati* (*pèrpati*, *mèrapati*, *mèrpati*), duif. [SKR. *pārapata*, id. NB. Het soendasche *djapati* is SKR. *djājāpati*, d. i. mannetje en wijfje. Het BAT. *darapati* (V. *dara*, دا) eene daarmee overeenkomende zamenstelling in het SKR. van *dāra* vrouw en hetz. *pati*, man, heer.]

فرکا *pèrkara*, zaak; onderwerp; artikel; wijs. [JAV. id. SKR. *prakāra*, soort, manier.]

فرکاس *pèrkasa*, dapper. [JAV. id. eig. beroemd door dapperheid? SKR. *prakāśa*, beroemd.]

فرکاکس *pèrkakas*, werktuigen, gereedschappen, benooidgheden, — *karadjaän*, rijksinsignien, *arta dan* —, goederen en huisraad. [Gw. *kakas*? JAV. *bèkakas*.]

فرکس *pariksa*, onderzoek, examen. *Bèrpriksa. Mëmriksa*, i, kan. [JAV. SKR. id.]

فرکوئت *pèrkoetoet*, soort van duif, *columba bantamensis*. [JAV. id.]

فرگم *pèrgam*, duif met karmozijn roode veeren.

فرغي *pèrgi*, gaan, — *datang*, heen en weër, op en neër gaan; — *kasoe-*

ngei, zijn gevoeg gaan doen. *Pèrgi-pèrgian*.

فرلس *pèrlahan*, bedaard, langzaam; van de stem het tegenoverg. van *njaring*, luid, helder. *Mëmèrlahan*, kan.

فرلس *pèrloes*; *tèpèrloes*, inslaan van den bliksem. L.

فرلغ *pèrling*; *tèpèrling*, schitteren, glinsteren, bijv. van de oogen. [JAV. *pèrluk* van *pèlik*, vonk.]

فرلك *pèrlak*, Mèn. tuin, boomgaard. [= *taman*. BAT. *porlak*.]

فرلن *pèrlan*; *mëmèrlan*, inzwelgen. [V. *تلن* *tèlan*.]

فرلنتي *pèrlantet*, losbandig.

فرمات *pèrmata*, juweel, edelgesteente. [Kw. *pramati*, iets dat zeer schoon is, SKR. *paramatā*, uitstekendheid.]

فرماتن *pèrmatan* (?), duinen langs de kust.

فرماي *pèrmaja*, naam van een tooverformulier, dat men over iemand uitspreekt om hem te doen verkwijnen T. [BAT. *parangmajo*. SKR. *pramaja*, het dooden.]

فرمداني *pèrمداني*, tapijtwerk.

فرمقون *pèrèmpoewan*, vrouwelijk; vrouw; getrouwde vrouw. [BAT. *parompoewan*. V. *امقو* *èmpoe*, heer.]

فرمي *pèrmei*, schoon, fraai, bevalig. [V. het volg. woord.]

فرميسوري *pèrmeisoeri*, titel van vorstinnen. [SKR. *parameśvarī*, Doerga, de vrouw van Siva, *parameśvara*, d. i. een opper-heer.]

فرنام *poernama*, geheel, vol, van de maan, met en zonder *boelan*; *pasang* —, springtij. [JAV. BAT. id. SKR. *poernama*, het vol zijn van de maan, de dag van volle maan.]

فرنته *pèrentah*, gebod; bestuur, regering; zeggen? (V. *titah*). *Mëmèren-*

tah, *kan*. *Papërentahan*. *Pamërentah*. *Pamërentahan*. [JAV. *id.* Daj. *rentah id.*]

فرنجت *përandjat*; *tërpërandjat*, ontstellen?

فرنه *përnah*, gew. met *tiada*, *tiada* —, nooit, nimmer, of met *bëloem*, *bëloem* —, nog nooit.

فرواتن *përwatn*, titel van opperhoofden bij de Rëdjangs. [Van het LAMP. *batin* rijk, dus: de rijken. T.]

فروار *përwara*, gew. met *dajang* of *beta* zamengesteld, eene soort van slavinnen, met de opvoeding der kinderen belast. [PERZ. *parwar*.]

فروتق *përoetak*, soort van plant, *myrmecodia armata*. C.

فروس *përoes*, V. *prang* en *proengoes*.

فروغس *proengoes*, ligtgeraakt, driftig. C. [V. JAV. SKR. *paroesa*, ruw, wreed.]

فرون *përoen*; *mëmëroen*, een vuur aanleggen om de nog overige stoppels op een ter bebouwing bestemd boschland uitteeroeijen. [BAT. *poeroen*.]

فراه *përah*, uitgeperst, uitgewrongen: — *limau*, limoensap. *Mëmërah*: — *soesoe*, melken. [JAV. *përës*. BAT. *poro id.*]

فره *përih*, smart, hartzeer. [JAV. *id.*]

فري *pri*, wijze, wijze van doen, manier; wijze van zijn, toestand, aard, karakter; verhaal. *Sapri*, gelijk. *Bërpri*, *kan*, *mëmPRI*, *kan*, beschrijven, vertellen, zeggen: *tidak tërpri*, *kan*, onbeschrijfelijk. *Bërpri-pri*, op allerlei manieren.

فريا *prija*, soort van moeskruid, *mormordica* sp.

فرياي *prijaji*, JAV. een titel van ambtenaren.

فريسي *pariset*, rond schild. [BAT. *parinsè*. JAV. *paris*? *id.*]

فريق *prijock*, aarden of koperen pot, zooals om rijst te kookken: — *api*, mortier.

فريغي *parigi*, bron, wel. [JAV. *id.*?] *پوساکا* *poesaka*, erstuk, oud familie-stuk of goed. [JAV. *id.* V. SKR. *rad. poes*, verdeelen.]

فست *pësti*, JAV. zeker, stellig.

فستاک *poestaka*, betooveringen, incantaties. [Kw. *id.* geschreven talisman. BAT. *poestaha*, wigchelboek. SKR. *poestaka*, bosch, handschrift.]

فشف *poespa*, bloemen. [Kw. *id.* SKR. *poespa*.]

فشفراگم *poesparagam*, gebloemd patroon; topaas. [TAM.? SKR. *poesparāga*, topaas, eig. bloemkleurig.]

فشق *pësoek*, gat, opening; met gaten, bijv. een kleed. [V. *masoek*.]

فسون *pasoena*, bezwering, tooverspreuk. [PERZ. *afsoen*, *fasoen*.]

فسين *paseban*, JAV. gehoorzaal of -plaats van den Vorst.

فسيار *pasejar*, wandelen. [BATAV. PORT. *passear*.]

فسيسر *pasisir*, zeestrand, [JAV. *id.*]

فثاقه *pëngapoch*, vaantje aan eene mast: *lajar* —, voor *l. tijang* —, topzeil. [V. *kapah-kapah*.]

فثانن *pënganan*, lekkernijen, gebakken. [gw. *kënan*?]

فثغر *pëngar*, roeibank.

فثس *pangsa*, holte, zoo als van de kokosnoot waarin de kern sluit. M.

فثسن *pangsan*, bezwijmen.

فثسو *pongsoe*, V. *ثوسو*.

فثكو *pangkoer*, houweel.

فثكل *pangkal*, het voorste einde van iets, begin van een weg, dikste einde van een stok; de steel van de kris, die in

het handvat sel vast zit; hoofdsom, kapitaal; — *paha*, heup. *Pangkalan*, veer, waar men afvaart; *arta* — fondsen.

ثفكو *pangkoe*, schoot. *Pëmangkoe*, bestuurder, voogd. *Mëmangkoe*. *Mangkoe-boemi*, titel van een voornaam staatsbeambte. [DAJ. id. JAV. *wëngkoe*, kreits, *pamëngkoe*, bestuur.]

ثفكو *pëngkoeh*, gezet? stevig; stijf, gestold; plomp, onbeschaafd. [JAV. id. gespierd, stevig, onbeweeglijk.]

ثفكو *poenggawa*, hofgrootte. [JAV. id. SKR. *poenggawa*, een stier; uitstekend.]

ثفكو *pinggir*, rand, zoom. *Pëminggir*, kusten, grenzen. [JAV. id.]

ثفكو *panggung*, gerookt, door tegen het vuur te houden of op een rooster; gebrand, van eene wond. [JAV. BAT. DAJ. id.]

ثفكو *panggoeng*; *panggoengan*, uitkijk, koepel, wachttorenen. [JAV. *panggoeng*, id.]

ثفكو *pinggang*, de lendenen, het middel; *boeah* —, de nieren. *Pinggangan*, hetz. als *ikat pinggang*, gordel, sjerp. [Kw. heup. JAV. gordel. BAT. *pënggang*.]

ثفكو *poenggoeng*, de stuit, het achterste; rug van de hand, van een mes. [BAT. id. DAJ. *poenggong*, verhooging, bult, bijv. op den rug van kippen.]

ثفكو *poenggok*, zonder staart; eene soort van uil.

ثفكو *panggoel*, heup; tweede kind. [C. BATAV.]

ثفكو *pënggal*, doorgebroken of gehakt, in stukken gehakt. *Sapënggal*, een stuk. *Mëmënggal*, *kan*. [JAV. *poenggél*. BAT. *ponggol*. DAJ. *poenggel*, een stuk van iets dat gebroken is.]

ثفكو *panggil*; *mëmanggil*, roepen, to call (van daar in 't LAAG MAL. ook: noemen). [JAV. verzoeken. BAT. door toovermiddelen roepen.]

ثفكو *pinggan*, bord, schotel. [TAM. — BAT. id. JAV. DAJ. schotel, kom.]

ثفكو *poenggah*; *mëmoeenggah*, *kan*, lossen, van schepen.

ثفكو *pëngalasan*, bode, gezant. C.

ثفكو *pangling*, JAV. iemand niet herkennen.

ثفكو *pënglima*, krijgsoverste, aanvoerder te zee of te land. [Gw. *lima*.]

ثفكو *pënganten*, JAV. bruid of bruidegom [= *mampëlei*. BATAV.]

ثفكو *pëngawinan*, lansdrager. [Kw. id. lans.]

ثفكو *pangeran*, JAV. titel van vorstelijke personen.

ثفكو *pëpari*, hetzelfde gewas als *prija*.

ثفكو *pëpaja*, soort van vrucht, *carica papaja*.

ثفكو *pëpak*, kaauwen. C.

ثفكو *pëpëlik*, soort van oorsieraad. C.

ثفكو *pëpoedjoe*, V. *poejoe*, ثويد.

ثفكو *papoewah*, (ook *poewah-poewah*), naam van de kroesharige bewoners van Nieuw-Guinea en omliggende eilanden; kroes, als het haar van een Papoea. [V. Kw. *poewa*, het Oosten.]

ثفكو *pëpah*, bladsteel van palmboomen (en *pisang*?) *Palëpah*, id. [JAV. *papah*, id.]

ثفكو *papeda*, brij van sago-meel; soort van plant, *dialium javanicum*; — *papoewa*, *panax fruticosum*. (C.)

ثفكو *pak*, pak, kist,

ثقس *pëksa*, ¹ dwang. *Mëmëksa*, *kan*. [JAV. id. SKR. *pakša*, ook: legermagt.]

² gunstig, voordeelig, bijv. van den wind. [SKR. *pakša*, ook: vriend.]

تکاج **pëkatja**, een liefkozingswoord. [SKR. *pangkadja*, lotus. T.
 تکاسم **pëkasam**, V. اسم *asam*.
 تکرکاس **pëkakas**, V. تکرکاس.
 تکت **pëkat**, grondsop; dik, drabbig.
 تکررتی **pëkërti**, aard, natuurlijk karakter. [SKR. *prakrëti*, de natuur.]
 تکیسین **pëksina**, de linkerhand; het Noorden. C. [V. *äaksina*, rechterhand, Zuiden.]
 تکیو **pëkoeng**, etterbuil aan de schenen. T. [V. BAT. *poengkoeng*.]
 تکتی **pëkak**, hardhoorig. M. stokdoof. C.
 تکیو **pëkoe**, eene snoer kleine muntjes, *pitjis*. C.
 تکیاری **pëgari**, zichtbaar. C.
 تکیاری **pëgawei** en **pawei**, werktuig, iets dat ergens voor noodig is; eene soort van hofbeambten, die aan de persoonlijke dienst van den Vorst verbonden zijn. [Gw. *gawei*. JAV. *gawe*, maken.]
 تکیار **pëgar**, soort van fazant, die veel voorkomt op het Maleische schiereiland.
 تکیس **pëgas**, eene voer, bijv. van een horloge. D.
 تکیگ **pëgang**; *mëmëgang*, in de hand vasthouden; in handen hebben; besturen, administreren; de hand ergens opleggen, zich van iets meester maken. *Pëngangan*, gebied, onderhoorigheid. [V. JAV. *pëgëng*, inhouden, bijv. den adem.]
 تکیگ **pëgap**, hijgen. C.
 تکیادر **piladoc**, zekere vogel. C.
 تکیانگی **pëlangi**, (C. *palanggei*) veelkleurig; de regenboog. [JAV. *plangka*, gevlekt, bont, van een paard. V. PERZ. *palank*.]
 تکیابی **pëlabaja**, scherpreger. C.
 تکیات **pëlat** = **pëlar**, te Patani. C.
 تکیات **pëlit**, karig, schriek. [C. BATAV.]

تکامین **pëlamta**, bruidskamer of -vertrek. C.
 تکلان **pëlana**, zadel van een paard, tuig van een olifant. [JAV. *id.*]
 تکلباگی **pëlbaget**, V. باگی.
 تکلیر **pëllir**, penis: — *itik*, eene schroef; *boewah* —, *testiculi*. *Pëllir-peliran*, hetz. als *tjaping*. [JAV. *pëli*.]
 تکلغ **palang**, V. تکلغ en بلغ *bëlang*.
 تکلغکم **palinggam**, albast of marmer. BOT. WVB.
 تکلغ **palëpah**, V. *pëpah*.
 تکلوک **pëloek**; *mëmëloek*, omvademen; met de armen omvatten, omarmen. *Pëmëloek*. [V. *kaloe*. JAV. *id.* D. *palok*.]
 تکلپن **palemban** of **pëlamban**, (C.), smal bruggetje of voetpad door een moeras.
 تکلپن **paloemban**, kristal.
 تکلپف **pëlempap**, hetz. als *tëmpap*.
 تکلندت **pëlandoek**, soort van muskushier, dwergheert. [BAT. *landoek id.* D. *landok*, list (het dier wordt namelijk voor zeer listig gehouden).]
 تکلور **pëloeroe**, kogel. [PORT. *pelouro*.]
 تکلوس **pëloes**, in den modder gezakt. [C. BATAV.]
 تکلوتق **pëloepak**, V. کلوتق *këloepak*.
 تکلوتق **pëloepoch**, gespleten bamboes voor vloeren en beschotten. [JAV. *id.* V. *palëpah*.]
 تکل **pëloeh**, ook *ajar* —, zweet; verdichte waterdamp [gw. *loeh*. JAV. tranen.]
 تکلهار **pëlihara**, zorg, hoede. *Bërpëlihara*. *Mëmëlihara*, *i*, *kan*, ook: opvoeden, opkweken. *Pëliharaän*. *Pëmëlihara*. *Pëmëliharaän*. *Përpëliharaän*, bijv. *koeda*, stoeterij. (D.) [JAV. *pijara*. SKR. *parihara*, ook: beveiliging, beschutting.]
 تکلپت **pëllibat**? V. کلپت.
 تکلپت **palita**, lamp. [BAT. *id.*, pit van eene lamp. V. کلپت PERZ.]

فليس **pěltjas**, ¹ onkwetsbaar, beveiligd voor verwonding (C. ook *pěnglias*); ² hetzij ver! [BAT. id.]

فليست **pěllist**? naam van een kwaden geest. MĒN. *palasit*, iemand, die 's nachts met zijn romp te bed ligt, maar zijn hoofd laat kuiseren om kwaad te doen; scheldwoord van de Maleijers tegen de Bataks. T. V. *pěnggalan*.

فليست **pěleset**, uitgegleden. [JAV. *kěplesed* id.]

فليفس **pělipis**, de slapen van het hoofd. *Pělipisan*.

فليك **pělek**, vreemd, nieuw, onge woon. [V. BAT. *poelik*, verschillend, anders, vreemd; afgezonderd.]

فماتغ **pěmatang**, V. باغ *batang*.

فمارف **pěmarf**, V. هارف *arif*.

فمanggan **pěmangan**, V. تائن *tangan*.

فمالي **pěmali**, verboden, ongeoorloofd. [BOEG. id. DAJ. *pali*. BAT. *kěmali*. MAK. *kasipalli*.]

فمبک **pěmbak**, soort van duif. C.

فمپاس **pěmpas**, boete voor verwonding. *Měmaměpas*. [Gw. *papas*. V. *lepas*. DAJ. *papas pali*, bezem om den staat van onreinheid van iemand, *pali*, weg te nemen.]

فمپين **pěmpin**; *měmimpin*, aan de hand leiden. *Pěmimpin*, voorgd.

فمنداه **pěmandah**, soort van zwaard.

فمورس **pěmoeres**, soort van geweer, donderbus.

فناک **pěnaka**, gelijk, even als of.

فناگ **pěnaga**? een bamboes om vrachten over den schouder te dragen. N.

فنت **pěnat**, vermoeid van het in ééne houding zitten of liggen of van eenerlei beweging.

فنتا **pěnta**, verzoek. *Minta* en *měminta*, *i*, *kan*. *Pěrmintaän*. [BAT.

maminta, door de gunst der geesten verkrijgen enz.

فنتت **pěntat**, voetstuk; fundament, grondslag.

فنتس **pěntas**, I. vlug suel; vaardig, handig. *Pěntasan*. [V. *pintas* en DAJ. *hantas*, de kortste weg, *pahantas*, die altijd regt door gaat.]

II. geschikt, gepast, welstandig, sierlijk. [JAV. DAJ. id.]

فنتس **pěntas**, de kortste weg. *Pěntasan*. [BAT. id. V. het voorg.]

فنتس **pěntas**, eene verhevene zitplaats; voetstuk. C. [BAT. *pontas*, een kist, waarin men allerlei dingen bewaart en waarop men tevens slaapt.]

فنتغ **pěntang**, verboden; een persoon of zaak, waarvan men zich onthouden moet. *Měmantang*. [BAT. id. V. *pali*.]

فنتغ **pěntang**, gekruist. *Měměntang*. [V. *běntang*. JAV. *pěntang* id.]

فنتغ **pěntang**, belang, gewigt.

فنتغ **pěntang**, bontgestreept. [JAV. *pontang*]

فنتغ **pěntoeng**, blok, afgehouden stuk; van beesten, met stompen staart — *api*, stuk brandhout. *Měmoentoeng*, verminken. [BAT. verminkt. DAJ. *pontong*, afgehouden stuk van lange voorwerpen; de boven en benedenkant, nam. de korte zijden, daarvan. V. فوئغ *poetoeng*.]

فنتک **pěntak**; MĒN. *měmantak*, steken, van wespen. T. [BAT. id.]

فنتک **pěntik**, het slaan of wrijven van iets hards tegen iets anders, bijy. om vuur te maken. *Běrpantik*. *Měmantik*, *kan*. *Pěmantik*. D. [V. BAT. *santik*, een stukje tonder om een sigaar bij aan te steken.]

فنتک **pěntek**; *měmantek*, een nagel of bout inslaan. [JAV. id. V. *pantak*, *pantik*.]

ثنتق **pontok**, breede gouden band om den bovenarm gedragen. *Běrpontok*.

ثنتل **pintal**, te zamen gedraaid. *Měmintal*. [DAJ. id.]

ثنتن **pantan**, gelijk, even als. *Sěpantan*. M.

ثنتن **pantoen**, eene soort van vierregelig gedicht, het inlandsche volksdicht.

ثنتر **pintoe**, poort, deur. [BAT. id.]

ثنتي **pantel**, strand, zeestrand. [DAJ. id., zacht glooiende rivieroever. V. Kw. *panti*, *pante*, woning.]

ثنتيانق **poentijanak**, naam van den geest der gestorven kraamvrouwen, die kinderen en kraamvrouwen plaagt en miskramen veroorzaakt.

ثنج **pandji-pandji**, vaandel, banier; wimpel.

ثنجاب **pěndjadjab**, klein handelsvaartuig met ééne mast.

ثنجار **pěndjara**, hok, gevangenis. *Měměndjara*, kan. [JAV. *koendjara*. BAT. *bindjara*, beestenva. PERZ. *pandjarah*. SKR. *pandjara*, kooi, vogelkooi.]

ثنجت **pandjat**, klimmen, ergens opklimmen. *Měmandjat*.

ثنجت **poendjoet**, een stuk kleeft tot een zak zamenbinden, een zak met een koord toebinden. C.

ثنج **pandjar**, handgeld. [JAV. *pandjar*. V. JAV. *gandjar*.]

ثنجڭ **pandjang**, lang, uitgestrekt; lang van duur. *Sa* —, bijv. *djalan*, den geheelen weg langs, — *ari*, den geheelen dag door. *Měmandjangkan*, ook bijv. een gerucht verspreiden. [JAV. DAJ. id. BAT. *gandjang*.]

ثنجل **pindjoel**, overschot, surplus. C. [V. JAV. *poendjoel*, te bovengaen, meer dan.]

ثنجم **pindjam**, te leen, wat terugge-

geven moet worden. *Měmindjam*. *Pindjaman*. [Gw. *indjam*. BAT. DAJ. *indjam*, id.]

ثنجورت **pěndjoerit**, 't JAV. *pradjoe-rit*, krijgsman, voorvechter.

ثنجونن **pěndjoenan**, pottelbakker.

ثنجي **pindji**, kaarden, katoen kammen. C.

ثنجا **pěntja**, punt, top; slippers, einden van een kleedingstuk. [JAV. *pěntjoe?* id. V. *poentjak*.]

ثنجال **pěntjala**, een stuk geruit doek voor speelbord. [SKR. *pantjāli*.]

ثنجت **pantjoet** = **pantjoer**.

ثنجالڭ **pěntjalang**, groot handelsvaartuig met eene of ook wel met twee masten.

ثنجر **pantjar**, ¹ omhoog spuiten; opflikkeren, glans verspreiden? [V. JAV. *poentjar*.]

² zich verspreiden, bijv. van het licht, stralen schieten. *Měmantjar*. [V. JAV. *pěntjar*. DAJ. *pantjar*, schitteren van den bliksem.]

³ afstammende van iets. [JAV. *pantjēr*.]

ثنجر **pantjoer**, met eene straal nederstorten. *Běrpantjoer*. *Pantjoeran*, waterval, waterloop, waterleiding enz. *Mantjoer*. [JAV. *pantjoer*. Gw. *antjoer*.]

ثنجروب **pantjaroeba**, de veranderlijke winden in den tijd der kentering; de kentering van den moeson.

ثنجڭ **pantjang**, een paal, palissade. *Měmantjang*. [JAV. *tjantjang*.]

ثنجڭ **pantjing**, I. vischhaak. *Měmantjing*. *Pěmantjingan*, gewricht.

II. kieskeurig, minachtend. *Pantjingan*.

ثنجڭ **pantjoeng**, afgesneden; lap, —

talinga, oorlap; — *saroeng*, slip van de sarong die over de gordel omgeslagen is. *Mëmantjoeng*, ook: onthoofden. [V. *poetong*.]

ٲٲٲ *pintjang*, kreupel, mank. [JAV. *id.*]

ٲٲٲ *pantjapërsada*, soort van piramide met trappen en met verschillende badinrichtingen op den vlakken top. Zij is met gele zijde of katoen behangen en wordt bij gelegenheid van vorstelijke huwelijksplegtigheden opgeslagen. [SKR. *pantjaprasāda*.]

ٲٲٲ *pëntjak*, worstelen, wedijveren. C.

ٲٲٲ *pëntjoek*, soort van salade. C.
ٲٲٲ *poentjak*, top, kruin. [C. BATAV. V. *pëntja*, *poetjoek* en *këmoentjak*.]

ٲٲٲ *pëntjil*, alleen geraakt zijn door te verdwalen. T. [BAT. *ponsil*.]

ٲٲٲ *pantjalogam*, een edelgesteente? [TAM. ? SKR. *pantjaloha*, metallieke compositie uit vijf metalen.]

ٲٲٲ *pantjalima*, wigchelarij [*pan-tja*. SKR. vijf, en *lima*, MAL. *id.*]

ٲٲٲ *pantjawarna*, *pantjaroena*, veelkleurig; een zeker edelgesteente? (M.) [SKR. eig. vijfkleurig. JAV. *montjawarna*.]

ٲٲٲ *pantjendar*, de vijf zintuigen. [JAV. *pontja-drija*. SKR. *pantjendrija*.]

ٲٲٲ *bandahan*, soort van werpspies. [Gw. *dahan* ?]

ٲٲٲ *plndis*; I. ook *këpini*, soort van ijzerhout, *opa metrosideros*. (M.) [BAT. *hapinis*.]

II. boot, sloep, *pinnace*. T.

ٲٲٲ *pandang*; *mëmandang*, de oogen op iets vestigen; iets aandachtig waarnemen. *Tërpendang*, toevallig

den blik op iets vestigen. *Pëmandang*. *Pëmandangan*. *Bërpendangan*. [JAV. *mandëng*, *id.* BAT. dat, waaraan men iets of iemand kent. DAJ. *andangan-dang*, schijf of doel waarnaar men schiet.]

ٲٲٲ *pënding*, gouden of zilveren plaat die van voren op den gordel zit of ook eene ketting van zulke platen, van voren met een haak vastgehecht, die om het midden gedragen wordt. [JAV. *pënding*, *id.*]

ٲٲٲ *pindang*, bijzondere wijs van kerry-bereiding? M.

ٲٲٲ *pinding*; *kapinding*, wandluis. [Mën. = *pidjat*.]

ٲٲٲ *pandak*, V. op *lapik*.

ٲٲٲ *pendek*, laag bij den grond, kort van statur; kort; kort van duur. [BAT. *id.* DAJ. *pandak*, kort. Gw. *endek*. JAV. laag.]

ٲٲٲ *pondok*, afdak, tijdelijke verblijfplaats, loods. [JAV. ? BAT. *id.*

ARAB. ٲٲٲ.]

ٲٲٲ *pandan*, de *pandanus*, eene soort van gewas. [JAV. BAT. *id.*]

ٲٲٲ *pandoe*, het in brand steken, inzonderheid van het houtgewas bij het aanleggen van een ladang. [V. DAJ. *pandok*, goed aangelegd van het vuur.]

ٲٲٲ *pindah*, verplaatst; verhuisd. *Mëmindah*, *kan*, ook: overbrengen in eene andere taal; *dipindahkan*, sterfen, van Vorsten. *Pindahan*. [JAV. *id.* Gw. *indah*. DAJ. het verplaatst zijn.]

ٲٲٲ *pandei*, knap, een die van alles weet; bedreven in eenig handwerk inz. de goudsmederij, goudsmid. [JAV. *pande*. BAT. *pandè*, *id.* V. SKR. *pandā*, wijsheid, *pañdita*.]

ٲٲٲ *poendi*, ook *pëpoendi* en *poendi-poendi*, beurs, geldtas.

ٲٲٲ *pandita*, geleerdè inz. in de

godsdiens, priester. [JAV. id. SKR. id.]
فندیت **pandijat**, kuil om olifanten
te vangen. C.

فندیکر **pendikr**, V. دیکر.

فنگ **pëning**, duizelig, ligt in 't hoofd.
فنه **pënoeh**, vol, gevuld; in menigte
zijn. *Mëmënoeh*, *i*, *kan*. *Sapënoeh*
pënoeh. [Kw. *pënoeh*, id. SKR. *pōr̄na*,
vol, voltallig.]

فنتیت **pënti**, speld. [PORT. *alfinete*.]

فنجو **pënjoe**, zeeschildpad. [JAV. id.
BAT. *ponoe*.]

فوادی **poeadel**, staatsietroon voor
bruid en bruidegom.

فوآسا **poewasa**, vasten; de Moham-
medaansche vasten. [JAV. id. SKR.
oepawāsa, vasten.]

فواک **pawaka**, vuur. [Kw. id. SKR.
pāwaka.]

فواک **poewaka**, zekere boschgeest. T.
[BAT. *poebada*. MAK. *pawadjo*?]

فوالم **poewalam**, bloedkorallen. TAM.

فوان **poewan**, vorstelijke betelschaal;
boenga —, zekere bloem, *cleroden-*
drum sp.; *ëntjik* —, titel van de ge-
huwde dochters van den Bëndara en den
Toemenggoeng. [Van het gw. امغو?]

فوآر **poetar**, gedraaid, gewonden. *Më-*
moetar, ook: verdraaijen van woorden;
pahat —, een ronde beitel om gaten te
slaan voor bouten. *Poetaran*, windas,
— *ajar*: waterwiel. *Pëmoetar*, schroe-
vendraaijer enz. [V. *poesar*. JAV. id.
DAJ. *poetar*, id.]

فوآوس **poetoes**, door afbreken tot een
einde gebracht; afgebroken; ten einde;
afgedaan. *Mëmoeoes*, *i*, *kan*. *Poe-*
toesan, ook: beslissing, einduitspraak.
Kapoetoesan. *Bërpoetoesan*. [JAV.
DAJ. id.]

فوآنگ **poeting**, einde, uiteinde; de
ijzeren pen, waarmede een wapen in het

heft vastzit; — *bëlioeng*, naam van
een wervelwind (soort van hoos?), —
damar, siphilis; — *soesoe*, tepel.
[DAJ. id., punt van een wapen.]

فوآنگ **poetoeng**, afgesneden. *Mëmoe-*
toeng, ook bijv. *ajam*, slagten, —
kajoe, hout hakken. [JAV. *poetoeng*.
SUND. *potong*, id. V. *poentoeng*, *pan-*
djoeng.]

فوآتق **poetek**, de vruchtkiem? C. [V.
poetih.]

فوآت **poetih**, wit; zuiver; licht, van
kleuren; — *koening*, licht geel; —
ati, zuiver opregt van hart. *Kajoe-*
poetih, soort van boom, die eene in de
geneeskunde bekende olie oplevert, *me-*
laleuca. *Mëmoeitihkan*. [JAV. id. BAT.
DAJ. *poeti*. SKR. *poëti*, zuiverheid,
gezuiverd zijn.]

فوآجا **poedja**, godsdiens, godsvereering.
[JAV. id. SKR. *pōdjā* id.]

فوآجت **poedjoet**, worgen met een
touw C. [V. *koedjoet*.]

فوآجو **poedjoe**, V. ثویه II.

فوآجی **poedji**, lof, loftuiging. *Më-*
moedji. *Kapoedjian*. *Poedji-poedji-*
an, de aanhef, het eerste gedeelte van
een brief. [JAV. BAT. id. SKR. zie
poedja.]

فوآجت **poetjat**, bleek. [JAV. *poetjët*.
DAJ. *moesat*.]

فوآجج **poetjang**, areka-boon. T.

فوآجج **poetjoeng**, soort van zeevogel.
[C. BENGK.]

فوآجق **poetjoek**, de eerste uitspruit-
sels van de bladen; de binnenste uit-
spruitsels in den top van palmboomen
enz.; woord om brieven, geweren en
schoten, ook olifantstanden, te tellen.
[BAT. *poesoek* id. JAV. bovenste punt
van iets, begin van iets. V. *poentjak*.]

ثود en ثودر **poeda**, **poedar**, bezoedeld, verwelkt, doodkleurig. M.

ثودق **poedak**, soort van plant, *pan-danus inermis*. [JAV. id.]

ثودغ **poeding**, een zeker struikgewas met veelkleurig blad, *justicia picta*. (V. *prada*).

ثودي **podt**, poeder, stof van edelgesteenten. *Mëmodi*, kan, vergruizen, vermalen. [TAM. — JAV. *podt*, losse edelgesteenten, *mëmodi*, daarmee bezetten. BAT. id. zaagsel, gruis van goud.]

ثور **poewar**, zekere aromatische plant, *amomum cardamomum*.

ثورا **poera-poera**, voorgeven iets te zijn wat men niet is. [V. *oera-oera* II.]

ثورقار **porak-parik**, verspreid; gescheiden. C. [V. *oera*.]

ثور **poeroe**, zweer, booze uitslag: — *hajal*, kanker, — *kotji*, siphilis, — *baka*, klierziekte.

ثوره **poereh** ? houten pennetje.

ثوري **poeri**, I. vorstelijke residentie. [KW. SKR. id.]

II. V. برته *bërtih*.

ثوس **poewas**, verzadigd. *Mëmoewas*, kan. [V. *poewasa*. BAT. id. op een weg tot een zeker punt komen; overgaan, van dronkenschap.]

ثوست **poesat**, navel; middelpunt; — *tëlor*, treë van een ei. [JAV. DAJ. *poesër*. BAT. *poesok*. MAK. *potjì*. BOEG. *posi*.]

ثوست **poesoet**, lancet. M.

ثوسر **poesar**, het horizontaal draaijen, zoo als bijv. water in een kolk. *Bërpoesar*. *Poesaran*, een ronde vlecht van het haar op het achterhoofd? C. [V. *poetar* en *poesat*.]

ثوسغ **poesing**, het ronddraaijen om een middenpunt; ronddwalen; duizelig zijn.

Bërpoesing: *angin* —, wervelwind. *Mëmoesing*, kan. [V. *gasing*.]

ثوسر **poesoe**, hoop; — *aniani*, miërennest. [Bij C. *pongsoe*. V. *boesoet*.]

ثوغ **pong**, soort van vogel, *gracula*. [C. BENGK.]

ثوغ **poewang**, soort van wijze lieden, die beweren de plaats te kunnen aanwijzen waar men met vrucht eene mijn zal kunnen gaan exploiteren. [V. ثارغ.]

ثوغت **poengoet**; *mëmoengoet*, oprapen, lezen; van den grond opheffen en tot eene waardigheid benoemen; uitlezen; — *lajar*, zeil innemen; — *kain*, zijn goed ophouden; — *salah*, allerlei fouten opmerken; — *tjoekei*, tollën heffen. *Poengoetan*. *Poengoetpoengoetan*, zwerver. *Kapoengoetan*, bijv. afgewaaide aren enz.

ثوغه **pongah**, met streken, listig C. *poengah*, trotsch, verwatenheid C.

ثوغت **poepoet**, blazen, waaijen. *Bërpoepoet*. *Mëmoepoet*. [DAJ. id. een blaasbalg in beweging zetten. MAK. *poepoekang*, blaasbalg.]

ثوغر **poepoer**, soort van cosmetiek. [JAV. id.]

ثوغس **poepoes**, MëN. uitgeveëgd. [V. هبفس, هاتس.]

ثوغل **poepoel**, de peperpluk en de oogst van andere derg. gewassen. *Mëmoepoel*. [V. كپغل. C. BENGK. DAJ. *poepoel*, het afgeplukt worden.]

ثوگر **poepoe**, geslacht, generatie, bijv. — *jang katiga*, het derde geslacht. *Sapoepoe*: *soedara* —, eigen neven; *anak* —, = *kamanakan*, neef, cousin? *Sapoepoëan*. *Poepoëan*. [MAK. *sampoe*, neef, cousin. BOEG. *sëppoe*. BAT. *poepoes*, zusters kind.]

ثوگه **poepoeh**, zich tot den strijd gereed maken, bijv. van hanen; vechten

zonder kunst-sporen, van hanen C. [JAV. *id.* gevecht.]

ثوكت **poekat**, groot vischnet veel overeenkomst hebbende met schakels. *Měmoekat. Pěmoekat.* [BAT. *poehot.*]

ثوكس **poekas**, I. soort van woudboom. C.

II. soort van zenuwachtige toestand bij vrouwen; wenschen doen bij wijze van amusement. C.

ثوكت **poekang**, zeker dier, *loris tardigradus*; benaming van staarteloze hoenderen (T.); val om alligators te vangen. [C. zie ook *lintang*. JAV. *id.* dijen van een dier.]

ثوكت **pokok**, onderste gedeelte van den stam; onderste gedeelte van iets, voetstuk, grondslag, steel; kapitaal, inleg: — *angin*, windhoos. [JAV. *id.* MAK. *poko.* BOEG. *poöng.* V. *pohon.*]

ثوكل **poekoel**; *měmoekoel*, kloppen, slaan. *Pěmoekoel*, houten hamer.

ثوكو **poekau**, een bedwelmend preparaat van *datura*. [BAT. *poeko.*]

ثوكي **poeki**, *pudendum muliebre*; — *andjing*, eene vrucht, *cynometra cauliflora* [C.]

ثوگر **poegar**, alles waarmede men wapens schoonmaakt. *Měmoegar* T. [BAT. *oegar.*]

ثول **poela**, = ثولق **poelak**.

ثولت **poeloet**, soort van rijst, *oryza glutinosa*. [JAV. *id.* kleverig plantensap, vogellijm.]

ثولر **poeloer**, = هپولر **ěmpoeloer**.

ثولس **poelas**; ¹ *měmoelas*, wringen; omdraaijen bijv. denhals. [JAV. *poelir.*]

² soorten van netels, waarvan garen bereid wordt; het garen daarvan. [V. هپلس.]

ثولغ **poelang**, terugkeeren. *Měmoelang*, kan ook: teruggeven. *Poela-*

ngan. [KW. *id.* BAT. *oelak.* V. *oelang.*]

ثولق **poelak**, wederom; ook, insgelijks. [V. *poelang.*]

ثولغ **polong**, naam van een kleinen geest, een kabouter, dien men met zijn bloed voeden en zich dus dienstbaar maken kan.

ثولن **poelan**, 't ARAB. نلان.

ثولو **poelau**, eiland. [BAT. JAV. *poelo.*]

ثوله **poelth**, bijkomen, herstellen, uit eene ziekte, van eene nederlaag. *Pěrmoe-lih.* [JAV. *oelih*, terugkeer.]

ثوله **poeloeh**, tiental: *sa* —, tien. *Běrhoeloehpoeloeh.* [BAT. JAV. DAJ. MAK. *id.*]

ثولي **poelci**, naam van een boom met zeer ligt hout en fraaije bloemen, *alstonia sp.*

ثون **poen**, dient om een nadruk te geven aan eenig woord dat voorafgaat: *saringgit* — *tiada boleh dapat*, zelfs voor een dollar kan men het niet krijgen; *sakali* — *tidak*, volstrekt niet; *soenggoeh* — *děmikian*, waar is het, waar mag het zijn, dat het zoo is, d. i. ofschoon het zoo is, al is het zoo; *itoepoen*, zie boven; *maka ija-poen běrkata poelak*, toen zeide hij wederom. Door misbruik echter heeft dit woordje dikwijls zijne kracht en daarmede al zijne beteekenis verloren.

ثونق **poenoek**, gezwel op den nek of de schouders waarop een juk of draagstok ligt; bult van een kameel. [JAV. eelt, likdoorn; bult.]

ثوني **poenel**, soort van groene duif die op de vrucht van vijgeboomen aast; — *andoe* (ook *sělaja*) eene soort van donker-karmozijnrood-met-witte, — *djamboe*, eene groen-met-paarsche, — *tanah*, eene derde soort (M.) [BAT. *poenè.*]

ثورة **peawah-poewah**, V. ثوره.

ثوهي **poehoen**; *mēmoehoen*, *i, kan*, ergens om verzoeken. *Pēmoehoenan*. — *Moehoen patik*, neen! ik dank u; bedanken. *Bērmoehoen*, verlof vragen om heen te gaan, afscheid nemen. *Mēm-pēmoehoen*, (verbasterd in *mēmברי moehoen*?) verlof, afscheid geven. *Mēm-moehoen*, *kan*, verlof geven om heen te gaan. [JAV. *soehoen*. V. K. h. *moe-woen*, weenen.]

ثوهي **pohon**? onderste gedeelte van den stam van een boom; boom; oorzaak, wortel, grond, begin: — *kajoe*, boom die timmerhout levert, zware boom; — *pētang*, begin van den avond; — *ma-ta*, binnenhoek van het oog; — *tēlinga*, dat gedeelte van het oor, dat aan het hoofd vastzit. [V. *pokok*. DAJ. *oepon*. MAK. *poko*. BOEG. *poōng*. JAV. *woeloe poehoen*, haar van den grooten teen.]
ثويج **poejang**, gew. مريج, *moejang*. w. m. z.

ثويج **pojang**, wijzen, tovenaars bij de onbeschaafde stammen in het Maleisch schiereiland. [V. *poewang*, *poejang*.]
ثويو **poejoe**; *angin* —, wervelwind T. [BAT. *id.* in de rondte draaijen.]

ثويو **poejoeh**, I. ook *kēpoejoeh*, kwartel. [JAV. wijfje van de kwartel, dat gebruikt wordt om te laten vechten.]

II. *pēpoejoeh* (ook *pēpoedjoe*? M.) baarmoeder. [JAV. *poejoehan*, van het gw. *oejoeh*.]

ثاهل **pahala**, vrucht van eenig werk; voordeel, belooning; verdienstelijk werk. [Kw. vrucht; nut, voordeel. SKR. *phala*. V. ثال.]

ثيات **pijatoe**, vaderlooze wees; verlaten. [SKR. *parihartawja*, te beschermen?]

ثيار **pijara**, JAV. = ثهار, *pēihara*.

ثيال **pijala** V. ثياله PERZ.

ثيت **pita**, tevreden, vrolijk.

ثيت **pijat**, rechte afstammeling in den 5^{den} graad. C. V. ثيو.

ثيتر **petor**, factor, opziener van den handel, Europeaan aan het hoofd van een buitenpost. [PORT. *feitor*.]

ثيئغ **pitng**, *kapiting*, soort van krabbe. [JAV. *id.* en *piŋing*, vast in de armen sluiten.]

ثيتس **pitts**, duit, kleine Chinesche muntjes met een vierkant gat er in. [DAJ. *pikis id.* JAV. *pitjis*, geld in 't algemeen.]

ثيتق **petak**, afdeling, afgeschoten vak of vertrek. [Kw. *id.* BAT. honderd-duizend of millioen. V. كوين.]

ثيتم **petam**, **pitam**, stuipen, toeval- len; — *babi*, vallende ziekte. [C. TEL.]

ثيته **pitah**, geestig. C. [V. *pita*.]

ثيجت **pidjat**, ¹ het zacht tusschen de vingers drukken van de ledematen. [JAV. *pidjēt*. DAJ. *pitjik*. MAK. *pidja-pidja*.]

² *pidjat*, wandluis. [V. *kapinding*.]

ثيجر **pidjar**, I. soldeersel. [JAV. *pidjēr*. BAT. *pidjor*. MAK. *pidjà*.]

II. aandachtig bezig. [JAV. *id.*]

III. overgekookte olie C.

ثيجن **pidjak**; *tēpidjak*; *matahari* —, middag. [C. *pidjak*, treden, vertreden. V. *djēdjak*.]

ثيجن **pitjak**, ¹ eng, beperkt; — *ati*, beklemd. [C. BK.]

² MĒN. plat. [BAT. *pinsak*.]

ثيجن **pitjik**, bekrompen van verstand. [V. *pitjak*.]

ثيجو **pitjoe**, slot van een geweer C.

ثيرس **peres**; *mēmeres*? koorn afstrijken, bij het meten.

ثيرغ **piring**, tafelborden, schotels; porcelein. [JAV. *id.*]

ڦيرغ **perang**, bleek, lichtbruin (van het gelaat, het haar, de oogen). [BAT. *id.*, vaal rood, als het hoofdhaar van den orang-oetan.)

ڦيرن **perak**, zilver. [BAT. *pirak*.]

ڦيري **piri**, tot poeder wrijven?

ڦيس **pisa**, **pesa**, weefgetouw. [? C. BENG. V. het volg. woord.]

ڦيس **pijas**, breedte inz. die van een weefsel. C.

ڦيسڠ **pisang**, naam eener welbekende vrucht, de pisang, banaan, *musa paradisiaca*. *Pisang-pisang*, de kromhouten van een schip. [JAV. *id.* Volg. Lassen, 't SKR. *pisangga*, taankleurig.]

ڦيسڪ **pisak**, een geer, inz. het middenstuk in het kruis van een broek. T. [BAT. *id.*]

ڦيسو **pisau**, mes. [CHIN. *pi-sjou*, dolk. T.]

ڦيسٿ **pingit**, I. opgesloten, verborgen gehouden (bijv. uit jaloezij). *Mëmingit*. [JAV. *id.*?]

II. *mëmingit*, de haren opmaken.

ڦيسڪر **pengkar**, krombeenig. C.

ڦيسڠڠ **pijgang**, soort van bladluis, die de rijstplanten nadeel doet. M.

ڦيسڠي **pingei**, fraai, schoon, goed van uiterlijk. C.

ڦيسڠا **pipa**, vat, pijp.

ڦيسٿ **pipit**, soort van rijstdiefje. [BAT. *pitpit*. MAK. *pipi*.]

ڦيسٿس **pipis**; *mëmipis*, fijn wrijven van medicijnen en derg. [BAT. JAV. *id.*]

ڦيسڠه **pipih**, plat, van den neus, boonen enz. [V. JAV. *mipih*, indrukken, een deuk maken.]

ڦيسڠي **pipi**, wang. [BAT. bovenwang. JAV. wang en zijde van iets. DAJ. wang; oevers eener rivier bij de monding.]

ڦيسڪٿ **pikat**, I. horzel.

II. vogelknip. [JAV. *id.*]

ڦيڪر **pikir**, gedachte; overdenking; meening. *Mëmikirkan*. *Bërpikirkan*. *Pikiran*. [JAV. BAT. *id.* ARAB. *فكر*.]

ڦيڪل **pikoel**, het over² de schouders dragen van lasten; een last als gewigt, 125 Amst. ₤. *Mëmikoel*. *Pikoelan*. [JAV. *id.*]

ڦيڪو **pikau**, soort van vogel.

ڦيلٿ **pilat**; *mëmilat*? van nabij beschouwen, opnemen. [C. BATAV.]

ڦيلٿ **pelat**, tongval, dialect. [Volg. C. JAV. onduidelijk, van de uitspraak.]

ڦيلڠ **pilang**, I. (*pelang*, *pialang*), vorstelijke sloep.

II. een werktuig om den grond effen te maken. C. BATAV.

ڦيلڪ **pilak**, I. *pailak*, een ongelukkige, een ellendige C.

II. koude, rheumatisme. C. BATAV.

ڦيلن **pilln**; *mëmilin*, *kan*, in elkaar draaijen, van touw.

ڦيلو **piloe**, aangedaan, verteederd, vermurwd. *Mëmiloekan*. *Kapiloean*.

ڦيله **pillh**; *mëmilih*, kiezen, uitkiezen, verkiezen. *Pilih-pilih*, naauwkeurig. *Pilihan*. *Pëmilihan*. [JAV. *id.* MAK. *pile*. BOEG. *ile*. DAJ. *ilih*?]

ڦينڠ **pinang**, de betelnootpalm, *areca catechu*; — *moeda* = *alkoe*. *Pinang-pinang*, soort van visch. *Mëminang*, *kan*, ten huwelijk vragen. *Pinang-mëminang*, een huwelijk in orde brengen. *Pëminangan*, betelschaal. [DAJ. *id.* BAT. *id.*?]

ڦيو **pioe**, afstammeling in den 6^{den} of den laatsten graad, die nog gerekend wordt. C. [V. *pijat* en *pjoet*.]

ڦيوٿ **pjoet**, afstammeling in den 4^{den} graad. C. [V. *pioe*.]

ڦيوٿڠ **pjoetang**, V. هرتڠ.

ڦيهٿ **pehak**, kant, rigting; opzigt, wijze; het afgezonderde: *dari pada* —,

wat aangaat ..., ten opzichte van ...; atas — *jang terténtoe*, op eene bepaalde wijs; *kadoea* — *laskar*, de twee afzonderlijke legers. *Mēmehak*,

i, kari, op zijde stellen, afzonderen. *Pēmehak*. D.

ثبات *pənjaock*, handnet. C.

کاجڻ *pənjoeroeng*, V. *koeroeng*.

ک

ک *ka*, voorzetsel: naar.

کابت *kaboet*, nevel, mist. [BAT. *haboe*.]

کابر *kabir*, het naar zich toescheppen met eene pagaai, door roeijen bijhalen. *Bërkabir*. *Mëngabir*, *kan*. *Pëngabir*. D.

کابر *kaboer* (ook *kaboes*), schemerdonker, schemering; *mata* —, als een nevel voor de oogen hebben, ook bijv. door weenen. [V. *kaboet*.]

کابس *kaboes*, hetz. als *kaboer*. [DAJ. *kawoes*.]

کابڻ *kaboeng*, in wanorde; een stuk kledingstof, waarvan het kleed nog gemaakt moet worden; eene maat overeenkomende met een vadem. *Bërka-boeng*, ook: in de rouw zijn. *Kaboengan*, rouwgewaad.

کابو *kaboe-kaboe*, stof op de vleugels van kapellen; *pohon* —, kapok-boom. [BAT. *haboe*. GW. *aboe*.] *Këlaboe*, aschgrauw, grijs; *boeroeng* —, soort van kraanvogel. [JAV. *këlawoe*. BAT. *hoelaboe*.]

کات *kata*, het zeggen, wat door iemand gezegd wordt. *Sa* — of *sapatat* —, een woord. *Kata-kata* gepraat. *Bërkata*. *Mëngata*, *kan*. *Përkataän*. [BAT. *hata*. SER. *kathā*, melding; gesprek; verhaal.]

کاتر *katir*, de uithouders van kleine vlerkprauwen. [JAV. *id*.]

کاتف *katoep*, gesloten, toegemaakt. *Mëngatoep*. [V. *toetoep*.]

کاتق *katak*, kikvorsch; — *poeroe*, padde. [V. *kodok*.]

کاتف *katoeng*, zeeschilpad. [BAT. *hatoeng*.]

کاتل *katil*, slaapstede, rustbank, hangmat enz. [JAV. *katil*. C. TEL.]

کاتي *katel*, ¹ een jonge kikvorsch of padde: *anak* —, ballen waar men mede speelt.

² dwerg, dwergachtig. [JAV. *kate*.]

کاجڻ *kadjang*, I. dak van zamengevlochten bladeren; dat materiaal zelf. [JAV. *id*.]

II. *mëngadjangkan*, uitstrekken, bijv. den arm. M. [toch wel het gw. *pan-djang*?]

کاج *katja*, glas; van glas. *Bërvatja*, *kan*. [JAV. *id*. SKR. *kātja*, kristal, glas.] *Katja-piring*, hetz. als *patjah-piring*.

کاجڻ *katjang*, boon, erwt, peulvrucht. *Pakatjangan*. [JAV. *id*.] *K. tjina*, *phaseolus lunatus*; *k. goreng*, *k. tanah* en *k. minjak*, *arachis hypogaea*, aardnoot; *k. goenoeng*, *hedisarum gangeticum*; *k. idjau*, *phaseolus radiatus*; *k. djapoen*, soja

hispidā; *k. djaridji* en *k. kakara lablab vulgaris*; *k. kakara-gatél*, *dolichos pruriens*; *k. kajoe*, *cytisis cajan*; *k. ketjil*, *phaseolus radiatus humilis*; *k. kedèle*, *phaseolus mas*; *k. manilla*, *voandzeia subterranea*; *k. monjèt*, *phaseolus caracalla*; *k. pendek*, *phaseolus compressus*; *k. poetih*, *dolichos katjang*. (C.) *Katjang-katjang*, soort van visch.

کاجف *katjip*, pinangschaar, eene schaar om de pinang-noot te schillen en te snijden. [JAV. id.]

کاجق *katjak*, snoevend, verwaard. *Mèngatjak*. *Pèngatjak*.

کاجچ *katjoek*, door elkander, door een? *Mèngatjoek*, door elkaar roeren; verwarren; — *dirinja*, van eene slang, zich in elkaar kronkelen. *Katjoekan*: *bhasa* —, eene taal die uit allerlei vreemde elementen bestaat; plat-maleisch als algemeene omgangstaal. *Katjoek-katjoekan*: *orang* —, menschen uit allerlei landen.

کاجو *katjoe*, katesjoe, *terra japonica*, het verdikte afkooksel van de *acacia catechu*, bij het betel-kaauwen gebruikt.

کادت *kadoet*, grof matwerk (van de bast van *gèbang*-palmen?) waarvan zakken, zeilen enz. gemaakt worden; betelbuidel. [JAV. id. BAT. *hadjoet*. DAJ. *kadoet*, een pak, dat in matten gewikkeld is.]

کادغ *kadang*, I. nu en dan, somtijds. *Tèrkudang*. [V. *adang*. II. JAV. *kadang*, id.]

II. nabestaanden, familie. [JAV. *kadang*, de onderlinge betrekking van neven en nichten.]

کادم *kadam*, doosje voor de kalk, die bij de betel gebruikt wordt. *Kadam-*

kadam, zekere kleine zeevisch. T. [BAT. *hadam* en *hadam-hadam*, id.]

کار *karā*, plezier maken. C. [V. SKR. *kāra*, dat wat iets doet, maakt, voorn. in samenstellingen gebruikt.]

کارت *karat*, I. roest. *Karatan* ook: — *ati*, verteering des harten, nijd. [BAT. *harat*, id. en bijten. V. *kèrat*.]

II. knarsen der tanden. C. [JAV. *kèrot*, *karoet*.]

کارس *karas* (ook *kèkaras*), gebak. C.

کارغ *karang*, I. koraalrif; koraal; — *boenga*, getakt, gebloemd, koraal; *boenga* —, spons; *ikan* —, de klipvisch; *pènjakit* —, de steen; — *roesak*, zeker patroon van kleederen (JAV. *parang* —, BAT. *padang* —). *Pèkarangan*, strikken om visch te vangen. (C.) *Karangkarangan*, nagebootst rotswerk. [JAV. id. en *parang*.]

II. *bèrkarang*, kunstig geschikt, fraai in elkander gezet. *Sakarang*: *boenga* —, een bloemruiker. *Mèngarang*, ook, opstellen; van' gedichten, boeken. *Karangan*, ook: de kas van een ring, waarin juwelen gezet zijn, enz. [JAV. id. V. I.]

III. gw. van *'sakarang*, w. m. z.

IV. *pèngarangan*: — *ati*, verbijs-tering; *bhaja* —, dreigend gevaar. M.

کارغ *karong*, grof matwerk, waarvan groote zakken (bijv. voor rijst) of ook zeilen gemaakt worden. [Voor *karawang*.]

کارف *karap*, pedaal waarmede het weefgetouw in beweging gebragt wordt.

کارل *karil*, haas. Ook *kari*.

کارم *karam*, vervloekt, ten verderve gedomd; vergaan, verongelukt; schipbreuk (ook — *laut*); wee u! *Mèngaram*, *kan*. *Kakaraman*, schipbreuk. [ARAB. *كأرم* V. echter, *tènggèlèm* en JAV. *kèrèm*, verzinken.]

کارن **karəna**, **kərana**, oorzaak; omdat, om; ter wille van; — *itoe*, daarom. [JAV. id. SKR. *kāraṇa*, daad; reden.]
 کارو **karau**, I. *bərkarau*: — *minjak panas*, het godsoordeel met kokende olie ondergaan. M.

II. aan een touw trekken. C.

کارو **karoe-karoe**, soort van insekt. [C. BENGK.]

کاره **karah**, schildpad, karet. [BAT. *hara*. V. JAV. *karet*, soort van gom-elastiek.]

کاري **karl** = **karil**.

کاریت **karet**, JAV. ? gomelastiek; het schildpad.

کاس **kasa** = **angkasa**.

کاست **kasoet**, I. sandalen, dikke zolen, die door kruisbanden aan de voeten worden vastgemaakt.

II. brak.

کاسر **kasar**, grof, ruw; onbeschaafd.
 کاسر **kasoer**, matras, bultzak. [JAV. id.]
 کاسغ **kasang**, MĒN. droog, onvruchtbaar, van land.

کاسف **kasap**, (ook *gasap*), ruw, oneffen. [JAV. id.]

کاسن **kasau**, voetspoor, voetstappen. *Dikasankan*. [Verbastering van *bəkasan*. C.]

کاسو **kasau**, dakspar, dwarsbalk: — *djantan*, de voornaamste balk. [DAJ. id., daksparren, waaraan men het atap vastmaakt; bovenste bladeren van een strooioed.]

کاسه **kasih**, medelijdend, ontfermend; liefhebbend, genegen. *Məngasih*, ook: uit genegenheid geven. *Kasih*, ook als uitroep: 't is onr meê te doen te hebben! *Məngasihani*, *kan*. *Kakasih*, gunsteling. *Bərkasihkasihan*. *Pərkasih*. *Pəngasih*. *Pəngasih*. [JAV. BAT. DAJ. id. gw. *asih*.]

کاسم **kasim**, gesneden, gelubd. [ARAB. ? کشیم]

کاسی **kasei** = کاسی.

کائت **kapat**, afdeeling, compagnie. *Pəngapat*, aanvoerder. M. [Gw. *pat*. V. *empat* en *panglima*.]

کائت **kapit**, makker, kameraad, secondant. C. [V. *apit*.]

کائر **kapar**, I. *bərkaparan*, verspreid, verstrooid. *Məngaparkan*. [BAT. *hapar*. V. هيفر.]

II. vuiligheid die op het water drijft. T. [BAT. *hapar*. V. *sarap*.]

کائر **kapoer**, ¹ kalk in 't algemeen; — *mati*, gebluschte kalk. *Bərkapoer*, een schip onder water met stopverw, (kalk, olie enz.) digtmaken.

² kalk om bij de sirih te gebruiken: *sirih sa* —, een pruimpje sirih (eig. sirih met de kalk?) *Məngapoeri*. *Pəkapoer*, *kapoer*-doosje. *Kapoeran*, hetz. [JAV. *apoe*, id. Van hier SKR. *khapoera*, betelpalm?]

³ *kapoer Baroes*, de Sumatraansche kamfer; *kapoer tohori*, Japansche kamfer (V. تهر). [JAV. id., DAJ. id., krijt. Van hier SKR. *karpōera*, kamfer.]

کائس **kapas**, katoen; — *bənggala*, *gossypium vitifolium*, — *bəsar*, *g. arboreum*; — *mori*, *g. micranthum*; — *taoen* = — *mori*; — *oemah*, *g. indicum*; — *oetan*, *hibiscus callosus* (C.) [JAV. id. SKR. *karpāsa*.]

کائغ **kapang**, houtworm. [DAJ. id. BAT. *hapang*.]

کائف **kapak**, korte breede bijl voor ruw werk. [JAV. *kampak*, groote bijl zonder houten steel?]

کائف **kapoek**, JAV. boomkatoen, kapok. [V. MAL. *kaboe-kaboe*.]

کائن **kapan**, wanneer, als.

کائه **kapah**; *tərkapah-kapah*, ont-

hust van schrik. C. [V. کفق *képak*.]
کافی *kapet*, soort van plant, *ophio-
derma pendulum*. C.

کاک *kaki*, voet, poot, alles wat tot
voet dient; voet, als maat. [JAV. DAJ.
MAK. *id.* als maat.]

کاکس *kakas*, I. stijf, hard C. [V.
kakoe.]

II. het in den grond krabben, bijv.
van de kippen. [DAJ. *id.*]

III. hetz. als *përkakas*.

کاکڠ *kakang*, JAV. = کاکتی.

کاکک *kakak*, oudere broeder of zus-
ter, als voornw. van den 1^{en}. en 2^{en}.
pers. van den man tegenover zijne vrouw
of den ouderen behuwdbroeder of zuster
tegenover den jongeren. *Kakanda*, hetz.
van vorstelijke personen. [Kw. *kaka*.
JAV. *kakang*. BAT. *haha*. DAJ. *kaka*,
wanneer men van vreemden spreekt, van
eigen ouderen broeder of zuster zegt men
aka. MAK. BOEG. *kaka*. V. *abang*.]

کاکف *kakap*, I. soort van boot,
vooral bij de orang-laut in gebruik;
ikan —, de Jacob Evertsen, *lates no-
bilis*, eene soort van zeebaars.

II. omhelzen. C. [V. *dakap*.]

کاکو *kakoe*, stijf, onbuigzaam; stijf,
houterig. [JAV. *id.* stijf; wrevelig, on-
geduldig.]

کال *kala*, I. tijd; *ada* — *nja*, som-
tijds. [JAV. *id.* SKR. *kāla*.]

II. scorpioen; het sterrebeeld van
dien naam; — *djëngking*, *id.* [JAV.
id. BAT. *hala*. SKR. *kāla*.]

III. strik, net. [JAV. *id.* SKR. *kala*,
ook: list.]

کالڠ *kalër*, soort van muziekinstru-
ment. C.

کالس *kalas*, eene roestrop. D.

کالڠ *kalang*, I. dat wat dient om
iets te ondersteunen, bijv. schragen,

waarop men een schip stelt om het te
kalfateren, rollen, waarover men het
aan strand voorschuijft, kussen om on-
der het hoofd te leggen. *Mëngalang*,
kan. *Kalangan*, plaats waar de sche-
pen op droog staan; — *tangan* (ook
përkalangan —), de muis van de hand.
[JAV. DAJ. *galang*. BAT. *halang*. V.
JAV. *ngalang*, iemand van weërskanten
begeleiden.]

II. tin; *batoe* —, soort van steen,
die men in de goudmijnen vindt (M.).
[DAJ. *tanggalong*, tin.]

کالڠ *kaloeng*, halsketen. [JAV. *id.*]

کالڠ *kalong*, JAV. groote soort van
vledermuis, *pteropus edulis*. MAL. *ka-
loewang*.

کالوک *kaloek*, Mën. *mëngaloek*, om-
helzen. T. [BAT. *haloek*. V. *pëloek*.]

کالو *kalau*, een pijper, fluitspeler. C.

کاله *kalah*, hard in den bek van een
paard, niet te leiden van een os of buf-
fel. C.

کالی *kali*, I. maal, keer; *sakali*,
eens; ten eenenmale, geheel, volkomen;
— *tidak*, nooit, — *poen*, zelfs; *dja-
ngan sakali sakali*, (doe dat) volstrekt
niet! *Sëkalian*, alle; *orang* —, alle
mensen, ieder een; *iboe* — *orang*,
de moeder aller menschen. [JAV. *id.*
BAT. *hali*. V. SKR. *kāla*, tijd.]

II. Mën. = *gali*.

III. JAV. rivier. [BATAV. = *soe-
ngei*.]

کامو *kamoe*, pers. voorn. meervoud,
gij. [BAT. *hamoe*.]

کامی *kami*, pers. voorn. meerv. wij,
den togesproken persoon uitsluitend;
soms: ik. [BAT. *hami*.]

کانق *kanak-kanak* (voor *anak-anak*),
naar een kind gelijkend, van den leeftijd

of van de ontwikkeling van een kind.
V. *anak*.

کانن *kanan*, regter, regtsch; linker, wanneer van rivieroevers gesproken wordt.

کارت *kawat*, metalen draad. [JAV. BAT. *id.*]

کاووس *kaoes*, ARAB. کوث.

کارل *kawal*, het bewaken; de wacht. *Bĕrkawal. Mĕnjawal, i. Pĕngawal.* [ARAB. *خول*? bewaken, oppassen.]

کاون *kawan*, schaar, troep, vlugt, kudde; makker, bondgenoot; iemands volk, gevolg van dienaars; *sakawan*, in gezelschap, te zamen; één troep, enz. *Bĕrkawan. Mĕngawan.* [BAT. *hawan*, kudde evers of olifanten, JAV. *sakawan*, vier.]

کاو *kawah*, ijzeren pannen (ketels?) om te kookten. [JAV. *id.* krater van een vulkaan.]

کاري *kawi*, I. verhalen, vertellen; de oude dichtertaal op Java. *Kawin, kĕkawin, kĕkawinan.* C. [KW. SKR. dichter.]

II. bruin C.

کاهو *kahau*, soort van bonten aap met langen staart.

کاي *kaja*, rijk; *orang kaja*, titel van mindere hoofden. *Kakajaän.* [JAV. *id.* goederen, middelen. SKR. *kāja*?]

کایت *kait* (ook *gait*), vast gehaakt; haak, weërhaak. *Mĕngait.* [BAT. *hait.*]

کایس *kais* (ook *gais*), met een stok of de hand op den grond krabben; iets op zijde schuiven C.

کایل *kail*, hengel. *Mĕngail.* [BAT. *hail.* JAV. *kajal*, vischspeer.]

کاین *kajan*, teeken op een grenspaal om te kennen te geven, dat het land in proces ligt. C.

کاین *kain*, geweven stoffen, goed, doek, kleedingstof; kleeding: — *salei* of — *sakajoeh*, één stuk daarvan.

کایو *kajoe*, hout, timmerhout: *pohon* —, zie *pohon*. [JAV. DAJ. MAK. *id.* BOEG. *adjoe.* BAT. *hajoe.*]

k. api, brandhout.

k. api-api, *aegiceras majus*.

k. arang, ebbenhout.

k. babi, *cryptenoria paniculata*.

k. bĕsi, ijzerhout.

k. boedi, soort van *ficus*.

k. tjina, *smilax china*.

k. doelang, *cassia javanica*.

k. gaboes, *alstonia scholaris*.

k. gharoe, *aquilaria agallocha*.

k. koeda, *spondias wistengi*.

k. koekoen, *heritiera litoralis*.

k. koening, *nauclea orientalis*.

k. manis, kaneel.

k. pasir, *catha montana*.

k. pĕdas, soort van sassafras.

k. poetih, *melaleuca cajaputi*.

k. radja, *hernandia sonora*. C.

کایو *kajau*; *mĕngajau*, op koppesnelen uitgaan. [DAJ. *kajau*, een koppesnelen.]

کایه *kajoeh*, I. *kain sa* —, één stuk goed. [JAV. *id.* zooveel als voor twee buizen genoeg is. BAT. waarde van zes bidang.]

II. *mĕngajoeh*, eene schuit besturen door middel van een pagaai, *pĕngajoeh*, zijnde kleine roerriemen.

کبارو *kabaroe*, soort van visch.

کبت *kĕbat*; *mĕngĕbat*, toebinden, vastbinden; MĕN. iets binden. [BAT. *kabat*, vastbinden.]

کبس *kĕbas*, verdooving, gevoelloosheid. C.

کبڠ *kĕbang*, grof, van stoffen. [C. BENGK.]

کبتو *kĕbak*, vol, gevuld. [JAV. *id.*]

کبتو *kĕbok*, beker. C.

کبم *kĕbĕm*, zich van spijt op den lip bijten. C.

کبل **kəbal**, onkwetsbaar. [BAT. *hobal*.]
کبن **kəban**, groote ronde kisten van boombast om ongepelde rijst in te bewaren. T. [BAT. *hobon*.]

کبن **kəbon**, JAV. = *taman*. [BATAV.]
کبیری **kəbiri**, (ook *biri* en *kəmbiri*) gesneden, gecastreerd. [JAV. *id*.]

کتاپنگ **kətapang**, soort van gewas, *terminalia catappa*. [BAT. *hatapang*. JAV. *katəpeng*?]

کتارا **kətara**, zigbaar, duidelijk. [JAV. *id*. van het gw. *tara*.]

کتان **kətapan**, (ook *kətoempang*?), = *tapan*.

کتر **kətar** (ook *gəntar*); *tərkətar* en *goemətar* of *goeməntar*, heven, sidderen van vrees. [BAT. *hotar*, bibberen, *hoetoer*, schudden. JAV. *gətər*.]

کتف **kətip**, afknabbelen, bij kleine stukjes afknagen. C. *koetip*, oppikken, oplezen. C.

کتی **kətok**, I. tikken; *kətok-kətok*, instrument om leven te maken, ten einde de menschen bij elkaar te roepen. [V. JAV. *kətoek*, een kleine gong.]

II. klokken als de kippen. [C. BATAV.]
کتَم **kətam**, ¹ soort van krabbe; ook: eene schaaft.

² mesje bij de rijstooft in gebruik tot het afzonderlijk afsnijden der aren. *Məngətam*. *Pəngətam*. *Pəngətaman*. [BAT. *gotom*, *id*. DAJ. *getem*, oogst.]

کتبا **kətamba**, (of *kətamboe* C.) soort van visch.

کتبَر **katoembar**, korianderzaad. [JAV. BAT. *id*. TAM.]

کتفکس V. کتفکس. [BAT. *hatinangkè*.]
کتوت **kətoet**, een uitgehold houtblok waarop men alarm slaat.

کتور **kətoer**, de zware gouden kwispeldoor, die tot de rijkssieraden behoort.

کتوت **kətoepat**, klaargemaakte rijst in kokosbladeren gewikkeld.

کتوفنگ **kətopong**, soort van hoofdbedeksel; helm. [JAV. *topong*, vorstelijk hoofdsieraad.]

کتول **kətoel**, klomp, massa C.

کتی **kati**, een gewigt van 100 op 1 pikoel of 1¹/₄ Amst. ℥. [JAV. *id*. BAT. *hati*, ook een gewigt.]

کتیدنگ **katding**, soort van korven uit boombast vervaardigd T. [BAV. *tang-kiding*.]

کتیک **kattak**, oksel, holte onder den arm. [DAJ. *id*.]

کتیک **katika**, tijd, tijdstip; tijdstip ter uitvoering van de een of andere onderneming door berekening als gunstig of ongunstig gebleken: — *lima*, de vijf deelen van het etmaal, die ieder onder den invloed van een der goden Mahéswara, Kala, Sri, Bërma en Bisnoe staan. [BAT. *hatika*. V. SKR. *ghatikā*, een zeker gedeelte van den dag.]

کتیلا **katela**, JAV. soort van aardvrucht, *convolvulus batatas*.

کتیلنگ **koetilang**, soort van lijster, *turdus hemorrhous*.

کجت **kədjoet**; *tərkədjoet*, verschrikt, ontsteld, verbaasd; eensklaps, onverwachts. *Məngədjoet*, *kan*. [JAV. *kə-djot*, het kloppen van het hart van schrik.]

کجر **kədjjar**; *bərkədjjar*, *məngədjar*, najagen, inhalen.

کجنگ **kədjang**, uitstrekken C.

کجف **kədjap**, het open en dicht doen van het oog; *dəngan sa* — *mata*, in een oogwenk, op het oogenblik. *Bərkədjap*. [JAV. *kədjep* en *kədap*, opslag van het oog, blik. BAT. *hirdjop*, onrustig, van den blik.]

kĕdjam, gesloten, geloken, van de oogen. [V. *pĕdjam*.]

kadjora; *bintang* —, de morgenster. [C. BATAV. ARAB. *زهرة*.]

kĕdji, afzigtelijk, gemeen, zoo wel van het uiterlijk als van daden: *mĕmbri* — *nama*, den (goeden) naam bezwalken; *tĕrpoedji dan tĕr* —, loffelijk en schandelijk. [PERZ. *kadj*, krom, gebogen. V. *ina*.]

kĕtjapi, soort van viersnarige luit, die met de vingers bespeeld wordt. [BAT. *hoesapi*. DĀJ. *kasapi*. SKR. *katjapī*, schildpad; soort van luit.]

kĕtjap, op den tong proeven. C.

kĕtjil, klein; *anak* —, een klein, jong kind; — *ati*, wrokkende, wangunstig; *dari pada moela* — *nja*, van jongs af aan. *Kĕtjil-kĕtjil*, ook van den tijd. [JAV. *tjilik*.]

katjoendang, een in het gevecht gesneuvelde haan T. [BAT. *ha-soendang* en *pisoendang*.]

kĕtjoewa, soort van meikever, C. BATAV.

kĕtjoewali, behalve, uitgezonderd; nogtans; tantum non, bijna. *Mĕngĕtjoewalikan*, in acht nemen. [BAT. *hoebali*, gezwegen van.]

kĕtjoeboeng, I. de bedwelmende *datura alba*, doornappel.

II. soort van ijzeren of koperen helm. [V. *kĕtopong*.]

kĕtjoet, zuur, wrang. [JAV. *id.*]

kĕtjik, ¹ = **kĕkil**, ² soort van dobbelspel? V. *کيجق*.

kĕtjiba, stil, bewegingloos. [V. *kĕtjiwa*.]

kĕtjikan, de mouw van een gewaad C.

kĕtjiwa, ouderdom, te kort schieten, een min voorkomen hebben. [Kw. *id.*]

kĕda, soort van visch. C.

kĕdajan, afhankelijke, bloedverwanten, volgelingen. [V. JAV. *gadah*, bezitting.]

kĕdar en **kĕdara**, soort van visch.

kĕdĕrang, soort van verfhout C. Ook *tĕgĕrang*. [V. JAV. *tĕgari*.]

kĕdang, den arm uitstrekken. C.

kĕdangsa, pompelmoes. C.

kĕdap, digt in een. [V. *کرف* C. BATAV.]

kĕdal, melaatsch.

kĕdĕli, soort van peulvrucht. [JAV. *kaĕlĕ*, C. TEL.]

kĕdondong, soort van boom, *panax obtusum*; — *laut*, *p. fruticosum*.

kĕdoe, naam van het monster dat bij eklipsen de maan inzwelgt, [SKR. *ketoe*, het ligchaam van dat monster; *rahoe* zijn hoofd. V. *راهو*.]

kadoedoe, soort van boom. C.

kĕdah, inrigting om olifanten te vangen.

kadet, kraam, winkel, stalletje. [PERZ. *kadah*, plaats waar iets zich bevindt, bijv. *mei* —, wijnkelder.]

kĕdidi, eene soort van snip, *scolopax*.

koedjan, MĒN. = *kĕmoedjan*. [V. *kĕmoedi*, Gw. *koedi*. BAT. *poedi*. JAV. *boeri*.]

kĕra, aap. (eig. de *cercopithecus*, meerkat?) [BAT. *kerak*, *simia cristata*, naar het geluid.]

kĕraboe, ooring (die door een stiftje met eene moer vastgemaakt wordt. M.)

کراثو **kërapoe**, *ikan* —, zekere visch, *serranus sp.* [BAT. *goerapoe*.]

کراوڠ **karawang**, matsgewijs gevlochten vlechtwerk. [V. *karong*.]

کراوڠ **kërawak**, soort van vliegende eekhoorn. [= *gërabak?* *galeopithecus*. V. *koebang*. JAV. *gowak*.]

کربو **kërbaw**, buffel —, *mënjama*, half volwassen buffel, wiens hoorns en ooren even lang zijn (M.). [JAV. *këbo*. BAT. *horbo*.]

کربی **kërbet**, weduwe. [C. BENGK.]

کرت **kërat**; *mëngërat*, met iets scherps insnijden; eene snede maken, een stuk afsnijden; uitsnijden; wegnagen, wegvreten; — *kajoe*, hout zagen, — *oerat*, eene ader laten. [JAV. *këret*, *karet*. BAT. *horot*. DAJ. *karat*. V. *karat* en *gërat*.]

کرتس **kërtas**, V. قرطاس.

کرتام **kërtam**, horten, zoo als een paard in den draf. C.

کرتاو **këratou**, de moerbezieboom.

کرتوت **krëtoet**, gerimpeld, gekreukeld. C.

کرتیک **kërtika**, het zevengesternte. [SKR. *krëttikā*.]

کرج **kërdja**, werk, wat men uittvoeren of te doen heeft. *Bëkërdja*. *Mëngërdjakan*. *Pëkërdjaän*, werkzaamheden, drukten die iets met zich brengt: huwelijksfeesten, begrafenisplegtigheden; nut, belang. [Kw. *karja*. BAT. *hordja*, feest in 't algemeen. SKR. *kārja*.]

کرجڠ **kërdjang**, zuiver, fijn, bijv. goud.

کرتجوت **kërtjoet**, riet, biezen.

کرس **këras**, hard, niet zacht; onbuigzaam, streng; hardvochtig? gewelddadig, tyranniek; sterk, hevig; *boeah* —, = *këmiri*. *Mëngëراسي*, geweld

aandoen, dwingen enz.; *mëngëراسكان*, ook iets vast houden, bijv. gewoonten. *Pëngëراسان*. *Kakëراسان*, ook: kramp, stuipen. [JAV. *id.* sterk, hevig, streng.]

کرسڠ **kërsang**, broche, borstspeld C. کرسق **kërsik**, zand aan den oever van rivieren oft aan het zeestrand. [JAV. *gë-rësik*. BAT. *horsik*. MAK. *kasi*.]

کړڠ **kërang**, soort van schelpdieren. *Këरणان*. [V. *karang* en BAT. *horang*, droog, van kalk.]

کړڠ **këring**, droog, uitgedroogd: *pasang* —, laag water, *toelang* —, scheenbeen; *ati* —, zelfzuchtig, inhuldig. *Mëngëring*, *kan*. *Kakëरणان*, ook: land dat bij laag water droog wordt. [JAV. *id.* een oude kokospalm, een afgeleefd mensch; *garing*, droog, uitgedroogd.]

کړڠڠ **këringga**, soort van roode mier die in de boomen nestelt. [BAT. *harirongga*.]

کړڠ **kërap**, digt aanésluitend, digt op elkaar, bijv. vlechtwerk, woorden enz.; dikwijls. [JAV. *kërap*, *id.*]

کړڠڠ **kërapti**, eene teek, luis.

کړڠڠ **karpek**, gevlochte doozen tot het bergen van kleederen en kostbaarheden.

کړڠ **kërak**, aangebrande korst; naam eener plant, *ruellia anagallis*; — *nasi*, ook eene plant, *pergularia accedens*.

کړڠڠ **koerkoer**, grommen als een varken. [C. BATAV.]

کړڠڠ **karkoen**, een schrijver. C.

کړڠڠ **kërkah**, met den mond grijpen. C.

کړڠڠ **kërling**; *mëngërling*, schuins aanzien, een zijdelingschen blik werpen.

کړڠڠ **kërlip**, glinsteren, vonkelen, van de oogten.

کړڠڠ **kërambil** (ook کړڠڠ **këlambr**),

MĒN. kokosnoot. [= *njioer*. JAV. *id.*
BAT. *harambir*.]

کرمبڻ *karembong*, omslag, enveloppe. C. BATAV.

کرمبوچ *këramboedja*, watermeloen.
[BAT. *haramodja*. SKR. *taramboedja*.]

کرمبڻ *kërampang*, het kruis tusschen de beenen. [BAT. *përëmpang*.]

کرمبڻ *kërampoenting*, soort van boom, wiens roodzwarte, ronde en zoete vruchten gegeten worden. T. [BAT. *haramonting*.]

کرمي *kërmi*, V. *tjërmi*.

کرمبڻ *kërëntat*, dwergachtig, in den groei gestuit. C.

کرمبڻ *kërinting*, gekruld. C.

کرمبڻ *kërandjang*, mand, korf voor tabak, harst enz. [JAV. *id.*]

کرمبڻ *kërandji*, zekere boom met rinsche vruchten. T. [BAT. *hoerandji*.
DAJ. *karandji*.]

کرمبڻ *kërantjat*, ontstellen, plotseling ineenkrimpen. C.

کرمبڻ *këröntjong*, holle metalen ringen om de enkels; groote armbanden, gelijk de bruiden dragen. [JAV. *id.*]

کرمبڻ *kërëntjeh*, grijzen C.

کرمبڻ *këranda*, doodkist. [MĒN. en BAT. *hoerondo*, ook eene groote kist.]

کرمبڻ *kërandang*, zeker heestergewas, *carissa carandas*.

کرمبڻ *karoenja* (ook *koeraja*), gunst, genade. *Mëngaroenja*, *i*, *kan*, goedgunstig iets toestaan, geven, (van Vorsten). [SKR. *kāroenja*, medelijden.]

کرمبڻ *kërënjit*, het voorhoofd rimpelen. M. [V. *kërëntjeh*, *kërantjat*.]

کرمبڻ *kërochoet*, eene plant, de *rafflesia Arnoldi*. C.

کرمبڻ *karoewan*, JAV. = *katahoeän*.
کرمبڻ *kërechoeng*, V. رويڻ. [V. *këroemoen*.]

کروت *këroet*, gerimpeld, gefronsd, gekrompen. [V. *کروت*.]

کروتو *këroetoe*, onzacht, ruw, oneffen. C.

کروسڻ *kressoeng*? droege pisangbladeren. BOT. WB.

کروڻ *këroepang*, brandende, van puisten M.; *këroeping*, een korstje, roofje. C.

کروت *kërok*; *mëngërok*, roskammen. C. [JAV. *id.*]

کروت *këroekoet* = *këroet*; porselein, *portulaca*. *Mëngëroekoetkan*.

کرومن *këroemoen*, zamengeloopt, van eene menigte menschen of derg. *Bërkëroemoen*. *Mëngëroemoen*, *i*, *kan*. [V. *këroeboeng*.]

کرومن *kromon*, een muziekinstrument bestaande uit 12 koperen kommen in twee rijen in een houten bak geplaatst. [JAV. *id.*]

کرويق *këroewjak*, kraaijen als een haan. C. BENGK. [V. *gërjak*.]

کروين *kroein*, soort van boomen, uit welker hout olie gemaakt wordt, *dipterocarpus sp.*

کره *kërah*; *mëngërah*, *kan*, bijcénoepen van eene menigte menschen. *Pëngërah*. [V. *roewah*.]

کره *këroeh*, troebel; vuil, van eene kleur. *Mëngëroehkan*.

کري *këri*, soort van grasmes.

کربت *kareta*, rijtuig, wagen. [JAV. *id.* PORT. *carreta*.]

کرتڻ *kreting*, M. *krinting*, C. gekruld, van het haar.

کريدن *këridik*, *këredék*, soort van sprinkhaan; iemand van eene korte figuur (C.).

کريس *këris*, het welbekende wapen, de kris, eene soort van dolk: — *pandjang*, dat fatsoen van krissen dat bij

de Maleijers van Riouw het meest in gebruik is, zijnde 2 voet lang en een vinger breed. [JAV. id. BAT. horis.]

کریسڻ **kërsing**, grijnzen. C.

کریسڻ **këripik**, gerooste reepjes pisang. BOT. WB. [JAV. id.]

کریق **kërik**; *mëngërik*, uitschrappen, afschrappen.

کریکل **kërikal**, een presenteerblad?

کست **kësat**, ruig, ruw. C. [= *kasar*? V. JAV. id. verdroogd, verflensd.]

کست **koesta**, melaatschheid. [SKR. *koësta*, melaatschheid in 't algemeen, waarvan 18 soorten opgeteld worden.]

کستوری **kastoeri**, muskus. [SKR. *kastoëri*.]

کستیل **kastila**, Kastilië; spaansch.

کسڻ **kësak**; *mëngësak*? op zijde dringen C. [JAV. *đësak*.]

کسکس **koeskoes**, soort van buidel-dier, *didelphys*, in de Molukken.

کسکل **këskoel**, etensbakje, drinknapje. [PERZ. *koesjkoel*, id. JAV. id. knapzak.]

کسب **kësoemba**, saffloers, wilde saffraan, *carthamus tinctorius*, die eene zachtroode kleurstof oplevert, ook *k. djawa* en *k. merah*; *k. kling*, *bixa orellana*, die eene gele kleurstof, het orleans, geeft. [SKR. *koesoemba*, saffloers.]

کسبې **koesambi**, een boom, de *stadmia sideroxylon* C.

کسال **kësal**, vermoeid.

کسوم **koesoema**, bloem in fig. betekenis, vrouw. [Kw. id. SKR. *koesoema*, bloem.]

کسه **kësa**, kermen, steenen. [JAV. *kësa* id. BAT. *holso*.]

کس **kangsa**, mengsel van goud, zilver en koper (?), waarvan de gongs gemaakt worden, klokkenmetaal. [JAV. *gangs*. SKR. *kangsa*.]

کڦاڻ **kangkang**; *bërkangkang*, *mëngangkang*, wijdbeensloopen, schrijdelings zitten. [BAT. *mëhangëhang*.]

کڦاڻ **kangkoeng**, padde. M. [JAV. id.]; hanenvechtbaan en zekere plant, *convolvulus reptans*. C. [JAV. ook naam van een kruipgewas.]

کڦاڻ **kinggang**, antimonium-erts C.

کڦاڻ **kongkang** = *koekang*,

کڦو **këngkau**, openbaring, ontdekking. — Ook = *angkau* C.

کڦاڻ **kanggang**, zekere stof, *ginggang*?

کڦال **kapala**, hoofd, in eigenl. en figuurl. zin. *Mëngapalakan*. [JAV. id. SKR. *kapāla*, schedel.]

کڦالڻ **këpalang**, V. الڻ *alang*.

کڦارت **kaparat**, een scheldwoord, veelal schertsenderwijs gebruikt, onge-loovige! *Bërkaparat*, daarmee uitschelden. *Mëngaparati*, *kan*, daarvoor uitschelden. [ARAB. كڦرة.] D.

کڦست **kapista**, goddeloos, slecht.

کڦسڻ **kipsigau**, een aarden potje.

کڦو **këpoeng**, òmringd, omsingeld. *Mëngëpoeng*, *i, kan*. *Pangëpoengan*. [JAV. id.]

کڦڻ **këping**, een blaadje, een plat stukje; een geldstuk; een koperen muntje, een duit; woord dat tot óptelling van verschillende zaken dient. [JAV. *gëpeng*; plat. V. *kepëng*.]

کڦل **kapal**, schip: *awak* — scheepsvolk. [TAM. een groot vaartuig. BAT. *hopal*, id. JAV. *kapal*, paard.]

کڦوڪ **këpoek** = *këhan*, T. [BAT. *hopoek*.]

کڦل **këpil**? *mëngëpil*, *kan*, aan iets vastmaken? bijv. een schip aan het strand.

کڦاڻ **këpoelaga**, kardamom. [JAV. id. V. ثور *poear*.]

كفتن **kəpak**, klapwiokende vliegen C.; de borst van vogels?

كفردغ **kapoedang**, soort van vogel, wieweewaal, *oriolus chinensis*.

كفد **kəpah**, soort van schelpdier. [C. BENGK.]

كفيالو **kapjaloe**, duizeligheid door congesties. T. [BAT. *patijaloe*. MAK. *kapijalo*.]

كفتين **kapitan**, kapitein. [PORTUG.]

كفتچوڭ **kapetjoeng**, MĒN. soort van platte eetbare noot, in 't JAV. *kəloewak*. T.

كفتيني **kəpint**, V. *pindis*.

ككاتو **kəkatoe**, de larve van de witte mier. C.

ككاف **kəkapa**, zadel, paardetuig. [Kw. *id.*]

ككاتو **kakatoea**, kakatoe.

ككڭ **kəkang**, toom, gebit: *tali* —, leidsels.

ككل **kəkak**, bestendig, zonder ophouden; eeuwigdurend. *Kəkalan*. *Bərəkə-kalan*. *Məngəkəli*, lastig vallen. [JAV. *kəkəl*, *id.*]

ككند **kakanda**, V. كاكڭ, *kakak*.

ككابت **kəlabat**, soort van plant, *trigonella*.

ككابڭ **kəlabang**, JAV. duizendpoot. [BATAV.]

ككابو **kəlaboe**, V. *kaboe*.

ككلاري **kəlare**, mat-weefsel op patronen. C.

ككلادي **kələdi**, zekere plant met eetbaren wortel, *colocasia vera*.

ككلاس **kələsa**, ¹ langwerpig, smal schild. [JAV. *id.* zitmatje.]

² de bult op den rug van een os. C.

ككلاسي **kalasi**, V. خلاشي PERZ.

ككلانڭار **kələngar**, in zwijm, in onmagt. [JAV. *kələngər*.]

ككلاف **kələpa**, = *njoer*.

ككلاپو **kələpoer**, krampe, stuip trekking. C.

ككلامين **kələmin**, een paar C.

ككلانا **kələna**, zwerven, rond dolen [gw. *lana*: JAV. *ləlana*, *id.* V. *lalang*.]

ككلارو **kələwar**, kleine soort van veldermuis. [C. M. schrijft *kalaloewar* en *kalalawa*. JAV. *lawa*, *id.* SKR. *lawa*, klein.]

ككلاري V. كلوي.

ككلاهي **kələhi**, gevecht, kloppartij. *Bərkalahi*.

ككلابوسڭ **kələboesoeng**, een hulsel of omkleedsel dat over den rand van iets heen hangt; dat omhulsel der *djagoeng*.

ككلت **kələt**, I. de brassen op een schip. [JAV. touw dat om iets vastge maakt wordt.]

II. kleven, aan vast blijven zitten. C.; zamentrekkend, wrang van den smaak. C. [V. I.]

III. = سلت *səlat*.

ككلدي **kələdi**, ezel. [JAV. *koeldi*.]

ككلسنتان **koela səntana**, familie, maagschap C. [SKR. *koela* en *santāna*.]

ككلڭ **kələng**, de lijnen op de palm van de hand. C.

ككلڭ **kələng-kələng**, tusschenbeide, tusschen iets in. C. [V. *səlang*.]

ككلڭ **kələng**, de kust van Koromandel; *djamboe* —, *myrtus gumini*. [BAT. *holing*, Mohammedaansche bewoners van de kust van Koromandel (sic!): vroeger (zoo voegt T. er bij) had het woord denkelijk eene ruimere beteekenis bij den Batak en Maleijer. SKR. *kalingga*.]

ككلسڭ **kələsoeng**, schil, dop, als van de peper. C.

ككلڭڭ **kələngking**, de pink; — *kaki*, de kleine teen.

ككلانڭار **kələnggara**, bemoeial. *Məngə-*

langgarakan, zich met iets bemoeijen, inlaten.

كلف *kělíp*, flonkeren, schitteren; knippen met de oogen. *Bèrkělíp*. *Kèkělíp* en *kělíp-kělíp*, glimworm.

كلف *kělēpir*? *testiculi*. V. *pēlir*.

كلف *kělak*, aanstonds; eenmaal.

كلكاسر *koelkast*, goed, bagaadje. C. [ARAB. ?]

كلكسه *kělēkēsah*? in verwarring, onrustig. C.

كلكين *kalakjan*, vervolgens, voorts (toen? uit *kala* en *kijan*, zamengesteld?)

كلم *kělām*, duister, donker; — *ka-boet*, stikdonker (eig. donker en mistig?)

[BAT. *kolom*. MAK. *kalang*. V. DAJ. *kalam*, afnemen van de maan.] *Kělamarī* (uit *kělām-ari*) en *kělmarin*, de vorige avond, de dag voor; gisteren; — *daoeloe*, eergisteren.

كلم *kělām*, gezonken, verzonken. *Mēngēlamkan*. [JAV. *id*. V. *tēnggēlam*.]

كلبارن en كلباري *kělmarin* en *kělamarī*, V. *kělām*.

كلباير *kālmajr*, soort van oorworm? die 's nachts een groenachtig licht van zich geeft. [BAT. *haroemaèr*.]

كلبيت *kělambit*, eene kleine soort van vledermuis. V. *kělawar*.

كلببر *kělambir* = كومبل.

كلببق *kělōmbak*, = گهار.

كلببو *koelamboe*, limen gordijn. [JAV. *kēlamboe*. BAT. *hoelamboe*.]

كلببوي *kělamboel*, eene schelp, waarvan het water tegen oogziekte gebruikt wordt. [BAT. *halamboewè*.]

كلببغ *kělēmpang*, zekere plant, *sterculia foetida*.

كلببي *kělēmpel*; *tèrkēlēmpel*, ontbloot, van eene kris.

كلبار *kělāmkari*, ligtgekleurde gebloemde siss. [BAT. *solakkarè*.]

كلومر *kělōmoer*, scharft [gw. *loemoer*?]

كلنتت *kělntat*, *clitoris: boenga* — *clitoria ternatea*.

كلنتغ *kělontang*; *boenga* —, de bloem van de keloer-boom. [JAV. *klen-tang*, de vrucht van die boom.]

كلنتغ *kělnting*, soort van speeltuig met schelletjes. [JAV. *klinting*, schel, bel.]

كلنتغ *klontong*, Chinesche marskramer.

كلنتجر *kělntjir*, uitglijden. [V. *loentjoer*.]

كلنتجه *kělntjoeh*, waggelen, wankelen.

كلندن *kělindan*, draad om mede te naaijen. T. [BAT. *halindan*.]

كلو *kēloe*, ston.

كلو *kalau*, indien; of; dat niet soms. *Kalau-kalau*, misschien. [V. *كلكو*.]

كلواغ *kēloewang*, groote soort van vledermuis, *vespertilio vampyrus*. [JAV. *kalong*. BAT. *haloewang*.]

كلوبغ *kaloeboeng*, I. sluijer, mantille. *Bèrkaloeboeng*. [V. *kēloewang*.]

II. soort van blaasbalg om het vuur aantemaken.

كلورث *koelawarga*, maagschap, bloedverwanten, familie. [JAV. *id*. SKR. *koelawarga*.]

كلوئس *koelawangsa*, familie, bloedverwanten. [SKR. *koela* en *wansa*. V. *koelawarga*.]

كلوثر *kēloepoer*, I. hevig geschokt, in hevige gemoedsbeweging zijn. C.

II. — *poejoeh*, kaalhoofdige. C.

كلوئس *kēloepas*, V. كوئس:

كلوئق *kēloepak* (ook *pēloepak*), hulsel, — *boenga*, kelk van eene bloem, — *mata*, ooglid [gw. *koepak*. DAJ. *kaloekoep*, *id*.]

كلوئكس *kēloekoes*, soort van boot. C.

كلوئف *kēloekoep*, soort van boom,

waarvan de schors veel gebruikt wordt. [V. *keloepak.*]

كلوگر *kəloegoer*, zekere zure vrucht.

T. [BAT. *garoegoer.*]

كلولي *kəloeli*, staal. [C. TAM.]

كلوه *kəloewih*, soort van boom, *artocarpus incisa* var. [JAV. *kaloewih* en *kaloeweh.*]

كلوه *kəloeh*; *məngəloeh*, zuchten, steenen. *Pəngəloehan.*

كلي *kəli* en *kəlis*, soort van visch. C.

كليبت *kəlibat*, eene pagaai met een blad aan ieder einde. *Bərkəlibat. Məngəlibatkan.* D. Ook *pəlibat.*

كليدغ *kələdang*, soort van boom. C.

كليجي *kələdji*, weerspanning, weersbarstig. C.

كليكغ *kələngkəng*, soort van vrucht, *euphorbia lichi* C.

كليكر *kələkır*, een kransstrop: — *dajoeng*, een losse roeistrop. D.

كليكي *kələki*, volg. M. de *carica papaja*, volg. C. *ricinus palma Christi.*

كليگ *koeliling*, overal in 't rond; rondom, in het rond. *Bərkəoliling. Məngəoliling, i, kan.* [BAT. *halijang.* V. DAI. *koeling*, het omwonden zijn.]

كليمت *koelimat*; *tjindi* —, soort van kostbare stof, waarvan sjerpen gedragen worden. T.

كليو *kəlijo*, soort van kerrij. M.

كليوڤ *kələwang*, soort van sabel, die naar boven breder uitloopt. [Van BOEG. oorsprong?]

كليه *kəleh*, zien, kijken.

كلارو *kəmarau*, droog, van het weder of jaargetijde; water uithoopen. (C.) [BAT. *maro*, terugtrekken van overgelopen water.]

كلال *koemala*, een kostbare steen; — *oelar*, bezoarsteen. [Kw. een kostelijk

edelgesteente. BAT. *hoemala*, bezoarsteen uit eene slang. SKR. *komala?* zacht; fraai; water.]

كمب *koemba*, versiering met de bladeren van den kokospalm. C.

كمبار *koembara*; *məngəmbara*, om-dolen, rondzwerven. [SKR. JAV. *ambara*, luchtruim.]

كمبالي *koembali*, terug, naar huis; terug, weder. *Məngəembali, kan. Koembanian.* [JAV. *wali. V. balik.*]

كمبایت *kəmbajat*, soort van Indische stof C.; vermilioen M. [Van de stad *Kambaja?*]

كمبر *kəmbar*, tweelingen, twee zaken die op elkaar gelijken; een tweeling. *Məngəmbari*, iemand staan kunnen, partij voor hem zijn. [JAV. *id.* BAT. *hombar*, bij elkaar gelegen, van huizen.]

كمبس *kamboes*; *məngamboes?* met aarde aanvullen C. *Kamboesan*, soort van blaasbalg.

كمبغ *kambang*, wat drijft: *balei* —, zomerhuisje op het water. [JAV. *id.*]

كمبغ *kambing*, geit. [JAV. DAI. *id.* BAT. *hambing. MAK. BOEG. bembé.*]

كمبغ *kəmbang*, open, uitgespreid, van iets dat zamengevouwen was, ontloken, van bloemen; opzwellen; ontloken bloem: *arimau* —, panter (laag mal.); *ramboet* —, dik haar; *boengasq* —, ééne ontlokene bloem. *Bərkəmbang, Bərkəmbangan. Məngəmbang.* [JAV. bloem. BAT. *mombang*, in den vorm van een schotel gevlochten bladeren. DAI. *kambang*, bloem. MAK. *kambang*, gezwel, opzwellen. V. *گمبغ gombong.*]

كمبغ *koembang*, soort van groote zwarte tor met knijpers; zwart als zulk een insekt. [JAV. *kambang* en *koembang*, eig. naar het opgezwollen lig-

chaam dus genoemd? zie het voorg. woord.]

كېڭ **kombong**, grof van korrel, van zout, zand. M.

كېڭ **këmbal**, Mën. mand voor betel. T. [BAT. *hombal*.]

كېڭ **këmbëll**, een ruig, harig overkleed. C.

كېڭ **këmban**, horstdoek, een vrouwelijk kleedingstuk. *Bërkëmban*. [JAV. *këmbën*.]

كېڭ **këmbodja** (ook *sëmbodja*), soort van boom, *plumiera acutifolia*. [SKR. *id.*]

كېڭ **këmbokan** (ook *تېڭوکن*), bakjes met water om onder het middagmaal de handen te wasschen.

كېڭ **kimboelan**, the quarter-deck. C.

كېڭ **koembi**, bezinksel, grondsap. C.

كېڭ **këmbiri** = *کېڭیری*.

كېڭ **këmbili**, zekere eetbare aardvrucht. [JAV. *gëmbili* = *koemili djawa*? *coleus tuberosus*. BAT. *hombili*. DAJ. *gambili*.]

كېڭ **këmoedjan**, V. *کېڭوڊی*.

كېڭ **këmas**; *bërkëmas* (zijn boeltje) pakken om uit te gaan. [BAT. *hobas*, uitgerust.]

كېڭ **këmang**, I. eene soort van zure vrucht. [C. BENGK.]

II. zekere geest, die in de mijnen woont en deze beschermt.

كېڭ **këmpa**, iets waarmee men drukt. *Këmpaän*, pers, oliepers. [V. *timpa*.]

كېڭ **këmpit**, JAV. onder den arm dragen.

كېڭ **këmpoes**, onvruchtbaar, kinderloos. C. BATAV.

كېڭ **këmpes**, verminderen, afnemen; ophouden. C. BATAV.

كېڭ **kampoeng**; ¹ *bërkampoeng*, zich verzamelen. *Mëngampoeng*, *kan*. [V. *himpoen*. BAT. *tampoeng*.]

² een omheind erf; wijk; dorp.

كېڭ **kampil**, een buidel van vlechtwerk voor siri en andere zaken. [BAT. *hampil*.]

كېڭ **kimpal** (ook *kipal*), vast, gestold; gesmeed. T. [V. *koempal*. BAT. *himpal*.]

كېڭ **koempal**, klomp, kloater; *koempal-koempal*, geramasseerd van lichaam. [DAJ. *id.* BAT. *hoempal*, klunwen garen. V. *kimpal*.]

كېڭ **koempil**, langs, bezijden. C.

كېڭ **koempoel**, verzameld, bijeen. *Bërkoempoel*. *Mëngoempoel*, *kan*. *Koempoelan*. [JAV. *id.* V. *koempal*.]

كېڭ **koempant**, de O. I. Compagnie.

كېڭ **kipoe** (ook *kipoe*), ambachtsman, arbeider, kunstenaar. [C. BENGK.]

كېڭ **kampah**; *bërkampah*, opverwen, bijverwen? bijv. de lange nagels met *kasoemba*. [C. BENGK.]

كېڭ **kampoeh**; I. verbinden, zamenvoegen. C.

II. staatsiekleed. [JAV.].

كېڭ **këmpih**, platneus. C. BATAV.

كېڭ **këmpoeh**, werkdoosje van vrouwen. [C. BENGK.]

كېڭ **koempel**, soort van riet.

كېڭ **kampiang**? soort van klëwang, doch zwaarder: oorspronkelijk van de Lanoensche zeeroovers.

كېڭ **koemkoema**, saffraan, *crocus sativus*. [JAV. *id.* SKR. *koengkoema*, *id.*, verbasterd in *kurkema*, welke naam op eene andere plant (V. *koenjit*) is toegepast, daar de *crocus* niet in den Archipel groeit.]

كېڭ **këmanakan**, neef, zusters zoon, die (op Sum.) met den oom in één huis wonende zijn huisgenoot en volgeling is. [JAV. *kaponakan*. V. DAJ. *aken*, neef.]

کینچق **këmoentjak**, top, kruin. [V. *poentjak*.]

کبدلم **kamandalam** ? waterkruik zoo als de bedelmonniken die gebruiken. [TAM. ? SKR. *kamandaloe*.]

کندو **këmandoe**, soort van talisman of tooverspreuk. C.

کندور **këmendoer**, commandeur.

کندیکی **këmandiki**, (ook *mandiki*) soort van meloen, *curcubita citrullus*. [TAM. BAT. *hamandikè*.]

کمنین **këmëñjan**, benzoë, *styrax benzoin*. [Ook *mëñjan*. MËN. کمنین *koemëñjan*. BAT. *hamindjon*. JAV. *mëñjan*.]

کمودی **këmoedi**, roer van een schip. *Këmoedijan*, naderhand, vervolgens: — *hari*, in later dagen. *Mëngëmoe-dijankan*, achter, na, iemand komen. [V. کدین. BAT. *hamoedi*, roer.]

کموئل **këmoel**, deken, dekkleed. [JAV. *id.*]

کموئل **këmoelt**, zich inspannen, zich krommen. C. [Van gw. *koeli* ?]

کموئینگ **këmoening**, soort van boom die een fraai geel en hard meubelhout oplevert, dat veel voor krisheften gebruikt wordt, *murraya sp.* [Gw. *koening*.]

کمه **këmah**, urien.

کمدجا **kamedja**, hemd. [PORT. *camisa*.]

کمدیری **këmiri**, een groote boom uit welks harde nooten olie geperst wordt, *aleurites moluccana*. [JAV. *id.* BAT. *gambiri* en *hambiri*.]

کمدیلینگ **këmiling**, = *këmiri*.

کمدین **koemëñjan**, MËN. = *këmëñjan*.

کن **këna**, geraakt, getroffen; raak zijn; — *pada* . . . , iets raken, trefpen; — *emas*, door goud omgekocht worden; — *dënda*, in eenë boete vervallen. *Tërkëna*, ook: stooten van een schip. *Mëngëñai*, *kan*, zijn doel trefpen; aanpassen, aandoen enz. *Bërkë-*

naän, getroffen worden. [JAV. *id.* BAT. *hona*. MËN. *kënei*.]

کناری **kënarı**, boom welks vruchten olie geven, *canarium*. [JAV. *id.*]

کنانگ **kënanga**, boom met welriekende bloemen, *uvaria sp.* [JAV. *kënonga*. SKR. *kanaka*, de *michelia champaca* ?]

کناف **kënapa** = *mëngapa*, BATAV.

کنتت **këntoet**, veest: *daoèn* —, *apocynum foetidum*. [JAV. *ëntoet*. BAT. *ontoet id.*]

کنتل **këntal**, dik, niet vloeibaar, ge-coaguleerd: *daoèn* —, *cordia suaveolens*. [JAV. *këntel*.]

کنتل **kıntal**, het binnenste van een huis. C. BATAV.

کنتل **koentoel**, soort van reiger, *ardea egretta*. [JAV. *id.* V. *koendoer II.*]

کنتم **koentoem** = *koetoem*.

کنتینگ **koenting**, groote soort van vaartuigen met een schuinsch zeil.

کنجت **kındjat**, op de teenen staan. C.

کنجر **kandjar**, ¹ dolk. *Bërkandjar*, een dolken-dans uitvoeren. [PERZ. *کنجر*]
² huppelen, dansen (C. BATAV.).

کنجر **koendjoer** = *koedjoer*.

کنجج **këndjang**, blijven. *Bërkëndjang*. *Përkëndjangan*. [C. BENGK.]

کنجج **koendjoeng**; *mëngoendjoeng*, *i*, een (eig. een plegtig ?) bezoek brengen, zieken, graven bezoeken. *Koendjoeng-koendjoeng*, bij toeval. [V. *andjoeng*. I. en JAV. *ngoëdjoengi*, iemand de knie of voet kussen, als bewijs van diepen eerbied.]

کنجی **kandji**, I. rijst als stijfsel gekookt, *ajar* —, rijstwater. [BAT. *gandji*, meel met het een en ander als medicijn.]

II. door eene aanhoudende vrees bevangen. [JAV. *id.*]

کنجا **kantja**, een kleine golf. C. BATAV.

کنچان *kəntjana*, goud. [KW. *id.* SKR. *kāntjana*.]

کنچر *kintjir*, rad, molenrad. [BAT. *hinsir*.]

کنچر *kəntjoer*, JAV. = *tjekoer*.

کنچڄ *kəntjang*, strak, stijf aangehaald; *angin* —, stijve koelte. [JAV. *kəntjəng*.]

کنچڄ *kantjing*, grendel; knoop (LAAGM. voor *botang*). *Bərkan djing*. *Məngəndjing*, *kan*. *Pəngəndjing*. [JAV. digt gemaakt. BAT. *hansing*.]

کنچڄ *kintjing*, *kəntjəng*? urine; waten.

کنچڄ *kintjoeng*, ongelukkig in zijn ondernemingen. T. [BAT. *hinsoeng*.]

کنچڄ *koentjoep*, zamengevuwen, bijv. van een bloemknop; *boenga sa* —, een knop. [JAV. *id.*]; het sluiten van eene bloem, die reeds is open geweest; een steel met een bloemknop; de knoppen der bloemen; de jonge bladeren der boomen die bruin of rood zijn. BOT. WB.

کنچڄ *kantjoek*, niet regtuit, krom. *Məngəntjoekkan*, bijv. *dirinjä*, zich krommen, zich buigen.

کنچڄ *kantjil*, *moschus javanicus*, het dwerghart. [JAV. *id.* BAT. *kansil* en *gansil*.]

کنچڄ *kintjoe*, schudden, van speelkaarten. T.

کنچڄ *kəntjoeh*, schuinsch, scheef. C.

کنچڄ *koentjah*, maat voor drooge waren van een vijfde van een *kojan* inhoud.

کنچڄ *koentji*, slot en sleutel; *iboë* —, hetz. *anak* —, sleutel; — *paha*, de lies. *Məngəntjikan*. [BAT. *hoensi*. JAV. *koentji*, slot, sleutel. V. SKR. *koentjikā*, sleutel.]

کنچڄ *kəndati*, I. voor (*sa*)*kahandak ati*, zoo als gij wilt.

II. *kar*, wagen. [JAV. *pədati*.]

کندار *kandara*; *məngandara*, *i*, berijden, als paarden, olifanten, wagens. *Kandaraän*, dat waarop of waarin men rijdt. *Bərkan daraän*. [V. SKR. *kandara*, haak om een olifant te sturen.]

کندال *kandaka* = *gədagə*.

کندال *kəndala*, een slecht voortteeken op weg; verhindering, *məmbri* —, verhinderen. [SKR. *kandala*, *id.*]

کندر *kəndoer*, slap, loshangend, niet gespannen; ook in fig. zin. *Məngəndoerkan*. [JAV. *kəndo*. BAT. *hondoer*.]

کندر *koəndir*, een zeker klein goudgewicht. T. [BAT. *hoendir* = $\frac{1}{2}$ *baroe*.]

کندر *koendoer*, I. soort van kalebas. [BAT. *goendoer*.]

II. soort van reiger. [V. *koentoel*.]

کندس *kəndas*, op lager wal komen, stranden. C.

کندس *kandis*, soort van boom met eetbare vruchten, *garcinia sp.* [BAT. *handis*.]

کندڄ *kandang*, (buffel)kraal. *Məngəndang*. [JAV. *kandang*, *id.* BAT. *handang*, omheining, palissadering van een dorp.]

کندڄ *kandoeng*, alles waarin men iets draagt, zak, uterus enz. *Məngəndoeng*, *i*, *kan*: *məngəndoeng brat*, hoogzwanger zijn. *Kandoengan*, een gemaakte zak. [V. *indoeng*. JAV. *kantong*, beurs, geldzak. DAI. *kandong*, ergens in gestoken zijn.]

کندڄ *koendang*, volgeling; een uit iemands gevolg. *Koendangan*, een gast; naam eener eetbare vrucht. C. [JAV. *kondang*, *id.* V. *koenang*.]

کندن *kəndak*, eene vrouw waarmee men minnehandel heeft, bijzit. *Bərəkəndak*. *Məngəndaki*. [BAT. *həndangan*, *id.* = *goendik*?]

کندم **kondam**, soort van oorring. [C. BENGK. V. *kētam*.]

کندی **koendi**, **këndi** (**goendi**) (MĒN. *kendi*), aarden waterkruik: *daoen* —, de *nepenthes*. [JAV. id. SKR. *koendī*.]

کندی **koendef**, zekere haardragt waarbij het haar in eene knoop op de kruin van het hoofd gelegd is. [Volg. C. TEL.]

کندی **këndiri**, V. دیري.

کنرث **koenarpa**, lijk, dood ligchaam. [Kw. id. SKR. *koenarpa*.]

کنسه **kansah**, MĒN. ijzeren pan. T.

کنسلی **konsli**, council.

کنغ **këng**, zich met weemoed voor den geest brengen, bijv. afgestorvenen; zich herinneren. *Tërkëng*. *Mëngëng*. *kan. Këngan* V. کنن.

کنغ **këning**, wenkbrauwen.

کنل **kënal**; *mëngënal*, kennen, bekend zijn met; herkennen. *Mëngënali*, *kan. Pëngënal. Kënal*. *Bërkënal*. *Kënal*. *Kënal*. *Bërkënal*. [DAJ. *kananjan*, een bekende.]

کنن **kënan**; *bërkënan*, behagen in iets vinden, van iets houden; ook, met of zonder *pada*, iemand bevallen. *Dipërkënan*, *kan. Këngan*, ingenomenheid, welgevalligheid.

کنی **kënel**, MĒN. = کن *këna*.

کنبا **kënja**, maagd. [Kw. id. SKR. *kanjā*.]

کنپت **këngoet**; *tërkëngoet*, vertrokken, van het gelaat. *Mëngëngoet*, toegrijzen.

کنپت **koenjit**, kurkema. [JAV. *koenir*, id. BAT. *hoenik*, soort van varens, van sprinkhanen, enz. MAK. *koenji*, BOEG. *onji*, geel. V. *koening* en *koemkoema*.]

کنپغ **kënjang**, vol, verzadigd zijn. *Mëngënjang*.

کنپغ **koenjoeng**; *sëkoenjoeng* *koenjoeng*, eensklaps, onvoorziens [= *koedjoeng-koedjoeng*.]

njoeng, eensklaps, onvoorziens [= *koedjoeng-koedjoeng*.]

کنپه **koenjah** (ook *goenjah*); *mëngoenjah*, mommelen, kaauwen, van die geen tanden meer hebben. [BAT. *koena*, knabbelen.]

کو **kau** = *angkau*, gij; in 't MĒN. alleen tegen vrouwen.

کواس **koewasa**, magtig; overmagtig, gezaghebbend; in staat zijn tot iets. *Kakoewasain*. [JAV. id. Gw. Kw. SKR. *waśa*, gezag, meesterschap.]

کوال **koewala**, monding eener rivier.

کوالی **koewali**, aarden potten en pannen. [JAV. id.]

کوا **koewa**, MĒN. = *koewang*. [BAT. *oewo*.]

کوبس **koebis**, kool. [ENG. *cabbage*?]

کوبغ **koebang**, modder; modderpoel. [BAT. *hoebang*, modder.]

کوبغ **koeboeng** (**koebang**), soort van vliegende eekhoorn. T. [BAT. *hoeboeng*, id.] *Koebang*, de vliegende kat, *galeopithecus*. [V. *kaloeboeng* I., en *koebin*, *kërawak*.]

کوبق **koebak**; *mëngoebak*, pellen, schillen, als rijst, vruchten, enz.

کوبق **koboek**, waterremmer. C.

کوبن **koebin**, de vliegende hagedis. [Volg. anderen: vliegende kat. V. *koeboeng* en *koewas*.]

کوبو **koeboe**, verschansing, aarden wal. [BAT. *hoeboe*.]

کوت **koeta**, een met palissaden omgeven dorp, vesting. *Mëngoetai*. [BAT. *hoeta*. JAV. *koeta*. SKR. id.]

کوت **koewat**, V. قوة.

کوتر **kotor**, vuil, onreinheid, drek.

کوتغ **koetoeng**? zeeschildpad. [V. *katoeng*.]

کوتق **kotak**, houten kist of doos. [JAV. *koṭak*.]

کوئق **koetock**, vloek, vervloeking. *Mëngoetock*, *i.* *Sikoetock*, die vervloekte! een vervloekt slecht mensch.

کوئیل **koetil**, wrat. [JAV. *koetil*.]

کوئتم **koetoem** (ook **koentoem**), een bloemknop, die nog niet open geweest is. *Bërkoetoem*.

کوئو **koetoe**, luis; vlooi. [BAT. *hoetoe*. JAV. *koetoe*, allerlei klein gedierde. DAJ. *koetoh*, eene groote menigte. V. *agas*.]

کوئتی **koetef**; *pinang* —, oude pinang, die zoo hard is als een steen en die rammelt als men ze schilt. BOT. WB.

کوئج **koedja**, beker. C.

کوئجوت **koedjoet**; *mëngoedjoet*, worgen, zooals bijv. een gewone doodstraf der vrouwen is. [Ook *poedjoet*.]

کوئجوئر **koedjoer** (ook **koendjoer**), speer met eene breede punt om visch te steken. [BAT. *hoedjoer*, speer, lans.]

کوئجوه **koedjah**, moorsch. [JAV. *id.* PERZ. *خواجه*.]

کوئجینگ **koetjing**, kat; *koetjing-koetjing*, katjes? soort van schelpen. [JAV. *id.* BAT. *osing*, *id.* en *hoensing-hoensing*, zekere schelpsoort waarmee men stoffen pleegt te glanzen.]

کوئجوئپ **koetjoep**, kus. *Mëngoetjoep*, *i.* [BAT. *hëtsoep* = *hoejoem*, puntig uitsteken van de lippen. V. *koentjoep*.]

کوئجیل **koetjil**, uitsluiten. M.

کوئجی **koetji**, Cochin; Cochin-china.

کوئد **koeda**, paard; *koeda-koeda*, een houten paard, schraag, stel; soort van *bignonia*. [KW. *id.*]

کوئدیرانگ **koedërang**, boom waarvan het hout eene gele kleurstof oplevert. C.

کوئدیس **koedis**, eene huidziekte, jeukte. [JAV. *koedis* en *kadas*, *id.*]

کوئدوئنگ **koedoeng**, I. verminkt. *Më-*

ngoedoeng, *kan*: een lid afzetten, afsnijden.

II. ook *këkoedoeng*, soort van hoofdeksel, sluijer. [V. *toedoeng*. JAV. *koedoeng*, *id.*]

کوئدوک **koedoek**, de nek. [BAT. *hoedoek*, het achterste van een huis.]

کوئدوک **kodok**, kikvorsch. [V. *katak*. JAV. *kodok*. MAK. *tingkoro*.]

کوئدال **koedal**, soort van melaatschheid. *Bërkoedal*.

کوئدی **kodl**, een snees, twintig stuks. [C. TEL.]

کوئدی **koedel**, de zwaren gouden sirihdoos, die tot de rijkssieraden behoort.

کوئر **koer**, tusschenwerpsel om iets, zoo als bijv. kippen, bij elkaar of terug te roepen. D. [BAT. *hoerho*. JAV. *koekoer* (T.) MAK. *koeroè*.]

کوئر **koera**, I. ¹ opzetting van de milt. *Koera-kaki*, het bovenste gedeelte van den voet (C.) [BAT. *hoera*, ziekte van kraamvrouwen.]

² *kakoera* en *koera-koera*, landschildpad. [JAV. *koera*, *id.*]

II. *koera-koera*, soort van oorlogspraauwen in de Molukken. [Liever *kòra-kòra*. PORT. *carraca*?]

کوئر **koeroet**, zingen. C.

کوئر **koeroes**, mager, smal van gedaante. *Mëngoeroes*, *kan*. [DAJ. *id.* JAV. *koeroe*. V. *loeroes*.]

کوئر **koerang**, te weinig, niet genoeg; gebrek aan iets hebben, missen; minder. *Mëngoerang*, *kan*. *Sakoerang-koerang*, op zijn minst enz. *Këkoerangan*. [JAV. *id.* BAT. *hoerang*.]

کوئر **koeroeng**, opgesloten, ingesloten; met en zonder *boeritan*, de achterste hut op een schip; *badjoe* —, lange of korte badjoe die van voren toe is, met eene insnede aan den hals, waar

zij met een knoop gesloten wordt. *Mě-ngoeroeng*, *kan. Koeroengan*, kooi, hok, gevangenis. *Pěnjoeroeng*, achterste gedeelte van een schip (C. van dit gw.?). [JAV. *id.* DAJ. *koerong*. BAT. *hoeroeng*.]

کورنگی *koeringgi*, heidensche bewoner van de kust van Koromandel. T. [BAT. *paringgè*.]

کورث *koerap*, soort van huidziekte, ringworm; *daoen* —, *cassia alata* (M.). [JAV. *korep*. BAT. *goerap*. MAK. *poerà id.*]

کورک *korek*; *měngorek*, omwroeten, omhalen van den grond; graven, [JAV. de vloer vegen; lospeuteren.]

کورک *korok*, I. ronken, snorken. *Měngorok*. [JAV. *ngorok*.]

II. hollen in den grond maken, mijnen aanleggen. C. [V. *korek* en JAV. *ngorokki*, van binnen schoonmaken.]

کورر *koeroe*, soort van huiduitslag. [V. *poeroe*.]

کورر *koerau*, soort van draadvisch, *polynemus sp.*

کورر *koereh* of *koerel*, geaderd, van hout, gedamasceerd, van klingen. *Běrkoereh*.

کورس *koesa*, eene ijzeren haak om een olifant te sturen. *Roempoet koesa-koesa*, *panicum colonum*. [SKR. *angkoesa*.]

کورس *koewas*, vliegende hagedis. C. [V. *koebin*.]

کورست *koesoet*, verward, in de war bijv. een draad; verlegen, confuus. *Měngoesoet*, *kan.* [JAV. *id.*]

کورس *koesoeng*, ledig, waar niets in is; ondiepte, bank die altijd onder water staat (?). [V. *goesoeng*.]

کورس *koesoep* = *koesoet*.

کورس *koesam*, dof, mat, zonder glans.

[DAJ. *id.*, verbleekt, verschoten. BAT. *hoesom*.]

کورث *koewang*, fazant; — *běsar*, de argus-fazant; — *ranting*, eene andere soort van fazant. [MĒN. *koewa*.]

کورث *koewoeng* (of *koewang*?) en *koeng*, gew. met *palanggi* of *tedja*, regenboog; de kromhouten van een schip. [V. JAV. *koewoeng*, heldere glans.]

کورث *koengan*, = *rěngkoengan*.

کورث *kop*, de zetel, waarin men op een olifant rijdt. C.

کورث *koepas*; *měngoepas*, schillen, pellen, villen. *Kěloepas*, geheel gevild? *Měngaloepas*. [BAT. *hoepas*.]

کورث *koepang*, I. eene soort van mossel.

II. ¹ een goud gewigt, $\frac{1}{4}$ van een miskal; ² maat van drooge en natte waren, $\frac{1}{4}$ van een *tjoepah*; ³ koperen munt van $\frac{1}{10}$ dollar ongeveer. [Kw. *id.* vierhonderdtal. BAT. *hoepang* $\frac{1}{4}$ reaal; $\frac{1}{4}$ van een bitsang; een ijzeren staaf van een span lengte en twee vingers breedte ter waarde van $\frac{1}{4}$ dubbeltjes hollandsch.]

کورث *koeping*, oor; ooring (C.); *oelar* —, oorworm; — *měndjangan*, eene plant, *plantago*. [JAV. *id.*]

کورث *koepak*, I. hangende, van de borsten; hangende borsten. [M. houdt het voor hetz. woord als *koepah*.]

II. openspringen, openbarsten (C). *Kěloepak*, zie boven.

کورث *koepoe*, kapel, vlinder. *Koepoe-koepoe id.* en *bauhinia corymbosa*, eene plant. [JAV. *id.*]

کورث *koepah*, soort van houten bekens, tegenwoordig niet meer in gebruik. [V. PERZ. *kobah*.]

کورث *kok*, arrestatie. C.

کورث *koewoek*, soort van tijgerkat. [JAV. *id.*]

کوکر **koekoer**, I. = تکوکر. [MAK. *koekoe*, kirren. V. *koer*.]

II. *mengoekoer*, raspen. *Koekoeran*; *daoen* —, *scutellaria indica*. [JAV. met de nagels schrabben. BAT. *hoehoer*, roepen. V. *kikir*.]

کوکس **koekoes**; *mengoekoes*, in stoom koken, zoo als de rijst; distilleren. *Koekoesan*. [JAV. *koekoes*, stoom, damp van kokend water.]

کوکڠ **koekang**, soort van halfaap, in Oost-Indië ook luijaard geheeten, *stenops tardigradus*. [DAJ. *id.* BAT. *hoehang*. JAV. *toekang*?]

کوکتک **koekoek**, I. kakelen, klokken van kippen. [BAT. *hoehoek*. JAV. *kokok* en *kloeroek*, kraaijen.]

II. stevig, vast, duurzaam, onveranderlijk. C. [JAV. *koekoeh*.]

کوکو **koekoe**, nagel, klauw; arm van een anker; — *rimau*, soort van koevoet?; — *balam*, soort van rijst met kleinen korrel (M.). [JAV. *id.*]

کوکیل **kokila**, de béo, *gracula religiosa*. [SKR. *kokila*, de zwarte Indische koekoek.]

کوکوئر **koeloer**, soort van broodboom, *artocarpus sp.*

کوکڠ **kolong**, I. diepe mijngroeve (op Bangka.)

II. (ook *golong*) driftig najagen. C.

کوکلف **koeloep**, kind, jongen! liefkozingswoord; de voorhuid. [JAV. *id.* ARAB. *غلف*.]

کوکلت **koelat**, schimmel; paddestoel (paddestoelen die aan de boomen, *tjendawan*, die op de aarde groeijen. BOT. WB.). [DAJ. *id.*]

کوکلت **koellt**, vel, schil, schors, dop, schelp van een schelpdier; — *lawang*, eene specerij, soort van laurier, — *manis*, kaneel; — *kajoe*, boomschors,

zooals die tot verschillende doeleinden gebezigd wordt. [JAV. *id.* MAK. *koeli*. BOEG. *oeli*.]

کوکتک **koek**, ongezellig, huiszittend C. کوکلم **koelam**, vijver, waterkom. [JAV. *koelah*. TAM.? V. SKR. *koela*, vijver, moeras.]

کوکلم **koelim**, een boom waarvan het sap naar knoflook riekt C. en wiens vruchten als specerijen gebruikt worden. (T.) [BAT. *hoelim*.]

کوکلم **koeloem**, het iets in den mond houden; binnensmonds praten. *Mengoeloem*, in den mond steken. [BAT. *hoeloem*.]

کوله **koelah**, maat voor natte en drooge waren; *k. doea bilah*, 2 koelahs. [Eig. een lid van een bamboestengel?]

کوله **koleh**, soort van bootjes, gewoonlijk zeer klein.

کولی **koeli**, daglooner, sjouwer. *Kemoeli*, zie boven. [HINDOSTANSCH.]

کولی **koel**, gebroken, in stukken C.

کومر **koemoer**; *berkoemoer*, gorgelen, den mond spoelen.

کومس **koemis**, snor, knevel. [BAT. *goemis*. MAK. *soemi*. BATAV. *misei*.]

کومڠ **koemang** of کومان **koeman**, een klein insect dat in het vel dringt; een ziertje, een atoom.

کومی **koemel**, groef, insnijding tot versiering van randen. *Berkoemei*.

کونڠ **koenang**, I. soort van vuurtor.

II. (ook *koenangan*?) soort van hovelingen, pages. [= *koendang*?]

کونڠ **koening**, geel. *Koeningan* en *kakoeningan*, gele stof; geel koper. [JAV. *id.* MAK. *koenji*. BOEG. *onji*.]

کونی **koenoen**, zeker, vast; *sedang* . . . *koenoen*, terwijl . . . hoeveel te meer.

کوه **koewah**, saus, vleeschnat. [BAT. *hoewa*.]

کوي **kawi**, V. توي. **koewis**, op zijde stooten of slaan, wegvegen. C.

کويج **koejang**, I. soort van ziekte.

II. titel van eene soort van mindere officieren. C. *Koewing*, soort van herauten of boden. C.

کويج **koejoeng**, soort van schelpdier. M. **koepak**; *mëngoejak*, *kan*, verscheuren. [V. *سويق*.]

کويج **kojoek**, een hond die aan niemand toebehoort [BAT. *id.*]; een geluid waarmee men jonge honden roept. [C. BENGK.]

کويلو **kaweloe**, konijn. [JAV. *tërwe-loe*. PORT. *coelho*.]

کوي **kojan**, een maat voor ladingen en groote vrachten van verschillend gewicht: van rijst = 27 pikoel, van zout = 30 pik. [BAT. *hojan* en DAI. *kojan*, duizend. V. *petak*.]

ک **kah**, aanhechtsel dat eene vraag te kennen geeft.

کي **ket**, verkorting van *kail*, visch, die met den hengel gevangen wordt. C.

کيا **kija**, speelkaarten. *Kija-kija*, eene soort van visch.

کياڠ **ktjangan**, godenverblijf, hemel der goden. [JAV. *kajangan*. GW. *ijang*, godheid. BAT. *id.* JAV. *hjang*. V. *jang*.]

کياي **ktai**, behendigheid, kunstgreep, slag, bijv. *bëloem ada dapat — nja*. [C. BENGK. V. JAV. *id.* titel van bejaarde lieden.]

کيبر **ktbar**, in de lucht zweven, fladderen, wapperen. *Bërkibaran*. *Tërki-bar*. [JAV. *ibër*, het vliegen.]

کيبس **ktbas**; *mëngibas*, schudden, met iets schudden, kwispelstaarten, klapwieken; uitschudden; geagiteerd zijn (C). *Mëngibaskan*. [BAT. *èbas*, zwaaijende loopen. V. *kipas*.]

کيت **kitā**, wij (inclusief); ik (van vorsten). [BAT. *hita* *id.* JAV. 1e. en 2e. pers.]

کيتار **kitar**, draaijen om een as, zoo als een wiel, eene deur, de sterren. *Bërkitar*. *Përkitaran*. [JAV. DAI. *id.* V. *kisar*.]

کيتج **kitang**, soort van visch, leder-visch; *ketoeng*, soort van visch. C.

کيتيک **ketek**, klein van gestalte. [V. *katei*.]

کيدج **kidjang**, eene soort van kleine herten met ongetakte hoorns, *cervus muntjac*. [JAV. *kidang*, BAT. *hidjang* en *hidjè*.]

کيدجو **kedjo**, kaas. [PORT. *queijo*.]

کيدجو **ktjoeh**, bedriegen, bedrog plegen. *Mëngitjoeh*. [BAT. *hitsoe*.]

کيدجي **ketji**, vaartuig met twee masten, waarvan de achterste de kortste is. [ENG. *ketch*.]

کيدجيت **ketjek**, zeker spel met duiten; Mën. klein, gering, onaanzienlijk in rang (T.). [V. *کچيت*. JAV. *ketjik*, kleine steenen waarmee men speelt.]

کيدجيلي **ktjili**, titel der Moluksche vorsten en vorstelijke personen.

کيدج **kidoeng**, een liedje, een deuntje. *Mëngidoeng*. *Kidoengan*. [JAV. *id.* V. *gëgëlang* en MAK. *kelong*.]

کيدي **ktidel**, linksch, die altijd de linkerhand gebruikt. C. [V. *kiri*.]

کير **kira**, I. berekening, gissing, vermoeden, gedachte. *Mëngira*. *Përkiraän*. *Kiranja*, eilieve (dient om een verzoek aantedingen). *Kira-kira*, ook: misschien, soms; omtrent; het laatste oordeel. *Sakira-kira*, omstreeks. *Mëngirangira*, *i*, *kan*, berekenen, nagaan, bedenken. [JAV. *id.* BAT. *hira*, dienende als, in plaats van, quasi; *manghira hira*, iets op het oog afmeten.]

کیرف **kirap**; *mèngirap*, *kan*, heen en weêr schudden; uitkloppen. [JAV. *id.* Gw. *irap*.]

کیرف **kerik**, hijschblok, talie, takel. *Mèngirikkan*. [JAV. *kèrek*, hijschen.]

کیرف **kirim**; *bèrkirim*, *mèngirim*, *i*, *kan*, zenden. *Kiriman*; *soerat*—, een brief. [JAV. *id.*]

کیرف **krau**, van gemengde kleur C.

کیرف **kerong**, Mèn. soort van zeer goedkopen visch. T. [BAT. *hèrong*.]

کیرف **kiri**, linksch, de linkerzijde; van rivieroever: rechterzijde. [JAV. *kèri*.]

کیرف **kirel** (ook *kiroe* C.); *mèngirei*, van stof zuiveren; wannen; het haar schoonmaken.

کیست **kesot**, op zijn achterste voortschuiven. C. [JAV. *id.*]

کیسار **kisar**, draaijen, in het rond of om een middelpunt heen draaijen; van den wind: draaijen; malen, fijn wrijven. *Bèrkisar*. *Mèngisar*, *kan*. *Kisaran*, ook: handmolen. *Pèrkisaran*: — *malam dan sijang*, de afwisseling van nacht en dag. [V. *kitar*, *gisir*. BAT. *hoesor*, wieling in het water.]

کیسل **kisil**, over iets anders heen wrijven. *Mèngisil*: ook de handen wrijven, met een strijkstok strijken.

کیسی **kisi**, I. klos om bij het spinnen garen op te winden. [JAV. *id.*]

II. *kisi-kisi*, traliewerk; soort van jalouziën van gespleten rötan of bamboes of van hout; de opening of het venster, waarvoor zulke schermen geplaatst zijn. *Bèrkisikisi*.

کیج **kijoeng**, soort van schelpdier. C.

کیفس **kipas**, waaijer om vliegen weg te jagen, vuur aan te maken enz. enz. *Mèngipas*, *i*, ook: als een waaijer bewegen, bijv. den staart. [JAV. *tipas*,

id. BAT. *hipas* ¹ gezond, wakker, vlug; ² *manghipas*, verkoelen.]

کیفغ **keping**, er een uitkijk op zee op nahouden; de boorden, bakboord en stuurboord, van een schip C.

کیفل **kipal**, = *kimpal*.

کیفو **kipoe**, = *kimpoe*.

کیفیغ **kepeng**, plat vlak; ondiep; woord om platte voorwerpen op te tellen. C. Mèn. een twee-duiten-stukje; geld in 't algemeen. T. [BAT. *hepeng*. JAV. *gèpeng* en *gepeng*, plat. V. *kèping*.]

کیکر **kikir**, vijl, rasp; vrekkelig, gierig. *Mèngikirkan*. *Kikiran*. [JAV. *DAJ. id.* MAK. *kikiri*. V. *koekoer* II.]

کیکس **kikis**; *mèngikis*, *i*, uitschrappen, afschrappen. *Kikisan*, schrapper. [BAT. *hishis*, *id.* *DAJ. ikis*, afgeschraapt, geschaafd zijn, *kikis*; schurft. V. *kikir*.]

کیکت **kikik**, soort van visch; een stuk of lap in een kleed in den vorm van dien visch. C.

کیکت **kekak**, I. kleine soort van papegai.

II. zenuwachtig lagchen. C. [V. *gèligih*.]

کیکل **kikil**; *mèngikil*, knabbelen, knagen. [BAT. *kikil* *id.* V. *gigit*.]

کیل **kila**, wenschen, begeeren. C.

کیلت **kilat**, weêrkaatsing van het licht; weerlicht; weerschijn. *Bèrkilat*, *kan*. *Bèrkilatkilatan*. [Ook *kilap*. JAV. *kilat*, *id.* BAT. *hilap*. *DAJ. kilat*. MAK. *kilà*. BOEG. *bilà*, bliksem.]

کیلت **kilit**; *kilitkilitan*, venster T. [BAT. *hilithilitan*. *DAJ. kilik*, kijken, nakijken.]

کیلر **kilir**, het slijpen. *Bèrkilir*.

کیلر **kelor**, soort van boom, *moringa pterygosperma*. [Ook *مرورثي*. JAV. *id.*]

کیلغ **kilang**, suikerwater, suikerriet-

sap. *Mengilang*, suikerriet persen. *Kilangan*, suikerrietpers.

کیلف *kilap*, I. = *kilat*. MĒN. *koemilap*, schitteren. [V. *gilap*.]

II. ARAB. *خلاف*.

کیلف *kilik*; I. *mengilik*, onder den arm dragen. *Kilikkilikan*, arm van een stoel. (C.) [JAV. *kèlek*, oksel.]

II. met een stok ergens in poken; in een gat stoppen. C.

کیلم *kilam*, draaijen. (C. BENGK.)

کیلم *kilim*, rand, zoom. [BAT. *hilim*.]

کیلو *kilau*, schitteren van juweelen. *Berkilau-kilauan*. [V. *gilang*. MAK. en BOEG. *akilo-kilo*, flikkeren, glimmen.]

کیلوک *kelok*, slangsgewijs. *Berkekkelok*.

کیله *kilah*, tusschenruimte. C.

کیلی *kill-kill*, wartel; — *dajoeng*, roeidol die los in het boord zit. D.

کیم *kima*, soort van zeer groote schelpen, reuzenschelp? [BAT. *hima*.]

کین *kijan*, dus, zoo (als dit?); zoo-veel (als dit?) *Sakijan*. *Demikijan* en *Kalakijan*. Zie boven.

کین *kini*, = *ini*.

کین *ken*, praefix voor namen van vrouwen. [JAV. *id*.]

کیوت *kewat*, een vuilbek C.

کیورا *ki-oera*, soort van palmboom, *caryota* (Bij C. *Urania*, doch zeker ver-keerd).

کیوگ *kijoeng*, paarlemoer. BOT. WB.

کیوی *kiwi*, een passagier op een koopvaardij-schip.

گی

گاب *gaba-gaba*, de drooge rechte takken van den sagoe-boom. BOT. WB. گابو *gaboer*, soort van visch. [= گابس? C. BENGK.]

گابو *gaboer*, soort van boom, *alstonia scholaris*; soort van visch, *ophiocephalus*. [JAV. *id*. zeker voos hout.]

گاتل *gatal*, jeukte; ook fig. belust, heet. [JAV. *gatèl* id. BAT. *gatal* id. en soort van kleine mieren, die jeukte veroorzaken.]

گاجه *gadjah*, olifant; — *mina*, zekere visch (SKR. *mīna*, visch; = *ikan* —?), — *gemoelang*, soort van bloem (C.); *bermain* —, schaakspelen; *kain* — *poetih*, soort van grof katoenen lijn-

waad; de raadsheer in het schaakspel. *Mempèrgadjah*? ter dood brengen door olifanten (nam. door den misdadiger door deze dieren te doen vertrappen). [SKR. *gadja*.]

گاجه *gadjih*, gage, loon. [JAV. *id*.]

گاجر *gadjar*, diarrhee. [V. BAT. *gansar*. V. *tjहार*.]

گاد *gada*, knods, knuppel. *Gadagada*, windwijzer; vlaggedoek. [JAV. *gada*. SKR. *gadā*.]

گادس *gadis*, (MĒN. *gadih*) jong meisje; jong van het vrouwelijk geslacht, van dieren.

گادغ *gadang*, waken, oppassen. C. BATAV.

گادغ **gading**; ¹ *gading-gading*, vloerbalken van een schip. [? DAJ. en MAK.? *gading*, de ribben van een schip.]

² ivoor, olifantstand; *sapoetjoek* —, één olifantstand, *sapasang* —, een paar daarvan; de vleugels van een leger. [BAT. *id.* JAV. *gading*.]

گادغ **gadoeng**, *radix chinæ*, eene artsenij; zekere aardvrucht, *dioscorea hirsuta*. [JAV. *id.* BAT. *id.* eene zeer algemeen genuttigde aardvrucht.]

گادغ **gadok**, soort van plant, *bisschofia javanica* C.

گادمال **gada-mala**, soort van plant C.

گاده **gadoh**, getier, leven (D); wanorde, confusie. *Bèrgadoh*. *Mènggadoh*, *i*, *kan*, ook: zich ongerust maken over, het drok hebben met iets (D.). *Mèmpèrgadohi*, *kan*. *Gadohan*. *Bèrgadohan*. *Pènggadoh*. *Pènggadohan*. *Pèrgadohan*, het voorwerp, waarover men leven maakt. (D.) *Gadoh-gadohan*, algemeene wanorde.

گادي **gadei**, pand; — *bèrboenga*, rentegevende panden. *Bèrgadei*. *Mènggadei*, een pand geven? [JAV. *gade*.]

گارائي **garaget**, haak om krokodillen te vangen. [Cr. BENGK.]

گارت **garoet** (ook **karoet**), krabben, schrapen. *Mènggaroet*. [JAV. *id.* V. گارت en گارت. BAT. *garoet*.]

گاريس **garis**, schrap, streep. *Mènggaris*, ook: kerven, eggen. *Pènggaris*. [JAV. *id.* DAJ. *garoes*.]

گاريس **garoes**, glans van geglansde stoffen. *Mènggaroes*. [JAV. DAJ. *id.*]

گارغ **garang**, luid klinkend, doordringend van een geluid; razend, tierend; woest. *Garanggan*. [JAV. *gèrèng*, gebrom, gebrul.]

گارغئات **garanggati**, boktor, *ce-rambyx* M.

گارت **garoek** (ook **karoek**); *mènggaroek*, in den grond krabben, wroeten; met de pooten tegen den grond slaan; door den grond heen graven; — *roemah*, onder den grond door in een huis dringen. [V. *garoe*, *garis*, en *garoet*.]

گارم **garam**, keukenzout. *Mènggarami*. [JAV. *sarèm*.]

گارو **garoe**, hark, egge, roskam. *Mènggaroe*. *Pènggaroe*. [JAV. *id.*]

گارو **garau**, zwaar, diep, van geluiden; snorken.

گاري **garei**, bedstede, rustplaats. [C. BATAV.]

گاسر **gastir**, ondermijnen. C. BATAV.

گاش **gasing**, tol (speelgoed). [JAV. *gangsing*. V. *poesing*.]

گاسف **gasap** = **kasap**.

گاسل **gasal**, oneven. [JAV. *gangsals*, vijf. V. *gandjil*.]

گاسي **gasei** (ook **kasei**), eene soort van kosmetiek.

گاکو **gakoe**, een deuntje zingen. *Gakoean dan kidoengan*. [C. BENGK.]

گاك **gaga**, JAV. rijstcultuur op pas ontgonnen boschland.

گانغ **gagang**, bloem- of bladsteel. [DAJ. JAV. *id.*]

گائف **gagap** (*gègap* ?), stotteren, stamelen.

گاتق **gagak**, raaf, kraai. [JAV. *id.* BAT. *gak*. DAJ. *kak*.]

گاتق **gagoek**, soort van zeevisch, die gegeten wordt. [BAT. *id.*]

گاكه **gagah**, kracht, sterkte. *Mènggagah*, *i*, dwingen, geweld gebruiken. *Pènggagahan*. [JAV. *id.* DAJ. zich verzetten, tegenstribbelen. V. گاهي.]

گال **gala**, geneesmiddel, hulpmiddel. C. *Gala-gala*, hars en kalk om den bodem der schepen te bestrijken; pik; — *loemboet*, teer.

گالس **galas**, bamboezen raampje, dat op den rug gebonden wordt en waarop men lasten draagt T. *Mënggalas*, aldus dragen. *Galasan*. [BAT. *id.*]

گالغ **galang** = **kalang** I.

گالغ **galocng**, een woord bij het optellen van bossen rotting gebruikelijk. *Mënggaloengkan*, rotting in ronde bossen binden; om iets heen kronkelen, als planten, slangen enz. T. [DAJ. *galong* id. V. *goeloeng*.]

گالت **galak**, ¹ aan zijn, van een licht of een vuur. T. [BAT. DAJ. *id.*]

² woest, wild. [JAV. *id.*]

گالو **galoc**; *pënggaloc*, het achterste van een mensch en viervoetige dieren; de tromp van een geweer. T.

گاله **galah**, ¹ boom, om een schuit voortteduwen; *oedang* —, soort van garnalen = 't BATAV. o. *satang* [Kw. *galah*, speer, lans T. BAT. *gala*.]

² zachte klei, modder, leem.

گالو **galoch**, prinses, edele vrouw. [Kw. *id.* SKR. *galoe*, soort van edelgesteente.]

گالي **gali** (Mën. *kali*); *mënggali*, met een stok met eene ijzere punt graven, delven, opdelfen. *Pënggali*, stok met een ijzer van voren om gaten in den grond te maken of om mede in mijnen te werken. *Galian*, groeve, mijn. [BAT. *hali*.]

گامت **gamat**, soort van tripang; — *oetan*, eene plant, *echinocaulis perfoliatus* C. [DAJ. *id.* geel groene vochtigheid, die men bij slangen vindt en die als artseneij gebruikt wordt.]

گامت **gamit**, ¹ pootjes geven of met de pooten slaan; een instrument bespelen. *Bërgamitgamitan*. [V. DAJ. *kamit*, gepakt worden door een roofvogel.]

² wenken, toewenken. *Bërgamitgamitan*.

گامغ **gamang**, Mën. jeukerig. T. [BAT. *id.*]

گامق **gamoek**; *mënggamoek*, *kan*, heen en weer zwaaijen met wapens. M. [Verkeerd voor *amoek*?]

گانس **ganas**, onrustig, driftig. [JAV. *id.*]

گارنت **gaoet**, Mën. = *garoet*.

گاوغ **gawoeng**, I. hol, holte; beschaduwde plaats (prieel?) (BATAV. C.) *Bërgawoeng*. [V. *goewah*.]

II. hol? van een klank. [DAJ. *gau*, klank van twee stukken hout, die men tegen elkaar slaat. V. *gong*.]

گاؤف **gawap** = *hawaf* *awap*.

گارل **gawal**? ¹ traag van verstand C. ² (ook *gawoel*) in de war brengen; in de war, overhoop. C. BATAV.

گام **gawam** (*goewam* ?); *bëgawam*, pleiten, redeneren. [V. *gawei*, welk woord M. in dezelfde beteekenis heeft.]

گارې **gawel**, ¹ pleidooi, redenering.

² *pëgawei*, werktuig, gereedschap; benoodigdheden; soort van hofbeambten; gevest van een kris (?) [JAV. *gawe*, doen, maken.]

گاهې **gahi**, kracht. *Bërgahi*. [= گاي. V. گائه.]

گاي **gaja**; *bërgaja* = گاهې. Ook, bij C., voornemen, oogmerk.

گایت **gait**, = کایت.

گایس **gais**, = کایس.

گایغ **gajoeng**, een kokosdop met een steel om te scheppen.

گبر **gëbër**, geschakeerd, met kruisstreepen. C.

گت **gëts**, vorstelijke troon. [PERZ. *kat* of *kit*.]

گتس **gëtas** (*gëntas*); broos, breekbaar. *Mënggëntas*, teedere takjes of bloemen afbreken. [JAV. *id.* V. BAT. *gotas*, de franjes van een kleed afsnijden.]

گتل **gëtil**; *mënggëtil*, afknijpen, af-

plukken T. [BAT. *gotil*, een mesje, waarmede men de rijstaar afsnijdt. V. *gintal* en JAV. *gitel*, knijpen.]

گداک *gədaga* (ook *kəndaka*) kauri-hoorntjes. [JAV. *kaṇḍaga*, soort van kistje dat tot de rijksieraden behoort. BAT. *habadaga*, paarlmoer. SKR. *kāpardaka*, eene kauri-schelp.]

گتتم *gətam*, op de lippen bijten. [C. BENGK. V. *kətam*.]

گتھ *gətah*, plantensap, hetzij vloeibaar of niet; gom van boomen: — *pərtjah*, gom van den pertjah-boom, *gutta-percha*; — *kambodja*, guttegom. [BAT. *gota*.]

گتھی *gəthi*, soort van woudboom. C.

گدابیر *gədabir*, M. = *gəlabir*.

گدڠ *gəḍang*, Mèn. groot zwaar. [JAV. *gəḍe*. BAT. *godang*.]

گدڠ *gəḍong*, groot huis, voorn. van Europeanen, factorij, pakhuis. [JAV. *id.*]

گدوڠ *gəḍoəng*, soort van zijwapen van Atjineesch model.

گدپوڠ *gədipoəng* (ook *gadoəpang*), = *pantat*.

گرابک *gərabak*, V. *kərawak*.

گراگي *garaget*, een haak om alligators te vangen. C. BENGK.

گورامه *goerameh*; *ikan* —, eene bekende soort van visch. [JAV. *id.*]

گراڠ *gərajang*, tasten, naar iets voelen. C. [JAV. *id.*]

گربڠ *gərbang*; *pintoe* —, de hoofpoort van eene omheinde plaats of woning. [BAT. *harbangan*.]

گرت *gərat*, (op de tanden) knarsen. *Gəratan*. M. [= *kərat*? V. *gərtak*.]

گرتک *gərtak* (ook *kərtak*); *mənggərtak*, *kan*, met den voet tegen den grond slaan; tegen den grond stooten; aanzetten, aansporen, de sporen geven; dreigen; — *gigi*, de tanden knarsen (C).

Pənggərtak, prikkel. [JAV. *id.* zich kwaad toonen.]

گرتوک *gərtok*; *mənggərtok* stof afnemen. C.

گرتجک *gərtjak*, plagen, tergen. C. BATAV.

گرس *gəras*; *gəgəras*, vraatzuchtig, gulzig. C.

گرسک *gərsik*, grindzand. [JAV. *gasik*, zuivere grond, *gisik*, zeestrand. MAK. *kasi*.]

گرڠ *gərang*, I. gew. گراڠ *gəraŋan*, welligt, soms. [V. *kiranja*.]

II. zwart poeder van gebrande kokosnootschillen om de tanden zwart te maken.

گرڠسڠ *gərengsəng*, I. soort van gebaktike stof. C. [JAV. *gringsəng*.]

II. soort van grooten koperen ketel C.

گرڠڠگ *gəranggang*, soort van marter. M.

گرڠڠگ *gəranggoəng*, M. *gəronggong* C., hol, spelonk.

گرڠڠو *gəranggau*, met de pooten slaan of krabben, ter verdediging of tot aanval. C.

گړ *gərap*, naar iets grijpen. C. *gəreb*, knagen. C.

گرت *gərak* (ook *kərak*), het in beweging zijn. *Bərgərak*. *Mənggərak*, *kan*. [BAT. *gorak*, eene onmeuse beweging aan het ligchaam waargenomen. DAJ. *goerak*, geschud worden van harde voorwerpen, in tegenoverstelling van *goelak*, van vloeibare; leven, geraas.]

گرڠاڠي *garagadji*, zaag. *Mənggaragadji*. [JAV. *gradji*.]

گرتاسي *gəgasi*, soort van booze geesten. [JAV. *id.* naam van een grooten onbekenden vogel.]

گرڠهجو *gəgəhajoe*, = *dəgəhajoe*.

گرڠه *gəgəh*, soort van aap. C.

گرم *gèrèm*, het houten geraamte van een huis. C.

گورندا *goerinda*, slijpsteen. [JAV. *goerinda*. Daj. *garinda*.]

گرنٹنگ *gèrantang*, verschrikken. C. [V. JAV. *grenteng*, een akelig nachtelijk geluid, waarvan men niet weet van waar het komt.]

گرنٹنگ *gèrintang*, wollig, van het haar.
گرندنگ *gèrëndang-gèrëndang*, mompelen. C. BATAV.

گروڈ *garoeda*, zekere fabelachtige vogel, het voertuig van Visnoe. [SKR. id.]

گروڈی *gèrodi (gordi)*, de Mal. boor, eene soort van drillboor. [MAK. *gòrodi*.]

گروس *gèroes; mènggèroes*, strijken, gladden, glanzen. C. [JAV. id.]

گروغ *gèroeng*, verschrikt. C.

گرندم *gèrandam, goerindam*, soort van spreukdichten, eig. die oorspronkelijk in de heilige taal der Tamilen vervat zijn. [TAM. *kirantham*, die taal.]

گروئنگ *gèroening*, eene soort van kameleon.

گروه *gèroh*, toeval, ongeluk. C.

گرهانا *grahana*, eklips, zons- of maansverduistering. [JAV. id. SKR. *grahana*.]

گرهم *garham*, eene kies. *Gèraman*, kakebeen; MÈN. kies. [BAT. *bar-am*. JAV. *bahëm*.]

گریت *goerita*, (van zeedieren en planten) van vangarmen of klawieren voorzien; *ikan* —, inktvisch. [SKR. *grèhitā*, grijper.]

گریج *gredja*, kerk. [PORT. *igréja*.]

گریغ *gèring*, ziekte, verdriet. C. [JAV. id.]

گریف *gèrfak*, fluimen opgeven. C. [= *kèroewijak*.]

گریگی *gèrgi*. V. گئیگی, *gigi*.

گسیر *gèsir*, van plaats veranderen. *Mèng-gèsirkan*. [M. = *kisar*? V. *gisir*.]

گٹس *gangsā = kangsa en = angsa* هفس.

گٹنگ *ganggang*, I. gapen; zich openen. [BAT. id. wijd openstaande. V. *nganga, rènggang*.]

II. vleesch roosteren. C. [V. *pang-gang*.]

III. krakelen, twisten. C. [V. *goeng-goeng*.]

گٹنگ *gènggong*, soort van mondtrompetje. [JAV. id.]

گٹنگ *ginggang*, soort van stof, *gingang*.

گٹنگ *goenggoeng; mènggoenggoeng*, met den mond beet pakken, opsnappen; aanblaffen (C. BATAV.) [BAT. *honghong* en *garoenggoeng*. V. *ganggang*.]

گٹنگ *gènggam*, de gesloten hand; *sa* —, een handvol. *Mènggènggam, kan*, de vuist sluiten; in de gesloten hand vatten. *Bèrgènggam-gènggam*. [JAV. *gègèm*. BAT. *gomgom*, iets in zijne ruimte bevatten.]

گٹنگ *ganggoe*, lastig. *Mèngganggoe-kan*, lastig vallen. [JAV. id.]

گٹنگ *gapoera*, hoofdpoot, ingang. [Kw. *gapoera*. SKR. *gopoera*.]

گٹنگ *gèpoek*, I. korenschuur C.

II. zwaarlijvig C. [= *gèmoek*?]

گٹنگ *gègaman*, wapenen. *Pagègaman*. [JAV. id.]

گٹنگ *gaganèk*, MÈN. bajonet. [BAT. *pagani*.]

گٹنگ *gègat*, mot. [MÈN. *ngèngat*. — JAV. *èngèt*. BAT. *ngitngit*.]

گٹنگ *gègètar*, nagmaakte steel aan een bouquet; soort van hoofdsieraad der vrouwen. C. soort van kralen ter versiering van gordijnen en derg. M.

گٹنگ *gègèr*, trillen C.

گٹنگ *gègas*, I. گٹنگ *gègat*.

II. *bèrgègas*, zich haasten T.

گٹف **gëgap**, wordt van een geweldig rumoer gezegd, ongeveer = *goempita?* waarmede het veelal verbonden is.

گٹق **gëgak**, luidruchtig C.

گٹغ **gëgëlang**, een liedje C. [het MAK. *këlong?* V. *kidoeng*.]

گٹنج **gëgandja**, het bovenste gedeelte van eene kolom. [JAV. *gondja*, de bovenste rand van iets.]

گٹندین **gëganden**, een houten hamer. [JAV. *ganden*, id.]

گٹلاتق **gëlatak**, babbelen C.

گٹلاجه **gëladjah**, gretigheid. C. TEL.

گٹلادر **gëladir**? slijm; *sperma*; Mën. *galëdir*, gom der palmboomen. [BAT. *galodir* en *gadir*, palmboomengom. JAV. *blader*, slijk, modder. V. MAK. *gere*, slijm.]

گٹلاک **gëlaga**, borrelen (van kokend water). [C. BATAV.]

گٹلاگر **gëlagar**, dwarsbalk.

گٹلاگه **glagah**, (*galëgah?*) zekere rietsoort, *saccharum spontaneum*. [JAV. *glagah*. BAT. *galoga*.]

گٹلان **goelana**, verstoord, gekrenkt. C. [Kw. verward, woest. SKR. *glana*, vermoeid, afgemat.]

گٹلتق **galetek**, M. klappertanden van koude, *glatik*. C. kittelen.

گٹلدي = کلدی.

گٹلر **gëlar**, naam dien een volwassene aanneemt, eerenam, titel. [BAT. *golar*.]

گٹلغ **gëlang**, ring die om den hals of de enkels gedragen wordt; — *pintoe*, deuring. *Përgëlangan*: — *kaki*, enkel. [JAV. id. BAT. *golang*.]

گٹلغغ **galanggang**, slagveld, inzoud. stellaadje voor hanengevechten, hansenvechtbaan. [JAV. soort van *styt*; over-eindstaan, standvastigheid. BAT. wit om op te schieten. V. *kalang* I.]

گٹلغغ **galinggang**, = *daoen koerap*, *cassia alata*. [BAT. id.]

گٹلغغم **galinggam**, verf van de kasoemba-planten, geel, zacht rood. [TAM. ? V. *gëloega*.]

گٹلغ **gëlap**, duister, donker, = *کلم* *këlam*; ondoorschijnend, van glas. [BAT. *golap*. DAJ. *manggalap*, ontvreemden.]

گٹلغ **gëlak**; *gëlak-gëlak*, luidkeels lagchen. [V. *galak*.]

گٹلارو **galagaroe**, eene soort van sterk riekende medicinale gom van Koromandel afkomstig. T. [BAT. *galaroe*. Van *gala* en *gaharoe?*]

گٹلام **gëlam**, soort van boom, *gordonia excelsa*, waarvan de bast gebruikt wordt om te breeuwen. [BAT. *inggolom*.]

گٹلبر **gëlambir**, kossem, kwabbe aan den hals van een os; de lel van een haan. *Mëngëlambir*, neêrhangen als zulk eene kwabbe. [V. *koelamboe* en JAV. *klambi*.]

گٹلبعغ **galëmbeng**, bewegen, in beroering zijn, van water; waterbellen; deining. [Gw. *gëmbeng*. MAK. *galëmbong*, roeren, zich bewegen (van vochten?).]

گٹلمت **galomat**, verdek van een vaartuig. [DAJ. id. MAK. *djalomà*, planken dek van een schip. V. JAV. *goelamit*, aaneengebonden gespleten bamboe.]

گٹلمپي **galoempet**, aaneengebonden gespleten bamboe. M. [V. het voorg. woord.]

گٹلنچر **gëlinçir**, = کلنچر.

گٹلندغ **gëlondong**, balk. [JAV. id.]

گٹلوت **gëloet**, omvatten, als bij het worstelen. [JAV. id.]

گٹلوجو **gëloedjoe**, gulzig.

گٹلورا **gëlora** (ook گلورا), branding aan het zeestrand of aan de monding eener rivier. [JAV. *galoera*, *wauorde*, verwarving. MAK. *galoerang*, golven in de opene zee.]

كلوڠ **geloeng**, I. een voetpad tusschen twee waterplassen. [V. JAV. *geloeng*, samenbinding, vereeniging.]

II. haarvlecht; takkebos, bundel (C. BATAV.). [JAV. *zamenbinden*; *haarwring*.]

كلوڠ **geloek**, eene kokosschaal als bakje gebruikt. C.

كلوڠ **geloega**, vermillioen; de roode verf die de *kasoemba* levert. [JAV. *id.* V. *كلغتم*.]

كلوڠ **geloegoer**, de vakken, waarin sommige vruchten verdeeld zijn, zooals die uitwendig zichtbaar zijn. C.

كلوڠ **geloema**, zekere plant, *rubia javanica*. C.

كلوڠ **geloemang**; *mënggeloemang*, zich in het slijk baden of wentelen. [V. *goeling* en DAV. *galombang*, put, poel.]

كلي **geli**, I. (*gilli*?) afkeer, afgrijzen. *Kagelijan*. [JAV. *gela*, *gila*, *id.*]

II. (*gèlik*?) kittelen.

كليت **gellita**, duister, donker. [BAT. *bolita*.]

كليت **goeliga**, bezoarsteen. [SKR. *goelika*, een klein balletje.]

كليت **gelligih**, bibberen, klappertanden. M. sidderen, beven. C.

كليوڠ **gëlewang**, = *kelewang*.

كبال **goembala** (ook *koembala*), I. herder, veehoeder. *Mëngoembalakan*. [SKR. *gopāla*.]

II. *kajoe* —, soort van fraai, geel hout.

كبت **gamboet**, eene rookkolom. C.

كبت **gëmboet**, eene beteldoos, meestal van goud en bij vorsten in gebruik. [BAT. *id.*]

كبر **gambar**, afbeelding, teekening. *Mënggambar*. *Gambaran*. [JAV. *id.* V. *këmbar*.]

كبر **gambir**, zekere plant, *nauclea gambir*. [JAV. *id.*]

كبر **goembar**, het merg der palmgewassen. D. [V. *goebai*.]

كبس **gambas**, soort van plant, *bryonia cordifolia*. C. [JAV. *id.*]

كبيڠ **gambang**, soort van speeltuig, bestaande uit een houten bak, waarover, op koorden, metalen staven liggen. [JAV. *id.*]

كبيڠ **gamboeng**, de manen van een paard. [V. *gombak*.]

كبيڠ **gëmboeng**, opgezet, gezwollen, inz. van het ligchaam. [BAT. *gomboeng*, *id.* JAV. *gëmbong*, volop te drinken geven, aan alle begeerten voldoen. V. *këmbang* en *koembang*.]

كبتق **gombak**, kuif of bosje haar op het overigens kaal geschoren hoofd. [V. *gamboeng*. JAV. *id.* BAT. *djoembak*, borstel van een varken, (korte?) manen van een paard.]

كبول **gembol**, een groote, knoestige uitwas aan sommige boomen. C. [V. *koempal* en JAV. *gembel*, kossem en *gembol*, in een doek iets voor zich dragen.]

كبه **gamboeh**, JAV. ? zekere soort van dans.

كبير **gambira**, opgewekte moed. [Kw. vrolijkheid, opgewektheid. SKR. *gambhira*, diep; dof.]

كبرتنق **gëmërtak**, *gëmratak*, kletteren, bijv. van wapenen.

كبرچق V. *rëtzik*.

كبرلف **gëmirlap**, V. *gilap*.

كبرنچڠ **gëmërentjang**? eengeluid, zoo als dat van wapenen en wielen? [JAV. *goemrentjeng*, kletterend geluid, als van den regen.]

كبرنچق V. *rëtzik*.

كبس **gëmas**, hard, ruw C.; nijdig, kwaadaardig. T. [BAT. *gomas*.]

گمفت **goempat**, = *oempat* امفت.
 گمفر **gampar**, leven, rumoer.
 گمفغ **gampang**, I. gemakkelijk te doen.
 [JAV. id.]

II. *anak* —, een bastaard.

گمپل **goempal**, = *koempal*.

گمپه **goempah**, aardbeving.

گمپیت **gempita**, luid, hevig, van een geluid. [BAT. *gogap-goempita*, stikdonker. SKR. *kampita*, siddering.]

گمپوک **gemoek**, dik, zwaarlijvig. *Ka-gemoekan*. [JAV. *goemoek*, hoop aarde. MAK. *tjomo*, vet. V. *gëpoek*.]

گمپلوگ **gemeloenggoeng**, in beroering zijn, van water. C.

گمپلوک **gemeloctock**, beven, sidderen. C.

گمپلوگت **gemeloegoet**, = *gemeloetoek*?

گمپ **gemem**, onzamenhangend, verward, onbepaald. C.

گمپنتار **gemëntar**, zie *këtar*.

گمپنتام **gemëntam**, het geluid dat vele voetstappen maken C., *gemintam*, het geluid van losbarstend geschut. C.

گمپوهر **gemoeroeh**, V. *goeroeh*.

گمپولق **gemoelock**, = *gemeloenggoeng*?

گمپی **gemi**, soort van visch. C. BENGK.

گمپیلغ **gemilang**, V. *gilang*.

گمپیلف **gemilap**, V. *gilap*.

گمپناپ **goenapa**, V. گون.

گمپنارون **goenawan**, deugdzaam, deugdelijk. [SKR. id.]

گمپنتا **ganta**, grof, ongemaniërd; woëdend, razend. C.

گمپنت **gënta**, klok, bel. [JAV. id. BAT. *gonta*. SKR. *ghaṇṭa*.]

گمپنتار **gëntar**, = *gëtar*.

گمپنتوهر **goentoer**, JAV.? het ratelend geluid van den donder; donder. [JAV. id.]

گمپنتاس **gëntas**, = *gëtas*.

گانتغ **gantang**, zekere maat; gew. ¹/₁₀ pikoel. [V. BAT. id.]

گانتغ **gantoeng**, hangen, opgehangen; zich vasthechten aan iets; van iets afhangen; — *lajar*, eene belooning voor het redden van schripbreukelingen C. *Bërgantoeng*. *Bërgantoengan*. *Mënggantoeng*, kan. [JAV. BAT. id. MAK. *gentoeng* id. DAJ. *gantoeng*, hoog van een huis; *bagantang*, aan iets hoogs hangen.]

گانتغ **gënting**, dun in het midden. T. [BAT. *gonting*, id. DAJ. *gënting*.]

گانتغ **gënteng**? dakpan. [JAV. *gëndeng*.]

گانتغ **goenting**, schaar, knipschaar. *Mënggoenting*. [JAV. id. MAK. *gontjing*. BOEG. *gonting*.]

گانتل **gintal**, een balletje. C. [JAV. id., tusschen den duim en den eersten vinger knijpen. V. *gëtil*.]

گانتھ **gantih** (ook *antih*); *mënggantih*, garen spinnen. [BAT. *mangganti*, id. DAJ. *kantih*, gedraaid, gesponnen zijn. MAK. *ganti*.]

گانتی **gantj**, verwisselend, in de plaats van iets anders komende; opvolger. *Bërganti*. *Mënganti*, kan. *Përgantian*. [JAV. id. BAT. *gansi*.]

گاندج **gandja**, Indische hennip, *cannatis sativa* en *jute-vlas* (g. *ramih tjina* C.), zie *goeni*. [JAV. *gëndjé*.]

II. het onderste gedeelte van een krislemmer, onmiddelijk boven de *ikat-tali*.

گاندج **gantjang**, spoedig, vlug, behendig. [JAV. id.]

گاندج **goentjang** (ook *koentjang*), schudden; *mënggoentjang*, ergens aan schudden; schudden. *Bërgoentjang*. *Pënggoentjang*. [V. *gojang*.]

گاندجل **gandjil**, oneven. [JAV. id. V. *gasal*.]

گنجل **gandjil**, M. **gindjal** C.; *gëndjal* (?) de nieren, het onderste gedeelte van den rug.

گند **ganda**, I. dubbel; — voudig, bijv. *tiga* —. *Bërganda*: *ganda* —, aldoor verdubbelen; *mëngambil* —, woekeren.

II. geur, reukwerk. [JAV. *id.* SKR. *gandha*.]

گندال **gëndala**, = *këndala*.

گندت **gandoet**, zwaarlijvig. [V. JAV. *daduot*, *id.* en *kandoet*, op den buik, onder het kleed, gedragen.]

گندت **gëndit**, een dun, om het midden gedragen touw (C.). [BAT. *gondit*, buikband van koralen voor kinderen.]

گندر **gëndir**? soort van gambang, doch kleiner. [JAV. *gënder*.]

گندروس **gandaroesa**, zekere medicinale plant, *justicia gandarussa*.

گندڀرڀڀ **gëndërang**, soort van groote trom. [V. *gëndang*. BAT. *dinggërang*, soort van pauken.]

گندسولي **gandasoeli**, zekere plant, *hedychium coronarium*, (wier bloemen in 't haar gedragen worden en aan den beminde gezonden eene beschuldiging van onstandvastigheid beduiden. M.)

گندڀڀ **gandoeng**, de wihouders op een schip; vasthangend aan iets. C. [= *gantoeng*.]

گندڀڀ **gëndang**, soort van trom, zijnde een houten cylinder aan weërskanten met een geitenvel bespannen, die aan de eene zijde met de hand, aan de andere met een stok geslagen wordt. [BAT. *gondang*, muziek, muziekinstrumenten. JAV. *këndang*. V. JAV. *gënding* en *gëndong*. DAJ. *gandang*, lange, aan den eenen kant opene, trom. MAK. *gangerang*. BOEG. *gënrang*. V. *gëndërang*.]

گندڀڀ **ganding**, leunen; vertrouwen M.

گندڀڀ **gendoeng**; *mënggendoeng*, in een doek op de heup dragen. [JAV. *gendong*, op den rug dragen.]

گندڀڀ **goendoeng**, een baal goederen. M. ? [V. *gendoeng*.]

گندڀڀورا **gandapoera**, zekere plant, *hibiscus abelmoschus*.

گندڀڀ **goendik**, bijzit. [JAV. MAK. DAJ. *id.* V. *këndak*.]

گندڀڀ **gondok**, kropgezwel. [JAV. *gondok*.]

گندڀڀ **goendal**; *goendalan*, een rotting om rijst te meten met schrappen bij iedere tien maten (*goendal*).

گندڀڀ **goendoel**, kaal geschoren, van het hoofd; zonder hoofddoek. *Bërgoendoel*. [JAV. *goendoel*. DAJ. *id.*]

گندڀڀ **gandoe**, zekere eetbare plant. M. [V. گندڀڀ PERZ. koorn.]

گندڀڀ **goendah**, zwaarmoedig; angstig.

گندڀڀ **gandi**, **gandei**, handboog, voetboog (D.); gouden plaat, die over het voorhoofd gedragen wordt; soort van dans. [JAV. *gandewa*. SKR. *gāṇḍīwa*, *id.*]

گندڀڀ **goendi**, = *koendi*.

گندڀڀ **gandaira**, = *bandeira*.

گندڀڀ **gandek**, bode; valsche haarlok (C.). [JAV. *gandek*, vorstelijke bode.]

گندڀڀ **gënap**, vol, voltallig; in zijn geheel. *Sagënap*, geheel, vol. *Mënggënap*, *i*, *kan*. [JAV. *gënep*, *id.* BAT. *gonop*, even, van een getal. DAJ. *genep*, ieder; telkens; voltallig. MAK. *ganà*. BOEG. *gënë*, *kënë*, voltallig.]

گندڀڀ **gënal**, de hand dreigend aan het zwaard slaan. C.

گندڀڀ **gënitri**, soort van boom, *elaecarpus angustifolia*. [JAV. *id.*]

گندڀڀ **gënth**, de slagtaanden van een wijfjes-olifant. C.

گندڀڀ **gonjoh**, = *gosok* C.

گو **goe**, een juk, paar, koppel: *sa-goe lemboe*, een juk ossen. *Goekan*, paren van vogels (C. BATAV.)

گوا **goea**, BAT. ik.

گوام **goewama**, keelontsteking. [C. BENGK.]

گوبر **gobar**, soort van gong. C. [JAV. id.]

گوبرنور **goebernoer**, gouverneur.

گوبغ **gobang**, JAV. stuk van twee duiten. V. *kepeng*.

گوبق **gobik**, stampertje om de ingrediënten voor eene sirihipruim door elkan- der te stampen.

گوبل **goebal** = *goebel*. C.

گوبه **goebah**; *mënggoebah*, tot bon- quetten of festoenen zamenbinden. [JAV. id. V. *angkoet*.]

گوبی **goebel**, het zachte hout van een boom in onderscheiding van het hardere. C. [= *goembar*?]

گوجه **gotjoh**; *bërgotjoh*, *mënggo- tjoh*, met de vuist slaan, boksen; met de pooten slaan. [JAV. *gotjo*, met iets puntigs steken.]

گوچی **goetji**, aarden pot of kruik.

گود **goeda**, verzoeking. [JAV. *godā*.]

گودم **godam**, een zware ijzeren ha- mer. *Mënggodam*. [BAT. *goedam*, knods. V. *gada*.]

گودی **goedl**, eene betelschaal. C.

گورس **goeris** = گارس *garis*. [DAJ. *goris*.]

گورپ **gorap** = ARAB. غورب.

گورق **goerak**, schurft. [C. BENGK. = *koerap*.]

گورق **gorek**, doorboren. [V. *gerek*. = *korek*?]

گورن **goeron**, eene woestijn.

گورنور en گورنور **goernadoer** en **geer- noer**, gouverneur, gubernador, go- vernor.

گورو **goeroe**, een leeraar, inzonder- heid in de godsdienst; een mentor? — كاك (*kaki* of *kaka*?), de eerste van de scholieren, die tevens eenig gezag uit- oefent. *Bërgoeroekan*. [JAV. BAT. SKR. id.]

گورر **goerau**, klugt, grap, gekheid. *Bërgoerau*. *Mënggoerau*.

گوره **goeroeh**, een dof, dreunend, loeiend geluid in de verte, zoo als van slorm, onweder, donder, geschut, eene tierende menschenmassa, vallende wate- ren; de donder. *Gëmoeroeh*, zulk een geluid te weeg brengend. [JAV. *goe- moeroeh*. DAJ. *goerak*.]

گوری **goeri**, klein aarden potje.

گورینگ **goreng**, gebraden, gebakken. [JAV. DAJ. id.]

گوست **gosat** = *gosong*.

گوسر **goesar**, hoos; iets kwalijk ne- men. *Kagoesaran*. [BATAV. = *marah*.]

گوسه **goesoeng**, plaat, zandbank. [MAK. BOEG. *goesoeng*. Bij C. een aaneengeschakeld rif. V. *koesoeng*.]

گوسن **gosok**; *mënggosok*, *i*, wrij- ven, inwrijven, afwrijven, scharen. [JAV. id. DAJ. *koesoek*. MAK. *goesoè*. V. *gisik*.]

گوسی **goesi**, tandvleesch. [JAV. id, BAT. *gosi*.]

گوغ **goeng**, V. اگوغ *ëgoeng*.

گورته **goepoeh**, gehaast, haastig. [JAV. id.]

گوکان **goekan**, V. *goe*.

گوگر **goegoer**, voor zijn tijd vallen; bij ongeluk vallen; — *anak*, ontijdig bevallen. *Mënggoegoerkan*. *Bërgoe- goeran*. *Goegoëran*, een ontijdig ge- boren kind.

گوگف **goegoep**, = *goepoeh*. [JAV. id.]

گوگق **gogok**, met de hand visch vangen, gew. door middel van een mandje waar

men den arm doorheensteekt. [JAV. *gogo.*]

گولق *goegoek*, MĒN. hoogte, heuvel. [BAT. *goegoeng.*]

گولق *goegoep* = *goepoeh.* [JAV. *id.*]

گولق *gogau*, slokken, zwelgen. *Pēngogau.* [C. BENGK.]

گول *goela*, I. suiker: — *batoe*, kandij-suiker; — *pasir*, broodsuiker; — *itam*, palmsuiker. [JAV. *id.* MAK. *gola.* SKR. *id.*, rietsuiker.]

II. zinken, verzinken. *Orang-goela?* mijnwerker. M.

گولق *goeloeng*, opgerold, zoo als mat-

ten; een woord om matten optellen, als *tikar doea* —, twee matten; — *tjoe-tjoek*, zekere bloemheester, *plumeria obtusa.* *Goeloengan.* *Goeloeng-goeloeng*, balken, die de daksparren van een huis verbinden. [JAV. *goeloeng*, rel. MAK. oprollen. V. *galoeng*, *goeling.*]

گولق *goeling*; *bergoeling*, zich rollen, wentelen, hijv. in het zand. *Mēng-goeling*, *kan*, rollen, voortrollen. *Bērgoelinggan.* *Pēnggoeling* = *tanggiling*, om het oprollen dat dit dier zich doet. [JAV. *id.* lang kussen; lang uitgestrekt liggen te slapen; *goemoeling*, omrollen, neërrollen. DAJ. *koe-ling*, opgerold zijn; kluwen. V. *goeloeng*, *giling.*]

گولق *golok*, soort van houwer, van voren breder dan van achteren; eene regte spoor voor vechthanen (*v. tadji.*) [JAV. MAK. *id.*?]

گولي *goelel*, toespijs. *Goeleian.* [V. DAJ. *goelei*, omgeroerd.]

گولق *golek*, *kolek?* naar beneden hangen, als een geknakte tak. C. liggen. M.

گول *goewam*, zekere kwaal op de tong bij kinderen. T. [BAT. *id.* JAV. *egom.*]

گول *goemoel*, *gomol*, worstelen. *Bērgoemoel.*

گومي *goemel* = *koemei.*

گول *goena*, dat waar iets goed voor is, nut, waarde; — *pēngasih*, minnedrank (C.). *Goenapa*, waartoe? [BATAV.?

voor *goena apa* of voor *kēnapa* = *mēngapa?*] *Bērgoena.* *Mēmpērgoenakan*, zich bedienen van iets tot eenig doel; pass. van nut, van waarde, zijn. *Pērgoenaän.* [JAV. enz. *id.* SKR. *goena*, deugd.]

گولق *goenoeng*, berg. *Goenoengan*, gevaarte. [JAV. *id.*]

گولي *goeni*, de plant die het *jute*-vlas levert, waarvan de *goeni*-zakken gemaakt worden, *corchorus capsularis.* [BENGAALSCH?]

گول *goewah*, spelonk, grot. [JAV. *goewa.* SKR. *goehā.*]

گولق *gojang*; *mēnggojang*, heen en weder schudden; luiden, van eene klok. [V. *goentjang.* JAV. *id.* DAJ. *id.*, heen en weder zwerven.]

گول *gah*, roem, vermaardheid. *Mēnggahkan.* *Mēgah*, beroemd; trotsch, verwaand. (C. BATAV.) *Kamēgahan.*

گول *gahara*, *gara*, de voornaamste, echte vrouw; de voornaamste onder een troep vechthanen. [JAV. *garwa*, gemalin. SKR. *grēhāh*, huisvrouw.]

گول *gaharoe*, *garoe*, aloë-hout, *aquilaria sp.*, hetz. als *kēlēmbak.* [SKR. *agaroe.* V. *galagaroe.*]

گول *gjab*, ontroerd zijn. C. [ARAB. *جياب* voor menschen bevreesd.]

گول *gebana*, *gibana* = *ريسو*, *risau.* [ARAB. *هيبان*, vreesverwekkend.]

گول *gebang*, bluffen. C.

گول *gitan*, zekere slingerplant, die eene soort van gom-elastiek levert. T.

گول *gitik*; *mēnggitik*, slaan. [JAV.?] *گيرغ* *giring*; — *landak*, zekere plant,

waarvan de zaden in den dop rammelen, *crotalaria retusa*, ook *giringgiringan*; *tēmoe* —, *curcuma viridiflora*. *Giring-giring*, kleine schelletjes, die voor sieraad gebruikt worden. [BAT. id.; vrolijk.]

گیرق **gerek**, doorboord. *Menggerek*. *Penggerek*. [V. *gorek*.]

کيسر **gisir**, M. = *kisar*?

گيسق **gisik**, **gesek**, wrijven, strijken; strijkestok. [V. *gosok*.]

گيسل **gisil**, strijkestok, = *gisik*. C.

گيسي **gisi-gisi** = *kisi-kisi*.

گيج **gijang**, wellustig. C.

گير **gijau**, sikkell. C.

گيقت **gekok**, bijnaam van de *tokei*, om het geluid dat zij maakt.

گيقت **gigit**; *menggigit*, bijten; afbijten, afknagen. *Gigitan*. [JAV. id. MAK. *kiki*, *kòkò*. BAT. *goegoet*. DAJ. *gigir aso*, oogtand. — V. *gigi* en *kikil*.]

گيقي **gigi**, tand, snijtand; — *sabatoe*, ééne tand; — *oetan*, een uithoek van een bosch (C.) *Grigi*, getand, ingetand, van eene rand. [V. *gigit*. MAK. id. BAT. *ngingi*; *gigi* alleen figuurlijk.]

گيکير **geger**, opschudding, leven, geraas (door krakelen). *Gegeran*. [JAV. DAJ. id.]

گيل **gila**, gek, zinneloos. *Mengilai*,

stuipachtig lagchen (C.) *Kagilaän*. [BAT. DAJ. id. V. JAV. *gela*, *gila*, afgrijzen.]

گيلر **giltr**, vervanging, afwisseling; aflossing, inz. van eene wacht; beurt; (mensen) geslacht; het scherm bij eene wajangvertooning (bij C. *geder*). *Bèrgilir*, ook: (met een schip) laveren. *Giliran*. [JAV. id. DAJ. *girir*.]

گيلغ **gilang**; *gilang-gemilang*, stralend; schitterend. [JAV. *goemilang*, id. V. *gilap*.]

II. porselein, *portulaca*.

III. zekere bedwelmende drank. C.

گيلغ **giling**, in de rondte draaijen, als in een molen. *Menggiling*, draaijen, rollen, als onder een molensteen. *Gilingan*. *Penggilingan*, de onderste bamboes van een zeil, waar dit om heen gerold wordt; handmolen. [JAV. BAT. id. V. *goeloeng*, *goeling*.]

گيلف **gilap**; *gemilap* en *gemirlap*, schitteren. *Gemirlapan*. [JAV. id. = *kilap*.]

گيلف **gilip**, bruineren, polijsten. [C. BATAV. = *kélip*?]

گيلو **gilau** = *kilau*.

گيله **giloh**, aarden waterkruik.

گيلي **gilli-gilli**, de nieren.

گيليت **gelek**, op zij uitwijken, om een slag te ontgaan. C.

ل

لاب **laba**, winst, gewin. *Pərlabaän*. [KW. id. SKR. *lābha*.]

لابر **laba-laba**, V. *lawah-lawah*.

لابر **laboer**, I. bestreken; besmeerd. [JAV. id. metselkalk.]

II. *pəlaboer*, voedsel, rantsoen, proviand. C.

لابغ **labang**, spijker. [BAT. id. V. *lawang*.]

لابو **laboe**, flesch-kalebas. [BAT. *taboe*,

virg. MAL. *taboeng*. SKR. *alāboe*.] **لابد laboeh**; *bērlaboeh*, geankerd, ankeren. *Mēlaboeh*, *kun*, neder laten vallen, een anker, een gordijn enz. *Laboehan*, *pēlaboehan*, ankerplaats. [V. BAT. *daboe*. JAV. *ḡawoeh*, vallen.]

لابي labi-labi, de groene, eetbare schildpad. C. [BAT. *labi*, soort van landschildpad.]

لات lat, vreemdeling. C.

لات lata; I. *mēlata*, kruipen, van planten, dieren enz. *Pēlata*: *ikan* —, soort van visch. [SKR. *latā*, kruipende en slingerplanten in 't algemeen.]

II. zekere zenuwachtige ongesteldheid van vrouwen. C.

لات latih; *mēlatih*, onder bedwang houden, verbieden. BATAV.?

لاتي latl-latl, zekere vogel.

لجر ladjoer, lijn, vore. [Kw. id.]

لجر ladjoe, snel vooruitgaan. [Kw. en JAV. id. vervolgen, voortzetten. V. *lajoe*.]

لجر latjoer, te vergeefs, zonder nut. C.

لاد lada, peper; ook (laag-MAL.) *L. merah*, roode, cayenne-peper, *L. pandjang*, *piper longum*. [BAT. id.] *Lada-lada*. MĒN. knopen van een buis.

لادغ ladang, bouwland, dat niet kunstmatig bevoeid wordt, zooals de sawahs. [BAT. id.]

لادغ ladang, soort van mes. [JAV. BAT. id.]

لادغ ladoeng, hol, holrond. C. *Bērladong*, staande blijven, als water dat niet afloopt, tranen, die niet vallen. L.

لادد dadih, = *dadi*. C.

لارا lara, JAV. = *sakit*.

لارت larat, I. zich verspreiden, verstrooijen, zooals van vuur, van schepen (door den wind) enz. *Kalaratan*, het verschieten van sterren, anders ook *bin-*

tang bēr-amboeran. [JAV. *laroet* id. BAT. *rarat*.]

II. bij magte zijn, vermogen. C.

لارس laras, loop van een geweer; lichaam, voornaamste gedeelte. (C.)

لارغ larang, ¹ verboden zijn. *Mēlarang*, *kan*, verbieden. *Larangan*, een verboden iets; een privilegie. [BAT. *rarang*, id. JAV. *larang*, schaars, zeldzaam.]

² JAV. zeldzaam.

لارق larak, soort van parasiet-plant, waarvan de vrucht eetbaar is en de bast kleurstof levert. C.

لارت larik, I. draaijen, als eene schijf, een tol. *Mēlarik*. *Pēlarik* en *Pēlarikan*, draaibank, pottebakkerswiel enz. [MAK. BOEG. id.]

II. lijn, regel; lengte, in tegenoverstelling van breedte (C.) [JAV. id.]

لارو laroe, zekere bittere boombast, die men in het vocht van den suikerpalm doet om het bedwelmend te maken. [BAT. *raroe*.]

لاره larah, verkoopbaar, gangbaar. C.

لاره larih, I. *mēlarih*, toedrinken. *Larihan*, beker? [JAV. id., het drinken van sterken drank.]

II. MĒN. praefix om een minderen graad te kennen te geven.

لاري lari; hard loopen; hard wegloopen, vlugten. *Mēlarikan*, ook: met iemand wegloopen, eene vrouw schaken. *Pēlari*, weglouper. *Larian*. *Pēlarian*. *Bērlari-larian*.

لاس lasa, verminkt. [C. BENGK.]

لاس lasoe, verzuren. C.

لاشت langit, uitspansel, hemel. [BAT. DAJ. id. JAV. id., ook: wat boven drijft. MAK. *langi*.] *Lalangit* en *langit-langit*, verhemelte van doek boven een vertrek, of van den mond.

لاغر **langir**, eene soort van bast, die het water doet schuimen en bij het baden ter reiniging des lichaams gebruikt wordt. *Melangir*, i. [BAT. *pangir*, id. MAK. *långiri*.]

لاغق **langang**, eenzaam, stil, van plaatsen; er niet zijn, van menschen. [BAT. *langa*.]

لاغق **langoeng**, in gedachten, nadenkende. [V. JAV. *lênggeng* en MAL. *tjêngang*.]

لاغى **langan**, arm; mouw. [JAV. *lênggèn*.]

لاغر **langau**, soort van groote vlieg. [DAJ. id. BAT. *langon*, een dergelijk insect?]

لاغر **lapar**, honger; hongerig zijn. *Kalaparan*, hongersnood. [JAV. *lapa*. BAT. *rapar*. V. DAJ. *lau*. MAK. *pare*.]

لاقس **lapis**, eene laag; voering, belegsel, bekleedsel: *sa* — een van laag, eenvoudig, *doea* —, tweevoudig. *Mèlapiskan*. *Lapisan*. [V. *lapik*. JAV. id. DAJ. *lapik*. MAK. *lapà*. BOEG. *lapi*.]

لاغق **lapang**, I. wijdte, ruimte; tusschenruimte; straat, zeestraat. *Mèlapang*, *kan*. [JAV. *lawang*, deur. BOEG. *lampang*, wijd uitgestrekt.]

II. komkommer.

لاغق **lapik**, onderlaag; zitmat; — *pandak*. fijn matje, waarmede bij vorstelijke personen een schotel gedekt wordt. (T.) [DAJ. id., onderlaag. JAV. *lampit*, zitmatje.]

لاغق **lapoek**, ¹ schimmel; beschimmeld zijn.

² breekbaar. C.

³ *lepoe*k, besmeeren. [C. BATAV.]

لاغق **lapah**; *mèlapah*, afhakken, van een geslacht beest. T. [BAT. *lapa*.]

لاك **laka**; *kajoe* —, zeker welriekend hout, *nyristica iners*. [JAV. id.]

لاكر **lakar**, grondvorm, model, natuurlijke of primitive toestand, grondaanleg. *Mèlakarkan*. [JAV. id.]

لاكر **lakoer**, vermengen. C.

لاكر **lakar-lakar**, soort van schildpad. [C. BENGK.]

لاكر **lakoe**, gang; fig. manier van doen, handel en wandel. *Bèrlakoe*, gangbaar zijn; van kracht zijn, bijv. een gebed voor iemand; de overhand krijgen (eene begeerte in iemands hart). *Mèlakoekan*. *Kalakoean*, gedrag (ook bepaald in een slechten zin?) *Salakoe*, even als; op de wijze van. [JAV. id.]

لاكى **lakt**; *laki-laki*, mannelijk; man; mannelijke moed (ook *kalakilakian*); groot (v. *djantan*). *Bèrlaki*, gehuwd zijn, van eene vrouw. [BAT. *lahi-lahi*.]

لاك **laga**, gevecht, van dieren. *Bèrlaga*. *Mèmpèrlaga*. [Kw. oorlog, gevecht.]

لاك **lagi**, nog, nog steeds; daarenboven; zelfs. *Salagi*, zoo lang als. [JAV. id., juist, pas; terwijl nog; juist aan iets bezig zijn.]

لاكم **lagam**, soort van boom.

لاگر **lagoe**, een wijsje, een liedje. [JAV. id.]

لا **laloe**, voorbijgaan; doorgaan, vervolgen; vervolgens; voorbij, gepasseerd. *Mèlaloei*, ook: overtreden. *Mèlaloeikan*. *Tèrlaloe*, zeer, buitengemeen. *Salaloe*, al door, steeds door. [JAV. id. weggaan. MAK. *lalo*.]

لاات **lalat**, vlieg; *tai* —, sproeten. [JAV. *lalèr*. BAT. *lanok*.]

لاغق **lalang**, I. zeker dun lang rietgras, *imperata arundinacea*, met wollige bloempluimen; *boeroeng* —, zekere vogel. [JAV. *alang-alang*.]

II. *laloe-lakang*, heen en weer voorbijgaan?

III. V. lang.

لاله **lalth**; *mèlalih?* droogen, van visch of vleesch. M.

لاي **lalet**, I. niet denken aan of bij hetgeen men te doen heeft, onattent; nalatig; zijn tijd verbeuzelen, staan te kijken, leegloopen. *Pèrlalei*. [JAV. *lali*. MAK. *lale*.]

II. het verlengstuk van de hoegspriet?

لام **lama**, lengte van tijd, lang geleden, van vroeger tijd. *Salama*, al den tijd, zoo lang als. *Salamalamanja*, altijd.

لامس **lamoos**, de huid afwerpen, als eene slang. [C. BATAV.]

لامن **laman**, blad van een boek. C.

لامن **lamon**, ledig, onbezet; ruimte. C.

لامن **lamin**, twee, een paar. C.

لامن **lamoen**, wanneer, bijaldien, mits. [JAV. id. DAJ. *amoen*.]

لان **lana**; *kèlana*, rondzwerfen. [JAV. id.]

لانو **lanoen**, (ook *ilanoen*), zeeroover van de Lanoen-distrikten op Magindanan; zeeroover in 't algemeen.

لوا **lawa**; *lélawa*, soort van kleine vledermuis. C. [JAV. id. V. *laba-laba*.]

لاوت **laot**, de zee; *timoer* —, Noord-oosten. *Laoetan*. *Mèlaoeti*. [DAJ. id. van het strand af, zoowel zeewaarts als de rivier op. V. JAV. *loh*, waterrijk en *lor*, noorden.]

لاوت **lawat**, I. in processie gaan achter eene lijkstaatsie; zieken bezoeken of uit condoleren gaan. C. BATAV.

II. schaduw, schaduwbeeld? C. BATAV.

لاوغ **lawang**, *laoeng*, I. wenk. *Mèlaoeng*, toewenken, toeroepen.

II. langzaam, traag. C.

لاوغ **lawang**, I. JAV. = *labang*: *boenga-lawang*, spijkerbloem, kruidnagel; *koelit* —, soort van kaneel-

bast, die naar kruidnagelen riekt, *cinnamomum culilawan*.

II. JAV. poort van een paleis.

لاوت **laeok**; *lèlaoek*, kris met gevlamd lemmet. *Bèrlök*. [V. Kw. *barla*, gedaante; naam van een wapentuig.]

لاون **lawan**, tegenpartij; partij, maat; wedergade; (strijdende) met. *Bèrlawan*. *Mèlawan*, bestrijden; tot deelgenoot nemen in een spel. [JAV. DAJ. id. V. *alau*.]

لاو **lawah**, een grap, scherts; verzinzel. C.

لاو **lawoeh**, JAV.? toespijs bij rijst. لاو **lawah-lawah**, spinnekop. [BAT. *lawah*. V. *lawa*]

لاوي **lawi**, de twee langste staartvederen van een vogel; de langste haren van het hoofdhaar, die men uittrekt en pleegt te bewaren. T. [BAT. id. en *lai-lai*.]

لاير **lajar**, zeil; — *batang*, lang regthoekig zeil op kleine vaartuigen; — *sabang* (?), sprietzeil; — *tardjak*, V. *tandjak*; *ikan* —, zekere visch. *Bèrlajar*. *Mèlajarkan*. *Pèrlajaran*. [V. *lajang*. JAV. id. BAT. DAJ. *rajar*.]

لاير **lajoer**, I. verzengd, verschroeid, bijv. bladen door den wind. *Mèlajoer*. *Kalajoeran*.

II. bladzijde. C. BATAV.

لايغ **lajang**, op de vleugels drijvende vliegen, zonder geruisch vliegen. *Mèlajang*, ook; iets over dwars snijden. (T.) *Mèlajangkan*, laten vliegen, als papier; (een brief) zenden. *Lajang-lajáng*, zwaluw; vlieger. [JAV. id. BAT. over dwars snijden. MAK. id. BOEG. *ladjang*, zweven, verdwijnen, vervliegen. V. *lajoe*, *ladjoe*.]

لايم **lajam**; *bèrlajam*, *kan*, zwaaijen (met een zwaard); steigeren (C.)

لاين **lain**, een ander, anders, onderscheiden. *Bërlain. Bërlainan. Bërlainlain. Bërlainlainan. Mëlainkan.* behalven, dan alleen, tenzij; ook ongev. = *maka. Salain*, behalve. *Kalainan*, [Kw. *id.*, verschillend, anders.]

لاين **lajan**; I. *pëlajan*, hut, tijdelijke loods, loods, kraam. [DAJ. *lajan*, uitrusten, onderweg of onder het werk.]

II. *mëlajani*. JAV. bedienen. T.

III. dieren lokken met aas of derg. C.

لاير **lajoe**, verwelken, van bloemen en planten. [DAJ. MAK. *id.* JAV. *lajon*, verwelkte bloem; vorstelijk lijk.]

لايه **lajah**; *mëlajah*, achterover buigen, zoo als het hoofd of het ligchaam.

لابان **lëbaran**, een feestdag. C. BATAV.

لابت **lëbat**, digt, bijv. van het loof der boomen, van regen. [DAJ. *labat*, JAV. *lëbët*, binnen, diep.]

لاير **lëboer**, I. gesmolten (van metalen); week geworden. *Mëlëboer*, metalen smelten. *Lëboeran. Kalëboeran*, in een staat van weekheid verkeerren, bijv. van den grond, modderig zijn; *laut* —, eene zee van gesmolten metaal (M.) [JAV. *id.* MAK. *lâborò*. BOEG. *lëbò*, verwoesten, veranderen. V. Kw. *labo*, vergaan.]

II. *kalëboeran*, een hok met eene valdeur om dieren te vangen. [BAT. *loboeloboe*.]

لايرغ **labrang**?, „de vliezen of het net van een clappus-boom.” BOT. WVB.

لايم **lëbëm**, eene kneuzing. C.

لاين **lëban**, soort van boom, *vitex pubescens*. [BAT. *aloban*.]

لاير **lëboe**, stof; een stofje. [JAV. *id.*]

لايه **lëbah**, bij, honigbij. [BAT. *loba*.]

لايه **lëbih**, het tegenovergest. van *koe-rang*, te veel, over; overschot; meer. *Lëbih-lëbih*, op zijn meest. *Tërlëbih*,

zeer, uitermate. *Mëlëbih, i, kan. Bërlëbih. Bërlëbih lëbihan*. [BAT. *lobi*. JAV. *loewih*. DAJ. *labih*.]

لايه **lëboeh**, plaats waar afval neder- geworpen wordt; de grond rondom de pasar; voorstad. C. MËN. weg.

لايه **lëbel**, een mohammedaansch priester van minderen rang.

لايه **lëta**? gebrek, onvolkomenheid. C.

لايه **lëtoes**, uit elkander spatten of springen. *Mëlëtoes*, zeker ongemak aan de voeten (M.), blaar (C.) [JAV. *latoe*, vonk; vuur.]

لايه **lëtoep**; *mëlëtoep-lëtoep*, voortdu- rend kraken, van vuur. [BAT. *lotoep*, een blaar van het branden. V. *lëtoes*.]

لايه **lëtak**; *mëlëtak, kan*, nederzet- ten, nederleggen; ook (of *mëlëntak- kan*?) vaststellen, bepalen.

لايه **lëtoek**, hetz. als *lëtoes*.

لايه **lëtoem**, een bommend geluid ma- ken. C.

لايه **lëtah**, troebel, vuil, morsig. C. [JAV. *lëtoeh*.]

لايه **lëtih**, geen kracht bezittende, slap, mat.

لايه **lëtjah**, slijk, modder.

لايه **lësir**; *bërlësir*, MËN. schermen met de lans.

لايه **lësoeng**, rijstblok om de rijst te dorschen. [JAV. *id.* DAJ. *lisong*. BAT. *losoeng*. MAK. *assoeng*.]

لايه **lësoe**, dikwijls verbonden met *lëtih*, *lëtih-lësoe*, mat en uitgeput? [JAV. *id.* afgemat enz., tot bedaren ge- komen.]

لايه **lang**, MËN. *alang*, zekere vogel, soort van arend, *falco pondicerianus*, — *laut*, *falco dimidiatus*. [V. *alang- alang* III. JAV. *oeloeng* en *woeloeng*?]

لايه **ling**, eene inhoudsmaat van $\frac{1}{2}$, *tjoepak*.

لغا **lěnga**, zekere oliegevende plant, *sesamum*. [BAT. *longa*, id. JAV. *id.*, olie.]

لڭدي **lang-deli**? eene doorwaadbare of ondiepe plaats in eene rivier.

لڭر **lěngar**, kaal; zonder haar. C. BATAV. [JAV. *id.*, een groot voorhoofd.]

لڭس **lěngas**, vochtig, bijv. kleederen, die in 't water geweest zijn. *Mělěngaskan*. [JAV. *tělės*.]

لڭست **längsat**, zekere vrucht, *lansium domesticum*. [JAV. *längsep*.]

لڭسیر **lěngsir**, het dalen van de zon, ten avond neigen van den dag. [JAV. *id.* het ten Oosten of ten Westen neigen van de zon. V. BAT. *sihir*, laag, van de zon tegen den avond.]

لڭسڭ **längsoeng**; *mělängsoeng*? koopwaren vervalschen, bedriegen. T. [BAT. *lansoeng*.]

لڭسڭ **loengsoeng**, (*longsong*. C.), zich ergens heen begeven, voortgaan. [V. JAV. *loengsoer*.]

لڭسن **längsin**? schering. [JAV. *loengsen*.]

لڭسڭ **lěngoek**, droefgeestig, neerslagtig. C.

لڭکار **lěngkara**, I. eene soort van trom, alleen bij plechtige gelegenheden op Riouw en Lingga gebruikt, bestaande uit eene koperen kom met een vel, waarop met twee stokjes geslagen wordt.

II. onbestaanbaar, fabelachtig. [JAV. *id.* SKR. *alangkāra*, opgesierde, figurlijke uitdrukking.]

لڭکار **langkar**? *mělangkari*, beschermen. C.

لڭکار **lŋkar**, opgerold, ineengerold, als een touw, eene slang, enz.; de naaf van een rad; — *proet*, de dunne darmen. *Běrlingkar*. *Mělŋkar*. *Lŋkaran*. [BAT. *ringkar*.]

لڭکڭ **lěngkoeng**, halve cirkel, boog; gebogen, gewelfd: *boelan*. —, een halvemaan. *Mělěngkoengkan*. [JAV. *id.*]

لڭکڭ **lŋking**, **lengkeng**, zekere eetbare vruchten, op Java uit China ingevoerd, waar ze *li-tji* heeten, *nephelium litji*.

لڭکڭ **loengkang**, mesthoop?

لڭکڭ **lěngkap**, gereed, klaar, voorzien van al het noodige voor iets. *Œa* —, een volkomen stel, bijv. kleederen. *Běr-lěngkap*. *Mělěngkap*, *kan*. *Kalěngkapan*, benodigdheden, uitrusting, inz. voor een krijgstogt en wel; uit den aard der zaak, te water: vloot; en voor de regering, = *oepatjara*. [BAT. *longkop*, voorzien van iets. JAV. *djangkèp*, volledig, voltallig. DAJ. *langkap*, vlug, behendig.]

لڭکڭ **langkap**, soort van palmboom, *saguerus langkap*. [JAV. BAT. *id.*]

لڭکڭ **lŋkap**, bederven, benadeelen. C.

لڭکڭ **lěngkok** (ook **lěngkoop**? C.), krom, bogtig. [V. *běngkoek*.]

لڭکڭ **loengkoek**? opgehoopt, in een hoop. T. [BAT. *loenggoek*.]

لڭکڭ **lěngkoewas**, zekere medicinale wortel, *alpinia galanga*. [JAV. *laos*. BAT. *halawas*.]

لڭکڭ **lŋkah**, stap, schrede; stap over iets heen, overtreding. *Běrŋkah*. *Mělŋkah*, *kan*: ook van een schip, onder zekere ceremoniën over de bank brengen, die voor eene riviermonding ligt. *Pělŋkah*, het goede oogenblik voor de afvaart. [JAV. *id.* DAJ. *id.* overtreden worden. BAT. *langka*, gang, reis. V. *djangkah*.]

لڭکڭ **lŋgana**, onwillig, weerbarstig. [JAV. *id.* SKR. *langghana*.]

لڭکڭ **lěnggawel**, eene soort van groote beteldoos.

لنگر **langgar**, I. *mēlanggar*, met een vijandelijk oogmerk op iets afgaan, aanvallen; (een schip) doen stranden. [BAT. *ranggar*.] *DAJ. ranggar*.]

II. *langgaran*, MĒN. voetstuk om eene kaars in te zetten. [BAT. *nanggaran*.]

III. JAV. bidkapel. [MAL. *bandarsah*.]

لنگر **loenggar**, los, ruim zittende, van kleëren, los, van een spijker. [BAT. *roenggar*.]

لنگڠ **langgang**, C. = *langang*.

لنگڠ **lenggak**, I. omhoog geworpen worden. C. [JAV. het hoofd achterover houden.]

II. schuur, korenschuur. C.

لنگو **lenggoe**, = *balenggoe*. *Mēlenggoe*, *tērlenggoe*. V. *بلنگو*.

لنگو **loenggoeh**; *mēloenggoeh*, ziten, gaan zitten. [JAV. *id.*]

لنگي **luggi**, de sneb of voorsteven van een boot. C.

لنگي **lenggi**, traag, slof. C.

لنگس **lēpas**, los, vrij; om, voorbij, bijv. — *tiga ari*; klaar met iets. *Bērlepas*. *Mēlēpas*, *kan*, ook: afschieten (pijl, geweer); zich vrijmaken van iets, bijv. *adat*. *Lēpasan*. *Palēpasan*. [JAV. *id.* BAT. *lopas*. MAK. *lappasà*. BOEG. *lēpè*. V. *papas*.]

لنگو **lēpau**, winkeltje. MĒN. = *kēdei*. T. [BAT. *lopo*. *DAJ. lepau*, rijtschuur.]

لنگس **lēksa**, tienduizend. [JAV. *id.* BAT. *loksa*. SKR. *lakṣa*, honderd-duizend.]

لنگسان **lēksana**, even als, gelijk. [Kw. gang, bedrijf. SKR. P.]

لنگسان **lēksamana**, opperbevelhebber over het zeewezen. [Van *Laksmāna*, den broeder en, als 't wase, den eersten minister van Rama?]]

لکت **lēkat**, kleven, vastzitten. *Mēlēkat*, *kan*, ook: een eere naam verleen. [BAT. *lokat*. V. *dēkat*.]

لکس **lēkas**, spoedig, = *sigra*.

لکف **lēkap** = *lēkat*.

لکت **lēkok**, kuil, holte, indrukking; harten (in het kaartspel); oneffen, met kuilen (van den weg); — *mata*, oogholte, *mata* —, holle oogen; *pinggan* —, diep bord. *Mēlēkok*, kuilen krijgen. *Mēlēkokkan*, induwen. *Mēmperlēkokkan*. *Lēkak-lēkok*, overal kuilen. D. [JAV. *id.* holte, nis, gewelf. V. *lēngkok*.]

لکه **lēkah**, spleet, opening, scheur. C. [V. *lēkok*.]

لکیر **lēker**, soort van schildpad. C.

لکا **lēga**, ruim, open. [JAV. *id.*]

لکوندي **lēgoendi**, zekere struik, *vitex trifoliata*. [JAV. *id.* BAT. *goendi*.]

لکت **lēgak**, borrelen, opborrelen. C.

لکبڠ **lēlaboeng**, schildwacht; kondschapper.

لکڠ **lēlangom**, Kw. tuin.

لکڠ **lēlakon**, JAV. een wajang-drama.

لکڠ **lēlajoe**, vaandel aan een langen stok. [Kw. *id.*]

لکس **lēlas**, geschonden, bijv. kaal gewreven enz. [DAJ. *lalas*.]

لکڠ **lēlang**, staren, aanzien. *Mēlēlang*. C. [JAV. *dēlēng*.]

لکڠسي **lēlangsei**, behangsels, drape-riën. C.

لکڠ **lēlap**, verzonken in iets, inz. van den slaap? in diepen slaap. [JAV. *lēlēp*, in het water gezonken.]

لکڠ **lēlēp**, verbeuren door lengte van tijd. C. [JAV. bij tusschenpozen ver-rieten; langzaam, traag (C.).]

لله **lēlah**, I. vermoeid, afgemat. *Bēr-lēlah*, *kan*. *Kalēlahan*. [JAV. *id.*, langzaam spreken.]

II. MĒN. *mēlēlah*, iemand nazetten. [BAT. *lola*.]

لي *lēli*, lezen, opzamelen. C.

لبا *loemba*, ¹ wedijver. *Bērloemba-loemba*. [V. *loba*.]

² *loembaloemba*, een bruinvisch. [JAV. *loemba*, opvliegen, zich in de hoogte heffen.]

لبات *lēmbaga*, vorm, stempel: *adat lēmbaga*, geijkte gewoonten. [DAJ. *lambagan*.]

لبب *lēmbab*, vochtig. *Mēlēmbab*, kan. *Mēmpērlēmbabkan*. *Pēlēmbab*. D.

لبت *lambat*, lang, langdurig; langzaam, traag, talmend; laat. *Bērlambatan*. *Mēlambat*, kan. *Mēmpērlambatan*. *Pērlambatan*, uitstelling. [DAJ. *id.*]

لبت *limbat*, soort van visch. T. [BAT. *id.*]

لبر *lēmbar*, I. wordt gebruikt bij het optellen van papier, bladen enz. [JAV. *id.* BAT. DAJ. *rambar*.]

II. draaijen van touw. C.

III. *lēmbaran*, juk, om iets over de schouders te dragen. [JAV. *stellaadje*]

لبغ *lēmbang*, vallei. [V. *limbah*, *loewak*. BAT. *lombang*. JAV. *lēbak*.]

لبغ *lambing*, ligte lans, speer. [JAV. *lēmbing*, *id.*]

لبغ *lamboeng*, I. de zijde van het ligchaam, de zijde bijv. van een schip. *Mēlamboeng*, in de zijde stooten, een schip doen slingeren. *Lamboengan*. [JAV. BAT. *id.*]

II. *kalamboengan*, het vuil in de krop van een vogel. M.

لبو *lēmboe*, rund, koebeest. [JAV. *id.* BAT. *lomboe*.]

لبو *loemboe*, hol, rollende, van de golven. [C. BENGK. V. *loemba*.]

لبوت *lēmboet*, zacht, week, teeder? bijv. van het hart, den wind, woorden; dikwijls verbonden met *lēmah*. [JAV. *id.*, dun, fijn.]

لبورر *lēmboeroe*, zekere zeevisch. [C. BENGK.]

لبه *limbah*, laagte, waar zich water verzamelt en slijk vormt, modderkuil. *Mēlimbah*, *i*, kan. *Mēmpērlimbah*, *i*, kan. *Pēlimbah*. *Limbahan* en *pēlimbahan*, plaats waar het vuile water uit de keuken gegoten wordt.

لبي *lambei*; *mēlambei*, zwaaijen, wenken, wuiven. *Mēlambei-lambeikan*.

لبي *loembi*, delven, graven. C. BATAV.

لببت *lembek*? zacht, week, bijv. klei. لس *lēmas*, stikken, smoren.

لبغ *lēmang*, rijst in een bamboes gekookt. [JAV. *lēmēng*. BAT. *loming*, in een bamboes iets gaar maken.]

لباتو *lampatoc*, zekere vogel. [C. BENGK.]

لباگم *limpagam*, de vlinder die uit de witte mier ontstaat. T. [BAT. *limpagom*.]

لبت *loempat*, een sprong. *Bērloempat*. *Bērloempatan*. *Mēloempat*, *i*. [JAV. BAT. *id.* DAJ. ergens ingaan, ergens opkomen, als water op het land.]

لبدو *lēmpēdoe*, C. = *ēmpēdoe*, هبذو.

لشر *lampar*, zich verspreiden, van water, dampen enz.; besmettelijk.

لشر *lampoer*, eene korenmijt.

لشر *loempoer*, slijk, modder. [JAV. *id.* DAJ. *roempoer*, moeras.]

لثس *lampas*, snapachtig, praatziek. C. *lampēs*, overhaast. C.

لبثغ *lampoeng*, al wat op het water drijft; dobber van een net. *Pēlampoeng*. *Pilampoeng*, MĒN.; toovermiddel om zich naar boven te kunnen werken of

hoog te kunnen springen. [BAT. zekere groote riviervisch. BOEG. *lempong*, van water, blijven staan, plassen vormen. V. *apoeng*.]

لمشع *limping*, zeker geregt van rijst, geraspt en boven het vuur gebrand.

لمشع *limpoeng*, de zwemblaas van een visch. C.

لمشع *loempang*, eene soort van rijstblok. [JAV. een rond rijstblok.]

لمشع *lampin*, zwachtels. [BAT. *id.* JAV. alles wat dient om iets aan te vatten.]

لمشع *lèmpau*, voorbijgaan, te boven gaan, overtreffen. *Tèrlèmpau*, zeer, bovenmate. [V. *laloe* en JAV. *langkoeng*. BAT. *lompo*.]

لمشع *lèmpoejang*, zekere plant, *zingiber cassumunar*; — *oetan*, *globba marantina*. [JAV. *id.* BAT. *lompa-jang*?]

لمشع *limpah*, I. de lever. [JAV. BAT. *limpa*. MAK. *lempang*.]

'II. overstroomen, zich overal verspreiden; overvloedig. *Mèlimpahkan*. *Kalimpahan*. [V. *lèmpau*.]

لمشع *loempoch*, lam, verlamd van leden. [JAV. *id.* BAT. *loempoe*.]

لمشع *lampel*, dun en lang: *ikan* —, soort van aal. [JAV. *lèmpé*, naam van eene slang.]

لمشع *limpel*, heen en weêr gaan, van de takken der boomen [= het vorige?]

لمشع *lèmak*, vet, smeer. [BAT. *lomak*, welig, vruchtbaar.]

لمشع *lèmoe*, walgelijk. C. [JAV. dik, vet.]

لمشع *lamoësir*, de darmen T. [BAT. *ramoësir*.]

لمشع *lèmoekoet*, gebroken rijstkorels. C.

لمشع *lèmah*, slap; magteloos; zachtzinnig. [DAJ. *lamah*, zachtzinnig.]

لمشع *lantar*; *pèlantaran*, voorplein voor een huis. [JAV. *latar*, *pèlataran*.]

لمشع *lèntoer*, het buigen, van takken of van eene hoog. *Bèlèntoer*. *Mèlèntoer*, *kan*, *i*. *Mèmpèrlèntoer*, *kan*, *i*. *Pèlèntoer*. D.

لمشع *loentar*; *mèloentar*, *kan*, werpen, naar iets toewerpen. *Pèloentar*.

لمشع *lontar*, JAV. de palmyra-palm, *borassus flabelliformis*. [JAV. eig. de bladeren. BAT. *otal*. MAK. *tala*. BOEG. *ta*. SKR. *tāla*.]

لمشع *lèntas*, doordringen; (vlug?) doorgaan, verder gaan; verder. *Mèlèntas*. *Pèlèntas*, voorbijganger. [BAT. vlug, vaardig in 't lezen. JAV. effen, zonder bogten.]

لمشع *loentas*? zekere plant, *pluchea indica* C.

لمشع *lanting*; *mèlanting*, werpen. *Lanting-lanting*, werpgeweer. [V. *ranting*.]

لمشع *lintang*, I. overdwars; breedte: — *boedjoer*, diagonaalsgewijs, schuins; — *pajar*, het dwars voorbij zeilen van een schip op zee; — *poekang*, in verwarring, door elkander. *Palintang*: *tèrpalintang*, in verschillende rigtingen neêrvallen; *bèrpalintangan*, door elkander vallen of rollen. [NB. de verschillende uitspraak der lexica: *lintang*, *lentang*, *linting*, *lintong*, geeft hier veel verwarring: vrg. ook *tèlantang*.]

II. ster. [JAV. *id.* V. *bintang*.]

لمشع *lantak*, I. het inslaan, vastslaan; bevestigen, bijv. iemand in zijn rang. *Bèrlantak*. *Mèlantak*, *kan*. *Mèmpèrlantakkan*. *Pèlantak*, laadstok, heiblok, enz. [JAV. *id.* laadstok.]

II. V. *loeloeh*.

لنتق **lëntik**, I. buigzaam, bijv. van wapens, gewrichten. [BAT. *lontik*.]

II. kort afgebeiteld, van de tanden. [BAT. *lontik*.]

لنتو **lantoe**, zwak. C.

لنته **lantah** (ook *alintah*), soort van bloedzuiger. [V. BAT. *limatok*, id.]

لنتي **lantel**, het door het overhangend dak tegen de regen beschutte uitstek voor langs de Mal. huizen (Mal. schiereil^d); gespleten om tot vloer te dienen, van bamboes, niboeng enz.; zulk eene vloer; *bési* —, ijzer in smalle plaatjes. [JAV. *lante*, rottingmatje.]

لنتت **landjoet**, verlengd zijn, van den tijd. *Melandjoet*, kan.

لنجر **landjar**, V. *lantjar*.

لنجر **landjoer**, ¹ regt omhoog schieten, van planten; de beenen regt uit steken C.

² overdrijven. *Terlandjoer* [ook = *mélaloei*?]

لنجا **lantja**, kikvorsch [C. BENGK.]; *boeroeng lantja-lantja*, zekere vogel.

لنجر **lantjar**, vlug, vaardig. [JAV. rank, slank. BAT. *ransar* = *lentas*, en *randjar*, met snelheid voortglijden; langwerpig, van staven ijzer. V. *landjoer*, *ladjoe*, enz.]

لنجر **lantjoer**, uitspuiten; uitspuwen. [JAV. *mantjoer*.]

لنجر **loentjoer**, van het strand afglijden van kleine schepen. [BAT. *loensoer*. V. JAV. *loengsoer* en MAL. *lingsir* en *kalintjir*.]

لنچ **lantjang**, soort van vaartuig, zonder spiegel. *Lalantjang*, „een betelblad als een schuit gemaakt.” BOR. WB.

لنچ **lantjoeng**, valsch, nagemaakt, bijv. geld. [Bij C. *lantjoer*. JAV. *kip-pedrek*.]

لنچف **loentjip**, scherp gepunt. C. [JAV. *loengit*.]

لنچن **lantjin** = *litjin*.

لندا **landa**, tegen den wind in gaan. C. **landas**; *landasan*, blok om op te slaan. [JAV. *landès*, slaan, beuken op een blok. BAT. *landasan*, id.]

لندس **landis**, rolblok om den grond gelijk te maken.

لندر **landir**, (*lènder* C.) smerig, vet door olie of dergelijke.

لندغ **lèndoeng**, een aal. C.

لندغ **lindoeng**, al wat tusschen twee zaken staat en zoo de eene voor den andere bedekt, beschermt, beveiligt. *Bèrlindoeng*, ook: sterven van een vorst (T.). *Bèrlindoengkan*. *Mèlindoeng*, kan, verbergen enz. *Pèrlindoengan*, ook: een privaat? *Salindoeng*, hetz. als *lindoeng*: *bèrsalindoeng*, kan. [V. BAT. *id*.]

لندث **landap**; *silandap*, soort van lelie. C. [JAV. *landèp*?]

لندتن **landak**, stekelvarken, egel. [JAV. *landak*.]

لندتي **landek**, eene kunstig gekrulde lok. C.

لنست **loensat**, Mën. opspringen. T.

لنسي **lènsel**, Mën. afgedaan van eene schuld; niet medegerekend; geminacht. T. [V. *salèsei*.]

لنيت **loenjoet**, wijd, ruim. C. BATAV.

لنچف **lènjap**, uit het oog verdwijnen.

لنچو **lènjau**, slijk, diepe modder. [JAV. *loenjoe*, glad, glibberig.]

لو **loe**, gij, jij. [BATAV.]

لوب **loba**, begeerig, inhalig. [Kw. weelderig. SKR. *lobha*, begeerigheid.]

لوبر **loeboer**; *mèloeboer*, dorschen. *Pèloeboer*, dorschvloer. [V. JAV. *lè-bar*, het afgeloopen zijn van den veldbouw.]

لوتڠ **loebang**, gat, kuil; — *landak* = لحد (T.). *Mèloebangkan*. [BAT. *id.* JAV. *loewang*. DAI. *lowang*. V. *lijang*.]

لوتڠ **lobak**, soort van radijs. [JAV. *id.*]

لوتڠ **lobok**, MÈN. *loeboek*, de diepe zijde van de rivier bij kronkelingen van het stroombed. [DAI. *lowok*. BAT. *loeboek*.]

لوتڠ **lobi-lobi**, soort van boom, *flacourtia sp.*

لوتڠ **loewat**, walgen. C.

لوتڠ **loet**, effect hebben van een wapen. [BAT. *èloet*.]

لوتڠ **loetoet**, knie. *Mèloetoet*. [DAI. *oetoet*. BAT. *tot*.]

لوتڠ **loetar**, = *loentar*.

لوتڠ **loetang**, MÈN. = *loetoet*.

لوتڠ **loetoeng**, soort van slankaap, *sempithecus maurus*; *ikoer* —, soort van kleine kanonnen.

لوتڠ **loteng**, I. vliering. C. [JAV. *id.*]

II. (of *loeting*?) soort van vuurwapenen. C. [V. *loetoeng*.]

لوتڠ **loetik**; *pinang* — = *p. koetei*. BOT. WB.

لوتڠ **loetjoet**, zich weg maken; weg, verdwenen. [BAT. *loesoet*, zinken, verzinken. V. JAV. *palentjoet*, het losgaan van den pijl uit den boog.]

لوتڠ **lotjing**, een bel.

لوتڠ **lotje**, zeker insect. M.

لوتڠ **loedah**, speeksel. *Mèloedah*, *kan*.

لوتڠ **loewar**, uit, buiten: *diloewar*, buiten; behalve. *Kaloewar*, naar buiten, naar buiten gaan. *Kaloewaran*, buiten, buitenshuis. *Mèngaloewar*, *i*, *kan*. [BAT. DAI. *roewar*. JAV. *loewar*, vrij, verlost.]

لوتڠ **loeroet**; *mèloeroet*, afstrijken, afstropen; pellen. *Loeroetan*. *Kaloe-*

roetan, ontsteking aan de vingers, fjit. [V. JAV. *lorod*, overschot; aflegsel.]

لوتڠ **loeroes**, regt, zonder bogten; regtuit, regtstreeksch. *Mèloeroeskan*. *Mèmpèrloeroeskan*. [V. *djoeroes*, *koeroes*. JAV. *roeroes* enz.]

لوتڠ **loeroeng**, weg, straat. [JAV. weg door eene bewoonde plaats.]

لوتڠ **loerik**, een weefgetouw; soort van gestreepte stof. [JAV. lange fijne strepen.]

لوتڠ **loerah**, vallei. (T.) [BAT. *roera*. KW. *lorah*. V. JAV. *loerah*, opperhoofd, misschien oorspronkelijk hoofd van een in eene vallei wonenden stam?]

لوتڠ **loeroeh**, van iets afvallen als bladeren, vruchten enz. *Mèloeroehkan*. [BAT. *roeroe*.]

لوتڠ **loeri**, = *noeri*.

لوتڠ **loewas**, MÈN. *lawas*, ruim, wijd; open, van eene vlakte; duidelijk, omstandig, van woorden. *Mèloewas*, *kan*. [BAT. *lawas*.]

لوتڠ **loesa**, den navolgenden dag; overmorgen.

لوتڠ **losin**, dozijn.

لوتڠ **loesoeh**, gekreukeld, niet nieuw, uit de tweede hand. C.

لوتڠ **losah**, verteerd, verwoest, vernield. [V. *roesak* en *lèsoe*. JAV. *id.* vergaan, van het vleesch aan het ligchaam.]

لوتڠ **long**, kist, bijv. doodkist. [V. *loewang* of SIAM *loeng*, kleerenmand T.]

لوتڠ **loepa**, I. vergeten zijn. [BAT. *id.* JAV. = *lèsoe*.]

II. *loepa-loepa*, vischblazen (een artikel van koophandel). C.

لوتڠ **loepoet**, outgaan, voorbijgaan, missen. *Mèloepoetkan*. [JAV. *id.*]

لوتڠ **lopak**, I. het spoor van dieren. C.

II. eene modderpoel C.

III. eene soort van rijstgebak. C.

لوق **loewak**, MĒN. district, landschap. [JAV. *loewah*, *lëbak*. V. *loerah*.]

لوقلین **loklek**, het wilde rollen der oogten. C.

لوق **loka**, wereld, in zamenstellingen, als *tjandra-loka*, *soerga-loka*, *indra-loka* enz. [SKR.]

لوق **loeka**, gewond; wond. *Mëloeka*, *i*, *kan*. [BAT. *loeha*, een weinig gewond zijn.]

لوقس **loekis**, afbeelden, borduren. *Mëloekiskan*. [V. *toelis*.]

لوقک **lokek**, traag in het betalen van schulden. C.

لوقن **loekan**; zekere schelp, die met olie gevuld voor lamp gebruikt wordt; — *moetiara*, paarloester. [BAT. *lohan*, zekere zeeschelp.]

لوقو **loekoe**, JAV. ? ploeg. [JAV. *wëloekoe*.]

لوقه **loekah**, soort van vischnet C.

لوق **loega**, = *doega*.

لوقت **loeloet**; *mëloeloet*, besmeren, insmeren, bestrijken. *Kaloeloet*. *Përloeloetan*, zalf. [JAV. verkleefd, gehecht.]

لوقر **loeloer**, inzwelgen. [C. BATAV.]

لوقس **loeloes**, doorheen of overheen kunnen; er door kunnen, toegestaan kunnen worden; doorgaan. *Mëloeloeskan*, toestaan; volvoeren. [JAV. bestendig.]

لوقغ **loelang**, omkomen. [C. BENGK.]

لوقغ **loeloeng**; *mëloeloeng*, huilen van wilde dieren. [C. BENGK. en BATAV.!]

لوقم **loeloem**, likken, aflikken.

لوقه **loeloeh**, onthonden, vergaan tot gruis: — *lantak*, hetz. *Mëloeloehkan*. [JAV. *id.*]

لوقمت **loemat**, uiterst fijn verdeeld, als poeder; poeder. *Mëloematkan*.

لوقمت **loemoet**, mos; waterplanten.

Bërloemoetan, uitgeslagen door vochtigheid. [JAV. *id.* en BAT. *limoet*, mos.]

لومر **loemoer**, bemorst, bezoedelen. *Bërloemoer*. *Mëloemoertan*.

لومس **loemas**, bestreken, belegd, bedekt, bijv. met kalk, met goud enz.

لونق **loenak**, week, zacht. [BAT. *id.* veel vleesch hebbende, van een doerijan.]

لویج **lojang**, geel koper; brons. [BAT. *id.* JAV. rijst met klappermelk. DAI. *loejang*, geel koperen arming.]

لاه **lah**, een woordje dat dikwijls op het praedicaat van den hoofdzin volgt en oorspronkelijk eene bevestiging schijnt uitedrukken in tegenoverstelling met *kah*, maar dat tegenwoordig vaak geheel overtollig voorkomt.

لهر **lëhar**, kreek, beek. [JAV. *id.* ? V. *teher*.]

لهي **lei**, V. هلي.

لیاران **lijaran**, zeker schelpdier.

لیبر **lebar**, breed; ook: vlakte inhoud ?

لیت **lijat**, zacht, lenig, taai: *tanah* —, klei. [BAT. *nijat*, in de breedte uitzetten door persing.]

لیتہ **litar**, babbelen (C. BENGK.) *Bë-litar*, snappen, pruttelen (L.). *Palitar*, fabel, verhaal. (C.)

لیج **ledja** (ook *aledja*), soort van gestreept katoen M. of zijde C.

لیجت **litjat**, even gekwetst? [V. JAV. *letjet*, geschaafd en MAL. *bantjoet* II.]

لیجت **litjik**, I. mengen, door elkaar klutsen. C.

II. om den ander vechten en vlugten C. [JAV. onbestendig, veranderlijk.]

لیجی **litjim**, zacht op het gevoel, glibberig van den grond. [V. *lëtjah*.]

لیده **lidah**, de tong; *anak* —, V. *anak*; *ikan* —, soort van visch, tong; — *badak*, cactus, — *loekoe*, ploegijzer; — *boeaja*, soort van agave; *daoen*

lidah-lidah, *bauhinia corymbosa*. [JAV. *lidah*. BAT. *dila*. DAJ. *djela*. MAK. BOEG. *lila*.]

ليدغ *lidang*; *mélidang*, den inslag aansluiten bij het weven. M. [V. *balira*.]

ليدي *lidi*, de nerf der bladeren van den kokospalm.

ليز *lizar*, wild, niet tam of mak, van dieren. [BAT. DAJ. *rijar*.]

ليز *lijoer*, ook *ajar* —, kwijl, speeksel.

ليغ *lerang*, eene draagbaar.

ليرن *liran*, een etmaal, 24 uren. C. BATAV.

ليري *lirei*; *kélirei*, dwaling, verwarring. C. [JAV. *kéliroe*.]

ليس *lesa*, het sturen met een riem bij den voorstevan van een vaartuig. *Bërlesa*. *Mèlesa*, *kan*. *Pèlesa*. D.

ليست *li-soet*, I. gerimpeld van ouderdom. [BAT. *kesoet*.]

II. *mélisoet*, zuigen.

ليسه *lisah*, woelig, rusteloos, lastig door ongesteldheid. *Bërlisah*. [BAT. *balisa*, niet regt gezond zijn V. JAV. *lêsah* = *lèsœ*.]

ليغ *lijang*, gat, hol, bijv. — *idoeng*, *télinga*. [V. *loebang*.]

ليغغ *lenggang*; *mélenggang*, heen en weër gaan (als een huis door den wind), zwaaijen, van de armen onder het loopen (als oneerbiedig beschouwd), waperen, van eene vlag.

ليغه *lengah*, I. zorgeloos, onoplettend; verzuimd worden (T.). *Bërlengah*. *Mèlengah*, *kan*; — *dirinja*, eene onverschillige houding aannemen. *Mèmpèrlengah*, *kan*. *Pèlengah*, ook: tijdverdrif. *Pèlengahan*, zorgeloosheid. D. [BAT. *lena*.]

II. *lang*, langdurig; bestendig C.

ليث *lepa*, al wat dient om te besmeren, pleisterkalk, hars en olie om schepen te bestrijken. *Mèlepai*, besmeren. [JAV. *id*. SKR. *id*.]

ليثت *lipat*, gevouwen, geplooid, gerimpeld; dubbel. *Bërlipat*. *Lipatan*. *Pèrlipatan*, bijv. *télinga*, de rand van het oor. [DAJ. *lipat* *id*. JAV. *lèmpit*.]

ليثت *li-poet*; *mèli-poet*, over heen gespreid zijn, bedekken, van kleèren, water enz. [Kw. *limpoet*, dekkleed. V. *salimoet* en *salapoet*.]

ليثر *lipar* (*li-poer* ?); *bërlipar*, getroost, opgebeurd. *Mèliparkan*. *Pènglipar*. [JAV. *li-poer* *id*.]

ليثس *lipas*, kakkerlak. [BAT. *ipos*. MAK. *koelipasà*.]

ليثن *lipan* (ook *alipan*), duizendpoot. [BAT. *id*.]

ليثي *lipel*, soort van grof zonnescherm. C.

ليك *leka*, ledig, niet bezig; talmend. C.

ليكر *li-koer*, suffix tot het vormen van de getallen van een en twintig tot negen en twintig.

ليكس *likas*; *mèlikas*, garen haspelen. *Likasan*, haspel. [JAV. *id*.]

ليكن *lekak*, eene liefdesintrigue. C.

ليكت *ligat*, in de rondte draaijen, dwarrelen (eig. snel in de rondte ?).

ليكس *ligas*, telgang van een paard. *Mèligas*.

ليا *lela*, I. eene soort van kleine kannonnen. [BAT. *lelo*.]

II. = *malelah*. C.

ليا *lila*, stoeijen, spelen, van verliefden; schermen, spelen met zwaarden; *maharadja* —, de misdaad van een spel te drijven met den vorst, majesteitsschenis. [SKR. *tilā*, spel, liefdespel.]

لِلت **lilit**, om heen geslengerd, van slingerplanten. *Mëlilit, kan.* [BAT. *id.*]

لِلق **lelang**, openbare veiling. *Mëlelang.* [JAV. *id.* PORT. *leilaõ.*]

لِلق **lilin**, was; waskaars.

لِلق **lilih**; *mëlilih*, langzaam voortstroomen; *mas* —, gesmolten goud. [JAV. *id.* zakken, afdrijven.]

لِلق **leleh**; *mëleleh, kan*, ontblooten, ontdekken.

لِقم **lima**, vijf. *Bërlima. Kalima. Limabêlas. Panglima*, zie boven. [JAV. BAT. *id.* DAJ. *limä.* MAK. BOEG. *lima*, hand.]

لِقم **limoer**, donker, duister. [JAV. *limoen.*] C.

لِقم **lempar**; *mëlempar, kan*, werpen, wegslingeren. [JAV. *id.*]

لِقم **lempeng**, een rol Javaansche tabak T. [BAT. *id.* V. MAK. *pempeng.*]

لِقم **iena**, talmen. [JAV. onbedachtzaam, onverschillig. SKR. *tina*?]

لِقم **linar**, achter- en vooruit twijnen? C. BENGK.

لِلق **lenang, linang**, in druppels nedervallen?

لِلق **lenong**, zeker spel met eene betelnoot, die in de rondte gedraaid wordt. T. [BAT. *id.*]

لِلق **linoe**, aardbeving. [JAV. *lindoë.*]

لِلق **lijoe**, I. (ook *lijoe-lijoe*) het wrieken door middel van een riem, die achter uit het vaartuig ligt. *Bërlijoe. Mëlijoe, kan. Mëmperlijoe, kan. Pëlijoe.* D.

II. een steenoven. C. BATAV.

لِلق **liwat**, JAV. voorbijgaan, overtreffen.

لِلق **lewat**, fat, saletjonker C.

لِلق **lewer**, los, ongebonden; een gemeen vrouwspersoon. C.

لِلق **liwan**; *liwanan*, een lijk. [C. BENGK.]

لِلق **lihat**; *mëlihat*, zien. *Melihatkan. Pënglihat*, het zien, het gezigt; beschouwing. *Kalihatān.*

لِلق **leher**, hals; kraag van een kleed. [V. *lehar.*]

لِلق **lenjek**, kneuzen. C.

م

مابق **maboek**, dronken zijn; — *laoet*, zeeziek. *Pëmaboekan*, dronkaard (C.)

مات **mata**, oog; figuurlijke beteekenissen zijn: mazen in netwerk, de snijden- de zij van een wapen, de punt van een pijl, haak van een hengel, een streek van het kompas (bijv. *timoer sa* — *oetara*, O. N. O. kwast in hout, uitkomen-

de kleuren op bonte stoffen; en verder: — *ajar*, bron, wel.

— *ari*, de zon (DAJ. *matanandau.* MAK. *mata allo*): — *idoep*, het Oosten enz.

— *bënda*, fraaiste goederen, schatten.

— *boeta*, eene plant, *excoecaria agallocha.*

— *dagangan*, beste koopwaren.
 — *datjing*, de wijzer aan eene balans?
 — *djalan*, een voorpost.
 — *kaki*, de enkel.
 — *koetjing*, katoog (soort van edelgesteente); eene plant, *mephitidia cyanocarpa*.

— *poenei*, soort van netwerk van rotting.

— *soesoe*, de gaatjes in de tepels.

— *tong*, spongat van een vat.

— *wang*, klinkende munt.

Samata anak tangga, ééne sport van een ladder? *Mata-mata*, policie-dienaar, wachter; spion. [JAV. DAJ. MAK. id.]

II. *samata*, eenvoudig, zoo als iets uit de natuur voorkomt; alleen. *Samatamata*.

III. *gadjah* —, een alleen loopende mannetjes olifant in den bronsttijd, een woedende olifant. [SKR. *matta*.]

ماتہ *matah*, MĒN. = *mĕntah*.

ماتي *mati*, dood; ook in allerlei fig. zin: *tanah* —, onontgonnen land, *djari* —, middelvinger. *Mĕmatikan*. *Kamatian*, het sterven; door den dood verliezen. [JAV. *pati*, *mati*. BAT. DAJ. *matei*. MAK. en BOEG. *mate*.]

ماجل *madjal*, stomp, van messen enz. T. [BAT. id.]

ماجه *madjoeh*, gulzig in 't eten. [Kw. eten.]

ماچ *matja*, soort van schelpdier.

ماچج *matjang*, MĒN. *ĕmbatjang*, soort van mangga, paardenmangga, *man-gifera foetida*. [BAT. *ambasang*.]

ماچم *matjam*, monster van koopwaren, exemplaar, patroon.

ماچن *matjan*, JAV. = *arimau*.

مادت *madat*, I. een wachttore.

II. toebereide en voor het gebruik

geschikte opium, hetzij met of zonder tabak. [JAV. *id*.]

مادو *madoe*, I. honig. [JAV. *madoe*. SKR. *madhoe*.]

II. mede-vrouw, d. w. z. vrouw van denzelfden man. *Bĕrmadoe*. *Pĕrma-doean*, de betrekking van de vrouwen van denzelfden man onder elkander. [JAV. *maroe*.]

ماده *madah*, spreken, zeggen (dichterlijk). C.

مار *mara*, hinder, beletsel, leed, gevaar. *Mara-bahaya*, gevaar. [SKR. *mara*, doodslag. BAT. *mar*. V. JAV. *mar*, *ĕmar*, verslapping der leden door vermoeidheid.]

مارن *marak*, licht opsteken, vuur aanmaken. C.

ماره *marah* (ook *اماره*), toorn, woede.

ماری *marī*, herwaarts! hierheen! *Kasana kamari*, her- en derwaarts. [BAT. *id*. V. JAV. *maréné*.]

ماس *masa*, I. tijd, tijdperk, seizoen. [JAV. *mangsa*. SKR. *māsa*, maand.]

II. het is niet te denken, toch wel niet; *masa... kah*, het zou toch niet...? *Masakan* *id*. [JAV. *mangsa*.]

ماسغ *masing-masing*, ieder op zich zelf, iedereen; allen. [V. *asing*. DAJ. al naar; *masing-masing*, allerlei soorten.]

ماسق *masak*, gaar, rijp, gereed voor 't gebruik; gelouterd, van metalen. [BAT. DAJ. *id*. V. MAK. *tasà*.]

ماسق *maseok*, ingaan; ondergaan van de zon; — *agama*, tot eene godsdienst overgaan, die aannemen. *Mĕmasoek*: — *dirinja*, zich met iets bemoeijen. *Mĕmasoeki*, *kan*, *Bĕrmasoekmasoekan*.

ماسم *masam*, zie *asam*.

ماسن *masin*, zie *asin*.

ماسه **masih**, nog steeds. [BATAV. JAV. *misih*, *mèksih*.]

ماغو **mangoe**, bevreesd, verbijsterd. [Kw. *id.*]

ماغه **mangah**, hartkloppingen hebben. C. [JAV. ? van *angah* ?]

ماكي **makan**, eten, zich voeden; verteren van vuur, wegvreten van roest; *makan darah*, van het zwaard enz.; — *gadji*, loon genieten. *Makanan*. *Kamakanan*, opgevreten. *Tèrmakan*, smakelijk. [JAV. *pakan*, voeder, *pangan*, spijs. BAT. *pahan*. DAJ. *koeman*, eten, *pakanan*, voederen. V. *pakan*. I.]

ماكين **makin**, meer worden; meer en meer; *makin makin....*, hoe... hoe..., bijv. — *bèsar*, — *elok*, hoe grooter, hoe schooner; *saratoes* — *sapoeloeh*, voor tien ten honderd interest. [BAT. *mahin*. JAV. *mangkin*.]

ماكي **maki**; *mèmakei*, bespotten, beledigen. *Maki-maki*, ter bespotting nabootsen.

ماغغ **magoeng**, soort van visch.

ماغل **magel**, distilleerderij. C. BAT.

مالس **malas**, lui, vadsig, traag. *Kamalatan*, ook = *koekang*.

مالغ **malang**; I. *oentoeng* —, tegenspoed, en ook zonder *oentoeng*, ongelukkig. [Gw. *alang*.]

II. titel van krijgsoversten. [C. BENGK.]

III. soort van aal.

مالغ **maling**, nachtelijke diefstal: *pin-toe* —, (achter?)deur waar de maleische vrouwen bij elkander zitten te praten. *Mèmaling*. *Maling-maling*, steelsgevijs. [JAV. *id.*]

مالغي **maliget**, paleis, inz. de bijzondere vertrekken van het vorstelijk gezin. [JAV. *malige*.]

مالم **malam**, nacht, beginnende met zonsondergang; — *ari raja*, de nacht

vóór een feestdag; *begini* —, op dit nachtelijk uur; *malam malam ini*, hetz.; — *siang*, dag en nacht. *Samalam*, van nacht, gepasseerde nacht. *Bèrmalam*. *Samalaman*, bij nacht. [Kw. *id.* DAJ. *alem*, nacht; *andau malem*, gisteren. V. *kèlam* en *pètang*.]

مالو **maloe**, beschaamd; *mèmbri* —, smaad, schande, aandoen, beschaamd doen staan. *Kamaloean*.

مالو **malau** = هبالو.

ماله **malah**, zelfs, en ook. [JAV. *id.*]

مالي **mali**, een snoer van juweelen, een krans van bloemen enz. *Bèrmali*, *kan*. [SKR. *mālā* *id.*]

مام **mam**, aan de borst zuigen. C.

مامر **mamar**, gewond, gekwetst; verslagen, van smart. [JAV. verbijsterd.]

مامغ **mamang**, aarzelen, twijfelen. C. [JAV. *id.*]

مامق **mamak**, oom van vaders zijde; ook titel van eerbied en gemeenzaamheid: — *pèrampoewan* of alleen *mamak* (C.), oudere zuster van de moeder. Zie ook *mak*.

مامه **mamah**, kaauwen. [BAT. *mama*. JAV. *id.* en *kèmah*.]

مان **mana**, I. wie? wat? zooveel als; *orang* —, wat voor een man? *radja jang* — *itoe*, welke radja is dat? — *sakoewasa hamba*, zooveel als ik vermag; — *kala*, wanneer; *ka* —, *di* —, *dari* —, waarheen? waar? van waar? *Bègimana*, hoe? zoo. *Samana-mana*, waar ook. [JAV. *sèméné*, *sèmono*, zooveel als dit, — als dat.]

II. *mèmpèrmanai*, berekenen, optellen. [SKR. *māna*, maat, berekening.]

مانس **manis**, zoet; lief, zacht; overredend, ingang vindend, bijv. *moeloet*, *kata*; *kajoe* —, kaneel, *djari* —,

de vierde of ringvinger (ook *pëmanis*), *itam* —, licht bruin. *Manisan*, zoetjes, lekkernijen. [DAJ. *anis*. BAT. *manis*, glimmend, als met olie besmeerde dingen.]

مانسي *manoesja*, mensch, redelijk mensch. [JAV. etc. *id.* SKR. *mānoesja*.]

مانغ *manoeng*; *bërmanoeng*, in gedachten verzonken. *Bërmanoengi*, *id.* (L.) [V. JAV. *mëñeng*, zwijgend.]

مانك *manok*, JAV. vogel.

مانكم *manikam*, robijn; edelgesteente. [TAM.]

مانو *manau*, zekere roode rotansoort. T. [BAT. *mallo*.]

مانه *manah*, I. hart, gemoed. [JAV. *id.* SKR. *manas*.]

II. MËN. erstuk. [BAT. *mano-mano*, souvenirs aan een overledene.]

مانني *mani-mani*, korallen. [SKR. *mani*, juweel.]

ماو *maoe*, willen: — *oedjan*, — *mati*, het gaat regenen, hij gaat ster- ven. *Maoe ... maoe ...*, hetzij ... of. *Ka- maoean*. [DAJ. *makoe*, *id.*: dus is er verband met *akoe*, ik?]

ماور *mawar*, de roos, *rosa centifo- lia*: *ajar* —, rozewater. [*Mawar* staat voor *maward*, d. i. roze-water, zameng. uit de Arab. woorden *ma*, wa- ter, en *ward*, roos.]

ماوس *mawas*, de orang-oetan. [BAT. *id.*]

ماونغ *mawang*, frisch van lucht, bijv. een blad. [C. BENGK.]

ماهل *mahal*, duur, hoog in prijs; *masa* —, een dure tijd. [DAJ. moei- jelijk; zeldzaam.]

ماي *maja*, schijn, gezichtsbedrog; schim. [SKR. *mājā* *id.*]

ماير *majoer*; *sajoer-majoer*, allerlei groenten, ongeveer als *sajoer-sajoer*?

مايغ *majang*, I. de bloemkolf der palmboomen. [JAV: BAT. ? *id.*]

II. ook *pëmajang*, eene soort van prauwen met ééne mast, die zeer snel zeilen.

مايڠاد *majapada*, de aarde T. [SKR. *mājā* en *pada*, de plaats der schijn.]

مايم *majam*, een goud gewigt van $\frac{1}{10}$ tail.

ماين *main*, spelen, voor zijn genoe- gen, tot uitspanning of uit aardigheid (niet in ernst) iets doen of zich ergens mede bezighouden. *Bërmain*, *kan. Për- mainan*. [BAT. *majam*.]

ماتري *matri*, zegel, cachet. *Mëma- tri*. [V. *mantra*.]

ماتو *matoe*, *mëtoe*? een toetssteen (?) met eene schaal van 10 graden om goud te toetsen; één zulk een graad bijv.: *mas sapoeloh* —, zuiver goud; een goud gewigt van $\frac{1}{10}$ majam (C.). *Ma- toe-loeloe*, *matoe-manikam*, paarlen, edelgesteenten. [C. TEL. V. *mata*, dat althans in de beide laatste zamen- stellingen beter zin dan het eerste woord schijnt te hebben.]

ماتھاري *matahari*, V. مات.

ماتي *moetja*, paarl. [SKR. *moetja*, *id.*]

ماتييار *moetjara* = *moetja*.

ماتيک MËN. = *moestika*.

ماتجس *moedjells*? schoon, welgedaan?

[? t ARAB. مجلي? V. 't ARAB. مجلس.]

مادي *moedaja*, C. = *daja*?

مدغ *mëdang*, soort van boomen die een zeer hard timmerhout (ijzerhout) op- leveren, *laurineën*. [BAT. *modang*. DAJ. *madang*.]

مراگي *mërager*, soort van vogel.

مرباو *mërbau*, soort van boomen, die een zeer hard hout leveren, *intsia am- boinensis*. [BAT. *morbo*.]

مرتوا **maratoewa** = *mëntoewa*. V. *toewa*.

مرج **moertja**, flauw vallen, zijn zinnen verliezen. [SKR. *moërtjhā*.]

مرچفاد **mërtjapada**, de wereld. [Kw. en SKR.]

مرچو **mërtjoe**, uitkijk, hoogste top, wachttorenen.

مرچون **mërtjoen**, vuurwerk. C. V. *mërtjoe*.

مردو **mërdoe**, zacht, liefelijk, van de stem. [SKR. *mređoe*, zacht. Kw. *id.* liefelijk, geurig.]

مردهيك **mardaheka**, *mardeka*, vrij van heerediensten; vrij. *Mëmardekakan*. [JAV. *mardika*.]

مرسبك **mërsik**, helder, van de stem. [Van *resik*?]

مرغ **mërang**, stoppels, stroo. [JAV. *id.*]

مرغگو **mëranggoe**, soort van kleine trom. C.

مرغگو **mëranggau**, zijne vrouw als onderpand bij een schuldeischer laten (C), of, van de vrouw, als onderpand bij den schuldeischer in huis wonen. M. [Van *ranggau*?]

مرثات **mërapati**, V. *përapati*.

مرپلم **marpëlam**, MËN. = *mampëlam*.

مرپولي **marpoeli**, MËN. = *mampëlei*.

مرپوچان **mërpoejan**, soort van hard hout.

مرق **mërak**, paauw; *boenga* —, *poinciana pulcherrima* (M.) [JAV. *id.* DAJ. MAK. *marak*.]

مرک **moerka**, toornig. *Mëmoerkai*. [JAV. inhalig; ontevreden enz. SKR. *moërkha*, dom, onverstandig.]

مرکوئي **mërkoeli**, naam van een hoogen boom.

مرک **marga**, district (in Palembang). [BAT. stam, familie. SKR. *warga*.]

مرگستوا **mërga-satoea**, *mërgasëtoe*, wild gedierte, inz. wild gevogelte. [SKR. *mreġa*, hert, dier en *satoea*, zie boven.]

مرنتي **maranti**, soort van boom, die zeer hard hout levert (ook *soeranti*?), *dipterocarpea sp.* [BAT. *id.*]

مرندا **mërandā** = *bërandā*.

مروغئي **mëroenggei**, eene soort van boom, dez. als de *keloer*.

مروث **mërwap** = *awap*.

مرة **mërah**, MËN. titel aan de zonen van een soetan gegeven. T. [V. BAT. *mora*, rijk, MAL. *orang kaja* enz.]

مریک **marika**, volk, lieden? *marika-itoe*, voorn. van de 3^e pers. meerv. : zijlieden.

مریکن **mërikan**, Amerikaansch dril.

مریم **marjam**, een kanon. *Mëmarijamkan*, daarmee schieten. [JAV. *id.*]

مریو **marijau**, eene mijn.

مس **mas**, V. *امس*.

مسار **mësara**, rantsoen, dagelijksche portie. [V. JAV. *isarat*.]

مستر **mister**, ENG. *mister*.

مستولي **mëstoeli**, soort van zeer grove stof: spreekw.: *djoewal soetra*, *bli mëstoeli*.

مستیک **moestika**, bezoarsteen; juweel. [SKR. *mastaka*? kop.]

مسکي **maski**, hoewel, ofschoon. [PORT. *mäsque*.]

مسوي **masoel**, naam van een aromatieken bast.

مسي **misi**, (?) broos, bijv. van verdroogde bladeren. M.

مسیغ **misjang**, soort van riet om te vlechten. M.

مسبو **masjoe**, MËN. buskruid; — *mëntah*, salpeter.

مغس **mangsa**, voedsel van wilde dieren. [JAV. id.]

مغكار **mengkara**, het sterrebeeld de Kreeft of de Steenbok; *oedang* —, soort van garnaal (MĒN. o. *běngkara*). [JAV. garnaal, zee-kreeft. SKR. *makara*.]

مغكاروغ **mengkaroeng**, V. *bingkaroeng*.

مغكات **mangkat**, V. *انگت انگت*.

مغكر **moengkoer**, een houten doos. C. [V. *mangkor*.]

مغكس **mangkas**, hard, onrijp, ongaar. C.

مغكس **měngkis**, schreeuwen, gillen. C. [= *mėkik*?]

مغكك **mangkoek**, kopje, kommetje om uit te drinken.

مغكل **měngkal**, bijna rijp, van vruchten, bijna geel, van bladeren. T. [BAT. *mongkor*.]

مغكل **moengkil**, gezwollen, opgeblazen. C.

مغكو **mangkoe**, V. *pangkoe*.

مغكوو **mangkoedoe**, MĒN. = *běngkoedoe*.

مغكور **mangkor**, soort van fraai versierde draagstoel. *Měmangkorkan*.

مغكووغ **mangkoewang**, MĒN. = *běngkoewang*, eene soort van pandanus; *katjang* —, zekere peulvrucht, *pa-chyrrhizus angulatus*.

مغكه **mangkih**, V. *tjongkah*.

مغكين **měngkin** = *makin*.

مغك **mangga**, de mangga, eene bekende vrucht.

مغكال **manggala**, aanvoerder. [Kw. JAV. id. SKR. heilzaam, gelukkig.]

مغكست **manggista**, *garcinia mangostana*, eene bekende vrucht.

مغكو **mnggo**; *ari* —, Zondag. [PORT. *domingo*.]

مغكي **manggi-manggi**, de wortel-

boom, *rhizophora*. [V. ENG. IND. *mangle* en MAK. *bakau*.]

مغكس **manggis** = *manggista*.

مغغ **mengmong**, een omroepers-bekken of gong.

مق **mak** (ook *ėmak*), moeder (bij menschen en dieren); moedertje! een woord om oude vrouwen toetespreken; — *oewak*, oudere zuster van den vader (ook van de moeder?); — *moeda*, jongere zuster de moeder; — *kětjil*, zameng. *ma-tji*, tante, jongere zuster van den vader. Zie ook *Mamak*.

مقل **mėkměl** en ملل **mėlměl**, soort van neteldoek.

مك **maka**, vervolgens, en; toen. [JAV. *mangka*.]

مكوت **makoeta**, kroon, vorstelijke kroon. [JAV. SKR. *makoeta*.]

مكك **mėkik**, schreeuwen, gillen. [JAV. *bėkik*. V. *měngkis*.]

مكنت **magat**, titel van aanzienlijke personen; titel van adel van moederskant (C.).

مكه **mėgah**, V. *ك*.

ملاي **mėlati**, naam eener welriekende bloem, *jasminum sambac*; — *tongking*, mėlati van Tongkin, *pergularia odoratissima*. [JAV. *malati*. SKR. *mālati*, id.]

ملاك **malaka**, naam van een boom, waarvan de vruchten gegeten worden, *emblica officinalis*.

ملر **mėloer**, soort van mėlati. [JAV. *mėnoer*, id. Kw. *mėnoer*, zilver. T.]

ملواتي **malawati**, = بلورتي *baloe-warti*.

ملي **moelja**, aanzienlijk in tegenoverstelling van gemeen; grootsch, prachtig, luisterrijk; *makanan jang* —, fatsoenlijke kost. *Běrmoeļjakan*, fatsoenlijk, deftig, splendied, onthalen.

Mēmōslijakan, eer bewijzen. *Mēm-përmoelija*, id. *Kamoelijaän*, groothed, luister; pligtplegingen. [JAV. id. BAT. naam dien men door zijn gastvrijheid of mildheid heeft, eer die men door eene schoone daad behaalt. SKR. *maulja*? van *maula*, van zuiver, edel bloed.]

مليله *mələlah*, staal. [KW. id. JAV. glinsterende zwarte grond of zand.]

ملاینکن *mələlänkan*, V. لاین.

مهای *mamai*, ijlen, wartaal spreken C.

مهبالو *məmbalau*, = هبالو.

مبیرغ *məmbərang*, MĒN. *bərang-bərang*, soort van otter.

مبیروک *mambəroek*, naam van den kroonduif op Waigioe. C.

مبیرغ *mambəng*, cyclus van 12 jaar. C. [JAV. *ambəng*, omringen. V. *moebang*.]

مبیرغ *məmbang*, soort van geesten.

مبیرغ *moebang*? overschot, surplus; tot overloopen vol, van eene maat. [V. *moebang*.]

مبو *mamboe* = ببو *bamboe*.

مبوس *mampoes*, dood [Van het gr. *apoes*.]

مبوس *mimpis*, = *mipis*.

مبیل *məmpələm*, V. هیل *ampələm*.

مبیل *məmpələi*, bruid of bruidegom. [TAM. *mappilei* T.]

مبیل *mimpi*, droom. *Bərmimpi*, kan. [JAV. *impi*. BAT. *ipi*. DAJ. *noepi*.]

مند *mamanda*, = *mamak*, van vorstelijke personen.

مندوک *mamanoekan*, soort van plant, *panax cochleatum* C. [Van *manoek*?]

مندیران *məmaniran*, soort van plant, *aeschynomene pumila*; — *poetih*, *portulaca quadrifida*.

مند *mənta*, = مات III.

مند *mintā*, V. فنت *pinta*.

منداری *mantari*, MĒN. = *matu-ari*.

مندرا *mantra*, tooverformule, incan-

tatie. *Məmantrai*, betooveren. [JAV. SKR. id.]

مندری *mantri*, raadsheer, titel van sommige hogere ambtenaren; de koningin in het schaakspel. [SKR. *mantri*. JAV. titel van mindere ambtenaren.]

مندک *mantik*, uit zaad opkomen, voortspruiten. C. BATAV.

مندو *məntoewa*, V. *toewa*, oud.

مند *məntah*, raauw, onrijp. [JAV. id. BAT. *tata*, *matah*.]

مند *moentah* (ook *moetah*), misselijk; braaksel: *obat* —, braakmiddel. *Məmoentahkan*. [BAT. *oetah*.]

مندیک *mənteiga*, boter. [PORT. *man-teiga*.]

مندج *mandja*, toegevend. C.

مندجان *məndjangan*, hert. [JAV. id. MAK. *djonga*.]

مندجر *mandjoer*, vergiftig; scherpstijgend, welsprekend. [C. JAV. en BAT.]

مندجفاد *mandjapada*, de aardbol. [SKR. *manoedjapada*.]

مندجلس *məndjəllis* = مجلس.

مندجوئین *mandjoengan*, soort van boot. C. [V. *moentjoeng*.]

مندجت *məntjit*, MĒN., muis. [BAT. *monsī*. V. *samoensit*, een weinig.]

مندج *moentjoeng*, vooruitstekend gelijk de snuit van een dier; snuit, snoet. [BAT. *moensoeng*.] *Pəmoentjoengan*, kleine bijgebouwen naast een huis?

مندجت *montjak*, zwaardedans.

منداف *məndapa*, open gebouw om gasten te ontvangen enz. [JAV. *pəndapa*. SKR. *mandapa*.]

مندرا *məndra*, dienstmaagd C. [V. دار?]

مندارس *məndaras*, = *dadap*? [V. SKR. *mandara*.]

مندارسه *mandarsah*, kleine bidplaats. ARAB. مدرسة. Ook *bandarsah*.

مندع **mandang-mandang**, langzamerhand, trap voor trap. C. BENGK.

مندق **mëndak**, bezinken: — *kahwa*, koffijdik. *Bërmëndak. Mëmëndakkan, i. Mëmperëndak, kan, i. Pëmëndak.* D. [Gw. *ëndak*?]

مندق **moendoek**; *tikoës* —, mol M. rat. C.

مندل **mandoel**, onvruchtbaar, kinderloos.

مندليك **mandalika**, I. soort van boom, *artocarpus rigida*.

II. opperhoofden, aanvoerders. C.

مندم **mëndam**, bedwelmd, in vervoe-ring van zinnen; dronken. [JAV. *mëndem*, dronken.]

مندم **moendam**, groote koperen kom. T. [BAT. *moendom*.]

مندور **mandoer**, een mandoor, opziener. [PORTUG. *mandador*.]

مندة **mindah**, V. *indah*.

مندى **mandi**, baden, zich baden, was-schen. *Mëmmandikan. Përmandian*.

مندى **mandel**, V. *andei*.

منديرا **mandeira**, = *bandeira*.

مندىكى **mandiki**, = *këmandiki*.

مندىج **mansjang**, Mën. zekere plant, wier lange driehoekige bladeren tot vlecht-werk dienen. T. [BAT. *basijang*.]

مندج **mënjang**, overwinnen, de over-winning behalen. *Mëmënjangkan. Kamënjangan*, overwinning; teekens van overwinning. [JAV. *id.* BAT. *monang*. DAJ. *manang*.]

مندتو **mënantoe**, schoonzoon, schoon-dochter. [JAV. *mantoe*. MAK. *mintoe*. BOEG. *mënëtoe* V. *mëntoewa*.]

مندورا **manoera**, een zeker Siameesch maskerspel, waarin de geschiedenis van Rama vertoond wordt.

مندىن **mënjän**, V. *këmënjän*.

مورا **moewara**, plaats bij de mon-

ding eener rivier. V. *كوال*. [BAT. *id.*]

موبج **moebang**, ¹ rondgaan, om iets heen gaan. *Moebangkan*. [JAV. *moe-bëng*. V. *mambëng*.]

² de groene schil van eene kokos-noot; jonge vruchten.

موت **moewat**, inhouden, bevatten, geladen zijn. *Mëmowat. Moewatan*. [JAV. *amot id.*, *abot gw. bot*, zwaar, DAJ. *boewat*.]

موتج **moeting**, vlek, vuile plek.

موتة **moetah**, = *moentah*.

موجر **moedjoer**, regtuit, niet dwars; gelukkig in 't spel. *Mëmmoedjoeri*, een spel winnen. [JAV. *id.* gw. *oedjoer*.]

مود **moeda**; I. jong; onrijp; licht van kleur, tegenovers. van *toewa*; *anak* — (of *oeda*), zie *anak*. [Gw. *oeda*. BAT. *oeda*, jongere broeder van iemands vader, *mëngoeda*, jong.]

II. onnoozel, onervaren. [Kw. *moeda*. SKR. *mōēdha*, *id.*]

مودق **moedik**, V. *اودق* *oedik*.

مودل **moedal**, kapitaal, fonds om handel te drijven. *Bërmoedal. Samoedal*, compagnon. [Cr. TEL.]

مودو **moedoe**, sober, matig. [C. BENGK.]

مودة **moedah**, gemakkelijk, ligt; = *moerah*. *Mëmmoedahkan, mëmpërmoedahkan*, ligt tellen, gering achten. *Moedahan. Kamoedahan. Moedahmoedahan*, ligtelijk, welligt. [BAT. *moeda*. V. *moerah*.]

مورج **moerang**; lont voor een kanon. [PORT. *murrão*.]

مورث **moerap**, rood, bloedrood. C. [JAV. *moeroeb*, flonkeren van het vuur, gw. *oeroeb*.]

مورم **moeram**, dof, van glans; be-droefd, verdrietig, niet vrolijk. [V. *soeram*.]

مورة **moerah**, goedgeefsch, mild; goedkoop. *Kamoerahan*, milddadigheid. [JAV. id. DAJ. gemakkelijk; mild. BAT. *moera*, goedkoop, gemakkelijk. V. *moedah*.]

موري **moeri**; I. soort van katoenen stof uit Voor-Indië.

II. kleine fluit M. [PERZ. aarden pijp aan eene waterleiding.]

موري **moeret**, soort van vogel. [V. *noeri*.]

موشغ **moesang**, soort van dier, — *djèbat*, civetkat, — *akar* = *tang-galoeng*. [JAV. id. BAT. *misang*.]

موسم **moesim**, moeson, jaargetijde: *tiga* — *gènap*, drie moesons (bijv. natte moesons) d. i. drie jaren. [ARAB. موسم.]

موسه **moesoch**, vijand. [BAT. *moesoe*. JAV. *moengsoeh*.]

موغث **moengoet**, waggelen. C. BATAV.

موق **moewak**, fazant.

موك **moeka**, gelaat, aangezigt; — *bantal*, de einden van een rond kussen; — *djalan*, het punt van uitgang; *di* —, vóór, *en face*. *Měnjamoekakan*, tegenover elkander confronteren. [KW. id. SKR. *moekha*.]

موکم **moekim**, distrikt met eene moskee. *Pangoeloe* —, de bediende van de moskee, die haar schoon houdt enz. [ARAB. مقیم?]

موکه **moekah**, overspel. *Běrmoekeh*.
موک **moega-moega**, JAV. moge, dat (bij wenschen).

موگه **mogah**, soort van zijden stof (C.), van neteldoek (M.).

مول **moela**, oorsprong, begin; *dari pada* — *nja kějil*, van klein, d. i. van zijn jeugd, af aan. *Měmoelai*, beginnen, het eerst iets doen. *Moela-*

moela, ten allereerste. *Běrmoeela* en *saběrmoeela*, een woord om aanteduiden dat een nieuw verhaal enz. gaat beginnen; nu, voorts. *Běrmoeelamoela*. *Kamoelaän*. *Pěrmoeelaän*. [JAV. BAT. id. SKR. id.]

مول **moewal**, een afkeer van iets hebben M. [V. JAV. *mawal*, tegenspreken.]

مولت **moeloet**, mond; — *manis*, overredend, — *pandjang*, langtong; *pindjam* —, zich van een voorspraak voorzien; — *tong*, het spongat van een vat.

مولر **moeloer**, V. لولر *oeloer*.

مولس **moelas**, kramp in de ingewanden. [JAV. *moelès*, zich omdraaijen. Gw. *oelès*?]

مولق **moelik**, 'schoon, fraai, uitgezocht?

موهن **mochoen** V. فوهن *poehoën*.

موي **moel**, = بوهي.

موي **moewei**, rijzen, van deeg; zich uitbreiden, van vuur. *Běrmoewei*. *Měmoewei*, kan. D.

مويج **moejang**, overgrootvader? voorouders. [V. *memang*.]

مها **maha**, groot, hoog, zeer, alleen als het eerste woord eener samenstelling: *marahadja*, grootvorst, *mahabang-sawan*, hoogedel, *mahabèsar*, zeer groot, *mahamoelija*, hoogaanzienlijk, Excellentie, *maharèsi*, een heilige (SKR.), *jang mahatinggi*, de Allerhoogste.

ميا **mija**, soort van aap. [CR. BENGK.]

ميتر **mitar**, *metar*, mikken, het geweer of geschut rigten. [Verbastering van مسطر?]

میجو **midjoe-midjoe**, linzen, moeskruiden.

میرات **merat**; *nabi* —, Mohammed. [MĒN. 't ARAB. مِعْرَاج.] T.

میرینگ **miring**, V. *iring*, (اِیْرِیْغ).

میرہ **merah**, rood, roodbruin; — *tē-loer*, doijer van een ei. [V. JAV. *mirah*, robijn.]

میس **mesa**, tafel. *Mesan*, grafsteen. (C.) [PORT. *mesa*.]

میس **misa**, rooken, den rook ophalen, zoo als van tabak, opium enz. [V. *bisa*.]

میس **misan** en **misanan**, JAV. ? de betrekking van kleinkinderen van broeders of zusters; achterneef.

میس **misei**, knevels, baard. [TAM. V. *koemis*.]

میگوک **menggok**, krom, scheef. [JAV. *id.* op zijde buigen.]

میفس **mips**, V. *tipis*.

میک **miga** (*mika*), voornwd. van den 2^{en} persoon.

میک **mega**, wolk; draaghemel; soort van uitslag (C.). [JAV. *id.* SKR. *megha*.]

میلن **mlloen**, soort van bovennatuurlijke wezens C.

میغ **memang**, vroeger, oudtijds. [MAK. BOEG. *id.*]

مینا **mina**, de gewone béo van het vaste land van Indië, waar hij mino heet.

مینم **minoem**, drinken. *Minoeman*, *Përminoeman*. [BAT. *id.* JAV. *nginoem*. MAK. *inoeng*. BOEG. *minoeng*.]

مینجه **mentjah**, = *mina*. [JAV. *mentjo*.]

میوئ **mjoeng**, soort van dans op het Maleische schiereiland.

میوه **mewah**, overvloedig T.

میچ **minjak**, olie; — *sapi*, boter. *Mëminjak*. [BAT. *mijak*.]

ن

ناتر **natar**, grond waar iets op staat, zoo als de vlakke grond voor een huis; grondkleur eener geleverde stof; bodem van het water. [JAV. *latar*, plein voor een huis; grondkleur.]

ناتغ **natang**, luik om licht door te laten.

نادی **nadi**, de pols; *oerat* —, slagader. [SKR. *nādi*, *id.*]

نارک **naraka**, de hel. [SKR. *nāraka*, *id.*]

نارون **naroen**, soort van visch. [C. BENGK.]

ناسر **nasoer**, kankerachtig gezwel.

ناسی **nasi**, gekookte rijst.

ناغی **ngangi**, een big, jong varken.

نائل **napal**, soort van talk, die zich als zeep in het water oplost, steatiet.

ناؤه **napoeh**, soort van muskusdier, *moschus napu*.

ناکل **nakal**, slecht, ondeugend.

ناکم **nakam**, V. *bakam*.

ناگ **naga**, fabelachtige slang, draak. *Alđmat bër* —. [JAV. *id.* SKR. *nāga*.]

ناگساری **nagasari**, soort van bloemdragenden heester, *mesua ferrea*.

نالہ **nalh**, drooge maat van 16 gantangs of $\frac{1}{30}$ kojan. [SKR. *natī*, holle stengel.]

نام **nama**, naam; — *daging*, de naam van een kind (C.) *Měnamai*. *Těrnama*, van naam, beroemd. *Sa-nama*, naamgenoot. [JAV. *id.* SKR. *nāma*.]

نانس **nanas**, ananas. [JAV. *id.* BAT. *honas*. DAJ. *kanas*.]

نانڠ **naning**, soort van gele wesp. T. [BAT. en DAJ. *id.*]

نانه **nanah**, etter. *Běrninah*. [JAV. *id.* BAT. *nana*.]

ناوڠ **naoeng**, schaduw, lommer. *Běrnaoeng*. *Měnaoengi*. *Pěrnaoengan*, schuilplaats. [BAT. *laoeng*, *id.*]

نالك **naik**, omhoog gaan, klimmen; vermeerderen, toenemen; met iets aan den gang gaan; verder, hooger, meer: — *kapal*, aan boord gaan, — *darat*, aan wal gaan; *matahari* —, de zon gaat op; — *hadji*, ter bedevaart opgaan; *inggan ini* —, van nu voortaan; — *běsar*, groot worden; — *mampělei*, bruigom worden; — *soerat*, een geschrift opstellen; — *toeroen*, op en neder. *Měnaiki*, *kan*. *Kanaikan*, voertuig, rijdier, vaartuig. [BAT. *naek*.]

نايم **najam**, ploegijzer. [C. BATAV.]

نايه **najah**, talrijk. C.

ناتنت **natnat**, mijt, klander. C. BATAV. [ENG. *gnat*, mug?]

ننتياس **nětijasa** = ننتياس.

ندرڠ **něděrang**, schetteren als eene trompet. C. V. هندرڠ.

نراج **naratja**, weegschalen, balans. [Kw. *id.* JAV. *těradjoe*? SKR. *nārātja*.]

نراي **nerai**, soort van boom, die aan de kust groeit. C.

نوهربسا **noerbisa**, soort van vergif. C. [? SKR. *nirviśa*, tegengift.]

نورستوع **narcestoe**, eig. spijknardus en

van daar welriekend gras, zoo als *andropogon muricatus*, als zoodanig gebruikt.

نست **nista**, spot, belediging. *Mě-nista*, *kan*. [JAV. *ništa*, schandelijk, ongeoorloofd.]

نستاف **nastapa**, vloek die op iets rust. [Kw. zich onthouden, boete doen.]

نستجاي **nistjaja**, zekerlijk, vast. *Sa-nistjaja* hetz. [SKR. *nistjaja*, zekerheid.]

نڠ **ning**, V. هنيڠ.

نڠك **angka**, soort van vruchtboom, *artocarpus integrifolia*, de zuurzak. [JAV. *id.*]

نڠكوك **něngkoek**, = *těngkoek*.

نڠگل **anggal**, ploegstaart. [V. *tanggala*.]

نڠلڠ **anglong**, stellaadje om op te staan ten einde beter te kunnen zien. [V. *tenglong*.]

نفس **něpas**, soort van boom. C.

نڠار **něgara**, soort van trom. [Eig. de rijkstrom? V. نڠري.]

نڠتارون **nagataroen**, zekere wonderboom in 't bezit van den sultan van Měnangkabau. T. [SKR. *nāgataroe*.]

نڠري **nagəri**, stad, hoofdstad; gewest, land. [JAV. *něgari*. SKR. *nagara* en *nagari*.]

نلاجان **nalajan**, visscher, *orang-laut*. [SKR. uit *nāra*, water en *ajana*, weg: een die steeds op het water is.]

نم **něm** = انم.

نمبي **nambi**, soort van melaatschheid. M.

نمڠڠ **němpang**, nu; op denzelfden tijd. C.

نمڠڠك **němpak**, = *těmpak*.

نمنام **namnam**, soort van vrucht, *cy-nometra cauliflora*.

نن **nan**, MěN. = يڠ.

ننن **nin**, poët = *ini*; *patik* —, ik hier.

nantī, op iets wachten, afwachten; zullen, zullen zijn. *Mēnanti*, *kan*. [JAV. *nganti*, gw. *anti*, wachten; tot aan toe. BAT. uitroep om iemand stil te doen staan.]

nəntjasa en **santjasa** of **sa-nəntjasa**, voortdurend, bestendig; — *ari*, den geheelen dag. [Kw. *nitjasa*. SKR. *nitjasas*, id.]

ninda, V. نينق.

noeri, eene papegaai-soort uit de Molukken, de lorrie.

nona, I. ongehuwde vrouw, jong meisje.

II. *boewah nona*, zekere vrucht, *anona muricata*.

nonja, getrouwde vrouw van Europese of Chinesche afkomst. [JAV. *njonjah*.]

nija, kraag van een kleed. C.

nijaga, muzijkant. [JAV. id. V. *bēniaga*.]

njan, echt; waarlijk, inderdaad, ong. = *sakali*. [Volg. C. plat-mal. V. JAV. *njana*, meenen.]

niboeng, soort van palmboom, *reca nibung*, die goed timmerhout geeft. [BAT. *liboeng*.]

nitih, metamorphose. C. [Kw. *titis* en *nitis*, zielsverhuizing.]

nira, ongegiste palmwijn. [SKR. *nīra*, water; sap. V. *toewak*.]

niroe, MĒN. = پيرو.

niri, soort van woudboom. C.

nipsis = *tipis*. [BAT. id.]

nipah, soort van palmboom, de poelpalm, *nipa fruticans*.

nila, indigo-blaauw; bereide indigo. [JAV. id. MAK. *njila*. SKR. *nīla*, id.]

niloer, kristal [= PERZ. *baloer*?]

nilēs, haastig loopen. C. BENGK.

nilakandi, eig. blaauwhals; naam van de paauw en de blaauwe gaai; ook voor *nilam*. [SKR. *nīlakanta*.]

nilam, MĒN. *dilam*, soort van melisse. T.; saphier? [TAM. ? V. *nila*.]

nilai, geschatte waarde. *Mēnilei*, *kan*, schatten. *Tērnilei*, bijv. — *dengan emas*, met goud gelijk geschat, *tiada* —, onwaardbaar.

nintk, grootvader of grootmoeder, — *moejang*, voorouders. *Ninda*, vorstelijke grootvader of -moeder. [JAV. *nini*, grootmoeder. BAT. *nini*, achterkleinkind.]

minel, in eene rij achter elkaar gaan. C.

njoer, MĒN. = پيرو.

و

wat, afgodentempel. C. [V. Kw. *boejoet*, id.]

wadja = *badja* I.

wadoeng, soort van bijl. C. [JAV. id.]

warang, I. makker, kameraad,

bij het spelen. *Sawarang*, hetz. [V. *baroeng* I.]

II. eene kris insmeren om haar te bewaren. C. [V. *barangan* I.]

waring, soort van net. C. BATAV.

wang (ook *oewang*), I. geld;

munt, een dubbeltje, 10 duiten; — *kertas*, papieren geld; *boenga* —, interest.

II. vallei, laagte, dal. C.

III. paleis. C.

والغ *walang*, droefheid. [JAV. onzeker, ongerust.]

والبي *wali*, soort van sjerp. C. [Zie ook 't ARAB. والي.]

وان *wan*, zekere titel; *intjé* —, titel van de ongehuwde zonen en dochters van den *bëndara* en den toemenggoeng.

واوه *wawoeh*, een papieren vlieger.

وايغ *wajang*, de wajang of chinesche schimmen; eene wajangpop; een wajangspeler; — *koeroeng*, de balken, die de hut achter op een schip vormen (V. *koeroeng*). *Wajangan*, een wajangdrama. [JAV. V. *bajang* I.]

وداني *wadani*, soort van plant, *quisqualis* sp. C.

وراشن *warangan* = *barangan* II.

ورت *warta*, tijding, berigt, gerucht, wat men van iemand of iets zegt. *Pa-*

warta, hetz. *Mewartakan*. [JAV. *id.* SKR. *wartā*. V. *barita*.]

ون *warna*, kleur. [JAV. *id.* BAT. *borna*. DAJ. *barana*, soort. SKR. *warna*.]

ورور *warwar*, schreeuwen, uitroepen. *Mewarwarkan*. C. [V. *soewara* of JAV. *oewar*, uitstrooijen, bekend maken.]

وسفك *wasangka*, twijfel, aarzeling. C. [? V. *sangka* en SKR. *wisangka*, zonder vrees.]

وعنك *wangkang*, chinesche jonk. [CHIN. ?]

وق *wak*, V. اوق *oewak*.

ولندا *welanda*, JAV. Holland, Hollandsch.

ولندوي *welandoewi*, Hollandsch.

وليس *walliman*, zekere fabelachtige vogel, die dient om er op door de lucht te vliegen. [SKR. *vimāna*, godenwagen, Kw. *wilmana*, een reus met vleugels. V. *radjawali*.]

ونجي *wandji*, welriekend. M. [JAV. *wangi*.]

وبرغ *wirang*, BANDJ. zwart, donker bruin. [JAV. *irèng*. BAT. *birong*.]

8

هابس *abis*, geheel en al, gedaan of op, zoodat er niets over is: — *wang hamba*, mijn geld is op, — *di makan*, opgegeten; — *lah tjarik tjarik*, geheel in flarden; *abis* en *abis-abis bèsar* van de uiterste grootte, — *nja ampat asta*, op zijn allergrootst genomen, vier ellebogen. *Abis-abis*, ten allerlaatste. *Bèrabiskan*. *Mèngabiskan*. *Abisan*. *Pèngabisan*. [JAV. *wis*.]

هابو *aboe*, asch, stof. *Aboe-aboe*,

eene soort van visch. [V. كابو JAV. MAK. BOEG. *awoe*. BAT. *haboe*, ook: betrokken van de lucht enz.]

هاتي *ati*, hart, gemoed; moed; *satoe* — *dèngan*, eensgezind zijn met; — *poetih*, wit, d. i. vlekkeloos rein, opregt, hart, — *bèsar*, hooghartig, trotsch; — *kètjil*, misnoegd, ontevreden; laaghartig, laf; — *bengkok*, geveinsd; *mènanan* —, de opwelling van zijn gemoed intoomen; *mèmbri* —, moed

geven; *di dalam* — *nja*, in zijn hart was d. i. hij dacht bij zich zelve. [JAV. *id.* BAT. *atè.* DAJ. *atái.* MAK. *ai*, ademhaling, hart.]

هادث *adap*, voorzijde, front; vóór (ook van den tijd); *balik* —, (bladeren) die aan de voorzijde wit en aan de andere zijde groen zijn. BOT. WB. *Bèradap. Mèngadap*, vóór zich hebben; tegenwoordig zijn bij iets; voor zijne meerderen of den Vorst verschijnen: *diadap*, van den Vorst, die zijnen hofstoet bij zich heeft of ten gehoor ontvangt. *Mèngadapi, kan. Adapan*, vóorzijde; wat men vóór zich heeft, aanstaande: — *dan blakang*, vóóren achterkant, *moesim* —, de aanstaande moeson; *di* —, in tegenwoordigheid van. *Bèradapan. Pèngadapan*, ook: gehoorzaal, plaats waar de Vorst receptie houdt, hof. *Adap-adap: nasi* —, de rijst, die op de bruiloft vóór bruid en bruidegom geplaatst wordt. [JAV. *adèp, arèp.* BAT. *adop; mangadop*, dienen bij iemand, *mangadopi*, tegenwoordig zijn bij iets.]

هارس *aroes*, I. stroom, drift van het water. [MAK. *ároesòe.*]

II. behoorlijk, vereischt; geoorloofd: *sa* — *nja*, men moet, 't is behoorlijk. *Kaäroesan.* [JAV. *id.*]

هاتف *arap*, hoopen, vertrouwen hebben, staat maken, rekenen op. *Mèngarap, i, kan. Arapan. Pèngarapan.* [BAT. *id.*, in de verwachting verkeeren van iets te krijgen.]

هاتف *artp*, I. slaperig, ook van de oogen zelve. *Pèmarip*, eene slavin om den Vorst in slaap te maken. [JAV. *id.*]

II. gillen, schreeuwen. C. (van kinderen die slaap hebben?)

هاس *aroem*, welriekend, geurig. [JAV. *id.*]

هاس *aroe*, beroering; maalstroom, schuimend water. *Mèngaroe*, beroeren; opstoken. *Aroean.* [V. *aroeara, aroe-biroe.*]

هاس *art*, dag; etmaal: *satèlah* — *malam*, toen het nacht geworden was; *satèlah* — *siang*, toen het helder dag geworden was; — *soedah djaoeh malam*, het is al diep in den nacht; — *raja* of — *bèsar*, het feest na de vasten; feestdag in 't algemeen?; — *jang baik*, een gunstige dag; *arini (ari ini)* heden. *Saäri*, een dag lang; ook = *soeatoe ari. Saäriari*, alle dagen; dagelijksch. *Bèriarian*, dagen lang. *Saäriarian*, den ganschen dag lang, in tegenoverst. van *samalammalaman.* [JAV. BAT. *id.* MAK. *allo.* DAJ. *andau.* V. *mata-ari.*]

هات *angat*, gloeiend, heet: *ajar jang* —, *dan ajar jang sèdjoek*, water dat warm en water dat koud is; *toeboehnja* —, *marahnja* —, zijn toorn gloeide. *Mèngangatkan.* [JAV. *id.* laauw, warm.]

هاتس *angoes*, verbrand, verschroeid: *djeka di bakar poen, tiada* —, al steekt men het in brand, het verbrandt toch niet; *roempoet poen* —, *sapèrti di makan api*, ook het gras was verschroeid, als was het door het vuur verteerd: — *lah moeloet amba*, mijn mond is verschroeid. *Mèngangoeskan.* [JAV. *id.* roet.]

هاتس *apoes* (ook *ampoës*), uitgewischt. *Mèngapoes, kan. Mampoes*, dood. [BAT. *id.* V. *poepoes.*]

هاتس *apak*, reuk van gedroogde visch. هاس *aloës*, fijn, wat niet of nauwelijks door de zintuigen waar te nemen is, bijv. een fijn weefsel, eene fraaije stem (eene stem, waarvan men niet bemerkt dat zij door een mensch wordt

voortgebracht, als 't ware eene geestensstem?); *orang* —, geesten. *Mêngaloesi*, naauwkeurig onderzoeken (C). [JAV. DAJ. en MAK. *áloesoè* id. BAT. *id.* spierwit.]

هاور *awar*, pest, epidemie. C. [V. JAV. *oewar*, uitstrooijen.]

هاور *aoer*; *boeloeh* —, fijne soorten van bamboes. [BAT. *aor.* V. JAV. *awèr*, touw.]

هاوس *awoes*, droogte van keel; dorst; brand in het koorn; verteerd door roest. (T.) [BAT. *awoes.*]

هاي *ai*, helaas!

هايم *ajam*, hoen, kip; — *saboeng*, vechthaan, *indoek* —, leggen; — *oetan* en — *biroega*, het wilde of boschhoen; *gallus bankiwa* en *g. fuscatus* of *varius*, het eerste ook wel: fazant; — *goenoeng*, eene soort van patrijs? — *ajar*, waterhoen, *fulica*; — *padi*, spriet, kwartelkoning. [JAV. *id.*]

هان *anja*, behalve, tenzij, slechts. [V. JAV. *anjar?*]

هاپت *anjoet*, met den stroom meê op het water drijvend. *Bèranjoetan*. [Kw. *id.* MAK. *anjoe.*]

هاپر *anjir*, dierlijke stank, stank van den adem. [BAT. *angir.*]

هابي *oebaja*, volstrekt. [V. باي *gevaar.*]

هبلور *abloer*, kristal. [PERZ. *baloer.*]

هبريرو *aroe-biroe*, overlast dien men van iemand heeft. *Mêngaroebireokan*. [V. هارو. JAV. *id.*]

هرتل *artal*, orpiment. [SKR. *haritala*, geel orpiment.]

هردق *ardik*, berisping; straf. *Mèngardik*. *Kaárdikan*. [= ردتق *redik.*]

هرق *èrik*, klaaggeschrei van droefheid of pijn. *Mèngèrik*. [JAV. *kèrik*, *ngèrik*, een krijschend geluid maken.]

هركت *arkit* = راکت *rakit*.

هراڠ *orlong*, eene vlaktemaat van circa 67 □ el [80 □ eng. yards.]

هرار *aroe-ara* (ook *oeroe-ara*, *iroe-ara*), rumoer, oploop, verwarring. *Mèngoeroearakan*. [V. هارو. JAV. *roeara* en *aroeara.*]

هريشن *aringan*, V. ريشن.

هريبر *arimau*, (Mèn. voor *rimau*) tijger; soort van pel; — *toengal*, koningstijger, — *koembang*, zwarte panter, — *dahan* (= — *lalat?*) *felis pardus*, — *tèlap*, gewoon lui-paard, *fel. leopardus* (C.) — *akar*, panter? — *balar*, tijger? [Kw. *rimong*, id. BAT. *arimo*, zekere tijgerkatsoort.]

هست *asta*, elleboog, el, lengte van den elleboog tot den top van den middelsten vinger: *satoe* — *doea poeloeh ampat djari*. Zij wordt ook verdeeld in 2 *djèngkal*, ieder van 2 *salèmpap*. [JAV. BAT. *id.* SKR. *hasta.*]

هڠ *ang? ong?* titel van hoofden. [V. اڠغ.]

هڠس *angsa*, (ook *gangsà*) gans. [SKR. *hansa.*]

هڠگ *ingga*, grens; tot aan, tot dat; zoodat; slechts; toen. *Inggan*, *saingga* en *sainggan*, hetz. *Bèringga: tiada* — grenzeloos, zonder einde. *Pèringgaän*.

هڠگر *inggar* = *inggap*. [C. BENGK.]

هلاڠ *alalang*, Mèn. = لاڠ.

هلامن *alaman*, plein (met eene laan?) voor een huis; erf, voorhof. [BAT. straat tusschen twee rijen huizen. Volg. C. TEL.]

هلب *èlba*, soort van aromatisch zaad. C. [V. هلبين.]

هلبانغ *oeloebalang*, voorvechter; lijfwacht, doebalang. [JAV. BAT. *id.* Van *oeloe* en *bala*, vóór de legertroepen staan?]

هلبس **ocloebangsa**, V. بفس.

هلبن **alaban**, MĒN. = *lĕban*.

هلبه **alabah**, MĒN. = *lĕbah*.

هلت **alat**, vreemd, niet verwant. [V. BAT. *olat*.]

هلق **alang**, MĒN. = *lang*.

هللنتر **allintar**, bliksemflits, bliksem. [Van *lintar*. V. *loentar*.]

هلنته **alintah**, MĒN. = *lĕntĕ*.

هلورا **alora** = *كلورا*.

هلون **aloewan**, front, voorzijde; voorsteven van een schip; voorhoede van een leger. [MAK. *olowang*, eig. rigting. V. *الو* *alau*.]

هلي **ĕlei** (ook *lei*), wordt gebruikt om vlakke voorwerpen optetellen, zooals bladeren, stoffen enz., of ook lange en dunne, zooals haren, veeren enz.; *salei*, één...

هلي **alija**, gember.

هلبيلي **ĕleibĕlei**, vergeetachtig, zorgeloos. C.

هليج **aledja** MĒN. = *ليج*.

هليفن **alipan**, MĒN. = *ليفن*.

هليون **alimoen**, onzichtbaar. *Alimoenan*, een tooverformulier om zich onzichtbaar te maken. [BAT. *alimoenan*, id. V. JAV. *siloeman*.]

هيب **amba**, dienaar; ik: — *radja*, lieden die aan de dienst van den Vorst verbonden zijn. *Bĕramba*. *Bĕrambakan*. *Pĕrambaän*. *Jang di pĕr* —, ik, tegenov. van *jang di pĕrtoean*. [BAT. *id*.]

هيباجف **ambatjang**, MĒN. = *matjang*.

هبارو **ambaroe**, of هبارغ *ambaroeng*, beschoeiing van eene rivier L.

هبالغ **ambalang**, I. neêrge worpen, neêrge vallen. *Mĕngambalang*. *Bĕrambalangan*. [JAV. *'mbalang*, werpen.]

II. *kajoe* —, soort van meubelhout.

هبالو **ĕmbalau**, (ook *balau*, *mĕm-*

balau en *malau*), ¹ eene *diptero-carpea*, die een goed hout voor masten levert; ² schellak. — *boenga*, eene soort van meubelhout.

هبت **ĕmbat**, tegenhouden, den weg afsnijden; dwarsboomen; vervolgen om tegentehouden. *Saimbat*, een slag op den rug met een wapen (C.). *Mĕngĕmbat*. *Mĕmpĕrĕmbat*. *Bĕrĕmbatĕmbatan*. *Pĕrĕmbatan*. [V. *بت*.]

هبر **amboer**, gestrooid, verstrooid. *Mĕngamboer*. *Mĕngamboerkan*. *Amboeran*. *Bĕramboeran*. *Tĕramboeran*, van edelgesteenten, tranen.

هبس **ĕmboes**; *mĕngĕmboes*, blazen, wind maken, ook van den wind zelve. *Mĕngĕmboeskan*, *i*. *Ēmboesan* en *pĕngĕmboes*, ook blaasbalg. [BAT. *omboes*.]

هبو **imbau**, MĒN. = *panggil*.

هف **ĕmpa**, ledig, hol; kaf, schillen.

هفت **ampoet**, paren, *coïre*. [BAT. *id*.]

هفدس **ampĕdas**, de lever.

هفدل **ampĕdal**, ook *pĕdal* *فدل*, de maag der vogels; — *ajam*, de tuimeelaar aan het slot van een geweer; naam eener plant.

هفدو **ampĕdoe**, de gal: — *broeang*, een gewas, *brucea sumatrana*. [JAV. *ampĕroe*. BAT. *pogoe*.]

هفر **ampar**, het uitspreiden; vlak uitgespreid, plat: *batoe* —, de rotslaag, die door de goudgravers voor een teeken gehouden wordt, dat zij verder geen goud zullen vinden en dus het graven kunnen staken. *Bĕrampar*. *Mĕngampar*, *i*, *kan*. *Mĕmpĕrampar*, *i*, *kan*. *Amparan*, ook: oppervlakte. *Bĕramparan*. *Pĕramparan*. *Pĕngampar*. *Pĕngamparan*. [V. *kapar*. I.]

هَمْفِر **ampir**, digt bij; bijna; — *siang*, even voor de dag aanbreekt; — *akan mati*, op sterven liggen. *Bèrampir. Mèngampir*, *i*, *kan. Ampiran. Bèrampiran.*

هَمْفِس **ěmpas**, ¹ neêrgesmacht. *Mèngěmpas*, *kan*: — *dirinja*, zich neêrwerpen; ook van een schip dat de golven heen en weêr slingeren. [BAT. *ompas*.]

² overblijfsel, bezinksel: — *kahwa*, koffijdik, — *téboe*, uitgeperst of uitgekauwd suikerriet. D.

هَمْفِس **ampoes** = هَامْس *apoes*.

هَمْفِس **impoes**, hof, tuin, omgewerkt veld. M.

هَمْفِق **impoeck**, verminkt. C.

هَمْفِلَس **ampelas**, de *ficus politoria*, waarvan de bladeren tot polijsten gebruikt worden; — *gadjah*, eene ruwere, — *soekoen*, eene minder ruwe soort daarvan. [BAT. *ampolas*. JAV. *rěmpelas*. V. *poelas*.]

هَمْفِلَم **ampelam** (ook *mampelam* en MĒN. *marpelam*), de mangga, *mangifera indica*. [JAV *pělēm*. TAM. *mampalam*.]

هَمْفِن **impoen**, te zamen, bij elkander. *Bèrimpoen. Mèngimpoen*, *kan. Impoenan. Pèrimpoenan*. [BAT. *ěmpoen*.]

هَمْفُولِر **ěmpoeloer** (ook *poeloer*), het merg van planten, wanneer het zacht is, zoo als bij ons de vlierboom. BOT. WB. de stronk van sommige vruchten, als de *tjěmpėdak*, de *angka*, de *srikaja*. D.

هَنْتَت **antat**; *mèngantat*? aanbieden. *Pěngantat*, ook: borg. *Pěngantatan*. L. (die zegt dat men gewoonlijk *antar* en *pěngantar*, uitspreekt). [V. هَنْتَر.]

هَنْتَت **intit**; *mèngintit*, verstoppén, verbergen.

هَنْتَر **antar**, I. *mèngantar*, in persoon ergens heen brengen, geleiden, dragen. *Mèngantari*, *kan*: — *soerat*, een brief overbrengen of laten bezorgen. *Orang* —, geleide. *Antaran*, geschenk dat van wege iemand gebragt wordt; bruidsprijs die door den bruidegom aan de ouders der bruid wordt betaald.

II. *těrantar, bėrantaran*, uitgestrekt nederliggen, bijv. *sapěrti mait*. هَنْتَم **antam**; *mèngantam*, vellen, neêrslaan, neêrschieten; werpen van steenen. *Mèngantamkan*.

هَنْتَو **antoe**, booze geest, spook: *di makan* —, door antoe's opgegeten (van plotseling gestorvenen); *djari* —, de middelste vinger; *boeroeng* —, eene soort van uil. *Bėrantoe*. [BAT. *id*.]

هَنْتِي **ěnti**; *bėrěnti*, ophouden; ver-toeven: — *dari pada karadjaän*, afstand doen van de regering. *Mèngěnti*, *kan. Pėrěntian*. [V. BAT. *mangonti*, iemand roepen die ons ver voor is.]

هَنْتِي **intef**; *mèngintei*, bespieden, begluren, het oog houden op, beluisteren. *Bėrintei*. [BAT. *mangintè*, iets bekijken.]

هَنْتِيَم **antimoen**, V. تِيَم, *timoen*. هَنْجَر **antjoer**, opgelost, week geworden; vergaan; — *ati*, weekhartig *Měngantjoer*, *kan. Kaántjoeran*, ook: valstrik? (L.) *Pěngantjoeran*, smeltkroes. [JAV. *id*. tot gruis gemaakt, verpletterd.]

هَنْجَم **oendjam**, in den grond gestoken. *Měngoendjamkan*.

هَنْجَرَه **andjrah**, in menigte verstrooid liggen. [Kw. *id*. V. *djarah* I en III.]

هَنْدَرُ **ěnděrang**? op eene zijde liggen: — *kakanan*, op de regterzijde liggen, doch zóó dat men tevens half op den rug ligt.

andëram? duchtig, ter deeg
bijv. slaan. [V. *dëroem*.]

andak, zullen; van plan zijn,
willen. *Kahandak*, verlangen, wensch;
— *ati*, hartewensch, ook *këndati*,
uitgesproken: doe wat uw hart begeert,
'tis mij onverschillig. *Bërkadandak*.
Mëngahandaki. [V. *adap* en JAV. *arëp*.]
hindoe, indiaansch; een Indiaan
een Hindoe.

ëndel, vertrouwd vriend.

ëning, helder, van stilstaand
water; ook van het hart, rein, opregt.
Ningkan, ook: suiker klaren. [Gw.
ning. V. *benig*.]

oeboeng, het verbonden, aan-
ééngevoegd zijn; vermaagschapt zijn.
Bëroeboeng. *Bëroeboengoeboeng*, ook:
zamenzweren. *Mëngoeboeng*. *Përoeo-*
boeng. *Pënoeboengan*. *Përoeboengan*,
ook = *boeboengan*. [V. *boeboeng* I.]

oetang, schuld. *Bëroetang*.
Mëngoetang, ook *mëmbri* *oetang*,
krediet geven. *Oetangan*: *orang* —
schuldenaar. *Pioetang*, schuldvorde-
ring. *Mëmpioetangkan*. [JAV. *id*.]

oetan, bosch, woud; wild;
orang —, zie op *arëg*; *babi* —, *pi-*
sang — enz., wild zwijn, wilde pisang
enz.

oedjoeng, uiterste punt, uit-
einde; — *tanah*, landpunt, hoek in
zee, — *soesoe*, tepel. [BAT. JAV. *id*.
V. *pangkal*.]

oedjan, regen; — *batoe*, ha-
gel, — *boeboek*, vochtige mist. *Më-*
ngoedjan, *i*. [BAT. en JAV. *oedan*.]

oedar, vasthouden, ophalen, over-
halen. L.

oedang, kreeften, garnalen:
boeroeng —, *alcedo ispada*, ijsvogel.
[BAT. *id*. JAV. *oerang*.]

oeroep; *mëngoeroep*, *kan*,
wisselen, tot geld maken. *Pëngoeroep*,
wisselaar. [JAV. *id*.]

oekoer, maat; *sa* — ééne maat;
met mate; zooveel als noodig is. *Më-*
ngoekoer, *kan*. *Oekoeran*. [JAV. *id*.
BAT. *mangoekoer*, iemand tellen.]

oeloe, voorste, begin; bovenloop
van eene rivier; bovenland, waar de
rivieren haren oorsprong nemen; greep
van een dolk of mes; hoofd (alleen van
vorsten). *Pëngoeloe*, hoofd, opper-
hoofd. [JAV. BAT. MAK. *id*. V. *dëhul*.]

oelas, elke soort van bekleed-
sel; de hokjes waarin de oranjevruchten
verdeeld zijn. *Mëngoelas*. *Oelasan*.
[JAV. *id*. BAT. *oelos*, kleeid in 't al-
gemeen, en in 't bijzonder zulk een dat
om de schouders gedragen wordt.]

oelam, vermengd? mengsel; toe-
spijs, die bij de rijst gegeten wordt, in
't bijz. rauwe groenten, boombladeren
of vruchten. *Bëroelam*. *Mëngoelam*.
[JAV. *id*. vleesch, visch. BAT. *oeram*,
alles wat bij vleesch of visch als groente
genuttigd wordt.]

oema, akker, veld, gew. het-
zelfde als *ladang* in tegenov. van *sa-*
wah. *Bëroema*, oogsten. *Mëngoema*:
ook — *ma'na*, de gevoelens opnemen.
Mëngoemai. *Përoemaän*, veldvruch-
ten; oogst. [BAT. *id*.]

oema, pagode. [SKR. *hoena*.]

oenoës; *mëngoenoës*, uit de
schede trekken; metaaldraad trekken.
Oenoësan en *oenoësoenoësan*, zekere
belasting. L. [JAV. *id*.]

oelt, het wrikken met eene pa-
gaai. *Bëroeit*. *Mëngoëit*. *Pëngoëit* D.

oejoeng, draaijen, bijv. van een
schip dat geslingerd wordt; heen en weër
slingeren. *Bëroëjoeng*, bijv. *sëpah*,

eene sirihrui in den mond draaijen? *Mêngoejoengan*. [V. گويج. JAV. *oejeng*, zich in een kring bewegen.]

هي *hei*, tusschenw. van toeroep en van klagt (in het laatste geval voor هاي).

هيبر *iboer*; *mêngiboer*, *kan*, vertrouwen. *Pêngiboer*. [V. ليقر, *lipoer*.]

هيتغ *itoeng*, (MĒN. *etong*), *mêngitoeng*, tellen, rekenen. *Itoengan*, rekening; berekening. [JAV. *id*.]

هيتم *itam*, donkerkleurig; donkerbruin: *orang itam*, oosterling; — *manis*, lichtbruin; *kain* —, eene soort van donkerblauw katoen?

هيجر *idjan*, groen; — *moeda*, licht groen, — *toewa*, donkergroen. [JAV. *idjo*. DAJ. *hidjau*.]

هيدغ *idang*; — *toedoeng*. V. *toedoeng*. *Idangan*, geregt van spijzen. *Mêngidang*, *kan*, klaar zetten, van spijzen. [BAT. *id*.]

هيدغ *idoeng*, neus; — *bêtis*, scheen. *Mêngidoeng*, door den neus spreken. [JAV. *iroeng*. BAT. *igoeng*.]

هيدف *idoep*, levend; frisch: *daoen* —, het kruidje roer-mij-niet. *Mêngidoepi*, *kan*. *Kaidoepan*, levensonderhoud. *Idoep-idoepan*, ook: slagtvee.

هيدم *idam*, belustheid, van zwangere vrouwen. *Mêngidam*. *Pêngidam*. [JAV. BAT. *id*.]

هيدت *irit*, voortgetrokken. *Bêririt*. *Mêngirit*, voorttrekken, voortslepen. *Pêngirit*. [JAV. *irid*, iemand achter zich meê voeren, *sêrêd*, langs den grond slepen.]

هيس *iris*; *mêngiris*, in platte stukjes snijden. *Pêngiris*. [BAT. JAV. *id*.]

هيرغ *ering*, gier? C.

هيرم *iram*, bont, gespikkeld, ge-

streept; bont van het gelaat (ons rood); de figuren van eene patroon in tegenoverstelling van den gekleurden grond: *boenga* — *poetih*, eene bloem met witte spikkels of streepen; *pajoeng bêr* — *koening dan pèrmata*, een pajoeng met gele strepen en edele gesteenten (volg. L. de zijden stof of franje, die rondom van een pajoeng afhangt).

هيرى *iri*, I. haat, afgunst. *Bêriri*. *Kairian*.

II. Krib, trog. C. [t ARAB. اري.]

هيس *ijas*, fraai, versierd. *Mêngijas*, *i*, *kan*. *Pêrijasan*, sieraad, opschik. [BAT. *ijas*, zuiver, bijv. van rijst.]

هيو *igoe*, hetz. als گو.

هيل *ela*, I. *mêngela*, aan iets trekken; iets voorttrekken, voortsleuren. *Mêngelakan*, bijv. *toembak*, eene speer geveld houden.

II. zekere plant, *hellenia bracteata*.

هيلر *ilir*, met den stroom afzakken; beneden, van eene rivier: *ka* —, naar de kust. *Mêngilir*. *Iliran*. [JAV. *id*.]

هيلغ *ilang*, verdwenen; verloren; verliezen, in 't spel; sterven, van Vorsten; — *ati*, ontmoedigd; — *njawa*, levenloos. *Mêngilangkan*. [JAV. *id*.]

هيلق *elok*, op zijde gaan, ruimte maken. C.

هيلي *ilel*, hardop lagchen. C.

هين *ima*, gering, min; gemeen, het tegenoverg. van *moelja*; *rajat* — *dina*, lieden uit den geringen stand; — *boedi*, bekrompen van verstand; *pêkêrdjaän* —, gemeen, verachtelijk werk. *Mênginakan*. *Kainaän*, minachting. [JAV. *id*, gebrek. SKR. *kina*, veflaten, ontweken, enz.]

ي

يا **ja**, I. **ja**, wel: *antah* —, *antah tidak*, ik weet niet of het zoo is of niet. *Ja-itoe*, dezelfde; dat wil zeggen, dat is. [= اي II. JAV. *ija*.]

II. ARAB. = هي.

يا **ja-itoe**, V. ياءيت

ياغ **jang**, betrekkelijk voornaamwoord, welke, wat; dat.

ياغ **jang-jang**: — *koesoema*, naam van den god der liefde. [Kw. *hjang-hjang*, goddelijk. V. *ijang*.]

ياجتون **jamtoean**, = *jang-di-pertoean*.

يو **joe**, V. ايو *ijoe*.

يوجتا **joeta**, V. جوت.

يوجان **jodjana**, eene lengtemaat: [SKR. *il*]; de lengte wordt verschillend opgegeven, doch is van eenige mijlen.]

يوذنتا **joedenta**, soort van kokosnoot, veel in dichterlijke vergelijkingen gebruikt (voor *njioer danta* = *njioer gading*, eene soort van kokosnoot). C.

يوجيا **jogija**; *sajogijanja* en *jogijanja*, naar behooren. [Kw. *id*. SKR. *jogja*, gepast, geschikt.]

يا **nja**, affix van het pers. voord. van den 3^{en} persoon.

يا **njata**, duidelijk zichtbaar; helder, klaar, begrijpelijk; openbaar; uitgekomen, waar geworden, waar. *Mënjata, kan. Kanjataän*. [JAV. *id.*, werkelijk waar. DAJ. duidelijk; zeker, stellig. MAK. klaar, duidelijk.]

يارس **njaris**, bijkans.

يارغ **njaring**, helder (van de stem). *Mënjaring, kan.* [V. JAV. *njarong*, schoon, helder, klaar.]

يال **njala**, vlam; vlammen, ontvlammen. *Bërnjala. Mënjalakan.* [BAT. *nala*, *id.* DAJ. *id.*]

يالغ **njalang**, ontwaken, de oogen open doen. [MAK. *njaring* van gw. *saring*. BOEG. *paseding*.]

يامر **njamoeer**, Mëni dauw. [BAT. *namboer*.]

يامق **njamoeek**, muskiet. [DAJ. *id.* BAT. *namoeek*. JAV. en MAK. *lamoeek*.]

يامن **njaman**, gezond, welvarend? [MAK. BOEG. *njamang*, aangenaam, frisch, lekker.]

ياو **njawa**, ziel, levensgeest; *njawanja*, ook: zich ('t ARAB. *نفس*); *mëmbowang* —, zijn leven wagen. [JAV. MAK. BOEG. *id.*]

ياي **njaja**; *mënjaja*, belasteren. [= *anjaja*?]

ياي **njal**, eig. jongere zuster (BALIN.), als benaming die de man zijne vrouw geeft; huishoudster, bijzit. [BATAV.] T.

يايه **njanjah**, roosteren. C. BATAV.

پای **njanji**, gezang, liedje. *Bernjanji*. *Menjanji*, kan, ook: in slaap zingen. *Njanjian*.

پدر **njedar**, djep, van den slaap. *Bernjanji*. *Menjanji*, kan, ook: in slaap zingen. *Njanjian*.

پنج **njingning**, muis. C.

پنپوئج **njenjoeloeng**, soort van zeevisch. C.

پوئت **njonjot**, het rekken, van touw. *Bernjonjot*. *Menjonjot*, kan.

Mempernjonjot, kan. *Penjonjot*. D. **njah** (ook *enjah*) weg! voort! heengaan. *Bernjah*. *Menjahkan*.

پیر **njtroe**, rijstwan, zeef. [BAT. *andoeri*. DAJ. *njiro*.]

پیلو **njlloe** = **njiloe**. [V. DAJ. *njilo*, pijn in de gewrichten.]

پیر **njloer**, Mèn. *nioer*, kokos. [JAV. *njoe*.]

LIJST VAN ARABISCHE WOORDEN

DIE IN MALEISCHE GESCHRIFTEN VOORKOMEN

EN VAN

ARABISCH-MALEISCHE EN PERZISCH-MALEISCHE WOORDEN.

NB. Woorden die met ال beginnen en niet op de ل staan, zoek men op de letter, die op ل volgt.

أَبَا met verachting weigeren, afslaan.

أَبْجَد het a. b. dj. d., het alfabet.

أَبَد eeuw, eeuwigheid zonder einde.

أَبَدِي eeuwig.

أَبَدِيَّة eeuwigheid.

أَبْرَص melaatsch.

أَبْرَق moskovisch glas, mica.

أَبْلَه P. *abilah*, pokken.

أَبْلِيس de duivel.

أَبْنِ zoon.

أَبْنُوس ebenus, ebbenhout; soort van brasem?

أَبَوِي vaderlijk.

اتِّحَاد eensgezindheid, eendragt.

اتِّصَاف afbeelding; — *kan*.

اتِّفَاق overeenstemming, eensgezindheid.

أَثْبَات bekrachtiging; — *kan*.

أَثَر teeken, merk.

اِثْنَيْن (twee): *hari isnen* of *sënen*, Maandag.

إِجَابَة verhooring, toestemming.

إِجَازَة verlof, toestemming.

أَجَاص, P. اجاس soort van pruim.

أَجْبَار dwang.

أَجْلِي helder, duidelijk.

أَحَد een: *hari*, —, Zondag.

أَجْمَاع overeenbrenging van gevoelens, overeenstemming; vergadering.

أَجْمَال kort begrip.

أَجْنَاس meervoud van جنس.

اچر P. *atjar*, zuur, *pickles*.
 اِحْتِرَامْ eerbiedwaardigheid.
 اِحْتِسَابْ berekening; — *kan*.
 اِحْتِشَامْ eerbied.
 اِحْرَامْ banvloek, anathema; onwettig.
 اِحْسَانْ weldaad.
 اِحْكَامْ meerv. van حُكْمْ.
 اِحْمَقْ zeer dwaas.
 اِحْوَالْ meerv. van حَالْ.
 اِحْيَاءْ verkwikkend, levenwekkend.
 اِخَاذَة leengoed.
 اِخْبَارْ bekend maken; اِخْبَارْ meerv. van خَبْرْ.
 اِخْتِصَامْ kort begrip.
 اِخْتِلَافْ verschil, tegenstrijdigheid.
 اِخْتِيَارْ vrije wil, vrije keus; — *kan*, kiezen, met vrijheid bepalen.
 اِخْرْ laatste; einde.
 اِخْرَة het toekomstige leven.
 اِخْلَاصْ opregt zijn, opregtheid.
 اِدَبْ beschaafdheid, beleefde manieren.
 Ber —.
 اِدْرِيسْ Henoch.
 اِدْكَارْ vermelding van Gods naam.
 اِدْنْ aankondiging van het uur des gebeds.
 اِدْنْ toestemming, verlof.

اِرَادَة wil.
 اِرْبَعَاءْ *hari* —, Woensdag.
 اِرْبَابْ meerv. van رَبْ.
 اِرْزْ of اِرْزْ pijnboom; ceder; اِرْزْ rijst.
 اِرْسَالْ zending; apostelschap.
 اِرْغُونْ organon, orgel.
 اِرْوَاحْ (meerv. van رُوحْ) zaliger, wijlen; gebeden en lijkefeesten op den 3^{den}, 7^{den}, 40sten en 100sten dag na het overlijden.
 Ber —; — *kan*, *mempër* — *kan*. D.
 اِرِيْ stal.
 اِرِيْسْ landman.
 اِرِيْ eeuwigheid zonder begin.
 اِرِيْ eeuwig, van alle eeuwigheid.
 اِرِسْ P. *as*, myrthe.
 اِرْسَاسْ grondslag.
 اِرْسَادْ P. *oestadz*, meester.
 اِرْسَانْ P. *astana*, vorstelijk verblijf; vorstelijke troon.
 اِرْسَجَابَة verhooring, aanneming des gebeds.
 اِرْسَخَارْ smeeking om bijstand.
 اِرْسْرَاحَة rust, verpoozing, gemak.
 اِرْسْتِسْلَامْ onderwerping, overgaaf.
 اِرْسْتِطَاعَة magt, vermogen, invloed op iemand.
 اِرْسْتِعَادَة gewoonte, gebruik; ceremonieel.
 اِرْسْتِعَادْ berekend zijn voor iets; bekwaamheid.

استغاثت hulp inroepen.

استغفار het vragen om vergiffenis: *istâ-gapêrlah*, God vergeve mij! een uitroep van verwondering.

استفهام ondervragen.

استقامة oprechtheid, goede gezindheid.

استقرار bevestiging.

استنجاء reiniging.

استواء gelijkheid, parallelie.

أسد leeuw.

أسرار verbergen; أسرار meerv. van سر.

أسقف episcopus, bisschop.

أسكندر Alexander.

إسلام overgave aan God; de Islam, naam van de godsdienst van Mohammed; ook = *orang* —, een Mohammedaan.

اسم naam.

إشارة wenk; — *kan*, door wenken, gebaren, te kennen geven.

أشياء meerv. van شيء.

أشراق opkomen van de zon.

أصح echt.

أصحاب meerv. van صاحب.

أصغر kleinste.

أصل oorzaak; grond, oorsprong; afkomst; zoo maar, mits.

أصلي oorspronkelijk; van adel.

أصول (meerv. van أصل) beginselen.

أضباط een woord van klinkers voorzien; — *kan*.

أضلال verleiden, doen dwalen.

اعتقاد gelooven; — *kan*.

اعتكاف bestendigheid.

أعداد rekenen; أعداد meerv. van عدد.

أعذار besnijdenis; verontschuldigen.

أعذار meerv. van عذر.

أعصاب meerv. van عصبه.

أعضاء meerv. van عضو.

أعلم die iets het best weet; bijv. الله —, God weet het 't best.

أعلي hoog.

أعم algemeen.

أعور éénoogig.

أفسنتين absinthium, alsem.

أفسون P. *afsoen*. V. *pasoen*.

أفضل uitnemend.

أفعال meerv. van فعل.

أقامة staan.

إقرار belijden; toestemmen.

أقصى afgelegen.

أقطار meerv. van قطر, landstreek.

أقليم klimaat.

أكبر zeer groot: — الله God is groot!

إكتفاء algenoegezaam zijn; tevredenheid.

اكسير elixer.

اگر P. agar. V. agar.

آل, آل de.

آلات gereedschappen, benoedigheden; alat perang, wapenen; — karadja-än, regeringsinsigniën.

الذي welke.

الكلب de hondster, Sirius.

الله Allah, God.

الاماس adamas, diamant.

الماع blinken, glinsteren.

الواه P. alwah, aloë.

الوة eed; aloë-hout.

لا اله الا الله ومحمد الله een god, afgod.

الله رسول الله, la ilah illa allah, wa mohammad rasoel allah, er is geen god dan God en Mohammed is de gezant Gods.

الهام goddelijke ingeving.

الهة godheid; godin, afgod.

الهي mijn God!

الهي goddelijk.

الهيئة goddelijke natuur.

الهم o God!

الي tot.

اليف de letter ʾ; een gemeenzaam vriend.

اما wat betreft hetgeen بعد — aan het begin van brieven wordt

verklaard door: na mijne heilgroete.

امانة dooden.

امارة bevel, gezag, heerschappij.

امام voorganger in de godsdienst.

امان veiligheid, gerustheid; toevertrouwd goed.

امانة pand; trouw, vertrouweling.

امة leden van ééne gezindheid, belijders van ééne godsdienst. Ber —.

امتثال gehoorzaamheid, gedienschtigheid.

امثال meerv. van مثل.

امر bevel.

امسك matigheid; gierigheid.

امهان vernederen.

امي een die lezen noch schrijven kan, onbeschaafd.

امير bevelhebber, opperhoofd.

امين getrouw; amen.

انبياء meerv. van نبي.

انتساب betrekking, verhouding.

انتهاء einde.

انجر P. andjir, vijg.

انجيل evangelie.

اندام P. andam. V. andam.

انسان mensch.

ان شاء الله: انشا, zoo God wil!

انصار meerv. van ناصر, inz. de eerste

hulpbende die Mohammed uit Medina ondersteunde.

انصاف billijkheid. *Bēr* —.

انفاس meerv. van نفس. In de uitdrukking تحفة الانفاس schijnt het te staan voor انفس.

انفس zeer kostbaar.

انقياد onderwerping.

انكار verloochening.

انگو P. *angoe*. V. *anggoe*.

انگور P. *angoer*. V. *anggoer*.

اوقات meerv. van وقت.

اول eerste; begin: — *moesim* = *oeloe* —.

اولو meerv. van ذو.

اولية meerv. van ولي.

اهداء op den regten weg geleiden.

اهل volk; een die ervaren is in iets, bijv. — *annoedjoem*, sterrewigchelaar.

ايام meerv. van يوم.

آية vers van den Koran.

ايجاب toeslaan; bevestigen.

ايجاد uitvinding.

ايمان het geloof. *Bēr* —. — *kan*.

ايوان P. *eiwan*, voorhof, overdekte halvemaanvormige galerij.

ب

ب in: بسم الله: V. بسم به er in, op hem enz.

باب hoofdstuk.

باد P. *bad*, wind: *zir* —, onder — en *bala* —, boven den wind.

بادم P. *badam*, amandel.

باري P. *bari*, God, de Schepper.

بازار P. *bazar*, winkelstraat, markt. V. *pasar*.

باطل valsch, ijdel; — *kan*.

باطن inwendig.

بقا overschot. V. باقي.

بالحق in waarheid.

باله meerderjarig.

بالله bij God!

بان P. *ban*, opziener, gezaghebber.

باين blijkbaar; — *kan*.

بخت onderzoek, redetwist. *Bēr* —.

بحر zee.

بخت P. *bakht*, fortuin.

بخيل gierig.

بد P. *bad*, slecht, kwaad; *bad-bakht*, ongeluk.

بَدَأَ begin.

بَدَائِي Bedoeien.

بَدْعَةٌ ketterij.

بَدَنٌ ligchaam; romp; lijk: — *boesoek ini = akoe*.

بَدِيحٌ een zeker scheldwoord, eig. iemand om afteranselen?

بَرَأَتْ het dier waarop Mohammed ten hemel voer.

بُرْجٌ burgt.

بُرْصٌ melaatschheid.

بُرْكَةٌ zegen; geluk.

بُرُوجٌ meerv. van بُرْجٌ.

بُرْدَةٌ koude.

بُسْتَانٌ P. *bostan*, tuin.

بِسْمٍ in den naam van, bijv. Allah. Zie ook *sëmbilah*.

بِشْرَةٌ blijde boodschap.

بَصْرٌ het zintuig des gezigts.

بَصِيرٌ goed van gezigt.

بَطَالَةٌ werkeloosheid.

بَطْرِيْقٌ *patriarch*.

بَطْمٌ terpentijn-boom.

بَعْدٌ daarna.

بَعْضٌ een zekere.

بَعِيدٌ verwijderd.

بَغْلٌ muilezel.

بَغَيْرٍ behalve, alleen.

بَقَاءٌ bestendigheid. Zie ook بَاكٌ.

بَقُولٌ meerv. van بَقْلٌ, moeskruiden, groenten.

بَقِيْعٌ eigennaam van het kerkhof van Medina.

بَكْرٌ maagd.

بَكِيْمٌ stom.

بَلَاءٌ beproeving, ramp.

بِلَادٌ meerv. van بَلَدٌ.

بِلَاغَةٌ welsprekendheid.

بِلَالٌ eign. van den eersten gebedsuitroepa; een gebedsuitroeper.

بَلْبَلٌ P. *boelboel*, soort van nachtegaal.

بَلِيْحٌ trotsch.

بَلَدٌ gewest, meerv. بِلَادٌ en بِلْدَانٌ.

بِلْدَانٌ meerv. van بَلَدٌ.

بِلْسَانٌ *balsem*.

بِلْغَمٌ slijm.

بِلَقٌ bonte kleur. Zie *bëlak*.

بِلْقِسٌ eign. van de vrouw van Salomo.

بِلُورٌ P. *baloer*, kristal.

بِلُوطٌ eschdoorn; eik.

بِلُوْغٌ volmaking; meerderjarigheid.

بِلُورِيٌ beproeving, bezoeking.

بِلِيٌّ ja, zeker. V. *bëli* II.

بِلِيَّةٌ ongeluk, ramp.

بِمٌ bas; basstem.

كُوفِيَّ بُونُ koffijboon.

بُنٌ = ابْنٌ, zoon.

بَنُو en بَنِي zonen.

بَوَاسِيرٍ meerv. van بَاسُورٍ aambeijen.

بُومٌ uil.

ب. V. به.

بَهَارِي P. *bahari*, tot de lente behoorrende.

بَهْلَقًا V. *bēlaka*.

بِيَادِبٍ P. *bi-adab*, ongemanierd, zonder *adab*: V. ادب.

بَيْتٌ I. huis: الْحَرَامُ —, de tempel te Mekka; الْبَيْتُ الْقُدْسُ —, Jeruzalem; الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ —, de schatkist.

II. vers, dichtregel. *Bēr* —.

بِيَدَيْهِ pion in het schaakspel.

بَيْنَ تusschen; و... بين, zoowel als. V. *antara*.

بِيَهْوَشٍ P. *bi-hausj*, zonder leven, in zwijm.

ت

تَابِعٌ volgeling, inz. van Mohammed.

تَابُوتٌ verbondsark.

تَارِيخٌ tijdvak; jaarboeken; datum.

تَأْلِيْفٌ zamenstelling; — *kan*, bijv. *soerat*.

تَأْمُورَةٌ hartvlies enz.

تَأْوِيلٌ uitlegging.

تَبَارُكٌ zegening.

تَبَرٌ P. *tabar*, bijl.

تَبْرِيرَةٌ? kwitantie.

تَبْرِيْكٌ zegening.

تَبْلِيْغٌ doen toekomen, toebrengen.

تَثْلِيْثٌ de Drieëenheid.

تِجَارَةٌ koophandel.

تِرَازُ P. *tarazoe*, V. *tēradjoe*.

تَجْرِيْبٌ ondervinding.

تَجَلُّقٌ opendoen van den mond bij het lagchen.

تَحْلِيْيٌ verschijning, openbaring.

تَحْبِيْسٌ gevangenzetting.

تَحْتٌ beneden.

تَحْرِيْفٌ anagram.

تَحْسِيْسٌ uithooren, navorschen.

تُحْفَةٌ geschenk; uitmuntend, keurig; الْاَجْنَاسُ —, keurig kleinood.

تَحْقِيْقٌ waarmaken; waarheid; stellig besluit.

تَحْلِيْلٌ wettigen.

تَحِيْلٌ eene last dragen; lijdzaamheid.

تَحْيِيْدٌ zeggen الْحَمْدُ لِلَّهِ, d. i. lof zij God!

حَيَّاكَ اللهُ zekere groet, zeggen حَيَّاكَ اللهُ God doe u leven!

تخت P. *takht*, vorstelijke troon; —
kan.

تَخْلِيْقُ scheppen.

تَخْيَلُ uit teekens opmaken, zich ver-
beelden.

تَدْيِيرُ regeling, leiding, bestuur; —
kan.

تَدْرُجُ (تذرو P. *tazroe*) fazant.

تَذْكِرَةٌ gedachtenis.

تَرَاوِيْحُ reukwerk.

تَرْتِيْبُ orde, inachtneming der ver-
eischten.

تَرْحَالُ geadjourneerd; uitstel.

تَرْفِيْعُ opnemen, wegnemen.

تَرْكُشُ P. *tarkasj*, pijlkoker.

تَسْبِيْحُ rozekrans, bidsnoer: *daoen* —,
canna indica. L.

تَسْلِسُلُ aaneenschakeling.

تَسْلِيْمُ ter hand stellen; groeten: — *kan.*

تَشْدِيْدُ het verdubbelingsteeken ۛ.

تَسْرِيْحُ loslaten; verstooten.

تَشْوِيْشُ verwarring.

تَشْهَدُ de moh. geloofsformulieren uit-
spreken.

تَصْدِيْرُ inleiding van een boek.

تَصْدِيْقُ voor waar houden; — *kan.*

تَصْرِيْفُ verbuigen, vervoegen.

تَصْوِيْرُ maken, afbeelden.

تَعَالَى verheven worden; verheven.

تَعْبِيْرُ uitlegging.

تَعَجُّبُ zich verwonderen.

تَعَجَّلُ zich haasten.

تَعْجِيْبُ iemand verwonderd doen staan.

تَعْدِيْلُ regtvaardig handelen.

تَعْرِيْفُ bekendmaking: *barang* —,
moge het bekend zijn.

تَعْرِیْةُ vertroosten.

تَعْزِيْرُ bestraffen.

تَعْظِيْمُ hoogachten; betoon van hoogach-
ting.

تَعْلَقُ afhankelijk zijn; onderhoorigheid;
— *kan.*

تَعْلِيْمُ onderwijzen; — *kan.*

تَعْيِيْنُ zichtbaar maken.

تَفْسِيْرُ verklaren; vertalen; een Koran
met interlineaire vertaling.

تَفَكْرُ denken.

تَفَاحُ appel.

تَفَآرُتُ tusschenruimte; verschil.

تَفْحَصُ onderzoeken.

تَفْهِيْمُ kennis, begrip.

تَقْبِيْرُ begraven.

تَقْدِيْرُ beschikking, voorbeschikking; —
kan.

تقدیس heiliging.
 تقریر bevestiging.
 تقصیر te kort komen, nalatig zijn; —
kan.
 تقلید op gezag aannemen.
 تقویم almanak.
 تقی godvreezend.
 تكبر verwaandheid.
 تكبير zeggen الله اكبر God is groot!
 تكريم vereeren; betoon van eerbied.
 تكليف eene last opleggen; — *kan.*
 تكوين scheppen, doen zijn.
 تگرك P. *tagark*, hagel, storm.
 تلاوة mediteren, den Koran lezen.
 تم en تبة, einde.
 تماشا P. *tamasja*, onderhouding, ver-
 tooning, spel, verlustiging.
 تمام einde; volmaakt, volkomen, vol-
 tooid; — علي, op volmaakte wijs.
 تمثيل gelijkenis, vergelijken; — *kan.*
 تهجيد verheerlijking; — *kan.*
 تهييل weifelen, besluiteloos zijn.
 تنبيت plantsoen.
 تنور oven, bakoven; — *an.*
 توارد briefwisseling, correspondentie.
 توارين meerv. van تارين.

تواني, voor توني? opgenomen worden in
 den hemel, sneuvelen in den heiligen oorlog.
 توبة berouw, bekeering; verandering
 van gedrag; ook: God zegene ons! ver-
 bazend! *Ber* —; *kan.*

توت moerbezie.
 توحيد als één erkennen; de eenheid
 (van God).

تورات de wet van Mozes.
 تورك op eene heup zitten.
 توفيق hulp van God.
 توكل vertrouwen.
 تولة een groot onheil.
 تهليل God prijzen door te zeggen لا
 اله الا الله.

تيز P. *tez*, تيري *tezi*, van goed ras.
 تيس geitebok.

ث

ثابت vast, onbewegelijk; *kan.*
 ثابتة vaste ster.
 ثاني de tweede.
 ثابت vastheid.
 ثعلب vos.
 ثقة trouw.
 ثقل *tikal*, gewigt, zwaarte.

ثلاثا; *hari selasa*, Dingsdag.

ثلج sneeuw.

ثم vervolgens.

ثواب belooning.

ثوابت meerv. van ثابتة.

ج

جا P. *dja*, plaats.

جالس zittende, gezeten.

جام P. *djam* (glas, beker, spiegel)
uurglas, klok; uur tijds, uur gaans.

جامع algemeen, alomvattend.

جانب de zijde; V. جناب.

جاه P. *djah*, waardigheid, grootheid.
V. *gah*.

جاهل dom, onwetend.

جاهلية staat der onwetendheid, d. i. de
tijd vóór Mohammed.

جاير onbillijk, gewelddadig.

جايز wettig, geoorloofd.

جبار magtig, alvermogend.

جبة tabbaard.

الجبر, جبر algebra.

جبلة natuurlijke aanleg, wezen.

جبه P. *djabah*, maliekolder, harnas.

جحد ontkenning.

جحيم hel.

جديل? woordentwist.

جدول getrokken lijn, kolom L.

جديد nieuw, ongebruikt.

جرب schurft.

جرجر boonen.

جزء gedeelte.

جزاء vergelding, belooning.

جزم afgedaan; eindbesluit; het teken °.

جزيرة eiland.

جسد ligchaam.

جسدي ligchamelijk.

جسم ligchaam; — *kan*.

جل groot, uitstekend zijn.

جلال grootheid, majesteit.

جند lederen band, boekdeel; inbinden.

جليل groot, uitstekend.

جم P. *djim*, de maan. Zie ook جام.

جهد droog, dorstig, van den grond.

جادي naam van twee Arabische maan-
den, — *el-awal*, de 5e en — *el-a-*
kir, de 6e van het Arab. jaar.

جماع vleeschelijke gemeenschap.

جماعة bijeenkomst.

جمال fraaiheid.

جيد ijs.

جمعة: *hari* — Vrijdag; *sa* —, ééne
week.

جَمَلَةٌ de som, het geheele bedrag; —
kan.

جَمِيلٌ fraai, schoon.

جِنٌّ geest, goede zoowel als booze.

جَنَابٌ vorstelijke majesteit.

جَنَازَةٌ lijkbaar; lijkstaatsie.

جَنَانٌ paradijs.

جَنَّةٌ paradijs.

جِنْسٌ (meerv. أَجْنَاسٌ genus, geslacht;
allerlei dingen die men bezit, uitgezon-
derd geld;) soort. *Sadjënis*, van ééne, van
dezelfde soort. *Djënîs-djënîs*.

جُنُونٌ bezeten; krankzinnigheid.

جَوٌّ P. *djaoe*, soort van gierst. V. جَارٌ,
djawa.

جَوَابٌ antwoord; antwoorden.

جَوَاهِرٌ meerv. van جَوْهَرٌ.

جَوْهَرٌ juweel.

جَوْهَرِيٌّ juwelier; bedreven. V. جَوَارَا,
djoewara.

جِهَادٌ inspanning, geweld.

جِهَالَةٌ onwetendheid.

جِهَانٌ P. *djihan*, wereld, V. جَوْهَنٌ,
جِهَةٌ zijde, kant; wijs waarop iets zich
voordoet.

جَهْلٌ onwetendheid.

جَهَنَّمَ de hel.

جَهِيْزٌ snel, vlug.

جَيْرَانٌ geburen, meerv. van جَارٌ.

چ

چَادِرٌ P. *tjadir*, sluijer, mantel; tent.

چَرْخٌ P. *tjarkh*, en چَرْخَهَ *tjarkhah*,
hemel, firmament.

چَشْمَقٌ P. *tjasjmak*. V. *tësmak*.

چَوْكَانٌ P. *tjawkân*, stok met omge-
bogen eind, bij het kolfspel in gebruik.
V. *tjogan*.

ح

حَاجٌّ bedevaartganger. V. حَجٌّ.

حَاجَةٌ behoefte, benooidigheid. — تَضَاءٌ,
zijne behoefte doen.

حَاجِمٌ een die koppen zet, aderlaat,
chirurgijn, barbier.

حَاجِيٌّ bedevaartganger. V. حَجٌّ.

حَارٌّ warm, heet.

حَارِسٌ wachter, bewaker; term in het
schaakspel. D.

حَاسِدٌ benijder, vijand.

حَاشِيَةٌ rand van een gedrukt blad pa-
pier of een doek; kanteekening.

حَاصِلٌ opbrengst, product, profijt;
slagen. *Bër* —; — *kan*.

حَاضِرٌ tegenwoordig; gereed, bij de hand;
— *kan*.

حَافِظ bevelhebber; een die den Koran en de overlevering in het geheugen bewaart.

Meerv. حَفَظًا en حَفَظَةً.

حَافِي barrevoeter.

حَاكِم, meerv. حُكَّام, magistraat, regter, overheidspersoon.

حَال, meerv. أَحْوَال, staat, toestand, omstandigheden; dat (conj.)

حَامِل zwanger.

حَائِض V. حَيْض.

حَبَّة liefde.

حَبَشِي Abyssinisch.

حَبِيب vriend.

حَبِيس bestemd tot godsdienstig gebruik.

حَتَّى tot, tot dat, zoodat; en zoo; en toen.

حَجَّ de bedevaart naar Mekka.

حُجَّة bewijsgrond, bewijsstuk, proef, getuigenis.

حِجَاب gordijn.

حِجَاب, meerv. van حَاجِب, kamerdienaar.

حِجَاب hetz. als حَاجِم.

حَد grens; definitie; tot aan.

حَدِيث een nieuwtje; overlevering van Mohammed.

حَذَر bedachtzaamheid.

حَرَارَة warmte.

حَرَكَت beweging.

حَرَام ongeoorloofd, verboden; heilig, gewijd; vervloekt; — *kan.* V. *karam.*

حَرْبَة jagtspeer, korte piek.

حَرْف, meerv. حُرُوف, letter.

حَرَكَة, meerv. حَرَكَات beweging; klinker.

حَرَمَة eerbied, eer. *Bër* —; *bër* — *an*; — *i*, *kan.*

حُرُوف meerv. van حَرْف.

حَرِيم ong. = حَرَام.

حَسَاب optelling, getal; — *kan.*

حَسَب rekening; — *علي* met betrekking tot.

حَسَد nijd, wangunst.

حَسْرَة zucht, zuchten, sterk begeeren.

حَسَلَة arbeidsloon.

حَسُود nijdig; benijder.

حَسِيب geteld, geacht.

حَشْر bijeenkomst; يوم الحشر de dag der opstanding.

حَشْرَات kruipend gedierte.

حَشَم trein, gevolg, dienaren.

حَشْمَة eerbied; حَشْمَة = حَشَم.

حَصْر omsingelen, belegeren; tellen; — *kan.*

حِصَار belegering.

حَضْرَة tegenwoordigheid; waardigheid, majesteit.

حُضُر tegenwoordig zijn.

حَضِيرَة vereeniging van menschen.
 حَطَبَة hevig vuur; de hel.
 حَفَاز meerv. van حَافِظ.
 حَفِظَ geheugen.
 حَفِظَة meerv. van حَافِظ.
 حَقَّ regt, regtmatig bezit; waarheid.
 حَقَائِي waar, zuiver.
 حَقِيقَة waarheid.
 حَقِيقِي opregt, ongeveinsd.
 حَكَم meerv. van حَاكِم.
 حَاكِيَة verhaal, geschiedenis. *Bēr* —;
 — *kan*.
 حُكْم regterlijke uitspraak, beslissing;
 bestuur, oppergezag; vonnis, straf; —
an, — *kan*.
 حَكِيم meerv. van حَاكِم.
 حِكْمَة wetenschap, wijsbegeerte; kunst,
 tooverkunst, wondermagt; kunstmatig.
 V. حَكِيم.
 حُكُومَة gebied, heerschappij. V. حَاكِم.
 حَكِيم meerv. حَكَمَاء, wijze, geleerde;
 doctor, geneesheer.
 حَلَال wettig, geoorloofd; — *kan*, ook:
 kwijtschelden.
 حَلَبَة tragakanth-gom?
 حَلَقَة ring, malie, bracelet. *Bēr* —,
 — *kan*.
 حَلَقُوم nek.
 حَلْم droom.

حُلُوبِي zoetigheid, suikergebak.
 حُلُوبَان gift, geschenk.
 حَمَاقَة dwaasheid, zotheid.
 حَمَام bad.
 حَمْدُ لَوْ الحمد لله lof zij God!
 حَمَاء V. اَيْنِي *inei*.
 حَنْظَل kolokwint.
 حَوَادِث meerv. van حَدِيث.
 حَرَارِي vriend, medgezel; de 12 apos-
 telen.
 حَوْر de populier.
 حَوْصَة de krop van een vogel.
 حَوْض regenbak, vijver.
 حَوْل schrandereid, list.
 حَي levend.
 حَيَاء schaamte, beschaamdheid.
 حَيَاة leven, tijd van leven. *Bēr* —.
 حَيْث waar? waar ook, waarheen ook.
 حَيْرَان verbaasd, verwonderd. *Ka* — *an*.
 حَيْرَة verwondering.
 حَيْض *menstrua*.
 حَيْف onregtvaardigheid.
 حَيْلَة list, intrigue.
 حَيَوَان dier, beest.
 حَيَوَانَات meerv. van حَيَوَان.
 حَيَاة hetz. als حَيَاة.

خ

خَاتَم zegelring ; einde , laatste.

خَاتِمَة einde ; lijkrede.

خَادِم dienaar.

خَارَا P. *khara* , harde steen , marmer.

خَازِن schatbewaarder.

خَاص eigen , privaat eigendom , inz. van den Vorst ; zuiver , onvermengd.

*خاصة soort van effen witte Indische mousseline , cossas. Ook كاس *kasa*.

خاصية natuurlijke eigenschap , eigenaardigheid.

خَاطِب prediker.

خَالِي ledig , vacant ; woest.

خَالِص opregt , zuiver.

خَالِق schepper.

خَانَة P. *khanah* , huis , verblijf.

خَبَّار bakker.

خَبْر tijding , nieuws ; gerucht. *Bër* — *kan* ; *pën* — . *Tiada* — *akan dirinja* , niets van zich zelf afweten , buiten kennis zijn.

خَتَانَة besnijdenis.

خَتَم regeling ; einde.

خَتَن besnijden ; — *kan*.

خِدْمَة dienstbetoon. *Bër* — . V. خَادِم.

خَرَاب vernieling.

خِرَاج tribuut.

خَرِبَق *helleborus* , nieswortel.

خَرْمَا P. *khoerma* , dadel.

خُرُوج uitkomen , voor den dag komen.

خَرِيف oogst.

خِرَانَة schatkamer , bergplaats voor zaken van waarde.

خِرَائِن meerv. van خِرَانَة.

خِصَام vijandschap , twist.

خُصَم vijand ; meerv. خُصُوم.

خُصُوم en خُصُومًا bijzonder , in 't bijzonder.

خُصُوم meerv. van خصم.

خِصِيم twister.

خَضَب verwen der nagels enz.

خَضِر groen ; bloeiend.

خَط lijn , streep , schrift ; اِسْتَوَاءٌ — evennachtslijn.

خَطَاب woorden , rede.

خُطْبَة Vrijdags-predikatie. *Bër* — , — *kan*.

خَفِي verborgen.

خَفِير beschermer , voorgd.

خَلَاشِي P. *khalasji* , matroos.

خَلَاص bevrijding , verlossing ; — *kan*.

خَلَاغ tegenspraak , oppositie ; vergrijp , misslag.

خِلَافَة het kalifaat.

خَلَّات de schepper.
 خَلَائِف meerv. van خَلِيفَة.
 خَلَائِق meerv. van خَلِيفَة, schepselen.
 خَلَد eeuwigheid; paradys.
 خَلَع huwelijksscheiding op verzoek der vrouw.
 خَلَعَة staatsiekleed, gala kkleed.
 خَلَف opvolger, nakomeling.
 خَلَق schepping; خَلْق ingeschapen aard, natuur.
 خَلْوَة afzondering, eenzaamheid. *Bēr* —.
 خَلِيَ vrij, bevrijd.
 خَلِيفَة khalief.
 خَلِيفَة natuurlijke gesteldheid.
 خَلِيل vertrouwde vriend.
 خَمْر wijn.
 خَمِير gist.
 خَمِير dronkaard.
 خَمِيس de vijfde; *hari* —, Donderdag.
 خَنْثِي hermaphrodiet.
 خَنْجَر P. *khandjar*, dolk.
 خَوَاجَة P. *khòdjah*, titel van aanzienlijken, voornamelijk van rijke kooplieden.
 خَوَاطِر opwellende, inz. ontevredene, gedachten.
 خَوَان bedrieger.
 خَوْش P. *khoesj*, goed, zoet, liefelijk, aangenaam.

خَيَال verschijning, visioen.
 خَيَالِي bedweld door wijn of roem; onoplettend, dommelig.
 خِيَانَة verraad. *Bēr* —; — *kan*.
 خَيْر goed, goedheid, goede daad.
 خَيْرَة iets goeds; gewijde instelling, enz.
 خَيْبَة tent, hut. *Bēr* —.
 خِيَك P. *khik*, een lederen zak voor wijn, olie enz.

د

دَابَّة dieren, gedierte.
 دَار woning, verblijf.
 دَاهِيَة ongelukkig toeval, ongeluk.
 دَائِرَة omtrek, grondgebied.
 دَائِم altijddurend.
 دَايَة P. *dajah*, min, zoogster.
 دَب het sterrebeeld de Beer: الاكبر —, de groote, en الاصغر — de kleine.
 دَبَاء kalabas, komkommer.
 دَبْر achterste gedeelte van iets, rug, achterste.
 دَبِير P. *doebir*, secretaris, notaris.
 دَجَال valschaard, bedrieger.
 دَخِيل intiem, ingewijd; een proseliet.
 دَرَاعَة zeker lang opperkleed.
 دَرَب engte, kloof in het gebergte.

درجۃ sport, trap; graad, rang.
 دردار olmboom.
 درس lezing, les; onderwijs.
 درگاه P. *dargah*, paleis, hof.
 درویش P. *darwisj*, bedelmonnik.
 درهم geld, kleine zilveren munt, drachme.
 دریا P. *darja*, oceaan; rivier.
 دستار P. *dastar*, doek, hoofdoek.
 دعاء gebed. *Bër* —.
 دعوا en دعوی regtsgeding, regtsvorde- ring. *Bër* —, *mèn* —, *pèn* —.
 دعوة oproeping, dagvaarding.
 دفتر P. *daftar*, boek, register, jour- naal enz.; — *kan*.
 دفنه P. *dafnah*, laurierboom.
 دق (fijn, teeder) borstziekte.
 دقّيق fijn, ondeelbaar.
 دلال makelaar, afslager.
 دلالة betoog, argument.
 دليل leidsman; leiding, betoog; — *kan*.
 دنیا het tegenwoordige leven; de aarde; aardsche schatten.
 درآة inktkoker; *ajar* —, inkt. *Bër* —.
 دوار rond.
 دوام eeuwigheid: — *علي*, in eeuwig- heid.
 دور kring; — *kètjil*: een tijdkring overeenkomende met de *windoe* der ja- vanen; — *bèsar*, een van 120 jaren.
 دولة geluk, voorspoed; heerschappij;

— *toewankoe*, heil zij den Vorst! ook
 = ja Heer! *Bër* —.

دهشة verbaasd.

ديانة betrachtting der godsdienstpligten.

ديباج soort van geborduurd zijden kleeed.

ديّة de wet der wedervergelding.

دين godsdienst, eeredienst.

دينّر gouden muntje van een gulden of drie vier waarde.

ديوار P. *dewār* V. ديوال, *diwali*.

ديوان P. *diwān*, vorstelijk hof; hof, regtbank.

 ن

ذات het wezen van iets.

ذاکر gedachtig; dankbaar.

ذبح het slagten; een slagtdier, offer- dier.

ذرة een atoompje, een ziertje.

ذرية kinderen, nakomelingen.

ذکر mannelijk.

ذکر geheugen; melding maken inz. van God en zijne eigenschappen, door lof- zangen en andere ceremonien; den Koran opzeggen. *Bër* —. V. *dikir*.

ذليل gemeen laag, verworpen.

ذَمِي schatplichtige; cliënt.
 ذَنْبٌ misdaad; ذَنْبٌ staart.
 ذُو bezitter, eigenaar; الْقَعْدَةُ — en
 الْحِجَّةُ —, namen der laatste en voor-
 laatste maanden van het mohammedaan-
 sche jaar; الْقَرْنَيْنِ —, bijnaam van Alexan-
 der den Grooten.
 ذَوْقٌ smaak.
 ذَيْبٌ wolf; ذَيْبٌ ondeugd, gebrek.
 ذَيْلٌ aanhangsel onder aan iets, sleep.

ر

رَابِطَةٌ vrouw. van رابط bindend: band.
 رَاوِي verhaler.
 رَاهِبٌ monnik; christen.
 رَبٌّ Heer, God; الْعَالَمِينَ —, Heer
 der werelden.
 رَبَابٌ V. ارباب *arbab*.
 رِبَاطٌ band.
 رَبَاعِيٌّ gedicht van vier regels.
 رَبِّي mijn Heer, mijn God!
 رَبِيعٌ de lente, الْأَوَّلُ — en الْآخِرُ, naam
 van de derde en vierde maand van het
 mohamm. jaar.
 رَبَا woeker.

رَجَبٌ naam van de 7de maand van
 het mohamm. jaar.
 رَجِيمٌ gesteengd.
 رَحِيمٌ ong = رَحِيمٌ.
 رَحْمَةٌ V. مَرْحُومٌ.
 رَحِيمٌ mededoogend, barmhartig.
 رِزْقِي (voor رِزْقٌ?) levensmiddelen.
 رِسَالَةٌ missive, brief.
 رِسُولٌ gezant.
 رِضًا genegenheid, tevredenheid; — *kan*;
ka — an.
 رِضْوَانِي behorende tot het paradijs.
 رِضِيَ اللَّهُ عَنْهُ, God zij hem goed-
 gunstig!
 رِعِيَّةٌ onderdanen; leger.
 رِعْفٌ opheffing; — *kan* = *mèndjoen-
 djoengkan*.
 رِمَازَانٌ naam van de 9de maand van het
 mohamm. jaar.
 رِمْلٌ zand; teekens in het zand: *ilmoe
 'rramal*, de kunst om uit het zand de
 toekomst te voorspellen.
 رِوَادَةٌ gewone pligtsplegingen.
 رِوَايَةٌ verhaal; — *kan*.
 رُوحٌ geest, ziel.
 رُوحَانِيٌّ aangenaam, winderig (van plaat-
 sen); رُوحَانِيٌّ geestelijk.

زاده P. *zadah*, zoon: *sjah* —, koningszoon; *haram* —, onechte zoon.

زاهد, die zich aan de wereldsche zaken onttrekt.

زباد V. جبت.

زبور de psalmen van David.

زيب rozijnen.

زحل de planeet Saturnus.

زره P. *zirah*, pantser, maliekolder.

زكاة zuivering, aalmoezen.

زكي en زكية zuiver, rein, vroom.

زمان tijd.

زمرد smaragd.

زنگي P. *zangi*, egyptenaar, ethiopier, zigeuner; op Sumatra een reusachtige geest T.

زناء overspel.

زواد P. *zawad* V. *djoewada*.

زواذة leeftogt op reis.

زهراء wit, glinsterend.

زهرة de planeet Venus. V. كجورا.

زهد onthouding.

زيارة bezoek, bedevaart.

زيت olijf, olijfolie.

ساجر toovenaar.

ساعة oogeblik.

سايغ los rondloopen.

سبب reden; omdat.

سبت sabbat, Zaturdag.

سپهانة lof zij Hem (t. w. God).

سپيل weg; *pèrang* — *allah*, de heilige oorlog.

سئي Mevrouw.

سجع rijm, maat, vers, dichtstuk in 't algemeen.

سجل register, rol.

سجود aanbidding, adoratie.

سحل contant geld.

سخاوة mildheid.

سخي mild.

سداب wijnruit.

سر geheim; het binnenste.

سربند P. *sarband* V. *sèrban*.

سردار P. *sardar*, aanvoerder, hoofd-officier.

سرسر P. *sarsar*, krankzinnig.

سرطان het sterrebeeld de Kreeft.

سروني P. V. سروني.

سريند P. *sarand* V. *sèrindit*.

سرور cypres.

سروال V. *sèloear*.

سَطْر lijn, rij, reeks.
 سَعَادَة geluk, voorspoed.
 سَقَلَات P. *sikalat*, *sēkelat*, scharlaken, laken.
 سَكَنَة rust, kalmte.
 سَكِين klein krom mesje met van boven een oog om den vinger door te steken.
 سَلَام vrede, heilgroet; zekere plant, *syzygia cymosa*. (C.)
 سَلَامَة welvaren, rust, vrede.
 سَلْسَلَة keten, serie; geslachtslijst.
 سُلْطَان vorst, sultan.
 سُلْطَانِي wat een sultan toekomt: *badjoe* —, rokje met gladde mouwen tot aan de hand toe. (L.)
 سَلِيمَان Salomo.
 سَنَة jaar.
 سُنَّة gewone regel; traditie; besnijdenis.
 سُنْدُس P. *soendoes* en *سندوسي*, *soendoesi*, brocade, met bloemen geborduurd.
 سَنْق krampe, buikpijn. *Ka — ran*.
 سَنْك P. *sang*, steen.
 سَوَال vraag.
 سَوَادَاكِر P. *saudagar*, *soedagar*, koopman, inlandsch koopman.
 سَوَاك het schoonmaken der tanden. V. *soeki*.
 سَهْم aandeel van de buit.
 سَيَارَة planeet.
 سِيَاسَة openbare straf; pijniging; daarmede dwingen.

سَيِّد Heer, titel van die geacht worden tot de afstammelingen van Mohammed te behooren.
 سَيِّر strooptogt.

ش

شَام Syrië.
 شَاه P. *sjah*, vorst; — *bandar*, havenmeester.
 شَابِي P. *sjabi*, nachthemd.
 شَرِبَة eene soort van drank, sorbet.
 شَرِط conditie; voorschrift, regel.
 شَرَه begeerte, lust.
 شَرِيعَة regt, wet.
 شَرِيف een titel van adel, inz. van de afstammelingen van Mohammed.
 شَرِيكَة deelgenootschap in den handel.
 شَر —.
 شَطْر zijde van iets, bladzijde.
 شَعْبَان naam van de 8ste maand van het mohammed. jaar.
 شِعْر poëzy; gedicht, een aaneengeschaeld en in zangen verdeeld verhaal. *Bēr* —. V. *sajir*.
 شَعِير garst.
 شُغْل bezigheid, drukte; angst, zorg.
 شُفَاعَة intercessie, voorspraak.
 شَكَّ twijfel, vermoeden, achterdocht.

شكر P. *sjoekar*, suiker.

شُكْرُ lof en dank aan God.

شكس *sjaksi* V. *saksi*.

شكس *sjiksa* V. *siksa*.

شلوار P. *sjalwar* V. *səloear*.

شس de zon.

شسّية : *taoen* —, zonnejaar.

ششِير P. *sjimsjir*, zwaard.

شوال naam van de 10de maand van het mohamm. jaar.

شهادة getuigenis : *kalimat* —, de geloofsformule der Mohammedanen; *djari* —, de voorste vinger.

شهبندر P. *sjah-bandar*, V. شاه.

*شهادان *sjahadan*, verder, voorts.

شهر meerv. شهر, maand.

شهرة roem, faam.

شهوة begeerte. *Bër* —.

شهيد een geloofsgetuige, martelaar.

شيخ titel van waardigheid, seigneur; titel van die geacht worden tot de afstammelingen van de vrienden van den Profeet te behooren.

شيطان satan.

شيء, meerv. أشياء, ding, zaak.

ص

صابون zeep.

صاحب heer, meester; makker : الحكاية

—, in 't MAL. *jang ěmpoenja tjë-ritra*, de auteur van het verhaal.

صَادِق waarachtig, opregt, regtvaardig.

صَبْح de dageraad; *sěmbahjang* —, het morgengebed.

صَبْر geduld; berusting. *Bër* —; — *kan*.

صَحْ volkomen, zoo dat er niets aan ontbreekt; verwezenlijkt, geldig, van effect, enz.

صَحابَة vrienden zijn; vriend. *Bër* —.

صَاحِب, meerv. صاحب, makkers.

صَاحِبَة vriendschap. Ook hetz. als صَاحِبَة *Bër* —.

صَاحَة volkomen welstand.

صَاحِبَة bladzijde, brief.

صَدْر borst; begin; voorzitterschap.

صَدْرِيَة soort van vest.

صَدَقَة aalmoezen; — *kan*.

صَدِيق opregt, opregt vriend.

صَرَاحِي flesch met een langen hals.

صَرَف buiging (in de spraakkunst): — علم *علم* spraakkunst.

صَغِير klein, gering.

صَف rij, rang.

صَفَة hoedanigheid, attribuut.

صَفْر naam van de 2de maand van het mohamm. jaar.

صَفِي, vr. صَفِيَّة, zuiver, rein, opregt.

صَلَاة (صَلْوَة) gebed.

صَلَّمَ V. صلعم.

صَلَح vroomheid, braafheid.

صَلَدَادُو V. صلدادو.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ d. w. z. God zegene hem en geve hem vrede! de formule, die men na het noemen van Mohammeds naam pleegt uittespreken.

صَلَوَاتٍ meerv. van صَلَاة.

صَلِيب kruis.

صَيِّم zuiver, onvermengd.

صُنُوبِر P. *sanoebar*, *conifera*.

صُوف wol.

ض

ضَرَبَ slag; verslaan.

ضُرُورَة dwang, geweld.

ضَعِيف zwak, broos, magteloos.

ضَبَّة het klankteeken '.

ط

طَابَق houten waschbak?

طَاعُون (pestilentie) de cholera. D.

طَاهِر zuiver, onbesmet.

طَبِيب geneeskundige, dokter.

طَبِيعَة natuurlijke aard, karakter, constitutie.

طَرَف rand, omtrek, grenzen.

طَلَق echtscheiding.

طَمَع gierigheid; begeerlijkheid.

طُوبَى geluk, gelukzaligheid.

طُوفَان typhon, storm, orkaan.

طَوَّل langdurig; — *kan*.

طَيْر vogel; wuftheid.

طَيْه V. تيه.

ظ

ظَالِم dwingeland, tyran.

ظَاهِر uitwendig, openlijk.

ظِلٌّ schaduw.

ظَهْر de tijd onmiddellijk na den middag.

ع

عَادَة gewoonte, gebruik.

عَادِل regtvaardig.

عَارِف verstandig, kundig.

عَاشِق verliefd.

عافية gezondheid.
 عالم de wereld, het heelal; — *mē-nangkabou*, het rijk van Mēnangkabou.
 عالم geleerd.
 عالي hoog, verheven.
 عالية verhevenheid.
 عام meerv. أعوام, jaar.
 عامة menigte, algemeen.
 عائب defect, waar gebreken aan zijn.
 عباد meerv. van عبد.
 عبادة godsdienst, eeredienst.
 عبارة uitlegging; zinspeling, overdragtelijk zeggen; — *kan*.
 عبد dienaar, slaaf.
 عجائب wonderen, meerv. van عجيبة.
 عجب wonderlijk!
 عجم Persië.
 عدالة regtvaardigheid.
 عداوة vijandschap.
 عذر meerv. أَعذار, excuus, rede tot verontschuldiging, beletsel; zwak, afgeleefd. (D.); — *kan*.
 عرض toeval, toevallige gebeurtenis
 عرق V. ارق II.
 عروض poëzie.
 عز uitstekend, uitmuntend.
 عزة grootheid, heerlijkheid; *jang* —, titel van vorsten?

عزیز edel, verheven.
 عزم voornemen, plan.
 عزيمة V. *djimat*.
 عسكر leger.
 عشاء het begin van den avond.
 عشق liefde.
 عصبه spier. Meerv. أعصاب.
 عصر achtermiddag.
 عضو lid, gewricht. Meerv. أعضاء.
 عطارد de planeet Mercurius.
 عظمة grootheid, grootschheid.
 عظيم groot, hevig; grootsch.
 عقل verstand; middel dat men beraamt, list; *apa akal*, immers. *Bēr* —
 علاء hoog, verheven. *Térala*.
 علامة kenteecken, kenmerk; schietschijf; vaandel; — *soerat*, adres van een brief; brief met een adres.
 علة tegenspoed, ongeval.
 علم standaard, nationale kleuren.
 علم wetenschap. *Bēr* —.
 علماء meerv. van عليهم, geleerden; de oelema's.
 علي op, over, volgens enz.
 عليك en عليكم verbonden met السلام: vrede zij u, — ulieden.
 عليه over hem.
 عمر leven, leeftijd, ouderdom.

عَمَلٌ werk; goed werk.
 عَنْ van den kant van, af enz.
 عِنَايَةٌ ondersteuning, hulp.
 عُنْبُرٌ amber.
 عُنْصُرٌ een element.
 عَوَانٌ helper, medestander.
 عَوْرَةٌ *pudendum*.
 عِيَارٌ straatslijper, gaauwdief.
 عَيْبٌ gebrek, gebreken.

ع

غَالِبٌ overwinnaar; *pada* — *nja*,
 meestal; — *i*, *kan*.
 غَائِبٌ het verborgene; verdwijnen; —
kan.
 غُرَابٌ (gew. غُورِب) soort van vaartuig.
 غَرِيبٌ vreemd, vreemdeling.
 غَسْلٌ reiniging, wassching.
 غَفُورٌ veel vergevend (van God).
 غَلَبٌ overwinning.
 غَلْبَةٌ ingenomenheid.
 غَلَطٌ dwaling, vergissing.
 غَلْفٌ *praeputium*, onbesneden.
 غُلْفٌ meerv. van أَغْلَف, onbesneden. V.
koeloep.
 غِيٌّ rijk, overvloedig?

غُورِبٌ V. غُرَابٌ.
 غَيْرَةٌ ijver, ijverzucht, eerzucht; opge-
 wondenheid.
 غِيْلَةٌ onverwachte aanval.

ف

فَارِسِيٌّ een Perzer, perzisch.
 فَارِقٌ onderscheidend.
 فَاسِقٌ zondig, slecht.
 فَائِلٌ goed voortteeken; bezweringsfor-
 mulier.
 فَايْدَةٌ nut, voordeel. *Bèr* —.
 فَتْحٌ opening; eerste hoofdstuk van den
 Koran.
 فَتْحَةٌ het klankteeken.
 فَتْنَةٌ laster; verleiding; opstand.
 فَتْرِيٌّ regterlijke uitspraak; uitspraak
 in 't algemeen, goede raad (*pitoea* cf.
toewah); — *kan*.
 فَجْرٌ morgenrood, dageraad.
 فَجْرٌ de geslachtsdeelen.
 فَرْدَوْسٌ paradïjs.
 فَرْسِيٌّ perzisch.
 فَرَضٌ pligt, godsdienstpligt; — *kan*.
 فَرَنْڭِيٌّ P. *farangi*, frankisch, euro-
 peesch.

فرمان goddelijke of vorstelijke last of woord.

فِرَاسَةٌ gelaat; *ilmoe* —, gelaatkunde.

فَرْنٌ oven.

فَدَا loskopen, losprijs betalen.

فَصْلٌ hoofdstuk, artikel.

فَصِيحٌ welsprekend.

فَصِيحَةٌ welsprekendheid.

فَضُولِيٌّ bemoeijal; zich bemoeijen met iets, zich bekommeren over iets; — *kan*.

فَضِيحَةٌ iets schandelijks.

فَعَلٌ meerv. فَعَالٌ en فَعَالٌ, daad, werk.

فَقَّةٌ staat voor موافقة.

فَقِيرٌ bedelmonnik.

فَقِيهٌ regtsgeleerde.

فِكْرٌ gedachte, nadenken. V. *pikir*.

فَكُورٌ diep nadenkend.

فَلَانٌ een zekere, N. N.

فَنَاءٌ broos, vergankelijk; *nəgri jang* —, de aarde.

فَوَادٌ hart, gemoed.

فَهْمٌ kennis, verstand.

فِي in, op.

فِيروز P. *firoez*, overwinnend, zegerijk.

فِيروزه P. *firoezah*, turkoos.

ق

قَرْجَةٌ P. *partjah*, een stuk, stukje.

قَرَوْرٌ P. *parwar*. V. *pərwara*.

قَرِيٌّ P. *pəri*, engel, goede geest.

قَلَنْكٌ P. *palank*, luipaard; gevlekt als een luipaard.

قَلَيْتَةٌ P. *palitah*, de pit van een kaars of lamp; lamp.

قَنْجَرَةٌ P. *pandjarah*, houten traliewerk voor een venster; kooi.

قَنْدَتِيٌّ P. *pondok*. V. *pondok*.

قَنْدِيرٌ P. *panir*, kaas.

قَهْلَاوَانٌ P. *pahlawan*, held; buitengewoon sterk; aanvoerder van een leger.

قِيَالَهٌ P. *pijalah*, beker, drinkglas.

ق

قَافٌ eigenn. van een gebergte, dat de aarde zou omringen en door bovenna-tuurlijke wezens bewoond zijn.

قَارَاوَانَةٌ karavaan.

قَافِيَةٌ rijm, versmaat.

قَبَائِيٌّ P. *kabaai*, lang wijd kleed, kabaai.

قَبَّةٌ gewelf, koepel.

قَبْلَةٌ de streek naar welke de Mohammedanen zich rigten, wanneer zij bidden.

قُبُورٌ meerv. van قَبْرٌ graf.

قبول welgevallig, met welgevallen aangenomen; — *kan*.

قدر maat; waarde, rang; voorbeschikking. *Sakèdar*, naar de mate van; omstreeks.

قدرة magt, almagt.

قدم voet.

قدس en قدوس heilig.

قدير almagtig.

قراية nabestaanden.

قرار in zekerheid, vast, wel gevestigd.

قرآن Koran.

قربان offer, offerande.

قرباس papier.

قروزي karmozijn.

قريب nabij.

قربة negorij.

قسم verdeeling, partijschap.

قصاص wedervergelding.

قصب goud of zilverdraad. T.

قصة verhaal.

قصد voornemen; *dengan* — *nja*, opzettelijk.

قضاء V. حاجة.

قطب de poolstar.

قطيفة vloerkleed.

قعود het zitten, inz. bij het gebed.

قلايب meerv. van قلب.

قلب hart.

قلزم: *laut* —, de Roode zee.

قلم pen, rieten pen.

قلوب, meerv. van قلب.

قمر de maan; een maanvormig sieraad.

قمرية: *taoen* —, maanjaar.

قبيص, PORT. *kamisa*, hemd.

قنديل lantaarn, lamp.

قوة kracht; — *kan*. *Pengoat*, hamer.

قول woord, plegtig woord; gelofte, overeenkomst.

قوم volk, stam; familie.

قوي sterk, van kracht.

قهوة koffij.

قياس bewijsvoering, syllogisme; logica; kwaadaardige zinspeling (T.); — *kan*.

قيام overeindstaande, inz. bij het gebed.

قيامه opstanding, laatste oordeel.

قيل antwoord; — *kan*.

قيمة waarop iets te staan komt, prijs, bedrag.

ك

كاتب een schrijver.

كافر een ongelovige, een kaffer.

کافل die iemand onderhoudt of voor hem borg is.

کافی algenoegzaam.

کالبد P. *kalboed*, vorm, model.

کامل volmaakt.

کارین P. *kawin*, wettig huwelijk; *isi* — bruidschat. *Bër* —; — *kan*.

کبیر groot, magtig.

کت P. *kat*, trom.

کتوال P. *katwāl*, opziener van politie.

کتاب boek; *al* —, de Koran.

کج P. *kadj*, V. کجی *kedji*.

کده P. *kadah*, V. کدی *kadei*.

کذب leugen; — *kan*.

کراسی meerv. van کرسی.

کرامهٔ eerbiedwaardigheid, heiligheid; heilig graf.

کرسی zetel, stoel.

کریم edelmoedig.

کسرهٔ het klankteeken .

کسکول P. *koesjkoel* V. کسکل.

کشیم verminkt. V. *kasim*.

کعبهٔ de vierkante tempel in de groote moskee te Mekka.

کفرهٔ meerv. van کافر V. *kaparat*.

کفل dekkleed op den rug van een rijdier; — *kan*. *Tër* —.

کفن lijkkleed; — *i*.

کلام woord; redevoering, gesprek.

کلاه P. *koelah*, hooge muts; hoofdedeksel in 't algemeen?

کلب (hond); *elkalb*, Sirius.

کلمهٔ woord; de mohamm. geloofsbelijdenis.

کپخا P. *kimkha* en

کپخاب P. *kimkhab*, damast.

کمر P. *kamar*, gordel, sjerp.

کندوری P. *kandoeri*, jaarlijksch lijkmaal, waarbij voor de overledenen gebeden wordt; feest in 't algemeen (V. ارواح); — *batang*, soort van plant, *adenanthera pavonina* (ook *saga pohon*). [In het P. beteekent het woord: eene lange tafel; een tafelkleed.]

کوت schoen, korte laars.

کوبهٔ P. *kobah*, eene trom van twee met de bolle zijde aan elkander verbondene ketels. V. *koepah*.

کوفیهٔ calotje (eig. doek onder den tulband), dat de Mohammedanen op het kale hoofd dragen. [JAV. *kopjah*, staatsiemuts.]

کیس zakje, beursje, bepaaldelijk de zijden enveloppe van een staatsiebrief.

کرم

کرم P. *garm*, warm, heet; vertoornd.

گز P. *gaz*, zekere maat, eene el.

گندم P. *gandoem*, tarwe, koren.

ل

لازردی lazur-steen ; hemelsblauw.

لاکن evenwel , maar.

لايقن geschikt , gepast.

لابان wierook : — *djawi* , benzoë.

لاجة oceaan.

لاحد nis in een grafkelder om een lijk in te leggen.

لاحق belendende , volgende.

لاذة wellust , genot ; lekkere smaak.

لاسان tong ; tongval , taal ; *dengan* — , mondeling.

لاشكر P. *lasjkar* , leger ; scheepsvolk , matroos.

لاعنة vloek ; — *kan*.

لافة tongval , dialect ; woordenboek.

لافظ woord ; — *kan* , uitspreken.

لاكم aan of voor ulieden.

لاكن = لاكن.

لا لله hij God ! aan God , Gode.

لاوح een tafeltje , bordje , waarop men schrijft.

لاولو parel.

لايو P. *limau* , limoen ; — *kan* , met limoensap inwrijven , hij het baden.

م

مامون iemand op wien men vertrouwen kan.

ماموم degenen aan wier hoofd een Imam staat.

مانع weigerend , verhinderen.

مايدة tafel , aangeregte tafel.

مبارق gezegend.

ممثل gelijk , overeenkomstig ; gelijkenis , fabel , spreuk ; *منا* en *masalnja* , bij voorbeeld.

مثقك gewigt.

مجاهد een krijgsman voor het geloof.

مجرب beproefd ; bekwaam.

مجد roem , grootheid.

مجلس vergadering , bijeenkomst , vergaderzaal.

مجنون bezeten , krankzinnig.

مجه P. *moetjah* , wenkbrauw.

محبة liefde , genegenheid.

محتشم ontzagwekkend.

محرم naam van de 1ste maand van het mohamm. jaar.

محرسة (door God) beschermd.

مخلوق schepsel.

مد zeker schrijfteeken.

مدح lofrede.

مدرسة school, gew. aan eene moskee verbonden. V. *mandarsah*.

مذبح altaar; plaats waar een dier geslagt wordt.

مذكر prijzende, lovende.

مذكور bovengemeld.

مر myrrhe.

مرآة spiegel.

مراد wit, verlangen.

مرتبة trap, graad, waardigheid, betrekking.

مرتد een renegaat.

مرجان bloedkoralen.

مرحوم wijlen, zaliger; eig. degeen van wien men zegt *رحمه الله* God zij hem genadig!

مريخ de planeet Mars.

مريد leerling, discipel.

مزمور psalm, godsdienstig gezang.

مستجاب aanneemlijk, aangenaam.

مستحق waardig, regt hebbende.

مستعد gereed; in orde gebragt.

مسجد plaats der aanbidding, moskee.

مسرة vrolijkheid, vreugde.

مسطر liniaal. V. *mitar*.

مسكين arm, arme man.

مسلم muselman.

مسوح zalf.

مسيح Messias.

مسيحي christelijk, bijv. de jaartelling.

مشاورة beraadslaging, overleg.

مشتري de planeet Jupiter.

مشرق het Oosten.

مشغول vervuld, inz. van zorg en angst;

— *kan*.

مشقة moeite, last.

مشكل moeilijk, ingewikkeld.

مشهور alombekend, beroemd; — *kan*.

مصاهرة aanverwantschap.

مصحف een boek; *al* —, de Koran.

مصر Cairo, Egypte.

مصطفى kiezende; مصطفى verkozen.

مصلحة eig. bezigheid; gew. streek, list.

مضرة nadeel, schade.

مطلق algemeen, generaal.

مغاف vergeving.

معبود gediend.

معتبر eerwaardig.

معجزة een wonder.

معراج trap; de hemelvaart van Mohammed.

معرفة kennis, wetenschap.

معصية ongehoorzaamheid, rebellie.

معظم groot, verheven.

معقول rationeel.

مَعْلَفْ kribbe, voederbak.
 مَعْلِمٌ *malim*, schoolmeester, een mah.
 priester; loodsmann.
 مَعْلُومٌ bekend; — *kan*; *mempër* —
kan.
 مَعْلِيٌّ verheven, subliem.
 مَعْيَارٌ een architect.
 مَعْبُورٌ bebouwd, bewoond.
 مَعْنَى zin, beteekenis.
 مَغْرِبٌ het Westen; gebed bij zonson-
 dergang.
 مَغْلُوبٌ overwonnen.
 مَفَاحِصٌ een die de gebreken van zijne
 naasten opspoort.
 مَفْوَةٌ praatziek.
 مَقَامٌ residentie.
 مَقْدَسٌ geheiligd.
 مَقْصُودٌ voornemen, plan; — *kan*.
 مَقِيمٌ gevestigd, inwoner. V. مَوْكِمٌ,
moekim.
 مَكْتَبٌ school.
 مَكْتُوبٌ geschreven.
 مَكْرَمَةٌ eer, roem, waardigheid.
 مَكْرُوهٌ wat vermeden moet worden, af-
 schuwelijk.
 مَلَائِكَةٌ, meerv. van مَلَكٌ, engel.
 مَلِكٌ voor مَلَاكٌ, engel.
 مَلِكٌ koning.
 مَمْلُوكٌ meerv. van مَمْلُوكٌ.

مَوْجِبٌ geïnspireerd.
 مَوْجُودٌ uitgestrekt.
 مَوْكِنٌ mogelijk, in staat.
 مَمْلُوكَةٌ koningrijk; magt, grootheid.
 مَوْجُوعٌ soort van gewigt.
 مَوْجَاةٌ in 't geheim met iemand hande-
 len of spreken.
 مَنَارَةٌ minaret.
 مَنَافِقٌ hypocriet, atheïst.
 مَنَانٌ weldadig.
 مَنْبَرٌ preekstoel in de moskee.
 مَنَشِيٌّ een auteur: titel van geletterden.
 مَنَفَعَةٌ nut, voordeel.
 مَنِكِرٌ niet wetend; niet van willen we-
 ten, verloochenen; niet goed vinden,
 verwerpen, geen vertrouwen stellen.
 مَنِيٌّ *sperma genitale*.
 مَوْافَقَةٌ overeenstemming; in overeenstem-
 ming handelen.
 مَوْتٌ de dood.
 مَوْجُودٌ wat gevonden wordt, wat er is,
 tegenwoordig, bestaande.
 مَوْزَةٌ P. *moezah*, kousen, laarzen.
 مَوْسِمٌ eig. vaste tijd voor iets, inz. de
 vaste tijd waarop de pelgrims te Mekka
 komen. Zie verder مَوْسِمٌ, *moesim*.
 مَوْلَا Heer! en
 مَوْلَانَا onze Heer! als titel.
 مَوْمِنٌ geloovig; أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ opperhoofd
 der geloovigen: titel der Kaliefen.

مَهْر huwelijksportie voor de vrouw.
 مَيِّت een lijk; de overledene.
 مَيْدَان opene vlakte; voorplein.
 مَيْل mijl.

ن

نَاخِدَا P. *nakhoda*, scheepskapitein.
 نَادِرَةٌ iets zeldzaams, eene curiositeit;
 een feniks.
 نَاصِر hulp, bijstand biedend.
 نَاطِق met spraakvermogen begaafd, re-
 delijk.
 نَبْدَةٌ klein stukje, ziertje.
 نَبِيّ profeet; النَّبِيُّ, Mohammed.
 نَجَسٌ vuil, morsig; onrein; *sinédjis*,
 zeker scheldwoord; — *kan*.
 نَجْم star.
 نَجْمٌ meerv. van نَجْمٌ.
 نَحْوٌ; — عِلْمٌ de spraakkunst.
 نَذْرٌ gelofte.
 نَرْدِيْن nardus.
 نَسْرٌ arend.
 نَشَادِر P. *noesjadir* V. *sadir*.
 نَشَان P. *nisjan*, teeken, merk; vaandel.
 نَصٌّ sententie of dogma van den Koran.
 نَصْرَانِيّ Nazarener, Christen.
 نَصِيْب deel, lot, fortuin.
 نَصِيْحَةٌ raad, vermaning, waarschuwing.

نَعَام de struisvogel, *boeroeng onta*.
 نَعْمَةٌ comfort, weelde.
 نَعْمَةٌ weldaad, attentie.
 نَفْسٌ ademhaling; begeerte. *Bēr* —.
 نَفْسٌ ziel; zelf.
 نَفِيرِي P. *nafiri*, soort van staatstrom-
 pet van zilver.
 نَقْطَةٌ stip, punt.
 نِكَاح huwelijk; — *kan*, in het huwe-
 lijk verbinden (van den moh. priester).
 نَكِيْر naam van een der beide engelen,
 die de dooden ondervragen.
 نَوْبَةٌ (periode, tijdsverloop; muziek),
nobat, de trom die alleen bij plegtige
 gelegenheden, zooals de troonsbeklim-
 ming van een Vorst, geslagen wordt; —
kan, tot Vorst uitroepen.
 نُورٌ licht, lichtstralen.
 نُورَانِيّ helder, licht.
 نِيَّةٌ voornemen, plan.
 نَيْلَم P. *nilam*, saffier.

و

وَ en.
 وَاجِبٌ betamelijk, pligtmatic; — *kan*.
 وَارِثٌ erfgenaam, — *kan*, erven.
 وَاسِطٌ bemiddelaar.
 وَاصِلٌ verbonden, vereenigd; gekomen;

— *kan*, ergens heen brengen, (een brief) doen toekomen.

بِالله bij God!

والله اعلم en God weet het 't best! uitroep waarmede men de verantwoordelijkheid voor een gedaan verhaal van zich afwerpt.

والي gouverneur, opperhoofd van een gewest.

واو uitroep van verwondering. V. واو.

وبعد zie و en بعد.

وجود het bestaan, *kaädaän*.

وجه aangezicht, voorkomen.

ورقة een blad, een brief.

وزير vezier, eerste minister.

وسواس verzoeking van den duivel.

وصية uiterste wil. *Bër* —.

وصلة zeker schrijfteeken.

وضوء godsdienstige wassing.

وعدة gelofte.

وفاة dood, overlijden.

وقت bepaalde of geschikte tijd om iets doen; tijd; *boenga* — *bësar*, zekere bloem, *hibiscus mutabilis*, *b.* — *kètzil*, *mirabilis jalapa*.

وكيل agent, gemagtigde.

ولكن zie و en لكن.

ولي vertrouwde vriend.

واو uitroep van droefheid. V. واو.

وهم vermoeden, verbeelding, waan.

وي wee!

ح

هجا spelling. V. *edja*.

هجرة de *hedjra*, vlugt van Mohammed.

هدية geschenk, inz. aan zijne meerderen.

هيرة zeker schrijfteeken.

هية neiging, intentie, bedoeling; meening.

هو hij; God.

هوا lucht, luchtruim.

هوي begeerte, lust.

هيبان schrikwekkend, ontzagwekkend.

هيبة vrees, schrik; ontzag.

هيكل P. *heikal*, tempel, kerk.

ي

يا uitroep bij het aanspreken: o!

يتيم wees, moederlooze wees. V. *pijatoe*.

ياقوت P. *jakoet*, hyacinth, robijn.

يعني dat wil zeggen.

يقين zekere kennis, onfeilbaarheid.

يوم dag.

يهودي joodsch.

NB. De woorden met een * zijn noch Arabisch noch Perzisch.

VERBETERINGEN EN BIJVOEGSELS.

اَبَق **əboek**, MĒN. hoofdhaar. [BAT. *oboek*.]

اَبَوَن **aboewan**, is = het BAT. *bangoenan*, hetgeen beteekent: 1^e een volledig stel van iets, 2^e MAL. ? een stuk grond, waarvan het produkt iemand, die dienstpligtig is, toekomt om zich daaruit te kunnen loskooopen.

اَتَس **atas**. *Përatas*, zie beneden.

اَتَغ **atoeng**. V. *apoeng*.

اَجَر **adjar**. De beteekenis »berispen, straffen», die ik niet heb durven opnemen, omdat ik meende dat zij, in verband met die van »leeren» beschouwd, veeleer »vermanen» moest zijn, zal toch met het oog op het ARAB. *عزر* wel aantenemen zijn.

اَرَا **ara**. BAT. *ajoewara* l. *kajoewara*.

اَرُو **arau**, moet zijn *ərau*, MĒN. *əroe*.

اَسُو **əsoe**, (of *soe*) soort van vechthaan.

اَنَغ **ang**. Meestal zegt men *awak ang*. V. هَع.

اَنَسْرُك **angsoka**, reg. 3 l. *soka*.

اَنَكْت **angkoet**, II. *angkoet-angkoet*. MĒN. voor *angkoop-angkoop*.

اَنَكْس ? MĒN. is *oenggas* (uitgespr. *oenggèh*).

اَنَكْط **angkap**, beter *inggap*.

اَنَكْط **angkoop**. Zie *angkoet* hierboven.

اَنَكْت **anggok**. V. *antoe*.

اَنَغ **apoeng**. V. *atoeng*.

اَنَم **apam** is TAM. *appam*.

اَنَر **agar**. V. *tagal*.

اَنَغ **alang**, II. V. BAT. *anang*.

III. V. *lang*: eig. dat wat op een *lang* gelijkt.

اَلَه **əlah**, MĒN. = *təlah*.

اَمْبَر **ambar**, II. V. *bimbar*.

اَمْبِر **oemboer**, MĒN. voorspoedig van groei. [BAT. *imboer*.]

اَمْبُو **imbau**, MĒN. = *panggil*.

اَمْط **oempat**, V. *goempat*.

اَمْش. 't Arab. is *غفور*.

اَمْپُو **əmpoe**, II. V. *pangkoe*.

اَنْجَر **antjoer**, V. *pantjoer*.

اَنْدَق **əndak**, V. *məndak*.

اَنْدَق **indak**, V. *daki* II.

اَنْدَم **indam**. 't Vraagteken kan vervallen.

اَوْسَه **oesah**, II. MĒN. = *djangan*.

اَوْطَق **oepik**, zie *بويغ* hier beneden.

اَوْق **awak**; *awaknja*, MĒN. hij, even als 't JAV. *pijambakipoen*. V. BAT. *iba*.

اَوْنِ **onan** is BAT.

اَي **tja**, II. zie *يا*.

اَيْلَغ **iling** V. ook *taling* II.

اَيْنِ **inln** (niet *inoen*) = *ini*. V. *nin*.

ايند **inanda**, lees اينغد **inangda**.

بابت **babat**, moet zijn ببت **bəbat**.

باين **baban**, is 't MĚN. **bəban**, vracht.

بارو **baroe**. *Baroe-baroe* moet zijn *barau-barau*.

باسغ **basoeng**, de wortels van een zeker ligt en zacht hout, die voor steelen en dobbers gebruikt worden. [BAT. id.]

باك **baka**, II. V. *poeroe*.

III. moet zijn *bərbəkak*.

باگت **bagat**, BAT. *bagot*, de sagu-weerpalm.

بالر **balar**; *si-balar* l. *si-badar*.

باين **bajĕn**. *Bajan* komt als vrouw. eigenaam voor, maar bestaat in de hier opgegeven beteekenis niet.

بييرق **baberek** (ook *birik-birik* [BAT. id.]) is een zekere vogel, eene soort van *merops*.

بدون **bidowan**. V. *bidan*.

برغ **bĕrang**. V. *birang*, hierbeneden.

برغا is **bĕrnga**, MĚN. *bĕrnga*. V. *barangan*.

برندا ook *mĕranda*.

بستق **bĕstik**. V. *bĕstik*.

بغس **bĕngis**. *Mĕmbĕngiskan*. *Kabĕngisan*. *Batoe* —, een fijne slijpsteen.

بفكار **bĕngkara** is MĚN. = *mĕngkara*.

بفكارغ is MĚN. = *mĕngkaroeng*.

بفكس **bangkas**, MĚN. zekere soort van vechthanen.

بفكوغ **bĕngkoewang**, MĚN. = *mĕngkoewang* w. m. z.

بفكوذو **bĕngkoedoe**, MĚN. = *mĕngkoedoe*.

بقت is **bĕkak**.

بلاق **bĕlatoek**. V. *toetoek*.

بلاغ II. moet zijn بللاغ **bilĕlang**, MĚN. strak kijken. [BAT. *bilolang*.]

بلي **bĕlet** is بلي **bĕleq**, MĚN. uitspraak van *bĕlat*.

بلدغ **baledang**, zekere slangvormige zeevisch. [BAT. id.]

بليرا **balira** is BAT. *baliga*.

بندغ **bandoeng**, II. moet zijn *boendoeng*. BAT. *boernoeng*.

بوئج **boejoeng**. *Si-boejoeng* is in 't MĚN. de naam dien men aan een zoon geeft, als men diens naam, zoo als dat de gewoonte is, niet zeggen wil. Van een meisje zegt men dan *si-oepik*.

بيتہ **beteh** moet zijn: بتق **bĕtik**.

بيج **bidja**, MĚN. = *bidji*.

بيجن **bidjan**, MĚN. = *bidjin*.

بيرا **birā**, moet zijn بييرة.

بييرغ I. moet zijn برغ **bĕrang**. *Bĕrang-bĕrang* is MĚN. = *mĕmbĕrang*.

II. is *berang*, BAT. id. V. het volg. woord.

بييري **beri-beri**, schapen, HIND. en TAM.

بييرق **birik-birik**. Zie بييرق hierboven.

تا **ta** is تا. T. houdt *ti* in *tiada* voor een ander woord, maar met dezelfde ontkennde beteekenis.

تاتف **tatap**. In 't BAT. is *manatap* iets van verre zien.

تاتق **tapoek**, I. Moet het ook zijn *tĕpoek*?

تاترن **tataran**. MĚN. steel van eene lans. [BAT. *totoran*.]

تدغ is ook de naam van eene soort van vechthanen.

تراتي is **tĕratel**.

تراجو is het PERZ. *tarāzoe*.

ترين **tĕrban**, MĚN. instorten van een berg enz.

تنگلم is **tĕngĕlam** en *kĕlĕm*, *kĕlam*.

تف **tĕmpa**; *mĕnĕmpa* is op iets vallen

تنتادو is MĒN = *tjĕntadoe*.
 توا *toewa* staat bl. 77 kol. 2.
 تورق *toerak*, staat: overspel l. we-verspoel.
 توتق *toetock*. V. *patoek*, *bĕlatoek*.
 توکغ *toekoeng*. V. توکغ hier beneden.
 توکک *toekak*, soort van melaatschheid aan vingers en teenen.
 توگم *toegar* is MĒN.
 تومو *toemoe* moet zijn *tĕmoe* = *tĕmoe* II.
 تون *toena*, MĒN. paling. [BAT. *id.*, zekere groote worm.]
 تونن *toenoen* is door de uitspraak uit het SOEND. *toendoen* ontstaan.
 تباد. De uitspraak *tĕada* is onbekend. V. *ta* hierboven.
 تيلغ *telong*, MĒN. = *tenglong*.
 جابن *djabak*, moet zijn جبق *djĕbak*.
 جارغ *djarĭng* II, is *djĕrĭng*, *albizzia lucida*.
 جائق *djangak*, MĒN. straatroof.
 جبق Z. جابن hierboven.
 جرجق moet zijn جرجق *djarĕdjak*, *djĕrdjak*. [BAT. *djarodjak*.]
 جرغ Z. جارغ hierboven.
 جرن *djarnja*, V. اوجر.
 جفک II. bestaat niet; 't moet zijn جائق.
 جلائغ is *djĕlatang*, MĒN. *djĭlatang*.
 جلاس *djĕlas*, in orde gebracht? [V. ARAB. جلس, ENG. *settled*.]
 جلغ *djĕlang*, moet zijn *djalang*? [BAT. uit het MĒN. *djalang*.]
 جن is *djan*.
 جنتن *djantan*. De beteekenis: soort van boom enz. moet vervallen.
 جوار *djoewar* (جور), is eene soort van ijzerhout, dat wel eens in koffijtuinen voor schaduw geplant wordt. [BAT. *djijor*.]

جوهرى l. جوهر staat جوارا.
 جوهرى eene kam van hoorn. [BAT. *djongkè*, naar de MĒN. uitspraak. JAV. *djoengkat*, kam.]

چائه *tjapah*, MĒN. ronde houten bak om iets in te wasschen. [BAT. *sapa*.]
 چاهر *tjahar*, V. *gatjar* (waarvoor verkeerd *gadjar* staat).
 چبدت *tjoebĕdak*, zie *tjampĕdak*. BAT. ook *soebodak*.
 چغانو, zie چغگانو hierbeneden.
 چفکک *tjongkak*, II. V. *adapoen*.
 چغكي moet zijn چغكي. V. چاره, *paoh*.
 Op Sumatra beteekent het: een reusachtige geest.
 چغانو, moet zijn چغانو *tjĭnganau*.
 چليک *tjoelika*, een betelblad als een pijpje gedraaid. BOT. WB.
 چنتادو *tjĕntadoe*, MĒN. *tĕntadoe*, w. m. z.
 چنچن *tjĭntjĭn*. Staat *sinsin* l. *tjin-tjin* en *tintin*.
 چنگکس² l. *katinangkas*.
 چوچر *tjoetjoer*, III. BAT. ook *pi-tjoetjoer*.
 چولم zal wel moeten zijn چيلم *tjĭloem*, MĒN. pijp, inzonderheid voor opium.
 چيلو is *tjĭloq* (چيلو), de MĒN. uitspraak van چيلغ *tjilap*.
 داوک *daock*, grijs, schimmel. [JAV. *dawoek*.]
 داهن *dahan*. Van hier *pandahan*, w. m. z.
 دبر *dĕbar*. Het aangehaalde MĒN. woord is *bĕrdaboer*.
 دونس is *doensl*, MĒN. uitspraak van *doengsi*.
 ديتر *detar*, MĒN. uitspr. van دستر V. دستار.

ديغ, BAT. en MĚN. *mandijang*, iets bij het vuur houden om het te droogen. *Dijang* bet. niet komfoor.

دين *den*, meestal zegt men *awak den*.

راجن *radjan*, II. is رجن *rĕdjan*.

راجہ *radjah*, zie *rĕdjah*, hierbeneden.

رادي *radel* is MĚN.

راسق *rasoek*, II. *mĕrasoeki*, iemand bezitten, van een boozen geest. *Kara-soekan*, bezeten. [JAV. *karandjingan*.]

راگم *ragam* is TAM.

ران *rana* II. is ران voor *rĕtna*.

راوت *raoet*. Achter »schrappen» bij-tevoegen: in 't MĚN. *si-raoet*.

ريا moet zijn ريبه *roebiah*, eene eerwaardige vrouw.

رجہ *rĕdjah* moet zijn راجہ *radjah*, streep, lijn, zoo als op amuletten. [JAV. id. BAT. *radja*.]

رڠت *rĕnggoet*. *Mĕrĕnggoetkan*, verscheuren.

رمباين is van het gw. *rambei*.

رمبن *rambon*. Staat BAT. lees BATAV.

رنجر *randjau*. In 't BAT. beteekent *randjo*: takken met bladeren, die men buiten eene verschansing in den grond streekt.

رنڠ *rĕnang*. V. ook BAT. *langè*, zwemmen.

ساتڠ *satang* is BATAV.; *oedang* — = *o. galah*.

سارڠ *sarap*. V. ook *kapar* II.

ساڠ I. moet zijn *sĕnga*.

ساگي *sagi*. Reg. 4 staat: driehoekig, l. driekantig.

سالڠ *saloeng*. Staat: aanteleggen l. aantelblazen.

ساو is MĚN. ساهف *sahap*, uitgespr. *saog*.

شبي V. شبي.

سڠڠ *sĕring*, III. ook: het scherpe sap van den citroenschil: zie C's *sĕrei* op II.

سراول en سرول V. *sĕroewal*.

سڠا. Zie hierboven ساڠ.

سڠان *sĕpana* is SKR. *sopana*.

سڪت *sĕkat*, ook stokje in eene vogelkooi?

سڪل *sĕkal*. Staat *soekal* l. *soekoel*.

سڪر *sĕgar*, II. MĚN. de stijve stokjes in het *idjoek*, die voor pennen gebruikt worden. [BAT. *sogar*.]

سلف *sĕlap*; *mĕnjĕlap* of *mĕnjĕlab*, in iemand varen, van een boozen geest.

سنين *sĕnen* = اسنين.

سوا *soewa*; *bĕrsoewa* is MĚN. = برتو.

سودا *soeda-soeda* moet zijn *soedoe-soedoe* en behoort dus hier niet.

سيرة *strah*, MĚN. rood. [BAT. *sira*.]

سيلت *silat*, MĚN. uitgespr. *sileq*, zekere zwaardendans.

ڠاري *ngarei*, MĚN. de bloesem van den aren-palm. Ook هاري.

ڠڠت *ngĕngat*, MĚN. = *gĕgat*.

ڠاڪن II. moet zijn ڠڪن *pĕkan*.

ڠچ *pĕrtja*. *Poelo-morsa* is Sumatra. ڠست MĚN. uitg. *pĕtĕ*, stellig, klaar-blijkelijk. [V. *pĕsti*.]

ڠڠڪل *panggoel*, zie *galoe* hier beneden.

ڠڠڠ *pĕgoeng*, onbeschoft, lomp.

ڠڠوڠڠ *pĕmoetoeng*, soort van kleine wespren met rooden staart. [BAT. *id.*]

ڠڠڠڠ *poenting*, MĚN. de steel van een wapen, waar hij in het heft vast zit. V. *poeting*. [BAT. *poeting*.]

ڠڠوڠڠ is *poetik*, een jonge vruchtknop. [BAT. *moetik*.]

ڠور *poera*, MĚN. linnen beursje voor kostbaarheden.

ڠوڪڠ in de beteekenis van staartelooze

hoenderen **pokeng**. [BAT. *pongkeng*. V. *toekoeng*.]

ٲٲٲ zie ٲٲٲ.

ٲٲٲ **pisa** moet zijn ٲٲٲ **pisak**.

كاس **kasa**, II. zie ook خاصة.

كردو is **st-kadoedoeck**, eene soort van *melastoma*. [BAT. *sandoedoeck*.]

كرتو is **kërtau**.

كرنك is **kërongga**.

كرنتنچ **karoentoeng**, Mën. spaarpot, t. w. een bamboezen koker met een reetje er in. [BAT. *garoentoeng*.]

كروئنچ is **këroeping**, roofje. [BAT. *haroeping*.]

كفاينچ **kapajoeng**. V. ٲٲٲ.

كفك **këpak**, bet. vleugel, wiek.

كلسه moet zijn كله كسه **këloeh këсах**, steenen en kreunen.

كلوئر moet zijn كلوئر **gëloegoer**.

كمنديكي is **këmëndiket**, en zoo ook **mëndiket**.

كنچر **kintjir**. BAT. is *hintjir*.

كنچنچ **kintjoeng**, bet. eene soort van plant, waarvan het merg en de vrucht als groente gegeten worden.

كنچو is **kintjau**.

كنچه **kantjah**. Zie كسه hier onder.

كنسه moet zijn كسه.

كوا **koewa**, moet zijn كو **koewau**.

كوچنچ **koetjng**, staat BAT. *osing* l. *kotjing*.

كورو **koeroe**, is كورو Mën. uitspraak van كورٲ *koerap*.

كيتيكن **ketek**. Hierbij behoort de Mën. aanhaling onder *ketjek*.

كيتچيكن **ketjek**. Mën. is *ketek*: zie het woord hierboven.

كيدل **kidal**, zie كيدي.

كيدي **kidet**, zal misschien **kidal** moeten zijn.

كيدنچ en كيدنچ moeten zijn كيدنچ **giwang**.

كيدنچ **kekak**, I. moet zijn كيدنچ, **kekak**, de groene niassche papegaai.

كيدنچ **kilang**, is zekere bedwelmende drank uit suikerrietsap vervaardigd.

گاجر, moet zijn **gatjar**, BAT. *gatsar*.

گادق **gadoek**, kwasterig, opschiklievend.

گالو **galoe**, bestaat niet. *Pënggaloe* moet zijn *panggoel*, w. m. z.

گالدر moet zijn گالدر *galëdir*.

گالنه **Galëgah** (گالنه) is goed.

گلوئر, zie كلوئر hierboven.

گوام **goewama**, moet zijn گوم **goewam**, w. m. z.

گوينچ **gojang**, V. هوينچ.

گيريق, moet zijn **girik**. *Si-girik* Mën. boor.

گيلنچ III. is كيلنچ, zie hierboven.

گيلنچ **giwang**, zie كيدنچ hierboven.

لكرو moet zijn لكر **lëkar-lëkar**, eene soort van duizendpoot.

لاوس **lawas**, Mën. = *loewas*.

لسكر **laskar**, V. لشكر.

لنچنچ **langsoeng**, moet zijn لنچنچ **lantjoeng**.

لنچنچ, moet zijn لنچنچ **loenggoek**.

لكير, moet zijn **lëkar-lekar**; zie لكر hierboven.

لبنچ **lambing**, l. **lëmbing**.

لبنه **limbah**, is ook **lëmbah**. D.

لبنچي **lampel**; *ikan* —, misschien **loempel**, Mën. zekere palingsoort.

لوسر **lamoestr**, achter darmen een? Mën. ruggeschoft van een slagbeest.

لنچا **lantja**, v. *loensat*, hieronder.

لنچنچ **lantjang**, is het PORT. *lancháo*, transportschip, praam.

لنجڭ **lantjoeng**, zie ook لئسڭ, hierboven.

لندڭ **lëndoeng**, moet zijn *lendong*.

لنست **loensat**, l. *loentjat*. V. **lontjat**, MĚN. kikvorsch.

لوسه **loesoeh** is **loesah**.

لوٲق **lopak II** is **loepak**.

لهر **lēhar** is **lahar**, een meertje. JAV. *walahar*.

ليقر is **lipoer**.

لويٲ is het Arab. لواط.

ليرون: *liwanan*, moet zijn *lajonan*, JAV. *lajon*.

مات III. wordt gespeld مت en daarom ook wel **mĕta** uitgesproken.

مٲيك l. مٲتيك **moentika**.

مسيڭ is = مٲسيڭ **mansijang**.

مٲكودو en مٲكودڭ; st.: MĚN. =, l.: = MĚN.

مٲكودو en مٲكودڭ; st. MĚN. =, l. = MĚN.

مٲكت is **mĕgat**.

مٲبڭ is **mambang**.

مٲنتار MĚN. = بنتار.

مٲنتيک is **mantĕga**.

منڭ **mandja**, BATAV. = *kasoekaän*.

منڭق is **mĕntjak**.

مٲوبڭ² is misschien **moembang**, een zeer jonge kokosnoot.

مٲيرات of مٲيراد is مٲعراج in den titel van de Hikajat Miradjoe'nnabi.

مٲيسا is het MĚN. مٲهيسف, uitg. **maisoq**.

مٲناكل ook: weigeren, vrg. ARAB. مٲنكر.

مٲنيلم V. Arab. Perz. woordenlijst.

مٲورت en مٲورن l. **wĕrta** en **wĕrna**.

مٲهاري MĚN. = غاري.

مٲهلائڭ is **halang** (beter *hilalang*).

مٲهٲف **ĕmpa**, V. BAT. *apa-apa*, een leĕge rijstaar.

مٲهٲس² is BATAV. en wordt daar *ampas* uitgesproken.

مٲهٲفورل V. BAT. *poeroer*, zoodat de eig. beteekenis: korrelig meel: zou zijn.

مٲهٲلق is **lak**; *mĕngilak* uit den weg gaan.

مٲيڭ; — *koesoema* is eene vrouwelijke godheid.

مٲيودنت is JAV.; 't moet zijn *njoedĕnta*.

Bl. 254, 3 staat *sĕkĕlat* l. *sakĕlat*.

